ΒΡΑΒΕΙΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
DIAMOND DAGGER 2017

Βραβείο Καλύτερου
Αστυνομικού Μυθιστορήματος
Duncan Lawrie Dagger
για το *Μαύρα Φτερά*

Ann Cleeves

ΚΟΚΚΙΝΑ ΟΣΤΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η **Ann Cleeves** έχει εργαστεί ως δικαστικός επιμελητής, ως μαγείρισσα σε παρατηρητήριο πτηνών, αλλά και στην ακτοφυλακή –όλα αυτά προτού ασχοληθεί με τη συγγραφή βιβλίων. Είναι μέλος της ομάδας «Murder Squad» που απαρτίζεται από έξι συγγραφείς αστυνομικών μυθιστορημάτων και έχει στόχο την προώθηση του συγκεκριμένου λογοτεχνικού είδους. Το 2006 η Ann κέρδισε το εξαιρετικά σημαντικό βραβείο λογοτεχνίας Duncan Lawrie Dagger στην κατηγορία Καλύτερου Αστυνομικού Μυθιστορήματος για το βιβλίο της *Μαύρα Φτερά* (Raven Black). Ζει στο Νορθ Τάινσαϊντ της βορειοανατολικής Αγγλίας.

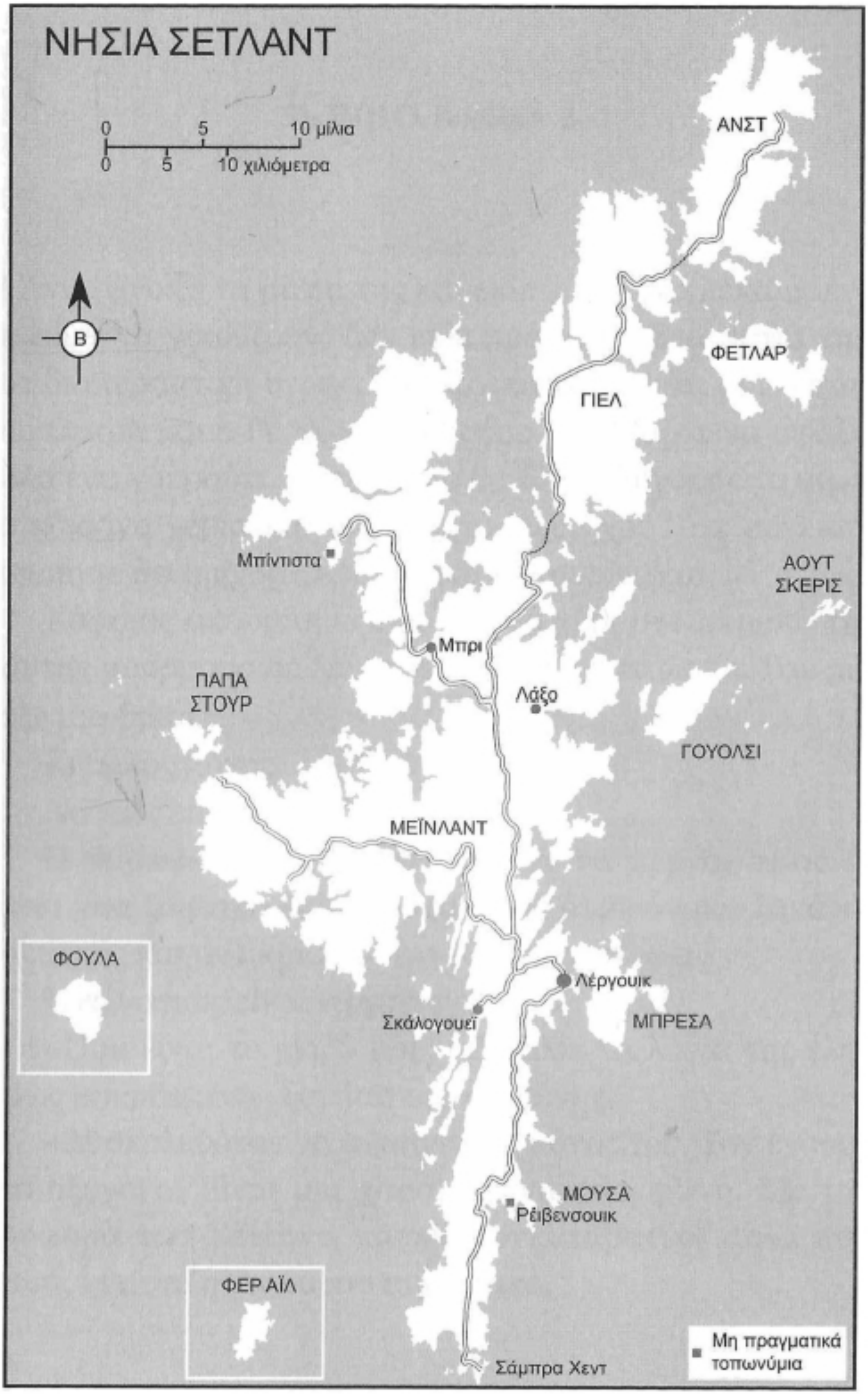
Πολλά από τα μυθιστορήματα της Ann Cleeves –συμπεριλαμβανομένων αυτών της σειράς Σέτλαντ και εκείνων με πρωταγωνίστρια την ντετέκτιβ Βέρα Στάνχοουπ τα οποία κυκλοφορούν από τις Εκδόσεις Κλειδάριθμος– έχουν μεταφερθεί στη μικρή οθόνη, σε τηλεοπτικές σειρές του BBC και του ITV.

Μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της στη διεύθυνση www.anncleeves.com

Ann
Cleeves

ΚΟΚΚΙΝΑ ΟΣΤΑ

ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΝΗΣΙΑ ΣΕΤΛΑΝΤ
0 5 10 μίλια
0 5 10 χιλιόμετρα
Β
ΑΝΣΤ
ΦΕΤΛΑΡ
ΓΙΕΛ
Μπίντιστα
ΑΟΥΤ ΣΚΕΡΙΣ
Μπρι
ΠΑΠΑ ΣΤΟΥΡ
Λάξο
ΓΟΥΟΛΣΙ
ΜΕΪΝΛΑΝΤ
ΦΟΥΛΑ
Λέργουικ
Σκάλογουεϊ
ΜΠΡΕΣΑ
ΜΟΥΣΑ
Ρέιβενσουικ
ΦΕΡ ΑΪΛ
Μη πραγματικά τοπωνύμια
Σάμπρα Χεντ

Τίτλος Πρωτοτύπου: Red Bones

Έδρα: Στουρνάρη 27Β
Αθήνα 106 82

Κεντρική Διάθεση: Δομοκού 4, Σταθμός Λαρίσης
Αθήνα 104 40
Τηλ.: 210 52.37.635
Fax: 210 52.37.677
email: info@klidarithmos.gr

www.klidarithmos.gr
www.facebook.com/klidarithmos.gr

Μετάφραση: Αντώνης Καλοκύρης
Επιμέλεια: Κέλλη Ουσαντζοπούλου
Διόρθωση: Δημοσθένης Κερασίδης

Εικόνα εξωφύλλου: © Sergio Delle Vedove/Shutterstock

Εκτύπωση: Α. Χονδρορίζος & Σια Ο.Ε., 210-5126233, lithoxon@gmail.com

Κεφάλαιο 1

Η Άννα άνοιξε τα μάτια της και είδε δύο χέρια λεκιασμένα με αίμα να γυαλίζουν. Δεν είδε πρόσωπο. Στα αυτιά της, μια διαπεραστική στριγκλιά. Αρχικά νόμισε ότι βρισκόταν στο Ούτρα και ο Ρόναλντ βοηθούσε τον Τζόζεφ να σφάξει άλλο ένα γουρούνι. Κάτι τέτοιο θα δικαιολογούσε το αίμα, τα κόκκινα χέρια και τον φριχτό, οξύ ήχο. Τότε συνειδητοποίησε ότι ο ήχος ήταν το δικό της ουρλιαχτό.

Κάποιος ακούμπησε ένα στεγνό χέρι στο μέτωπό της και της μουρμούρισε λέξεις που δεν τις κατάλαβε. Του πέταξε μια βρισιά.

Κι άλλος πόνος.

Να πώς είναι να πεθαίνεις!

Η νάρκωση είχε αρχίσει μάλλον να περνά, αφού ένιωσε μια ξαφνική έκρηξη διαύγειας όταν άνοιξε ξανά τα μάτια της και αντίκρισε το έντονο, τεχνητό φως.

Όχι, να πώς είναι να γεννάς!

«Πού είναι το μωρό μου;» Άκουσε τα λόγια της ελαφρώς μπερδεμένα εξαιτίας της πεθιδίνης.

«Δυσκολευόταν να αναπνεύσει μόνος του. Τον έχουμε στο οξυγόνο. Είναι μια χαρά.» Γυναικεία φωνή. Με την προφορά των Σέτλαντ, κάπως συγκαταβατική αλλά πειστική, κι αυτό ήταν το πιο σημαντικό.

Λίγο πιο πέρα ένας άντρας με αίματα ως τον αγκώνα χαμογέλασε αμήχανα.

«Με συγχωρείς», είπε. «Κατακράτηση πλακούντα. Προτίμησα να το κάνω εδώ παρά να σε πάω στο χειρουργείο. Σκέφτηκα ότι δεν θα το ήθελες μετά από μια γέννα με εμβρυουλκό. Σίγουρα πάντως δεν πρέπει να ένιωσες και πολύ άνετα.»

Η σκέψη της πήγε ξανά τον Τζόζεφ, στις προβατίνες που γεννούσαν, στα κοράκια που απομακρύνονταν με κομμάτια πλακούντα στα ράμφη και στα νύχια τους. Δεν ήταν όπως το περίμενε. Δεν της είχε περάσει από το μυαλό ότι η γέννα μπορούσε να είναι κάτι τόσο βίαιο ή ωμό. Γύρισε το κεφάλι και είδε τον Ρόναλντ· εξακολουθούσε να της κρατάει το χέρι.

«Με συγχωρείς που σ' έβρισα», είπε η Άννα.

Κατάλαβε ότι ο Ρόναλντ είχε κλάψει. «Τρόμαξα τόσο πολύ», της είπε. «Νόμιζα ότι θα πέθαινες.»

Κεφάλαιο 2

«Χθες βράδυ γέννησε η Άννα Κλόστον», είπε η Μίμα. «Δύσκολη εγκυμοσύνη καταπώς φαίνεται. Χρειάστηκαν είκοσι ώρες μέχρι να τα καταφέρει. Θα την κρατήσουν για λίγες μέρες, να την προσέχουν. Αγοράκι έκανε. Άλλος ένας άντρας για το *Κασσάνδρα.*» Έριξε ένα συνωμοτικό βλέμμα στη Χάτι. Η Μίμα έμοιαζε να διασκεδάζει με το γεγονός ότι η Άννα δυσκολεύτηκε να γεννήσει. Απολάμβανε το χάος, την αταξία, την κακοτυχία των άλλων. Έβρισκε υλικό για να κουτσομπολεύει κι αυτό της έδινε ζωή. Τουλάχιστον έτσι έλεγε όταν καθόταν στην κουζίνα και κακάριζε πίνοντας το τσάι ή το ουίσκι της, ενημερώνοντας τη Χάτι για όσα συνέβαιναν στο νησί.

Η Χάτι δεν ήξερε τι να πει για το παιδί της Άννας Κλόστον –δεν είχε νιώσει ποτέ να γοητεύεται από τα μωρά ούτε και τα καταλάβαινε. Ένα μωρό δεν ήταν παρά άλλη μία επιπλοκή. Βρίσκονταν στο Σέτερ, έξω στο χωράφι, στην πίσω πλευρά του σπιτιού. Ένα κύμα ανοιξιάτικης λιακάδας έλουζε το πρόχειρο προστατευτικό από μπλε πλαστικό, τα καρότσια, τα σκάμματα με τις ταινίες σήμανσης. Λες και αντίκριζε τον χώρο για πρώτη φορά, η Χάτι σκέφτηκε πόσο είχαν αναστατώσει αυτό το κομμάτι του κτήματος. Πριν καταφτάσει η ομάδα της Χάτι από το πανεπιστήμιο, η Μίμα είχε για θέα το κατηφορικό λιβάδι μέχρι τη λίμνη. Τώρα, παρόλο

που βρίσκονταν στην αρχή της διαδικασίας, το μέρος ήταν σαν εργοτάξιο, μέσα στις λάσπες, και η θέα της Μίμα διακοπτόταν από έναν χωμάτινο σωρό. Οι διαδρομές με τα καρότσια είχαν χαράξει αυλάκια στο γρασίδι.

Η Χάτι κοίταξε προς τον ορίζοντα, πέρα από τον διαταραγμένο χώρο. Πρώτη φορά δούλευε σε τόσο εκτεθειμένη αρχαιολογική ανασκαφή. Τα Σέτλαντ δεν ήταν τίποτα περισσότερο από ουρανός και άνεμος. Δεν υπήρχαν δέντρα για προστασία.

Το λατρεύω αυτό το μέρος, σκέφτηκε ξαφνικά. *Το λατρεύω περισσότερο απ' οποιοδήποτε άλλο στον κόσμο. Θέλω να περάσω εδώ την υπόλοιπη ζωή μου.*

Η Μίμα στερέωνε με μανταλάκια τις πετσέτες στο σκοινί της μπουγάδας, αναπάντεχα ευλύγιστη για την ηλικία της. Ήταν τόσο μικροκαμωμένη, που αναγκαζόταν να τεντώνεται για να φτάνει το σκοινί. Η Χάτι σκέφτηκε ότι θύμιζε παιδί που περπατά στις μύτες των ποδιών. Το καλάθι της μπουγάδας άδειασε. «Έλα μέσα να φας πρωινό», είπε η Μίμα. «Αν δεν βάλεις κανένα κιλό, καμιά μέρα θα σε πάρει ο αέρας.»

«Είπε ο γάιδαρος τον πετεινό κεφάλα», είπε η Χάτι και διασχίζοντας το χορτάρι, ακολούθησε τη Μίμα στο σπίτι. Και σκέφτηκε ότι η Μίμα, που προπορευόταν ζωηρά, έδειχνε τόσο αδύναμη και ισχνή, που μια καταιγίδα θα μπορούσε να την αρπάξει και να την παρασύρει στη θάλασσα. Βέβαια, θα συνέχιζε να μιλάει και να γελάει καθώς ο αέρας θα στροβίλιζε το σώμα της σαν ουρά χαρταετού, μέχρι να χαθεί.

Στην κουζίνα υπήρχε μια γλάστρα με ανθισμένους υάκινθους στο περβάζι και το άρωμά τους πλημμύριζε τον χώρο. Ήταν αχνογάλαζοι, με λευκές πινελιές.

«Όμορφοι είναι.» Η Χάτι πήγε στο τραπέζι και έσπρωξε τη γάτα από την καρέκλα για να μπορέσει να καθίσει. «Πολύ ανοιξιάτικοι.»

«Ειλικρινά δεν καταλαβαίνω σε τι χρησιμεύουν.» Η Μίμα σήκωσε το χέρι για να πιάσει ένα τηγάνι από το ράφι. «Δεν φτάνει που είναι άσχημα λουλούδια, βρομοκοπάνε κιόλας. Μου τα έδωσε η Έβελιν και περίμενε να την ευχαριστήσω. Σύντομα πάντως θα τα ξεράνω. Ποτέ μου δεν κατάφερα να κρατήσω ζωντανό κάποιο φυτό σε γλάστρα.»

Η Έβελιν ήταν η νύφη της Μίμα και αιτία πολλών παραπόνων.

Όλα τα κουζινικά και τα μαχαιροπίρουνα στο σπίτι της Μίμα ήταν ελαφρώς λεκιασμένα· παρ' όλα αυτά, η Χάτι, αν και συνήθως πολύ ιδιότροπη και ιδιαίτερα κακόφαγη, πάντα έτρωγε ό,τι της ετοίμαζε η Μίμα. Σήμερα έφτιαχνε αυγά σκραμπλ. «Οι κότες άρχισαν πάλι να γεννάνε καλά», είπε. «Θα πάρεις μερικά αυγά μαζί σου όταν γυρίσεις στο Μποντ.» Τα τσόφλια των αυγών ήταν γεμάτα κουτσουλιές και άχυρα, όμως η Μίμα τα έσπαγε απευθείας στο μπολ και στη συνέχεια άρχισε να τα χτυπάει με το πιρούνι. Ημιδιάφανο ασπράδι και έντονα κίτρινος κρόκος πιτσίλισαν το μουσαμαδένιο τραπεζομάντιλο. Με το ίδιο πιρούνι έκοψε ένα κομμάτι βούτυρο και το έριξε στο τηγάνι που είχε βάλει στην εστία της

Ρέιμπερν[1]. Το βούτυρο τσιτσίρισε και στη συνέχεια η Μίμα πρόσθεσε τα χτυπημένα αυγά. Έβαλε δύο φέτες ψωμί απευθείας στην πλάκα της κουζίνας και σύντομα άρχισε να μυρίζει καμένο.

«Πού είναι η Σόφι σήμερα;» ρώτησε η Μίμα όταν άρχισαν να τρώνε. Το στόμα της ήταν γεμάτο και τα ψεύτικα δόντια της δεν ήταν ακριβώς στη θέση τους, με αποτέλεσμα η Χάτι να χρειαστεί μερικές στιγμές για να καταλάβει τι έλεγε.

Η Σόφι ήταν η βοηθός της Χάτι. Συνήθως η Χάτι αναλάμβανε τον σχεδιασμό και την προετοιμασία. Άλλωστε η ανασκαφή αφορούσε το διδακτορικό της, το πρόγραμμα ήταν δικό της. Είχε εμμονή με το να γίνονται τα πάντα σωστά. Όμως σήμερα το πρωί ανυπομονούσε να έρθει στην ανασκαφή όσο το δυνατόν πιο γρήγορα. Μερικές φορές τής άρεσε να ξεφεύγει από τη Σόφι, ενώ χαιρόταν σχεδόν εξίσου που θα έβρισκε την ευκαιρία να κουβεντιάσει μόνη της με τη Μίμα.

Η Μίμα συμπαθούσε τη Σόφι. Κάποια στιγμή οι κοπέλες είχαν προσκληθεί σε έναν χορό στο πνευματικό κέντρο και η Σόφι ήταν η ψυχή του πάρτι, με αποτέλεσμα οι άντρες να κάνουν ουρά για να χορέψουν μαζί της τους παραδοσιακούς χορούς. Κι εκείνη φλέρταρε με όλους, ακόμα και με τους παντρεμένους. Η Χάτι παρακολουθούσε, αποδοκιμαστικά και αγχωμένα, νιώθοντας όμως και κά-

---

[1] *Σ.τ.Μ.*: Rayburn: κλασικός τύπος κουζίνας που λειτουργεί συνήθως με καυσόξυλα. Διαθέτει ενιαία εστία και φούρνο, ενώ συχνά χρησιμοποιείται και ως θερμαντικό σώμα.

ποια ζήλια. Η Μίμα την είχε πλησιάσει από πίσω και της είχε φωνάξει στο αυτί, για να ακουστεί δυνατότερα από τη μουσική: «Η κοπελιά μού θυμίζει εμένα στην ηλικία της. Κι εγώ είχα τους άντρες να μαζεύονται γύρω μου σαν το κοπάδι. Πάντως, δείχνει να το διασκεδάζει. Μη δίνεις σημασία. Κοίτα να χαλαρώσεις κι εσύ λιγάκι.»

Πόσο μου έλειψε το Γουόλσι στη διάρκεια του χειμώνα! σκέφτηκε η Χάτι. *Πόσο μου έλειψε η Μίμα!*

«Η Σόφι έχει λίγη δουλειά στο Μποντ», είπε. «Διάφορα γραφειοκρατικά. Ξέρεις. Δεν θ' αργήσει να 'ρθει.»

«Λοιπόν;» ζήτησε να μάθει η Μίμα, με μάτια σαν πουλιού που γυάλιζαν πάνω από το χείλος της κούπας. «Βρήκες κανέναν φίλο στο διάστημα που έλειπες; Κανέναν όμορφο πανεπιστημιακό, ας πούμε; Κάποιον να σε ζεσταίνει τις ατέλειωτες νύχτες του χειμώνα;»

«Μίμα, σταμάτα να με πειράζεις.» Η Χάτι έκοψε λίγο από το φρυγανισμένο ψωμί αλλά δεν το έβαλε στο στόμα της. Της είχε κοπεί η όρεξη.

«Ίσως θα 'πρεπε να βρεις έναν νησιώτη. Ο Σάντι δεν έχει βρει ακόμα σύζυγο. Δεν είναι κι ό,τι χειρότερο. Τουλάχιστον είναι πιο ζωντανός από τη μητέρα του.»

«Μια χαρά είναι η Έβελιν», είπε η Χάτι. «Μας έχει φερθεί πολύ καλά. Δεν ήταν όλοι οι νησιώτες υπέρ της ανασκαφής, όμως η Έβελιν πάντα μας υπερασπιζόταν.»

Ωστόσο η Μίμα δεν είχε σκοπό να παρατήσει τόσο εύκολα το θέμα της ερωτικής ζωής της Χάτι. «Να προσέχεις, κορίτσι μου. Κοίτα να βρεις τον κατάλληλο. Δεν είναι ωραίο πράγμα να πληγώνεσαι. Ξέρω τι σου λέω. Ο Τζέρι μου δεν ήταν τόσο άγιος όσο τον νόμιζαν όλοι. Δεν

γίνεται να τα βγάλεις πέρα χωρίς άντρα, δεν γίνεται. Σου το λέω εγώ που ζω χωρίς άντρα εδώ και σχεδόν εξήντα χρόνια.»

Και της έκλεισε το μάτι, κάνοντας τη Χάτι να σκεφτεί πως μπορεί να είχε μείνει χωρίς σύζυγο για εξήντα χρόνια, αλλά μάλλον είχε αρκετούς άντρες στη ζωή της. Η Χάτι αναρωτήθηκε μήπως η ηλικιωμένη προσπαθούσε να της πει και κάτι άλλο.

Αμέσως μετά το πλύσιμο των πιάτων η Χάτι επέστρεψε στην ανασκαφή. Η Μίμα έμεινε στο σπίτι. Ήταν Πέμπτη, μέρα που υποδεχόταν τον Σέντρικ, τον φίλο της. Οι αναμνήσεις από αυτό το μέρος συντρόφευαν τη Χάτι όλο τον χειμώνα και τη ζέσταιναν σαν άλλος εραστής. Η εμμονή της με την αρχαιολογία, το νησί και τους κατοίκους είχαν σχηματίσει ένα ενιαίο σύνολο στο μυαλό της: το Γουόλσι –ένα πρόγραμμα, μία φιλοδοξία. Για πρώτη φορά εδώ και χρόνια ένιωθε να φουντώνει μέσα της ο ενθουσιασμός. *Στην πραγματικότητα*, αναλογίστηκε, *δεν έχω κανένα λόγο να σκέφτομαι έτσι. Τι μου συμβαίνει;* Συνειδητοποίησε ότι χαμογελούσε. *Πρέπει να προσέχω. Ο κόσμος μπορεί να με περάσει για τρελή και να με κλείσουν ξανά μέσα.* Όμως η σκέψη την έκανε να χαμογελάσει ακόμα πιο έντονα.

Όταν έφτασε η Σόφι, η Χάτι τής ζήτησε να προετοιμάσει ένα δοκιμαστικό σκάμμα. «Αν η Έβελιν θέλει να εργαστεί εθελοντικά, πρέπει να την εκπαιδεύσουμε ώστε να ξέρει τι να κάνει. Καλύτερα να καθαρίσουμε ένα τμήμα μακριά από την κύρια ανασκαφή.»

«Γαμώτο, Χατ! Είναι ανάγκη να την έχουμε στην ανασκαφή; Ευγενική είναι, δεν λέω, αλλά και απίστευτα

βαρετή.» Η Σόφι ήταν ψηλή και γυμνασμένη, με μακριά καστανόξανθα μαλλιά. Τον χειμώνα είχε δουλέψει ως καμαριέρα σε σαλέ στις Άλπεις, βοηθώντας έναν φίλο, και το δέρμα της ήταν μαυρισμένο και λαμπερό. Η Σόφι ήταν άνετη και χαλαρή κι έκανε τα πάντα χωρίς να ζορίζεται. Συγκρινόμενη μαζί της, η Χάτι αισθανόταν σαν νευρωτικό ρομποτάκι.

«Μία από τις προϋποθέσεις της δουλειάς μας στα Σέτλαντ είναι να ενθαρρύνουμε την εμπλοκή της τοπικής κοινότητας», είπε η Χάτι. «Το ξέρεις.» *Ω Θεέ μου*, σκέφτηκε, *ακούγομαι σαν γεροντοκόρη δασκάλα. Τόσο ξιπασμένη!*

Η Σόφι δεν απάντησε. Ανασήκωσε τους ώμους και συνέχισε τη δουλειά της.

Αργότερα η Χάτι είπε ότι θα πήγαινε στο Ούτρα να μιλήσει στην Έβελιν για την εκπαίδευση που χρειαζόταν προκειμένου να εργαστεί στην ανασκαφή. Δικαιολογία ήταν. Δεν είχε προλάβει ακόμα να επισκεφτεί ξανά τα αγαπημένα της μέρη στο Λίντμπι. Ο ήλιος συνέχιζε να λάμπει και ήθελε να εκμεταλλευτεί τον καλό καιρό. Περνώντας μπροστά από το σπίτι, είδε το αυτοκίνητο του Σέντρικ να απομακρύνεται. Η Μίμα ήταν στο παράθυρο της κουζίνας και τον αποχαιρετούσε κουνώντας το χέρι. Όταν είδε τη Χάτι πήγε στην ανοιχτή πόρτα.

«Έρχεσαι για ένα φλιτζάνι τσάι;»

Όμως η Χάτι σκέφτηκε ότι η Μίμα ήθελε απλώς να της αποσπάσει περισσότερες πληροφορίες και να της δώσει κι άλλες συμβουλές. «Όχι», είπε. «Δεν προλαβαίνω σήμερα. Αλλά η Σόφι όπου να 'ναι θα κάνει διάλειμμα, αν θες να την καλέσεις.»

Στη συνέχεια ακολούθησε το μονοπάτι, με τον ήλιο να τη χτυπάει στο πρόσωπο, νιώθοντας σαν παιδάκι που κάνει κοπάνα από το σχολείο.

Κεφάλαιο 3

Το μωρό της Άννας πέρασε την πρώτη νύχτα της ζωής του στην εντατική. Οι μαίες είπαν ότι δεν υπήρχε λόγος ανησυχίας. Τα πήγαινε μια χαρά, ήταν ένα υπέροχο αγοράκι. Εξακολουθούσε όμως να χρειάζεται υποστήριξη για να αναπνεύσει και θα τον κρατούσαν για ένα διάστημα στη θερμοκοιτίδα. Άλλωστε η Άννα ήταν εξαντλημένη και έπρεπε να ξεκουραστεί. Το πρωί θα της έφερναν το μωρό και θα τη βοηθούσαν να το θηλάσει. Δεν υπήρχε λόγος να μην επιστρέψουν στο σπίτι τους μετά από δυο τρεις μέρες.

Κοιμήθηκε ανήσυχα, ξυπνώντας κάθε τόσο. Ο γιατρός τής είχε δώσει επιπλέον αναλγητικά και τα όνειρά της ήταν πολύ έντονα. Κάποια στιγμή, έχοντας ξυπνήσει απότομα, αναρωτήθηκε αν έτσι ένιωθε όποιος έπαιρνε ναρκωτικά. Στο πανεπιστήμιο, δεν μπήκε ποτέ στον πειρασμό να ακολουθήσει αυτό το μονοπάτι. Ανέκαθεν ήταν σημαντικότερο για εκείνη να έχει τον έλεγχο.

Είχε συναίσθηση ότι ο Ρόναλντ παρέμενε δίπλα της. Μια δυο φορές τον άκουσε να μιλάει στο κινητό του. Σκέφτηκε ότι μάλλον κουβέντιαζε με τους γονείς του. Προσπάθησε να του πει ότι δεν έπρεπε να χρησιμοποιεί το κινητό του στο νοσοκομείο, όμως ο λήθαργος την κατέβαλε και οι λέξεις δεν βγήκαν κανονικά.

Ξύπνησε όταν είχε χαράξει και ένιωσε πολύ καλύτερα, λίγο ταλαιπωρημένη και τσακισμένη, αλλά σε εγρήγορση. Ο Ρόναλντ κοιμόταν βαθιά σε μια καρέκλα στη γωνία, με το κεφάλι γερμένο πίσω, το στόμα ανοιχτό, ροχαλίζοντας δυνατά. Εμφανίστηκε μια μαία.

«Τι κάνει το μωρό μου;» Η Άννα δυσκολευόταν να πιστέψει ότι *όντως* υπήρχε μωρό, ότι δεν είχε φανταστεί την όλη εμπειρία της γέννας. Ένιωθε αρκετά αποστασιοποιημένη από το προηγούμενο βράδυ.

«Θα σας το φέρω. Τα πηγαίνει πολύ καλά και αναπνέει φυσιολογικά μόνος του.»

Ο Ρόναλντ αναδεύτηκε στην καρέκλα του και τελικά ξύπνησε. Θύμιζε τον πατέρα του, με τα αξύριστα γένια στο πιγούνι και το βλέμμα ελαφρώς κενό εξαιτίας του ύπνου.

Το μωρό βρισκόταν σε ένα πλαστικό κουτί που θύμισε στην Άννα τα τελάρα για τα ψάρια. Ήταν ξαπλωμένο ανάσκελα. Το δέρμα του είχε μια αχνοκίτρινη χροιά· η Άννα είχε διαβάσει τα σχετικά βιβλία και ήξερε ότι ήταν φυσιολογικό. Είχε ένα χνουδωτό στρώμα από σκούρα μαλλιά, ενώ και στις δύο πλευρές του κεφαλιού υπήρχε από ένα ροζ σημάδι.

«Μην ανησυχείς γι' αυτά», είπε η μαία. Μάλλον είχε καταλάβει τι σκεφτόταν η Άννα. «Ο εμβρυουλκός φταίει. Σε δυο τρεις μέρες θα έχουν εξαφανιστεί.» Σήκωσε το μωρό, το τύλιξε με μια κουβέρτα και το έδωσε στην Άννα. Εκείνη χαμήλωσε το βλέμμα και βρέθηκε να κοιτάζει ένα μικροσκοπικό, τέλειο αυτί.

«Να δοκιμάσουμε να τον ταΐσουμε;»

Ο Ρόναλντ ήταν πια εντελώς ξύπνιος. Κάθισε στο κρεβάτι δίπλα στην Άννα, απέναντι από τη μαία. Άπλωσε το δάχτυλο και είδε το μωρό να το σφίγγει.

Η μαία έδειχνε στην Άννα τον καλύτερο τρόπο για να θηλάσει το παιδί. «Βάλε ένα μαξιλάρι στην ποδιά σου, έτσι, κράτα το κεφάλι του μ' αυτό το χέρι και οδήγησέ τον στη θηλή σου, έτσι...» Η Άννα, συνήθως εξαιρετικά ικανή σε πρακτικά ζητήματα, ένιωθε αδέξια και ανεπαρκής. Έπειτα το μωρό κόλλησε πάνω της και άρχισε να ρουφά, κι εκείνη ένιωσε το τράβηγμα έως κάτω στην κοιλιά της.

«Έτσι μπράβο», είπε η μαία. «Είσαι φυσικό ταλέντο. Αν όλα πάνε καλά, δεν υπάρχει λόγος να μην επιστρέψετε στο σπίτι σας αύριο.»

Αφού έφυγε η γυναίκα συνέχισαν να κάθονται στο κρεβάτι και να παρατηρούν το μωρό. Ξαφνικά αυτό αποκοιμήθηκε και ο Ρόναλντ το σήκωσε προσεκτικά και το ξανάβαλε στην πλαστική κούνια. Η Άννα είχε μονόκλινο δωμάτιο με θέα πέρα από τα γκρίζα σπίτια, προς τη θάλασσα. Ετοίμασαν την ανακοίνωση που θα έβαζαν στους *Τάιμς των Σέτλαντ*:

> Στις 20 Μαρτίου γεννήθηκε ο γιος του Ρόναλντ και της Άννας Κλόστον, ο Τζέιμς Άντριου. Πρώτος εγγονός του Άντριου και της Τζακομπίνα Κλόστον από το Λίντμπι του Γουόλσι, και του Τζέιμς και της Κάθριν Μπράουν από το Χέρφορντ της Αγγλίας.

Η γέννηση του Τζέιμς ήταν αποτέλεσμα προγραμματισμού, όπως συνέβαινε με τα πάντα στη ζωή της Άννας.

Θεωρούσε ότι η άνοιξη ήταν η τέλεια εποχή για να φέρει στον κόσμο ένα παιδί, ενώ το Γουόλσι ήταν υπέροχο μέρος για να το αναθρέψει. Η διαδικασία ήταν πιο οδυνηρή και ζόρικη απ' όσο την είχε φανταστεί, όμως τώρα πια ήταν παρελθόν και δεν υπήρχε λόγος να μην εξελιχθεί ομαλά η οικογενειακή τους ζωή.

Ο Ρόναλντ δεν χόρταινε να κοιτάζει τον γιο του. Η Άννα έπρεπε να το περιμένει ότι θα γινόταν χαζομπαμπάς.

«Γιατί δεν πας σπίτι;» του είπε. «Να κάνεις ένα μπάνιο και ν' αλλάξεις ρούχα. Όλοι θα θέλουν να μάθουν τα νέα.»

«Μάλλον αυτό θα κάνω.» Η Άννα καταλάβαινε ότι ο Ρόναλντ δεν ένιωθε άνετα στο νοσοκομείο. «Να περάσω να σε δω απόψε;»

«Όχι», του είπε. «Είναι μεγάλη η διαδρομή με το αμάξι, άσε το δρομολόγιο με το φεριμπότ. Καλύτερα να έρθεις αύριο πρωί πρωί για να μας πάρεις.» Σκέφτηκε ότι θα της άρεσε να περάσει λίγη ώρα μόνη με τον γιο της. Χαμογέλασε καθώς φαντάστηκε τον Ρόναλντ να κάνει τον γύρο του νησιού και να λέει σε όλους τα νέα για τη γέννα και για τον γιο του. Θα περνούσε απ' όλους τους συγγενείς και θα επαναλάμβανε την ιστορία για τα νερά της που έσπασαν ενώ ψώνιζαν στο σούπερ μάρκετ, για τις δυσκολίες της γέννας και για το μωρό, που ούρλιαζε καθώς το τραβούσαν στον έξω κόσμο.

Κεφάλαιο 4

Η Χάτι θα προτιμούσε να μην ερχόταν καθόλου η Έβελιν στο Σέτερ σήμερα. Είχε περάσει μόλις μία βδομάδα από την επιστροφή τους στο Γουόλσι και είχε άλλα πράγματα να σκεφτεί, άγχη που τριβέλιζαν το πίσω μέρος του μυαλού της, μαζί με στιγμές χαράς. Άλλωστε ήθελε να προχωρήσει με την ανασκαφή. Τη δική της ανασκαφή, της οποίας οι εργασίες είχαν σταματήσει το φθινόπωρο. Τώρα η μεγαλύτερη διάρκεια της μέρας και οι βελτιωμένες καιρικές συνθήκες την είχαν φέρει ξανά στα Σέτλαντ, για να ολοκληρώσει το πρόγραμμα. Ανυπομονούσε να επιστρέψει στο βασικό σκάμμα, να συνεχίσει το κοσκίνισμα και τη χρονολόγηση, να ολοκληρώσει τα σχολαστικά αρχεία της. Ήθελε να αποδείξει τη θεωρία της και να χαθεί στο παρελθόν. Αν κατάφερνε να αποδείξει ότι τον Μεσαίωνα στο Σέτερ βρισκόταν η κατοικία ενός εμπόρου, θα είχε το πρωτογενές υλικό που χρειαζόταν για το διδακτορικό της. Κυρίως όμως η ανακάλυψη ευρημάτων που θα χρονολογούσαν το κτίσμα και θα επιβεβαίωναν τον χαρακτήρα του θα της επέτρεπε να ζητήσει χρηματοδότηση για την επέκταση της ανασκαφής. Κι έτσι θα είχε μια δικαιολογία για να παραμείνει στα Σέτλαντ. Δεν άντεχε στην ιδέα πως κάποια στιγμή θα αναγκαζόταν να εγκαταλείψει τα νησιά.

Πίστευε πως δεν θα κατάφερνε να αντέξει πια τη ζωή σε κάποια πόλη.

Όμως η Έβελιν ήταν μια εθελόντρια από την τοπική κοινότητα και χρειαζόταν εκπαίδευση και η Χάτι έπρεπε να την έχει με το μέρος της. Ήξερε ότι ο χειρισμός των εθελοντών δεν ήταν το δυνατό της σημείο. Ήταν ανυπόμονη, με υπερβολικές απαιτήσεις. Χρησιμοποιούσε ορολογία που οι άλλοι δεν είχαν καμία ελπίδα να κατανοήσουν. Η σημερινή μέρα δεν θα ήταν εύκολη.

Για άλλη μια φορά είχαν ξυπνήσει με λιακάδα, ωστόσο εκείνη την ώρα μια ομίχλη είχε εμφανιστεί από τη θάλασσα φιλτράροντας το φως. Το σπίτι της Μίμα ήταν μια σκιά στο βάθος και τα πάντα έδειχναν πιο αχνά. Τα κοντάρια με τις υποδιαιρέσεις έμοιαζαν να ξεφυτρώνουν από το χώμα σαν ιτιές και ο χωμάτινος σωρός θύμιζε μια φυσική πτυχή του εδάφους.

Την προηγούμενη μέρα η Σόφι είχε ορίσει ένα εκπαιδευτικό σκάμμα λίγο πιο μακριά από τον κύριο χώρο της ανασκαφής και είχε απομακρύνει το χορτάρι. Στην επιφάνεια είχαν έρθει ρίζες κι ένα τμήμα ασυνήθιστα αμμώδους και στεγνού εδάφους, ενώ είχε στρώσει το σημείο με μια αξίνα προκειμένου να γίνει η δοκιμαστική ανασκαφή. Όσο χώμα έβγαλε, το έριξε στον σωρό που υπήρχε ήδη. Τα πάντα ήταν έτοιμα όταν η Έβελιν εμφανίστηκε στις δέκα, όπως ακριβώς είχε πει, ντυμένη με κοτλέ παντελόνι και χοντρό παλιό πουλόβερ. Είχε την αγχωμένη, γεμάτη προθυμία συμπεριφορά μαθήτριας που θέλει να καλοπιάσει τη δασκάλα της. Η Χάτι τής εξήγησε τη διαδικασία.

«Τι λες, ν' αρχίσουμε;» Η Χάτι ήξερε ότι η Έβελιν ήταν ενθουσιώδης, όμως θα προτιμούσε να αντιμετώπιζε το

ζήτημα πιο σοβαρά, για παράδειγμα κρατώντας σημειώσεις. Η Χάτι είχε εξηγήσει με αρκετές λεπτομέρειες τις μεθόδους καταγραφής ενός χώρου, μα δεν ήταν σίγουρη αν η Έβελιν είχε αφομοιώσει τα πάντα. «Έβελιν, θέλεις να δοκιμάσεις με το φτυαράκι; Δεν κοσκινίζουμε τα πάντα σ' ένα τέτοιο σκάμμα, αν και ίσως χρειαστεί να τα περάσουμε από τη δεξαμενή επίπλευσης, ενώ κάθε εύρημα πρέπει να ξέρουμε ακριβώς από ποιο σημείο προήλθε. Καταλαβαίνεις πόσο σημαντικό είναι αυτό;»

«Ναι, ναι.»

«Και προχωράμε από το γνωστό προς το άγνωστο, άρα πάντα φτυαρίζουμε προς τα πίσω. Δεν θέλουμε να πατάμε σε σημεία που έχουμε ήδη αποκαλύψει.»

Η Έβελιν σήκωσε το βλέμμα και την κοίταξε. «Μπορεί να μην κάνω διδακτορικό», είπε, «αλλά δεν είμαι και χαζή. Άκουγα όσα μου έλεγες.» Το είπε ήρεμα, όμως η Χάτι αισθάνθηκε να κοκκινίζει. *Δεν τα πάω καλά με τους ανθρώπους*, σκέφτηκε. *Μόνο με τα αντικείμενα και τις ιδέες. Καταλαβαίνω πώς λειτουργεί το παρελθόν, αλλά δεν ξέρω πώς να ζω με τους ανθρώπους στο παρόν.*

Η μεγαλύτερη γυναίκα έσκυψε στο σκάμμα και άρχισε να σκαλίζει επιφυλακτικά με το φτυαράκι, ξεκινώντας από μια γωνία, αφαιρώντας το επιφανειακό χώμα και απλώνοντας το χέρι για να το ρίξει σε έναν κουβά.

Είχε συνοφρυωθεί σαν παιδί που συγκεντρώνεται στα μαθήματά του. Στο επόμενο μισάωρο, όποτε η Χάτι γύριζε και την κοίταζε, είχε την ίδια έκφραση στο πρόσωπό της. Η Χάτι ετοιμαζόταν να ελέγξει τη δουλειά της Έβελιν, όταν η μεγαλύτερη γυναίκα τής φώναξε.

«Τι είν' αυτό;»

Η Χάτι ανασηκώθηκε και πήγε να δει. Κάτι συμπαγές είχε αποκαλυφθεί, με φόντο το ανοιχτόχρωμο αμμώδες χώμα και τα ψήγματα από όστρακα. Η Χάτι δεν μπόρεσε να συγκρατήσει τον ενθουσιασμό της. Ίσως ήταν κάποιο θραύσμα από πήλινο αντικείμενο. Τα εισαγόμενα πήλινα θα πρόσδιδαν στην κατοικία το κύρος που επιθυμούσε. Είχαν τοποθετήσει το σκάμμα εξάσκησης μακριά από την ανασκαμμένη κατοικία, ακριβώς επειδή δεν ήθελαν οι ερασιτέχνες να συναντήσουν τα όποια ευαίσθητα ευρήματα, όμως ίσως είχαν ανακαλύψει τυχαία έναν σωρό ή κάποια προέκταση της κατοικίας. Έσκυψε δίπλα στην Έβελιν σπρώχνοντάς τη σχεδόν στην άκρη και βούρτσισε το χώμα από το αντικείμενο που είχε αποκαλυφθεί. Δεν ήταν κεραμικό, παρά το καστανοκόκκινο χρώμα, το χρώμα του πηλού. Αμέσως κατάλαβε ότι ήταν ένα οστό. Όταν ήταν φοιτήτρια, φανταζόταν ότι τα παλαιά οστά θα ήταν λευκά, κρεμ ή γκρίζα και είχε εκπλαγεί από την ένταση του χρώματός τους. Ένα μεγάλο θραύσμα οστού, στρογγυλό, σκέφτηκε τώρα, αν και είχε αποκαλυφθεί μόνο ένα μικρό τμήμα.

Απογοητεύτηκε, παρότι προσπάθησε να μην το δείξει. Οι αρχάριοι ενθουσιάζονταν με τα πρώτα τους ευρήματα. Στα σκάμματα στα Σέτλαντ πάντα έβρισκαν θραύσματα οστών, κυρίως από πρόβατα· μια φορά βρέθηκε ένα άλογο, με σχεδόν ολόκληρο τον σκελετό διατηρημένο.

Άρχισε να εξηγεί στην Έβελιν, να της λέει τι μπορούσαν να μάθουν για τον οικισμό από τα λείψανα των ζώων.

«Δεν μπορούμε να ξεθάψουμε ένα αντικείμενο έτσι απλά», είπε. «Πρέπει να το αφήσουμε ενταγμένο στο ευρύτερο πλαίσιο, να συνεχίσουμε το φτυάρισμα, αφαιρώ-

ντας το ένα στρώμα μετά το άλλο. Είναι καλή εξάσκηση. Θα σ' αφήσω να συνεχίσεις και θα επιστρέψω αργότερα.» Σκέφτηκε πόσο αμήχανα θα ένιωθε *η ίδια* αν έσκαβε και κάποιος την παρατηρούσε πάνω από τον ώμο της. Άλλωστε έπρεπε να ασχοληθεί με τις δικές της δουλειές.

Αργότερα έκαναν διάλειμμα και πήγαν στο σπίτι. Η Μίμα τούς έφτιαξε σάντουιτς και στη συνέχεια τις συνόδευσε για να δει τι συνέβαινε. Όταν η Έβελιν ξανάπιασε δουλειά στο σκάμμα εξάσκησης, η ηλικιωμένη γυναίκα έμεινε να την παρατηρεί. Η Μίμα φορούσε μαύρο συνθετικό παντελόνι και γαλότσες πολύ φαρδιές γύρω από τα γόνατά της. Στους ώμους της είχε ρίξει ένα ξεφτισμένο γκρίζο φούτερ. Η Χάτι σκέφτηκε ότι έτσι όπως στεκόταν και παρατηρούσε τη νύφη της να εργάζεται, θύμιζε κοράκι με κουκούλα. Ένα κοράκι έτοιμο να αρπάξει κάποιο κομματάκι τροφής.

«Λοιπόν, Έβελιν, ξέρεις τι μου θυμίζεις», είπε η Μίμα, «έτσι όπως είσαι πεσμένη στα τέσσερα σαν ζώο; Με αυτό το φως, μοιάζεις με ένα από τα γουρούνια του Τζόζεφ, που ψάχνει για τροφή σκάβοντας στο χώμα. Κοίτα να προσέχεις, αλλιώς θα σου κόψει τον λαιμό και θα σε κάνει μπέικον.» Άρχισε να γελάει τόσο δυνατά, που κατέληξε να βήχει και να φτύνει σάλια.

Η Έβελιν δεν είπε λέξη. Ανασηκώθηκε στα γόνατα και τη στραβοκοίταξε. Η Χάτι ένιωσε να τη λυπάται. Πρώτη φορά έβλεπε τη Μίμα να φέρεται τόσο άσπλαχνα. Η Χάτι πήδησε στο σκάμμα δίπλα στην Έβελιν. Τώρα πια το οστό προεξείχε από το χώμα, έχοντας σε μεγάλο βαθμό αποκαλυφθεί. Η Χάτι έβγαλε το δικό της φτυαράκι από την τσέπη του τζιν. Με απόλυτη προσήλωση αφαίρεσε λίγο χώμα και

στη συνέχεια πήρε ένα βουρτσάκι. Το σχήμα του οστού έγινε ακόμα πιο ξεκάθαρο: υπήρχε μια ήπια καμπύλη, ένα κοίλωμα.

«*Pars orbitalis*», είπε. Το σοκ και ο ενθουσιασμός την έκαναν να ξεχάσει την προηγούμενη απόφασή της να αποφύγει την όποια επίδειξη και να μιλάει απλά, για να την καταλαβαίνει η Έβελιν.

Η Έβελιν την κοίταξε.

«Μετωπιαία κόγχη», είπε η Χάτι. «Πρόκειται για θραύσμα από ανθρώπινο κρανίο.»

«Ω, όχι», είπε η Μίμα. Η Χάτι σήκωσε το βλέμμα, την κοίταξε και διαπίστωσε ότι το πρόσωπό της ήταν κάτωχρο. «Δεν είναι δυνατόν. Όχι, όχι, δεν γίνεται.»

Στράφηκε και επέστρεψε βιαστικά στο σπίτι.

Κεφάλαιο 5

Ο Σάντι Γουίλσον διέσχιζε παραπατώντας το λιβάδι. Είχαν περάσει μερικές βδομάδες από τότε που η Χάτι ανακάλυψε το κρανίο και ήταν μια από εκείνες τις βραδιές με πυκνό σκοτάδι που υπήρχαν συχνά την άνοιξη. Δεν έκανε κρύο, όμως το νησί είχε καλυφθεί από χαμηλά σύννεφα και από ένα πυκνό, ασταμάτητο ψιλόβροχο, που έκρυβαν το φεγγάρι και τα αστέρια, ακόμα και τα φωτισμένα παράθυρα του σπιτιού πίσω του. Δεν είχε φακό, ούτε και τον χρειαζόταν. Εδώ είχε μεγαλώσει. Όταν ζούσες σ' ένα νησί με μήκος δέκα χιλιόμετρα και πλάτος τέσσερα, μέχρι να φτάσεις στα δέκα σου το ήξερες σπιθαμή προς σπιθαμή. Και ο εσωτερικός χάρτης έμενε χαραγμένος στο μυαλό ακόμα κι αν έφευγες από εκεί. Τώρα πια ο Σάντι έμενε στην πόλη, στο Λέρικ, παρ' όλα αυτά θεωρούσε πως, σε όποιο σημείο του Γουόλσι κι αν τον άφηναν με τα μάτια δεμένα, θα μπορούσε να σου πει μέσα σε λίγα λεπτά πού βρισκόταν, και μόνο από το ανάγλυφο της γης κάτω από τα πόδια του και από την υφή του κοντινότερου χαντακιού στο άγγιγμά του.

Ήξερε ότι είχε πιει πολύ αλκοόλ, ωστόσο έδωσε συγχαρητήρια στον εαυτό του επειδή είχε φύγει από το ξενοδοχείο Πίερ Χάους. Η μητέρα του θα ήταν ξύπνια και θα τον περίμενε. Ένα δυο ποτά ακόμα να έπινε και θα γινό-

ταν λιώμα. Και θα ακολουθούσε το γνωστό κήρυγμα για την αυτοσυγκράτηση και για τον Μάικλ, τον αδερφό του, που είχε κόψει το αλκοόλ μαχαίρι. Ο Σάντι σκέφτηκε να περάσει από το σπίτι της γιαγιάς του, που ήταν στον δρόμο του, για να του φτιάξει έναν δυνατό σκέτο καφέ ώστε να είναι αρκετά νηφάλιος όταν θα επέστρεφε στο σπίτι. Νωρίτερα μέσα στη βδομάδα τού είχε τηλεφωνήσει για να του πει να περάσει από το Σέτερ την επόμενη φορά που θα γυρνούσε στο νησί. Η Μίμα δεν είχε κανένα πρόβλημα να τον βλέπει πιωμένο. Εκείνη του είχε δώσει το πρώτο του σφηνάκι ουίσκι, ένα πρωί καθώς πήγαινε στο γυμνάσιο. Είχε αρκετή παγωνιά και του είπε ότι το ουίσκι δεν θα άφηνε το κρύο να τον πιάσει. Άρχισε να βήχει και να πνίγεται λες και είχε πιει το χειρότερο φάρμακο, αλλά από τότε του καλάρεσε. Είχε την εντύπωση ότι η Μίμα μάλλον είχε ξεκινήσει να πίνει απ' την κούνια, αν και ποτέ δεν φάνηκε να την επηρεάζει. Δεν την είχε δει ούτε μία φορά μεθυσμένη.

Το χωράφι κατηφόριζε προς το μονοπάτι που οδηγούσε στο κτήμα της Μίμα. Άκουσε έναν πυροβολισμό. Για μια στιγμή ο ήχος τον τρόμαξε, όμως δεν έδωσε ιδιαίτερη σημασία. Μάλλον ήταν ο Ρόναλντ, που είχε βγει να κυνηγήσει λαγούς με τον μεγάλο του φακό. Είχε πει ότι θα το έκανε όταν ο Σάντι πέρασε να δει το νεογέννητο, άσε που η βραδιά ήταν ό,τι πρέπει για κυνήγι. Οι λαγοί, τυφλωμένοι από το φως του φακού, στέκονταν σαν αγάλματα, περιμένοντας να τους ρίξεις. Ήταν παράνομο, μα οι λαγοί δημιουργούσαν ένα σωρό μπελάδες στα νησιά και κανένας δεν σκοτιζόταν. Ο Ρόναλντ ήταν ξάδερφός του. Κάτι σαν ξάδερφος. Ο Σάντι προσπάθησε να καθορίσει τη

συγγένειά τους επακριβώς, όμως το οικογενειακό του δέντρο ήταν περίπλοκο και ο ίδιος μεθυσμένος, οπότε έχασε τον λογαριασμό και τα παράτησε. Στο υπόλοιπο της διαδρομής μέχρι το Σέτερ άκουγε περιστασιακά τον ήχο της καραμπίνας που έριχνε.

Μετά από μια στροφή στον δρόμο ο Σάντι είδε, όπως ανέμενε άλλωστε, το φωτισμένο παράθυρο στην κουζίνα της Μίμα. Το σπίτι της ήταν χωμένο στον λόφο και το έβλεπες ξαφνικά μπροστά σου. Πολλοί νησιώτες προτιμούσαν που ήταν κρυμμένο στο βάθος του κτήματος πίσω από τη στροφή, επειδή ήταν μάλλον παραμελημένο, με τον κήπο γεμάτο αγριόχορτα, τα πλαίσια των παραθύρων ξεβαμμένα και σαπισμένα. Η Έβελιν, η μητέρα του Σάντι, ντρεπόταν πραγματικά για την κατάσταση του σπιτιού της Μίμα και πολλές φορές παραπονιόταν στον πατέρα του γι' αυτό. «Δεν γίνεται να πας και να το συνεφέρεις λιγάκι;» Όμως η Μίμα ούτε που ήθελε να το ακούσει. «Θ' αντέξει περισσότερο από μένα», έλεγε εφησυχασμένη. «Μ' αρέσει έτσι όπως είναι. Δεν θέλω να μου αναστατώσετε το κτήμα.» Ο Τζόζεφ άκουγε πιο πολύ τη μητέρα του παρά τη γυναίκα του, οπότε η Μίμα συνέχιζε να ζει ανενόχλητη.

Το Σέτερ ήταν το πιο προστατευμένο κτήμα στο νησί. Ο αρχαιολόγος που είχε έρθει την περασμένη χρονιά από κάποιο πανεπιστήμιο της Σκοτίας είπε ότι στον χώρο αυτόν κατοικούσαν άνθρωποι εδώ και χιλιάδες χρόνια. Είχε ρωτήσει αν μπορούσαν να πραγματοποιήσουν κάποιες ανασκαφές σ' ένα σημείο κοντά στο σπίτι. Όπως είπε, η πρόταση ανήκε σε μια μεταπτυχιακή φοιτήτρια. Θεωρούσε ότι εκεί κάποτε υπήρχε μια σπουδαία κατοικία. Θα

φρόντιζαν ώστε να αφήσουν τον χώρο όπως τον είχαν βρει. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι η Μίμα θα τους άφηνε να σκάψουν έτσι κι αλλιώς. Είχε συμπαθήσει τον καθηγητή. «Όμορφος άντρας», είχε πει στον Σάντι, με τα μάτια της να γυαλίζουν. Ο Σάντι είχε διαπιστώσει πώς πρέπει να ήταν στα νιάτα της. Τολμηρή. Προκλητική. Φυσικό ήταν οι υπόλοιπες γυναίκες του νησιού να την αντιμετωπίζουν με επιφύλαξη.

Ακούστηκε ένας θόρυβος από το χωράφι δίπλα στο μονοπάτι. Αυτή τη φορά δεν ήταν πυροβολισμός αλλά ένα μουρμουρητό, κάτι σαν σκίσιμο, και ο ήχος από ποδοβολητό. Ο Σάντι γύρισε και είδε τη σιλουέτα της αγελάδας λίγα μέτρα μακριά. Η Μίμα ήταν η μόνη που είχε απομείνει στο Γουόλσι να αρμέγει με το χέρι. Οι υπόλοιποι είχαν σταματήσει εδώ και δεκαετίες, αποθαρρημένοι από τον κόπο και τους κανόνες υγιεινής, που απαγόρευαν την πώληση του γάλακτος. Πάντως, υπήρχαν άτομα που εξακολουθούσαν να προτιμούν το μη παστεριωμένο γάλα και έφτιαχναν τη στέγη της Μίμα ή της έδιναν κρυφά ένα μπουκάλι ουίσκι ως αντάλλαγμα για μια κανάτα από το κίτρινο υγρό κάθε πρωί. Ο Σάντι ήταν σίγουρος πως δεν θα το έκαναν τόσο πρόθυμα αν έβλεπαν τη Μίμα να αρμέγει. Την τελευταία φορά που την είχε δει ο ίδιος, είχε φυσήξει τη μύτη της στη βρόμικη πετσέτα με την οποία στη συνέχεια σκούπισε τα μαστάρια. Βέβαια, απ' όσο γνώριζε, κανένας δεν είχε αρρωστήσει απ' το γάλα. Ο ίδιος είχε μεγαλώσει πίνοντάς το και ποτέ δεν τον έβλαψε. Ακόμα και η μητέρα του μάζευε την κρέμα από την επιφάνεια την καρδάρας και την έβαζε στον χυλό της σαν λιχουδιά.

Έσπρωξε την πόρτα της κουζίνας περιμένοντας να δει τη Μίμα στην καρέκλα της δίπλα στη Ρέιμπερν, με τη γάτα στα γόνατα κι ένα άδειο ποτήρι δίπλα της, να παρακολουθεί κάτι βίαιο στην τηλεόραση. Ποτέ της δεν έπεφτε νωρίς για ύπνο, αντίθετα έμοιαζε να κοιμάται ελάχιστα –άσε που λάτρευε τη βία. Ήταν η μοναδική από τους συγγενείς του που είχε χαρεί με την επιλογή της καριέρας του. «Για φαντάσου», είπε, «μπάτσος!» Το βλέμμα της ήταν κάπως ονειροπόλο και ο Σάντι ήταν σίγουρος ότι η Μίμα φανταζόταν τη Νέα Υόρκη, όπλα, καταδιώξεις με αυτοκίνητα. Μόλις μία φορά είχε κατέβει νότια, στο Αμπερντίν, για μια κηδεία. Η εικόνα που είχε για τον κόσμο προερχόταν από την τηλεόραση. Η αστυνόμευση στα Σέτλαντ δεν είχε καμία σχέση με όλ' αυτά, μα η Μίμα απολάμβανε να ακούει τις ιστορίες του κι εκείνος τις φούσκωνε, μια ιδέα, για να την ευχαριστεί.

Η τηλεόραση λειτουργούσε, ο ήχος τρομακτικά δυνατός. Η Μίμα είχε αρχίσει να βαριακούει, παρόλο που δεν ήθελε να το παραδεχτεί στους συγγενείς της. Όμως η γάτα ήταν ξαπλωμένη μόνη στην καρέκλα. Ήταν μεγαλόσωμη, μαύρη και μοχθηρή με όλους, εκτός από την ιδιοκτήτριά της. Γάτα μάγισσας, όπως την αποκαλούσε η μητέρα του. Ο Σάντι χαμήλωσε τον ήχο, άνοιξε την πόρτα που οδηγούσε στο υπόλοιπο σπίτι και φώναξε. «Μίμα! Εγώ είμαι!» Ήξερε ότι δεν κοιμόταν. Δεν θα άφηνε ποτέ το φως και την τηλεόραση αναμμένα, ενώ η γάτα, εκτός από την καρέκλα, μοιραζόταν και το κρεβάτι της. Ο σύζυγος της Μίμα είχε πεθάνει σε ατύχημα στη θάλασσα, όταν εκείνη ήταν ακόμα πολύ νέα. Οι φήμες έλεγαν ότι ως νεαρή χήρα

ήταν άτακτη, όμως όσα χρόνια τη γνώριζε ο Σάντι ζούσε μόνη της.

Δεν έλαβε απάντηση. Ξαφνικά ένιωσε να συνέρχεται από το μεθύσι και έψαξε στα υπόλοιπα δωμάτια του σπιτιού. Υπήρχε ένας διάδρομος κατά μήκος των τριών δωματίων, επιτρέποντας την πρόσβαση σε αυτά. Δεν θυμόταν να είχε ξαναμπεί στην κρεβατοκάμαρά της. Η Μίμα ποτέ της δεν είχε αρρωστήσει. Ήταν ένα τετράγωνο δωμάτιο όπου δέσποζαν μια βαριά ντουλάπα από σκούρο ξύλο και ένα κρεβάτι τόσο ψηλό, που δεν μπορούσε να φανταστεί πώς κατάφερνε να ανεβαίνει πάνω του η Μίμα χωρίς σκαλάκι. Στο πάτωμα υπήρχε ο ίδιος χοντρός καφέ μουσαμάς, όπως στην κουζίνα, κι ένα χαλάκι από προβιά προβάτου πάλαι ποτέ λευκό και τώρα πια γκρίζο και γεμάτο κόμπους. Οι κουρτίνες, ξεβαμμένες και παραμελημένες, κρεμ με ένα σχέδιο με μικρά τριαντάφυλλα, δεν ήταν τραβηγμένες. Στο περβάζι του παράθυρου υπήρχε μια φωτογραφία του άντρα της. Είχε πυκνά κόκκινα γένια, έντονα γαλάζια μάτια, φορούσε νιτσεράδα και μπότες, και θύμισε στον Σάντι τον πατέρα του. Το κρεβάτι ήταν στρωμένο και καλυμμένο από ένα πάπλωμα με κροσέ τετράγωνα. Κανένα ίχνος της Μίμα.

Το μπάνιο αποτελούσε σχετικά πρόσφατη προσθήκη, χτισμένο στην πίσω πλευρά του σπιτιού, αν και υπήρχε εκεί από τότε που θυμόταν ο Σάντι. Η μπανιέρα και ο νιπτήρας είχαν ένα απίθανο μπλε χρώμα, παρόλο που στο πάτωμα υπήρχε ο γνωστός καφέ μουσαμάς, εν μέρει σκεπασμένος από ένα έντονο μπλε, παχύ χαλί. Μυρωδιά από υγρασία και βρεγμένες πετσέτες. Μια τεράστια αράχνη σερνόταν γύρω από το σιφόνι. Κατά τα άλλα, το δωμάτιο ήταν άδειο.

Ο Σάντι προσπάθησε να σκεφτεί λογικά. Είχε ασχοληθεί με περιπτώσεις αγνοουμένων και ήξερε ότι οι συγγενείς πάντα πανικοβάλλονταν χωρίς να υπάρχει λόγος. Μόλις έκλεινε το τηλέφωνο, κορόιδευε τον αγχωμένο γονιό ή σύντροφο. «Χθες το βράδυ γινόταν ένα πάρτι στο Χάα. Εκεί θα είναι.» Όμως εκείνη τη στιγμή ένιωσε το σοκ του αναπάντεχου, του άγνωστου. Τώρα πια η Μίμα δεν απομακρυνόταν από το σπίτι της τα βράδια, παρά μόνο για κάποια οικογενειακή μάζωξη στο σπίτι των γονιών του ή για κάποια εκδήλωση στο νησί, έναν γάμο, για παράδειγμα, αλλά ακόμα και τότε κάποιος την έπαιρνε με το αμάξι και ο ίδιος ενημερωνόταν. Ουσιαστικά, η Μίμα δεν είχε φίλους. Οι περισσότεροι στο Γουόλσι τη φοβόντουσαν λιγάκι. Ένιωσε τις σκέψεις του να ξεφεύγουν από τον έλεγχο και προσπάθησε να ανακτήσει την ψυχραιμία του. Τι θα έκανε ο Τζίμι Πέρεζ σε αυτή την περίπτωση;

Τα βράδια η Μίμα πάντα έκλεινε τις κότες στο κοτέτσι. Ίσως είχε βγει να το κάνει, σκόνταψε και έπεσε. Οι αρχαιολόγοι είχαν ανοίξει τα σκάμματα σ' ένα σημείο αρκετά μακριά από το σπίτι, όμως η Μίμα μπορεί να είχε προχωρήσει πολύ, θολωμένη από το αλκοόλ. Αν είχε λοξοδρομήσει προς τα εκεί, θα ήταν αρκετά εύκολο να χάσει την ισορροπία της.

Ο Σάντι επέστρεψε στην κουζίνα και πήρε έναν φακό από το συρτάρι του τραπεζιού. Ήταν εκεί από την εποχή που κάθε σπίτι διέθετε τη δική του γεννήτρια, ικανή να λειτουργεί μόλις για δυο τρεις ώρες κάθε βράδυ. Έξω, τον χτύπησε το κρύο εξαιτίας της ομίχλης και του ψιλόβροχου, τσουχτερό μετά τη ζέστη της Ρέιμπερν. Πρέπει να πλησίαζαν μεσάνυχτα. Η μητέρα του θα αναρωτιόταν πού

ήταν. Έκανε τον γύρο του σπιτιού. Έφτασε στο παράπηγμα όπου η Μίμα έφερνε την αγελάδα για να την αρμέξει. Όταν τα μάτια του προσαρμόστηκαν στο σκοτάδι, το φως που ξεχυνόταν από το σπίτι ήταν αρκετό για να βλέπει πού πηγαίνει. Είχε αφήσει αναμμένο το φως του μπάνιου και το παράθυρο ήταν απ' αυτή την πλευρά. Δεν είχε λόγο να ανάψει τον φακό. Οι κότες ήταν ήδη στο ξύλινο κοτέτσι. Έλεγξε τον σύρτη και άκουσε το θρόισμα από τις κινήσεις στο εσωτερικό.

Νωρίτερα ο καιρός ήταν μια χαρά και η Μίμα μάλλον είχε βάλει μπουγάδα. Το σκοινί ξεκινούσε από το σπίτι και έφευγε προς το μέρος όπου οι αρχαιολόγοι είχαν στήσει το σκάμμα. Στο νάιλον σκοινί υπήρχαν ακόμα μερικές πετσέτες κι ένα σεντόνι. Κρέμονταν άψυχα και βαριά, σαν τα πανιά ενός πλοίου σε μπουνάτσα. Κάποιες άλλες νησιώτισσες θα είχαν μαζέψει τα ρούχα μόλις έβλεπαν τον ουρανό να μαυρίζει, όμως η Μίμα μάλλον δεν θα έμπαινε στον κόπο, ειδικά αν έτρωγε το βραδινό της ή διάβαζε κάποιο βιβλίο. Αυτή ακριβώς η ανευθυνότητα ήταν που ενοχλούσε ορισμένους από τους γείτονές της. Πώς ήταν δυνατόν να αδιαφορεί για τη γνώμη των άλλων; Πώς ήταν δυνατόν να μη φροντίζει καθόλου το σπίτι της;

Ο Σάντι άφησε πίσω του το σκοινί της μπουγάδας και προχώρησε προς το σημείο όπου εργάζονταν οι φοιτήτριες. Δυο κοντάρια με σπάγγο τεντωμένο ανάμεσά τους σηματοδοτούσαν την περιοχή της έρευνας, εκτός κι αν τα χρησιμοποιούσαν για μετρήσεις. Ένας αντιανεμικός μπλε μουσαμάς ήταν στερεωμένος με μεταλλικούς πασσάλους. Ένας σωρός με χορτάρια, στοιβαγμένα με προσοχή, κι άλλος ένας με χώματα. Δύο σκάμματα σε ορθή γωνία. Τα

φώτισε με τον φακό, μα ήταν άδεια με εξαίρεση δυο τρεις λακκούβες γεμάτες νερό. Σκέφτηκε ότι η περιοχή θύμιζε σκηνή εγκλήματος σε κάποια από τις σειρές που άρεσαν στη γιαγιά του.

«Μίμα!» φώναξε. Σκέφτηκε ότι η φωνή του ακούστηκε πολύ λεπτή και διαπεραστική. Σχεδόν δεν την αναγνώρισε.

Αποφάσισε να γυρίσει, έσβησε τον φακό και ξεκίνησε προς το σπίτι. Από εκεί μπορούσε να τηλεφωνήσει στο Ούτρα. Η μητέρα του θα ήξερε πού ήταν η Μίμα –ήξερε όλα όσα συνέβαιναν στο Γουόλσι. Τότε είδε ότι ένα πανωφόρι είχε πέσει από το σκοινί, σχηματίζοντας έναν ζαρωμένο μπόγο στο χορτάρι. Αναγνώρισε ένα από τα αδιάβροχα των φοιτητριών και σκέφτηκε ότι η Μίμα μάλλον είχε προσφερθεί να το καθαρίσει από τις λάσπες. Ο Σάντι σκέφτηκε να το αφήσει εκεί: δεν θα έπρεπε έτσι κι αλλιώς να ξαναμπεί στο πλυντήριο; Τελικά έσκυψε να το πάρει και να το πάει μέσα.

Κι όμως, δεν ήταν μόνο ένα πανωφόρι. Ήταν η γιαγιά του, που έδειχνε πολύ μικροκαμωμένη μέσα στο κίτρινο πανωφόρι. Σκέφτηκε ότι δεν έδειχνε μεγαλύτερη από κούκλα, λεπτή, με τα χέρια και τα πόδια της σαν κλαράκια. Άγγιξε το πρόσωπό της, που ήταν παγωμένο και λείο σαν κερί, και έπιασε τον σφυγμό της. Κανονικά έπρεπε να καλέσει γιατρό, όμως δεν μπορούσε να κουνηθεί. Είχε παγώσει στη θέση του, παραλυμένος από το σοκ και από την ανάγκη να χωνέψει το γεγονός ότι η Μίμα ήταν νεκρή. Χαμήλωσε το βλέμμα στο πρόσωπό της, που ήταν λευκό σαν κιμωλία με φόντο το λασπωμένο χώμα. *Αυτή δεν είναι η Μίμα*, σκέφτηκε. *Αποκλείεται να είναι. Κάποιο*

φριχτό λάθος έχει γίνει. Όμως ήταν όντως η γιαγιά του· κοίταξε τα ψεύτικα δόντια που δεν έμπαιναν σωστά στη θέση τους και τα λεπτά λευκά μαλλιά κι ένιωσε να ανακατεύεται και ταυτόχρονα να είναι εντελώς νηφάλιος. Παρ' όλα αυτά, δεν εμπιστευόταν την κρίση του. Ήταν ο Σάντι Γουίλσον, που πάντα έπεφτε έξω στις εκτιμήσεις του. Μπορεί να μην είχε ψάξει σωστά για τον σφυγμό της και να ήταν ακόμα ζωντανή και να ανάπνεε μια χαρά.

Τη σήκωσε για να τη μεταφέρει μέσα. Δεν του έκανε καρδιά να την αφήσει έξω, στο κρύο. Μόνο όταν την πήγε στην κουζίνα είδε τα τραύματα στην κοιλιά της και το αίμα.

Κεφάλαιο 6

Ο επιθεωρητής Τζίμι Πέρεζ έφτασε στο Γουόλσι με το πρώτο φεριμπότ. Όταν έφτασε το πλοίο από το Σίμπιστερ, εκείνος περίμενε ήδη στην αποβάθρα του Λάξο, στον τερματικό σταθμό στα δυτικά του Μέινλαντ. Δεν υπήρχε άλλος στην ουρά· τέτοια ώρα το πρωί η κίνηση προερχόταν κυρίως από την άλλη πλευρά: άνθρωποι που έφευγαν από το μικρότερο νησί για να πιάσουν δουλειά στην πόλη, έφηβοι πολύ μεγάλοι για το Γυμνάσιο του Γουόλσι, ακόμα μισοκοιμισμένοι, με προορισμό το λεωφορείο που θα τους μετέφερε στο Λέρικ. Είδε το φεριμπότ να πλησιάζει, περίμενε μέχρι να βγει η μισή ντουζίνα τα αυτοκίνητα και μέχρι το μπουλούκι των μαθητών της πρώτης λυκείου για το Λύκειο Άντερσον να περπατήσει ως το λεωφορείο που τους περίμενε κι έπειτα έβαλε μπρος τη μηχανή. Για σήμερα, υπεύθυνος στα δρομολόγια ήταν ο Μπίλι Γουότ. Όλο το πλήρωμα ήταν από το Γουόλσι· το αντίστοιχο ίσχυε για όλα τα εσωτερικά δρομολόγια των φεριμπότ στα νησιά. Ο Μπίλι έδειξε στον Πέρεζ πού να βάλει το αυτοκίνητο, έμεινε να το παρατηρεί να προχωράει μέχρι που ο προφυλακτήρας έφτασε να απέχει ελάχιστα εκατοστά από τη σιδερένια ράμπα και στη συνέχεια κατένευσε καλοσυνάτα. Το Γουόλσι ήταν γνωστό ως το φιλικό νησί· οι κάτοικοι είχαν τη φήμη ότι χαιρετούσαν τα

αυτοκίνητα που έβλεπαν να περνούν στον δρόμο. Όταν ήρθε να πάρει τα χρήματα, ο Μπίλι δεν ρώτησε τι γύρευε εκεί ο επιθεωρητής. Δεν υπήρχε λόγος: τώρα πια οι περισσότεροι κάτοικοι του Γουόλσι είχαν μάθει για το ατύχημα της Μίμα Γουίλσον.

Ο Πέρεζ ήταν συμμαθητής με τον Μπίλι στην πρώτη λυκείου και τον θυμόταν ως ένα ωχρό, σιωπηλό παιδί που πάντα έβγαινε πρώτο στο μάθημα των γαλλικών. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε αν χρησιμοποιούσε την ευχέρειά του στις ξένες γλώσσες με τους αλλοδαπούς τουρίστες που έρχονταν στα νησιά. Όχι πως το Γουόλσι αποτελούσε τουριστικό προορισμό. Δεν υπήρχε μέρος να μείνουν πέρα από την πέτρινη καλύβα που προσέλκυε φοιτητές και τουρίστες με σακίδια, και ένα ξενοδοχείο. Το Σίμπιστερ ήταν ψαρολίμανο, με εφτά από τα οχτώ αλιευτικά σκάφη ανοιχτής θαλάσσης των Σέτλαντ να αγκυροβολούν εκεί. Για τον λόγο αυτόν οι κάτοικοι του Γουόλσι δεν είχαν ανάγκη να πουλάνε φλιτζάνια ή χειροποίητα πλεχτά γάντια για να επιβιώνουν. Διατηρούσαν τις παλιές παραδόσεις της φιλοξενίας και της πλεκτικής, όχι όμως για βιοποριστικούς λόγους.

Το τηλεφώνημα του Σάντι είχε ξυπνήσει τον Πέρεζ. Η πρώτη του αντίδραση ήταν ο φόβος, αν και δεν είχε καμία σχέση με τη δουλειά του ως ντετέκτιβ. Η φίλη του η Φραν είχε κατέβει νότια για δυο βδομάδες εξαιτίας των πασχαλινών διακοπών, παίρνοντας μαζί της και την κόρη της, την Κάσι. «Οι γονείς μου έχουν μήνες να τη δουν», είχε πει η Φραν. «Και θέλω να μάθω τα νέα των φίλων μου. Είναι πολύ εύκολο να χάσουμε επαφή, εδώ που μένω.» Ο Πέρεζ ήξερε ότι ήταν γελοίο, όποτε όμως σκεφτόταν το

Λονδίνο, σκεφτόταν τους κινδύνους. Την ώρα λοιπόν που η Φραν φανταζόταν εξόδους με τους φίλους της για θεατρικές παραστάσεις, επιτρέποντας στους ξετρελαμένους παππούδες να αναπληρώσουν τα καθήκοντά τους για όλους εκείνους τους μήνες που δεν φρόντιζαν τη μικρή, εκείνος σκεφτόταν πυροβολισμούς, μαχαιρώματα, τρομοκρατικά χτυπήματα.

Το άγχος μάλλον τον συνόδευε και στον ύπνο του, αφού ο ήχος του τηλεφώνου προκάλεσε ένα άμεσο κύμα πανικού. Ανακάθισε στο κρεβάτι και άρπαξε το ακουστικό, εντελώς ξύπνιος, με την καρδιά του να χτυπά σαν τρελή. «Ναι;»

Για να ακούσει τελικά τον Σάντι Γουίλσον να μουρμουρίζει και να μπερδεύει τα λόγια του με εκείνον τον μοναδικό τρόπο που τον διέκρινε, αναφέροντας κάτι σχετικό με την οικογένειά του –ένας τυχαίος πυροβολισμός, η γιαγιά του νεκρή. Ο Πέρεζ άκουγε με το μισό κομμάτι του μυαλού του, την ώρα που το άλλο μισό πλημμύριζε από ανακούφιση και τον έκανε να χαμογελάσει. Όχι επειδή μια ηλικιωμένη ήταν νεκρή, αλλά γιατί η Φραν ή η Κάσι δεν είχαν πάθει κάτι. Στο ρολόι στο κομοδίνο είδε ότι ήταν τρεις τα χαράματα.

«Πού ξέρεις ότι ήταν ατύχημα;» είχε πει ο Πέρεζ, διακόπτοντας τελικά τον Σάντι.

«Ο ξάδερφός μου ο Ρόναλντ είχε βγει για λαγούς και η ορατότητα ήταν τόσο περιορισμένη, που μπορείς να καταλάβεις τι έγινε. Τι άλλο να υποθέσεις δηλαδή;» Μια παύση. «Ο Ρόναλντ είναι και του αλκοόλ.»

«Ο ίδιος τι λέει;»

«Δεν μπορεί να καταλάβει πώς έγινε. Ξέρει σημάδι και δεν θα έριχνε ποτέ προς το κτήμα της Μίμα.»

«Είχε πιει;»

«Λέει πως όχι. Όχι πολύ.»

«Εσύ τι λες;»

«Δεν μπορώ να σκεφτώ κάτι άλλο.»

Στο φεριμπότ ο Πέρεζ βγήκε από το αυτοκίνητο και ανέβηκε τη σκάλα ως το κλειστό κατάστρωμα. Πήρε ένα ποτηράκι καφέ από το μηχάνημα και κάθισε, παρατηρώντας από το λεκιασμένο τζάμι το Γουόλσι να προβάλλει μέσα από την αυγή και την ομίχλη. Τα πάντα είχαν μουντές πράσινες και γκρίζες αποχρώσεις. Κανένα έντονο χρώμα, κανένα τονισμένο σχήμα. *Τυπικός καιρός των Σέτλαντ*, σκέφτηκε ο Πέρεζ. Καθώς πλησίαζαν διέκρινε τις σιλουέτες των σπιτιών στον λόφο. Μεγάλα, εντυπωσιακά σπίτια. Είχε μεγαλώσει με τους μύθους για τον πλούτο των κατοίκων του Γουόλσι, αλλά ποτέ δεν κατάλαβε σε ποιο βαθμό ίσχυαν: στα Σέτλαντ υπήρχαν άπειρες ιστορίες για θαμμένους θησαυρούς και αμύθητα πλούτη. Λέγεται ότι κάποια χρονιά ένας καπετάνιος ανησυχούσε για τους φόρους που θα πλήρωνε και έπρεπε να μειώσει τις καταθέσεις στους λογαριασμούς της επιχείρησής του. Το πρωί των Χριστουγέννων τα μέλη του πληρώματός του κλήθηκαν στην αποβάθρα και το καθένα βρήκε ένα ολοκαίνουριο Range-Rover, με το όνομά του στην άδεια. Ο Πέρεζ δεν θυμόταν να είχε δει κανένα Range-Rover στο νησί, εκτός του ότι τα σκάφη ήταν συνεργατικά, όμως η ιστορία ήταν καλή.

Ο Σάντι τον περίμενε με το αυτοκίνητό του στην αποβάθρα. Πριν δέσει το φεριμπότ, ο Πέρεζ τον είδε να βγαίνει από το αυτοκίνητο. Έμεινε να στέκεται με τα χέρια στις τσέπες και φορώντας την κουκούλα για να προστα-

τευτεί από την υγρασία, μέχρι που ο Πέρεζ βγήκε με το αυτοκίνητο από το πλοίο, οπότε και περπάτησε προς το μέρος του. Μπήκε στη θέση του συνοδηγού. Ο Πέρεζ κατάλαβε ότι δεν είχε κοιμηθεί καθόλου.

«Λυπάμαι για τη γιαγιά σου.»

Για μια στιγμή δεν υπήρξε αντίδραση, αλλά αμέσως μετά ο Σάντι χαμογέλασε βλοσυρά. «Έτσι θα ’θελε να πεθάνει», είπε. «Πάντα της άρεσαν οι κάπως δραματικές καταστάσεις. Δεν θα ’θελε να πεθάνει στον ύπνο της σε κάποιο γηροκομείο.» Έκανε μια παύση. «Δεν θα 'θελε να μπλέξει ο Ρόναλντ.»

«Δυστυχώς», είπε ο Πέρεζ, «δεν αποφασίζει εκείνη.»

«Δεν ήξερα τι να κάνω.» Ο Σάντι σπάνια ήξερε τι να κάνει, συνήθως όμως δεν το παραδεχόταν. «Θέλω να πω, έπρεπε να τον συλλάβω; Η πράξη του είναι κατά κάποιον τρόπο εγκληματική, έτσι δεν είναι; Ακόμα κι αν πρόκειται για ατύχημα. Αμελής χρήση της καραμπίνας...»

Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ήταν περίπλοκο να αποδείξεις την αμέλεια στο δικαστήριο. «Δεν νομίζω ότι μπορούσες να κάνεις κάτι», είπε. «Άλλωστε εμπλέκεσαι προσωπικά. Βρήκες το πτώμα και γνωρίζεις τους πάντες. Δεν επιτρέπεται. Σίγουρα δεν θα αποφασίσεις εσύ για τη σύλληψη ή όχι του Ρόναλντ.» *Ούτε εγώ*, σκέφτηκε. *Εξαρτάται από την εισαγγελέα*. Η εισαγγελέας θα αναλάμβανε επισήμως την υπόθεση και ο Πέρεζ δεν τη γνώριζε αρκετά καλά ώστε να μαντέψει την αντίδρασή της. Το παρμπρίζ είχε θαμπώσει. Το σκούπισε με ένα πανί. Απέμεινε μόνο η εξωτερική πάχνη. Το φεριμπότ είχε ήδη φορτώσει τα αυτοκίνητα και ξεκινούσε για να επιστρέψει στο Λάξο. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι πρόκειται για μια μάλλον χαλαρή δουλειά το

να κινείσαι πέρα δώθε στα νησιά. Ίσως αυτό να είχε προσελκύσει τον Μπίλι Γουότ. Αν και φαντάστηκε ότι από ένα σημείο και μετά καταντούσε βαρετή.

«Κανονικά πρέπει να επιστρέψεις στο Λέρικ», είπε στον συνάδελφό του. «Θ' αναλάβω εγώ την υπόθεση.» Αν υπήρχε υπόθεση, γεγονός μάλλον αμφίβολο.

Ο Σάντι έδειχνε καταρρακωμένος και δεν μπορούσε να κάτσει ήσυχος στη θέση του, όμως δεν έκανε καμία κίνηση για να βγει από το αυτοκίνητο. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε πώς θα ένιωθε αν κάποιος απροσδόκητος θάνατος έπληττε τη δική του οικογένεια. Αν πάθαινε κάτι η Φραν και η Κάσι. Παλιότερα είχαν εμπλακεί άμεσα σε μια από τις υποθέσεις που είχε αναλάβει και δεν του πέρασε ούτε στιγμή από το μυαλό να αποχωρήσει και να αναθέσει τη δουλειά σε άλλον αξιωματικό.

«Δεν γνωρίζω το Γουόλσι», είπε ο Πέρεζ αργά. «Μάλλον θα μου ήταν χρήσιμο να σ' έχω μαζί μου για κάποιο διάστημα και να μου δείχνεις τα κατατόπια. Χωρίς όμως να παρεμβαίνεις. Θα με συστήνεις στους δικούς σου και μετά δεν θα μιλάς. Σύμφωνοι;»

Ο Σάντι κατένευσε με ευγνωμοσύνη. Η μακριά ανοιχτόχρωμη φράντζα κυμάτισε στο μέτωπό του.

«Λέω λοιπόν ν' αφήσουμε εδώ το αμάξι σου, εντάξει; Δεν είσαι σε θέση να οδηγείς. Πάμε στο Σέτερ να δούμε πού βρήκες τη γιαγιά σου.»

«Μετακίνησα το πτώμα», παραδέχτηκε ο Σάντι. «Ήταν σκοτάδι κι έκανε κρύο και δεν είχα δει ακόμα το τραύμα. Σκέφτηκα μήπως απλώς είχε χάσει τις αισθήσεις της κι ήταν ζωντανή. Λυπάμαι.»

Ακολούθησε μια στιγμιαία παύση. «Κι εγώ το ίδιο θα έκανα», είπε ο Πέρεζ.

Ο Σάντι οδήγησε τον Πέρεζ ως το σπίτι της γιαγιάς του. Οι φορές που ο Πέρεζ είχε έρθει στο Γουόλσι μετριόντουσαν στα δάχτυλα του ενός χεριού. Είχε υπάρξει μια περίπτωση βανδαλισμού –είχαν τρυπήσει μια από τις βάρκες που χρησιμοποιούνταν σε αγώνες κι έπειτα την πέταξαν στο λιμάνι. Κανείς άλλος δεν ήταν διαθέσιμος και τελικά ήρθε για να διερευνήσει το περιστατικό από περιέργεια. Μια άλλη φορά ο Σάντι είχε καλέσει τον ίδιο και τη Φραν στο πάρτι για τα γενέθλιά του –μια εκδήλωση που οργανώθηκε από τους γονείς του στο Πνευματικό Κέντρο του Λίντμπι. Ο Πέρεζ ήξερε ότι το προηγούμενο βράδυ ο Σάντι είχε βγει στο Λέρικ με τους νεαρότερους φίλους του, χωρίς να τον καλέσει. Το πάρτι στο Γουόλσι ήταν μια παλιομοδίτικη τοπική μάζωξη –ζεστό γεύμα με βραστή προβατίνα και πατάτες, μουσικό συγκρότημα, χορός. Θύμισε στον Πέρεζ τους χορούς στην ιδιαίτερη πατρίδα του, το Φερ Άιλ, που ήταν θορυβώδεις και κεφάτοι.

Οι σπάνιες επισκέψεις του στο Γουόλσι δεν του είχαν επιτρέψει να σχηματίσει καθαρή εικόνα για τη γεωγραφία ή τις σχέσεις των κατοίκων μεταξύ τους. *Όσοι βρίσκονται εκτός των Σέτλαντ νομίζουν ότι πρόκειται για ενιαία κοινότητα*, σκέφτηκε, *αλλά δεν ισχύει κάτι τέτοιο. Πόσοι από τους κατοίκους του Λέρικ έχουν πάει ποτέ στο Φερ Άιλ ή στο Φούλα; Ορισμένοι απ' τους κατοίκους της Μπιντίστα είχαν καταφέρει να κρατήσουν για δεκαετίες κρυφά κάποια πράγματα από εμάς τους υπόλοιπους.*

Ο Σάντι τού είπε να ακολουθήσει έναν δρόμο δεξιά από το Σίμπιστερ και σύντομα βρέθηκαν στη νότια ακτή του νησιού, στην κοινότητα του Λίντμπι, μια σειρά από σκόρπια αγροκτήματα που έφταναν ως την θάλασσα, περιστοιχισμένα από τους μισογκρεμισμένους τοίχους παλιών, εγκαταλειμμένων σπιτιών. Δεν ήταν χωριό, με την αγγλική έννοια της λέξης, αλλά μια κοινότητα με πέντ' έξι οικογένειες, ως επί το πλείστον συγγενικές μεταξύ τους, διαχωρισμένης από το υπόλοιπο Γουόλσι με λόφους όπου έβοσκαν πρόβατα, πλαγιές γεμάτες τύρφη και μια λίμνη με όχθες γεμάτες καλαμιές.

Όταν ο Πέρεζ είδε το Σέτερ, ταξίδεψε στο παρελθόν, στην ιδιαίτερη πατρίδα του, στο αγρόκτημα ενός ηλικιωμένου που θεωρούσε τη φροντίδα του σπιτιού υπερβολικά κουραστική για τον ίδιο, αλλά δεν άφηνε και κανέναν να τον βοηθήσει.

Κάποιος είχε αφήσει ελεύθερες τις κότες, που τριγύριζαν σ' ένα κομμάτι με αγριόχορτα δίπλα στην πόρτα κι έδειχναν μουσκεμένες και ταλαιπωρημένες. Τα πάντα ήταν ανάκατα και απεριποίητα. Ένα παμπάλαιο εξάρτημα κάποιου αγροτικού μηχανήματος –απροσδιόριστο τώρα πιασκούριαζε έξω από τον τοίχο της αποθήκης. Στις μέρες μας ο κόσμος επιθυμούσε περισσότερα χρήματα απ' όσα μπορούσε να του προσφέρει ένα τόσο μικρό αγρόκτημα. Στο Φερ Άιλ μερικές οικογένειες από τον νότο είχαν αγοράσει ορισμένα αγροκτήματα και είχαν στήσει μικρές επιχειρήσεις –τεχνολογίας υπολογιστών, κατασκευής επίπλων, ναυπήγησης σκαφών. Πρόσφατα είχαν έρθει κάποιοι ξένοι, μέχρι και από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ήξερε ότι ή-

ταν γλυκερά ρομαντικό, ωστόσο προτιμούσε τις παλιότερες εποχές.

«Τι θ' απογίνει τώρα αυτό το μέρος;» ρώτησε τον Σάντι. «Της γιαγιάς σου ήταν ή το νοίκιαζε;»

«Δικό της ήταν. Ανέκαθεν. Το κληρονόμησε από τη γιαγιά της.»

«Ο σύζυγός της;»

«Πέθανε πολύ νέος. Ο πατέρας μου ήταν μωρό παιδί ακόμα.»

«Η Μίμα είχε συντάξει διαθήκη;»

Ο Σάντι έδειξε να σοκάρεται με την ιδέα. «Θα το κληρονομήσει ο πατέρας μου», είπε. «Η Μίμα δεν είχε άλλους στενούς συγγενείς. Δεν ξέρω τι θα το κάνει εκείνος. Μπορεί να κρατήσει το κτήμα και να πουλήσει το σπίτι.»

«Είπες ότι υπάρχει ένας ξάδερφος, ο Ρόναλντ. Δεν εγείρει αξιώσεις;»

«Ο Ρόναλντ είναι συγγενής μου απ' τη μεριά της μάνας μου. Δεν περιμένει κάτι από τον θάνατο της Μίμα.»

Βρίσκονταν ακόμα εκτός σπιτιού. Ο Πέρεζ ήταν από εκείνους που οι ντόπιοι αποκαλούσαν *μαύρους νησιώτες*· ο πρόγονός του είχε ξεβραστεί από ένα βυθισμένο πλοίο της Ισπανικής Αρμάδας. Είχε κληρονομήσει το όνομα, τα σκούρα μαλλιά και το μεσογειακό δέρμα. Εκείνη τη στιγμή ένιωθε το κρύο να του περονιάζει τα κόκαλα και σκέφτηκε ότι είχε κληρονομήσει και την αγάπη για τον ήλιο. Ανυπομονούσε να έρθει το καλοκαίρι.

«Πρέπει να αποκλείσουμε με ταινία τον κήπο όπου βρέθηκε το πτώμα», είπε ήρεμα ο Πέρεζ. «Ακόμα κι αν η εισαγγελέας καταλήξει στην εκδοχή του ατυχήματος, για

την ώρα οφείλουμε να τον αντιμετωπίζουμε ως πιθανό τόπο εγκλήματος.»

Ο Σάντι σήκωσε τα μάτια και τον κοίταξε, ξαφνικά αναστατωμένος. Ο Πέρεζ συνειδητοποίησε ότι η τυπική αστυνομική διαδικασία που είχε αναφέρει επανέφερε την πραγματικότητα του θανάτου της Μίμα.

Ο Σάντι έσπρωξε την πόρτα και μπήκαν στην κουζίνα. Για άλλη μια φορά ο Πέρεζ ένιωσε να επιστρέφει στην παιδική του ηλικία. Οι παππούδες και μια δυο ηλικιωμένες θείες του ζούσαν παλιότερα σε τέτοια σπίτια. Η επιστροφή στο παρελθόν οφειλόταν στη μυρωδιά όσο και στα έπιπλα: η μυρωδιά της καρβουνόσκονης και του καπνού από την τύρφη, μια συγκεκριμένη μάρκα σαπουνιού, το νοτισμένο μαλλί. Τουλάχιστον εδώ μέσα έκανε ζέστη. Η Ρέιμπερν, που έκαιγε στερεό καύσιμο, μάλλον είχε μείνει αναμμένη από το προηγούμενο βράδυ και συνέχιζε να θερμαίνει αρκετά τον χώρο. Ο Πέρεζ στάθηκε μπροστά της και έβαλε τα χέρια του στη σκεπασμένη εστία.

«Δεν ξέρω τι θ' απογίνει η αγελάδα», είπε ξαφνικά ο Σάντι. «Σήμερα το πρωί την άρμεξε ο πατέρας μου, αλλά κόβω το κεφάλι μου ότι αποκλείεται να θέλει να το κάνει δύο φορές τη μέρα.»

Χωρίς να το επιθυμεί ιδιαίτερα, ο Πέρεζ απομακρύνθηκε από τη Ρέιμπερν.

«Πάμε έξω», είπε. «Να μου δείξεις πού πέθανε.»

«Σκέφτομαι συνέχεια πως αν δεν είχα μείνει για εκείνο το τελευταίο ποτό, ίσως έφτανα εδώ εγκαίρως για να τη σώσω», είπε ο Σάντι. «Ίσως μάλιστα την εμπόδιζα να βγει έξω.» Έκανε μια παύση. «Πέρασα όμως μόνο και μό-

νο για να ξενερώσω λιγάκι πριν γυρίσω στο σπίτι των δικών μου. Αν είχα πάει απευθείας στο σπίτι, σήμερα το πρωί θα έφευγα με το πρώτο δρομολόγιο και θα την έβρισκε κάποιος άλλος.» Άλλη μια παύση. «Μέσα στη βδομάδα μού είχε τηλεφωνήσει για να με ρωτήσει πότε θα επέστρεφα. "Σάντι, πέρνα να με δεις, να πιούμε παρέα ένα ουίσκι. Πάει καιρός από την τελευταία φορά που τα 'παμε." Έπρεπε να περάσω το βράδυ μαζί της αντί να πάω στο Πίερ Χάους με τα παιδιά.»

«Τι γύρευε εκτός σπιτιού τέτοια ώρα μέσα στη νύχτα;» ρώτησε ο Πέρεζ. Προσπάθησε να φανταστεί τι θα οδηγούσε μια ηλικιωμένη να εγκαταλείψει τη ζεστασιά της φωτιάς και να βγει στο βρεγμένο, παγωμένο κτήμα, ώρες αφότου είχε σκοτεινιάσει.

«Είχε απλώσει μπουγάδα. Ίσως βγήκε να μαζέψει τα ρούχα.»

Ο Πέρεζ δεν μίλησε. Ο Σάντι τον οδήγησε στην πίσω πλευρά του σπιτιού. Τα απλωμένα ρούχα παρέμεναν στη θέση τους, τόσο βρεγμένα πια, που έσταζαν στο έδαφος. Ο κήπος ήταν απλώς ένας απεριποίητος χώρος με χορτάρι, αν και υπήρχε μια λωρίδα κατά μήκος του σκοινιού της μπουγάδας που ήταν σκαμμένη. Ο Σάντι είδε τον Πέρεζ να παρατηρεί το σημείο. «Ο πατέρας μου το έκανε. Η Μίμα ήθελε να βάλει μια σειρά πατάτες και άλλη μία με γογγύλια. Ο πατέρας μου σπέρνει κάθε χρόνο ένα παρτέρι με λάχανα, για να ταΐζουμε την αγελάδα.»

«Δεν υπάρχει καλάθι για την μπουγάδα», είπε ο Πέρεζ. «Αν έβγαινε να μαζέψει τα ρούχα, πού θα τα έβαζε;»

Ο Σάντι κούνησε αρνητικά το κεφάλι, σαν να μην μπορούσε να καταλάβει τη σημασία αυτής της λεπτομέρειας.

«Κι εκεί τι είναι;» είπε ο Πέρεζ και έκανε ένα νεύμα με το κεφάλι προς τα σκάμματα στην άκρη του κτήματος.

«Αρχαιολογική ανασκαφή. Μια μεταπτυχιακή φοιτήτρια κάνει έρευνα για το διδακτορικό της. Θα βρίσκεται εδώ για μερικούς μήνες και θα εργάζεται με τη βοηθό της. Δυο νεαρές κοπέλες. Πέρυσι έμειναν εδώ για μερικές βδομάδες και φέτος μόλις επέστρεψαν. Μένουν στην πέτρινη καλύβα στο Μποντ. Αυτή την εποχή δεν υπάρχει κόσμος που να θέλει να μείνει εκεί. Ένας καθηγητής τις επισκέπτεται κάθε τόσο, για να ελέγξει πώς πάνε τα πράγματα. Αυτές τις μέρες είναι εδώ και μένει στο Πίερ Χάους. Ήρθε μαζί τους.»

«Πρέπει να του μιλήσουμε», είπε ο Πέρεζ.

«Σκέφτηκα ότι θα το ήθελες. Πριν έρθω να σε συναντήσω πέρασα από το Πίερ Χάους. Είπε ότι θα συναντηθούμε εδώ.»

Ο Πέρεζ ένιωσε να εκπλήσσεται από την πρωτοβουλία του Σάντι και αναρωτήθηκε αν έπρεπε να τον συγχαρεί ή μήπως κάτι τέτοιο θα ήταν συγκαταβατικό. Στο γραφείο δεν έπαιρναν σχεδόν ποτέ στα σοβαρά τον Σάντι. Κάποιες φορές, ακόμα και ο Πέρεζ προσυπέγραφε τα αρνητικά σχόλια. Δεν είχε αποφασίσει πώς θα αντιδρούσε, όταν μέσα από την ομίχλη πρόβαλε ένας μεγαλόσωμος τύπος, λες και ο Σάντι τον είχε εμφανίσει ως διά μαγείας και μόνο που αναφέρθηκε σ' αυτόν. Φορούσε μακρύ μπουφάν Barbour και μεγάλες μπότες. Ήταν ογκώδης, πολύ ξανθός, με κοντοκουρεμένα μαλλιά. Τους πλησίασε και άπλωσε το χέρι. «Γεια σας. Πολ Μπέργκλαντ. Θέλατε να μου μιλήσετε.»

Παρά το ξενικό επίθετο, η προφορά παρέπεμπε στη βόρεια Αγγλία. Ο τόνος του ήταν αυστηρός και του ταίριαζε. Ο Πέρεζ δεν ήταν σίγουρος πώς περίμενε να είναι ο πανεπιστημιακός. Όχι πάντως έτσι μεγαλόσωμος, με αντισυμβατική φωνή και ξυρισμένο κεφάλι.

«Ο Σάντι πρέπει να σας εξήγησε ότι χθες βράδυ συνέβη εδώ ένα ατύχημα», είπε ο Πέρεζ. «Θα προτιμούσαμε να μην εργαστούν σήμερα οι φοιτήτριες στον χώρο.»

«Κανένα πρόβλημα. Η Χάτι και η Σόφι θα έρθουν όπου να 'ναι. Θα μείνω για να τους πω τι έγινε. Σας πειράζει να περιμένω στο σπίτι; Έχει κάμποση υγρασία εδώ έξω.»

Για μια στιγμή ο Πέρεζ δίστασε κι έπειτα θυμήθηκε ότι είχαν να κάνουν με ένα ατύχημα και τίποτα παραπάνω. Δεν είχε λόγο να δραματοποιήσει την κατάσταση. «Σάντι, υπάρχει πρόβλημα;»

Ο Σάντι δεν δίστασε. Το φιλόξενο πνεύμα του Γουόλσι, για άλλη μια φορά. «Όχι βέβαια. Γιατί να υπάρχει;»

Ο Μπέργκλαντ έφυγε και τους άφησε μόνους. Ο Πέρεζ ένιωσε ελαφρώς γελοίος επειδή η συνάντηση ήταν τόσο σύντομη, όμως επί του παρόντος δεν είχε κάτι συγκεκριμένο να ρωτήσει. Αν ρωτούσε για την ανασκαφή, θα φανέρωνε την άγνοιά του. Άλλωστε τι σχέση θα μπορούσε να έχει η αρχαιολογική έρευνα με τον θάνατο της Μίμα Γουίλσον; Αντ' αυτού, απηύθυνε τις ερωτήσεις του στον Σάντι.

«Έχουν ανακαλύψει τίποτα οι φοιτήτριες;» Η ιδέα να βγάζεις το ψωμί σου σκάβοντας είχε προκαλέσει το ενδιαφέρον του. Σκέφτηκε ότι θα του άρεσε. Μέσα από λεπτομέρειες και με σχολαστικότητα να σχηματίζεις μια ει-

κόνα για τη ζωή των άλλων. Στην κατάλληλη υπόθεση, αυτή ήταν η παράμετρος που του άρεσε περισσότερο στη δουλειά του.

Ο Σάντι ανασήκωσε τους ώμους. «Δεν έχω ασχοληθεί ιδιαίτερα», είπε. «Αλλά δεν νομίζω. Μερικά θραύσματα από κεραμικά. Όχι κάτι συναρπαστικό. Αν και πριν από δυο τρεις βδομάδες βρήκαν ένα παλιό κρανίο. Η Βαλ Τέρνερ, η αρχαιολόγος της Υπηρεσίας Προστασίας Πολιτισμικής Κληρονομιάς, ήρθε στο τμήμα για να το αναφέρει. Είπε ότι κατά πάσα πιθανότητα δεν υπήρχε κάτι ύποπτο και η εισαγγελέας δεν φάνηκε να ενδιαφέρεται.»

Ο Πέρεζ θυμήθηκε μια σχετική συζήτηση στην καντίνα.

«Η μητέρα μου ήταν εδώ όταν το ανακάλυψαν.» Η φωνή του Σάντι είχε ζωηρέψει εξαιτίας της αναφοράς στο κρανίο, όμως ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ο Σάντι θα ενθουσιαζόταν πραγματικά μόνο αν ανακάλυπταν κάποιο θησαυρό. Ράβδους χρυσού. Κοσμήματα. Παρέμενε παιδί ακόμα.

Στάθηκαν για μια στιγμή κοιτώντας τον λάκκο στο έδαφος, με τους ώμους σκυφτούς λόγω της υγρασίας. *Σαν τεθλιμμένοι συγγενείς*, σκέφτηκε ο Πέρεζ, *πάνω από έναν ανοιχτό τάφο.*

Κεφάλαιο 7

Ο Ρόναλντ Κλόστον ζούσε σε ένα καινούριο σπίτι κοντά στην ακτή. Έμοιαζε ακόμα μεγαλύτερο από τα σπίτια που είχε δει ο Πέρεζ από το φεριμπότ, μια διώροφη μονοκατοικία με μια μακριά ισόγεια προέκταση στη μία πλευρά. Έμειναν για λίγο απ' έξω, στο αυτοκίνητο, ενώ ο Σάντι τού έδινε κάποιες πληροφορίες για το παρελθόν της οικογένειας.

«Οι μητέρες μας είναι δεύτερες ξαδέρφες», είπε. Συνοφρυώθηκε καθώς προσπαθούσε να συγκεντρωθεί. «Δεύτερες ξαδέρφες. Ναι, έτσι νομίζω. Το κτήμα τού το πούλησε ο πατέρας του. Ο Ρόναλντ έψαχνε μέρος για να εγκατασταθεί με τη γυναίκα του. Έχτισε το σπίτι πριν από δύο τρία χρόνια.» Έκανε μια παύση. «Μόλις απέκτησαν παιδί. Ήταν ένας από τους λόγους που ήρθα στο Γουόλσι. Ήθελα να τους φέρω ένα δώρο, να τους ευχηθώ. Καταλαβαίνεις.»

«Ο πατέρας του δεν στενοχωρήθηκε που έδωσε το κτήμα;»

«Ένα άγονο βοσκοτόπι ήταν, άλλωστε δεν ασχολιόταν ποτέ με τα αγροτικά.»

«Τι δουλειά κάνει ο Ρόναλντ;»

«Δουλεύει στην τράτα ανοιχτής θαλάσσης του πατέρα του. Την *Κασσάνδρα*. Πολύ όμορφο σκάφος. Τεσσάρων

ετών, αλλά διαθέτει την τελευταία λέξη της τεχνολογίας.» Κάτι τέτοιο περίμενε ν' ακούσει ο Πέρεζ και ταίριαζε με την εικόνα του γερού πότη που έβγαινε μέσα στη νύχτα για να κυνηγήσει. Τα περισσότερα σκάφη στο Γουόλσι ανήκαν σε οικογένειες. Η ψαράδικη ζωή ήταν ζόρικη και οι περισσότεροι κάπου ξεσπούσαν όταν έβγαιναν στη στεριά.

«Στο σχολείο ήταν ο έξυπνος της τάξης», συνέχισε ο Σάντι. «Όχι ιδιαίτερα καλός σε οτιδήποτε πρακτικό, αλλά τα κατάφερνε μια χαρά στις εξετάσεις. Ξέρεις, κάπως ονειροπόλος. Πήγε στο πανεπιστήμιο, όμως ο πατέρας του αρρώστησε και προέκυψε η θέση στην τράτα. Έπρεπε να την πάρει. Ξέρεις πώς λειτουργεί το πράγμα. Μπορεί και να χάρηκε που βρήκε μια δικαιολογία για να τα παρατήσει, αφού έτσι κι αλλιώς δεν θα έπαιρνε πτυχίο. Έτσι τουλάχιστον λέει η μητέρα μου.»

Μάλλον από ζήλια, σκέφτηκε ο Πέρεζ. Ή λόγω ανταγωνισμού ανάμεσα στις ξαδέρφες, τη μητέρα του Σάντι και τη μητέρα του Ρόναλντ, μέσα από τη σύγκριση των γιων τους. Κανένας ποτέ δεν θα χαρακτήριζε έξυπνο τον Σάντι.

«Η σύζυγος είναι από τα Σέτλαντ;»

«Όχι, η Άννα είναι Αγγλίδα. Πάντως παντρεύτηκαν εδώ, πριν από δύο χρόνια. Ήρθε όλο της το σόι. Πολύς κόσμος.» Τα βλέφαρα του Σάντι βάρυναν για μια στιγμή· τινάχτηκε για να αποδιώξει τη νύστα κι έπειτα κοίταξε έξω το ψιλόβροχο. Στην εσωτερική πλευρά του παρμπρίζ κυλούσαν σταγόνες εξαιτίας της υγρασίας.

Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι το σπίτι παραήταν μεγάλο για δύο ανθρώπους και ένα μωρό. Αναρωτήθηκε πού είχε

γνωρίσει ο Ρόναλντ την Άννα του. Ήταν παράδοση οι άντρες των Σέτλαντ να φεύγουν προς αναζήτηση συζύγου. Ίσως στο σύντομο διάστημα που ήταν στο πανεπιστήμιο. Ο Πέρεζ είχε παντρευτεί Αγγλίδα. Τη Σάρα, γλυκιά και ήρεμη, όμορφη και ξανθιά. Όμως δεν ήταν φτιαγμένος για να γίνει ο σύζυγος που εκείνη ήθελε. Πάντα ασχολιόταν πολύ σοβαρά με τα προβλήματα των άλλων. «Μια ζωή είμαι τελευταία στη λίστα», του έλεγε. «Προηγούνται η δουλειά και οι γονείς σου και το να βγάλεις άκρη με τον παραστρατημένο γιο του γείτονα και τη γάτα του υδραυλικού. Όταν πια βρίσκεις χρόνο για μένα, είσαι εξαντλημένος. Δεν σου 'χει απομείνει τίποτα να μου δώσεις.» Εκείνη την περίοδο πίστευε ότι του τα έλεγε όλα αυτά επειδή μόλις είχε αποβάλει. Τώρα καταλάβαινε ότι τα λόγια της είχαν μια δόση αλήθειας. Του ήταν αδύνατον να μη χώνει τη μύτη του στις δουλειές των άλλων. Έλεγε στον εαυτό του ότι το έκανε επειδή ήταν καλός ντετέκτιβ, αλλά η περιέργειά του θα υπήρχε και χωρίς τη δουλειά.

Τώρα πια η Σάρα ήταν πιο ευτυχισμένη χωρίς εκείνον. Είχε παντρευτεί έναν γιατρό και έμεναν στα Μπόρντερς, με τα παιδιά και τα σκυλιά τους. Και ο Πέρεζ τα είχε φτιάξει με μια άλλη Αγγλίδα, τη χωρισμένη Φραν Χάντερ. Η Σάρα αποζητούσε διαρκώς την προσοχή του. Η Φραν, σκέφτηκε, δεν τον είχε ανάγκη.

Ο Σάντι κουνιόταν νευρικά στο κάθισμά του. Οι μεγάλες παύσεις του Πέρεζ πάντα του προκαλούσαν αμηχανία. «Λοιπόν, πάμε μέσα;»

«Εσύ δεν θα μιλάς», του υπενθύμισε ο Πέρεζ κι έπειτα σκέφτηκε ότι ο Σάντι μόλις είχε χάσει τη γιαγιά του,

οπότε χαμογέλασε για να μαλακώσει το ύφος του. «Με συστήνεις και μετά θα κρατάς το στόμα σου κλειστό.»

Ο Σάντι έγνεψε καταφατικά και βγήκε από το αυτοκίνητο.

Ο Πέρεζ φαντάστηκε ότι η θέση για το σπίτι επιλέχθηκε λόγω θέας. Ήταν σ' έναν χαμηλό κάβο και η θάλασσα φαινόταν από τρεις πλευρές. Στα δυτικά μπορούσες να δεις το Λάξο και το Μέινλαντ. Μπορούσες να μετράς τις ώρες που περνούσαν με βάση τα δρομολόγια του φεριμπότ πέρα δώθε στο νερό. Ήταν μια τετράγωνη μονοκατοικία, χαμηλή σαν τις παραδοσιακές αγροικίες των Σέτλαντ, αλλά φτιαγμένη από ξύλο, γι' αυτό έμοιαζε σκανδιναβική, και με παράθυρα στη στέγη. Ήταν βαμμένη μπλε. Η μακριά επέκταση στο πλάι είχε μια πιο χαμηλή κεκλιμένη σκεπή. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε σε τι χρησίμευε ο επιπλέον χώρος. Αποκλείεται να είχαν ζώα εκεί μέσα: υπήρχε μια σειρά από παράθυρα με τζάμι. Στην πίσω πλευρά του σπιτιού ένας μικρός κήπος έφτανε μέχρι χαμηλά στην ακτή. Μια ξερολιθιά προστάτευε από τον άνεμο ένα παρτέρι με ασφόδελους –ένα χρωματιστό μπάλωμα στην ομίχλη. Ένα αναποδογυρισμένο βαρκάκι είχε τραβηχτεί πάνω από το όριο της παλίρροιας. Ο Σάντι άνοιξε την εξώπορτα και φώναξε. Ο Πέρεζ άκουσε μια πνιχτή απόκριση από το βάθος του σπιτιού και τον ακολούθησε στο εσωτερικό.

Το ζευγάρι καθόταν στην κουζίνα. Ο Πέρεζ είχε την εντύπωση ότι οι δυο τους δεν είχαν μετακινηθεί ιδιαίτερα μετά την επιστροφή τους από το Σέτερ, αφότου ο Σάντι είχε μπουκάρει στο σπίτι τους για να τους πει ότι η Μίμα ήταν νεκρή. Το σοκ τούς είχε παγώσει.

«Γιατί το έκανες;» είχε ζητήσει να μάθει επιτακτικά ο Πέρεζ όταν ο Σάντι εξομολογήθηκε ότι άφησε τη Μίμα και έτρεξε στο σπίτι των Κλόστον. *Για όνομα του Θεού, ο τύπος ίσως είναι ο δράστης.*

«Ο γιατρός έλειπε από το νησί. Διακοπές. Ήξερα ότι θα έπαιρνε ώρα μέχρι να φτάσει το νοσοκομειακό ελικόπτερο. Σκέφτηκα ότι κάποιος άλλος ίσως ήξερε καλύτερα τι να κάνει. Το σπίτι τους είναι το κοντινότερο στο Σέτερ.» Ο Σάντι είχε σηκώσει τα μάτια και κοίταξε τον Πέρεζ. *Ξέρω ότι είμαι βλάκας, αλλά μη μου το χτυπήσεις. Έστω μόνο για σήμερα. Σήμερα δεν αντέχω τον εξάψαλμο.* «Και η Άννα είναι αρκετά οργανωτική. Ικανή.»

Περίμενες από εκείνη να σου πει τι να κάνεις, είχε σκεφτεί ο Πέρεζ. Άσε που απεχθάνεσαι να παίρνεις πρωτοβουλίες.

Και τώρα οι δυο τους κάθονταν στην κουζίνα, σιωπηλοί, εξακολουθώντας να φοράνε τα τζιν και τα πουλόβερ που είχαν βάλει όταν ο Σάντι τούς σήκωσε απ' το κρεβάτι. Ο Ρόναλντ μάλλον πλησίαζε τα τριάντα αν ήταν κοντά στην ηλικία του Σάντι και πήγαιναν μαζί σχολείο, αλλά έδειχνε μεγαλύτερος. Σαν να παραείχε γκριζάρει. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι έτσι συμβαίνει όταν συνειδητοποιείς πως έχεις σκοτώσει κάποιον. Ο Ρόναλντ σήκωσε τα μάτια του όταν οι δύο άντρες μπήκαν στην κουζίνα και έκανε να σηκωθεί από την καρέκλα, όμως η προσπάθεια φάνηκε να τον καταβάλλει και τελικά ξανακάθισε. Η γυναίκα είχε σκούρα μαλλιά πιασμένα με λαστιχάκι στην πίσω πλευρά του κεφαλιού, αν και έδειχναν ατημέλητα, καθώς είχαν αρχίσει να λύνονται. Καθόταν με ίσια την πλάτη, παρά την εμφανή εξάντληση, τις σκιές κάτω από τα μάτια της. Ο Πέρεζ είχε την εντύπω-

ση ότι ήταν έξαλλη, τόσο θυμωμένη, που φοβόταν για όσα θα έλεγε αν άνοιγε το στόμα της. Δεν μπορούσε να καταλάβει αν η οργή οφειλόταν στον άντρα της, στον Σάντι ή στην κατάσταση που είχε προκύψει στη ζωή τους. Ή στον Πέρεζ, που δεν τους άφηνε ήσυχους στον πόνο τους. Σ' έναν από τους πάγκους υπήρχαν έξι λαγοί έτοιμοι για γδάρσιμο και καθάρισμα. Στην κρεμαστή απλώστρα κοντά στο ταβάνι υπήρχαν μωρουδιακά.

«Από δω ο προϊστάμενός μου», είπε ο Σάντι. «Ο επιθεωρητής Τζέιμς Πέρεζ.» Ακολούθησε κατά γράμμα τις οδηγίες του Πέρεζ, δεν είπε τίποτε άλλο και έγειρε στον τοίχο σε μια γωνιά της κουζίνας προσπαθώντας να είναι διακριτικός. Ο Πέρεζ πήρε μια καρέκλα, κάθισε στο τραπέζι ανάμεσα στον άντρα και στη γυναίκα και, για άλλη μια φορά, αισθάνθηκε ένταση στην ατμόσφαιρα.

«Ο Σάντι πήρε το όπλο σου», είπε. Δεν ρωτούσε. Το είχε ελέγξει ήδη. Τουλάχιστον ως προς αυτό ο Σάντι είχε ακολουθήσει τα προβλεπόμενα. Ήταν ένας τρόπος να ξεκινήσει την κουβέντα, ρεαλιστικός, ασφαλής.

Ο Ρόναλντ σήκωσε ξανά το βλέμμα. «Δεν μπορώ να καταλάβω πώς έγινε», είπε, σχεδόν έτοιμος να βάλει τα κλάματα. «Έριχνα στην περιοχή ανάμεσα στο σπίτι εδώ και το Σέτερ, αλλά ούτε που πλησίασα στο άλλο σπίτι ή στον κήπο.»

Στράφηκε προς τη σύζυγό του. Εκείνη κοιτούσε ευθεία μπροστά, ανέκφραστη. Ο Πέρεζ κατάλαβε πως αυτήν ακριβώς τη συζήτηση έκαναν όλο το βράδυ. Ο τύπος είχε περάσει ώρες ολόκληρες προσπαθώντας να πείσει τη γυναίκα του ότι δεν έφταιγε για το τραγικό περιστατικό, κι εκείνη αρνιόταν να τον δικαιολογήσει, να απαλύνει τις

ενοχές του. Ο Κλόστον θύμιζε παιδί που αποζητά απεγνωσμένα μια αγκαλιά.

«Ήταν πολύ σκοτεινά», είπε ο Πέρεζ. «Με σχεδόν μηδενική ορατότητα. Μπορεί να έχασες τον προσανατολισμό σου. Δεν είναι απίθανο.» Χωρίς να το επιδιώξει, ένιωσε να τον συμπονά. Ήταν η κατάρα του, εκείνο που η πρώην σύζυγός του αποκαλούσε «συναισθηματική ακράτεια». Σαν την ικανότητα να βλέπεις πάντα τον κόσμο μέσα από τα μάτια των άλλων.

Η Άννα Κλόστον παρέμενε σφιγμένη.

«Πείτε μου με λεπτομέρειες τι έγινε χθες το βράδυ», είπε ο Πέρεζ.

Και τότε η γυναίκα αποφάσισε να μιλήσει. «Έπινε», είπε. Η λέξη φανέρωνε πικρία και επίκριση. «Όπως κάνει κάθε βράδυ όταν δεν δουλεύει.»

«Δύο κουτάκια μπίρα.» Ο Ρόναλντ σήκωσε το βλέμμα στον Πέρεζ ικετευτικά. Ο Πέρεζ αντιστάθηκε στον πειρασμό να τον καθησυχάσει. «Την Παρασκευή το βράδυ δικαιούμαι να πιω δυο τρεις μπίρες.»

«Δούλευες καθόλου χθες;» τον ρώτησε ο Πέρεζ. Επιστροφή στην ασφάλεια των πραγματικών περιστατικών.

«Όχι. Τώρα πια με τα καράβια ανοιχτής θάλασσας κάνουμε δυο τρία μεγάλα ταξίδια τον χρόνο. Επέστρεψα πριν από περίπου έναν μήνα.»

«Δηλαδή ήσουν εδώ όλη μέρα;»

«Όχι. Πήγα στο Λέρικ. Ήθελα να περάσω από τη βιβλιοθήκη.»

Ο Πέρεζ ήθελε να ρωτήσει ποια βιβλία είχε δανειστεί –τον συνάρπαζαν οι λεπτομέρειες της ζωής των άλλων, ακόμα κι όταν δεν σχετίζονταν άμεσα με τη δουλειά του–,

όμως ο Ρόναλντ συνέχισε: «Μετά ψώνισα στο σούπερ μάρκετ. Το μαγαζί στο Σίμπιστερ είναι μια χαρά, αλλά μερικές φορές θέλεις και κάτι διαφορετικό. Από τότε που φέραμε το μωρό στο σπίτι, δεν έχουμε καταφέρει να πάμε στην πόλη. Γύρισα κατά τις εφτά και μισή.»

«Σχεδόν οχτώ», είπε η Άννα. Δεν αντέκρουε τον σύζυγό της, απλώς προσπαθούσε να είναι ακριβής.

Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι η Άννα είχε αρχίσει να χαλαρώνει. Τουλάχιστον έδειχνε πρόθυμη να συμμετάσχει στη διαδικασία. Της χαμογέλασε. «Όμως εσύ έμεινες εδώ;»

«Ναι. Δεν ξέρω αν το ανέφερε ο Σάντι, αλλά το μωρό είναι μερικών βδομάδων. Το σίγουρο είναι ότι δεν έχει μάθει ακόμα να κοιμάται όλη τη νύχτα. Βρήκα την ευκαιρία να ξεκουραστώ λιγάκι.» Και εκείνη τη στιγμή ο Πέρεζ παρατήρησε ότι έδειχνε πολύ κουρασμένη. Αν δεν υπήρχε η αδρεναλίνη εξαιτίας του θανάτου της Μίμα, θα κοιμόταν ήδη όρθια.

«Δούλευες πριν γεννήσεις;» Η ερώτηση ήταν άσχετη, όμως ήθελε να μάθει, να την καταλάβει καλύτερα.

«Ναι, απ' το σπίτι, και ελπίζω να ξαναπιάσω τη δουλειά το συντομότερο δυνατό.»

«Και με τι ασχολείσαι;»

«Με τις παραδοσιακές τέχνες», είπε εκείνη. «Γνέσιμο, ύφανση, πλέξιμο. Με μαλλί από το Γουόλσι, σε φυσικά χρώματα ή με δικές μου βαφές. Τα ψάρια έχουν αρχίσει να λιγοστεύουν. Οι τιμές στα πρόβατα έχουν πέσει. Το πετρέλαιο έχει σχεδόν εξαφανιστεί. Κάποια στιγμή θα χρειαστεί να αναπτύξουμε νέους τομείς στα Σέτλαντ. Ή να επιστρέψουμε στους παλιούς.» Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι

η Άννα δεν χρησιμοποιούσε πρώτη φορά το επιχείρημα αυτό· ήταν μια κουβέντα που την επαναλάμβανε. Αναρωτήθηκε τι εντύπωση να έκανε στις εύπορες ψαράδικες οικογένειες του Γουόλσι.

«Πουλάς τα ρούχα που φτιάχνεις;»

Κατάλαβε ότι οι ερωτήσεις του την μπέρδευαν. Τι σχέση είχαν με τον θάνατο της ηλικιωμένης; Ταυτόχρονα όμως το ενδιαφέρον του τη χαροποιούσε. «Κυρίως μέσω ίντερνετ. Ελπίζω να αναπτύξω τη δουλειά, να διδάξω τις παλιές τεχνικές και σε άλλους. Γι' αυτό φτιάξαμε την επέκταση στο σπίτι. Είχα την ιδέα να οργανώνω εργαστήρια κλωστικής. Ξεκίνησα να τα διαφημίζω μόλις στο τέλος της περασμένης χρονιάς και έχω ήδη κάποιους ενδιαφερόμενους. Ένα μικρό γκρουπ από την Αμερική έχει κλείσει να έρθει το καλοκαίρι. Δεν θα μπορέσουμε να τους φιλοξενήσουμε στο σπίτι –ειδικά με μωρό–, οπότε θα μείνουν στο ξενοδοχείο και θα έρχονται εδώ για τα εργαστήρια.» Για μια στιγμή ο θυμός της φάνηκε να υποχωρεί και το πρόσωπό της φωτίστηκε. Η δουλειά σήμαινε πολλά για κείνη. «Τι θα σκεφτούν όταν το μάθουν; Σ' αυτές τις δουλειές, για να πιάσεις πελάτες πρέπει να έχεις καλή φήμη. Κανένας δεν θα έρχεται στο νησί αν σκέφτεται ότι μπορεί να φάει καμιά αδέσποτη!»

«Εργαστήρια κλωστικής;» Το όνομα του φάνηκε περίεργο. Άλλωστε ήλπιζε ότι θα την ηρεμούσε να μιλήσει γι' αυτό.

«Για όσες τέχνες έχουν σχέση με το μαλλί.»

Εκείνη τη στιγμή ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι η Άννα μάλλον φορούσε μια από τις δημιουργίες της, ένα χειροποίη-

το πλεχτό πουλόβερ σε φυσικά χρώματα, κυρίως γκρι και καφέ, ένα έντονο σκούρο καφέ. «Και ήσασταν την περισσότερη ώρα μαζί χθες το βράδυ;»

«Είχα ετοιμάσει φαγητό και περίμενα να γυρίσει ο Ρόναλντ», είπε. «Το προηγούμενο βράδυ κανένας απ' τους δυο μας δεν είχε κοιμηθεί πολύ. Το μωρό ήταν ανήσυχο, είχε κολικούς. Ήξερα ότι ο Ρόναλντ θα ήταν κουρασμένος. Και ο Τζέιμς κοιμόταν σχεδόν όλο το απόγευμα.»

Για άλλη μια φορά ο Πέρεζ ήθελε να ρωτήσει πού είχαν γνωριστεί. Παρόλο που τους ήξερε ελάχιστα, έμοιαζαν αταίριαστοι ως ζευγάρι. Ίσως η περιγραφή του Ρόναλντ από τον Σάντι να είχε επηρεάσει τη γνώμη του, μα ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ο τύπος έδινε την εντύπωση του χλιαρού, του παθητικού, συνυπολογίζοντας ακόμα και το σοκ από τον θάνατο της Μίμα. Αν και έδειχνε νεότερη από τον σύζυγό της, η Άννα ήταν δυναμική και φιλόδοξη. Όμως νοιαζόταν αρκετά για κείνον ώστε να του ετοιμάσει φαγητό, να αντιληφθεί πως, εκτός από την ίδια, και εκείνος είχε μια δύσκολη, κουραστική βδομάδα.

«Επισκέψεις;»

«Ορίστε;» Ο Ρόναλντ συνοφρυώθηκε.

«Σας επισκέφτηκε κανείς χθες;»

«Το μεσημέρι ήρθε ο Σάντι για να δει το μωρό.»

«Και το βράδυ;»

«Η θεία Έβελιν ήρθε την ώρα που τελειώναμε το φαγητό.»

Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε τι σόι μαγείρισσα να ήταν η Άννα. Αφού την ενδιέφεραν οι παλιές τέχνες των Σέτλαντ, ήταν και παραδοσιακή μαγείρισσα; Σκέφτηκε πως θα ήθελε να είχε απομείνει κάποιο ίχνος μυρωδιάς από φαγη-

τό ή μερικά άπλυτα κατσαρολικά στον νεροχύτη, για να πάρει μια ιδέα. Τι σημασία είχε; Γιατί τον συνάρπαζαν τόσο οι ασήμαντες λεπτομέρειες από τις ζωές των άλλων; Ήθελε να ανασυνθέσει στο μυαλό του τη σκηνή στην κουζίνα πριν φύγει ο Ρόναλντ για να κυνηγήσει λαγούς.

«Ποια είναι αυτή;» ρώτησε, προσπαθώντας να εστιάσει ξανά στη συζήτηση.

«Η Έβελιν Γουίλσον. Η μητέρα του Σάντι.» Ο Ρόναλντ κοίταξε φευγαλέα τον ξάδερφό του, που σχεδόν κοιμόταν όρθιος, αραγμένος στον πάγκο.

«Πού ήταν η καραμπίνα σου;»

«Κλειδωμένη σ' ένα ντουλάπι στο γραφείο της Άννας. Εκεί που βρίσκεται πάντα όταν δεν τη χρησιμοποιώ.»

«Και το κλειδί;»

«Στο συρτάρι του γραφείου της Άννας. Τι σχέση έχουν όλα αυτά; Κανείς άλλος δεν πήρε το όπλο. Εκεί ήταν όταν αποφάσισα αργότερα να βγω.» Ο Ρόναλντ σκούπισε με το χέρι το πρόσωπό του. Αν και δεν έκανε ιδιαίτερη ζέστη στο δωμάτιο, στο μέτωπό του υπήρχε ιδρώτας.

«Πόση ώρα έμεινε η κυρία Γουίλσον;»

«Της έφτιαξα τσάι», είπε η Άννα. «Ήθελε να μιλήσει για την ανασκαφή. Βρήκαν ένα κομμάτι από ανθρώπινο κρανίο και το έστειλαν για χρονολόγηση. Της αρέσει πολύ να συμμετέχει σε διάφορα προγράμματα της κοινότητας. Είναι πρόεδρος του πολιτιστικού συλλόγου του νησιού και σκέφτηκε ότι θα ήταν καλή ιδέα να φτιάξουμε μια σελίδα για τα εργαστήριά μου στον ιστότοπο του Γουόλσι.»

«Σε βλέπει σαν σύμμαχο;»

«Ναι», είπε η Άννα σκεφτική. «Έτσι νομίζω. Βέβαια, δεν συμμερίζονται όλοι οι κάτοικοι του νησιού το ενδια-

φέρον της. Ο Ρόναλντ είχε πάντα πάθος με την ιστορία –ήταν το αντικείμενο των σπουδών του στο πανεπιστήμιο–, ενώ κι εγώ βρίσκω συναρπαστική την ανασκαφή στο Σέτερ.»

Κοίταξε τον σύζυγό της. Ο Πέρεζ υπέθεσε ότι ήταν ένα από τα κοινά τους σημεία, όμως εκείνη τη στιγμή ο Ρόναλντ δεν έδειχνε κανέναν ενθουσιασμό για την αρχαιολογία. Το πρόσωπό του παρέμενε ανέκφραστο και ωχρό.

«Η Έβελιν έμεινε εδώ για κανένα μισάωρο;» ρώτησε ο Πέρεζ.

«Πάνω κάτω.» Η Άννα σηκώθηκε και τεντώθηκε για να ξεμουδιάσει. «Μήπως θέλετε καφέ; Έπρεπε να σας είχα προσφέρει. Δεν ξέρω τι έχω πάθει. Μάλλον φταίει το σοκ.»

«Συμπαθούσες τη Μίμα;»

Ακολούθησε μια παύση. «Εκείνη δεν ξέρω αν με συμπαθούσε. Όμως, όπως είναι φυσικό, λυπάμαι που πέθανε.»

Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ήταν μια περίεργα προσεκτική και ειλικρινής περιγραφή της σχέσης. Μετά από έναν ξαφνικό θάνατο, πολλοί επικαλούνταν υποκριτικά την ύπαρξη μιας στενής σχέσης, χωρίς να ισχύει κάτι τέτοιο.

«Ένας καφές θα ήταν ό,τι πρέπει», είπε ο Πέρεζ. «Ο δικός μου σκέτος. Υποθέτω ότι ξέρεις πώς τον θέλει ο Σάντι. Βάζει τόση ζάχαρη, που τον κάνει πετιμέζι.»

Περίμεναν σιωπηλοί μέχρι να γεμίσει η Άννα τον βραστήρα και να πατήσει τον διακόπτη. Από ένα ψηλό ντουλάπι πήρε δύο κούπες. Καθώς την παρατηρούσε, ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι είχε ήδη χάσει κάποια από τα κιλά

της εγκυμοσύνης στην περιοχή της κοιλιάς. Μπορούσε να τη φανταστεί να ενδιαφέρεται για την υγιεινή ζωή, να πηγαίνει συχνά στο κολυμβητήριο του Γουόλσι, χτισμένο με χρήματα που είχαν αποκομίσει τα νησιά από τα πετρέλαια τη δεκαετία του ογδόντα. Μπορούσε να τη φανταστεί να ασχολείται με το τρέξιμο. Αναρωτήθηκε αν ο Ρόναλντ τής είχε δείξει πώς να χρησιμοποιεί την καραμπίνα.

«Τι ώρα έφυγε η κυρία Γουίλσον;»

«Κατά τις εννιά.» Η Άννα έβαλε ζάχαρη στην κούπα του Σάντι, του την έδωσε και στη συνέχεια άφησε τη δεύτερη μπροστά στον Πέρεζ. Ο Σάντι είχε δίκιο: εκείνη αναλάμβανε τα οργανωτικά σ' αυτή τη σχέση, έπαιρνε πρωτοβουλίες και απαντούσε στις ερωτήσεις του. «Το μωρό ξύπνησε και έπρεπε να το θηλάσω. Έφυγε μόνη της.»

«Και τι κάνατε μετά οι δυο σας;»

«Καβγαδίσαμε», είπε η Άννα, «επειδή ο άντρας μου πίνει». Παρέμενε όρθια και ξαφνικά ο θυμός επέστρεψε. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι έδειχνε μάλλον εντυπωσιακή έτσι όπως στεκόταν, με την πλάτη ίσια και το βλέμμα να αστράφτει. Ίσως είχε να κάνει με το μωρό, με τις ορμόνες. Ένιωσε να χαίρεται που η οργή της είχε αποδέκτη τον Ρόναλντ και όχι τον ίδιο.

«Του είναι αδύνατον», συνέχισε, «να περάσει έστω και ένα βράδυ χωρίς να πιει». Ο Πέρεζ κοίταξε φευγαλέα τον Σάντι, που φάνηκε ξαφνικά να μαζεύεται. Πολλοί από τους άντρες στα Σέτλαντ θα δυσκολεύονταν να μην πιουν για ένα βράδυ. «Του πρότεινα να το προσπαθήσει, έστω μία φορά. Τρώμε υγιεινά, γυμναζόμαστε πολύ. Τώρα πια πρέπει να σκεφτόμαστε και το μωρό.»

«Δύο μπίρες», είπε ο Ρόναλντ. Η ίδια μονότονα επαναλαμβανόμενη φράση. Κοίταξε και τους δύο άντρες στο δωμάτιο αναζητώντας στήριγμα.

«Αλλά να πάρεις και την καραμπίνα!» του είπε εκείνη. Ο Πέρεζ αντιλήφθηκε ότι η Άννα ήταν έτοιμη να ξεσπάσει. «Μόνο και μόνο για να με πικάρεις επειδή σου είπα να μη βγεις. Όλη μέρα ήμουν κλεισμένη μέσα και ήθελα λίγη παρέα. Τόσο δύσκολο ήταν αυτό που σου ζήτησα; Καταλαβαίνεις τι έχεις κάνει; Θα περάσεις από δίκη, μπορεί να πας φυλακή. Αν δεν δούλευες με την οικογένειά σου, είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα έχανες τη δουλειά σου. Και ξέρεις πώς είναι τα πράγματα εδώ. Όπου και να πηγαίνουμε θα ψιθυρίζουν πίσω από την πλάτη μας. *Να ο βλάκας που πυροβόλησε τη Μίμα Γουίλσον*. Δεν νομίζω ότι μπορώ να το αντέξω.» Κόμπιασε, προσπαθώντας να συγκρατήσει έναν λυγμό.

Ο Ρόναλντ έδειχνε συντετριμμένος. Σηκώθηκε και την αγκάλιασε, στην αρχή διστακτικά. Για μια στιγμή η Άννα αφέθηκε και έγειρε το κεφάλι της στον ώμο του.

Από ένα άλλο δωμάτιο ακούστηκε το γοερό κλάμα ενός μωρού. Ήταν διαπεραστικό και επίμονο, και ο Πέρεζ συγκρατήθηκε για να μην κλείσει τα αυτιά του προκειμένου να το απομονώσει. Πώς ήταν δυνατόν να αντέξεις έναν τέτοιο θόρυβο; Η Άννα αποτραβήχτηκε από τον σύζυγό της και έφυγε.

Ακολούθησε μια αμήχανη παύση. Ο Πέρεζ άκουσε έναν αμμοσφυριχτή να κρώζει στην ακτή. Σκέφτηκε ότι η Άννα είχε παντρευτεί τον Ρόναλντ πιστεύοντας ότι μπορούσε να τον αλλάξει. Τον αντιμετώπιζε περισσότερο σαν

γιο παρά σαν εραστή. Κι εκείνος συμπεριφερόταν σαν άτακτο αγοράκι. Εμφανώς αμήχανος από το ξέσπασμα της γυναίκας του, ο Ρόναλντ επέστρεψε στη θέση του.

Ο Πέρεζ ήπιε μια γουλιά καφέ. Στιγμιαίος αλλά δυνατός και ζεστός. «Τι ώρα βγήκες έξω χθες βράδυ;»

«Στις δέκα. Μπορεί και λίγο αργότερα. Όταν γύρισα ήταν έντεκα και μισή. Η Άννα είχε ήδη πέσει για ύπνο. Κοίτα, δεν ξέρω τι μ' έπιασε. Ίσως φταίει η ένταση εξαιτίας του μωρού. Έπρεπε να είχα συνειδητοποιήσει πόσο θα άλλαζαν τα πράγματα με το παιδί, τις ξαφνικές ευθύνες. Ο Τζέιμς μοιάζει να ελέγχει τη ζωή μας. Θα 'πρεπε να ήμουν πιο προσεκτικός, όμως ήθελα να βγω έξω για να καθαρίσει το μυαλό μου, να ξεχάσω την οικογένεια, έστω για λίγο. Είχα διάφορα να σκεφτώ. Μπορεί να το έκανα για να την πικάρω, να της δείξω ότι δεν θα κάθομαι ν' ανέχομαι την γκρίνια της. Δεν μπορώ να καταλάβω πώς χτύπησα τη Μίμα. Δεν έριχνα κοντά στο σπίτι της. Και πού να το φανταστώ ότι τριγυρνούσε έξω; Σαν εφιάλτης μού φαίνεται. Σκέφτομαι συνέχεια ότι θα ξυπνήσω και όλα θα τελειώσουν.»

«Μόνος σου ήσουν έξω;»

«Ναι, μόνος μου ήμουν!» Κοίταξε κατάματα τον Πέρεζ. «Κανένας άλλος δεν έριχνε χθες βράδυ. Θα τον είχα ακούσει. Δεν κατηγορώ κανέναν. Δεν ξέρω πώς έγινε. Πιθανόν αστόχησα. Ή, όπως είπες, μάλλον έχασα τον προσανατολισμό μου μες στην ομίχλη. Τι γίνεται τώρα;»

«Θα πρέπει να δώσεις κατάθεση», είπε ο Πέρεζ. «Κατά πάσα πιθανότητα θα χρειαστεί να έρθεις στο Λέρικ. Όχι τώρα. Θα σε ειδοποιήσω.»

«Θα μου απαγγελθούν κατηγορίες;»

«Δεν εξαρτάται από μένα. Η εισαγγελέας θα αποφασίσει.» Για άλλη μια φορά ο Πέρεζ ένιωσε την ανάγκη να τον καθησυχάσει. Ήταν μια ανόητη πράξη με φριχτές συνέπειες, που θα τον στοίχειωναν για πάντα. *Κατά πάσα πιθανότητα θα χαρακτηριστεί φριχτό ατύχημα. Αν και το να ρίχνεις σε τέτοιες συνθήκες είναι τρελό, απερίσκεπτο, δεν υπήρχε πρόθεση. Όλοι μας το καταλαβαίνουμε. Άσε που οι πάντες μισούν τους λαγούς.* Όμως δεν θα βοηθούσε τον άλλον δίνοντάς του υποσχέσεις που δεν ήταν σίγουρος ότι μπορούσε να κρατήσει. Πραγματικά δεν ήξερε πώς θα κατέληγε η υπόθεση.

Ο Πέρεζ σηκώθηκε. «Μη φύγεις μέχρι να επικοινωνήσουμε μαζί σου. Προσπάθησε να κοιμηθείς.»

«Θα προσπαθήσω, αλλά δεν μπορώ να βγάλω από το μυαλό μου την εικόνα της Μίμα. Τόσο μικροκαμωμένη! Σαν μπεκατσίνι σκοτωμένο στο κυνήγι. Τόσο εύθραυστη!»

Καθώς έβγαιναν από το δωμάτιο, ο Πέρεζ σταμάτησε τόσο ξαφνικά ώστε ο Σάντι, που τον ακολουθούσε σέρνοντας τα πόδια του, παραλίγο να πέσει πάνω του. Γύρισε προς τον Ρόναλντ. «Πού γνώρισες τη σύζυγό σου;» Τελικά δεν είχε καταφέρει να αποφύγει την ερώτηση που του τριβέλιζε τον νου σε όλη τη διάρκεια της συζήτησης.

Ο Ρόναλντ απάντησε αμέσως. «Είχε έρθει στα Σέτλαντ για διακοπές. Πάντα την ενδιέφεραν οι παραδοσιακές τέχνες και ήρθε στο Γουόλσι να μιλήσει με την Έβελιν για τα πλεχτά του νησιού. Υποτίθεται ότι έχουμε μια μοναδική τεχνική και η Έβελιν είναι ειδική επί του θέματος. Γνωριστήκαμε ένα βράδυ στο Πίερ Χάους και κρατήσαμε

επαφή. Στη συνέχεια επέστρεψε αρκετές φορές... Ίσως ερωτεύτηκε το μέρος και όχι τον άνθρωπο.»

Ο Σάντι είχε περιγράψει τον Ρόναλντ ως έξυπνο. Για πρώτη φορά ο Πέρεζ διαπίστωσε, έστω φευγαλέα, τι εννοούσε. Ο Ρόναλντ γύρισε απότομα από την άλλη και έχωσε το πρόσωπο στα χέρια του. Ο Πέρεζ και ο Σάντι βγήκαν μόνοι τους έξω.

Κεφάλαιο 8

Ο Σάντι ένιωθε διαλυμένος. Ανέκαθεν περηφανευόταν ότι τα κατάφερνε χωρίς πολλές ώρες ύπνου. Στη γιορτή τού Απ Χέλι Α[2] άντεχε δύο και τρεις μέρες χωρίς να πέσει για ύπνο, με την ενέργεια που έπαιρνε από το αλκοόλ, τον χορό και την παρέα. Φαντάστηκε ότι η κούραση οφειλόταν στο σοκ. Ποτέ του δεν είχε καταφέρει να κατανοήσει την αντίδραση τεθλιμμένων συγγενών, όποτε υπήρχε κάποιο περιστατικό στη δουλειά. Ήξερε πως όφειλε να δείχνει ότι τους συμπονά, όμως οι μουδιασμένες αντιδράσεις τους και τα θολά, εξαντλημένα μάτια τους τον ενοχλούσαν. Ένιωθε την ανάγκη να τους ταρακουνήσει. Από εδώ και πέρα όμως, ίσως να ήταν λιγότερο ανυπόμονος. Είχε νιώσει βαθιά ανακούφιση με την άφιξη του Τζίμι Πέρεζ. Παρατηρούσε το φεριμπότ να έρχεται από το Λάξο με ένα είδος απόγνωσης, και ευχόταν μάλιστα να αύξανε την ταχύτητά του· παρότι ήξερε ότι ήταν θλιβερό που ήθελε να αναλάβει την υπόθεση το αφεντικό του, δεν μπορούσε να κάνει κάτι γι' αυτό.

---

[2] *Σ.τ.Μ.*: Up-Helly-Aa: Σειρά εκδηλώσεων που γίνονται στο Λέρικ την τελευταία Τρίτη κάθε Γενάρη και κορυφώνονται με την πομπή με τους πυρσούς και το κάψιμο της γαλέρας.

Αυτή τη στιγμή αισθανόταν ευγνωμοσύνη που ο Πέρεζ είχε αντιμετωπίσει τόσο ήπια τον Ρόναλντ. Ο Σάντι ανέκαθεν τα πήγαινε καλά με τον ξάδερφό του, παρόλο που ήταν διαφορετικοί. Ο Σάντι δεν ήταν ποτέ του καλός στα μαθήματα. Πάντως θεωρούσε τον Ρόναλντ τον καλύτερό του φίλο· όταν θα έκανε τελικά το απονενοημένο και θα αποφάσιζε να παντρευτεί, θα ζητούσε από τον Ρόναλντ να γίνει κουμπάρος του. Η Τζάκι και η Έβελιν δεν έγιναν ποτέ φίλες. Μια ζωή υπήρχαν τριβές λόγω ζήλιας και ανταγωνισμού, ενώ, παρόλο που ο Τζόζεφ με τον Άντριου φέρονταν πιο πολιτισμένα, ο Σάντι διαισθανόταν ότι και μεταξύ τους υπήρχε κάποια ένταση. Ίσως τελικά να είχαν δεθεί τόσο με τον Ρόναλντ εν μέρει επειδή δεν το ενέκριναν οι γονείς τους.

Ο Πέρεζ δεν είχε πει κουβέντα αφότου έφυγαν από το σπίτι των Κλόστον, παρά μόνο ότι θα ήθελε να είχε προνοήσει να φέρει τις γαλότσες του, μια που το χορτάρι ήταν τόσο βρεγμένο. Μπορούσε να μείνει σιωπηλός μέχρι και μισή ώρα κι αυτό πραγματικά φρίκαρε τον Σάντι. Του άρεσε η κουβεντούλα, ακόμα και σαν θόρυβος στο βάθος, και πάντα είχε το ραδιόφωνο ή την τηλεόραση να παίζουν όταν ήταν μόνος στο διαμέρισμά του.

Στέκονταν ξανά δίπλα στο αυτοκίνητο. «Πού πάμε τώρα;» ρώτησε, σκεφτόμενος πως αν δεν τους ξεκουνούσε, θα έμεναν όλη τη μέρα εκεί, με τον Πέρεζ να κοιτάζει προς την ακτή.

«Δεν ξέρω για σένα, αλλά εγώ πεθαίνω της πείνας. Μήπως μπορούμε να πάμε κάπου να φάμε ένα αξιοπρεπές πρωινό;»

«Δεν υπάρχουν καφέ στο νησί, αλλά η μητέρα μου είναι καλή στο τηγάνι.» Μόλις το είπε, ο Σάντι κατάλαβε ότι μάλλον είχε κάνει λάθος. Η Έβελιν θα τον ντρόπιαζε. Θα έλεγε στον επιθεωρητή ιστορίες από τα παιδικά του χρόνια, θα του έδειχνε φωτογραφίες από τότε που είχε ανεμοβλογιά, θα ρωτούσε μετά από πόσο καιρό είχε δικαίωμα ο Σάντι να ζητήσει προαγωγή, θα του έλεγε για την καινούρια δουλειά του Μάικλ στο Εδιμβούργο. Θα μιλούσε για τα Σέτλαντ, κυρίως όμως για τους γιους της. Πάντως, ήταν πολύ αργά για να αποσύρει την προσφορά· ο Πέρεζ είχε ήδη μπει στο αυτοκίνητο και είχε βάλει μπρος. Ο επιθεωρητής έγειρε μπροστά και σκούπισε την υγρασία από το παρμπρίζ με ένα λερωμένο μαντιλάκι.

«Μια χαρά μού ακούγεται. Προς τα πού πάμε;»

Ακολούθησαν τον δρόμο πέρα από το Σέτερ και κατά μήκος της λίμνης όπου αργότερα μέσα στη χρονιά θα έρχονταν να ζευγαρώσουν οι βουτηχτάρες, κι έφτασαν στο κτήμα με τα υπόστεγα και τα τέσσερα κοκκινωπά γουρούνια. Απ' όλα τα ζώα στο αγρόκτημα, ο Σάντι συμπαθούσε περισσότερο τα γουρούνια. Η μητέρα του μάλλον είχε ακούσει το αυτοκίνητο να πλησιάζει στο δρομάκι, κι αυτό γιατί είχε ανοίξει την εξώπορτα και τους περίμενε. Το Ούτρα ήταν το μεγαλύτερο κτήμα στο Λίντμπι, αφού τώρα πια περιλάμβανε μεγάλο μέρος της έκτασης του Σέτερ. Με τα χρόνια ο πατέρας του Σάντι είχε επεκτείνει το σπίτι, μετά από πιέσεις της Έβελιν, που ήθελε ξεχωριστά δωμάτια για τους γιους της και μεγάλο μπάνιο. Εκείνα τα χρόνια τα χρήματα ήταν λιγοστά. Ο Τζόζεφ Γουίλσον δεν δούλευε στα αλιευτικά και δεν έβγαλε ποτέ τόσα χρήματα όσα οι ψαράδες. Η Έβελιν δεν το σχολίασε ποτέ, όμως ο

Σάντι πίστευε πως πρέπει να της ήταν δύσκολο να βλέπει τις άλλες γυναίκες με τα κομψά τους ρούχα, αγορασμένα στη διάρκεια των ταξιδιών τους στο Μπέργκεν ή στο Αμπερντίν.

«Περάστε», τους είπε μόλις βγήκαν από το αυτοκίνητο. «Σίγουρα θα θέλετε να ζεσταθείτε, ίσως και να φάτε κάτι. Μόλις έβρασα νερό. Είναι φριχτό αυτό που συνέβη! Όταν μου το είπε ο Σάντι, δεν μπορούσα να το πιστέψω. Η φουκαριάρα η Τζάκι. Ούτε που ξέρω πώς θ' αντέξει την ντροπή.»

Ο Σάντι ήλπιζε να μην αντιληφθεί ο Πέρεζ τη δυσάρεστη νότα ικανοποίησης στη φωνή της. Ο Σάντι ήξερε τι σκεφτόταν η Έβελιν. *Να δω τώρα πώς θα βοηθήσουν τον γιο της οι ακριβές σπουδές και όλα αυτά τα χρήματα που βγάζει.* Μένοντας λίγο πιο πίσω για να αποφύγει την αγκαλιά της, διαπίστωσε ότι το ψιλόβροχο είχε σταματήσει και ο ουρανός είχε αρχίσει να φωτίζεται λιγάκι. Σύντομα ίσως και να καθάριζε τελείως. Αμέσως μετά σκέφτηκε πως ο Πέρεζ σίγουρα είχε καταλάβει τι σκεφτόταν η μητέρα του. Είχε την ικανότητα να χώνεται στο μυαλό των άλλων όπως κάποιος που διαβάζει τη σκέψη ή ένας μάγος.

Στο σπίτι προσπάθησε να φανταστεί τη μητέρα του μέσα από τα μάτια του Πέρεζ: μικροκαμωμένη, στρουμπουλή, με κοντά μαλλιά, που τα έκοβε μόνη της όταν δεν μπορούσε να πάει στο Λέρικ, ντυμένη με το καλύτερο πλεχτό πουλόβερ της επειδή περίμενε καλεσμένους. Με τόση ενέργεια που μπορούσε να τροφοδοτήσει τον Υδροηλεκτρικό Σταθμό των Σέτλαντ. Είχε ήδη ζεστάνει νερό κι ετοιμαζόταν να φτιάξει τσάι ενώ δεν έβαζε γλώσσα μέσα της. *Πάντως δεν είναι χαζή*, σκέφτηκε ο Σάντι, *και ο*

Πέρεζ σίγουρα θα το καταλάβει. Πέρυσι πήρε ένα σωρό λεφτά από το Ίδρυμα Τεχνών για τη θεατρική ομάδα της κοινότητας και όλοι λένε ότι είναι η καλύτερη πρόεδρος που είχε ποτέ ο πολιτιστικός σύλλογος του νησιού.

Σ' ένα χαρτόκουτο δίπλα στη Ρέιμπερν υπήρχε ένα νεογέννητο αρνάκι. «Ορφανό», είπε η Έβελιν. «Το ταΐζουμε εμείς. Το υπόλοιπο κοπάδι δεν του 'δινε σημασία, αλλά ο Τζόζεφ είναι ευαίσθητος.»

Την ώρα που έβραζε το τσάι, γύρισε ξανά προς το μέρος τους. «Τι να σας ετοιμάσω να φάτε; Έχουμε λίγο δικό μας μπέικον και η Μίμα μού είχε δώσει χθες μια ντουζίνα αυγά, άρα μου περισσεύουν πολλά. Τι λέτε;»

Ο Σάντι θυμήθηκε ξαφνικά τη μέρα που ο πατέρας του έσφαξε το γουρούνι. Επειδή προοριζόταν για οικογενειακή χρήση δεν υπήρχε λόγος να το στείλουν στο σφαγείο, όμως η διαδικασία ήταν τρομακτική. Το γουρούνι πάντα βγάζει φριχτούς ήχους πριν του κόψεις τον λαιμό. Το συγκεκριμένο φάνηκε να διαισθάνεται τι το περίμενε. Ο Σάντι ήταν στο νησί εκείνη τη μέρα, αν και δεν είχε φανεί πολύ χρήσιμος. Στεκόταν και παρακολουθούσε μαζί με την Άννα. Ο πατέρας του ήταν ο δυνατός της οικογένειας και είχε τελειώσει τη δουλειά με τη βοήθεια του Ρόναλντ, με την Έβελιν να μαζεύει το αίμα σε μια λεκάνη.

«Ακούγεται τέλειο, κυρία Γουίλσον», είπε ο Πέρεζ. Ένιωθε ήδη σαν στο σπίτι του. Είχε αφήσει τα παπούτσια του στη βεράντα και είχε καθίσει στην καρέκλα δίπλα στο τραπέζι όπου συνήθως καθόταν ο πατέρας του Σάντι. Η Έβελιν χαμογέλασε μέχρι τ' αυτιά, ξεκρέμασε ένα βαρύ τηγάνι από τον τοίχο και ξεσκέπασε την εστία της Ρέιμπερν.

«Άκου "κυρία Γουίλσον"! Έχουν να με αποκαλέσουν έτσι σ' αυτό το σπίτι από τότε που εκείνος ο πολιτικός του SNP[3] ήρθε για να ψαρέψει ψήφους, στις τελευταίες εκλογές.»

Στην κουζίνα έκανε ζέστη· ο Σάντι ένιωσε να νυστάζει, λες και η συζήτηση ανάμεσα στον Πέρεζ και στη μητέρα του γινόταν κάπου πολύ μακριά.

«Πότε είδες τη Μίμα για τελευταία φορά;» ρώτησε ο Πέρεζ.

«Γύρω στις δύο το μεσημέρι. Πήγα απ' το σπίτι της να κουβεντιάσουμε για την ανασκαφή. Ήταν εκεί και οι δυο κοπέλες απ' το πανεπιστήμιο. Είναι πολύ καλά κορίτσια, αν και, κατά τη γνώμη μου, η Χάτι πρέπει να βάλει μερικά κιλά οπωσδήποτε. Είναι υπερβολικά αδύνατη. Μόνο μάτια και κόκαλα βλέπεις!» Έκανε μια παύση για να πάρει ανάσα.

Η μητέρα του ήλπιζε να τα φτιάξει ο Σάντι με ένα απ' τα «πολύ καλά κορίτσια». Κατά τη γνώμη της, έπρεπε να νοικοκυρευτεί και να της κάνει εγγόνια. Ο Μάικλ ήταν ήδη δεσμευμένος καθώς είχε παντρευτεί μια δικηγόρο από το Εδιμβούργο και είχε αποκτήσει μια κόρη που πήγαινε σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό. Παρ' όλα αυτά, θα προτιμούσε να έχει ένα εγγόνι κοντά της, για να μπορεί να το χειρίζεται. Ακόμα και σ' αυτόν τον τομέα, η Τζάκι ήταν πιο τυχερή. Ο Σάντι συμπαθούσε τις φοιτήτριες. Όχι τόσο τη Χάτι, που ήταν δυναμική και υπερβολικά έξυπνη για τα μέτρα του, αλλά τη Σόφι, που ήταν πιο χαλαρή. Της άρεσε

[3] *Σ.τ.Μ.*: Εθνικό Κόμμα Σκοτίας.

να πίνει τις μπίρες της, να διασκεδάζει και να φλερτάρει. Κυριλέ αλλά ταυτόχρονα φιλική. Τα παιδιά τον πείραζαν επειδή κάθε φορά τραβιόταν και με άλλη γυναίκα, όμως είχε αρχίσει να σκέφτεται σοβαρά να νοικοκυρευτεί. Ήταν κουραστικό να κυνηγά τις κοπέλες, άσε που στα Σέτλαντ οι εργένηδες ήταν περισσότεροι από τις γυναίκες. Από την άλλη, θα του άρεσε πραγματικά να είναι σαν τον Ρόναλντ, παντρεμένος με μια γυναίκα που του γκρίνιαζε και τον καταπίεζε; Θα ήταν σαν να ζούσε ξανά με τη μητέρα του.

«Η ανασκαφή είναι συναρπαστική!» Η Έβελιν φάνηκε να ξεχνάει για λίγο τον θάνατο της Μίμα μιλώντας για το τωρινό της πάθος. «Η Χάτι πιστεύει ότι εκεί υπήρχε το σπίτι ενός εμπόρου. Χτίστηκε την περίοδο που είχε αρχίσει να καταρρέει η Χανσεατική Ένωση και ο κόσμος πληροφορούνταν ότι θα σταματούσε το εμπόριο μέσω Μπέργκεν. Ξέρεις, βρήκα ένα κρανίο. Ένα τμήμα του. Η Χάτι πιστεύει ότι ίσως είναι του εμπόρου που έχτισε το σπίτι. Το έστειλαν για ραδιοχρονολόγηση με άνθρακα. Συνέχισαν να σκάβουν στο ίδιο σημείο και η Σόφι βρήκε κι άλλα οστά. Ένα κομμάτι από πλευρό, ίσως και τη λεκάνη. Φαντάσου τι τουριστικό αξιοθέατο θα γίνει αν ανασκάψουμε κανονικά όλο τον χώρο. Θα μ' άρεσε να χτίσω ένα σπίτι όπως ήταν τότε. Θα μπορούσαμε να έχουμε εργαστήρια, οικογενειακές εκδρομές. Πρέπει να κοιτάμε στο μέλλον αν θέλουμε να έχει δουλειές η νέα γενιά.»

Ο Σάντι έπνιξε ένα χασμουρητό και για άλλη μια φορά σκέφτηκε ότι η Έβελιν είχε πολλά κοινά με την Άννα.

Προσωπικά δεν νοιαζόταν ιδιαίτερα για το μέλλον του νησιού. Μόλις κατάφερε να ξεφύγει από τη μητέρα του, άφησε το Γουόλσι για να πάει στο Λέρικ και τώρα πια ένιωθε πιο άνετα στην πόλη. «Μητέρα, δεν πιστεύω να καίγεται το μπέικον...»

Η Έβελιν κούνησε το τηγάνι και στραβοκοίταξε τον Σάντι, που είχε αμφισβητήσει την ικανότητά της να τηγανίσει λίγες φέτες μπέικον.

«Όταν πήγες στο Σέτερ, η Μίμα ήταν μέσα στο σπίτι ή έξω με τις κοπέλες;» ρώτησε ο Πέρεζ.

«Όλες μας ήμασταν μέσα. Ο καιρός μόλις είχε αγριέψει και η Μίμα είχε καλέσει τις κοπέλες να πιουν κάτι ζεστό. Όταν έφτασα, ήταν και οι τρεις στην κουζίνα και χασκογελούσαν με κάποια χαζομάρα. Η Μίμα έδινε την εντύπωση ότι ήταν συνομήλική τους. Λόγω της ανασκαφής, έμοιαζε να έχει ξαναβρεί τη ζωντάνια της. Να γιατί αυτό το ηλίθιο ατύχημα είναι τόσο τραγικό.»

Ήταν η πρώτη στιγμή που ο Σάντι έβλεπε τη μητέρα του πραγματικά αναστατωμένη. Η Έβελιν πάντα θεωρούσε ότι η Μίμα ήταν μάλλον μπελάς, μια παραστρατημένη έφηβη ικανή να ντροπιάσει την οικογένεια, όμως εκείνη τη στιγμή ο Σάντι κατάλαβε ότι θα της έλειπε. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν χαιρόταν λιγάκι που ο Ρόναλντ θα είχε τραβήγματα.

Η μητέρα του συνέχισε να μιλάει, τα λεγόμενά της ήταν ένα μουσικό χαλί στις σκέψεις του. «Ήπια τσάι μαζί τους και στη συνέχεια οι κοπέλες ξαναβγήκαν έξω. Είχαν βραχεί ως το κόκαλο και η Μίμα είχε βάλει τα πανωφόρια και τις κάλτσες τους κοντά στη Ρέιμπερν για να στε-

γνώσουν. Η κουζίνα είχε γεμίσει ατμούς σαν στεγνοκαθαριστήριο, με την υγρασία να κυλάει στα τζάμια και να μη βλέπεις τίποτα. Η Μίμα είχε ήδη έτοιμα τα αυγά που θα έπαιρνα και δεν ήθελα να χάσω άλλον χρόνο με τις κουβέντες. Είχα παρκάρει δίπλα στο σπίτι, αλλά βράχηκα μέχρι να φτάσω εκεί. Πάντως οι φοιτήτριες είχαν ξαναπιάσει δουλειά. Από το αμάξι διέκρινα τα κατακίτρινα αδιάβροχά τους.» Η Έβελιν έβγαλε το μπέικον από το τηγάνι και το έβαλε σ' ένα πιάτο στον φούρνο για να διατηρηθεί ζεστό.

«Άρα έμεινες για λίγη ώρα μόνη με τη Μίμα.»

«Μερικά λεπτά.» Έσπασε τέσσερα αυγά στο τηγάνι, έριξε από πάνω το λίπος από το μπέικον και γύρισε προς το τραπέζι για να κόψει ψωμί.

«Πώς σου φάνηκε;»

«Όπως είπα, μια χαρά. Σκέτο πειραχτήρι. Από την άλλη, πάντα έτσι ήταν.»

«Σου είπε αν είχε προγραμματίσει κάτι για το βράδυ;»

«Όχι, δεν έβγαινε σχεδόν ποτέ τα βράδια. Ήταν κολλημένη με την τηλεόραση.»

«Όταν έφευγες, μήπως πρόσεξες αν είχε απλώσει μπουγάδα;» ρώτησε ο Πέρεζ.

«Όταν έφτασα πρόσεξα ότι είχε απλωμένα ρούχα και τη ρώτησα αν ήθελε να τα μαζέψω και να τα φέρω μέσα. Είπε ότι ήταν ήδη δύο μέρες εκεί και δεν θα πάθαιναν κάτι αν έμεναν άλλη μία. Κλασική Μίμα.»

Ετοίμασε το τραπέζι και άφησε μπροστά τους το φαγητό. Ο Σάντι κατάφερε να βγει από τη νάρκη του όση ώρα χρειαζόταν για να φάει και αντιλήφθηκε αόριστα

τον Πέρεζ να επαινεί τη μητέρα του για το φαγητό και να κουβεντιάζουν για τα προβλήματα της εκτροφής των γουρουνιών, για την καλύτερη θεραπεία για τις καμένες απ' τον ήλιο θηλές τους.

Ο Σάντι παρατήρησε με θαυμασμό τον Πέρεζ να επαναφέρει την κουβέντα στον θάνατο της Μίμα. Σκέφτηκε ότι δεν θα κατάφερνε ποτέ να γίνει τόσο επιδέξιος ανακριτής, ακόμα κι αν περνούσε τα υπόλοιπα χρόνια της καριέρας του ως ντετέκτιβ.

«Και έπειτα πήγες να δεις τους Κλόστον;» ρώτησε ο Πέρεζ την Έβελιν, σαν να ήταν το πιο φυσιολογικό πράγμα στον κόσμο.

«Μετά το τσάι, ναι. Ο Σάντι είχε έρθει για το Σαββατοκύριακο, αλλά είχε πάει στο μπαρ να βρει τους φίλους του.» Κοίταξε αποδοκιμαστικά τον γιο της· ο Σάντι έκανε ότι δεν το πρόσεξε. Είχε βαρεθεί ν' ακούει τα ίδια και τα ίδια. «Έχει μια τάση να αντιμετωπίζει το σπίτι σαν ξενοδοχείο. Ο Τζόζεφ έβλεπε τα αθλητικά στην τηλεόραση. Δεν είχα κάτι να κάνω εδώ, άσε που δεν μ' αρέσει να ενοχλώ την Άννα μέσα στη μέρα. Όταν έχεις μωρό, προσπαθείς να αναπληρώσεις τον ύπνο σου όποτε μπορείς, και ξέρω ότι είναι διαρκώς απασχολημένη. Στις μέρες μας οι νέες μητέρες μοιάζουν να πιστεύουν ότι δεν έχουν ανάγκη από ξεκούραση.»

«Πώς σου φάνηκαν;»

«Αρκετά καλά. Κουρασμένοι, βέβαια, αλλά έτσι είναι όταν έχεις μωρό παιδί στο σπίτι. Η Άννα είναι πάντα πρόσχαρη, αν και μου φάνηκε κάπως νευρική. Σκέφτηκα μήπως τους είχα πετύχει σε καβγά.»

«Και ο Ρόναλντ;»

«Ο Ρόναλντ ανέκαθεν ήταν κάπως βαρύς. Από μικρός έτσι ήταν.»

Εκείνη τη στιγμή ο Σάντι ένιωσε την υποχρέωση να μιλήσει. «Μητέρα, δεν μπορείς να το ξέρεις. Δεν είναι αλήθεια. Ίσως ήθελε να μείνει λίγο μόνος.»

«Ήταν τυχερός που βρήκε αυτή τη γυναίκα, αλλά της φέρεται άσχημα.» Η Έβελιν στοίβαξε τα πιάτα στον νεροχύτη, άνοιξε τη βρύση και ανακάτεψε με το χέρι το νερό. «Θα τ' αφήσω να μουλιάσουν και θα τα πλύνω αργότερα, αφού φύγετε.»

«Τι εννοείς, άσχημα;» ρώτησε ο Πέρεζ.

«Είναι καινούρια εδώ πέρα. Είναι παντρεμένοι μόλις ένα δυο χρόνια. Θα 'πρεπε να προσπαθεί περισσότερο για να τη βοηθήσει να προσαρμοστεί. Το πρόβλημα του Ρόναλντ Κλόστον είναι ότι είναι τεμπέλης. Δεν του αρέσει να προσπαθεί. Το *Κασσάνδρα* τον βολεύει μια χαρά. Δουλεύει λίγους μήνες τον χρόνο. Τον υπόλοιπο καιρό είναι αραχτός και διαβάζει. Και του αρέσουν τα χρήματα που βγάζει. Σε όλους τους Κλόστον αρέσουν τα χρήματα. Αλλά δεν είναι πρόθυμοι να συνεισφέρουν το παραμικρό στην κοινότητα.» Πήρε μια πετσέτα από τη λαβή της Ρέιμπερν, σκούπισε τα χέρια της και τη δίπλωσε προσεκτικά.

«Το ψάρεμα δεν είναι ευχάριστη δουλειά», είπε ο Πέρεζ. «Προσωπικά με πιάνει ναυτία όποτε επιστρέφω στο Φερ Άιλ με τον *Καλό Ποιμένα*. Δεν θα μ' άρεσε να περνάω ολόκληρες βδομάδες στον Ατλαντικό, μέσα στον χειμώνα.»

«Χμμ», έκανε απαξιωτικά η Έβελιν. «Τώρα πια, με τα μοντέρνα σκάφη, μόνο κουμπιά πατάς. Δεν διαφέρει και πολύ απ' το να δουλεύεις σε γραφείο.»

Ο Σάντι αναρωτήθηκε πώς ήταν δυνατόν να ξέρει η μητέρα του το παραμικρό για το ψάρεμα. Αν δεν ήταν εκεί ο Πέρεζ, θα είχε κάνει κάποιο σαρκαστικό σχόλιο: *Όλα τα ξέρεις, έτσι δεν είναι; Πότε ήταν η τελευταία φορά που βρέθηκες στη θάλασσα με βορειοδυτικό άνεμο οχτώ μποφόρ; Άραγε θα άντεχες το χιονόνερο και το κρύο, το παγωμένο κατάστρωμα και την ψαρίλα;*

«Όσο ήσουν εκεί, μήπως ο Ρόναλντ ανέφερε ότι σχεδίαζε να βγει για κυνήγι;»

«Δεν μιλούσε και πολύ. Η Άννα είχε κάποιες ιδέες για τη χρηματοδότηση της ανασκαφής. Εξαιτίας της προηγούμενης δουλειάς της έχει πείρα στη συμπλήρωση αιτήσεων χρηματοδότησης. Ο Ρόναλντ μια ζωή έλεγε ότι τον ενδιαφέρει η ιστορία του Γουόλσι, αλλά δεν μπαίνει στον κόπο να κάνει κάτι.»

«Πού εργαζόταν η Άννα πριν έρθει εδώ;»

«Ήταν κάτι σαν κοινωνική λειτουργός και ασχολιόταν κυρίως με νεαρούς παραβάτες. Πάντα όμως την ενδιέφεραν οι παραδοσιακές τέχνες· έτσι κατέληξε εδώ.»

Ο Σάντι αντιλήφθηκε το φευγαλέο χαμόγελο του επιθεωρητή και αναρωτήθηκε τι να περνούσε από το μυαλό του. Ίσως σκεφτόταν ότι η Άννα αντιμετώπιζε τον Ρόναλντ σαν ένα από τα άτακτα αγόρια της.

«Ήπιε τίποτα ο Ρόναλντ όση ώρα ήσουν εκεί;» ρώτησε ο Πέρεζ.

«Ένα κουτάκι μπίρα, αλλά έμεινα μόνο για μισή ώρα.»

«Ο Ρόναλντ πίνει πολύ;»

«Όλα τα αγόρια εδώ πέρα πίνουν πολύ», είπε κοφτά η Έβελιν. Ο Σάντι ήξερε ότι η μητέρα του ετοιμαζόταν να παραπονεθεί για το ζήτημα και ανακουφίστηκε όταν τους διέκοψε ένα χτύπημα στην πόρτα της κουζίνας. Πριν προλάβουν να αντιδράσουν, η πόρτα άνοιξε. Στο πλαίσιο στεκόταν μια από τις φοιτήτριες. Ήταν μικροκαμωμένη και λεπτή, και ο Σάντι σκέφτηκε ότι θύμιζε δωδεκάχρονο παιδί. Είχε κοντά ανάκατα μαλλιά και τεράστια μαύρα μάτια και έμοιαζε να χάνεται μέσα στο αδιάβροχο, που έφτανε κάτω από τα γόνατά της και συναντούσε τις κίτρινες γαλότσες της.

«Έβελιν», είπε η Χάτι. «Είναι αλήθεια; Μόλις έμαθα ότι η Μίμα είναι νεκρή.»

Κεφάλαιο 9

Εκείνο το πρωί η Χάτι είχε ξυπνήσει νωρίς. Έμεινε κουλουριασμένη, σαν έμβρυο, στον υπνόσακό της, όμως εξακολουθούσε να κρυώνει. Το προηγούμενο βράδυ, όταν επέστρεψαν από την ανασκαφή, είχαν ανάψει φωτιά στο Μποντ για να ζεσταθούν αλλά στη συνέχεια πήγαν στο Πίερ Χάους και όταν γύρισε η Χάτι. η φωτιά είχε σβήσει. Είχε πάει στο Πίερ Χάους για να μη φανεί αντικοινωνική, σύντομα όμως ένιωσε άβολα και άφησε τη Σόφι να τα πίνει με δυο τρεις ντόπιους. Η Σόφι είχε την ικανότητα να πίνει όσο οι άντρες, να επιστρέφει παραπατώντας στο Μποντ περασμένα μεσάνυχτα, να κοιμάται βαθιά και το επόμενο πρωί να ξυπνάει ζωηρή ζωηρή, χωρίς πονοκέφαλο, για να πιάσει δουλειά στην ανασκαφή. Η Χάτι δεν ήταν ποτέ της άνετη με το αλκοόλ ούτε με τον ύπνο. Ιδέες και σχέδια έμοιαζαν να στριφογυρίζουν διαρκώς στο μυαλό της. Ήταν ακόμα ξύπνια όταν η Σόφι είχε επιστρέψει το προηγούμενο βράδυ. Η Χάτι ήταν ξαπλωμένη στη σκληρή ξύλινη κουκέτα, μα είδε την κινούμενη φωτεινή δέσμη του φακού, άκουσε τα ψιθυριστά μπινελίκια όταν η Σόφι σκόνταψε καθώς προσπαθούσε να γδυθεί και, σχεδόν αμέσως μετά, τις ήρεμες βαθιές ανάσες της. Όταν κοιμόταν πια, η Σόφι ακουγόταν σαν μικρό παιδί ή ζώο.

Εκείνη τη στιγμή άκουγε τον ίδιο ήχο. Ο υπνόσακος της Σόφι δεν ήταν τόσο καλός όσο ο δικός της, παρ' όλα αυτά το κρύο δεν την ξυπνούσε ποτέ. Η Χάτι άναψε τον φακό της. Έξι η ώρα. Έξω υπήρχε ακόμα σκοτάδι και είχε ομίχλη. Κάπου στο βάθος άκουσε το συνηθισμένο βογκητό από μια μπουρού. Από τη στιγμή που επέστρεψαν στην ανασκαφή στο Λίντμπι, είχε την εντύπωση ότι όλος της ο κόσμος ήταν το Γουόλσι. Λες και η ομίχλη απομόνωνε το νησί από τον υπόλοιπο κόσμο. Η μητέρα της ήταν πολιτικός, υφυπουργός, και η Χάτι είχε μεγαλώσει ανάμεσα σε συζητήσεις για τις τρέχουσες εξελίξεις. Η καθημερινότητά τους οριζόταν από τις πολιτικές για την υγεία, την εκπαίδευση, τα κονδύλια εξωτερικής βοήθειας. Εδώ σπανίως διάβαζε εφημερίδα, και τηλεόραση έβλεπε μόνο αν ήταν ανοιχτή στο σπίτι της Μίμα ή στο Ούτρα όπου ζούσε η Έβελιν. Όσα συνέβαιναν στον υπόλοιπο κόσμο δεν την αφορούσαν εδώ πέρα. Καθώς απομάκρυνε σταδιακά τα διάφορα χωμάτινα στρώματα από τη θαμμένη κατοικία στο Λίντμπι, διαπίστωνε ότι την απασχολούσαν οι πολιτικές καταστάσεις –η παρακμή της Χάνσα, η εμφάνιση μιας εύπορης τάξης στα Σέτλαντ–, οι οποίες όμως δεν είχαν καμία σχέση με το παρόν.

Η Σόφι θεωρούσε ότι η Χάτι είχε ως κίνητρο τη φιλοδοξία, και η αλήθεια είναι πως για ένα διάστημα το μοναδικό μέλλον που σκεφτόταν ήταν εκείνο της πανεπιστημιακού. Με άλλα λόγια, ένα καλό διδακτορικό και η φήμη της αξιόπιστης και ευφυούς αρχαιολόγου. Τώρα πια κυριαρχούσε μια άλλη, περισσότερο προσωπική εμμονή. Ήθελε να ζήσει στα Σέτλαντ.

Στη θέση όπου γινόταν η ανασκαφή υπήρχε η κατοικία ενός εμπόρου, πολύ μεγαλύτερη απ' όσο πίστευε αρχικά. Το Γουόλσι ήταν σημαντικό λιμάνι για τη Χανσεατική Ένωση –τη μεσαιωνική εμπορική κοινότητα πόλεων στα παράλια της Βαλτικής και της Βόρειας Θάλασσας– και είχε υποθέσει ότι ο ιδιοκτήτης ήταν έμπορος. Όμως δεν υπήρχαν αρχεία ούτε ήταν γνωστό το όνομα του ιδιοκτήτη. Το πανεπιστήμιο ασχολιόταν με τα Σέτλαντ εδώ και χρόνια και η Χάτι είχε έρθει εδώ πρώτη φορά σαν προπτυχιακή φοιτήτρια, προκειμένου να εργαστεί σε μια ανασκαφή στο Σκάτνες. Είχε μάθει τυχαία για την τοποθεσία στο Σέτερ και κατέληξε να τη βάζει σε πειρασμό το μυστήριο που την περιέβαλλε. Πώς είναι δυνατόν μια τόσο σημαντική κατοικία να εξαφανίζεται τελείως από την ιστορία των Σέτλαντ; Δεν υπήρχε σε κανέναν από τους παλαιούς χάρτες ούτε στα αρχεία. Ήλπιζε ότι η ανασκαφή θα έδινε την απάντηση. Ο Πολ, ο επιβλέπων καθηγητής της, είχε σκεφτεί αρχικά μήπως κάποια φωτιά είχε εξαφανίσει κάθε ίχνος της κατοικίας, όμως δεν είχαν βρει κανένα σχετικό στοιχείο.

Η Χάτι, που είχε ένα σωρό εμμονές ήδη από την παιδική της ηλικία, κατέληξε να στοιχειώνεται από το μέρος. Στη φαντασία της ζούσε εκεί, στα Σέτλαντ του δέκατου πέμπτου αιώνα, όταν τα νησιά ήταν ακόμα πολιτισμικά πιο κοντά στη Νορβηγία παρά στη Σκοτία και τα συμφέροντα του Γουόλσι συνδέονταν πιο άμεσα με τα άλλα χανσεατικά λιμάνια, του Λούμπεκ και του Αμβούργου, παρά με το Εδιμβούργο ή το Λονδίνο. Φανταζόταν τα καράβια να καταφτάνουν στο Σίμπιστερ και τον σύζυγό της,

τον έμπορο, να μετράει τα χρυσά νομίσματα με τα οποία πλήρωνε τους άντρες του για τα προϊόντα που εισήγε από την Ευρώπη· τον φανταζόταν να αγοράζει παστό ψάρι και αποξηραμένο πρόβειο κρέας από τους νησιώτες. Στις ονειροπολήσεις της ήταν άνοιξη, όμως ο ήλιος έλαμπε και το χορτάρι ήταν καταπράσινο.

Άραγε το κρανίο που είχε ανακαλύψει η Έβελιν ήταν του εμπόρου ή της συζύγου του; Είχαν αρχίσει να βρίσκουν περισσότερα οστά στο δεύτερο σκάμμα και πιθανόν να είχαν ήδη αρκετά στοιχεία για να το μάθουν. Υπήρχαν στιγμές νωρίς το πρωί, καθώς η υγρασία περόνιαζε το σώμα της, που σκεφτόταν ότι τα όνειρά της την οδηγούσαν στην τρέλα. *Και δεν έχει να κάνει μόνο μ' εμένα*, σκέφτηκε. *Η ανασκαφή έχει επηρεάσει και τη Μίμα.* Η τελευταία τους κουβέντα ήταν πολύ περίεργη.

Στις εφτά η ώρα άρχισε να ντύνεται, καθισμένη ακόμα στον υπνόσακό της καθώς έβαζε διάφορες στρώσεις ρούχα προκειμένου να αισθάνεται άνετα στη διάρκεια της μέρας. Πάνω από τα μακό μπλουζάκια της φόρεσε το χειροποίητο πλεχτό πουλόβερ που της είχε φτιάξει η Έβελιν για τα γενέθλιά της.

Το Μποντ ήταν μια από τις μικρές πέτρινες καλύβες που υπήρχαν διάσπαρτες σε όλα τα νησιά, μέρη ιδανικά για τουρίστες με σακίδια. Ήταν μια παλιά αγροικία με τέσσερις κουκέτες, ένα τραπέζι κι ένα γκαζάκι. Υπήρχε ένα ράφι με μερικά σκεύη, πιατικά και μαχαιροπίρουνα, μια ανοιχτή εστία. Το Μποντ διέθετε μόνο κρύο νερό, με αποτέλεσμα να κάνουν μπάνιο και να πλένουν τα ρούχα τους στο σπίτι της Μίμα ή πιο συχνά στης Έβελιν. Η τελευταία είχε παθιαστεί με την ανασκαφή σχεδόν όσο η

Χάτι και τις καλούσε συχνά για φαγητό στο Ούτρα. Τις φρόντιζε σαν μάνα. Η Χάτι πίστευε ότι η Έβελιν καλόβλεπε τη Σόφι ως πιθανή νύφη. Η Σόφι ήταν άνετη και ευχάριστη, έτρωγε όλα όσα της έβαζε στο πιάτο η Έβελιν και γελούσε με τα αστεία του Σάντι. Η Χάτι ήξερε ότι η Σόφι δεν υπήρχε περίπτωση να παντρευτεί τον Σάντι –είχε πλούσιους γονείς και προσωπικές φιλοδοξίες που δεν περιλάμβαναν τον γάμο με έναν αστυνομικό στο Λέρικ–, ίσως όμως να έκανε σεξ μαζί του για δική της ευχαρίστηση. Έτσι ήταν η Σόφι.

Η Σόφι ξύπνησε μόνο αφότου η Χάτι είχε ανάψει το γκαζάκι και είχε φτιάξει καφέ. Τεντώθηκε με την άνεσή της, ανοιγοκλείνοντας τα μάτια για να προσαρμοστεί στο φως της λάμπας πετρελαίου. Η Χάτι την παρατηρούσε από την ανοιχτή πόρτα του δωματίου. Η Σόφι πάντα κοιμόταν γυμνή και εκείνη τη στιγμή καθόταν μάλλον άνετα, δείχνοντας να μην αισθάνεται καθόλου το κρύο, με το στήθος ακάλυπτο και τα μακριά καστανόξανθα μαλλιά να πέφτουν στους ώμους της. Η Χάτι τη ζήλευε. *Ποτέ δεν ένιωσα τόσο άνετη με το σώμα μου*, σκέφτηκε, *ούτε όταν ήμουν μικρή. Γιατί να θέλει κάποιος να με ρίξει στο κρεβάτι;* Η Σόφι, με τα πόδια της να παραμένουν χωμένα στον υπνόσακο, έμοιαζε με γοργόνα ή με ακρόπρωρο σε κάποιο από τα καράβια που στη φαντασία της Χάτι έφερναν προϊόντα στον έμπορο σύζυγό της.

Η Χάτι ήθελε να ρωτήσει ποιοι άλλοι ήταν στο Πίερ Χάους το προηγούμενο βράδυ. *Με ποιους κατέληξες να τα πίνεις;* Ως συνήθως όμως, οι λέξεις παρέμειναν στο μυαλό της.

«Υπάρχει τίποτα για πρωινό;» ρώτησε η Σόφι. «Πεθαίνω της πείνας.»

Η Σόφι πεινούσε διαρκώς. Έτρωγε σαν άλογο χωρίς να παίρνει γραμμάριο βάρους. Αθλητική από φυσικού της, δρασκέλιζε το νησί με ρυθμό που άφηνε τη Χάτι ξέπνοη και ασθμαίνουσα, ενώ μπορούσε να εργάζεται όλη μέρα χωρίς να δείχνει, έστω και ελάχιστα, κουρασμένη. Πρόσφατα την είχε επιστρατεύσει η Άννα για να πάρει τη θέση της στη γυναικεία ομάδα κωπηλασίας. Η Χάτι την είχε δει να προπονείται με την ομάδα, να σκύβει και να τραβάει τα κουπιά, και να γελάει με την καρδιά της στο τέλος κάθε προπόνησης. *Γιατί να μην είμαι έτσι;* σκεφτόταν εκείνη τη στιγμή η Χάτι. *Ο κόσμος με τρομάζει και μια ζωή έτσι ήμουν. Δεν φταίει ο Πολ Μπέργκλαντ γι' αυτό.* Η εικόνα του καθηγητή της εμφανίστηκε στο μυαλό της και το γέμισε με τον όγκο του και με τη δύναμή του. Ένιωσε να την ξαναπιάνει ο παλιός πανικός και πίεσε τον εαυτό της να πάρει βαθιές ανάσες, να καταφύγει στα όνειρά της με τη μεγάλη κατοικία και τον νησιώτη εραστή της.

«Πεθαίνω της πείνας», επανέλαβε η Σόφι

«Υπάρχει ψωμί», είπε η Χάτι. «Και λίγη μαρμελάδα της Έβελιν.»

«Θα μας κρατήσει μέχρι το δεκατιανό στο σπίτι της Μίμα.» Η Σόφι βγήκε από τον υπνόσακο. Η Χάτι ένιωσε αμήχανη βλέποντας το γυμνό κορμί, αλλά τη συνάρπαζε κιόλας. Δεν γινόταν να μην το κοιτάξει, την επίπεδη κοιλιά, τη χρυσαφένια ήβη, τους μυώδεις ώμους. Έσπευσε να γυρίσει αλλού το κεφάλι και άρχισε να κόβει σε φέτες το ψωμί.

Συνήθως η Σόφι δεν σταματούσε να μιλάει για όσα είχαν συμβεί στο μπαρ το προηγούμενο βράδυ, τα κουτσομπολιά του νησιού, τα νέα από τις τράτες που είχαν δέσει στο Σίμπιστερ μέσα στη μέρα, τους τύπους που γούσταρε. Όμως σήμερα το πρωί έδειχνε κακόκεφη και ντύθηκε σιωπηλά. Άνοιξε την εξώπορτα του Μποντ και κοίταξε έξω.

«Θεέ μου», είπε. «Τι λες, θα διαλυθεί ποτέ αυτή η ομίχλη; Έχει αρχίσει να με ρίχνει. Δεν έχεις πεθυμήσει να δεις λίγο ήλιο και λίγο καθαρό, γαλάζιο ουρανό; Άνοιξη είναι. Στα νότια θα 'χει γεμίσει ο τόπος πράσινα φύλλα και πασχαλούδες.»

«Τουλάχιστον δεν ρίχνει καρεκλοπόδαρα. Χθες το βράδυ άφησα το δεύτερο πανωφόρι μου στη Μίμα και το άλλο είναι ακόμα βρεγμένο.» Πάντως, και η Χάτι ήταν δυσαρεστημένη με την ομίχλη. Γλιστρούσε πάνω από το νησί, άλλαζε την προοπτική της και έθετε υπό αμφισβήτηση τις ιδέες της για το τοπίο και την ιστορία του.

Άλειψε με ένα λεπτό στρώμα μαρμελάδας μια φέτα ψωμί, τη δίπλωσε στα δύο και πίεσε τον εαυτό της να τη φάει. Είχε υπάρξει μια περίοδος στη ζωή της όπου το φαγητό αποτελούσε αιτία διαμάχης με τη μητέρα της. Η μητέρα της είχε καταλήξει ότι η Χάτι ήταν ανορεξική, είχε πανικοβληθεί και την είχε σύρει σε μια εξειδικευμένη κλινική. Καθότι υφυπουργός Υγείας, η Γκουέν Τζέιμς είχε μια ευαισθησία σε αυτά τα ζητήματα, τουλάχιστον για όσα ίσως θα έγραφε ο Τύπος αν γινόταν αντιληπτό ότι η Χάτι ήταν αφύσικα αδύνατη και η μητέρα της δεν έκανε κάτι για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα. Η Χάτι δεν καταλάβαινε το νόημα όλης εκείνης της αναστάτωσης· το γεγονός ότι δεν έτρωγε αποτελούσε σύμπτωμα του προβλήμα-

τός της και όχι την αιτία της ασθένειάς της. Κατά καιρούς παρασυρόταν τόσο πολύ από τη δουλειά της, που ξεχνούσε να φάει. Και λοιπόν; Τώρα πια αντιμετώπιζε τα γεύματα σαν υποχρέωση –σαν να έπαιρνε τακτικά το φάρμακό της– για να μην την πρήζει η μητέρα της. Ποτέ της δεν ένιωθε να πεινάει και σπάνια απολάμβανε το φαγητό, ακόμα και μετά από μια μέρα δουλειάς στην ανασκαφή και ενώ η Σόφι πέθαινε της πείνας. Την εντυπωσίαζε το γεγονός ότι οι άνθρωποι ξόδευαν χρόνο προγραμματίζοντας τι θα μαγειρέψουν, ότι ένα γεύμα εκτός σπιτιού θεωρούνταν απόλαυση.

Η Σόφι είχε ήδη τελειώσει με το πρωινό και χτένιζε τα μαλλιά της –η μοναδική ματαιοδοξία της. Έφταναν ως τη μέση της πλάτης, στο χρώμα του κριθαριού. Τα έδεσε σε μια μακριά χαλαρή αλογοουρά, στο ύψος του αυχένα. «Ώρα να πηγαίνουμε», είπε. «Δεν είναι καλό ν' αργήσουμε τώρα που το αφεντικό βρίσκεται στο νησί.»

Το αφεντικό. Ο επιβλέπων καθηγητής τους, ο Πολ Μπέργκλαντ. Άλλη μια εμμονή από μια προηγούμενη περίοδο στη ζωή της Χάτι. Τώρα συνειδητοποιούσε ότι η εμμονή είχε μετατραπεί σε μια παράνοια. Η Σόφι δεν ήξερε το παραμικρό για όλα αυτά· δεν είχε αντιληφθεί τον ανταγωνισμό μεταξύ καθηγητή και φοιτήτριας. Για τη Σόφι ο Πολ ήταν απλώς «το αφεντικό», κάποιος που εμφανιζόταν περιστασιακά για να ορίσει τους κανόνες των μεθόδων τους, να τις κεράσει ένα αξιοπρεπές γεύμα σε κάποιο εστιατόριο του Λέρικ αν ήταν ευδιάθετος και να υπογράψει για τα έξοδά τους. Δεν μπορούσε να ξέρει ότι η Χάτι μετρούσε τις μέρες μέχρι να ξαναφύγει.

Η Χάτι πίστευε ότι ο Πολ δεν θα της είχε επιτρέψει να στήσει την ανασκαφή αν είχε από την αρχή την ευθύνη. Όμως είχε έρθει στο τμήμα μόλις την προηγούμενη χρονιά. Η Χάτι θυμήθηκε τη συνάντηση όπου τον παρουσίασαν στην ίδια και στη Σόφι. «Θα έχετε ακούσει φαντάζομαι για τον Πολ Μπέργκλαντ», είπε ο επικεφαλής του τμήματος. «Δεν θα μπορούσατε να έχετε καλύτερο υπεύθυνο.» Ο Πολ έσφιξε το χέρι της Χάτι, είπε πόσο χαιρόταν που θα εργαζόταν μαζί της και δεν έδειξε κανένα σημάδι ότι είχαν ξανασυναντηθεί. Το χέρι του ήταν κρύο και στεγνό· το δικό της ιδρωμένο. Εκείνη μουρμούρισε ότι δεν αισθανόταν καλά, έφυγε άρον άρον από την αίθουσα και ξέρασε στις πλησιέστερες γυναικείες τουαλέτες. Ο Πολ ίσως περίμενε ότι η Χάτι θα παρατούσε το πρόγραμμα και θα έβρισκε άλλο θέμα για το διδακτορικό της.

Όμως δεν είχε φύγει –η ανασκαφή στο Γουόλσι ήταν από την αρχή δική της ιδέα– και είχε φροντίσει να μη δώσει καμία δικαιολογία στον Πολ για να την αποκλείσει. Τώρα πια η κατοικία του εμπόρου είχε για την ίδια μεγαλύτερη σημασία από το να απαλλαγεί από τον Πολ. Οι καταχωρίσεις της ήταν εντυπωσιακές και παρόλο που σωματικά δεν ήταν τόσο δυνατή όσο η Σόφι, η επιτόπια εργασία της ήταν εξαιρετική και ενδελεχής. Όποτε ερχόταν αντιμέτωπη με τον Πολ αισθανόταν σφιγμένη. Τον παρατηρούσε, προσέχοντας διαρκώς τον χώρο που καταλάμβανε, τη θέση του στο περιβάλλον.

«Ο Πολ Μπέργκλαντ ήρθε στο μπαρ αφότου έφυγες», είπε η Σόφι. Είχαν φύγει από το Μποντ και κατευθύνονταν προς το Λίντμπι. Δεν μπορούσαν να δουν και πολλά

πέρα από το χωράφι εκατέρωθεν του μονοπατιού. Τα πρόβατα ήταν απλώς οι πιο σκούρες σκιές στην ομίχλη.

«Α.» Η Χάτι προσπάθησε να ακουστεί αδιάφορη. Δεν την ενδιέφερε ν' ακούσει γι' αυτόν.

«Ναι, έπινε ουίσκι. Δεν τον είχα ξαναδεί λιώμα. Όχι τόσο λιώμα.»

Εγώ, πάλι, τον έχω, σκέφτηκε η Χάτι και ανατρίχιασε μέσα στο φούτερ της. «Έγινε τίποτ' άλλο αφότου έφυγα;» Ήθελε να προχωρήσει τη συζήτηση πέρα από τον Μπέργκλαντ.

«Δεν θα το έλεγα. Τα λέγαμε με τον Σάντι, αλλά έφυγε πριν από μένα. Έπρεπε να γυρίσει σπίτι, στη μανούλα του. Το πιστεύεις; Εξακολουθεί να συμπεριφέρεται σαν δεκατετράχρονο.» Προσάρμοσε τους ιμάντες του σακιδίου στους ώμους της. «Η αλήθεια είναι πάντως ότι με προκαλεί λιγάκι. Είμαι σίγουρη ότι στο Λέρικ κάνει ένα σωρό πονηρά πράγματα. Θα 'χε πλάκα αν κατάφερνα να τον κάνω να παραφερθεί εδώ πέρα, κάτω απ' τη μύτη της μητέρας του.»

Η Χάτι δεν ήξερε τι σχόλιο να κάνει. Θεωρούσε ότι η Σόφι μπορούσε να φροντίσει τον εαυτό της, όμως κατά τη γνώμη της κάθε παιχνίδι σχετικό με το σεξ ήταν επικίνδυνο. Πάντως, δεν θα τη δυσαρεστούσε καθόλου αν η Σόφι και ο Σάντι τα έβρισκαν για κάποιο διάστημα.

Είχαν φτάσει στην άκρη της έκτασης που οδηγούσε στο Σέτερ, το πιο προστατευμένο σημείο του νησιού. Ο έμπορος είχε κάνει τη σωστή επιλογή για το μεγάλο σπίτι του. Η Χάτι αναρωτήθηκε αν το όνομα του μέρους ήταν ίδιο τότε, κάπως παρόμοιο ίσως, που είχε αλλοιωθεί στο

πέρασμα του χρόνου. Πάντα περνούσαν από το σπίτι της Μίμα πριν πιάσουν δουλειά, τόσο από ευγένεια όσο κι επειδή έβραζε νερό και τους πήγαινε τσάι αν ήξερε ότι ήταν εκεί. Το σπίτι ήταν ασυνήθιστα ήσυχο. Η Μίμα άκουγε συνήθως BBC 2 στο ραδιόφωνο. Της άρεσε η φλυαρία του Γουόγκαν[4], όπως και το να συνοδεύει τραγουδιστά όσες μπαλάντες αναγνώριζε. Η Σόφι άνοιξε την πόρτα και φώναξε, όμως δεν υπήρξε καμία απάντηση.

«Δεν είναι εδώ.» Ο Πολ Μπέργκλαντ εμφανίστηκε από το βάθος του σπιτιού, στιβαρός, με το κεφάλι χωμένο στους ώμους, θυμίζοντας περισσότερο φαντάρο παρά καθηγητή αρχαιολογίας. Η Χάτι δεν μπορούσε να καταλάβει τι γύρευε εδώ. Συνήθως δεν ερχόταν στην ανασκαφή τόσο νωρίς. Και, απ' τη στιγμή που το προηγούμενο βράδυ τα είχε κοπανήσει, δεν θα έπρεπε να είναι στο ξενοδοχείο παλεύοντας με τον πονοκέφαλο; «Ελάτε μέσα», είπε, λες και το σπίτι ήταν δικό του. «Καθίστε στην κουζίνα που έχει ζέστη.»

Κάτι φριχτό συνέβη, σκέφτηκε η Χάτι. *Τι έκανε ο Πολ αυτή τη φορά;*

Συγκρατήθηκε, αφήνοντας τη Σόφι να μπει πρώτη. Συνήθως έβγαζαν τις μπότες τους, όμως ο Πολ τούς έκανε νόημα να περάσουν και είχαν συνηθίσει να ακολουθούν τις οδηγίες του. Είχε ξεκινήσει να κόβει ένα μήλο με το μαχαίρι που είχε πάντα μαζί του στις ανασκαφές. Το είχε αφήσει στο τραπέζι και η Χάτι σκέφτηκε ξανά ότι ήταν

---

[4] *Σ.τ.Μ.*: Terry Wogan: Ραδιοφωνικός παραγωγός και τηλεοπτικός παρουσιαστής στο BBC, επί πενήντα χρόνια.

μεγάλη αγένεια να συμπεριφέρεται με τόση άνεση σε αυτό το σπίτι. Στην κουζίνα η γάτα τυλίχτηκε γύρω από τα πόδια της και παραλίγο να σκοντάψει. Τη σήκωσε, κι εκείνη έβγαλε έναν συριχτό ήχο.

«Η Μίμα είναι νεκρή», είπε ο Πολ. Ο τόνος του ήταν ήρεμος αλλά ουδέτερος. «Νωρίτερα ήταν εδώ η αστυνομία. Μου τηλεφώνησαν πρωί πρωί στο Πίερ Χάους και μου ζήτησαν να συναντηθούμε. Χθες το βράδυ συνέβη ένα φριχτό ατύχημα. Ένας τύπος που είχε βγει να κυνηγήσει λαγούς την πυροβόλησε κατά λάθος.» Έκανε μια παύση. Και οι τρεις τους ήταν ακόμα όρθιοι. «Θεωρώ ότι θα ήταν καλύτερο να μη δουλέψετε σήμερα, ως ένδειξη σεβασμού στο νησί. Πάρτε ρεπό. Αν θέλετε, μπορώ να σας πάω με το αμάξι στο Λέρικ. Εγώ θα πάω έτσι κι αλλιώς, για να πάρω απόψε το φεριμπότ. Πρέπει να επιστρέψω σπίτι.»

«Τέλεια», είπε η Σόφι και αμέσως μετά μάλλον συνειδητοποίησε πώς ακούστηκε αυτό που είπε. «Που θα μας πετάξεις έως την πόλη εννοώ, και για το ρεπό. Όχι για τη Μίμα. Ειλικρινά θα μας λείψει. Θέλω να πω, μεγάλη μαλακία αυτό που έγινε.»

Η Χάτι σκέφτηκε ότι το μόνο πράγμα που θα έλειπε στη Σόφι ήταν το πρωινό τσάι και το σπιτικό φαγητό και το να κάθεται μπροστά στη φωτιά στο Σέτερ όταν έβρεχε. Δεν νοιαζόταν καθόλου για τη νεκρή ηλικιωμένη.

«Εσύ, Χάτι;» είπε ο Πολ. «Θέλεις να έρθεις;»

«Όχι, θα μείνω εδώ.» Μάλλον είχε μιλήσει πιο απότομα απ' όσο σκόπευε, γι' αυτό και οι δύο γύρισαν και την κοίταξαν. Την προβλημάτιζε η ξαφνική απόφαση του Πολ να φύγει από το νησί. Υποτίθεται ότι θα έμενε εδώ άλλη

μία βδομάδα. Οι φοιτητές ήταν ακόμα σε διακοπές λόγω Πάσχα. «Θα πάω να δω την Έβελιν και να της πω πόσο στενοχωρηθήκαμε και να δω αν θέλει να κάνουμε κάτι.»

Και πριν προλάβει να τη σταματήσει κάποιος από τους άλλους δύο, έσκυψε και άφησε τη γάτα στο πάτωμα, βγήκε από το σπίτι και ξεκίνησε για το Ούτρα. Στα μισά του δρόμου κατάλαβε ότι τα μάτια της είχαν πλημμυρίσει με δάκρυα.

Κεφάλαιο 10

Ο Πέρεζ δεν ήξερε τι να σκεφτεί για την κοπέλα που εμφανίστηκε σε κατάσταση υστερίας στην πόρτα του σπιτιού της Έβελιν Γουίλσον. Αρχικά την πέρασε για κάποιο από τα παιδιά του νησιού· θα μπορούσε κάλλιστα να είναι δεκαπέντε, δεκάξι χρονών και σίγουρα όχι αρκετά μεγάλη για μεταπτυχιακή φοιτήτρια. Ακόμα και αφότου η Έβελιν τη σύστησε και η κοπέλα ηρέμησε αρκετά ώστε να κουβεντιάζει πιο ψύχραιμα, ο Πέρεζ συνέχισε να τη σκέφτεται σαν κοριτσάκι. Η φωνή της ήταν ξεψυχισμένη, λεπτή. Φωνή ενός παιδιού με καλή ανατροφή.

Ήταν μικροκαμωμένη και αδύνατη. Με μεγάλα σκούρα μάτια και πολύ μαύρα μαλλιά, κομμένα κοντά, με αποτέλεσμα τα μάτια να δείχνουν ακόμα μεγαλύτερα. Είχαν γκρίζες σκιές και την έκαναν να δείχνει εξαντλημένη. Ο Πέρεζ ένιωσε άσχημα που η κοπέλα έδειχνε τόσο θλιμμένη, έπιασε τον εαυτό του να σκέφτεται πώς θα μπορούσε να την κάνει να νιώσει καλύτερα κι αμέσως μετά συγκρατήθηκε. «Δεν είναι δική σου ευθύνη. Είναι μάλλον αλαζονικό να σκέφτεσαι ότι μπορείς ν' αλλάξεις τον κόσμο.» Λόγια της Φραν, ειπωμένα με αγανάκτηση και τρυφερότητα, που τα επαναλάμβανε αρκετά συχνά ώστε να επανέρχονται στο μυαλό του σε στιγμές σαν κι αυτήν.

Η Χάτι έγειρε στο πλαίσιο της πόρτας για να βγάλει τις μπότες εργασίας, ενώ έμοιαζε να μην έχει τη δύναμη να σταθεί όρθια. Χωρίς τις μπότες έδειχνε ακόμα πιο ευάλωτη. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι αν δεν υπήρχε το βάρος τους να τη συγκρατεί στο έδαφος, θα την έπαιρνε ο αέρας.

Η Έβελιν βοήθησε την κοπέλα να καθίσει και έσπευσε να μετακινήσει το τσαγερό στην εστία της κουζίνας. Η Χάτι άπλωσε το χέρι στο τραπέζι προς την πλευρά του Σάντι, χωρίς όμως να τον αγγίξει. «Λυπάμαι», είπε. «Ξέρω ότι ήσουν δεμένος με τη γιαγιά σου. Όλη την ώρα για σένα μιλούσε.» Μέσα στη σύγχυσή της, έδειχνε να μην έχει προσέξει τον Πέρεζ.

«Δεν ήταν ωραίο που το μάθατε έτσι», είπε η Έβελιν. «Κάποιος από εμάς έπρεπε να έρθει στο Μποντ να σας ειδοποιήσει. Πρέπει να σοκαριστήκατε! Όλοι μας όμως ήμασταν απασχολημένοι κι εμένα ούτε που μου πέρασε απ' το μυαλό. Πώς το μάθατε;»

«Από τον Πολ. Μας περίμενε στο Σέτερ. Είπε ότι ήταν ατύχημα, αλλά δεν το καταλαβαίνω.»

«Ο ξάδερφος του Σάντι, ο Ρόναλντ, είχε βγει να κυνηγήσει λαγούς. Δεν το παραδέχεται, αλλά μάλλον έριξε προς το Σέτερ. Σίγουρα δεν περίμενε ότι η Μίμα θα ήταν έξω με τέτοιον καιρό. Πώς αλλιώς να το εξηγήσει κανείς;» Η Έβελιν έμεινε ακίνητη για λίγο κι έπειτα γύρισε και έβαλε νερό σε μια καφετιά πήλινη τσαγιέρα, τη σκέπασε με μια ριγέ πετσέτα και την άφησε στην άκρη της Ρέιμπερν. Κάθισε στο τραπέζι δίπλα στη Χάτι. «Λυπάμαι πολύ, καλή μου, αλλά φορούσε το αδιάβροχό σου. Δεν θα μπορέσεις να το χρησιμοποιήσεις ξανά. Θα σ' το αντικαταστήσουμε.»

«Όχι.» Ο Πέρεζ είχε την εντύπωση ότι η Χάτι είχε ακούσει μόνο τις πρώτες δύο φράσεις. Είχε παγώσει από το σοκ και δεν μπορούσε να αφομοιώσει τις πληροφορίες. Όχι όλες ταυτόχρονα. «Δεν υπάρχει λόγος. Κανένας απολύτως.» Στράφηκε προς την Έβελιν. «Είσαι σίγουρη ότι έτσι έγινε; Πώς είναι δυνατόν να μην είδε ο Ρόναλντ το αδιάβροχο; Είναι κατακίτρινο.»

«Ήταν πυκνό σκοτάδι», είπε η Έβελιν. «Χθες το βράδυ είχε κατέβει πάλι η ομίχλη.»

«Δεν το καταλαβαίνω», είπε η Χάτι. Έβαλε ξανά τα κλάματα.

Ο Πέρεζ βρήκε ένα καθαρό μαντίλι στην τσέπη του και της το έδωσε. Εκείνη φάνηκε να τον αντιλαμβάνεται για πρώτη φορά κι έμεινε να τον κοιτάζει, έκπληκτη. «Ονομάζομαι Τζίμι Πέρεζ», είπε, παρόλο που η Έβελιν τον είχε συστήσει όταν έφτασε η Χάτι. «Εργάζομαι στην αστυνομία. Οφείλουμε να κάνουμε έρευνα, να επιβεβαιώσουμε το ατύχημα.»

Η Χάτι βλεφάρισε σαν κλείστρο φωτογραφικής μηχανής. Ο Πέρεζ είχε την αίσθηση ότι το μυαλό της έβραζε από σκέψεις και εικόνες. «Αν δεν είχα δώσει στη Μίμα το πανωφόρι, μπορεί και να μην είχε βγει έξω.»

«Είναι χαζό αυτό που λες», είπε η Έβελιν. «Ούτε να το διανοείσαι. Όλοι αναρωτιόμαστε αν θα μπορούσαμε να είχαμε κάνει κάτι για να το αποτρέψουμε. Μετά από κάτι τόσο τραγικό είναι φυσικό, αλλά δεν βοηθάει καθόλου.» Σηκώθηκε. Ο Πέρεζ την είδε να παίρνει ένα παλιό κουτί μπισκότων από το ντουλάπι. Όταν σήκωσε το καπάκι, ο Πέρεζ μύρισε γλυκά ψωμάκια με τυρί, άλλη μια ανάμνηση από την ιδιαίτερη πατρίδα του. Η Έβελιν τα έκοψε στη

μέση, τα βουτύρωσε, τα έβαλε σ' ένα πιάτο και γέμισε τις κούπες με τσάι.

«*Γιατί* έδωσες το πανωφόρι σου στη Μίμα;» ρώτησε ο Πέρεζ.

Μόλις είχε πιάσει την κούπα της και τον κοίταξε πάνω από το χείλος. «Το έκανα χθες το απόγευμα», είπε. «Έβρεχε καταρρακτωδώς. Πήγαμε στο σπίτι βρεγμένες ως το κόκαλο, για να στεγνώσουμε πριν ξαναπιάσουμε δουλειά. Η Μίμα εντυπωσιάστηκε από το μπουφάν μου όταν το πήρε για να το στεγνώσει. Ήταν τόσο ευγενική, που της είπα ότι μπορούσε να το κρατήσει. Είχα ένα δεύτερο στον σάκο μου.»

«Ναι», είπε η Έβελιν. «Έτσι έγινε. Ήμουν μπροστά. Και μάλιστα χάρηκε πολύ. "Θα δείχνω πολύ ωραία όταν το φοράω! Οι κότες ούτε που θα με γνωρίσουν." Ξέρεις πώς της άρεσε να αστειεύεται, έτσι δεν είναι, Σάντι;»

Ο Σάντι έγνεψε καταφατικά. Για μερικές στιγμές έμειναν σιωπηλοί και στη συνέχεια η Έβελιν αποφάσισε να το παίξει υπεύθυνη και πρακτική:

«Δεν υπάρχει λόγος να σκέφτεσαι ότι θα επηρεαστεί το πρόγραμμα. Κανένας. Όλα θα συνεχιστούν όπως πριν. Όταν ξεκαθαρίσουν τα πράγματα με τους δικηγόρους, το Σέτερ θα καταλήξει στον Τζόζεφ. Δεν έχουμε σκεφτεί τι θα κάνουμε με το κτήμα, εσείς όμως μπορείτε να συνεχίσετε την ανασκαφή όποτε θέλετε.»

Ο Πέρεζ κοίταξε τον Σάντι. Άραγε η Έβελιν μιλούσε για λογαριασμό όλης της οικογένειας Γουίλσον; Όμως ο Σάντι δεν είπε κουβέντα.

«Θα προτιμούσα να μη δουλέψετε σήμερα», είπε ήρεμα ο Πέρεζ. «Η εισαγγελέας ίσως χρειαστεί να έρθει

στο κτήμα. Εκείνη θα αποφασίσει για τα επόμενα βήματα και πώς να προχωρήσουμε.»

«Θα απαγγελθούν κατηγορίες στον Ρόναλντ;» ρώτησε η Χάτι.

«Δεν θα το αποφασίσω εγώ.»

«Ο καιρός είναι πολύ άσχημος», είπε ο Σάντι, συμμετέχοντας για πρώτη φορά στην κουβέντα, «και μάλλον δεν θα 'θελες να δουλέψεις έτσι κι αλλιώς.»

«Κι όμως θα το ήθελα!» έσπευσε να πει η Χάτι. «Το σιχαίνομαι όταν έχει βρέξει πολύ και δεν μπορώ να δουλέψω. Η ανασκαφή είναι συναρπαστική, εθιστική θα έλεγα. Εσύ το καταλαβαίνεις, Έβελιν.»

«Τι ακριβώς ψάχνετε;» Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι έδειχνε αρκετά διαφορετική όταν μιλούσε για τη δουλειά της. Το πρόσωπό της φωτιζόταν και οι γκρίζες σκιές γύρω από τα μάτια της έμοιαζαν να χάνονται. Άλλη μια νεαρή γυναίκα παθιασμένη με τη δουλειά της, όπως η Άννα Κλόστον.

«Τη δεκαετία του εξήντα κάποιοι ντόπιοι αρχαιολόγοι εντόπισαν ίχνη μιας κατοικίας στο σημείο, όμως δεν προχώρησαν παραπέρα. Σύμφωνα με τη Μίμα, αν και το μεγαλύτερο τμήμα της έκτασης στο Σέτερ είναι εύφορο, εκείνο το σημείο παρέμενε χέρσο –είπε ότι η μητέρα της αποκαλούσε το ύψωμα ξωτικοσπηλιά. Έχετε ακούσει τους μύθους για τα ξωτικά, τα ανθρωπάκια. Υποτίθεται ότι υπήρχε μια τρύπα στο χώμα, ένα μέρος όπου έκρυβαν τον θησαυρό τους. Μου τα εξήγησε η Μίμα, μου είπε κάποιες ιστορίες.»

Ο Πέρεζ έγνεψε καταφατικά. Και ο ίδιος είχε μεγαλώσει ακούγοντας τις ιστορίες για τα ξωτικά, τα μικρά

μοχθηρά πλάσματα που ζούσαν στα νησιά, κυβερνούσαν το βασίλειό τους με μαγικά και διακοσμούσαν τα σπίτια τους με αστραφτερά κοσμήματα και χρυσό.

Η Χάτι συνέχισε: «Όλοι υπέθεταν ότι υπήρχε εκεί κάποια αγροικία που είχε σταματήσει να χρησιμοποιείται πριν από τον πρώτο χάρτη της Χαρτογραφικής Υπηρεσίας. Θεωρούσαν ότι το τωρινό σπίτι αποτελούσε συνέχεια του παλιού. Ή ότι τα κατάλοιπα προέρχονταν από κάποιο εξωτερικό κτίσμα. Έπειτα ήρθα στα Σέτλαντ για δουλειά στη διάρκεια των διακοπών, μαζί με τη Σάλι Γουόκερ, μια καθηγήτριά μου. Εξετάσαμε προσεκτικότερα το Σέτερ και καταλήξαμε ότι η κατοικία ίσως ήταν πιο σημαντική απ' όσο υπέθεταν. Αναζητούσα θέμα για το μεταπτυχιακό μου και αυτό μου φάνηκε τέλειο. Η Σόφι έκανε ένα διάλειμμα για έναν χρόνο μετά το πτυχίο της και αποφάσισε να έρθει και να βοηθήσει. Η Σάλι έφυγε με άδεια εγκυμοσύνης και αποφάσισε ότι δεν μπορούσε να συνεχίσει να με επιβλέπει.»

Οι λέξεις ειπώθηκαν βιαστικά. *Νεύρα;* αναρωτήθηκε ο Πέρεζ. *Ή απλώς πάθος για το αντικείμενό της;* «Και τώρα υπεύθυνος είναι ο Πολ Μπέργκλαντ;»

«Είναι ο επιβλέπων καθηγητής μου. Ναι.»

Δεν τον συμπαθεί, σκέφτηκε ο Πέρεζ. Αμέσως μετά είδε το πρόσωπό της να παγώνει ξανά. *Όχι*, σκέφτηκε έκπληκτος. *Κάτι πολύ πιο έντονο. Τον φοβάται.*

«Και τι έχετε βρει;»

«Όπως είναι φυσικό, έχουμε πολύ δρόμο μπροστά μας, όμως κάναμε μια γεωφυσική έρευνα και στο σημείο φαίνεται να υπάρχει ένα μάλλον μεγάλο κτίσμα. Το επιβεβαίωσε η ανασκαφή που κάναμε την προηγούμενη πε-

ρίοδο. Πιστεύω ότι πρόκειται για την κατοικία ενός εμπόρου. Γνωρίζουμε ότι το Γουόλσι ήταν σημαντικό εμπορικό κέντρο της Χανσεατικής Ένωσης. Μιας κοινότητας λιμανιών σε διάφορα σημεία της Βόρειας Θάλασσας, ένα είδος μεσαιωνικής Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το μυστήριο είναι ότι σε κανένα αρχείο δεν υπάρχει αναφορά στην κατοικία ή στο άτομο που έμενε εκεί. Είναι απογοητευτικό. Θα ήταν υπέροχο να ξέραμε το όνομα εκείνου που την έχτισε. Έχουμε ακόμα δυο μήνες για να δούμε αν υπάρχουν αρκετά στοιχεία ώστε να ζητήσουμε χρήματα για μια ανασκαφή ευρείας κλίμακας. Ίσως μας πουν κάτι τα οστά. Τα στείλαμε για χρονολόγηση, ωστόσο υποθέτω ότι είναι του δέκατου πέμπτου αιώνα. Δεν υπάρχει τίποτα στον χώρο που να υποδηλώνει κάτι διαφορετικό.»

«Ο Σάντι μού είπε για το κρανίο.»

«Το βρήκαμε σ' ένα σκάμμα έξω από τους τοίχους της κατοικίας. Στο σημείο βρήκαμε και άλλα οστά, που κατά πάσα πιθανότητα ανήκουν στο ίδιο άτομο. Βέβαια, είναι περίεργο, επειδή εκείνη την περίοδο θα περίμενες η σορός να βρίσκεται σε νεκροταφείο. Μίλησα με κάποιους από το πανεπιστήμιο. Λένε ότι ίσως είναι η σορός κάποιου πνιγμένου που ξεβράστηκε στην ακτή. Οι άγνωστοι δεν θάβονταν πάντα κανονικά: υπήρχε η προκατάληψη πως όσοι πνίγονταν ανήκαν στη θάλασσα. Όμως το Σέτερ απέχει αρκετά από την ακτή, οπότε δεν μου φαίνεται και πολύ λογικό. Προτιμώ να πιστεύω ότι βρήκαμε τον έμπορό μου.» Σήκωσε τα μάτια και τον κοίταξε. «Ελπίζω να μπορέσουμε να συνεχίσουμε αύριο τη δουλειά. Δεν μας απομένει πολύς χρόνος.»

Ο Πέρεζ δεν βιάστηκε να απαντήσει. «Ποιος ελέγχει τα οστά;»

«Η Βαλ Τέρνερ, η αρχαιολόγος από τα Σέτλαντ, ήρθε όταν συνειδητοποιήσαμε τι είχαμε ανακαλύψει. Τα ταξινόμησε και τα έστειλε στο εργαστήριο στη Γλασκόβη για τη χρονολόγηση.»

Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι μάλλον πρόκειται για σύμπτωση. Δύο θάνατοι στο ίδιο μέρος, με διαφορά εκατοντάδων ετών. Πτώματα στον ίδιο κήπο. Δεν υπήρχαν άτυχα μέρη, έτσι δεν είναι; «Πώς ήταν η Μίμα όταν την είδατε χθες;»

«Κεφάτη κεφάτη. Έτσι δεν είναι, Έβελιν;»

«Α, ναι. Όπως πάντα.» Η Έβελιν άπλωσε το χέρι στο τραπέζι για να σερβίρει κι άλλο τσάι.

«Δεν είχε αντιρρήσεις για την ανασκαφή στο κτήμα της;» ρώτησε ο Πέρεζ. Δεν υπήρχαν πολλοί ιδιοκτήτες γης στα Σέτλαντ που θα χαίρονταν από μια τέτοια εισβολή.

«Καμία», είπε η Χάτι. «Έδειχνε να την ενδιαφέρει πολύ. Όπως και η ίδια ήταν ενδιαφέρουσα. Είπε πως όταν μεγάλωνε στο Γουόλσι κυκλοφορούσε ένας μύθος για ένα μεγάλο σπίτι που υπήρχε κάποτε στο Λίντμπι και το είχε χτίσει ο γιος ενός ψαρά. Μια από εκείνες τις παραδοσιακές ιστορίες που ίσως έχει τις ρίζες της σε κάποιο πραγματικό γεγονός.»

«Εντάξει τώρα...» Η Έβελιν σηκώθηκε απότομα. «Καλύτερα να μην πιστεύεις όλα όσα σου είπε η Μίμα. Της άρεσαν πολύ οι ιστορίες. Ίσως θυμόταν κάποιες λεπτομέρειες από τις διηγήσεις της γιαγιάς της και τα υπόλοιπα τα φαντάστηκε. Πρώτη φορά ακούω για μεγάλο σπίτι στο Σέτερ. Ήταν μάλλον ρομαντική η Μίμα.»

«Νομίζω ότι αυτό μου άρεσε σ' εκείνη», είπε η Χάτι. Έκοψε ένα κομμάτι από το ψωμάκι στο πιάτο της και το έτριψε με τα δάχτυλα μέχρι που έγινε ψίχουλα. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι είχε δεχτεί το ψωμάκι καθαρά για λόγους ευγένειας. Μέχρι στιγμής δεν είχε βάλει μπουκιά στο στόμα της. Ξαφνικά σήκωσε τα μάτια της και κατσούφιασε. «Η Μίμα φάνηκε να σοκάρεται όταν ανακαλύψαμε το κρανίο. Δεν συμφωνείς, Έβελιν;»

«Ίσως είχε αρχίσει να πιστεύει τις δικές της τρομακτικές ιστορίες», είπε η Έβελιν. «Ίσως σκέφτηκε ότι ήταν έργο των ξωτικών.»

Ο Πέρεζ νόμιζε ότι η Χάτι θα έλεγε περισσότερα για το κρανίο, όμως εκείνη άλλαξε θέμα. «Ελπίζω να μην απαγγελθούν κατηγορίες στον Ρόναλντ», είπε. «Δεν θα το ήθελε η Μίμα.»

Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε γιατί την απασχολούσε τόσο. Είχε ζήσει μόλις δυο τρεις μήνες στο νησί. Ήταν φανερό ότι συμπαθούσε τη Μίμα, αλλά τα υπόλοιπα πρόσωπα του δράματος αποκλείεται να ήταν για την ίδια κάτι περισσότερο από απλά ονόματα. «Πόσο καλά τον ξέρεις;»

Ανασήκωσε τους ώμους της. «Τον έχω δει μερικές φορές στο μπαρ του Πίερ Χάους. Σπούδασε Ιστορία στο πανεπιστήμιο και ξέρει πολλά για τους μύθους και τους θρύλους των νησιών. Δείχνει να ενδιαφέρεται αρκετά για το πρόγραμμα, και την προηγούμενη περίοδο είχε επισκεφτεί την ανασκαφή μερικές φορές. Προσπαθούμε ώστε να συμμετέχουν οι ντόπιοι. Αποτελεί προϋπόθεση για τα προγράμματα στα Σέτλαντ. Η Βαλ Τέρνερ επιμένει να εξηγούμε στους κατοίκους τι κάνουμε και να επιδιώκουμε

τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή τους. Και η Άννα δείχνει να ενδιαφέρεται ιδιαίτερα.»

«Η φουκαριάρα η Άννα», είπε η Έβελιν. Σηκώθηκε και πήγε τις άδειες κούπες στον νεροχύτη για να τις πλύνει. Ο Πέρεζ περίμενε ότι θα έλεγε κι άλλα για το ζήτημα, ξαφνικά όμως στράφηκε προς τη Χάτι. «Πού είναι η Σόφι; Έπρεπε να τη φέρεις για τσάι. Ο Σάντι θα χαιρόταν να την ξαναδεί.»

Ο Πέρεζ είδε τον Σάντι να κοκκινίζει. Ακόμα κι όταν μεγαλώνεις, οι μανάδες έχουν την ικανότητα να σου δημιουργούν αμηχανία. Και η δική του δεν διέφερε.

«Η Σόφι θα πήγαινε στο Λέρικ για σήμερα.» Ο τόνος της Χάτι ήταν επίπεδος, μα ο Πέρεζ νόμισε ότι διέκρινε ένα ίχνος αποδοκιμασίας. «Ο Πολ θα επιστρέψει απόψε στη Σκοτία με το φεριμπότ και προσφέρθηκε να την πάει στην πόλη με το αμάξι.»

«Δεν ανέφερε ότι θα έφευγε από το Γουόλσι.» Ο Πέρεζ δεν ήξερε αν ο Μπέργκλαντ έπρεπε να το πει, όμως η παράλειψη του φάνηκε περίεργη.

«Ούτε εμείς περιμέναμε ότι θα έφευγε. Είπε ότι κάτι προέκυψε στο σπίτι.» Τώρα που δεν μιλούσε για τη δουλειά, η Χάτι είχε ζαρώσει ξανά και οι σκιές είχαν επιστρέψει.

«Μάλλον πρέπει να τον προλάβουμε πριν φύγει», είπε ο Πέρεζ. «Έβελιν, ευχαριστώ για το τσάι και το πρωινό.» Ο Σάντι είχε ήδη σηκωθεί, θέλοντας απεγνωσμένα να ξεφύγει από τη μητέρα του.

Παρότι η ομίχλη παρέμενε πυκνή, ο Πέρεζ χάρηκε που έφυγε από την κουζίνα της αγροικίας. Καθώς κατευ-

θύνονταν προς το αυτοκίνητο, άκουσε την Έβελιν να προτρέπει τη Χάτι να φάει κι άλλο. «Μα κοίτα πώς είσαι, κορίτσι μου. Πετσί και κόκαλο.»

Το ξενοδοχείο Πίερ Χάους ήταν ένα τετράγωνο πέτρινο κτίριο κοντά στον σταθμό των φεριμπότ. Στη ρεσεψιόν δεν υπήρχε κανείς πίσω από τον πάγκο και ο Πέρεζ προχώρησε προς το μπαρ, όπου μια μεσήλικη κοκαλιάρα με ροζ νάιλον φόρμα εργασίας καθάριζε με μια ηλεκτρική σκούπα το ξεθωριασμένο χαλί. Οι τοίχοι ήταν καλυμμένοι με καφέ, βερνικωμένο ξύλο και ο χώρος έδειχνε φθαρμένος και καταθλιπτικός. Το βράδυ, με τον κόσμο, τη φωτιά στο τζάκι και το τεχνητό φως, ίσως και να έδειχνε φιλόξενος. Όμως εκείνη τη στιγμή δύσκολα μπορούσε να φανταστεί κάποιον που θα ήθελε να περάσει την ώρα του εκεί.

Ο Πέρεζ φώναξε στη γυναίκα, μα αυτή του είχε γυρισμένη την πλάτη και δεν τον άκουσε. Τη χτύπησε φιλικά στον ώμο και ένιωσε το κόκαλό της να διαγράφεται έντονα κάτω από το ιδρωμένο νάιλον. Έσβησε τη σκούπα.

«Ψάχνω έναν από τους πελάτες σας. Τον Πολ Μπέργκλαντ.»

«Μη με ρωτάς εμένα, καλέ μου. Εγώ απλώς καθαρίζω. Και γενικώς βοηθάω.» Ξένη ήταν, από τη Γλασκόβη. Χαμογέλασε για να δείξει ότι ήταν μάλλον ευχαριστημένη με τον ρόλο της. «Θα σου φωνάξω τον Σέντρικ.» Εξαφανίστηκε στο πίσω δωμάτιο και επέστρεψε με έναν καμπούρη ηλικιωμένο.

«Είναι εδώ ο Πολ Μπέργκλαντ;» Δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί θεωρούσε τόσο σημαντικό να μιλήσει ξα-

νά στον Μπέργκλαντ πριν φύγει από τα Σέτλαντ. Ίσως είχε να κάνει με το ύφος της Χάτι όταν αναφέρθηκε σ' εκείνον.

Ο ιδιοκτήτης ετοιμαζόταν να ρωτήσει τον Πέρεζ ποιος ήταν και τότε είδε τον Σάντι, που είχε έρθει από το αυτοκίνητο, και συνειδητοποίησε ότι μάλλον ήταν αστυνομικός. «Έφυγε νωρίτερα. Στο ενδιάμεσο ήρθε να πάρει τα πράγματά του. Μόλις τον έχασες. Ήταν μαζί του και η κοπελιά από την ανασκαφή.»

Κοιτώντας έξω είδαν ότι το φεριμπότ είχε ήδη αράξει στην προβλήτα, ένα σκούρο σχήμα μες στην ομίχλη. Από το σημείο όπου βρισκόταν, ο Πέρεζ δεν μπορούσε να καταλάβει αν τα αυτοκίνητα έβγαιναν ή έμπαιναν. Οδήγησε υπερβολικά γρήγορα μέχρι την αποβάθρα, όταν όμως έφτασαν, το πλοίο γλιστρούσε ήδη προς την απέναντι ακτή.

«Τι θέλεις να κάνουμε;» Ο Σάντι είχε καρφωμένο το βλέμμα στην ομίχλη.

«Τίποτα.» Δεν θα δυσκολεύονταν να εντοπίσουν τον Μπέργκλαντ αν χρειαζόταν να του μιλήσουν. Άλλωστε ο Πέρεζ ήταν σίγουρος ότι ο θάνατος θα χαρακτηριζόταν ως ένα φριχτό ατύχημα. Η Μίμα ήταν μια ηλικιωμένη γυναίκα και δεν υπήρχε κανείς να εγείρει θέμα για λογαριασμό της. «Θα επιστρέψω στο γραφείο και θα μιλήσω με την εισαγγελέα. Εσύ πήγαινε να κοιμηθείς λιγάκι. Πάρε δυο τρεις μέρες άδεια λόγω πένθους. Θα τα ξαναπούμε στη δουλειά μετά το Σαββατοκύριακο.»

Ξαφνικά ο Πέρεζ ένιωσε την ανάγκη να φύγει από το νησί. Δεν ήταν σίγουρος ότι μπορούσε να βγάλει άκρη με το μέρος ενόσω παρέμενε εκεί. Γνώριζε από χρόνια τους

μύθους του Γουόλσι: για τον πλούτο, τη φιλικότητα, τις παραδόσεις του. Τώρα, έτσι όπως το τύλιγε η ομίχλη, ήξερε ότι διέφερε πολύ από οποιοδήποτε άλλος μέρος στα Σέτλαντ, σίγουρα από την πολύβουη πόλη του Λέρικ και την αυτάρκη απομόνωση του Φερ Άιλ. Όμως δεν μπορούσε να πει με βεβαιότητα τι ήταν αυτό που το έκανε τόσο διαφορετικό. Ίσως και να μην είχε σημασία. Αν ο θάνατος της Μίμα Γουίλσον αποδιδόταν σε ατύχημα, τι σημασία είχε η γνώμη του Πέρεζ για το μέρος όπου είχε περάσει τη ζωή της; Ωστόσο, ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι *είχε* σημασία και ότι έπρεπε να φύγει από το Γουόλσι για να το σκεφτεί πιο καθαρά.

Κεφάλαιο 11

Ο Πέρεζ προσφέρθηκε να πάει με το αυτοκίνητο τον Σάντι στο Λέρικ. «Αν δηλαδή θέλεις να γυρίσεις στην πόλη. Είσαι πολύ κουρασμένος για να οδηγήσεις. Κι έρχεσαι άλλη στιγμή στο Γουόλσι για να πάρεις το αμάξι σου.» Για μια στιγμή ο Σάντι μπήκε στον πειρασμό να φύγει από το Γουόλσι. Συνήθως έκανε ό,τι του έλεγε ο Πέρεζ, όχι επειδή θεωρούσε ότι το αφεντικό του είχε πάντα δίκιο, αλλά γιατί δεν χρειαζόταν να πάρει ο ίδιος κάποια απόφαση. Και θα του άρεσε πολύ να φύγει και να αφήσει πίσω του το χάος που χαρακτήριζε την οικογένειά του. Θα έριχνε έναν απογευματινό υπνάκο και στη συνέχεια θα πήγαινε στο *Λάουντζ* για μερικές μπίρες με τα παιδιά και θα ένιωθε ξανά μια χαρά. Έτσι κι αλλιώς, σε τι βοηθούσε παραμένοντας στο Γουόλσι; Η μητέρα του θα αναλάμβανε τις πρακτικές λεπτομέρειες για την κηδεία της Μίμα και ο ίδιος δεν ήταν σε θέση να καθησυχάσει τον Ρόναλντ, που το είχε τόσο ανάγκη.

Όμως είπε στον Πέρεζ ότι θα έμενε για άλλο ένα βράδυ στο νησί. Ένιωθε ενστικτωδώς ότι αυτό ήταν το σωστό. Ο πατέρας του δεν θα το έβαζε στα πόδια σε ανάλογη περίπτωση και, από τότε που ήταν μικρός, ο Σάντι ήθελε να μοιάσει στον πατέρα του περισσότερο από οτιδήποτε άλλο. Είδε τον Πέρεζ να του γνέφει επιδοκιμαστικά, γεγονός

που ενίσχυσε την αίσθηση ότι είχε πάρει τη σωστή απόφαση. Παρακολούθησε τον Πέρεζ να μπαίνει με το αυτοκίνητο στο φεριμπότ και περίμενε μέχρι να βγει το σκάφος από το λιμάνι. Ξαφνικά ένιωσε χαμένος.

Το αυτοκίνητό του ήταν ακόμα στην προβλήτα όπου το είχε αφήσει όταν κατέβηκε για να συναντήσει το αφεντικό του. Έβαλε μπρος τη μηχανή και στο ταμπλό άναψε το ρολόι. Δεν ήταν καν μεσημέρι. Ο Σάντι ανέκαθεν εντυπωσιαζόταν από τα πράγματα που κατάφερνε να χωρέσει ο Πέρεζ σε περιορισμένο χρόνο. Όταν τον γνώριζες, σκεφτόσουν ότι ο επιθεωρητής ήταν κάπως αργός. Είχε έναν τρόπο να σκέφτεται πριν μιλήσει, οπότε ήξερες πως οι λέξεις που έβγαιναν από το στόμα του ήταν εκείνες ακριβώς που ήθελε να πει. Όμως ο Πέρεζ δεν ήταν καθόλου αργός. Υπήρχε ένα είδος μαγείας στον τρόπο με τον οποίο έκανε εξαρχής τις σωστές ερωτήσεις, πώς έπιανε τις ενδείξεις σε μια κατάσταση, πώς καταλάβαινε ότι ήταν η κατάλληλη στιγμή για να προχωρήσει παρακάτω.

Περνώντας από το Πίερ Χάους, στον δρόμο για το Ούτρα, είδε το αυτοκίνητο του Ρόναλντ παρκαρισμένο απ' έξω. Ο Σάντι φρέναρε απότομα, ένιωσε το αμάξι να γλιστράει στον λασπωμένο δρόμο και στη συνέχεια σταμάτησε κι εκείνος έξω από το ξενοδοχείο. Ο Ρόναλντ δεν θα κέρδιζε κάτι αν γινόταν λιώμα μέρα μεσημέρι. Τουλάχιστον γι' αυτό ήταν σίγουρος, παρόλο που δεν διέθετε το μυαλό του Πέρεζ.

Η γυναίκα με τη ροζ φόρμα είχε τελειώσει με το καθάρισμα του μπαρ, όμως στον χώρο παρέμενε ακόμα η μυρωδιά της μπίρας από το προηγούμενο βράδυ ανάμεικτη με το γυαλιστικό των επίπλων, η μυρωδιά των μπαρ

σε όλο τον κόσμο πριν καταφτάσουν οι πελάτες και αρχίσουν να πίνουν. Ο Σέντρικ Έρβιν σκούπιζε τα ποτήρια. Ήταν ιδιοκτήτης του Πίερ Χάους από τότε που θυμόταν ο Σάντι. Του είχε σερβίρει την πρώτη του μπίρα πριν ενηλικιωθεί, κλείνοντάς του το μάτι καθώς γλιστρούσε το ποτήρι προς το μέρος του. Δεν υπήρξε ποτέ κυρία Έρβιν, μόνο μια σειρά από φιλοξενούμενες σερβιτόρες και καθαρίστριες που, σύμφωνα με τις φήμες, ικανοποιούσαν όλες του τις ανάγκες. Η κοκαλιάρα Γλασκοβέζα ήταν η πιο πρόσφατη. Κανένας δεν ήταν απολύτως σίγουρος για τη σχέση του Σέντρικ με αυτές τις γυναίκες. Όταν κάποιος από τους τακτικούς πελάτες μεθούσε αρκετά για να ρωτήσει, ο Σέντρικ κουνούσε απλώς το κεφάλι και έλεγε ότι ένας κύριος δεν μιλάει ποτέ γι' αυτά τα θέματα. «Ούτε κι εσύ θα το κάνεις, αν θέλεις να ξαναπατήσεις το πόδι σου σ' αυτό το μαγαζί.» Έτσι μιλούσε. Ο Σάντι θεωρούσε ότι είχε κάτι από ιεροκήρυκα.

Ο Σέντρικ σήκωσε το βλέμμα από την ασχολία του και υποδέχτηκε τον Σάντι με ένα χαμόγελο που δεν ήταν απλώς επαγγελματικό. Έγνεψε προς μια γωνιά του χώρου όπου ο Ρόναλντ καθόταν σ' ένα τραπέζι με χάλκινη επιφάνεια γεμάτη χαρακιές. Είχε ήδη πιει την μπίρα του και το μισό ποτήρι το ουίσκι.

«Του χρειάζεται ένας φίλος», είπε ο Σέντρικ. «Δεν είναι ωραίο να πίνεις μόνος σου. Όχι έτσι. Μόνο και μόνο για να μεθύσεις.»

«Αισθάνεται απαίσια.»

«Καλά κάνει. Η Μίμα ήταν καλός άνθρωπος.»

«Θα μπορούσε να συμβεί στον οποιονδήποτε.» Ο Σάντι είχε ξαναδεί το έργο. Νεαρούς που αφηνίαζαν με το

αλκοόλ, έπαιρναν αμάξια και φορτηγάκια και κυκλοφορούσαν ουρλιάζοντας στο νησί με τις καραμπίνες τους, δοκιμάζοντας την τύχη τους στους λαγούς ή στις χήνες ή σε οτιδήποτε άλλο τους γυάλιζε, οπότε κάποιες φορές ήταν εξίσου πιθανό να πετύχουν ο ένας τον άλλον όσο και τους στόχους τους. Ήταν τυχεροί που δεν είχαν συμβεί κι άλλα ατυχήματα. Σε κάποιες περιπτώσεις είχε βρεθεί και ο Σάντι μαζί τους, να τσιρίζει και να τους φωνάζει να συνεχίσουν, κάνοντας σαν ηλίθιος. Και δεν συνέβαινε μόνο στο Γουόλσι. Όπου μαζεύονταν άντρες και έπιναν πολύ, φέρονταν σαν βλάκες. *Ποτέ ξανά*, σκέφτηκε. Πώς θα ένιωθε αν είχε σκοτώσει εκείνος τη Μίμα; Ήξερε πάντως πως αν ήταν με τους κολλητούς του, όλο και κάποια βλακεία θα μπορούσαν να τον παρασύρουν να κάνει. Ποτέ δεν κατάφερνε να τους αντισταθεί.

Ο Σέντρικ είχε βάλει στον Σάντι ένα ποτήρι μπίρα Bellhaven. Ο Ρόναλντ δεν είχε αντιληφθεί ακόμα την άφιξη του ξαδέρφου του. Τώρα πια το ποτήρι με το ουίσκι ήταν άδειο κι εκείνος κοιτούσε έξω από το παράθυρο, στο κενό.

«Βάλ' του άλλη μια μπίρα», είπε ο Σάντι. «Μετά θα τον πάρω από δω, πριν έρθει κανείς άλλος κι έχουμε φασαρίες.»

Κουβάλησε τα ποτήρια στο τραπέζι. Επιτέλους ο Ρόναλντ σήκωσε τα μάτια. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι πρώτη φορά τον έβλεπε τόσο άσχημα.

«Νόμιζα ότι είχαμε ήδη πιει για να γιορτάσουμε τα γεννητούρια.»

Ο Ρόναλντ τον στραβοκοίταξε. «Μην ανακατεύεις το μωρό.»

«Να υποθέσω ότι η Άννα δεν ξέρει ότι είσαι εδώ», είπε ο Σάντι. «Θα σε σκότωνε.» Μετάνιωσε γι' αυτό που είπε μόλις το ξεστόμισε, όμως ο Ρόναλντ δεν φάνηκε να τον έχει ακούσει.

«Δεν μπορώ να καταλάβω πώς είναι δυνατόν να το έκανα εγώ.»

Η φράση ακούστηκε σαν κραυγή. Είχε αλλάξει ρούχα και φορούσε πουκάμισο και γραβάτα. Ίσως ήταν ο τρόπος του για να δείξει σεβασμό, πάντως ο Σάντι είχε την αίσθηση ότι έβλεπε έναν άλλο Ρόναλντ. Ίσως έτσι να ήταν αν είχε παραμείνει στο πανεπιστήμιο και την τελευταία χρονιά και είχε πάρει το πτυχίο του ισως έτσι θα ήταν αν εργαζόταν σε κάποιο μουσείο ή σε βιβλιοθήκη. Όταν συζητούσαν για επαγγέλματα στο δημοτικό, ο Ρόναλντ, προς μεγάλη έκπληξη της υπόλοιπης τάξης, είχε ανακοινώσει ότι ήθελε να γίνει αρχειοφύλακας. Πώς του είχε κατέβει αυτή η ιδέα; Σίγουρα δεν έφταιγαν η Τζάκι και ο Άντριου. Ο Ρόναλντ συνέχισε: «Μερικές φορές ήμουν απρόσεχτος με τα όπλα, όχι όμως χθες το βράδυ. Χθες το βράδυ ήξερα πού ήμουν και τι έκανα. Μάλλον όμως εγώ φταίω. Κανείς άλλος δεν ήταν εκεί πέρα χθες το βράδυ. Μήπως τα 'χω χάσει, Σάντι; Βοήθησέ με. Τι μπορώ να κάνω;»

«Πρώτα πρώτα καλό είναι να φύγουμε από το Πίερ Χάους», είπε ο Σάντι «Δεν είναι ωραίο να σε δουν εδώ πέρα, τόσο σύντομα μετά το συμβάν. Τέλειωσε την μπίρα σου και θα σε πάω σπίτι.»

Ο Ρόναλντ κοίταξε το γεμάτο ποτήρι και το έσπρωξε μακριά του, με αποτέλεσμα να χυθεί λίγη μπίρα στο τραπέζι. «Δίκιο έχεις», είπε. «Δεν θα 'πρεπε να πίνω καθόλου. Θα το κόψω. Δεν θα φέρει πίσω τη Μίμα έτσι, αλλά

δεν πρόκειται να κάνω κακό σε κανέναν άλλο. Τώρα πια πρέπει να σκέφτομαι και το μωρό. Άσε που θα χαρεί η Άννα. Ελπίζω. Πιες την εσύ, Σάντι.»

Ξαφνικά όμως ούτε ο Σάντι ήθελε να πιει. Έφυγαν από το μπαρ αφήνοντας γεμάτα τα ποτήρια στο τραπέζι.

Στάθηκαν μπροστά στα αυτοκίνητα. Η ομίχλη συνέχιζε να είναι τόσο χαμηλά, που δεν μπορούσαν να δουν πολύ πέρα από τον τοίχο του λιμανιού. Τα αλιευτικά με τα τεράστια βαρούλκα και τις κεραίες τους έμοιαζαν με σιλουέτες θαλάσσιων τεράτων, με αγκαθωτές πλάτες και οδοντωτά σαγόνια.

«Τι κάνει η Άννα;» ρώτησε ο Σάντι.

«Σπίτι είναι. Θα πήγαινε να τη δει η μαία. Δεν ήθελα να μπλέκομαι στα πόδια τους.»

Ο Σάντι αιφνιδιάστηκε από την πικρία στη φωνή του Ρόναλντ και αναρωτήθηκε πώς ήταν να ζεις με μια γυναίκα που σε έκανε να νιώθεις έτσι. Η μητέρα του Σάντι έψαχνε απεγνωσμένα να τον παντρέψει με κάποια μυαλωμένη και σπουδαγμένη, όμως εκείνος δεν ήθελε καθόλου κάτι τέτοιο.

Ο Ρόναλντ συνέχισε. «Μακάρι να ήμουν στη δουλειά. Συνήθως τη σιχαίνομαι, όμως τώρα θα μ' άρεσε να ήμουν για μερικές βδομάδες στον Ατλαντικό ψαρεύοντας λευκόψαρα.»

Ούτε αυτό μπορούσε να το καταλάβει ο Σάντι –να κάνεις μια δουλειά που τη σιχαινόσουν, ακόμα κι αν τα λεφτά ήταν τόσο καλά. Υπέθεσε ότι ο Ρόναλντ είχε δεχτεί πιέσεις από την οικογένειά του για να δουλέψει στο σκάφος. Άλλωστε πώς θα κατάφερναν να χτίσουν το τεράστιο σπίτι χωρίς τα χρήματα από τη δουλειά;

«Δεν νομίζω να το εννοείς, τώρα που μόλις αποκτήσατε παιδί.» Αν και ο Σάντι πίστευε πως τα μωρά έβγαζαν ό,τι χειρότερο στον χαρακτήρα των γυναικών. Όλες οι συγγενείς θα συνωστίζονταν στη μονοκατοικία, μουρμουρίζοντας και γουργουρίζοντας, λέγοντας ιστορίες για γέννες και για τη λιποψυχία των αντρών. Μπορούσε να καταλάβει γιατί ο Ρόναλντ είχε βγει μόνος του με την καραμπίνα χθες βράδυ.

«Σίγουρα είσαι εντάξει;» Υπήρχε κάτι στον τρόπο που μιλούσε ο Ρόναλντ που έκανε τον Σάντι να τον φανταστεί με την καραμπίνα κάτω από το σαγόνι του, να τινάζει τα μυαλά του. Βέβαια, δεν υπήρχε περίπτωση να συμβεί ακριβώς έτσι –η καραμπίνα του Ρόναλντ ήταν στο πορτμπαγκάζ του Πέρεζ και ταξίδευε προς Λέρικ–, όμως στα Σέτλαντ δεν ήταν δύσκολο να αυτοκτονήσεις αν το ήθελες απεγνωσμένα. Μπορούσες να πηδήσεις από κάποιον γκρεμό, να πνιγείς στη θάλασσα.

«Σίγουρα.»

«Θες να έρθεις στο Ούτρα για φαγητό; Μπορείς να πεις και στην Άννα να έρθει. Η μητέρα θα χαιρόταν πολύ να δει το μωρό.»

«Και να βλέπω τη θεία Έβελιν να ξανασκέφτεται όσα έγιναν χθες το βράδυ και να απολαμβάνει την κάθε στιγμή; Να μου λείπει...»

«Μπορούμε να πάμε μια βόλτα στο γήπεδο του γκολφ. Για πλάκα. Να θυμηθούμε τα παλιά.»

Για μια στιγμή ο Σάντι νόμισε ότι ο Ρόναλντ δελεάστηκε, στο τέλος όμως κούνησε αρνητικά το κεφάλι και μπήκε στο αυτοκίνητό του. Κατά πάσα πιθανότητα ήταν στο όριο της κατανάλωσης αλκοόλ για να οδηγήσει, αλλά

δεν ήταν ώρα για κήρυγμα. Ακολούθησε τον ξάδερφό του ως τη στροφή για τη μονοκατοικία των Κλόστον και συνέχισε για το σπίτι.

Στην αυλή έξω από το σπίτι συνάντησε τον πατέρα του, που ερχόταν για το μεσημεριανό φαγητό. Όλα τα χρόνια που ο Σάντι έμενε στο πατρικό του, ο Τζόζεφ Γουίλσον δούλευε μαραγκός στον Ντάνκαν Χάντερ, έναν επιχειρηματία από τα Σέτλαντ. Ο Τζόζεφ ανεχόταν να του φέρονται σκατά και να τον διατάζουν σαν να ήταν μαθητευόμενος και όχι μάστορας, μόνο και μόνο για να εισπράττει μια επιταγή στο τέλος της βδομάδας. Υπήρχαν φορές που αναγκαζόταν να μείνει στο Λέρικ για να τελειώσει μια δουλειά. Το κτήμα ήταν κάτι σαν χόμπι, με το οποίο ασχολιόταν αφού τελείωνε την κανονική του δουλειά. Δεν του έμενε παρά ελάχιστη ώρα για ν' ασχοληθεί με τους γιους του.

Πριν από δυο τρία χρόνια ο Τζόζεφ σταμάτησε να δουλεύει για τον Χάντερ και ασχολιόταν αποκλειστικά με το κτήμα. Ο Σάντι δεν ήταν σίγουρος πώς τα έβγαζε πέρα με τα χρήματα –η Έβελιν δεν είχε δουλέψει ποτέ στη ζωή της–, όμως δεν ήταν από τα θέματα που μπορούσε να κουβεντιάσει με τους γονείς του. Η νέα κατάσταση έμοιαζε να τους ικανοποιεί. Στην Έβελιν άρεσε η ιδέα να έχει έναν σύζυγο αφεντικό του εαυτού του και ο Τζόζεφ πάντα απολάμβανε περισσότερο το κτήμα από την οικοδομή. Ίσως είχαν καταφέρει να βάλουν στην άκρη κάποια λεφτά όταν ο Τζόζεφ δούλευε για τον Χάντερ.

Πρόσφατα ο Πέρεζ είχε αρχίσει να βγαίνει με την πρώην σύζυγο του Χάντερ και ο Σάντι δεν ήξερε πώς να το διαχειριστεί. Έκανε πλάκα στον Πέρεζ επειδή είχε ξα-

νά έναν έρωτα στη ζωή του και η Φραν φαινόταν μια χαρά γυναίκα, ωστόσο, κατά τη γνώμη του, όποιος είχε σχέση με τον Χάντερ ήταν μπελάς.

Ήταν η περίοδος που γεννούσαν τα πρόβατα και ο Τζόζεφ είχε ανέβει στον λόφο να ελέγξει τις προβατίνες. Πολλοί από τους νησιώτες δεν έμπαιναν καν στον κόπο. Οι προβατίνες τα κατάφερναν μια χαρά μόνες τους και τώρα πια που είχε καταργηθεί η κατά κεφαλήν επιδότηση, δεν είχε σημασία αν έχαναν μερικά πρόβατα. Όμως ο Τζόζεφ ήταν ευσυνείδητος και κάθε χρόνο αυτή την περίοδο κάλυπτε ολόκληρα χιλιόμετρα.

Ο πατέρας του είχε ακούσει το αυτοκίνητο στο δρομάκι και τον περίμενε έξω από το σπίτι. «Βρε, βρε!» Έτσι υποδεχόταν όλο τον κόσμο ο Τζόζεφ. Ο Σάντι σκέφτηκε πως αν ερχόταν στο κτήμα του ο πρωθυπουργός, το ίδιο ακριβώς θα του έλεγε. Στεκόταν στην πόρτα της κουζίνας και παρατηρούσε τον Σάντι να διασχίζει την αυλή. Φορούσε μπλε φόρμα εργασίας πιτσιλισμένη με πισσέλαιο.

Ο Σάντι δεν μπορούσε να σκεφτεί τι να πει. Μακάρι να είχε το χάρισμα του Πέρεζ με τις λέξεις. Εκείνη τη στιγμή διάφορες φράσεις στριφογύριζαν στο μυαλό του, μα το μόνο που κατάφερε να πει ήταν: «Θα μας λείψει. Λυπάμαι.» Άγγιξε τον ώμο του πατέρα του, το πιο στενό σημείο της σωματικής επαφής μεταξύ τους. Ήξερε ότι ο Τζόζεφ λάτρευε τη Μίμα. Κάποτε ο Σάντι είχε ακούσει τη μητέρα του να λέει στον μεγάλο του αδερφό, τον Μάικλ, αγανακτισμένη με κάτι που είχε κάνει η Μίμα: «Είναι μια φαρμακερή γριά μάγισσα. Είμαι σίγουρη ότι έχει κάνει μάγια στον πατέρα σου.» Και μερικές φορές έτσι έμοιαζε. Ο Τζόζεφ πα-

ρατούσε τα πάντα για να φτιάξει κάποια πλάκα στη στέγη της ή για να ποτίσει τον λαχανόκηπό της.

Μια έκφραση πόνου διέτρεξε φευγαλέα το πρόσωπο του πατέρα του, που αμέσως μετά δοκίμασε να χαμογελάσει. «Τέλος πάντων, ίσως επέλεγε κι η ίδια να φύγει έτσι. Μια ζωή τής άρεσε το μελόδραμα. Σίγουρα πάντως έγινε γρήγορα. Δεν μπορούσε τις αρρώστιες, τα νοσοκομεία.» Έκανε μια παύση. «Η αλήθεια είναι ότι πίστευα πως είχε ακόμα μερικά χρονάκια μπροστά της.»

Έτσι σκεφτόταν ο πατέρας του. Προσπαθούσε να βλέπει θετικά οτιδήποτε δεν μπορούσε να το αλλάξει. Έλεγε ότι δεν είχε νόημα να τα βάζει με τον κόσμο. Δεν θα κέρδιζε ποτέ. Άλλωστε για τη δουλειά αυτήν είχε την Έβελιν. Τα μόνα που είχε ανάγκη ο Τζόζεφ για να είναι ευτυχισμένος ήταν το ποδόσφαιρο στην τηλεόραση και μερικές μπίρες τα βράδια. Είχε δουλέψει σε όλα τα Σέτλαντ για λογαριασμό του Ντάνκαν Χάντερ. Τώρα πια δεν θα τον πείραζε να μη φύγει ποτέ ξανά από το Γουόλσι. Μια ζωή η Έβελιν ήταν η φιλόδοξη του ζευγαριού, με τα σχέδιά της για το σπίτι, το κτήμα και τους γιους της. Μερικές φορές ο Σάντι σκεφτόταν ότι ίσως ένιωθε πιο ευτυχισμένη αν μετακόμιζε, στο Εδιμβούργο ίσως, για να βρίσκεται κοντά στον Μάικλ και στην οικογένειά του· το Γουόλσι ήταν πολύ μικρό για τα μέτρα της.

Εκείνη τη στιγμή πάντως έμοιαζε χαρούμενη. Όπως η Μίμα, ίσως απολάμβανε και η ίδια λιγάκι το μελόδραμα, ίσως το χρειαζόταν για να αισθάνεται χρήσιμη. Καθόταν στην παλιά πολυθρόνα και τάιζε το αρνάκι με το μπιμπερό. Πριν αντιληφθεί την παρουσία τους, του μιλούσε μπεμπεκίστικα, σαν να ήταν μωρό. Όταν τους είδε, το έβαλε

ξανά στο κουτί, έπλυνε τα χέρια της στη βρύση και στάθηκε στη Ρέιμπερν για να ανακατέψει το φαγητό στην κατσαρόλα. «Βραστό αρνάκι», είπε. «Είχα λίγο στην κατάψυξη και ξέρω ότι σ' αρέσει. Πάντως σκεφτόμουν τη Μίμα όση ώρα μαγείρευα. Και σ' αυτήν ήταν το αγαπημένο της.» Ο Τζόζεφ πήγε να πλυθεί στον νεροχύτη. Η Έβελιν τον πλησίασε από πίσω, τον γύρισε από την άλλη και του έδωσε ένα πεταχτό φιλί στο μάγουλο. Ο Σάντι έβγαζε ακόμα τα παπούτσια του. «Θέλεις να φας κι εσύ, γιε μου; Έφυγε ο ευγενικός κύριος επιθεωρητής;»

«Πήγε στο Λέρικ να δει την εισαγγελέα. Θα 'θελα ένα μικρό πιάτο.»

«Σε εκτιμάει πολύ. Φαίνεται. Είμαι περήφανη και για τα δύο αγόρια μου.»

«Είπες στον Μάικλ για τη μητέρα;» Ο Τζόζεφ κάθισε στο τραπέζι και ακούμπησε και τις δύο παλάμες του στο αδιάβροχο ύφασμα. Τα δάχτυλα ήταν χοντρά και κόκκινα. Ο Σάντι θυμήθηκε ξανά τη μέρα που είχαν πασχίσει τόσο μέχρι να σφάξουν το γουρούνι, τον ήχο που έμοιαζε να διαπερνά το κρανίο του προτού το τσεκουράκι αναγκάσει το ζώο να σιγήσει, το αίμα.

«Το πρωί τον πήρα στο σπίτι, αλλά είχε ήδη φύγει για τη δουλειά. Είχε κάποια πρωινή συνάντηση. Πέτυχα την Αμίλια, που ετοιμαζόταν να βγει, και της ζήτησα να του πει να με πάρει. Ο Μάικλ τελικά τηλεφώνησε πριν από μερικά λεπτά. Είπε ότι μόλις πριν λίγο κατάφερε να τον ειδοποιήσει.»

Σιγά μην τσακίστηκε κιόλας να τον ειδοποιήσει! Ο Σάντι θεωρούσε ότι η κουνιάδα του ήταν μια ψηλομύτα κότα. Ναι μεν είχε ωραίο κώλο, αλλά για σύζυγο ο Σάντι

ήθελε κάτι παραπάνω. Σκέφτηκε ότι ο Μάικλ θα μπορούσε να είχε επιλέξει κάποια καλύτερη.

Η μητέρα του συνέχιζε να μιλάει. «Ήθελε να μάθει πότε θα γίνει η κηδεία. Του είπα ότι δεν μπορούμε να το προγραμματίσουμε μέχρι να παραδώσει τη σορό ο επιθεωρητής σου. Ο Μάικλ θα έρθει οπωσδήποτε. Δεν ξέρει τι θα κάνουν η Αμίλια και η Ολίβια.»

Ο Σάντι ήταν σίγουρος ότι η Αμίλια και η μικρή θα έμεναν στο Εδιμβούργο. Πρώτα πρώτα η Αμίλια είχε τη δουλειά της, που τη θεωρούσε πιο σημαντική από την οικογένεια. Είχε φέρει μια φορά την Ολίβια στο Γουόλσι, όταν η μικρή ήταν δυο μηνών και η ίδια είχε ακόμη άδεια εγκυμοσύνης, και ήταν συνέχεια μες στην γκρίνια και στο άγχος. Τελικά είχε επιστρέψει νωρίτερα στο Εδιμβούργο. «Α, δεν υπάρχει περίπτωση να χάσω το μάθημα για το μασάζ του μωρού. Είναι ο καλύτερος τρόπος για να δεθείς μαζί του.» Ο Σάντι δεν μπορούσε να καταλάβει για ποιο λόγο η μητέρα του, που συνήθως ήταν τόσο έξυπνη και καπάτσα, δεν αντιδρούσε σε όλα αυτά. Ο ίδιος πάντως φρόντισε να μην κάνει κανένα σχόλιο. Δεν ήταν ώρα για καβγά.

Παρατήρησε τη μητέρα του να γεμίζει με την κουτάλα τρία πιάτα και τον πατέρα του να σηκώνεται για να κόψει ψωμί. Ξαφνικά του φάνηκε αδύνατον να σκέφτεται το Σέτερ χωρίς τη γιαγιά του. Δεν ήταν αισιόδοξος όπως ο πατέρας του. Άσχετα με όσα είχε πει στον Πέρεζ, δεν πίστευε ότι υπήρχε κάτι θετικό στην όλη υπόθεση.

Η μητέρα του δεν έλεγε να το βουλώσει. Έτσι έκανε όταν αγχωνόταν. Εκείνη τη στιγμή έπρηζε τον πατέρα του για το Σέτερ –έπρεπε να αποφασίσει για το κτήμα και το

σπίτι. Ο Σάντι δεν την πρόσεχε και δεν ήταν σίγουρος αν την πρόσεχε και ο πατέρας του. Έτρωγε το βραστό σηκώνοντας το κουτάλι με μηχανικές κινήσεις, μασώντας και καταπίνοντας, λες και η ζωή του εξαρτιόταν από το πώς έβαζε το καυτό υγρό στο στόμα του.

«Είπα στα κορίτσια από το Μποντ ότι μπορούν να συνεχίσουν τη δουλειά μόλις δώσει το οκέι η αστυνομία. Καλά δεν έκανα, Τζόσι;» Καμία απάντηση. Δεν ήταν αναγκαία ούτε αναμενόμενη. «Σκέφτηκα μήπως θα ενδιαφερόταν η Υπηρεσία Προστασίας Πολιτισμικής Κληρονομιάς να αγοράσει το σπίτι ή έστω να το νοικιάσει. Τα παιδιά δεν θα θέλουν να ζήσουν εκεί.» Η φωνή της συνέχισε να ακούγεται, όμως το κουτάλι του Τζόζεφ είχε μείνει μετέωρο. «Ο Μάικλ δεν πρόκειται να φύγει από το Εδιμβούργο και ο Σάντι έχει το διαμέρισμά του στο Λέρικ. Όταν ολοκληρωθεί η ανασκαφή, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σαν κέντρο επισκεπτών.»

Τώρα πια και ο Σάντι πρόσεχε τα λεγόμενά της. Ετοιμαζόταν να διαμαρτυρηθεί, αλλά έπιασε το βλέμμα του πατέρα του στην απέναντι πλευρά του τραπεζιού. Ο Τζόζεφ έκανε ένα κοφτό, αποτρεπτικό νεύμα, χωρίς να το αντιληφθεί η γυναίκα του. Το βλέμμα του έλεγε, *μην ανησυχείς γιε μου. Δεν πρόκειται να συμβεί. Δεν υπάρχει λόγος να τσακωθείς. Άσ' το πάνω μου.*

Κεφάλαιο 12

Αφού έφυγε η μαία, η Άννα Κλόστον κάθισε στο παράθυρο του καθιστικού κοιτώντας το νερό. Είχε μαζί της τον Τζέιμς, που ξάπλωνε στον μηρό της. Δεν είχε συνηθίσει να βρίσκεται μόνη μαζί του και τον ένιωθε σαν ξένο· δεν μπορούσε να πιστέψει ότι ήταν το μωρό που κουβαλούσε μέσα της για εννιά μήνες. Ίσως έφταιγε ότι είχαν περάσει ελάχιστο χρόνο οι δυο τους αφότου επέστρεψαν στο Γουόλσι από το νοσοκομείο. Το σπίτι γέμιζε διαρκώς με κόσμο που ερχόταν να ευχηθεί, να φέρει δώρα και γλυκά και φαγητά. Και μετά, σήμερα το πρωί, είχε έρθει και η αστυνομία.

Η Άννα είχε δυσκολευτεί να προσαρμοστεί στο Γουόλσι. Το πρόβλημα δεν ήταν η απομόνωση· αντίθετα, την απολάμβανε. Της άρεσε η μελοδραματική αύρα της ζωής σ' ένα νησί. Απλώς ένιωθε ότι δεν είχε ιδιωτική ζωή, ότι η ζωή δεν ήταν πλέον δική της και είχε γύρω της ανθρώπους που της έλεγαν τι έπρεπε να κάνει. Το δυσκολότερο ήταν να ανακαλύπτει ότι είχε συνδεθεί με μια οικογένεια πολύ διαφορετική από τη δική της.

Οι γονείς της είχαν αποκτήσει οικογένεια όντας μεσήλικες. Ο πατέρας της Άννας ήταν κατώτερος δημόσιος υπάλληλος, σχολαστικός, συνεσταλμένος και κάπως απόμακρος. Η Άννα είχε την αίσθηση ότι ο πατέρας της

βαριόταν στη δουλειά και ένιωθε υποτιμημένος. Η δουλειά του ήταν σκέτη ρουτίνα και ο ίδιος δεν ήταν από εκείνους που κυνηγούν την προαγωγή. Η μητέρα της ήταν δασκάλα σε δημοτικό σχολείο. Η Άννα και η αδερφή της είχαν μεγαλώσει σε μια οικογένεια που επιδείκνυε πάντα αυτοσυγκράτηση, που ενθάρρυνε την αποταμίευση και όπου η ακαδημαϊκή επιτυχία θεωρούνταν πολύτιμη, χωρίς όμως να τη διατυμπανίζουν. Η όποια απόλαυση απαιτούσε σκληρή δουλειά. Ήταν μια ζωή στα προάστια, αξιοσέβαστη, με την εκκλησία, τα μαθήματα μουσικής και την εβδομαδιαία επίσκεψη στη δανειστική βιβλιοθήκη. Στα γεύματα, κανένας δεν ακουμπούσε τους αγκώνες στο τραπέζι. Η αυτοσυγκράτηση ήταν δεδομένη.

Φυσικά, στο πανεπιστήμιο γνώρισε ανθρώπους που είχαν ανατραφεί διαφορετικά, στο τέλος όμως η άποψή της για την οικογένεια είχε παραμείνει ανέπαφη –και την αντιπροσώπευε η μυρωδιά του κυριακάτικου φαγητού τη στιγμή που η μητέρα της έβγαζε το ταψί από τον φούρνο, η εικόνα του πατέρα της να κλαδεύει τις τριανταφυλλιές στον κήπο στα τέλη του καλοκαιριού, η αδερφή της να στολίζει το χριστουγεννιάτικο δέντρο με τις ξεθωριασμένες μπάλες, που έκαναν την εμφάνισή τους μία φορά τον χρόνο. Η Άννα είχε φανταστεί τη δική της οικογένεια σαν ένα αντίγραφο με ορισμένες μικροαλλαγές: σίγουρα η ίδια θα ήταν πιο δυναμική από τη μητέρα της –δεν υπήρχε περίπτωση να φτιάχνει ψητό κάθε Κυριακή– και θα παντρευόταν κάποιον λιγάκι πιο συναρπαστικό από τον πατέρα της. Όμως το βασικό μοτίβο θα παρέμενε ίδιο. Υπήρχε κι άλλο;

Κι έπειτα γνώρισε τους Κλόστον στο Γουόλσι και συνειδητοποίησε ότι υπήρχε ένα αρκετά διαφορετικό μοντέλο οικογενειακής ζωής. Το σπίτι τους ήταν πάντα γεμάτο φασαρία, με το ραδιόφωνο να παίζει, με τη μητέρα του Ρόναλντ, την Τζάκι, να μιλάει, και με άφθονα κουτσομπολιά για ξαδέρφια, θείες και γείτονες που περνούσαν τακτικά από εκεί. Ούτε λόγος για αυτοσυγκράτηση. Αν η Τζάκι αποφάσιζε ότι χρειαζόταν καινούρια ρούχα, καινούρια κουζίνα, καινούριο αυτοκίνητο, τα αποκτούσε. Δεν χρειαζόταν να μαζέψει πρώτα χρήματα. Κάποτε η Άννα είχε ρωτήσει για την προέλευση της οικογενειακής περιουσίας. Το *Κασσάνδρα* είχε αγοραστεί μόλις πριν από λίγα χρόνια, από τα χρήματα της πώλησης της παλιάς τράτας. «Και πριν απ' αυτό;» είχε ρωτήσει η Άννα. «Πώς αγόρασε ο πατέρας σου το πρώτο σκάφος;»

«Με σκληρή δουλειά», είχε πει ο Ρόναλντ. «Με σκληρή δουλειά και την προθυμία του να ρισκάρει.»

Η Άννα μπορούσε να φανταστεί τον Άντριου να ρισκάρει όταν ήταν νέος. Τον είχε δει σε φωτογραφίες, μεγαλόσωμο και δυνατό, να γελάει με το κεφάλι γερμένο προς τα πίσω. Κι ύστερα αρρώστησε, και η Τζάκι ζήτησε από τον γιο της να παρατήσει το πανεπιστήμιο και να πάρει τη θέση του πατέρα του στο σκάφος. Και φυσικά πέρασε το δικό της. Η Άννα νόμιζε ότι ο Ρόναλντ ήταν διαφορετικός, ότι νοιαζόταν για τους άλλους και ήταν λιγότερο κακομαθημένος. Τώρα της φαινόταν ίδιος με τους υπόλοιπους, αποφασισμένος να κάνει το δικό του ανεξάρτητα από τις συνέπειες. Η σκέψη του εγωισμού του την έκανε να θυμώσει ξανά. Ένιωσε την ένταση στον σβέρκο και στα χέρια της. Πώς θα κατάφερναν

να συνεχίσουν τη ζωή τους στο νησί έπειτα απ' αυτό που συνέβη;

Ο Τζέιμς αναδεύτηκε στο πόδι της και άπλωσε τα χέρια προς το μέρος της, με τα δάχτυλα να ανοίγουν σαν τα πέταλα ενός λουλουδιού. Τα μάτια του παρέμεναν κλειστά, με το δέρμα γύρω τους ζαρωμένο. *Πώς θα μεγαλώσεις εδώ πέρα;* σκέφτηκε. *Θα γίνεις κι εσύ κακομαθημένος;* Κι αμέσως μετά σκέφτηκε ότι το μωρό θα την εξαντλούσε, όπως είχε αρχίσει να κάνει και ο Ρόναλντ.

Ένιωθε πολύ κουρασμένη. Ήταν καλεσμένοι για φαγητό στο σπίτι της Τζάκι. «Δεν θα 'χεις όρεξη να μαγειρέψεις», είχε πει η Τζάκι. «Άλλωστε δεν έχουμε γιορτάσει κανονικά τα γεννητούρια. Πρέπει να έρθετε.»

Η Τζάκι δεν μπορούσε να σκεφτεί ότι η Άννα και ο Ρόναλντ ίσως είχαν ανάγκη να μείνουν λίγο μόνοι, τόσο σύντομα μετά τη γέννηση του μωρού. Η Τζάκι είχε το ταλέντο να προβάλλει τους δικούς της πόθους στις επιθυμίες των άλλων: της άρεσε να προσκαλεί κόσμο στο σπίτι, άρα οι άλλοι θα δέχονταν με ευγνωμοσύνη την πρόσκληση. Ο Ρόναλντ δεν είχε καμία αντίρρηση για το σχέδιο. Του ήταν αδύνατον να αρνηθεί οτιδήποτε στη μητέρα του. «Δεν χρειάζεται να μείνουμε πολύ», είχε πει όταν έγινε η πρόσκληση και η Άννα αντέδρασε όχι και με πολύ ενθουσιασμό. «Άσε που χρειαζόμαστε ένα κανονικό γεύμα, έτσι δεν είναι;»

Το μωρό κλαψούρισε και η Άννα ξεκούμπωσε το πουκάμισό της για να το βάλει στο στήθος της. Περίμενε ότι ο θηλασμός θα τη δυσκόλευε· ποτέ της δεν ήταν ιδιαίτερα άνετη με το σώμα της. Όμως είχε πολύ γάλα και το μωρό ρουφούσε τόσο άπληστα, που το αραιό λευκό υγρό έσταζε

από την άκρη των χειλιών του και κυλούσε στο δέρμα της. Μερικές φορές ένιωθε ότι το μωρό τη στράγγιζε. Κοίταξε το ρολόι και αναρωτήθηκε πού ήταν ο Ρόναλντ. Είχε φορέσει τα καλά του και είχε φύγει πριν από το μεσημεριανό. Η Άννα φαντάστηκε ότι είχε πάει να συλλυπηθεί την οικογένεια της Μίμα και αναρωτήθηκε σε τι κατάσταση θα ήταν όταν επέστρεφε.

Χτύπησε το τηλέφωνο. Άπλωσε το χέρι για να απαντήσει ελπίζοντας ότι θα ήταν ο Ρόναλντ, για να της πει ότι επέστρεφε. Η ησυχία την είχε χαλαρώσει. Τελικά ίσως ήταν εφικτό να φτιάξουν τα πράγματα μεταξύ τους. Όμως ήταν η Τζάκι, που ακούστηκε ενθουσιασμένη, ανυπόμονη.

«Ήθελα να μάθω τι ώρα θα μπορέσετε να έρθετε απόψε στο σπίτι.» Η Τζάκι πάντα αναφερόταν «στο σπίτι» σαν να ήταν η μοναδική κατοικία στο Λίντμπι.

Η Άννα, κρατώντας το μωρό με το ένα χέρι, ένιωσε ένα τσίμπημα απογοήτευσης. Δεν ήταν σίγουρη αν μπορούσε να αντέξει την υποκρισία των χαρούμενων οικογενειών. Ήλπιζε ότι ο θάνατος της Μίμα ίσως οδηγούσε στην ακύρωση του γεύματος. Στο Γουόλσι τα τελετουργικά και οι τυπικότητες που σχετίζονταν με τον θάνατο λαμβάνονταν σοβαρά υπόψη. «Ό,τι ώρα σε βολεύει», είπε. «Ανυπομονούμε να έρθουμε.» Ίσως τελικά ήταν προτιμότερο να βρεθούν με άλλους απόψε. Αλλιώς, εκείνη και ο Ρόναλντ θα περνούσαν όλο το βράδυ συζητώντας για το περιστατικό της προηγούμενης νύχτας και η Άννα ίσως έλεγε καμιά ανοησία, κάτι για το οποίο θα μετάνιωνε.

Έβαλε στη θέση του το ακουστικό και άκουσε τον Ρόναλντ να ανοίγει την εξώπορτα.

«Εδώ είμαστε», του είπε.

Έξω το φως είχε χαθεί από νωρίς, και τον είδε σαν μια σκιά όταν μπήκε στο δωμάτιο.

«Τι όμορφοι που είστε, μάνα και γιος!» είπε. Φορούσε ακόμα το σακάκι αλλά είχε χαλαρώσει τη γραβάτα. Ήταν σχεδόν αγνώριστος με τα καλά ρούχα. Είχε μονολογήσει φωναχτά και η προφορά του ήταν πιο έντονη σε σχέση με τις φορές που απευθυνόταν σ' εκείνη.

Πώς θα τα καταφέρουμε να προχωρήσουμε; σκέφτηκε η Άννα. *Δεν μιλάμε καν την ίδια γλώσσα. Προερχόμαστε από διαφορετικούς κόσμους. Δεν τον ξέρω καθόλου.*

«Πήγες να δεις τους Γουίλσον;» τον ρώτησε.

«Όχι. Συνάντησα τυχαία τον Σάντι, αλλά δεν θα ήξερα τι να πω στον Τζόζεφ.»

«Δείχνεις πολύ κομψός», του είπε. «Έτσι όπως έχεις ντυθεί.»

Ο Ρόναλντ έμεινε σιωπηλός για λίγο κι έπειτα ανασήκωσε τους ώμους. «Δείγμα σεβασμού μάλλον. Δεν μου φάνηκε σωστό να φοράω σήμερα τα ρούχα της δουλειάς.»

Προχώρησε στο δωμάτιο και κάθισε ανακούρκουδα δίπλα στην καρέκλα της. Της χάιδεψε τα μαλλιά και την είδε να ξεκολλάει το στόμα του μωρού από τη θηλή της με το μικρό της δάχτυλο. Ακούμπησε τον Τζέιμς στον ώμο της και του έτριψε την πλάτη κι έπειτα τον σήκωσε προς τον σύζυγό της.

«Μάλλον θέλει άλλαγμα», του είπε.

«Μπορούμε να το κάνουμε, έτσι δεν είναι, γιε μου; Θα τα καταφέρουμε.» Μουρμούριζε, με τα χείλη κολλημένα στα μαλλάκια του μωρού.

«Μόλις τηλεφώνησε η Τζάκι, για να συνεννοηθούμε γι' απόψε.»

«Σίγουρα δεν σε πειράζει;» Την κοίταξε πάνω από το κεφάλι του μωρού. «Αν δεν το αντέχεις, μπορούμε να το ακυρώσουμε.»

«Μάλλον θα μου κάνει καλό να βγω.» Του χαμογέλασε επιφυλακτικά. «Με συγχωρείς που σου γκρίνιαξα τόσο. Φταίει το σοκ. Δεν σε βοήθησα και πολύ.»

Ο Ρόναλντ κούνησε αρνητικά το κεφάλι. «Όχι. Μου άξιζε. Φέρθηκα σαν βλάκας.»

Α, ναι, σκέφτηκε η Άννα, *αυτό να λέγεται*. Φρόντισε όμως να μην το πει φωναχτά.

Αργότερα τύλιξαν το μωρό με μια κουβέρτα και ανηφόρισαν στον λόφο μέχρι το μεγάλο σπίτι μεταφέροντας τον Τζέιμς στην καλαθούνα του. Η Άννα δεν είχε βγει καθόλου από το σπίτι εκείνη τη μέρα και απολάμβανε την αίσθηση του ψιλόβροχου στο πρόσωπό της. Μόλις πέρασαν την εξώπορτα, η Άννα συνειδητοποίησε ότι θα έτρωγαν το πρώτο αρνάκι της εποχής. Η μυρωδιά τής θύμισε ξανά το σπίτι των γονιών της, τα ήρεμα γεύματα ύστερα από την εκκλησία, τον πατέρα της να πίνει σέρι και να διαβάζει τις κυριακάτικες εφημερίδες. Αμέσως μετά τους κατέκλυσε το καλωσόρισμα της Τζάκι· αγκάλιασε και τους δύο και θα σήκωνε και τον Τζέιμς για να παίξει μαζί του, αλλά της είπαν ότι ήλπιζαν να κοιμηθεί.

Μέσα από μια ανοιχτή πόρτα η Άννα είδε ότι είχε στρωθεί το τραπέζι στην τραπεζαρία, για να φανεί ότι η περίσταση ήταν ιδιαίτερη· τα κεριά ήταν ήδη αναμμένα και οι χαρτοπετσέτες είχαν τυλιχτεί περίτεχνα. Μετά τον θάνατο της Μίμα όλα αυτά έμοιαζαν άκαιρα, σαν να γιόρταζαν την απώλειά της. Συνήθως έτρωγαν στην κουζίνα, ακόμα κι όταν υπήρχαν αρκετοί καλεσμένοι. Ο Άντριου

φορούσε πουκάμισο και σκούρο παντελόνι και η Τζάκι ένα μαύρο φορεματάκι, αρκετά κομψό και απλό σε σχέση με το συνηθισμένο γούστο της. Η Άννα ένιωσε παραμορφωμένη και ατημέλητη. Δεν είχε μπει στον κόπο να αλλάξει και πιθανόν να υπήρχαν υπολείμματα από το ρέψιμο του μωρού στην πλάτη της μπλούζας της. Αναρωτήθηκε αν το σεμνό ντύσιμο της Τζάκι ήταν μια χειρονομία αναγνώρισης του θανάτου της Μίμα.

Μάλλον όχι όμως, μιας και έδειχνε αποφασισμένη να διασκεδάσει.

«Τι λέτε να πιούμε λίγη σαμπάνια;» αναφώνησε. «Έχω βάλει δυο μπουκάλια να παγώνουν.» Τους οδήγησε στην κουζίνα, όπου στο τραπέζι υπήρχαν δυο μπουκάλια πολύ ακριβής σαμπάνιας σε μια παγωνιέρα. Η Άννα αναρωτήθηκε αν είχε αγοράσει την παγωνιέρα ειδικά για την περίσταση –η Τζάκι είχε αρχίσει να ψωνίζει μανιωδώς από το διαδίκτυο. Κατά πάσα πιθανότητα όχι. Οι Κλόστον συνήθιζαν να πίνουν σαμπάνια στα γενέθλια ή σε επετείους. Η Τζάκι γλίστρησε το χέρι στη μέση του γιου της. «Έλα, Ρόναλντ, άνοιξε ένα μπουκάλι για χάρη μου.»

Η Άννα σκέφτηκε ότι ο Ρόναλντ θα έφερνε αντίρρηση. Τον είδε να σφίγγεται στην αγκαλιά της Τζάκι και στη συνέχεια να κάνει μια κίνηση και να αποδιώχνει το χέρι της. Στο τέλος όμως η συνήθεια να ικανοποιεί τις προσδοκίες της Τζάκι ήταν πολύ έντονη για να αρνηθεί. Μπαίνοντας στο πνεύμα της περίστασης, τύλιξε το μπουκάλι με λευκή πετσέτα για να μην του γλιστρήσει από το χέρι, έστριψε τον φελλό και χάρισε στη μητέρα του ένα φευγαλέο χαμόγελο, που θύμιζε περισσότερο γκριμάτσα, όταν ο ήχος που ακούστηκε ήταν πιο δυνατός απ' όσο περίμενε.

Αλλά δεν δέχτηκε να πάρει το ποτήρι που του πρόσφερε η μητέρα του.

«Μήπως θες μπίρα; Ο πατέρας σου ποτέ δεν συμπάθησε τη σαμπάνια. Άρα θα μείνει περισσότερη για μας τις δύο, έτσι, Άννα;»

«Δεν θέλω να πιω», είπε ο Ρόναλντ. «Όχι έπειτα απ' αυτό που έγινε χθες βράδυ.»

Η Τζάκι ετοιμαζόταν να επιμείνει, την τελευταία στιγμή όμως κατάφερε να συγκρατηθεί. Η Άννα είδε ότι δυσκολεύτηκε να το κάνει. Η ηλικιωμένη γυναίκα γύρισε από την άλλη, πήρε ένα κουτάκι κόκα κόλα από το ψυγείο και το πρόσφερε στον γιο της.

«Ας μη μιλήσουμε γι' αυτό», είπε η Τζάκι. «Όχι απόψε. Υποτίθεται ότι έχουμε γιορτή.» Γέμισε ξανά το ποτήρι της με σαμπάνια και τους οδήγησε στην τραπεζαρία.

Δεν αναφέρθηκαν ξανά στη Μίμα παρά μόνο όταν άρχισαν να τρώνε την πουτίγκα, και μάλιστα η Τζάκι ήταν εκείνη που επανέφερε το θέμα. Η Άννα είχε αρχίσει να απολαμβάνει το δείπνο. Το κρασί την είχε χαλαρώσει. Ίσως και να είχε μεθύσει κάπως, αφού συνειδητοποίησε ότι γέλασε μάλλον δυνατά με ένα αστείο που είπε η Τζάκι. Αλλιώς δεν υπήρχε περίπτωση. Την επόμενη φορά που ο Ρόναλντ πήγε να της βάλει κρασί, η Άννα κάλυψε το ποτήρι με το χέρι της. *Ίσως τελικά όλα να διορθωθούν*, σκέφτηκε. *Ίσως καταφέρω να τα διορθώσω*. Και η Τζάκι έπινε πολύ όλο το βράδυ. Το πρόσωπό της είχε αναψοκοκκινίσει από το μαγείρεμα και την ευθύνη να τους κάνει να περάσουν καλά.

«Εδώ που τα λέμε, δεν είναι και τόσο τραγική απώλεια.»

«Τι εννοείς;» Το κουταλάκι του Ρόναλντ έμεινε μετέωρο.

Η Τζάκι σήκωσε το βλέμμα και τον κοίταξε. «Της Μίμα Γουίλσον. Κατά καιρούς ήταν μια απαίσια γριά κουτσομπόλα. Άσε που ήταν ατύχημα. Δεν πρέπει να κατηγορείς τον εαυτό σου.»

«Μην το λες αυτό.» Η φωνή του Ρόναλντ ήταν σταθερή.

Ακολούθησε μια παύση, με την Τζάκι να το ξανασκέφτεται. «Όχι, έχεις δίκιο. Πρέπει να σεβόμαστε τους νεκρούς.» Κοίταξε φευγαλέα την Άννα στην απέναντι πλευρά του τραπεζιού. *Πρέπει να πάμε με τα νερά του. Είναι αναστατωμένος*.

Μετά το εγκεφαλικό ο Άντριου μιλούσε με δυσκολία. Μερικές φορές χρειαζόταν πολλή ώρα μέχρι να βρει τις κατάλληλες λέξεις και να πιέσει τη γλώσσα του να τις πει. Περιστασιακά, έλεγε μαζεμένη μια ολόκληρη φράση, εκπλήσσοντας τόσο όσους τον άκουγαν, όσο και τον ίδιο. Έτσι έγινε και τώρα.

«Ήταν όμορφη γυναίκα», είπε. «Στα νιάτα της.» Όταν είδε τους πάντες να τον παρατηρούν, πρόσθεσε: «Η Τζεμάιμα Γουίλσον. Για την Τζεμάιμα Γουίλσον μιλάω.» Αμέσως μετά επέστρεψε σοκαρισμένος στη σιωπή.

«Ω, ναι, σκέτη κούκλα», είπε πικρόχολα η Τζάκι. «Και το εκμεταλλευόταν. Ακόμα και μεσόκοπη, φλέρταρε με άντρες που είχαν τα μισά της χρόνια.»

Η Άννα αναρωτήθηκε αν ο Άντριου ήταν ένας από αυτούς. Ακολούθησε μια αμήχανη παύση.

«Πάντα τη συμπαθούσα», είπε χαμηλόφωνα ο Ρόναλντ. «Όταν ήμασταν μικρά, έλεγε απίστευτες ιστορίες.»

«Α, ναι, τα μικρά τη συμπαθούσαν πολύ. Μαζεύονταν σπίτι της σαν μέλισσες γύρω απ' την κυψέλη.» Η Τζάκι έμοιαζε έτοιμη να συνεχίσει, όμως σταμάτησε την τελευταία στιγμή.

Ακολούθησαν μερικές στιγμές σιωπής. Ίσως ανακαλούσαν τις αναμνήσεις τους από τη Μίμα.

Ο Άντριου έβηξε κι αμέσως μετά είπε άλλη μια από τις αναπάντεχες φράσεις του. «Ένας άντρας πέθανε εξαιτίας της Τζεμάιμα Γουίλσον.» Κοίταξε γύρω στο τραπέζι, για να βεβαιωθεί ότι τον άκουγαν. Η Άννα είχε την εντύπωση ότι ο Άντριου ήθελε απεγνωσμένα να τον πιστέψουν. «Ένας άντρας πέθανε εξαιτίας της.» Ικανοποιημένος που είχε τραβήξει την προσοχή τους, πρόσθεσε: «Τώρα πια έχει πάει να βρει τον σύζυγό της. Ήταν πλασμένοι ο ένας για τον άλλο. Και θα μείνουν για πάντα μαζί. Στον Παράδεισο.» Ακολούθησε μια παύση κι ένα περίεργο, πνιχτό γέλιο. «Ή στην Κόλαση.»

Κεφάλαιο 13

Την ώρα που έβγαινε προσεκτικά με το αυτοκίνητο από το φεριμπότ στο Λάξο, ο Πέρεζ ένιωσε ένα στιγμιαίο τσίμπημα ντροπής. Κανονικά δεν έπρεπε να χαίρεται τόσο, επειδή είχε δραπετεύσει από το Γουόλσι, την οικογένεια του Σάντι και την αναστάτωση που πάντα ακολουθεί έναν απροσδόκητο θάνατο. Τη θλίψη μπορούσε να τη διαχειριστεί. Αυτό που δυσκολευόταν να διαχειριστεί ήταν οι εγωιστικές αντιδράσεις, αναπόφευκτες και ταυτόχρονα προσβλητικές, που εμφανίζονταν ως απόηχος. Η πρώτη ήταν η απληστία, αφού, ακόμα κι αν ο μακαρίτης δεν ήταν ευκατάστατος, όλο και κάτι υπήρχε για να προκαλέσει καβγάδες. Ακολουθούσε η ενοχή, μιας και η απληστία φαντάζει παράταιρη μετά τον θάνατο ενός αγαπημένου προσώπου και επειδή οι σχέσεις, ειδικά μεταξύ συγγενών, δεν είναι τέλειες. Τουλάχιστον ένας από όσους άφησε πίσω της η Μίμα θα είχε σκεφτεί κάποια στιγμή, *μακάρι να πέθαινες*. Χωρίς ίσως να το εννοεί πραγματικά, έχοντας όμως κάνει τη σκέψη. Και τώρα η σκέψη αυτή θα επέστρεφε και θα τον στοίχειωνε.

Κατευθύνθηκε νότια στο Μέινλαντ με προορισμό το Λέρικ και με το ραδιόφωνο να παίζει. Η Φραν έλεγε ότι το ενδιαφέρον του για όσους γνώριζε μέσω δουλειάς φανέρωνε ένα είδος αλαζονείας. «Μ' αρέσει που ενδιαφέρεσαι

γι' αυτούς, αλλά, στο κάτω κάτω, δεν είσαι ιερέας. Άσε τους άλλους να αναλάβουν την ευθύνη για τον πόνο τους. Γιατί θεωρείς ότι μπορείς να τους βοηθήσεις, όταν δεν το κάνουν οι ίδιοι τους οι φίλοι;» Εκείνη τη στιγμή προσπάθησε να ακολουθήσει τη συμβουλή της, να ξεχάσει το ωχρό, καταβεβλημένο πρόσωπο του Σάντι και το σφίξιμο στην πλάτη της Έβελιν όταν έσκυβε πάνω από την κουζίνα. Επέλεξε να αρχίσει να τραγουδάει, πολύ δυνατά, συνοδεύοντας τους Proclaimers. Η ομίχλη αραίωσε κάπως καθώς πλησίαζε στην πόλη, για να προβάλουν μερικές πινελιές χλωμής λιακάδας, που αντικατοπτρίζονταν στην προβλήτα τη στιγμή που πέρασε μπροστά από τον σταθμό των φεριμπότ.

Αποφάσισε να πάει σπίτι για το μεσημεριανό φαγητό. Ένιωσε την ανάγκη να μιλήσει στη Φραν και στην Κάσι, και δεν θα μπορούσε να το κάνει από το γραφείο με τη φασαρία και τις συνεχείς διακοπές. Το σπίτι του ήταν στενό και παλιό, χτισμένο πάνω στην προκυμαία, γι' αυτό και στον εξωτερικό τοίχο υπήρχε σημάδι από το υψηλότερο σημείο όπου έφτανε η στάθμη του νερού. Τώρα πια η ομίχλη είχε διαλυθεί αρκετά ώστε να φαίνεται το νησί Μπρέσι. Ήταν η πιο ζεστή μέρα της άνοιξης μέχρι στιγμής και άνοιξε το παράθυρο του καθιστικού, αφήνοντας να μπει ο ήχος των γλάρων και της παλίρροιας, ο αλμυρός αέρας.

Η Φραν τού έλειπε περισσότερο απ' όσο περίμενε. Φυσικά, δεν της το είχε πει. Η Φραν θα το απέρριπτε και θα του έλεγε ότι ήταν υπερβολικά ευσυγκίνητος. Όποτε της τηλεφωνούσε του έλεγε για όσους συναντούσε, για τις παραστάσεις που έβλεπε, για τις εκθέσεις που επισκεπτό-

ταν. Μερικές φορές ο Πέρεζ ανησυχούσε μήπως η Φραν αποφάσιζε να μην επιστρέψει. Εκείνη τη στιγμή σκέφτηκε ότι υπήρχε ένα κοινό σημείο της Φραν με τις γυναίκες που μόλις είχε συναντήσει κι ο ίδιος στο Γουόλσι. Ο ξάδερφος του Σάντι και ο πατέρας του ήταν ικανοποιημένοι με τη ζωή στα νησιά, όμως η Έβελιν και η Άννα κοιτούσαν τον κόσμο παραέξω και ήθελαν κάτι περισσότερο. Είχε την αίσθηση πως, με τις απαιτήσεις τους για αλλαγή, ίσως χαλούσαν το μέρος που ισχυρίζονταν ότι αγαπούσαν.

Το περασμένο καλοκαίρι είχε αγοράσει μια μεταχειρισμένη καφετιέρα φίλτρου από κάποιο καφεκοπτείο. Τοποθέτησε το χάρτινο φίλτρο, έβαλε τον καφέ και μύρισε το υπέροχο άρωμα, καθώς άρχιζαν να πέφτουν οι πρώτες σταγόνες στο δοχείο. Η Φραν ζήλευε την ικανότητά του να πίνει δυνατό σκέτο καφέ όλη τη μέρα χωρίς να επηρεάζεται ο βραδινός ύπνος του. Ο Πέρεζ συνειδητοποίησε ότι τη σκεφτόταν διαρκώς, ό,τι κι αν έκανε –ένα φόντο σε όλες τις άλλες σκέψεις του.

Τηλεφώνησε στο σπίτι των γονιών της, όμως δεν απάντησε κανείς και κατέβασε το ακουστικό μόλις ξεκίνησε ο τηλεφωνητής. Δεν του άρεσε η ιδέα να τον ακούσουν οι γονείς της να σέρνει τις λέξεις του, με μια προφορά που σίγουρα θα τους φαινόταν εντελώς ακατάληπτη.

Του είχε γίνει εμμονή ότι έπρεπε να ζητήσει τη Φραν σε γάμο. Η ιδέα αυτή είχε εμφανιστεί σαν φευγαλέα φαντασίωση το προηγούμενο καλοκαίρι, όμως τώρα είχε επιστρέψει και δεν έλεγε να φύγει. Αν της πρότεινε να συζήσουν, ήξερε ότι η Φραν θα έσπευδε να συμφωνήσει. Γνωρίζονταν εδώ και πάνω από έναν χρόνο και έμενε σχεδόν τον μισό καιρό στο σπίτι της στο Ρέιβενσουικ.

Πρόσφατα του είχε πει, δήθεν αστειευόμενη, αν και ήταν φανερό πως ήθελε να τσεκάρει την αντίδρασή του, «αν πουλούσαμε και τα δύο σπίτια, θα μπορούσαμε να αγοράσουμε κάτι πιο ευρύχωρο.» Ο Πέρεζ δεν είχε δεσμευτεί και ήξερε ότι η Φραν είχε απογοητευτεί, αλλά ήταν πολύ περήφανη για να το δείξει.

Από πλευράς ηθικής δεν είχε αντίρρηση να μείνουν μαζί και δεν του καιγόταν καρφί για τη γνώμη των άλλων –ακόμα και των γονιών του–, όμως η ιδέα του γάμου εξακολουθούσε να τον στοιχειώνει. Ο λόγος ήταν η μονιμότητα και η σταθερότητα· ήξερε ότι η Φραν ήθελε κι άλλο παιδί και τον τρομοκρατούσε η ιδέα να γίνει αιτία για μια διαλυμένη οικογένεια. Υπήρχε όμως και ένα λιγότερο ευγενές κίνητρο. Η Φραν είχε παντρευτεί τον Ντάνκαν, έτσι δεν είναι; Αν απέρριπτε τον Πέρεζ, δεν θα σήμαινε ότι τον αγαπούσε λιγότερο από τον Χάντερ, με τις εξωσυζυγικές σχέσεις και τα έξαλλα πάρτι του; Ο Πέρεζ βασανιζόταν από την πιθανότητα της απόρριψης, ωστόσο δεν μπορούσε να απαλλαγεί από την ιδέα.

Γέμισε ξανά την κούπα του με καφέ και πήρε τη Φραν στο κινητό. Ήθελε να της μιλήσει κι ήταν πρόθυμος να ανεχτεί τη φασαρία από τα γέλια και την κίνηση. Η Φραν απάντησε σχεδόν αμέσως.

«Τζίμι; Πόσο χαίρομαι που σ' ακούω.»

«Μήπως ενοχλώ;» Γιατί ακουγόταν πάντα τόσο τυπικός όταν μιλούσε μαζί της στο τηλέφωνο; Θα μπορούσε κάλλιστα να μιλάει σε κάποιον απ' τους συναδέλφους του.

«Πήρες την κατάλληλη στιγμή. Είμαστε σε μια έκθεση στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Η μαμά και ο μπαμπάς έχουν πάει την Κάσι να δει τους δεινόσαυρους και βρήκα την

ευκαιρία να πιω έναν καφέ με την ησυχία μου.» Ο Πέρεζ φαντάστηκε το πρόσωπό της να φωτίζεται από ενθουσιασμό και αναρωτήθηκε τι να φορούσε η Φραν. Θα του άρεσε να μάθει. Άραγε θα παραξενευόταν αν τη ρωτούσε;

«Σπίτι είμαι», της είπε. «Βρήκα κι εγώ την ευκαιρία για έναν γρήγορο καφέ. Και ήθελα να σου μιλήσω με ησυχία.»

«Μακάρι να ήμουν εκεί.»

Και γιατί δεν το κάνεις; Πάρε το πρώτο αεροπλάνο από το Χίθροου για Αμπερντίν και θα σου κλείσω θέση στην τελευταία πτήση της Loganair. Το βράδυ θα μπορούσες να είσαι πίσω.

Με τις πρακτικές λεπτομέρειες του σχεδίου να απασχολούν τη σκέψη του –σκεφτόταν ότι η Φραν θα έπρεπε να ετοιμάσει τις βαλίτσες της, άρα δεν θα προλάβαινε– ξαφνικά συνειδητοποίησε ότι υπήρχε μια παύση. Η Φραν περίμενε την απόκρισή του. «Δεν ξέρεις», της είπε, «πόσο μου λείπεις.»

Και στο μυαλό του, ο ίδιος στοιχειωμένος, γελοίος ψαλμός. *Παντρέψου με. Παντρέψου με. Παντρέψου με.* Η Φραν θα τον απέρριπτε και, για άλλη μια φορά, θα τον χαρακτήριζε συναισθηματικό.

«Όπως και να 'χει», είπε η Φραν, «δεν θ' αργήσει να γίνει κι αυτό. Σε λιγότερο από μία βδομάδα».

«Ανησυχούσα μήπως απολαμβάνεις τόσο πολύ τη ζωή στην πόλη, που δεν θα 'θελες να γυρίσεις.»

«Ω Θεέ μου, Τζίμι, όχι. Ούτε να το σκέφτεσαι. Δεν βλέπω την ώρα να γυρίσω.»

Και τότε το στομάχι του σφίχτηκε σαν να βρισκόταν στον *Καλό Ποιμένα* εν μέσω καταιγίδας και ένιωσε ξανά δεκάξι χρονών και ερωτευμένος για πρώτη φορά. Για την

ώρα, έπρεπε ν' αρκεστεί σ' αυτό, καθώς κατέφτασαν η Κάσι και οι παππούδες της και η Κάσι ζήτησε επιτακτικά να του μιλήσει και να του πει όσα είχε μάθει για τον Τυραννόσαυρο Ρεξ.

Στο γραφείο όλες οι συζητήσεις αφορούσαν τον θάνατο της γιαγιάς του Σάντι, με εικασίες για τις συνθήκες του ατυχήματος.

«Ήμουν στο σχολείο με τον Ρόναλντ Κλόστον», είπε κάποιος. «Μια ζωή ήταν κάπως αφηρημένος, αλλά θα περίμενες να προσέχει περισσότερο με τα όπλα. Άλλωστε δεν ήταν από τους μάγκες του νησιού.»

«Σύμφωνα με τον Σάντι, πίνει αρκετά.»

Ο Πέρεζ άκουγε τη συζήτηση και αναρωτιόταν πόσος καιρός θα περνούσε μέχρι να ξεχάσει ο κόσμος ότι ο Ρόναλντ Κλόστον είχε πυροβολήσει τη Μίμα Γουίλσον στο Γουόλσι, μια νύχτα με ομίχλη. Τα κουτσομπολιά θα τον ακολουθούσαν για χρόνια, όπου και αν πήγαινε. Ακόμα κι αν δεν προέκυπταν επιβαρυντικά στοιχεία, η ιστορία θα τον συνόδευε ώσπου να πεθάνει.

Για να μην παρασυρθεί ώσπου από τα κουτσομπολιά, τηλεφώνησε και κανόνισε να συναντηθεί με τη γενική εισαγγελέα. Πριν πάει στο γραφείο της, ο Πέρεζ κράτησε βιαστικά μερικές σημειώσεις σ' ένα κομμάτι χαρτί. Δεν μπορούσε να προβλέψει τη στάση της. Ο Πέρεζ δεν ήθελε να υποβαθμίσει το ατύχημα, τη βλακεία του Ρόναλντ να βγει με το όπλο μέσα στην ομίχλη αφότου είχε καταναλώσει μερικά ποτά. Ήλπιζε όμως ότι θα κατάφερνε να την πείσει πως η συμπεριφορά του ήταν απερίσκεπτη, όχι εγκληματική.

Δυσκολευόταν να εξηγήσει τον ρόλο της γενικής εισαγγελέως στους Άγγλους συναδέλφους του. Ακόμα και η Φραν δεν μπορούσε να το κατανοήσει: «Ναι, αλλά τι ακριβώς κάνει;» Ο Πέρεζ πάντα έλεγε ότι ήταν ένας συνδυασμός τακτικού ανακριτή και δημόσιου κατήγορου, όμως η Φραν δεν το καταλάβαινε ούτε αυτό. Καταλάβαινε μόνο ότι ο γενικός εισαγγελέας ήταν ο προϊστάμενός του.

Η Ρόνα Λανγκ, η καινούρια εισαγγελέας, ήταν μια ψύχραιμη πενηντάρα με γλώσσα που τσάκιζε και μια γκαρνταρόμπα γεμάτη επώνυμα συνολάκια, που έμοιαζαν πολύ παράταιρα για τα Σέτλαντ. Οι φήμες έλεγαν ότι κάθε μήνα πήγαινε αεροπορικώς στο Εδιμβούργο για μια επίσκεψη στον κομμωτή της. Ο Πέρεζ ποτέ δεν έδινε σημασία στα κουτσομπολιά, όμως μπορούσε σχεδόν να πιστέψει ότι τα ξανθά της μαλλιά ήταν φυσικά και ότι ο τρόπος που τα κούρευε αφαιρούσε δέκα χρόνια από την ηλικία της. Το πάθος της ήταν η ιστιοπλοΐα. Είχε ερθει από τις Ορκάδες νήσους στα Σέτλαντ με ιστιοφόρο και ερωτεύτηκε τα νησιά. Σε μια στιγμή αυθορμητισμού στα εγκαίνια του νέου μουσείου, του είχε πει ότι από τη θάλασσα τα Σέτλαντ έμοιαζαν με τον Παράδεισο. Ο Πέρεζ ήθελε να τη ρωτήσει πώς της φαίνονταν από τη στεριά, όμως εκείνη είχε ήδη προχωρήσει για να συναντήσει πιο σπουδαίους καλεσμένους. Ζούσε μόνη σ' ένα παλιό σχολείο κοντά στη μαρίνα του Έιθ και κατάφερνε να κρατάει το παρελθόν και το παρόν της εντελώς κρυφά. Το μόνο που ήξεραν οι άλλοι για κείνη ήταν ότι είχε ένα καταμαράν, το πιο μεγάλο και ακριβό ιστιοφόρο στα νησιά.

Ο Πέρεζ δεν ήξερε τι να συμπεράνει για κείνη. Από την πρώτη στιγμή κατάλαβε ότι ήταν ικανή και οργανωτι-

κή αλλά μάλλον αδίστακτη. Στα νησιά κυκλοφορούσε η φήμη ότι είχε πολιτικές φιλοδοξίες. Θα της άρεσε να γίνει μέλος του Σκοτσέζικου Κοινοβουλίου. Το σίγουρο είναι, σκέφτηκε, ότι θα της άρεσε η εξουσία.

Όταν ο Πέρεζ μπήκε μέσα, η εισαγγελέας σηκώθηκε από το γραφείο της και κάθισαν σε άνετες πολυθρόνες, έχοντας ανάμεσά τους ένα τραπεζάκι. Αμέσως μετά ο βοηθός της έφερε καφέ.

«Ήρθες για την Τζεμάιμα Γουίλσον.» Έβαλε καφέ και γύρισε το αψεγάδιαστο πρόσωπό της προς το μέρος του.

«Μάλλον πρόκειται για ένα δυσάρεστο ατύχημα. Ένας άνθρωπος βγήκε με φακό να κυνηγήσει λαγούς μέσα στη νύχτα. Δεν μπορούσε να ξέρει ότι η ηλικιωμένη τριγύριζε εκτός σπιτιού. Δεν γνωρίζουμε ακόμα για ποιο λόγο η γυναίκα ήταν έξω.»

«Το κυνήγι με χρήση φακού είναι παράνομο», του είπε.

«Ναι, όμως όλοι το κάνουν και, μέχρι στιγμής, δεν έχουμε οδηγήσει κανέναν στο δικαστήριο.»

Ακολούθησε μια παύση. Από κάποιο άλλο γραφείο άκουσε τον ήχο από το πληκτρολόγιο ενός υπολογιστή. Τον ήχο ενός τηλεφώνου.

«Όταν μετατέθηκα εδώ, μου ζητήθηκε να δώσω μια ομιλία στο Μπρέσι», του είπε. «Ρώτησα τον διοργανωτή πώς φαινόταν στους κατοίκους που ο επικεφαλής της Εισαγγελίας κατάγεται από τα Λόουλαντς της Σκοτίας και είναι γυναίκα. Το σκέφτηκε για λίγο κι έπειτα είπε: “Οι κάτοικοι δεν πρόκειται να σας δουν σαν εχθρό.” Έκανε άλλη μια παύση και έπειτα πρόσθεσε. “Εχθρός είναι οι

λαγοί”.» Σήκωσε το βλέμμα της και χαμογέλασε. «Το είπε σχεδόν σοβαρά.»

«Άρα δεν θα βοηθήσει τη δημοτικότητά σου το να ασκήσεις δίωξη.»

«Για το κυνήγι με χρήση φακού, όχι. Όμως ο θάνατος είναι άλλο θέμα. Υπάρχει το ζήτημα της αμέλειας.» Φορούσε κρεμ σακάκι και παντελόνι. Εκείνη τη στιγμή σταύρωσε τα πόδια της στο ύψος των αστραγάλων και ο Πέρεζ είδε τα λεπτά επίπεδα παπούτσια, που είχαν ακριβώς το ίδιο χρώμα. «Για να στοιχειοθετηθεί η αμέλεια, ο κύριος Κλόστον πρέπει να είχε σκεφτεί την πιθανότητα η κυρία Γουίλσον να ήταν εκτός σπιτιού, παρά το προχωρημένο της ώρας.»

«Ήταν γνωστό ότι η Μίμα έμενε μέσα μετά τη δύση του ηλίου», είπε ο Πέρεζ.

«Σ' αυτή την περίπτωση δεν βλέπω να έχουμε κάποιο έγκλημα εδώ.» Σήκωσε το βλέμμα της, τον κοίταξε και χαμογέλασε. «Εσύ τι λες, επιθεωρητά;»

«Το σίγουρο είναι ότι δεν θεωρώ τον Κλόστον εγκληματία.»

«Αλλά;» Συνοφρυώθηκε, όχι τόσο λόγω ανυπομονησίας όσο περισσότερο λόγω έκπληξης. Πίστευε ότι η απόφασή της επί του ζητήματος θα ικανοποιούσε και τον Πέρεζ.

«Ισχυρίζεται ότι δεν έριχνε στο κτήμα της Μίμα Γουίλσον.» Μακάρι η εισαγγελέας να μην είχε αντιληφθεί τη διστακτικότητά του, την αδιόρατη έμφαση στο όνομα του Ρόναλντ. Άλλωστε ο στόχος της επίσκεψής του είχε ήδη επιτευχθεί.

«Φυσιολογική αντίδραση. Είμαι σίγουρη ότι ένιωσε συντριβή όταν διαπίστωσε τι είχε κάνει. Σε παρόμοιες καταστάσεις, όλοι μας θα θέλαμε να αποφύγουμε τις ενοχές, να πείσουμε τον εαυτό μας ότι δεν ευθυνόμαστε.»

«Μπορεί.»

Τον κοίταξε. Ήταν δύσκολο να φανταστεί αυτή την υπέροχη γυναίκα να πλοηγεί μόνη το σκάφος της με οχτώ μποφόρ, αν και αντιλαμβανόταν τη δύναμη του χαρακτήρα της που θα της επέτρεπε να απολαμβάνει μια εμπειρία τέτοιου τύπου. «Τζίμι, πες μου τι σε προβληματίζει. Ανεπίσημα.»

«Θα ήθελα να ξέρω τι γύρευε η Μίμα Γουίλσον εκτός σπιτιού με τέτοιον καιρό. Και θα ήμουν πιο ήρεμος αν ο Ρόναλντ Κλόστον παραδεχόταν ότι κυνηγούσε στο κτήμα της.»

«Τι θέλεις να πεις, Τζίμι; Ότι κάποιος άλλος τη σκότωσε;» Κάπου στον τόνο της αντιλήφθηκε ένα ίχνος σαρκασμού, χλευασμού σχεδόν, παρόλο που η έκφρασή της δεν φανέρωνε τίποτα τέτοιο.

«Ο Κλόστον λέει ότι ήταν μόνος του έξω, χθες το βράδυ. Δεν προσπαθεί να ρίξει αλλού την ευθύνη.»

«Συνεπώς, αν κάποιος άλλος σκότωσε την Τζεμάιμα Γουίλσον, δεν ήταν ατύχημα. Αυτό θέλεις να πεις, Τζίμι; Ειλικρινά, περιμένεις να ζητήσω έρευνα για ανθρωποκτονία εξαιτίας της ελάχιστης πιθανότητας να μην πυροβόλησε ο Κλόστον προς το σπίτι; Ξέρεις πόσο θα στοίχιζε κάτι τέτοιο στον φορολογούμενο.»

Μόλις το είπε φωναχτά, ο Πέρεζ συνειδητοποίησε ότι η πιθανότητα του φόνου βρισκόταν στο πίσω μέρος του μυαλού του από τη στιγμή που είδε τον τόπο του εγκλή-

ματος. Είχε απορρίψει την ιδέα ως γελοία, μελοδραματική. «Δεν βλέπω γιατί να θέλει κάποιος να τη σκοτώσει», είπε. «Ήταν η γιαγιά του Σάντι Γουίλσον. Είχε περάσει όλη της τη ζωή στο Γουόλσι. Όλοι λένε πως ήταν μάλλον ιδιόρρυθμη, αλλά δεν παραπέμπει σε πιθανό θύμα. Είμαι κάπως επιφυλακτικός μόνο και απλώς επειδή δεν καταλαβαίνω πώς έγινε το ατύχημα.»

Η εισαγγελέας έκανε μια παύση και ήπιε μια γουλιά καφέ. «Είμαστε βέβαιοι ότι σκοτώθηκε από το όπλο του Κλόστον;»

«Υπάρχει το γνωστό πρόβλημα με τις καραμπίνες. Δεν χρησιμοποίησε τουφέκι, όπου κάθε όπλο αφήνει ένα μοναδικό ίχνος στη σφαίρα. Θα εξετάσουμε τα πυρομαχικά που βρέθηκαν, εικάζω όμως ότι όλοι στο Γουόλσι χρησιμοποιούν τα ίδια όταν βγαίνουν για λαγούς.»

Εκείνη έγειρε στην πλάτη της πολυθρόνας της. Παρά το ακριβό μακιγιάζ, ο Πέρεζ διέκρινε τις λεπτές γραμμές στο μέτωπό της, τις ρυτίδες στις γωνίες των ματιών της.

«Δεν έχω αρκετά στοιχεία για να το χαρακτηρίσω ως κάτι διαφορετικό από θάνατο λόγω ατυχήματος», είπε τελικά. «Οτιδήποτε άλλο θα μπορούσε να προκαλέσει περιττή αναστάτωση στην οικογένεια της μακαρίτισσας και μια υστερία στην κοινότητα, κάτι που δεν βοηθάει κανέναν. Δεν θα μπορούσα να το αιτιολογήσω.»

Ο Πέρεζ έγνεψε καταφατικά. Ήταν η μοναδική απόφαση που μπορούσε να πάρει.

«Συμφωνούμε ότι δεν θα απαγγείλουμε κατηγορίες στον Κλόστον; Έτσι, αποφεύγουμε και τις αντιδράσεις της κοινότητας.»

«Α, ναι», της είπε. «Ως προς αυτό, συμφωνούμε.»

«Όσο για τις επιφυλάξεις σου σχετικά με τις λεπτομέρειες του πυροβολισμού, τις κατανοώ. Ίσως το καλύτερο σχέδιο δράσης να είναι μια διακριτική έρευνα. Τίποτα το επίσημο σ' αυτή τη φάση. Έτσι κι αλλιώς θα πρέπει να γίνει νεκροψία. Ας δούμε αν καταφέρεις να ανακαλύψεις κάτι μέσα στην επόμενη βδομάδα. Φρόντισε να με ενημερώνεις.» Έξυπνη απόφαση, σκέφτηκε ο Πέρεζ. Κάλυπτε τα νώτα της. Αν ο θάνατος της Μίμα οφειλόταν τελικά σε δολοφονία, θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι δεν είχε απορρίψει την ιδέα χωρίς δεύτερη σκέψη.

Γι' άλλη μια φορά ο Πέρεζ έγνεψε καταφατικά. Η εισαγγελέας δεν ήταν αρκετό καιρό στα Σέτλαντ ώστε να γνωρίζει ότι η διακριτικότητα για ένα τέτοιο ζήτημα ήταν σχεδόν αδύνατη. Δεν υπήρχε η έννοια της ιδιωτικής ζωής. Τίποτα δεν περνούσε απαρατήρητο. Του είχε προτείνει ένα σχέδιο δράσης που ήταν αδύνατον να το εφαρμόσει με τρόπο που να την ικανοποιεί. Και δεν είχε το θάρρος να της το πει.

Σταμάτησε στην πόρτα καθώς θυμήθηκε άλλη μια λεπτομέρεια.

«Πριν από δύο βδομάδες βρέθηκε στο Σέτερ ένα κρανίο. Η Βαλ Τέρνερ το ανέφερε στον Σάντι. Σου το είπε;»

Εκείνη ανασήκωσε τα φρύδια. «Θεωρείς ότι έχει κάποια σχέση;»

«Δεν ξέρω. Είναι παλιό», της είπε. «Ένα τμήμα κρανίου. Βρέθηκε σε μια αρχαιολογική ανασκαφή. Σύμπτωση.»

Κεφάλαιο 14

Ο Σάντι ξύπνησε από βαθύ ύπνο. Άκουσε τα πρόβατα απ' έξω, μύρισε κάτι φουρνιστό και συνειδητοποίησε αμέσως ότι δεν βρισκόταν στο στενάχωρο και ακατάστατο διαμέρισμά του στο Λέρικ αλλά στο Ούτρα, το κτήμα τους στο Λίντμπι. Τις περισσότερες μέρες η μητέρα του φούρνιζε, ακόμα κι όταν στο σπίτι ήταν μόνο η ίδια και ο Τζόζεφ. Η παρουσία του Σάντι αποτελούσε μια επιπλέον δικαιολογία. Έμεινε ξαπλωμένος για λίγο κοιτώντας το γνώριμο δωμάτιο. Η μητέρα του το είχε συμμαζέψει μετά την αναχώρησή του, είχε κατεβάσει τις αφίσες από τους τοίχους, είχε αφαιρέσει τον στόχο για τα βελάκια, είχε αλλάξει την ταπετσαρία και τις κουρτίνες. Ο Σάντι είχε θυμηθεί να ξεφορτωθεί τη στοίβα με τα πορνοπεριοδικά, χωμένα κάτω από το κρεβάτι από τότε που ήταν έφηβος, πριν της επιτρέψει να μπει στο δωμάτιο και χαμογέλασε καθώς θυμήθηκε ότι είχε βγάλει κρυφά τα περιοδικά από το σπίτι σε δυο σακούλες σούπερ μάρκετ. Ντροπής πράγματα! Μια ζωή η Έβελιν τον έκανε να αισθάνεται σαν δεκατετράχρονο. Τώρα πια το δωμάτιο ήταν καθαρό και ουδέτερο, ενώ ακόμα και η μυρωδιά ήταν διαφορετική. Η Έβελιν είχε αποφασίσει ότι εδώ θα κοιμόταν το μωρό όποτε η Αμίλια και ο Μάικλ έρχονταν από το Εδιμβούργο.

Ο χώρος δεν ήταν πια δικός του. Κοίταξε το ρολόι στο κομοδίνο. Οχτώ η ώρα.

Αν στο Λέρικ είχε ρεπό, θα συνέχιζε να κοιμάται, όμως στο Γουόλσι τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Εδώ υπήρχε η μητέρα του, με τις προσδοκίες, τις επικρίσεις και τα φουρνίσματά της. Έτσι όπως ενδιαφερόταν ο Σάντι για τη γνώμη της, θα νόμιζε κανείς πως ήταν ακόμα παιδάκι. Αναρωτήθηκε αν θα κατάφερνε ποτέ να ξεφύγει από τον έλεγχό της.

Τεντώθηκε και πήγε τρεκλίζοντας ως το μπάνιο, όμως η μητέρα του τον είχε ακούσει ήδη.

«Σάντι! Μόλις έβρασε το νερό. Να σου φτιάξω τσάι;» Ποτέ της δεν κατάφερε να το χωνέψει ότι το πρωί προτιμούσε να πίνει καφέ.

«Όχι ακόμα. Θα μπω για ένα ντους.» Ο τόνος του ήταν πιο επιθετικός απ' όσο έπρεπε. Η σχέση τους ήταν μια σειρά από μικρές μάχες για ανεξαρτησία· ο Σάντι ήταν σίγουρος ότι η μητέρα του ούτε που τις πρόσεχε, με αποτέλεσμα οι αντιπαραθέσεις να τον απογοητεύουν ακόμα περισσότερο. Κάτω από το καινούριο τηλέφωνο της μπανιέρας, με τη δυνατή ροή, αναρωτήθηκε για τη σχέση του πατέρα του με τη Μίμα. Άραγε ένιωθε ανάλογη πικρία όταν η Μίμα τού ζητούσε να σκοτώνει τις κότες της μόλις έπαυαν να κάνουν αυγά; Ο Σάντι πίστευε ότι δεν υπήρχε καμία σύγκριση. Ο Τζόζεφ λάτρευε τη Μίμα και απολάμβανε την παρέα της. Γελούσαν με τα ίδια αστεία. Ο Σάντι ήταν σίγουρος ότι ο Τζόζεφ έλεγε στη Μίμα πράγματα που δεν εκμυστηρευόταν ποτέ στη σύζυγό του. Ο Σάντι είχε περάσει τη ζωή του ανακαλύ-

πτοντας τρόπους για να μη λέει στη μητέρα του οτιδήποτε σημαντικό.

Στην κουζίνα ένιωσε μεταξύ ενόχλησης και τρυφερότητας. Η Έβελιν στεκόταν στο τραπέζι και άνοιγε φύλλο, έχοντας σηκώσει τα μανίκια της μπλούζας της ως τους αγκώνες. Θα έφτιαχνε πίτα με φρούτα, που ήξερε ότι του άρεσε. Η ενεργητικότητά της ήταν απίστευτη. Ίσως ένιωθε παγιδευμένη στο νησί. Ίσως είχε θυσιάσει όλες τις φιλοδοξίες της για να παραμείνει εδώ, να μεγαλώσει τα δυο αγόρια της, να κρατήσει ενωμένη την οικογένεια ενόσω ο Τζόζεφ εργαζόταν για τον Χάντερ. Δεν θα ήταν εύκολο για κείνη να παλεύει με τα οικονομικά, να βλέπει την Τζάκι Κλόστον και τις υπόλοιπες γυναίκες των ψαράδων με τόσα χρήματα που δεν ήξεραν πώς να τα ξοδέψουν, ξέροντας πως αν είχε γεννηθεί σε άλλη οικογένεια ή αν είχε επιλέξει άλλον σύζυγο, θα ήταν κι εκείνη πλούσια. Ο Σάντι ήξερε ότι κάποιες στιγμές η μητέρα του το σκεφτόταν πολύ.

«Το τσάι είναι έτοιμο», του είπε. Κι αμέσως μετά συνοφρυώθηκε, καθώς το θυμήθηκε. «Ή μήπως προτιμάς καφέ; Δεν μου κάνει κόπο. Το νερό είναι ακόμα ζεστό.»

«Μια χαρά είναι το τσάι.»

Γέμισε ένα φλιτζάνι, έβαλε δημητριακά σ' ένα μπολ και βρήκε μια καθαρή γωνιά στο τραπέζι.

«Γίνεται να τηλεφωνήσεις σήμερα στον καλό μας τον επιθεωρητή Πέρεζ και να μάθεις πότε μπορούμε να ορίσουμε τη μέρα της κηδείας;»

Για να κανονίσει ο Μάικλ να έρθει, σκέφτηκε ο Σάντι. *Για να μπορέσει η Έβελιν να δείξει σε όλο το νησί το κα-*

μάρι της, τον μεγάλο της γιο, με το φαντεζί κοστούμι και τα χειροποίητα παπούτσια του. Κι εκείνη τη στιγμή συνειδητοποίησε ότι η σχέση με τη μητέρα του ήταν προβληματική επειδή νοιαζόταν περισσότερο για τον Μάικλ παρά για εκείνον. *Ζηλεύω*, σκέφτηκε εμβρόντητος. *Αυτό είν' όλο. Καλά, τόσο ηλίθιος ήμουν και δεν το είχα συνειδητοποιήσει;*

«Ο Πέρεζ ίσως έρθει στο Γουόλσι», της είπε. «Εξαρτάται απ' το τι είπε η εισαγγελέας.»

«Εννοείς ότι ίσως έρθει για να συλλάβει τον Ρόναλντ;»

Ο Σάντι ανασήκωσε τους ώμους. Δεν είχε κανένα λόγο να ακούγεται τόσο ικανοποιημένη από αυτή την πιθανότητα. *Πάντως, κι εκείνη ζηλεύει*, σκέφτηκε. *Ζηλεύει την Τζάκι και το εντυπωσιακό σπίτι στον λόφο και την καινούρια BMW κάθε χρόνο και τα ταξίδια στο Μπέργκεν με το σκάφος. Όταν αρρώστησε ο Άντριου, θα 'πρεπε να συνειδητοποιήσει ότι δεν έχει λόγους να ζηλεύει, όμως της είναι αδύνατον να συγκρατηθεί. Ουσιαστικά, δεν θέλει να κατηγορηθεί ο Ρόναλντ. Θέλει μόνο να δει την Τζάκι να υποφέρει.*

«Πού είναι ο μπαμπάς;»

«Πήγε στο Σέτερ. Η αγελάδα εξακολουθεί να χρειάζεται άρμεγμα και κάποιος πρέπει να ταΐσει τις κότες και τη γάτα.»

«Λέω να περάσω από εκεί. Να δω αν θέλει καμιά βοήθεια.»

Σκέφτηκε ότι θα του έλεγε κάτι για να τον αποτρέψει. Η μητέρα του μπορεί και να ευχόταν οι δυο τους να τα πήγαιναν το ίδιο καλά όπως εκείνος με τον πατέρα του.

Όμως η Έβελιν συγκρατήθηκε. «Γιατί όχι;» του είπε. «Η βροχή σταμάτησε και η ομίχλη έχει διαλυθεί. Είναι ό,τι πρέπει για βόλτα.»

Όταν έφτασε στο Σέτερ, ο πατέρας του είχε τελειώσει με τα ζώα. Ο Σάντι τον βρήκε όρθιο στην κουζίνα. Στάθηκε στην πόρτα και κοίταξε μέσα. Ο πατέρας του έμοιαζε χαμένος στις σκέψεις του και ο Σάντι σκέφτηκε ότι θα ήταν αδιάκριτο να μπουκάρει μέσα, ταυτόχρονα όμως δεν ήθελε να περιμένει απ' έξω σαν χαζός. Τελικά ο Τζόζεφ τον είδε.

«Είναι δύσκολο να σκέφτεσαι αυτό το μέρος χωρίς εκείνη», είπε ο μεγαλύτερος άντρας. «Σκέφτομαι διαρκώς ότι θα με πλησιάσει από πίσω και θα μ' αρχίσει στα πειράγματα και στα κουτσομπολιά.»

«Πώς κατάφερνε να μαθαίνει όλα όσα γίνονταν στο νησί;» Ο Σάντι είχε από παλιά αυτή την απορία. Η γιαγιά του μάθαινε για τις περιπέτειες και τις ερωτοδουλειές των φίλων του πριν από τον ίδιο. Δεν ήταν καθόλου παράξενο που η Έβελιν τη χαρακτήριζε μάγισσα. «Δεν έβγαινε και πολύ τώρα τελευταία.»

«Κάθε δυο τρεις μέρες πήγαινε στο μαγαζί στο Λίντμπι», είπε ο Τζόζεφ. «Τόσος κόσμος ερχόταν να τη δει. Ο Σέντρικ περνούσε κάθε Πέμπτη για κουβεντούλα, αλλά δεν προτιμούσαν την παρέα της μόνο οι άνθρωποι της γενιάς της. Άλλωστε μυριζόταν τα σκάνδαλα όπως άλλοι μυρίζονται τα κλούβια αυγά.» Κοίταξε γύρω στο δωμάτιο κι έμοιαζε σαν να κατέγραφε τις λεπτομέρειες στη μνήμη του. Την κάρτα από τις πιο πρόσφατες διακοπές του Μάικλ και της Αμίλια στο εξωτερικό, που ήταν στερεωμένη στο κο-

μό, το θρησκευτικό κεντητό, που ίσως το είχε κεντήσει όταν ήταν μικρή και έδειχνε παράταιρο σε οποιονδήποτε χώρο είχε ζήσει ποτέ η Μίμα, την τεράστια τηλεόραση, τα άπλυτα ποτήρια δίπλα στον νεροχύτη. Τη φωτογραφία με τον πατέρα του Τζόζεφ, που είχε τραβηχτεί στη διάρκεια του πολέμου, και στην οποία ήταν νέος, με το νορβηγικό πουλόβερ του. Και οι δύο ήξεραν ότι η Έβελιν δεν θα ησύχαζε παρά μόνο όταν όλα αυτά ξεσκονίζονταν, καθαρίζονταν και αποθηκεύονταν.

«Συνεχίζεις να νιώθεις το μέρος αυτό σαν σπίτι σου;» Μόλις το είπε, ο Σάντι σκέφτηκε ότι η ερώτηση ήταν μάλλον χαζή. Ο Τζόζεφ ζούσε στο Ούτρα από τότε που παντρεύτηκε. Το Ούτρα ανήκε στην οικογένεια της Έβελιν και ήταν ένα ετοιμόρροπο ερείπιο όταν μετακόμισαν εκεί. Ο Τζόζεφ είχε φτιάξει από το τίποτα ένα κανονικό σπίτι.

Όμως ο πατέρας του το σκέφτηκε πριν μιλήσει και δεν απάντησε ευθέως. «Δεν ήταν εύκολο να μεγαλώνω εδώ», είπε. «Ο πατέρας μου πέθανε όταν ήμουν ακόμα μωρό και η Μίμα δεν ήταν ποτέ από εκείνες τις νησιώτισσες που είχαν φαγητό στο τραπέζι όταν γύριζα από το σχολείο ούτε και καθαρά ρούχα για να φοράω κάθε πρωί. Από πολύ νωρίς έμαθα να φροντίζω τον εαυτό μου. Αλλά ήταν ευτυχισμένα χρόνια. Ήξερε ένα σωρό ιστορίες. Έλεγε ότι ήμασταν μόνοι απέναντι σε όλους τους άλλους.» Γέλασε. «Πάντα χρησιμοποιούσε μελοδραματικές φράσεις. Μεγάλωσα με ιστορίες για τον πατέρα μου, για το πόσο πλούσιοι θα ήμασταν αν ζούσε. "Μου είχε υποσχεθεί τον ουρανό με τ' άστρα. Όμορφα ρούχα κι ένα όμορφο σπίτι." Λάτρευε να λέει ιστορίες· ένα μείγμα με πραγματικούς χαρακτήρες του νησιού, φαντασιώσεις και μύθους.

Μπορούσα να την ακούω για ώρες, αν και μερικές φορές θα προτιμούσα να το έκανα με το στομάχι γεμάτο.»

Για πρώτη φορά ο Σάντι κατάλαβε τι ήταν εκείνο που τράβηξε τον πατέρα του στην Έβελιν. Φρόντιζε να υπάρχει φαγητό όταν επέστρεφε από τη δουλειά και το σπίτι ήταν πάντα καθαρό, τα ρούχα πλυμένα και σιδερωμένα.

«Γιατί λες να βγήκε έξω εκείνο το βράδυ;»

«Γιατί έκανε το οτιδήποτε η μητέρα;» Ο Τζόζεφ γέλασε. «Την ήξερα πολλά χρόνια και δεν έπαψε ούτε στιγμή να είναι ένα μυστήριο για μένα.»

Ο Σάντι σκέφτηκε ότι ο πατέρας του προσπαθούσε να ξεφύγει και ετοιμαζόταν να τον πιέσει, όταν ακούστηκε ένα χτύπημα στην ανοιχτή πόρτα. Είδε τις δυο κοπέλες από την ανασκαφή να στέκονται απ' έξω. Η Σόφι φορούσε πουκάμισο ανοιχτό στον λαιμό και πολύ στενό στο στήθος. Επίσης φορούσε σορτσάκι, μπότες πεζοπορίας και χοντρές κάλτσες· η αμφίεση παρέπεμπε σε σπασικλάκι, όμως είχε πόδια μακριά, μαυρισμένα και καλοσχηματισμένα. Ο Σάντι προσπάθησε να μην καρφώσει το βλέμμα του. Δεν ήθελε να παρασυρθεί από μια κοπέλα με μυαλό. Εκείνη που μίλησε ήταν η Χάτι.

«Αναρωτιόμασταν αν υπάρχει πρόβλημα στο να συνεχίσουμε τη δουλειά μας. Η αστυνομία δεν έχει θέμα, αλλά θα το καταλάβουμε αν προτιμάτε να απέχουμε για λίγο. Ίσως θα προτιμούσατε να σταματήσουμε εντελώς τις εργασίες.»

Ο Σάντι κατάλαβε ότι ήταν το τελευταίο πράγμα που θα ήθελε η Χάτι. Κάνα δυο φορές τής είχε πιάσει την κουβέντα στο Πίερ Χάους, όταν πήγαινε να δει τους φίλους του. Η Χάτι ήταν πάντα στην άκρη της παρέας και μιλού-

σε μόνο για τη δουλειά της· ο Σάντι δεν μπορούσε να τη φανταστεί να παθιάζεται με κάτι άλλο. Τη θυμήθηκε να γέρνει στο τραπέζι προς τον Ρόναλντ Κλόστον και να του κάνει ολόκληρη διάλεξη για τα εργαλεία της Εποχής του Σιδήρου. Ο Σάντι πίστευε ότι ήταν καλό που τα κορίτσια βρίσκονταν στο Λίντμπι. Ζωντάνευαν λιγάκι το μέρος. «Τι λες, μπαμπά;»

Ο πατέρας του συνοφρυώθηκε.

Ο Σάντι δεν ήταν σίγουρος αν είχε ακούσει την ερώτηση. «Μπαμπά;»

«Δεν ξέρω», είπε ο πατέρας του. «Τα δεδομένα έχουν αλλάξει. Δεν ξέρουμε τι θα γίνει με το κτήμα.»

Εκείνη τη στιγμή ο Σάντι αναρωτήθηκε μήπως ο Τζόζεφ ονειρευόταν να πουλήσει το Ούτρα και να μετακομίσει ξανά εδώ, στο σπίτι όπου είχε περάσει τόσο ευτυχισμένα παιδικά χρόνια. Δεν μπορούσε να φανταστεί τη μητέρα του να συμφωνεί με κάτι τέτοιο! Θα αναγκαζόταν να εγκαταλείψει την καινούρια κουζίνα και το καινούριο μπάνιο, για ν' αρχίσει ξανά από το μηδέν.

«Μπορούν όμως να συνεχίσουν τη δουλειά τους, έτσι δεν είναι;» είπε. «Τουλάχιστον μέχρι ν' αποφασίσεις. Ξέρεις πόσο άρεσε στη Μίμα να τις έχει εδώ.»

Ο πατέρας του δίστασε ξανά και ο Σάντι νόμισε ότι θα αρνιόταν. Τελικά χαμογέλασε. «Φυσικά», είπε. «Φυσικά. Γιατί δεν μας δείχνετε τι κάνετε εκεί πέρα;»

Ίσως τελικά ο Τζόζεφ να μην ήθελε να έχει τις ξένες κοπέλες στην κουζίνα της μητέρας του. Το σίγουρο είναι πως έξω έμοιαζε πιο φιλικός και εξυπηρετικός μαζί τους. Ο Σάντι ήταν εκείνος που αισθάνθηκε περίεργα περνώντας από το σημείο όπου είχε βρει τη Μίμα πεσμένη στη

βροχή. Η ανάμνηση του λεπτού σαν ξύλου κορμιού της τον έκανε να αφαιρεθεί και να χάσει μεγάλο μέρος της συζήτησης. Όταν συντονίστηκε ξανά, η Χάτι περιέγραφε τι έκαναν.

«Πρόκειται για δύο διερευνητικά σκάμματα. Σ' αυτή τη φάση δεν θα υπάρξει περαιτέρω αναστάτωση. Αν βρούμε κάτι πραγματικά ενδιαφέρον, θα υποβάλουμε αίτηση για χρηματοδότηση για να διευρύνουμε την ανασκαφή αλλά, όπως είναι φυσικό, θα χρειαστούμε την άδειά σας για να το κάνουμε. Θεωρητικά, η Μίμα είχε ήδη συμφωνήσει. Τα αρχικά αποτελέσματα ήταν συναρπαστικά. Και η Έβελιν θεωρεί ότι θα έδινε μεγάλη ώθηση στο νησί.»

Κοίταξε με αγωνία τον Τζόζεφ. Ο Σάντι κατάλαβε ότι περίμενε να τον ακούσει να την καθησυχάζει. *Μα και βέβαια θα συνεχίσετε την ανασκαφή σας. Ο θάνατος της Μίμα δεν πρόκειται ν' αλλάξει κάτι. Καταλαβαίνω πόσο σημαντικό είναι αυτό που κάνετε.*

Όμως εκείνος συνοφρυώθηκε ξανά, όπως και στην κουζίνα.

«Εδώ βρήκατε το κρανίο;»

«Ναι, στο εκπαιδευτικό σκάμμα. Έξω από τον τοίχο της κύριας κατοικίας. Έχει σταλεί για χρονολόγηση σ' ένα εργαστήριο στη Γλασκόβη. Ελπίζω να είναι από τον δέκατο πέμπτο αιώνα. Θα ταίριαζε με τη θεωρία μου για το μέρος. Φυσικά, ίσως είναι παλαιότερο. Γνωρίζουμε ότι στο Λίντμπι υπήρχε οικισμός από την Εποχή του Σιδήρου. Όμως βρέθηκε αρκετά κοντά στην επιφάνεια και δεν νομίζουμε να είναι τόσο παλιό.»

«Θα μπορούσε να είναι πιο πρόσφατο;»

«Φαντάζομαι, αν και μοιάζει απίθανο. Δεν υπάρχουν στοιχεία για κάποιο πιο σύγχρονο κτίσμα στο σημείο.»

Ο Τζόζεφ έμεινε σιωπηλός για λίγο.

«Νομίζω ότι είναι πολύ νωρίς για να ληφθεί απόφαση για το μέλλον της ανασκαφής. Άλλωστε δεν μας πιέζει κανείς, έτσι δεν είναι; Θα το κουβεντιάσουμε αργότερα.»

Ο Σάντι αναρωτήθηκε για ποιο λόγο ο πατέρας του, συνήθως τόσο φιλικός, ειδικά με τις όμορφες κοπέλες, ήταν τόσο αποθαρρυντικός. Το συγκεκριμένο τμήμα του κτήματος δεν ήταν οργωμένο ούτε και το χρειάζονταν για βοσκή. Τι σημασία είχε αν έρχονταν πέντ' έξι άνθρωποι και άνοιγαν τρύπες παντού; Ο Τζόζεφ ήταν κοινωνικός, του άρεσε να διασκεδάζει, να γνωρίζει κόσμο. Για άλλη μια φορά αναρωτήθηκε αν ο Τζόζεφ σχεδίαζε κάτι άλλο για το Σέτερ και τι θα μπορούσε να είναι.

Το τηλέφωνο του Σάντι χτύπησε. Ήταν ο Πέρεζ, που τον καλούσε από το κινητό του. Ο Σάντι απομακρύνθηκε από τους άλλους, για να μιλήσει χωρίς να τον ακούσουν.

«Είμαι στο Λάξο», είπε ο Πέρεζ. «Μόλις έχασα το φεριμπότ. Αναρωτιόμουν αν αξίζει να φέρω το αμάξι μου ή αν θα μπορούσες να συναντηθούμε στο Σίμπιστερ.»

«Θα έρθω.» Ο Σάντι ένιωσε να φτιάχνει η διάθεσή του. Είχε μια δικαιολογία για να ξεφύγει λιγάκι από την οικογένειά του, έστω κι αν πήγαινε μόνο μέχρι την άκρη του νησιού. Μόνο όταν άρχισε να κατευθύνεται με το αυτοκίνητο προς την αποβάθρα σκέφτηκε ότι η άφιξη του Πέρεζ στο νησί ίσως ήταν κακός οιωνός· ίσως ερχόταν να συλλάβει τον Ρόναλντ Κλόστον.

Κεφάλαιο 15

Τα συναισθήματα της Χάτι είχαν αρχίσει να ξεφεύγουν από κάθε έλεγχο. Της άρεσε πολύ που βρισκόταν στα νησιά, όμως όποτε φανταζόταν τη Μίμα πεσμένη στη βροχή, πυροβολημένη από τον Ρόναλντ Κλόστον, άρχιζε να κλαίει και δεν μπορούσε να σταματήσει. Η φαντασία της ήταν σκέτη κατάρα.

Ίσως ήταν και πάλι άρρωστη. Η κατάθλιψη έκανε για πρώτη φορά την εμφάνισή της όταν η Χάτι πήγαινε σχολείο, μα τότε ήταν ύπουλη, σχεδόν ήπια, οπότε για αρκετό διάστημα οι υπόλοιποι γύρω της δεν είχαν αντιληφθεί τι συνέβαινε. Όταν τελικά η μητέρα της την ανάγκασε να επισκεφτεί τον παθολόγο της, εκείνος της έδωσε φάρμακα, μίλησε για στρες και είπε ότι ήταν μάλλον απίθανο να ξανασυμβεί. Ωστόσο στο πανεπιστήμιο είχε υποστεί έναν ισχυρό κλονισμό, για να ακολουθήσουν δυο τρία σύντομα επεισόδια.

Η αφορμή ήταν συνήθως κάποια εμμονή, η ανικανότητα να ξεπεράσει μια σκέψη ή μια ιδέα. Στα δεκαοχτώ της είχε να κάνει με τα μαθήματα, με την ατομική εργασία που υπέβαλε στο μάθημα της ιστορίας. Με τα υπόλοιπα μαθήματα ήταν σχετικά χαλαρή. Είχε πέσει με τα μούτρα στην «Έρημη χώρα» του Τ. Σ. Έλιοτ, όμως η φιλόλογος είχε πει στην ανήσυχη μητέρα της ότι το ίδιο έκαναν πολ-

λοί έφηβοι. Όχι, η εργασία της για ένα άσυλο απόρων του δέκατου ένατου αιώνα κοντά στο σπίτι της ήταν εκείνη που είχε στοιχειώσει τη ζωή και τα όνειρά της. Είχε βρει κατά τύχη τα πρωτότυπα αρχεία μέσω μιας φίλης της μητέρας της, και ήδη από την ανάγνωση της πρώτης σελίδας, με τα περιποιημένα και μικροσκοπικά γράμματα, είχε κολλήσει.

Αντικείμενο της εργασίας ήταν η ένταξη των αρχείων στο κοινωνικό τους πλαίσιο, η διερεύνηση των συνθηκών που είχαν επιτρέψει τη δημιουργία των ασύλων και ποια ήταν η θέση της ίδρυσής τους στην πολιτική διαμάχη εκείνης της περιόδου. Όμως το στοιχείο που την είχε συνεπάρει ήταν οι προσωπικές ιστορίες. Ένιωθε σαν να ζούσε η ίδια στο αυστηρό καθεστώς των διαχειριστών του ασύλου, σαν να έβλεπε τον κόσμο μέσα από τα μάτια των έγκλειστων. Πριν αρρωστήσει τόσο ώστε να χρειάζεται γιατρό, φρόντισε να αλλάξει το αντικείμενο σπουδών στην αίτησή της για το πανεπιστήμιο από Ιστορία σε Αρχαιολογία. Εκείνο που τη συνάρπαζε ήταν το συγκεκριμένο και το ανθρώπινο, όχι η πολιτική ή η στρατηγική. Υπήρχε τίποτα πιο προσγειωμένο απ' το να σκάβει τη γη;

Με κάποιον τρόπο κατάφερε να ολοκληρώσει τις εξετάσεις και να υποβάλει την εργασία της. Έχασε κάθε αίσθηση προοπτικής μόνο όταν το σχολείο σταμάτησε για το καλοκαίρι και έπαψε να υφίσταται η οικεία ρουτίνα της μελέτης και του γραψίματος. Τότε ήταν που άρχισε να ακούει τις ηλικιωμένες γυναίκες στο άσυλο απόρων να της μιλάνε και δεν μπορούσε να τις ξεχάσει.

Η κατάθλιψη επέστρεψε δριμύτερη στο τέλος του πρώτου έτους στο πανεπιστήμιο. Η Χάτι σταμάτησε να

τρώει και η μητέρα της την πήγε με αναπηρικό καρότσι για να δει έναν ειδικό. Όμως, σε εκείνη τη φάση, υπαίτιος της ασθένειας ήταν ο Πολ Μπέργκλαντ και όχι η ακαδημαϊκή δουλειά. Στο σχολείο δεν είχε χρόνο για αγόρια ή σεξ, και μάλιστα παρατηρούσε τις χαζομάρες των φιλενάδων της σαν να ήταν *εκείνες* οι τρελές, με τα ντυσίματα και τα φλερτ τους, τα πάρτι και την απόγνωση. Η πιθανότητα να ερωτευτεί της φαινόταν εξίσου γελοία με τον ενθουσιασμό των ανθρώπων για το φαγητό. Κι έπειτα, στη διάρκεια των πρώτων μεγάλων διακοπών είχε προσφερθεί να εργαστεί εθελοντικά σε μια ανασκαφή υπό την εποπτεία του καθηγητή Μπέργκλαντ. Ήταν ένα ζεστό καλοκαίρι, με καθαρό ουρανό και λιακάδα για μέρες ολόκληρες. Είχαν κατασκηνώσει σε μια αποθήκη που θύμιζε πολύ το Μποντ στο Γουόλσι. Η ομάδα ήταν γεμάτη με αλλόκοτους και εκκεντρικούς τύπους και η Χάτι ένιωθε υπέροχα. Ανάμεσά τους δεν ήταν σε καμία περίπτωση η πιο περίεργη Το βράδυ πήγαιναν στην παμπ κι έπιναν μπίρες και επέστρεφαν στην αποθήκη τραγουδώντας.

Ο χώρος της ανασκαφής βρισκόταν ανάμεσα σε χωράφια με σχεδόν ώριμο καλαμπόκι και η πρώτη εικόνα της Χάτι από τον Παλ ήταν όταν τον είδε να πλησιάζει με αποφασιστικό βήμα προς το μέρος τους από την πλαϊνή πλευρά ενός χωραφιού. Φορούσε κίτρινο μπλουζάκι, ελαφρώς σκισμένο στον λαιμό. Λόγω της θέσης του χωραφιού δεν μπορούσε να δει τα πόδια του. Με χοντρό σβέρκο, ήταν ένας ντόμπρος βόρειος, πολύ διαφορετικός από οποιονδήποτε είχε γνωρίσει μέχρι τότε στη ζωή της. Κανένας από τους φίλους της μητέρας της δεν ήταν τόσο ευθύς ή αγενής. *Να* λοιπόν τι εννοούσαν τα κορίτσια στο σχο-

λείο, σκέφτηκε. Ο Πολ Μπέργκλαντ έγινε η εμμονή της. Αργότερα, όταν η Χάτι επέστρεψε στο Λονδίνο, έχασε εντελώς τα λογικά της. Της ήταν αδύνατον να κοιμηθεί. Τα γεγονότα του καλοκαιριού εξακολουθούσαν να τη στοιχειώνουν. Εικόνες εμφανίζονταν αστραπιαία στο μυαλό της, με μια αλλοιωμένη λάμψη, που παρέπεμπε σε τριπάκι από ναρκωτικά. Για άλλη μια φορά τής είχε κοπεί η όρεξη.

Είχε εισαχθεί σ' ένα πρωτοποριακό δημόσιο ψυχιατρικό νοσοκομείο, με εσωτερική μονάδα φιλοξενίας για εφήβους. Φαντάστηκε ότι η μητέρα της είχε κινήσει κάποια νήματα προκειμένου να τη δεχτούν. Τότε πια αντιλαμβανόταν ελάχιστα από όσα συνέβαιναν. Η καταγεγραμμένη αιτία εισαγωγής ήταν η διατροφική διαταραχή της, που βρισκόταν στο επίκεντρο της ανησυχίας της μητέρας της. Η διατροφική διαταραχή ήταν της μόδας, σχεδόν κοινότοπη στα παιδιά των επαγγελματικά ισχυρών γυναικών με τις οποίες συνεργαζόταν η Γκουέν Τζέιμς. Όμως η Χάτι νόμιζε ότι ήταν απλώς τρελή. Παραλογιζόταν και άρχισε να ακούει ξανά φωνές, αυτή τη φορά δυνατές, που έλεγχαν και σφυροκοπούσαν το μυαλό της. Δεν εμπιστευόταν κανέναν.

Η μονάδα είχε είκοσι τέσσερα κρεβάτια και έδινε μια παλιομοδίτικη έμφαση στις συζητήσεις και στις κοινές δραστηριότητες. Φυσικά, έπαιρναν και χάπια, όμως οι υπόλοιπες θεραπείες θεωρούνταν εξίσου σημαντικές. Υπεύθυνος της μονάδας ήταν ένας νοσοκόμος ονόματι Μαρκ, λίγο υπέρβαρος, με μαλακό πρόσωπο σαν ζυμάρι και αραιωμένα μαλλιά. Ίσως η μη ελκυστική εμφάνισή του να αποτελούσε μέρος της στρατηγικής του. Ήταν τόσο συμπαθητικός, ώστε, αν ήταν έστω και ελάχιστα εμφανίσιμος, όλες

οι κοπέλες θα τον ερωτεύονταν. Όπως είχαν τα πράγματα όμως, τον αντιμετώπιζαν σαν έναν αγαπημένο θείο ή λατρεμένο μεγαλύτερο αδερφό. Η Χάτι θεωρούσε ότι η μονάδα ήταν το καταφύγιό της. Ακόμα θεωρούσε φίλους της ορισμένους από τους άλλους ασθενείς που είχε γνωρίσει εκεί. Δεν είχε και πολλούς άλλους φίλους.

Ο Μαρκ τής είχε μάθει στρατηγικές για να αποφεύγει το στρες και να ελέγχει τις καταστάσεις. Της έλεγε ότι δεν έφταιγε εκείνη γι' αυτό που συνέβαινε, μα η ίδια δυσκολευόταν να το αποδεχτεί. Την ενθάρρυνε να εκφράζει τις σκέψεις της. Όταν είχε πρωτοφύγει από το σπίτι για το πανεπιστήμιο, είχε αποκτήσει τη συνήθεια να γράφει ένα γράμμα στη μητέρα της μία φορά τη βδομάδα. Το γράμμα ήταν λιγότερο απαιτητικό από ένα τηλεφώνημα και μ' αυτόν τον τρόπο κατάφερνε να μην τη σκοτίζει η Γκουέν. Έπειτα, στη μονάδα, συνέχιζε την πρακτική. Τα γράμματα δεν περιείχαν κάτι σημαντικό –σίγουρα δεν εκμυστηρευόταν στην Γκουέν όσα έλεγε στον Μαρκ–, όμως της άρεσε να αναφέρει τις λεπτομέρειες της ζωής στο νοσοκομείο. Η μητέρα της απαντούσε με φλύαρες επιστολές για τη Βουλή, με ιστορίες για τους γείτονες στον δρόμο του Ίσλινγκτον όπου είχε μεγαλώσει η Χάτι. Τα γράμματα έμοιαζαν να είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για τη μεταξύ τους επικοινωνία. Με τα γράμματα μπορούσαν να πείσουν τον εαυτό τους ότι συμπαθούσαν η μια την άλλη. Στην απομόνωση της μονάδας, η Χάτι περίμενε ανυπόμονα την άφιξή τους.

Στα μέσα του φθινοπώρου πήρε εξιτήριο από το νοσοκομείο και γύρισε σπίτι προκειμένου να ετοιμαστεί για την επιστροφή της στο πανεπιστήμιο. Ο καθηγητής

της έδειξε κατανόηση –της είπε ότι ήταν τόσο έξυπνη, που δεν θα δυσκολευόταν να καλύψει την ύλη. Την τελευταία μέρα του Οκτώβρη η μητέρα της την πήγε με το αυτοκίνητο στη φοιτητική εστία και την άφησε εκεί, με τη Χάτι να αισθάνεται ότι το έκανε μάλλον ανακουφισμένη. Η Γκουέν μπορούσε πλέον να ασχοληθεί ξανά με το πραγματικό της πάθος, την πολιτική. Είχε πείσει τον εαυτό της ότι η παραμονή της Χάτι στο νοσοκομείο την είχε θεραπεύσει τελείως. Η ασθένεια δεν θα επέστρεφε ποτέ ξανά.

Τώρα πια η Χάτι ήξερε ότι είχε αναπτύξει άλλη μία εμμονή. Είχε επιστρέψει στο Γουόλσι με πολλές ελπίδες και όνειρα. Και μετά η Μίμα πέθανε και τα πάντα έγιναν πιο περίπλοκα. Ίσως ήταν άρρωστη *ξανά*, παρόλο που δεν θεωρούσε ότι είχε κατάθλιψη. Υπέφερε από τα ίδια συμπτώματα όπως παλιά –δυσκολευόταν να κοιμηθεί, δεν είχε όρεξη να φάει, αδυνατούσε να εμπιστευτεί την κρίση της–, όμως η αίσθηση ήταν πολύ διαφορετική.

Όταν επέστρεψε αρχικά στο Γουόλσι, τα πράγματα ήταν πολύ διαφορετικά. Τότε είχε μπροστά της ένα ολόκληρο καλοκαίρι, γεμάτο δυνατότητες.

Η Μίμα είχε συνειδητοποιήσει πόσο ευτυχισμένη ήταν η Χάτι. Δύο βράδια πριν πυροβοληθεί, είχε προσκαλέσει τη Χάτι στο σπίτι. Γέμισε δυο ποτήρια με ουίσκι και τα έβαλε σ' έναν δίσκο μαζί με το μπουκάλι και μια μικρή κανάτα με νερό. Ο καιρός ήταν ασυνήθιστα ήπιος και κάθισαν έξω, δίπλα στην πόρτα της κουζίνας, στον πάγκο που ήταν φτιαγμένος από ένα ξύλο που είχε ξεβράσει η θάλασσα, με τον δίσκο στο χώμα μπροστά τους.

«Λοιπόν, τι σου συνέβη στη διάρκεια του χειμώνα; Μοιάζεις με αρκούδι που έχει φάει όλο το μέλι.»

«Τίποτα δεν συνέβη. Απλώς χαίρομαι που ξαναγύρισα στο νησί. Ξέρεις πόσο μ' αρέσει εδώ. Είναι το μόνο μέρος όπου αισθάνομαι μάλλον να έχω αρμονία. Το καλύτερο μέρος του κόσμου.»

«Μπορεί και να 'ναι.» Η Μίμα μάζεψε τη γάτα στα γόνατά της και γέλασε κοφτά. «Πού να ξέρω; Μήπως έχω πάει και πουθενά αλλού; Ίσως θα 'ταν ωραίο να δω κάποια μέρη προτού πεθάνω. Μπορεί να ανακαλύψεις έναν ολόκληρο θησαυρό στη γη μου και να καταφέρω να ταξιδέψω, όπως κάνουν οι νέοι.»

Στη συνέχεια είχε κοιτάξει τη Χάτι με τα ζωηρά μαύρα μάτια της, αρκετά σοβαρή. «Και δεν είναι όλα τέλεια εδώ πέρα, κορίτσι μου. Γίνονται κι άσχημα πράγματα, όπως οπουδήποτε αλλού. Εδώ πέρα έχουν συμβεί φριχτά πράγματα.»

Η Χάτι ήπιε άλλη μια γουλιά ουίσκι και σκέφτηκε ότι η γεύση του θύμιζε τύρφη που καίγεται. «Δεν το πιστεύω. Τι εννοείς;»

Περίμενε ότι θα άκουγε κουτσομπολιά. Η Μίμα ήταν μεγάλη κουτσομπόλα. Νόμιζε ότι θα ακολουθούσε μια λίστα με τις συνήθεις νησιωτικές αμαρτίες –απιστίες, απληστία και διάφορες χαζομάρες από βαριεστημένους νέους. Όμως η Μίμα δεν είχε απαντήσει ευθέως. Αντίθετα, άρχισε να μιλάει για τα νιάτα της. «Παντρεύτηκα αμέσως μετά τον πόλεμο», είπε. «Παραήμουν νέα. Ωστόσο άντρας μου συνεργαζόταν με τους τύπους από το "Λεωφορείο των Σέτλαντ" και είχαμε συνηθίσει να τους βλέ-

πουμε να ρισκάρουν. Έχεις ακούσει τίποτα για το "Λεωφορείο των Σέτλαντ";»

Η Χάτι κούνησε αρνητικά το κεφάλι. Είχε ζαλιστεί από το ουίσκι, ενώ τα μάτια της φωτίζονταν από τον ανοιξιάτικο ήλιο, που ετοιμαζόταν να δύσει.

«Ξεκίνησε αφότου οι Γερμανοί εισέβαλαν στη Νορβηγία. Μικρά αλιευτικά χρησιμοποιούνταν για να μεταφέρουν πράκτορες και να φυγαδεύουν κόσμο. Η επιχείρηση ονομάστηκε "Λεωφορείο". Η βάση της ήταν στο μεγάλο σπίτι στο Λούνα. Κάποιοι κάτοικοι του Γουόλσι βοηθούσαν και σιγά σιγά συνδέθηκαν στενά με τους Νορβηγούς ναυτικούς. Ποτέ μου δεν έμαθα τι ακριβώς συνέβη. Ο Τζέρι δεν ήθελε να μιλάει για το περιστατικό, σίγουρα όμως τον άλλαξε...» Κοίταξε στο βάθος. «Όλοι μας ήμασταν τρελοί τότε.»

Η Χάτι περίμενε ότι η Μίμα θα της εξηγούσε, όμως εκείνη αγκάλιασε τη γάτα, έβαλε κι άλλο ουίσκι και γέλασε. «Πιο τρελοί κι απ' τον θάνατο!»

«Ελπίζω να μην αναστατώθηκες με το κρανίο που βρέθηκε στο εκπαιδευτικό σκάμμα.» Η Χάτι θυμήθηκε το κάτωχρο πρόσωπο της Μίμα, πώς έσπευσε να εξαφανιστεί στο σπίτι. «Ξέρεις, δεν είναι και τόσο σπάνιο. Να βρίσκονται παλιά οστά σε μια ανασκαφή. Εμείς μάλλον το έχουμε συνηθίσει, γι' αυτό και δεν φοβόμαστε.»

«Ούτε εγώ φοβάμαι!» Η φωνή της ακούστηκε σχεδόν βίαιη. «Απλώς σοκαρίστηκα, τίποτα παραπάνω.» Η Χάτι ήλπιζε ότι θα της εξηγούσε, όμως η ηλικιωμένη απόδιωξε τη γάτα και σηκώθηκε. Ήταν φανερό ότι η Μίμα περίμενε από εκείνη να φύγει: «Με συγχωρείς. Πρέπει να τηλεφωνήσω κάπου.» Και αμέσως μετά είχε μπει με θόρυβο στο

σπίτι, χωρίς να τη χαιρετήσει. Έπειτα η Χάτι είχε ακούσει τη φωνή της από την ανοιχτή πόρτα. Ακουγόταν θυμωμένη και δυνατή.

Τώρα πια η Μίμα ήταν νεκρή και η Χάτι δεν θα μάθαινε ποτέ τι την είχε ενοχλήσει τόσο. Το Σέτερ έμοιαζε πολύ διαφορετικό χωρίς τη Μίμα. Ακόμα και εξωτερικά ήταν διαφορετικό. Πριν άκουγαν ραδιόφωνο και τη Μίμα να σιγοντάρει στα τραγούδια ή να βάζει τις φωνές όταν διαφωνούσε με κάποιον ομιλητή. Καθώς περνούσαν από εκεί, η Σόφι είχε δει τον Σάντι από το παράθυρο και ήταν δική της η ιδέα να χτυπήσουν.

«Έλα», είχε πει η Σόφι με τη δυνατή, γεμάτη αυτοπεποίθηση φωνή της, που θύμιζε μαθήτρια ιδιωτικού σχολείου. «Καλύτερα να του πούμε ότι ήρθαμε. Άλλωστε μπορεί να έχει βράσει νερό.» Δεν είχαν δει ακόμα τον Τζόζεφ και δεν ήταν δυνατόν να κάνουν μεταβολή και να φύγουν, όταν συνειδητοποίησαν ότι ο γιος της Μίμα ήταν εκεί.

Κι έπειτα η Χάτι είχε αναφερθεί στην ανασκαφή. Τόσο πρόθυμα, τόσο απολογητικά είχαν ξεφύγει οι λέξεις από το στόμα της. Και ο Τζόζεφ είχε κατσουφιάσει, αρνούμενος να προχωρήσει σε οποιαδήποτε δέσμευση για το μέλλον του προγράμματος. Τουλάχιστον αυτή την εντύπωση είχε η Χάτι. Σκέφτηκε ότι ίσως την έδιωχναν από τα Σέτλαντ και δεν της επέτρεπαν να επιστρέψει ποτέ. *Γιατί δεν κράτησα το στόμα μου κλειστό;* σκέφτηκε. *Γιατί δεν περάσαμε χωρίς να γίνουμε αντιληπτοί από το σπίτι και να συνεχίσουμε τη δουλειά μας;*

Αφού χτύπησε το κινητό του Σάντι, ο τελευταίος μαζί με τον πατέρα του έφυγαν από το Σέτερ. Η Χάτι τούς πα-

ρατήρησε να φεύγουν και μόνο όταν ένιωσε τον σφυγμό της να ηρεμεί μετά την αναχώρησή τους συνειδητοποίησε πόσο την είχαν αγχώσει. Ήταν γονατιστή στο κεντρικό σκάμμα και φτυάριζε προσεκτικά γύρω από κάτι που ίσως αποτελούσε τη βάση μιας πέτρινης κολόνας πόρτας. Το χώμα είχε λίγο διαφορετικό χρώμα σε αυτό το σημείο και ήθελε να προχωρήσει προσεκτικά. Η Σόφι είχε πάει να ανοίξει την εξωτερική βρύση, για να γεμίσει η δεξαμενή. Σκόπευε να ξεπλύνει το χώμα από το δεύτερο σκάμμα προκειμένου να το απομακρύνει και να μείνουν στο δίχτυ της δεξαμενής μόνο τα πιο στερεά θραύσματα. Η Σόφι φώναξε από τη δεξαμενή: «Δεν σου φάνηκε ότι ο γιος της Μίμα δεν μας θέλει εδώ;»

Η Χάτι ένιωσε να εκπλήσσεται. Είχε ακριβώς την ίδια εντύπωση, αλλά είχε αναρωτηθεί μήπως για άλλη μια φορά παραλογιζόταν.

«Ναι», είπε. «Όντως.»

Η Σόφι τέντωσε τα χέρια πάνω από το κεφάλι, για να χαλαρώσει τους μυς της. «Δεν νομίζω ότι έχουμε λόγο να φοβόμαστε μήπως μας πετάξει από το κτήμα. Η Έβελιν στηρίζει το πρόγραμμα και κανένας από τους άντρες της οικογένειας δεν μπορεί να της πάει κόντρα.»

Η Χάτι σήκωσε το βλέμμα και το σκέφτηκε. «Έτσι λες; Ο Τζόζεφ δεν δείχνει δύσκολος άνθρωπος, αλλά αν θελήσει πραγματικά κάτι, είμαι σίγουρη ότι θα βρει τρόπο να περάσει το δικό του.»

Η Σόφι εμφάνισε ένα από τα πλατιά, χαλαρά, ελαφρώς επιθετικά χαμόγελά της. «Δεν θα έλεγα ότι υπάρχει άντρας στο νησί που να είναι δύσκολος. Τι λες εσύ;»

Η Χάτι δεν ήξερε τι να απαντήσει. Δεν ενέκρινε τις σχέσεις της Σόφι με τους άντρες του νησιού. Η Σόφι συνέχισε: «Εννοώ ότι το μόνο που θέλουν είναι να εκτονωθούν λιγάκι. Οι γυναίκες εδώ πέρα παίρνουν πολύ στα σοβαρά τον εαυτό τους.»

Η Χάτι σκέφτηκε ότι κάποιοι από τους άντρες του Γουόλσι σίγουρα δεν ήθελαν μόνο να εκτονωθούν, αλλά δεν απάντησε. Χαμηλώνοντας ξανά το βλέμμα στο σκάμμα, είδε τον ωχρό ήλιο να φωτίζει κάτι απαλά μεταλλικό.

Η Χάτι έγειρε μπροστά. Μύρισε το χώμα, το ένιωσε να νοτίζει το δέρμα της μέσα από το πουλόβερ, καθώς στηριζόταν στον έναν της αγκώνα. Απομάκρυνε το χώμα γύρω από το αντικείμενο. Μερικές φορές ένιωθε ότι το φτυαράκι αποτελούσε προέκταση του χεριού της, πιο ευαίσθητο ακόμα και από τα δάχτυλά της. Το χειριζόταν εξίσου επιδέξια με ένα βουρτσάκι. Η Σόφι μάλλον διαισθάνθηκε την υπερδιέγερσή της και πήδησε από την άλλη πλευρά του σκάμματος για να βλέπει καλύτερα χωρίς να εμποδίζει το φως. Η Χάτι κατάλαβε ότι η Σόφι κρατούσε την ανάσα της και συνειδητοποίησε ότι το ίδιο έκανε κι εκείνη. Πήρε το βουρτσάκι και καθάρισε το αντικείμενο που πρόβαλλε ανάγλυφα από το χώμα.

«Τι λες;»

«Ένα νόμισμα.» Η Σόφι χαμήλωσε το βλέμμα και χαμογέλασε πλατιά. Για μια στιγμή η μεταξύ τους ένταση εξαφανίστηκε.

«Παρόμοιο με εκείνα που βρήκαν στο Ντάνροσνες;» Από τη στιγμή που το έμαθε, η Χάτι το σκεφτόταν διαρκώς. Σε μια ανασκαφή στα νότια του Μέινλαντ, μια κα-

τοικία είχε χρονολογηθεί όταν ανακαλύφθηκε ένα απόθεμα μεσαιωνικών νομισμάτων.

«Είμαι σίγουρη.» Η Σόφι χαμογέλασε ξανά. «Θα έλεγα ότι ανακάλυψες την κατοικία του εμπόρου σου. Και πιστεύω ότι το αφεντικό θα πάρει την επόμενη πτήση για να έρθει.»

Κι έτσι, σκέφτηκε με ανακούφιση η Χάτι, *θα μπορέσω να μείνω για πάντα στα νησιά.*

Κεφάλαιο 16

Ο Πέρεζ περίμενε μέχρι να κατέβουν τα αυτοκίνητα από τον καταπέλτη του φεριμπότ και στη συνέχεια αποβιβάστηκε στο Γουόλσι. Ουσιαστικά είχε ευχάριστο έργο –να ενημερώσει τον Ρόναλντ Κλόστον ότι είχε γλιτώσει τη δίωξη–, ωστόσο ένιωσε να τον πλημμυρίζει μια μελαγχολία καθώς περνούσε μπροστά από τα δύο μεγάλα αλιευτικά που ήταν δεμένα στην προβλήτα. Ένα παράξενο είδος κλειστοφοβίας. Αν και είχε μεγαλώσει στο Φερ Άιλ, που ήταν μικρότερο από το Γουόλσι, εδώ αισθανόταν παγιδευμένος, σαν να δυσκολευόταν να αναπνεύσει. Ίσως έφταιγε το γεγονός ότι στο Φερ Άιλ ο ορίζοντας ήταν ανοιχτός προς όλες τις κατευθύνσεις· ακόμα και με πολύ καθαρή ατμόσφαιρα, το Μέινλαντ δεν ήταν παρά μια μουτζούρα στον βορρά. Από το Γουόλσι, το Μέινλαντ φαινόταν κοντινό και καταπιεστικό. Τα χαμηλά σύννεφα επιδείνωναν την αίσθηση.

Δύο άντρες στέκονταν έξω από το εργοστάσιο επεξεργασίας ψαριών, καπνίζοντας και κουβεντιάζοντας. Ο Πέρεζ δεν αναγνώρισε τη γλώσσα που μιλούσαν. Από την Ανατολική Ευρώπη μάλλον, πολωνικά ή τσέχικα. Για μια στιγμή αφαιρέθηκε, καθώς αναρωτήθηκε πώς να τους φαινόταν το Γουόλσι και αν βίωναν κι εκείνοι την περίφημη φιλοξενία του νησιού. Σκέφτηκε πως μάλλον

ναι. Στη ζωή του δεν είχε συναντήσει πιο ανοιχτόμυαλους ανθρώπους από τους ναυτικούς· ταξίδευαν παντού και έρχονταν διαρκώς σε επαφή με κόσμο που δεν γνώριζαν. Οι στεριανοί αντιμετώπιζαν καχύποπτα τους ξένους.

Ο Σάντι περίμενε στο αυτοκίνητό του. Έδειχνε ανήσυχος, νευρικός, και ο Πέρεζ συνειδητοποίησε ότι είχε θεωρήσει κακό οιωνό την άφιξη του προϊσταμένου του. Είχε υποθέσει ότι ο Πέρεζ θα συλλάμβανε τον Ρόναλντ, ότι θα εμπλεκόταν κι εκείνος στη μεταφορά του ξαδέρφου του στο κρατητήριο.

«Η εισαγγελέας θεωρεί ότι δεν υπάρχουν στοιχεία ικανά για τη δίωξη του Ρόναλντ. Δεν θα προβεί σε περαιτέρω ενέργειες.» Ο Πέρεζ βολεύτηκε στη θέση του συνοδηγού, αναμένοντας κάποια αντίδραση.

Ο Σάντι χρειάστηκε μια στιγμή για να χωνέψει την πληροφορία και στη συνέχεια χαμογέλασε πλατιά. Δεν είπε κουβέντα. Δεν έβρισκε τις κατάλληλες λέξεις για να περιγράψει πώς ένιωθε. Ο Πέρεζ περίμενε να ξεκινήσει το αυτοκίνητο, όμως ο Σάντι έμοιαζε ανίκανος να χαμογελάει και να οδηγεί ταυτόχρονα.

«Λοιπόν; Πάμε να του το πούμε;» είπε ο Πέρεζ.

Ο Σάντι έβαλε μπρος τη μηχανή. «Δεν είναι σπίτι. Είναι στο σπίτι της μητέρας του. Τον είδα να πηγαίνει όταν κατέβαινα στο λιμάνι να σε πάρω.»

«Άρα θα πάμε εκεί, έτσι δεν είναι;» Ο Πέρεζ συνειδητοποίησε ότι θα τον ενδιέφερε να γνωρίσει την Τζάκι Κλόστον, την αντίπαλο της Έβελιν. Ήταν αδύνατον να ελέγξει την περιέργειά του. Η Φραν τον κορόιδευε, έλεγε ότι ήταν σαν εκείνη την ηλικιωμένη στο Ρέιβενσουικ που

καθόταν στο παράθυρο, παρατηρούσε τα αυτοκίνητα να περνούν και γνώριζε οτιδήποτε έκαναν οι γείτονές της. Σύμφωνα με τη Φραν, ο Πέρεζ επικαλούνταν τη δουλειά του για να κρύψει την αδιακρισία και το έντονο ενδιαφέρον του για τα κουτσομπολιά, ενώ στην πραγματικότητα δεν ήταν παρά ένας ματάκιας. Φυσικά, η Φραν είχε δίκιο, από την άλλη όμως η εισαγγελέας τού είχε αναθέσει να ερευνήσει διακριτικά τον θανάσιμο τραυματισμό της Μίμα. Με άλλα λόγια, είχε κάθε δικαίωμα να χώνει τη μύτη του παντού.

Το σπίτι είχε χτιστεί την τελευταία δεκαετία σε ιδιόκτητο κτήμα, σ' έναν χαμηλό λόφο μακριά από τη μονοκατοικία του Ρόναλντ και της Άννας. Σε περίπτωση που *η Τζάκι* ήταν αδιάκριτη, μπορούσε να βλέπει οτιδήποτε συνέβαινε στη μονοκατοικία από τα παράθυρα της πρόσοψης. Το σπίτι ήταν διώροφο, με βεράντα στηριγμένη σε χορταριασμένες κολόνες και στέγη από πράσινες πλάκες. Για τα δεδομένα των Σέτλαντ, το σπίτι ήταν τεράστιο και θα ταίριαζε περισσότερο σε κάποιο προάστιο του Χιούστον ή σε κάποιο περιφραγμένο κτήμα με πύλη στα νότια της Αγγλίας. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε φευγαλέα πώς είχε πάρει οικοδομική άδεια και ποιος αρχιτέκτονας κατάφερε να σχεδιάσει κάτι τόσο κακόγουστο.

«Γκρέμισαν το παλιό σπίτι και έχτισαν στο ίδιο σημείο», είπε ο Σάντι. «Ο Ρόναλντ και η Άννα έμεναν εδώ μέχρι να τελειώσει το δικό τους σπίτι.»

«Άρα υπάρχει πολύς χώρος.»

«Α, ναι. Το μέρος είναι τέλειο για πάρτι.»

Μια μάλλον φτηνή δικαιολογία για να φτιαχτεί κάτι τερατώδες όσο αυτό.

Η Τζάκι τούς είχε δει να έρχονται και άνοιξε την πόρτα πριν προλάβουν να χτυπήσουν το κουδούνι. Ήταν μικρόσωμη, νευρώδης και αεικίνητη, με βαμμένα ξανθά μαλλιά και τόσο πυκνές μπούκλες, που θα μπορούσαν κάλλιστα να είναι περούκα. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ήταν μάλλον μεγαλύτερη από την Έβελιν. Φορούσε λευκό λίκρα μπλουζάκι με γράμματα από πούλιες στην μπροστινή πλευρά. Ο Πέρεζ δεν ήθελε να καρφωθεί στο στήθος της για να τα διαβάσει και μέχρι το τέλος της επίσκεψης δεν ήταν σίγουρος τι έγραφε το μπλουζάκι. Το τζιν της είχε κι άλλες πούλιες στις τσέπες. Τα σανδάλια της ήταν χρυσαφένια. Η κεντρική θέρμανση δούλευε στο φουλ και παρότι η πόρτα παρέμενε ανοιχτή, η ζέστη ήταν αποπνικτική. Ο Πέρεζ φορούσε ακόμα τα ρούχα για το ταξίδι με το φεριμπότ και άρχισε να ιδρώνει.

Η Τζάκι φάνηκε να ξέρει ποιος ήταν και τι ήθελε. «Ο Ρόναλντ είναι στην κουζίνα», είπε. «Το μωρό κοιμήθηκε επιτέλους, η Άννα βρήκε την ευκαιρία να κάνει λίγη δουλειά κι εκείνος αποφάσισε να μην μπλέκεται στα πόδια της.» Έκανε μια σύντομη παύση για να πάρει ανάσα. «Ποιος θα περίμενε ότι μπορείς να βγάλεις χρήματα μαθαίνοντας στους άλλους να πλέκουν και να κλώθουν; Πάντα μου φαινόταν μια μάλλον παλιομοδίτικη ασχολία, εκτός του ότι τώρα πια είναι πανεύκολο ν' αγοράζεις ρούχα απ' το ίντερνετ. Όμως η Άννα λέει ότι στην Αμερική υπάρχει ψωμί. Στην εποχή μου, το μόνο που κάναμε ήταν να φροντίζουμε το σπίτι και να μεγαλώνουμε παιδιά, ωστόσο τώρα όλες οι γυναίκες θέλουν δική τους δουλειά. Δεν μου φαίνεται και πολύ σωστό τόσο σύντομα μετά τη γέννηση του μωρού.» Έκανε άλλη μια παύση. Ο Πέρεζ

αναρωτήθηκε μήπως θυμήθηκε την περίοδο που ο Άντριου ήταν καπετάνιος σε τράτα κι ο Ρόναλντ μικρό παιδί.

«Ευχαριστώ», της είπε. Δεν ήθελε να ενθαρρύνει τη λογοδιάρροιά της. Καταλάβαινε ότι η Τζάκι ανησυχούσε για τον γιο της, μα η ένταση της επηρέαζε και τον ίδιο. Ξαφνικά αισθάνθηκε έναν παράλογο πανικό, λες και το άγχος της γυναίκας ήταν μεταδοτικό.

Η κουζίνα είχε το μέγεθος ολόκληρου του δικού του σπιτιού, με ογκώδη έπιπλα από ανοιχτόχρωμο πεύκο, ηλεκτρική εστία με έξι μάτια και τεράστιο ψυγείο από ανοξείδωτο ατσάλι. Η Τζάκι έδειξε περήφανη τριγύρω. «Μόλις την ανακαινίσαμε.» Μιλούσε βιαστικά, συγκεκομμένα. Του θύμιζε τον συστηματικό μετρονομικό ήχο από τις βελόνες πλεξίματος. «Η παλιά έδειχνε μάλλον ταλαιπωρημένη.»

Ο Ρόναλντ καθόταν στο τραπέζι και διάβαζε εφημερίδα. Όχι τους *Τάιμς των Σέτλαντ* αλλά μια από τις περισσότερο ενημερωμένες, εθνικής κυκλοφορίας. Όταν τους είδε να μπαίνουν σηκώθηκε. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι έμοιαζε με έναν από τους λαγούς που ζάλιζε με τον φακό και μετά τους πυροβολούσε –τρομοκρατημένος αλλά ανίκανος να κουνηθεί. Δίπλα του καθόταν ένας ηλικιωμένος.

«Από δω ο Άντριου», είπε η Τζάκι. «Ο σύζυγός μου.»

Ο άντρας τούς χαιρέτησε κουνώντας το χέρι. Ήταν τεράστιος, ψηλός και βαρυκόκαλος, με κατσαρά γκρίζα μαλλιά και πυκνή γκρίζα γενειάδα. Ο Πέρεζ κατάλαβε ότι ο Άντριου Κλόστον δεν ήταν καλά, χωρίς να είναι σίγουρος από πού το συμπέρανε. Μάλλον από την άκαμπτη χειρονομία, το φευγαλέο πανικόβλητο βλέμμα μόλις αντίκρισε έναν άγνωστο στο σπίτι. Πάντως, δεν ήταν ντυμέ-

νος για δουλειά αλλά φορούσε παντούφλες και ζακέτα. Η Τζάκι τον χάιδεψε στον ώμο. «Μην ανησυχείς. Θέλει να μιλήσει στον Ρόναλντ.»

«Ίσως είναι προτιμότερο να τα πούμε κατ' ιδίαν με τον Ρόναλντ.» Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι το σπίτι ήταν αρκετά μεγάλο για τουλάχιστον πέντ' έξι τέτοιες συζητήσεις. Δεν είχε να του πει κάτι εμπιστευτικό, ήθελε όμως να ξεφύγει για λίγο από τις κουβέντες της γυναίκας.

«Μπορείτε να πάτε στο γραφείο», είπε η Τζάκι. Ο Ρόναλντ έμοιαζε ανίκανος να μιλήσει.

Το γραφείο ήταν στο ισόγειο, δίπλα στον χώρο υποδοχής. Εσωτερικά υπήρχε ένα γραφείο με ηλεκτρονικό υπολογιστή, εκτυπωτή και σκάνερ. Ο Πέρεζ έκλεισε την πόρτα πίσω του και έγειρε πάνω της. Έγνεψε στον Ρόναλντ να καθίσει.

«Η εισαγγελέας αποφάσισε να μην προχωρήσει την υπόθεση», έσπευσε να πει. «Δεν θα σου απαγγελθούν κατηγορίες.»

Ο Ρόναλντ τον παρατηρούσε αμίλητος.

«Πείστηκε ότι δεν υπήρχε εγκληματική πρόθεση», συνέχισε ο Πέρεζ. «Θα καταγραφεί σαν ατύχημα.»

«Μα αφού σκότωσα μια γυναίκα.»

«Δεν ήταν δυνατόν να γνωρίζεις ότι βρισκόταν εκτός σπιτιού. Είχες κάθε λόγο να πιστεύεις ότι ήταν μέσα στο σπίτι και δεν τριγύριζε στο κτήμα. Που σημαίνει ότι δεν στοιχειοθετείται η εγκληματική αμέλεια.»

«Νιώθω πως θα 'πρεπε να μου απαγγελθεί κάποια κατηγορία», είπε ο Ρόναλντ. «Όχι για φόνο –ειλικρινά, δεν ήξερα ότι ήταν εκεί–, αλλά δεν μου φαίνεται σωστό να σκοτώνεις κάποιον και να μη γίνεται τίποτα.»

«Έτσι είναι ο νόμος.»

«Πρέπει να πάω σπίτι να το πω στην Άννα», είπε ο Ρόναλντ. «Δεν φαντάζεσαι πόσο θα ανακουφιστεί! Από τότε που συνέβη αυτό δεν νομίζω να κοιμήθηκε κάποιος απ' τους δυο μας, και δεν έχει καμία σχέση με το μωρό. Η Άννα ανησυχούσε μήπως επηρεάσει τη δουλειά της. Θέλει να είμαστε περισσότερο ανεξάρτητοι. Οι γονείς μου είναι εξαιρετικοί –είμαι μοναχοπαίδι και θα μου πρόσφεραν ό,τι τους ζητούσα. Αλλά δεν της αρέσει η ιδέα. Λέει ότι πρέπει να βασιζόμαστε στις δικές μας δυνάμεις. Επιπλέον, θεωρεί ότι η δουλειά με το ψάρεμα είναι επισφαλής. Εξακολουθούμε να βγάζουμε αρκετά χρήματα, μα ίσως έχει δίκιο, μπορεί να μην είναι έτσι για πάντα.»

Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε αν ο Ρόναλντ είχε προσωπικές απόψεις. Μπορεί να ήταν έξυπνος, όμως φαινόταν ανίκανος να σκεφτεί μόνος του. «Σ' αρέσει η δουλειά που κάνεις;»

Ακολούθησε μια παύση λίγων δευτερολέπτων. «Τη σιχαίνομαι. Θα χαιρόμουν αν οι θάλασσες στέρευαν από ψάρια και δεν είχαμε λόγο να βγούμε απ' το λιμάνι.»

«Έχεις επιλογή», είπε ήπια ο Πέρεζ. «Ήσουν στο πανεπιστήμιο. Θα μπορούσες να πάρεις το πτυχίο σου.»

«Ο πατέρας μου έπαθε εγκεφαλικό. Η επιχείρηση είναι οικογενειακή. Δεν υπήρχε άλλος.»

«Η οικογένειά σου θα μπορούσε να βρει κάποιον.»

«Δεν είναι το ίδιο. Άλλωστε...»

Ο Πέρεζ δεν μίλησε, περιμένοντας μέχρι να βρει ο άλλος τις κατάλληλες λέξεις για να συνεχίσει.

«Άλλωστε το χρήμα δημιουργεί εξάρτηση. Δεν ξέρω πώς θα μου φαινόταν αν ήμουν φτωχός. Μέσα σ' έναν μή-

να βγάζω περισσότερα από όσα βγάζουν σ' έναν χρόνο κάποιοι παλιοί συμμαθητές μου. Μεγάλωσα μέσα στις ανέσεις και θέλω το ίδιο και για τα παιδιά μου.» Ξαφνικά η διάθεσή του αλάφρυνε. «Άρα μάλλον πρέπει να εύχομαι να σκίζει η δουλειά της Άννας, έτσι; Έτσι θα μπορεί να συντηρεί την οικογένεια κι εγώ θα γυρίσω στο πανεπιστήμιο για να πάρω το πτυχίο μου.»

«Δεν είμαι ακόμη απολύτως σίγουρος για το πώς συνέβη το ατύχημα», είπε ο Πέρεζ. «Μια που είχες λίγο χρόνο να σκεφτείς, ίσως έχεις ξεκαθαρίσει τα πράγματα στο μυαλό σου.»

«Όχι», είπε. «Το σκέφτομαι ξανά και ξανά προσπαθώντας να καταλάβω τι μπορεί να έγινε, αλλά ακόμα δεν έχω καταλάβει.» Η ανακούφιση για την απαλλαγή από τις κατηγορίες είχε ήδη εξανεμιστεί. Έμοιαζε να χαίρεται για λογαριασμό της Άννας, όμως η πράξη του εξακολουθούσε να τον στοιχειώνει.

«Ωστόσο θα ήθελα να μου ξαναπείς τι έγινε.»

«Έχει κανένα νόημα τώρα πια;» Ο Ρόναλντ σήκωσε τα μάτια και τον κοίταξε. «Η Μίμα είναι νεκρή. Τη σκότωσα. Το αποδέχομαι.»

«Πρέπει να συντάξω την αναφορά μου, να μην αφήσω καμία εκκρεμότητα.»

«Βγήκα να σκοτώσω λαγούς. Είχα τσακωθεί με την Άννα, άρα δεν είχα και την καλύτερη διάθεση. Ήταν σκοτεινά και είχε ομίχλη. Έριξα σε δυο τρεις από το αμάξι και μετά βγήκα έξω με τον φακό. Είχα την εντύπωση ότι ήμουν πολύ μακριά από το σπίτι της Μίμα, όμως σκεφτόμουν την Άννα και τι θα 'πρεπε να της είχα πει. Ότι δεν

θα 'πρεπε να είμαι τόσο απότομος. Ήταν ακόμα κουρασμένη απ' τη γέννα. Κυκλοθυμική. Γεμάτη ορμόνες. Δεν της ήταν εύκολο. Δεν περίμενα ότι η γέννα θα μπορούσε να είναι...» Έκανε μια παύση για να βρει την κατάλληλη λέξη. «...τόσο βίαιη. Ξέρεις πώς είναι μετά από έναν καβγά –ξανασκέφτεσαι τα πάντα.»

Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι με τη Φραν δεν τσακώνονταν πολύ. Ποτέ δεν του άρεσαν οι καβγάδες, δεν καταλάβαινε τι νόημα έχουν. Κατά καιρούς αυτό την απογοήτευε. «Δεν γίνεται να συμφωνείς διαρκώς μαζί μου! Πάτα και λίγο πόδι!» Συνήθως όμως συμφωνούσε μαζί της. Καταλάβαινε την άποψή της και δεν είχε πρόβλημα να δεχτεί ότι είχε δίκιο.

«Είσαι βέβαιος ότι δεν είδες κάποιον άλλον να τριγυρνάει;»

«Κανένας άλλος δεν έριχνε.» Ο Ρόναλντ κοίταξε έξω από το παράθυρο. Ακολουθώντας το βλέμμα του, ο Πέρεζ είδε τη μονοκατοικία όπου ζούσαν με την Άννα. Η Άννα βγήκε από το σπίτι για να απλώσει την μπουγάδα στο σκοινί, όπως ακριβώς είχε κάνει και η Μίμα μία μέρα πριν πεθάνει.

«Ναι, αλλά υπήρχαν άλλοι τριγύρω;» επέμεινε ο Πέρεζ. Καταλάβαινε ότι ο Ρόναλντ ήθελε να ξεμπερδεύει με τον εφιάλτη του θανάτου της Μίμα, όμως δεν ήταν δυνατόν να τα παρατήσει. Όσο κι αν το ήθελε ο Ρόναλντ, δεν ήταν από τους εφιάλτες που ανοίγεις τα μάτια και απλώς χάνονται.

«Την ώρα που έριχνα στο χωράφι, ένα αμάξι κατέβαινε τον δρόμο.»

«Μήπως ξέρεις σε ποιον ανήκε;»

«Ήταν σκοτάδι, ρε φίλε, και είχα άλλα πράγματα στο μυαλό μου.» Ο εκνευρισμός είχε κάνει ξανά την εμφάνισή του. «Είδα τους προβολείς και άκουσα τη μηχανή. Τίποτ' άλλο.»

«Προς ποια κατεύθυνση πήγαινε;»

«Δεν ξέρω! Τόση σημασία έχει;»

«Ερχόταν από την πλευρά του Πίερ Χάους ή απομακρυνόταν από το Λίντμπι;»

«Όχι, δεν ερχόταν από το Πίερ Χάους. Από την άλλη πλευρά.»

Άρα, σκέφτηκε ο Πέρεζ, *δεν μιλάμε για τύπους που έπιναν και γύριζαν σπίτι από το μπαρ*.

«Ποιος άλλος ρίχνει τακτικά στο Γουόλσι;» ρώτησε. Προσπάθησε να διατηρήσει τον τόνο της φωνής του χαλαρό και ουδέτερο.

«Οι περισσότεροι το κάνουν. Προσπαθούμε να περιορίζουμε τους λαγούς. Τι σχέση έχει αυτό;»

«Είναι από τα πράγματα που πρέπει να γράψω στην αναφορά μου. Καλύτερα να σε ρωτάω εγώ παρά κάποιος δικηγόρος στο δικαστήριο.»

«Με συγχωρείς.» Για άλλη μια φορά ο Ρόναλντ κοίταξε κατάματα τον Πέρεζ. «Ξέρω ότι κάνεις τη δουλειά σου. Κανονικά, θα 'πρεπε να αισθάνομαι ευγνωμοσύνη. Ρώτα με ό,τι θες.»

«Μπα, τελειώσαμε για σήμερα. Πήγαινε να πεις τα νέα στην Άννα.»

Ο Ρόναλντ χαμογέλασε. «Σ' ευχαριστώ, αυτό θα κάνω. Απόψε θα πάω για ψάρεμα μ' έναν φίλο. Όχι με το μεγάλο σκάφος –με καΐκι. Δεν θα 'θελα να την αφήσω μόνη με τέτοιο βάρος. Τουλάχιστον τώρα θα μπορεί να ε-

στιάσει στο μωρό και στη δουλειά της. Φτιάχνει ιστοσελίδα για την επιχείρησή της. Άσε που έχει να ετοιμάσει και παραγγελίες με πλεχτά.»

Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ήταν από τις φράσεις που θα έλεγε η Άννα. *Πρέπει να εστιάσω στη δουλειά μου.*

Ο Ρόναλντ σηκώθηκε και βγήκε από το γραφείο. Δεν περίμενε να τον ακολουθήσει ο Πέρεζ, αλλά έσπευσε να φύγει από το σπίτι. Άρχισε να κατηφορίζει βιαστικά τον λόφο προς τη μονοκατοικία, σαν αγόρι που τρέχει επειδή απλώς το απολαμβάνει.

«Ρόναλντ, εσύ είσαι;» Η Τζάκι πρόβαλε από την κουζίνα, είδε τον Πέρεζ μόνο του στο γραφείο και συνοφρυώθηκε. «Τι έκανες με τον Ρόναλντ;»

«Εγώ δεν έκανα τίποτα. Η εισαγγελέας αποφάσισε να μην ασκήσει δίωξη. Αυτός πήγε να το γιορτάσει με τη γυναίκα του.» Δεν ήταν δική του δουλειά να της το πει, έτσι κι αλλιώς θα το μάθαινε. Τον εξέπληξε που ο Ρόναλντ δεν πήγε να της το πει. Ακόμα μεγαλύτερη έκπληξη ήταν ότι ο Σάντι είχε καταφέρει να κρατήσει το στόμα του κλειστό.

Η Τζάκι έμεινε εντελώς ακίνητη. Ξαφνικά ο Πέρεζ συνειδητοποίησε ότι τα κακόγουστα ρούχα, το χαζό χτένισμα, η λογοδιάρροια ήταν η άμυνά της απέναντι στον πιθανό εξευτελισμό του γιου της, μια προσπάθεια να διασκεδάσει τις εντυπώσεις μπροστά στον σύζυγό της. Θα πληγωνόταν εξίσου με την Άννα αν έβλεπε τον Ρόναλντ στο δικαστήριο, τη φωτογραφία του στους *Τάιμς των Σέτλαντ*, με κοστούμι και γραβάτα, να αναμένει την εκδίκαση της υπόθεσης. «Δόξα τω Θεώ», είπε, τόσο σιγανά, ώστε ο Πέρεζ μόλις που κατάλαβε τις λέξεις. Και αμέσως μετά, ήρεμα αλλά θριαμβευτικά: «Κι έτσι θα πά-

ψουν τα σχόλια στο νησί. Η Έβελιν Γουότσον θα πρέπει να προσέχει τι λέει για μας. Θα μπει ένα τέλος στις φήμες και στα ψέματα.»

Ο Σάντι είχε βγει στον διάδρομο για να δει τι συμβαίνει. Άκουσε τα λόγια της και κοκκίνισε.

Κεφάλαιο 17

Πήγαν για μεσημεριανό στο ξενοδοχείο Πίερ Χάους. Ψάρι με τηγανητές πατάτες, σερβιρισμένο στο μπαρ, που ευτυχώς ήταν απαλλαγμένο από τη μυρωδιά του τσιγάρου εξαιτίας της απαγόρευσης. Ο Πέρεζ είχε εκπλαγεί από τη συμμόρφωση των κατοίκων των Σέτλαντ στην απαγόρευση του καπνίσματος. Ειδικά στα περιφερειακά νησιά, όπου ο κίνδυνος να σε εντοπίσει η αστυνομία ήταν μικρός. Στα μικρότερα νησιά, ελάχιστοι ήταν εκείνοι που έμπαιναν στον κόπο να περνούν τα οχήματά τους από τους απαιτούμενους ελέγχους ή να βγάζουν άδεια οδήγησης. Θυμόταν, όταν ήταν μικρός, να έρχεται το αεροσκάφος της αστυνομίας στο Φερ Άιλ επειδή ένας παρατηρητής πουλιών είχε σκοτωθεί πέφτοντας από γκρεμό. Όταν το αεροπλάνο εμφανίστηκε για να προσγειωθεί, όλα τα αυτοκίνητα οδηγήθηκαν σε αποθήκες ή καλύφθηκαν με μουσαμάδες. Αντίθετα, η απαγόρευση του καπνίσματος εφαρμοζόταν σε μεγάλο βαθμό.

«Δηλαδή τώρα μπορεί να παραδοθεί η σορός της γιαγιάς μου για την κηδεία;» Ο Σάντι είχε πιει ήδη τη μισή από τη δεύτερη μπίρα του. Η απόφασή του να αποφεύγει το αλκοόλ δεν είχε κρατήσει και πολύ. Ο Πέρεζ είχε παραγγείλει καφέ και με έκπληξη διαπίστωσε ότι ήταν πολύ καλός.

«Δεν βλέπω γιατί όχι.»

«Απλώς η μητέρα μου θέλει να ξεκινήσει τα διαδικαστικά. Ο αδερφός μου θα πρέπει να έρθει από το Εδιμβούργο. Δεν του αρέσει να τραβιέται ως εδώ, αλλά δεν υπάρχει περίπτωση να το αποφύγει.»

«Δεν τα πάτε καλά οι δυο σας;»

Ο Σάντι ανασήκωσε τους ώμους. «Όταν ήμασταν μικροί, έκανα πάντα περισσότερη παρέα με τον Ρόναλντ. Ο Μάικλ ήταν ο αγαπημένος της μητέρας μου. Μπορεί και να ζήλευα.»

Ο Πέρεζ δεν ήξερε πώς ν' αντιδράσει. Συνήθως ο Σάντι δεν ήταν τόσο οξυδερκής.

«*Όντως* έκλεισε;» συνέχισε ο Σάντι. «Η υπόθεση εννοώ.»

Για άλλη μια φορά ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ο Σάντι ήταν ασυνήθιστα διορατικός. «Η εισαγγελέας δεν θεωρεί ότι στοιχειοθετείται η δίωξη.»

«Το λέω γιατί ήσουν πολλή ώρα με τον Ρόναλντ το πρωί. Θέλω να πω, δεν χρειάζεται μισή ώρα για να πεις σε κάποιον ότι απαλλάσσεται.»

«Θέλω να είμαι απόλυτα σίγουρος ότι ήταν ατύχημα», είπε ο Πέρεζ.

«Δηλαδή λες ότι ο Ρόναλντ την πυροβόλησε εσκεμμένα;» Η φράση ακούστηκε σαν οργισμένη κραυγή. Ο Σάντι κοίταξε γύρω και με ανακούφιση διαπίστωσε ότι το μπαρ ήταν άδειο. Ακόμα και η Τζιν από τη Γλασκόβη είχε εξαφανιστεί στην κουζίνα.

«Λέω ότι η εκδοχή των γεγονότων έτσι όπως τα παρουσιάζει είναι προβληματική.»

«Δεν είναι ψεύτης», είπε ο Σάντι. «Ποτέ του δεν ήταν.»

«Τον έβλεπες συχνά αφότου έφυγες από εδώ;»

«Όχι τόσο. Δεν είναι το ίδιο όπως στο σχολείο, έτσι δεν είναι; Ο καθένας έχει τη ζωή του. Όμως δεν θα πυροβολούσε τη Μίμα. Τουλάχιστον όχι σκόπιμα. Την είχε σαν γιαγιά του.»

Ο Πέρεζ κόμπιασε, διστάζοντας να εκφράσει την ιδέα που είχε ριζώσει στο μυαλό του και φούντωνε μετά τη συνομιλία του με την εισαγγελέα. Κοίταξε γύρω για να βεβαιωθεί ότι το μπαρ παρέμενε άδειο και μίλησε χαμηλόφωνα: «Ίσως κάποιος άλλος να πυροβόλησε τη Μίμα. Παγιδεύοντας τον Ρόναλντ.»

«Αυτό πιστεύει η Ρόνα Λανγκ;» Ο Σάντι έδειχνε εμβρόντητος.

«Σίγουρα δεν το απορρίπτει ασυζητητί. Έτσι εξηγούνται ορισμένα γεγονότα, όπως ότι η Μίμα ήταν εκτός σπιτιού εκείνο το βράδυ ή ότι ο Ρόναλντ είναι σίγουρος πως δεν έριχνε προς το Σέτερ. Πάντως, δεν θέλει να δημιουργηθεί αναστάτωση.»

«Μήπως στενοχωρήσει τους υψηλόβαθμους φίλους της.» Οι πάντες στα Σέτλαντ γνώριζαν για τις πολιτικές φιλοδοξίες της Ρόνα Λανγκ.

«Ναι. Κάπως έτσι.» Ο Πέρεζ έκανε μια παύση. «Είπες ότι η Μίμα σού ζήτησε να περάσεις από εκεί την επόμενη φορά που θα ερχόσουν στο Γουόλσι. Μήπως σου είχε πει τι ήθελε να κουβεντιάσετε;»

«Όχι.» Ο Σάντι σήκωσε το βλέμμα και τον κοίταξε. «Θεωρείς ότι είχε αντιληφθεί ότι κινδύνευε;»

«Απλώς εξετάζω διάφορες πιθανότητες.»

«Και τι σκέφτεσαι να κάνεις;»

Ο Πέρεζ έμεινε σκεφτικός για λίγο. Όντως, τι μπορούσε να κάνει; Δεν γινόταν να μείνει επ' άπειρον στο Γουόλσι και από το γραφείο του στο Λέρικ δεν υπήρχε περίπτωση να έχει την παραμικρή αίσθηση για όσα συνέβαιναν εδώ. Μπορεί η διαδρομή με το φεριμπότ από το Μέινλαντ να ήταν σύντομη, όμως η κοινότητα του Γουόλσι ήταν κλειστή και ο Πέρεζ χρειαζόταν έναν πληροφοριοδότη για να καταλάβει τι συνέβαινε.

«Έχεις καθόλου άδεια;» Ο Πέρεζ ήξερε ότι ο Σάντι πάντα είχε άδεια. Φημιζόταν γι' αυτό. Κατάφερνε να συγκεντρώνει άδεια από τις υπερωρίες στη διάρκεια της καθημερινής βάρδιας του και πάντα παραπονιόταν στο τέλος του δωδεκάμηνου ότι του περίσσευαν μέρες.

«Ναι, μερικές μέρες.» Ο Σάντι ακούστηκε καχύποπτος. Στο παρελθόν είχαν τσακωθεί για το θέμα. Ο Πέρεζ τον είχε κατσαδιάσει. «Όταν βγαίνεις να τα κοπανήσεις και ξυπνάς με φοβερό πονοκέφαλο και δεν αντέχεις να έρθεις στο γραφείο, πάρε άδεια. Κι άσε τα δήθεν ραντεβού με τον οδοντίατρο.»

«Ίσως είναι μια καλή περίοδος να τις πάρεις. Να μείνεις εδώ. Να βοηθήσεις τη μητέρα σου με τα διαδικαστικά της κηδείας. Να κάνεις μερικές ερωτήσεις...» Ο Πέρεζ κοίταξε τον Σάντι για να ελέγξει αν είχε καταλάβει τι του ζητούσε.

«Μα αφού εμπλέκομαι», είπε ο Σάντι. «Όλοι είναι συγγενείς μου. Το είπες και μόνος σου ότι θα 'πρεπε να αποσυρθώ με το που ξεκίνησε η έρευνα.»

«Δεν πρόκειται για έρευνα», είπε ο Πέρεζ. «Θα ρωτάς ανεπίσημα. Η Μίμα ήταν γιαγιά σου. Δεν είναι περίεργο

που ενδιαφέρεσαι να μάθεις πώς πέθανε. Φρόντισε όμως να είσαι διακριτικός. Η εισαγγελέας ήταν απόλυτα σαφής ως προς αυτό.»

«Η εισαγγελέας ζήτησε να ασχοληθώ με την υπόθεση;» Ο Σάντι τον κοίταξε. Η εισαγγελέας δεν είχε μιλήσει ποτέ κολακευτικά για τις ικανότητές του ως ντετέκτιβ.

Ο Πέρεζ κατάφερε να μην πει ψέματα επειδή τους διέκοψε ο ερχομός δύο νεαρών γυναικών. Αναγνώρισε την αρχαιολόγο που είχε εμφανιστεί αναστατωμένη στο σπίτι των Γουίλσον. Η άλλη ήταν πιο ψηλή, πιο δυνατή, με μακριά μαλλιά στο χρώμα του καλαμποκιού, πλατύ στόμα, φακίδες. Εκείνη τη στιγμή μιλούσε, σέρνοντας σχεδόν τη Χάτι στο μπαρ.

«Έλα τώρα. Μετά από ένα τέτοιο εύρημα μας αξίζει ένα διάλειμμα για να το γιορτάσουμε.»

«Μετά απ' αυτό που έπαθε η Μίμα δεν έχω και πολλή όρεξη να γιορτάσω.» Η Χάτι έδειχνε ακόμα πιο αδύνατη. «Έτσι κι αλλιώς, καλύτερα να μην το πολυλέμε. Δεν θέλουμε να εμφανιστούν στην ανασκαφή κυνηγοί θησαυρών με την ελπίδα να κάνουν την τύχη τους.»

«Στα Σέτλαντ είμαστε. Ειλικρινά, πιστεύεις ότι θα καταφέρεις να το κρατήσεις κρυφό; Και η Μίμα θα είχε *πραγματικά* ενθουσιαστεί. Από την πρώτη στιγμή αυτό ήθελε, έτσι δεν είναι; Να ανακαλύψουμε κάτι εντυπωσιακό στο κτήμα της. Άλλωστε κάτι πρέπει να φάμε, έτσι; Νιώθω ότι εδώ και κάτι μήνες ζω μόνο με σάντουιτς. Δεν γίνεται να δουλεύεις στην ανασκαφή με άδειο στομάχι.»

«Χθες, στο Λέρικ, δεν σε έβγαλε ο Πολ για φαγητό;»

«Μια σούπα με κέρασε, στο καφέ του μουσείου, πριν συναντήσει τη Βαλ στην Υπηρεσία Προστασίας Πολιτι-

σμικής Κληρονομιάς. Θα γούσταρα μια τεράστια μπριζόλα. Τόσο μισοψημένη που να αναπνέει.» Η Σόφι είδε τον Σάντι, τον χαιρέτησε και χαμογέλασε. «Κι ένα βουνό τηγανητές πατάτες.» Έβγαλε το πουλόβερ της. Το μπλουζάκι της ανασηκώθηκε στην πλάτη, αποκαλύπτοντας τον σφιχτό, μαυρισμένο κορμό της. Στο μπλουζάκι υπήρχε ένα σύνθημα: *Οι αρχαιολόγοι το κάνουν σε τρύπες*. «Γεια σου, Σάντι. Σας πειράζει να καθίσουμε μαζί σας;»

Ο Σάντι, που παρατηρούσε τη Σόφι έκπληκτος και συνεπαρμένος, γύρισε και κοίταξε τον Πέρεζ.

«Γιατί όχι;» είπε ο Πέρεζ. Η περιέργεια είχε κάνει ξανά την εμφάνισή της, αν και έβρισκε τη Χάτι πιο ενδιαφέρουσα από τη φίλη της. «Θέλετε κάτι να πιείτε;»

«Α, ναι, ευχαριστώ.» Η Σόφι έδειξε να ανατριχιάζει από την ανυπομονησία. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι πρώτη φορά συναντούσε άνθρωπο που είχε τέτοια σχέση με το σώμα του. Όπως ένα μικρό παιδί, η Σόφι φανέρωνε τις σκέψεις της μέσα από το σώμα της. «Ένα μεγάλο ποτήρι κόκκινο κρασί.» Αμέσως μετά, έχοντας αντιληφθεί το ύφος αποδοκιμασίας της φίλης της, είπε: «Μη με κοιτάς έτσι, Χατ. Έτσι κι αλλιώς δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι σήμερα το απόγευμα. Πρέπει να περιμένουμε τις οδηγίες του Πολ. Δεν πρόκειται να έρθει πριν από αύριο. Και σίγουρα έχεις λόγο να το γιορτάσεις. Αυτό ακριβώς ονειρευόσουν από τη στιγμή που ξεκίνησε το πρόγραμμα.»

«Τι έγινε;» Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι έπρεπε να συνεχίσει εκείνος τη συζήτηση. Δεν ωφελούσε να περιμένει τον Σάντι, που εξακολουθούσε να κοιτάζει, με το στόμα μισάνοιχτο. Το μπλουζάκι της Σόφι είχε βαθιά λαιμόκοψη, που

αποκάλυπτε το μπούστο της. Σύντομα θα άρχιζαν να του τρέχουν τα σάλια.

«Άντε, Χατ, εσύ πες. Εσύ τα βρήκες.»

«Πρώτα τα ποτά σας.» Ο Πέρεζ σηκώθηκε.

Σκέφτηκε ότι η Χάτι θα αρνιόταν να πιει κάτι. Αντιλήφθηκε μια πραγματική ένταση ανάμεσα σ' εκείνη και τη συνάδελφό της. Ο Πέρεζ δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί είχε έρθει η Χάτι. Τελικά η κοπέλα χαμογέλασε κοφτά. «Καλά. Μια μπίρα. Μικρό ποτήρι. Η Σόφι έχει δίκιο: πρέπει να γιορτάζουμε και η Μίμα *όντως* θα ενθουσιαζόταν.» Κάθισε στον καναπέ, έλυσε τα κορδόνια από τις μπότες της, τις έβγαλε και έμεινε με τις κάλτσες. Κάθισε πάνω στα σταυρωμένα πόδια της. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι έμοιαζε με ξωτικό, ένα από εκείνα τα μυθικά πλάσματα για τα οποία άκουγε ιστορίες από τότε που ήταν μικρός.

Αφού επέστρεψε με τα ποτά και η Σόφι παρήγγειλε φαγητό, ο Πέρεζ επανέλαβε την ερώτηση: «Λοιπόν, τι έγινε;»

Η Χάτι πήρε βαθιά ανάσα. «Ακόμα δεν μπορώ να το πιστέψω. Ελπίζαμε ότι η κατοικία στο κτήμα της Μίμα θα αποδεικνυόταν πιο σημαντική από μια απλή αγροικία και ίσως βρήκαμε την απόδειξη. Λοιπόν, για να σας δώσω να καταλάβετε...» Έγειρε μπροστά. «Τον δέκατο πέμπτο αιώνα τα Σέτλαντ ήταν από τα ισχυρά μέλη της Χανσεατικής Ένωσης, ενός εμπορικού συνεταιρισμού. Όμως υπήρχε ένα πρόβλημα. Οι έμποροι στα νησιά ήταν ως επί το πλείστον Γερμανοί. Καθώς η συναλλακτική πολιτική ευνοούσε όλο και περισσότερο τον απομονωτισμό, οι Γερμανοί έφυγαν και δεν υπήρχε κανείς για να αναλάβει τον

ρόλο τους. Στη διατριβή μου υποστηρίζω ότι ορισμένοι από τους πιο σημαντικούς κατοίκους των Σέτλαντ έγιναν οι ίδιοι έμποροι. Στο Μέινλαντ υπάρχουν στοιχεία που το επιβεβαιώνουν, αλλά στο Γουόλσι δεν είχε βρεθεί τίποτα έως τώρα.»

Έκανε μια παύση και κοίταξε τον Πέρεζ για να βεβαιωθεί ότι την παρακολουθούσε. Εκείνος έγνεψε καταφατικά. Ο τόνος της ήταν πολύ ακριβής, σχεδόν σαν να έκανε παρουσίαση σε ακαδημαϊκό κοινό. Ίσως και να μην ήξερε πώς να μιλάει σε οποιονδήποτε άλλο.

«Τα ερείπια του κτιρίου στο Σέτερ αποδεικνύουν ένα κτίσμα μεγαλύτερο από απλή κατοικία, όμως θα μπορούσε να υπάρχει και κάποια άλλη εξήγηση γι' αυτό. Ίσως επρόκειτο για κάποιο εργαστήριο και πιθανόν να υπήρχαν μεγάλα εξωτερικά κτίσματα. Οι θεμέλιοι λίθοι που βρήκαμε είναι λείοι, λαξευμένοι, καμία σχέση με τις κοτρόνες που θα περίμενε κάποιος να δει στο τοίχωμα μιας αγροικίας, αλλά ακόμα κι αυτό δεν αποδεικνύει την υπόθεσή μου. Σήμερα όμως ανακαλύψαμε κάτι που υποδηλώνει ότι οι κάτοικοι ήταν πολύ πιο εύποροι από τους απλούς αγρότες. Είναι πολύ σημαντικό. Τουλάχιστον για μένα. Εννοώ ότι με κάποιον τρόπο αποδεικνύει τη θεωρία μου. Που σημαίνει οτι το πρόγραμμα έχει λόγο ύπαρξης.» Ξαφνικά χαμογέλασε πλατιά, με αποτέλεσμα να φωτιστεί ολόκληρο το πρόσωπό της. «Σημαίνει ότι μπορώ να εξασφαλίσω χρηματοδότηση για να παρατείνω το πρόγραμμα. Κατά πάσα πιθανότητα θα μπορέσουμε να προχωρήσουμε σε ευρείας κλίμακας ανασκαφή, για αρκετά χρόνια.»

«Τι βρήκατε λοιπόν;» Ο Σάντι κατάφερε να τραβήξει την προσοχή του από το κορμί της Σόφι.

«Ασημένια νομίσματα. Πέντ' έξι. Όμορφα και σχεδόν άθικτα. Βρήκα τυχαία το πρώτο και λίγο αργότερα τα υπόλοιπα. Πιθανόν το δάπεδο ήταν ξύλινο και όχι χωμάτινο, που σημαίνει ότι έχει χαθεί κάθε ίχνος του. Δεν ξέρουμε πώς βρέθηκαν εκεί τα νομίσματα. Μπορεί να έπεσαν από ρωγμές του δαπέδου σε κάποια τρύπα στα θεμέλια. Μπορεί να τα είχαν κρύψει εκεί. Ίσως βρούμε και άλλα.» Η Χάτι πήρε κι άλλη μία ανάσα. «Δύο ασημένια νομίσματα της ίδιας περιόδου βρέθηκαν σε ανασκαφή στο Γουίλσνες του Ντάνροσνες, στο Μέινλαντ. Στους αμμόλοφους κοντά στο αεροδρόμιο. Τα συγκεκριμένα νομίσματα επιβεβαίωσαν την υπόθεση ότι εκείνο το κτίσμα ήταν κατοικία εμπόρου. Ελπίζω ότι με το σημερινό εύρημα θα επαναληφθεί το ίδιο και εδώ.»

«Πού είναι τώρα τα νομίσματα;»

«Τα πήγαμε στην Έβελιν. Τα κλείδωσε σ' ένα συρτάρι στο γραφείο της. Η Βαλ Τέρνερ, η αρχαιολόγος των Σέτλαντ, θα έρθει να τα δει, όπως και ο Πολ Μπέργκλαντ.»

Η μικρόσωμη Γλασκοβέζα εμφανίστηκε με τα πιάτα της Χάτι και της Σόφι. Ο Πέρεζ παρατήρησε τη Σόφι να κόβει την μπριζόλα της με απόλυτη συγκέντρωση. Σκέφτηκε ότι του θύμιζε άντρα. Της άρεσε να εστιάζει σε ένα πράγμα κάθε φορά. Έτσι κι αλλιώς, η Χάτι δεν είχε κανένα πρόβλημα να συνεχίσει. «Φυσικά, θα βρούμε και κάποιον ειδικό για να τα εξετάσει. Εννοώ, ίσως είναι μεταγενέστερα, όμως εμένα μου φαίνονται μεσαιωνικά, ενώ την ίδια γνώμη είχε και η Σόφι μόλις τα είδε. Γνωρίζουμε

και οι δύο τα νομίσματα που βρέθηκαν στο Γουίλσνες. Ωστόσο χρειαζόμαστε την καθοδήγηση του Πολ για τα επόμενα βήματα.» Σταμάτησε απότομα, έχωσε στο στόμα μια μικρή μπουκιά από τα λαζάνια της και άρχισε να μασάει συνοφρυωμένη.

«Πότε έρχεται ο κύριος Μπέργκλαντ;»

«Ο καθηγητής Μπέργκλαντ...» τον διόρθωσε η Χάτι. «Αύριο, ίσως μεθαύριο. Μόλις είχε επιστρέψει σπίτι του όταν του τηλεφωνήσαμε. Χρειάζεται λίγο χρόνο για να τακτοποιήσει κάποια θέματα. Έχει μικρά παιδιά.» Ο Πέρεζ είχε την εντύπωση ότι η Χάτι έχασε ξαφνικά το κέφι της. Άραγε την ενοχλούσε που θα ερχόταν ο καθηγητής της για να αναλάβει τα ηνία του προγράμματός της; Ή το γεγονός ότι ο Πολ Μπέργκλαντ δεν τα είχε παρατήσει αμέσως όλα για να επιστρέψει στο Γουόλσι;

«Τα νομίσματα έχουν κάποια αξία;» ρώτησε ο Σάντι.

«Ανεκτίμητη.»

«Ναι, αλλά αν προσπαθούσα να τα πουλήσω στην ελεύθερη αγορά;»

«Εννοείς, ποια είναι η χρηματική τους αξία;» Η Χάτι φάνηκε να εκπλήσσεται από την ερώτηση.

«Ναι.» Ο Σάντι την κοίταξε σαν να τον έτρωγε να προσθέσει, *τι άλλο θα μπορούσα να εννοώ;*

«Δεν ξέρω. Αν ήταν να τα αγοράσει κάποιος συλλέκτης σε δημοπρασία, μάλλον μεγάλη.»

Η Χάτι έδειχνε μπερδεμένη· η ιδέα του ιδιώτη συλλέκτη και της πώλησης αρχαιολογικών θησαυρών τής φαινόταν αλλόκοτη. Ο Πέρεζ ένιωσε ένα κύμα συμπάθειας για την κοπέλα. Έμοιαζε ευάλωτη και πολύ αθώα για να

ζει μόνη της στο Γουόλσι. Η Σόφι ήταν πολύ καλομαθημένη για να την προστατέψει. Πώς θα κατάφερνε η Χάτι να επιβιώσει έξω στον κόσμο; Ήθελε να τη ρωτήσει αν είχε επαφές με τους γονείς της. Φαντάστηκε μια προστατευτική μητέρα που είχε αποχωριστεί την κόρη της με βαριά καρδιά, αλλά έμενε άυπνη τα βράδια εξαιτίας της και κρατούσε την ανάσα της κάθε φορά που χτυπούσε το τηλέφωνο, από φόβο μήπως είχε συμβεί κάποια καταστροφή. Επειδή –σκέφτηκε ο Πέρεζ– κάποτε στο παρελθόν της Χάτι πρέπει να είχε συμβεί κάποια ασθένεια ή μια τραγωδία. Όποιος είχε ευτυχισμένα παιδικά χρόνια δεν αποκτά τόσο στοιχειωμένο βλέμμα.

Η περιέργεια τον οδήγησε να σχηματίσει ένα ερώτημα στο μυαλό του. Οι γονείς σου πρέπει να είναι πολύ περήφανοι για σένα. Θα βρουν ευκαιρία να έρθουν στο νησί;

Κι αμέσως μετά άκουσε τη φωνή της Φραν και την είδε πολύ καθαρά στο μυαλό του να γέρνει το κεφάλι στο πλάι και να μισοχαμογελά, με τη μύτη ελαφρώς συνοφρυωμένη, όπως έκανε όταν ήθελε να τον πειράξει. *Κι εσένα τι σε νοιάζει, Τζίμι Πέρεζ; Αστυνομικός είσαι, όχι ψυχοθεραπευτής. Άσε ήσυχο το κακόμοιρο το παιδί.*

Οπότε δεν είπε κουβέντα. Ακολούθησαν μερικές στιγμές σιωπής στο τραπέζι. Η Σόφι πήρε ένα κομμάτι από το γαλακτερό λίπος που είχε μείνει στο πιάτο της και το δάγκωσε με τα κοφτερά λευκά δόντια της. Κοίταξε γύρω της.

«Λοιπόν», είπε, «ποιος από εσάς τους δυο υπέροχους άντρες θα μου πάρει άλλο ένα ποτήρι κρασί; Είχα την εντύπωση ότι γιορτάζουμε».

Κεφάλαιο 18

Η Χάτι και η Σόφι στάθηκαν για λίγο έξω από το Πίερ Χάους πριν χωρίσουν. Η Χάτι είχε πιει μόλις δύο μικρά ποτήρια μπίρα κι όμως ένιωθε χαλαρωμένη κι ελαφρώς ζαλισμένη. Δεν ήταν συνηθισμένη στα μεγάλα μεσημεριανά γεύματα.

«Τα παιδιά υποσχέθηκαν να με ξεναγήσουν σ' ένα από τα μεγάλα αλιευτικά», είπε η Σόφι. «Θα ήθελα να δω πώς είναι εσωτερικά και μπορεί να μη μου το ξαναπροτείνουν. Να υποθέσω ότι δεν θέλεις να 'ρθεις;»

«Ποιοι θα είναι εκεί;»

«Ω, ξέρεις τώρα, το πλήρωμα του *Άρτεμις*.»

Η Χάτι κούνησε αρνητικά το κεφάλι. Έτσι όπως ένιωθε, θα ξερνούσε αν έμπαινε σε πλοίο, ακόμα κι αν ήταν δεμένο στο λιμάνι. Άλλωστε ποτέ δεν ήξερε τι να συζητήσει με τους περισσότερους ψαράδες, με τις ακατανόητες προφορές τους και τις ιστορίες για τις θαλασσινές τους περιπέτειες. Εξάλλου είχε άλλα σχέδια.

«Είπαν ότι θα μπορούσα να τους συνοδεύσω σε κάποιο απ' τα ταξίδια τους», είπε η Σόφι κοιτώντας προς το Μέινλαντ. «Υπάρχει μια άδεια καμπίνα για να μείνω. Έχει DVD, τα πάντα. Λες να με πάνε σήμερα βόλτα; Η θάλασσα είναι λάδι.»

Γύρισε ξανά προς τη Χάτι, με το βλέμμα της γεμάτο πρόκληση όσο και απορία.

«Κοίτα να προσέχεις», είπε η Χάτι. «Μη σου βγει το όνομα.»

Η Σόφι γέλασε γέρνοντας το κεφάλι προς τα πίσω, με αποτέλεσμα η Χάτι να δει τον μακρύ λαιμό της να τεντώνεται ακόμα περισσότερο, πολύ πιο ωχρός από το πρόσωπό της.

«Πιστεύεις ότι με νοιάζει; Δεν μ' ενδιαφέρει να περάσω εδώ τη ζωή μου.»

«Δεν θα 'πρεπε να είσαι εδώ όταν έρθει ο Πολ;» Η Χάτι ταράχτηκε με τη σκέψη ότι ίσως αναγκαζόταν να αντιμετωπίσει μόνη της τον Πολ. Ένιωσε να επιστρέφει ο παλιός, γνώριμος πανικός.

«Ω, δεν νομίζω τελικά ότι θα πήγαινα.» Η Σόφι χαμογέλασε πλατιά και η Χάτι συνειδητοποίησε ότι απλώς τη δούλευε. «Πάντως, μην περιμένεις να γυρίσω πριν από το πρωί!»

Χαμογέλασε ξανά και απομακρύνθηκε με αρκετά σταθερό βήμα, παρόλο που είχε πιει διπλάσια ποσότητα από τη Χάτι. Το τζιν της ήταν σκισμένο σ' ένα σημείο και φαινόταν ο μηρός της. Η Χάτι θυμήθηκε το λίπος από την μπριζόλα που είχε φάει νωρίτερα η Σόφι. Την παρατήρησε να απομακρύνεται προς το λιμάνι. Υπήρχαν φορές που μισούσε τη Σόφι για την ομορφιά της, την άνεσή της με τους άντρες, την επιπολαιότητά της. Μερικές φορές ήθελε να ορμήσει καταπάνω της και να τη χαστουκίσει.

* * *

Η Χάτι είχε την αίσθηση ότι ο περίπατος στο νησί τής δημιουργούσε παραισθήσεις. Στο μυαλό της εμφανίζονταν φράσεις και ιδέες χωρίς λογική ή αιτία.

Ο Απρίλης είναι ο σκληρότερος μήνας.[5]

Έχοντας μεγαλώσει στα νότια της Αγγλίας, πάντα της φαινόταν παράλογος αυτός ο στίχος. Η άνοιξη ήταν μια εποχή με ήπιες βροχές και πρώιμη βλάστηση. Εκείνη τη στιγμή σκέφτηκε τα προβατάκια που είχαν γεννηθεί πρόσφατα και μεγάλωναν μόνα τους στον λόφο, ενώ τα κοράκια πετούσαν κυκλικά πάνω απ' τα κεφάλια τους, και τη Μίμα σωριασμένη στο βρεγμένο χώμα στο Σέτερ. Άρχισε να επαναλαμβάνει τη φράση σχεδόν από μέσα της, ακολουθώντας τον ρυθμό των βημάτων της.

Δεν ήταν συνηθισμένη να πίνει αλκοόλ μέσα στη μέρα. Ίσως αυτό έφταιγε. Το προηγούμενο βράδυ δεν είχε κοιμηθεί, έχοντας κυριευτεί από την παρανοϊκή σκέψη ότι η βολή που είχε σκοτώσει τη Μίμα ίσως στην πραγματικότητα να προοριζόταν για την ίδια. Οι προεκτάσεις αυτής της σκέψης ήταν τόσο σοκαριστικές, που εκείνη τη στιγμή δεν άντεχε να ασχοληθεί μαζί τους, οπότε άφησε το μυαλό της να περιπλανηθεί πέρα απ' την ίδια.

Προσπάθησε να ανακαλέσει τη στιγμή που ανακάλυψε τα ασημένια νομίσματα στην ανασκαφή στο Σέτερ, την πρώτη λάμψη του μετάλλου. Η σκηνή θύμιζε τόσο έντονα όσα είχε ονειρευτεί, που δυσκολευόταν να πιστέψει ότι είχε συμβεί στ' αλήθεια. Ενώ συνέχιζε να περπατάει κρατώντας τον ρυθμό με τα βήματά της στον δρόμο και με

---

[5] *Σ.τ.Μ.*: Ο πρώτος στίχος από το ποίημα «Η έρημη χώρα» του Τ. Σ. Έλιοτ.

τους στίχους του Τ. Σ. Έλιοτ στο πίσω μέρος του μυαλού της, έβγαλε τα χέρια από τις τσέπες της και τα κοίταξε. Κάτω απ' τα νύχια είδε το χώμα από το σημείο όπου ήταν θαμμένα τα νομίσματα. Εκείνη ακριβώς την ώρα, τη στιγμή που είχε παραμερίσει το χώμα από το θαμπό ασήμι, είχε δικαιώσει την ύπαρξη του προγράμματος, είχε καθορίσει ένα μέλλον για την ίδια στα νησιά. *Απίστευτο*, σκέφτηκε. *Είναι απίστευτο.*

Αποφάσισε να πάει στο Ούτρα. Θα ζητούσε από την Έβελιν να ξεκλειδώσει το συρτάρι του γραφείου και να της δείξει τα νομίσματα. Στην ιστοσελίδα του Βρετανικού Μουσείου υπήρχαν εικόνες με νομίσματα και ήθελε να τις κοιτάξει, να δει αν υπήρχε κάποιο παρόμοιο με εκείνα που ανακάλυψε. Η Έβελιν είχε υπολογιστή με σύνδεση στο ίντερνετ. Η Χάτι σκέφτηκε πως αν δεν έκανε κάτι δημιουργικό στην κατάστασή της, θα τρελαινόταν, ίσως μάλιστα κατέληγε να πείσει τον εαυτό της ότι η ανακάλυψη δεν ήταν παρά ένα όνειρο· άλλωστε στο παρελθόν είχε καταφέρει να μπλέξει τη φαντασία με την πραγματικότητα. Μακάρι να ήταν ακόμα ζωντανή η Μίμα· πάντα βοηθούσε τη Χάτι να βλέπει τα πράγματα στις σωστές τους διαστάσεις.

Καθώς προχωρούσε στο μονοπάτι που οδηγούσε στο Ούτρα, συνάντησε ένα ζευγάρι ηλικιωμένων. Ο άντρας έσπρωχνε ένα καρότσι, με μια τσάπα και ένα δικράνι ακουμπισμένα πάνω του. Η γυναίκα κουβαλούσε μια πλαστική σακούλα με τόσο βαρύ περιεχόμενο, που ο ένας ώμος της ήταν χαμηλότερα από τον άλλο. Η Χάτι δεν τους αναγνώρισε. Σταμάτησαν· ο άντρας χαμογέλασε και τη

χαιρέτησε λέγοντας κάποια λόγια. Είχε μόνο ένα δόντι και η Χάτι δεν κατάλαβε λέξη.

«Καλησπέρα!» Χαμογέλασε πλατιά και σήκωσε το χέρι της. «Καλησπέρα!»

Η ηλικιωμένη δεν είπε κουβέντα. Αφού προχώρησε λιγάκι, η Χάτι γύρισε να τους δει, μα είχαν εξαφανιστεί. Σκέφτηκε ότι κάπου είχαν στρίψει. Ίσως δούλευαν σε κάποιον απ' τους λαχανόκηπους, η ηλικιωμένη με την γκρίζα φούστα και τις γαλότσες της, ο γέρος με το γεμάτο ούλα χαμόγελό του. Όμως δεν ήταν απόλυτα σίγουρη για το ότι υπήρχαν όντως. Ίσως ήταν φαντάσματα, όπως η σύζυγος του εμπόρου στο Σέτερ και ο ισχυρός άντρας της, δημιουργήματα της φαντασίας της.

Η Έβελιν πάντως υπήρχε στ' αλήθεια. Στεκόταν στο τραπέζι της κουζίνας και έκοβε κρέας. Το μαχαίρι ήταν μικρό, με κοφτερή, οδοντωτή λεπίδα. Στη μία άκρη της σανίδας κοπής είχε σπρώξει έναν σωρό με λίπη και κόκαλα. Η Χάτι ένιωσε ν' ανακατεύεται.

«Σκέφτηκα να κάνω κοκκινιστό», είπε η Έβελιν. «Είχε απομείνει από πέρυσι λίγο αρνάκι στον καταψύκτη. Έπρεπε να φαγωθεί. Ο Σάντι πήρε άδεια από τη δουλειά, για να βοηθήσει στις προετοιμασίες για την κηδεία. Ποτέ δεν ξέρω τι ώρα θα εμφανιστεί για φαΐ.»

«Μπορώ να βοηθήσω με το μαγείρεμα; Δεν θα δουλέψουμε σήμερα το απόγευμα.» Η Χάτι ήλπιζε ότι με τη δραστηριότητα θα σταματούσε το κομφούζιο στο μυαλό της.

«Αν θες, μπορείς να καθαρίσεις τα καρότα. Δεν σου λέω να κόψεις τα κρεμμύδια. Είναι μεγάλα με έντονη μυρωδιά και θα σε κάνουν να κλαις σαν μικρό παιδί.»

«Δεν με πειράζει.» Η Χάτι σκέφτηκε ότι τίποτα δεν μπορούσε να υποκαταστήσει τα αληθινά δάκρυα, το τσίμπημα στα μάτια, την αλμυρή γεύση στο στόμα, καθώς κυλάνε στο πρόσωπό σου. Πάντως, κάθισε στο τραπέζι δίπλα στην Έβελιν και άρχισε να καθαρίζει τα καρότα, γνωρίζοντας πόσο αργή και αδέξια ήταν. Ήξερε ότι η μεγαλύτερη γυναίκα την παρακολουθούσε.

«Θα θέλατε να έρθετε για φαγητό με τη Σόφι;» είπε η Έβελιν σηκώνοντας τα μάτια από τον ολοένα αυξανόμενο σωρό με το κρέας. «Το φαγητό φτάνει και περισσεύει, και δεν γίνεται να γυρίσετε έτσι απλά στο Μποντ μια τέτοια βραδιά.»

«Δεν ξέρω...» Η Χάτι άφησε το μαχαίρι.

«Μα πρέπει να το γιορτάσουμε! Ένα όνειρο γίνεται πραγματικότητα. Μακάρι να ήμουν μαζί σου όταν βρήκες το πρώτο νόμισμα. Είναι αυτό ακριβώς που χρειαζόμασταν πριν υποβάλουμε την αίτηση για τη χρηματοδότηση μιας μεγάλης ανασκαφής. Χαίρομαι πολύ για σένα. Είναι πολύ πιο συναρπαστικό απ' το κομμάτι του παλιού κρανίου.» Έριξε το κρέας σ' ένα μπολ και με το ίδιο μαχαίρι έκοψε ένα κρεμμύδι στη μέση. Ένα ματωμένο ίχνος εμφανίστηκε στο λευκό ημικύκλιο. Το γύρισε με την επίπεδη επιφάνεια στη σανίδα κοπής και το έκοψε πολύ γρήγορα σε ημιδιαφανείς φέτες.

«Σε πειράζει να χρησιμοποιήσω τον υπολογιστή σου;» ρώτησε η Χάτι. «Κάποια μουσεία έχουν φωτογραφίες στις σελίδες τους. Μέχρι να έρθει η Βαλ, σκέφτηκα να τσεκάρω τα νομίσματα, να δω αν μπορώ να τα ταυτοποιήσω. Και θα 'θελα να τους ρίξω άλλη μια ματιά.» Η Χάτι ήθελε

να ξανανιώσει τα νομίσματα στα δάχτυλά της· αναρωτήθηκε πώς να μύριζαν και έφερε στο μυαλό της την έντονα μεταλλική μυρωδιά του αίματος.

«Γιατί όχι; Μισό λεπτό να βάλω το κρέας στον φούρνο. Θα μ' ενδιέφερε να δω τι θα βρεις.» Η Έβελιν έριξε λάδι στο βαρύ ταψί και πρόσθεσε τα λαχανικά. Η Χάτι διαπίστωσε ότι το βλέμμα της γυάλιζε. Τα κρεμμύδια μάλλον την είχαν κάνει να δακρύσει.

«Η Μίμα θα ενθουσιαζόταν», είπε η Χάτι.

Η Έβελιν σταμάτησε να ανακατεύει· δεν άφησε την ξύλινη κουτάλα. «Πρέπει να καταστρώσουμε σχέδια», είπε. «Όταν πάρουμε τις πληροφορίες για το κρανίο και τα νομίσματα, θα οργανώσουμε μια συνάντηση. Ίσως κάτι μεγάλο, στο νέο μουσείο στο Λέρικ. Ή, ακόμα καλύτερα, θα μπορούσαμε να κανονίσουμε κάτι στο νησί. Να δείξουμε στους πρωτευουσιάνους πόσο σπουδαία δουλειά γίνεται εδώ στο Γουόλσι.» Έκλεισε για λίγο τα μάτια και η Χάτι κατάλαβε ότι μπροστά της βρισκόταν μια γυναίκα που επίσης είχε μεγάλα όνειρα. Φανταζόταν ένα λαμπερό βράδυ στο Γουόλσι, με όλα τα σημαντικά άτομα από το Λέρικ, με κρασί και καναπεδάκια και την ίδια στο επίκεντρο. «Τώρα πια μπορούμε να μετατρέψουμε το Σέτερ σε μουσείο, έναν φόρο τιμής στην ιστορία του Γουόλσι. Δεν θα ήταν ωραίο κάτι τέτοιο; Θα μπορούσαμε να του δώσουμε το όνομα της Μίμα.»

«Δεν είμαι σίγουρη ότι θα ήθελε κάτι τέτοιο.» Η Χάτι έκανε μια παύση και θυμήθηκε τις συζητήσεις στην κουζίνα του Σέτερ, πίνοντας τσάι. «Είχε πει ότι θα ήθελε μια νεαρή οικογένεια να μετακομίσει στο σπίτι αφότου πέθαινε. Πάντα πείραζε τη Σόφι κι εμένα. "Βρείτε έναν ω-

ραίο νησιώτη κι ελάτε να μείνετε εδώ. Μπορείτε να νοικιάσετε το μέρος όταν φύγω. Τα αγόρια μου δεν το θέλουν. Να μεγαλώσετε τα κουτσούβελά σας στο Λίντμπι.".»

«Ε, καλά», είπε η Έβελιν. «Η Μίμα έλεγε πάντα στους άλλους πώς να ζουν τη ζωή τους.»

Πασπάλισε με αλεύρι το κρέας στο μπολ, άρχισε να ανακατεύει με τα δάχτυλα μέχρι να καλυφθούν όλα τα κομμάτια και στη συνέχεια τα έριξε στο τηγάνι. Το κρέας άρχισε να μυρίζει έντονα και το λάδι τσιτσίριζε και πεταγόταν. Η Έβελιν έσπρωχνε τα κομμάτια με την ξύλινη κουτάλα για να μην κολλήσουν.

Είναι απίστευτα ικανή! σκέφτηκε η Χάτι. *Εγώ δεν θα μπορούσα ποτέ να μετατρέψω ένα ψόφιο ζώο σε κάτι φαγώσιμο.* Μια κάπως γλυκιά μυρωδιά άρχισε να απλώνεται από το τηγάνι και για άλλη μια φορά η Χάτι ένιωσε ότι θα ξέρναγε.

«Δεν είμαι σίγουρη τι έχει κανονίσει η Σόφι γι' απόψε», είπε. «Θα την ξεναγούσαν τα παιδιά στο *Άρτεμις*. Μόλις επέστρεψε από το Λέρικ.»

«Ωραίο σκάφος.» Η Έβελιν έριξε μια κανάτα νερό στο τηγάνι και συνέχισε να ανακατεύει για να δέσει η σάλτσα και να πάρει μια βράση. «Πάρε τη Σόφι στο κινητό και ρώτα τη. Δεν πρόκειται να την ταΐσουν στο σκάφος.»

«Εντάξει.» Όμως δεν έκανε καμία κίνηση για να βρει το κινητό της.

«Αναρωτιέμαι πώς να τα πηγαίνει η Άννα με το μωρό», είπε η Έβελιν. Έβαλε το σκεύος στον φούρνο και στράφηκε, φορώντας ακόμα τα γάντια φούρνου. «Την τελευταία φορά που την είδα μου είπε ότι δεν κοιμάται πολύ. Μπορούμε να περάσουμε μια βόλτα από το σπίτι

της. Είχε πει ότι αν έβρισκε χρόνο θα ασχολιόταν με την ιστοσελίδα. Ωραίο θα ήταν να ανεβάσουμε κάτι για τα νομίσματα. Όσοι σκέφτονται να γραφτούν στα εργαστήρια σίγουρα θα ενδιαφερθούν να μάθουν για το πρόγραμμα. Ίσως θα 'θελες να δεις και το μωρό.»

Η Χάτι σκέφτηκε ότι ήταν το τελευταίο πράγμα που ήθελε· προτιμούσε να επιστρέψει στο Μποντ και να ασχοληθεί με τα σχέδιά της για το πρόγραμμα.

«Θα μπορούσες να γράψεις στη σελίδα της κάτι για το πρόγραμμα», συνέχισε η Έβελιν. «Μπορεί να πείσει κάποιους να κλείσουν θέση στα εργαστήρια. Και θα βοηθούσε να γίνει γνωστό το Γουόλσι.»

«Είναι νωρίς ακόμα!» Η Χάτι ένιωσε να αγχώνεται και μόνο στη σκέψη. Σήκωσε το βλέμμα και κοίταξε τρομοκρατημένη την Έβελιν. «Για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο διάστημα, δεν πρέπει να μάθει κανείς για το εύρημα. Αν μαθευτεί, θα μαζευτούν διάφοροι περίεργοι στο κτήμα ψάχνοντας για θαμμένους θησαυρούς. Κάτι τέτοιο θα κατέστρεφε το πρόγραμμα.» Στο μυαλό της ήρθε μια εικόνα με σπασίκλες με γκρίζα αδιάβροχα και ανιχνευτές μετάλλων να πηγαίνουν πέρα δώθε στην ανασκαφή της.

Η Έβελιν φάνηκε να μην την έχει ακούσει. «Θα μπορούσαμε να πάρουμε τα νομίσματα και να τα δείξουμε στην Άννα. Έχει ψηφιακή μηχανή. Θα μ' άρεσε πολύ να έχω μια φωτογραφία.»

«Όχι ακόμα. Καλώς εχόντων των πραγμάτων, αύριο έρχεται ο Πολ Μπέργκλαντ. Νομίζω ότι πρέπει να περιμένω, για να δω τι θα πει.»

«Μάλλον έχεις δίκιο. Δεν θα 'θελα να σου δημιουργήσω πρόβλημα με τον προϊστάμενό σου. Και ίσως είναι κα-

λύτερα να διατηρήσουμε κάποιο μυστήριο γι' αυτά, πριν τα δείξουμε στο κοινό.» Η Έβελιν έβαλε τα μαχαίρια και τη σανίδα κοπής στον νεροχύτη για να μουλιάσουν. «Έλα λοιπόν. Πάμε να δούμε τον θησαυρό σου.»

Το γραφείο ήταν στο καθιστικό και το συρτάρι κλείδωνε με ένα μικρό χάλκινο κλειδί που το έβγαλε η Έβελιν από το τσεπάκι του τζιν της. Η Χάτι είχε τοποθετήσει τα νομίσματα σ' ένα διάφανο πλαστικό κουτάκι. Ήταν μικρά και θαμπά. Τα είχε βάλει στο κουτάκι ακριβώς για να μη χρειάζεται να τα πιάνεις, όμως η Χάτι ήθελε πολύ να τα αγγίξει. «Φαντάσου ότι τόσο καιρό ήταν στον κήπο της Μίμα», είπε η Έβελιν. «Εκατοντάδες χρόνια.»

Η Χάτι έκλεισε τα μάτια για μια στιγμή και αντιστάθηκε στον πειρασμό να σηκώσει το καπάκι και να χώσει τη μύτη της για να μυρίσει τα νομίσματα. «Δεν μπορώ να κάνω κάτι μέχρι αύριο που θα έρθει ο Πολ», είπε. Έβαλε ξανά το κουτάκι στο συρτάρι, πάνω από έναν φάκελο που περιείχε τα έγγραφα της Υπηρεσίας Προστασίας Πολιτισμικής Κληρονομιάς και ένα μπλοκ επιταγών.

«Θα χρειαστώ κάποιον άλλο για να συνυπογράφει τις επιταγές για το πρόγραμμα», είπε η Έβελιν. «Μέχρι τώρα το έκανε η Μίμα. Αν πρόκειται να επεκτείνουμε το πρόγραμμα, ίσως έχει νόημα να το αναλάβεις εσύ.»

Η Χάτι αναρωτήθηκε πώς η γυναίκα αυτή κατάφερνε να συζητάει για τον θάνατο της Μίμα με τόση ηρεμία. Η ίδια ένιωθε ακόμα να διαλύεται όποτε το σκεφτόταν. Άραγε πώς νιώθεις ξέροντας ότι πεθαίνεις; Να είσαι σωριασμένη στο γρασίδι μέσα στη βροχή ξέροντας ότι δεν υπάρχει κανείς για να σε βοηθήσει ή να σ' αγκαλιάσει; Ίσως όμως η γυναίκα ενός αγρότη, που βοηθούσε στο

σφάξιμο των ζώων, να ήταν εξοικειωμένη με τον θάνατο. Ήταν κι αυτό ένα στοιχείο της ικανότητάς της.

Αργότερα, αφότου είχαν κοιτάξει στον ιστότοπο του Βρετανικού Μουσείου, πήγαν με τα πόδια ως τη μονοκατοικία των Κλόστον. Η Έβελιν επέμενε να πάνε και η Χάτι δεν ήξερε πώς να το αποφύγει χωρίς να φανεί αγενής ή απόμακρη. Βρήκαν την Άννα στο εργαστήριο, όχι μπροστά στον υπολογιστή της. Είχε ανάψει το φως και για μερικές στιγμές στάθηκαν απ' έξω κοιτώντας μέσα από το μακρύ παράθυρο, παρακολουθώντας τι έκανε. Η Άννα δεν είχε αντιληφθεί την παρουσία τους. Ο Ρόναλντ δεν φαινόταν πουθενά.

Η Χάτι σκέφτηκε ότι ήταν τρομερά αδιάκριτο να την παρατηρούν. Τα μωρό ήταν στην καλαθούνα του, σ' ένα από τα μεγάλα ξύλινα τραπέζια. Κοντά στο μωρό υπήρχε μια παλιά μεταλλική σκάφη όπου μούλιαζε κάποιο ύφασμα. Η Άννα έξαινε μαλλί για να το ετοιμάσει για κλώσιμο, χρησιμοποιώντας τα λανάρια με σίγουρες, χαλαρές κινήσεις. Η Χάτι σκέφτηκε πόσο περίπλοκη ήταν όλη αυτή η διαδικασία· μπορούσε να την καταλάβει θεωρητικά, ήξερε όμως ότι θα ήταν άχρηστη στα πρακτικά. Το μαλλί ήταν τοποθετημένο ανάμεσα σε επίπεδα φύλλα από χοντρό χαρτόνι γεμάτα με λεπτά καρφιά. Η Άννα μετακινούσε το δίχως κόμπους μαλλί από το ένα φύλλο στο άλλο και τελικά το τράβηξε από τα καρφιά και το τύλιξε σε χαλαρό κουβάρι. Ήταν έτοιμο για την ανέμη. *Άλλη μια ικανή γυναίκα*, σκέφτηκε η Χάτι. *Ενώ εγώ δεν είμαι ικανή ούτε ένα καρότο να ξεφλουδίσω.*

Και τότε η Άννα τις αντιλήφθηκε μέσα από το παράθυρο. Ήταν φανερό ότι η παρουσία τους την τρόμαξε. Τις

κοίταξε αυστηρά πριν τους κάνει νόημα να περάσουν. Τις συνάντησε στην πόρτα του εργαστηρίου και για μια στιγμή υπήρξε μια αμήχανη σιωπή. Η Χάτι περίμενε ότι μάλλον θα τις έδιωχνε.

«Τα μάθατε για τον Ρόναλντ;» Μιλούσε χαμηλόφωνα, αν και δεν υπήρχε κανείς για να την ακούσει εκτός από το μωρό. «Η αστυνομία αποφάσισε να κλείσει την υπόθεση. Αποδέχτηκαν ότι ο θάνατος της Μίμα ήταν ατύχημα.»

«Τυχερός είναι», είπε η Έβελιν.

«Το ξέρω· κι οι δύο το ξέρουμε. Έχει πάει για ψάρεμα με τον Ντέιβι. Του είπα ότι θα του έκανε καλό να ξεφύγει λιγάκι.»

Η ατμόσφαιρα στη μονοκατοικία ήταν σχεδόν αποπνικτική για τη Χάτι. *Θα λιποθυμήσω*, σκέφτηκε.

«Τουλάχιστον μπορούμε να προχωρήσουμε και να κανονίσουμε την κηδεία.» Η Έβελιν πέρασε μπροστά από την Άννα και μπήκε στο εργαστήριο. «Η εισαγγελέας συμφώνησε να παραδοθεί η σορός.»

«Ο Ρόναλντ θέλει να έρθει», είπε η Άννα, «αλλά δεν είναι σίγουρος πώς θα το πάρει ο Τζόζεφ».

«Ο Τζόζεφ είναι καλόβολος άνθρωπος. Δεν κρατάει κακία.»

«Σ' ευχαριστώ.» Η Άννα άπλωσε το χέρι και άγγιξε τον ώμο της Έβελιν. «Αυτό που έγινε ελπίζω να μην επηρεάσει τη σχέση μας.»

Ακολούθησε μια σύντομα παύση και στη συνέχεια η Έβελιν είπε: «Όχι βέβαια. Για ποιο λόγο;»

Η Χάτι είχε την εντύπωση ότι ξαφνικά η Έβελιν ένιωσε πολύ ικανοποιημένη με τον εαυτό της, αλλά δεν μπόρεσε να καταλάβει το γιατί. Δεν είχε ποτέ της την

ικανότητα να αντιλαμβάνεται την άρρητη επικοινωνία. Μερικές φορές ένιωθε χαμένη, μια άγνωστη σε ξένη χώρα, όπου καταλάβαινε τα μισά απ' όσα λέγονταν. *Τι γυρεύω εγώ εδώ πέρα;* σκέφτηκε. Αναγκάστηκε να καταπνίξει την παρόρμησή της να γυρίσει και να φύγει.

«Έμαθες σχετικά με την ανακάλυψη στο Σέτερ;» Η Έβελιν κάθισε στο τραπέζι όπου καθόταν προηγουμένως η Άννα.

Δεν υπήρχε περίπτωση να μείνει κρυφό! Η Χάτι δεν ήξερε τι να πει. Σκέφτηκε ότι η Έβελιν την είχε χρησιμοποιήσει ως δικαιολογία για να έρθει εδώ. Ήθελε να βρει και η ίδια μια δικαιολογία για να φύγει, αλλά δεν κατάφερε να σκεφτεί πώς να το κάνει χωρίς να ρεζιλευτεί.

«Θέλω να μου τα πείτε όλα.» Η Άννα έγειρε στο τραπέζι και η Χάτι διέκρινε το φούσκωμα στην κοιλιά της από την εγκυμοσύνη. Η Χάτι μουρμούρισε κάποια εξήγηση για την αξία των νομισμάτων. Το μωρό άρχισε να κλαίει· ένα γκρινιάρικο κλαψούρισμα, σαν να πονούσε. Η Άννα το σήκωσε από την καλαθούνα και άρχισε να το νταντεύει στην αγκαλιά της. Ξαφνικά το έτεινε προς το μέρος της Χάτι, σαν ένα είδος πρόκλησης. «Σε πειράζει να τον κρατήσεις μέχρι να συμμαζέψω τα πράγματα; Έχει κολικούς και θα μας τρελάνει στις φωνές αν τον βάλω ξανά στο καλάθι του.» Χαμογέλασε σφιγμένα. «Για να είμαι ειλικρινής, όλη μέρα σήμερα μ' έχει τρελάνει.»

Η Χάτι βρέθηκε με το μωρό στην αγκαλιά πριν προλάβει να διαμαρτυρηθεί. Το κρατούσε επιφυλακτικά,

λίγο μακριά από το σώμα της. Της φάνηκε πολύ ελαφρύ και εύθραυστο. Για μια στιγμή ένιωσε να πανικοβάλλεται όταν φαντάστηκε να της πέφτει από τα χέρια· στη φαντασία της άνοιγε επίτηδες διάπλατα τα χέρια της, το μωρό γλιστρούσε από την αγκαλιά της και το κεφάλι του τσακιζόταν στο πάτωμα σαν ένα από τα μεγάλα άσπρα αυγά της Μίμα. Κι έπειτα άρχιζε να σχηματίζεται μια λιμνούλα αίματος. Η εικόνα ήταν τόσο ζωντανή, που την εξέπληξε ότι ήταν βουβή, χωρίς κλάματα ή φωνές, με τις δύο γυναίκες να συνεχίζουν την κουβέντα τους για την επόμενη συνάντηση του συλλόγου, δείχνοντας να μην την προσέχουν καθόλου. Το μωρό μύριζε πολύ γλυκά. Όταν ήρθε η στιγμή να το δώσει ξανά στην Άννα, η Χάτι ήθελε να διαμαρτυρηθεί και να το κρατήσει κι άλλο. Ίσως τελικά δεν ήταν και τόσο τρομακτικό να είσαι μάνα.

Η Έβελιν έμοιαζε να έχει ξεχάσει την απόφασή της να προσκαλέσει τις αρχαιολόγους για φαγητό και η Χάτι χάρηκε. Δεν άντεχε στην ιδέα ακόμα ενός γεύματος στην κουζίνα στο Ούτρα, όπου θα πίεζε τον εαυτό της να φάει για να ικανοποιήσει την Έβελιν. Ήξερε ότι η Σόφι θα αργούσε να επιστρέψει. Θα ήταν στο *Άρτεμις* με τα παιδιά, πίνοντας και φλερτάροντας, ό,τι πλησιέστερο στην ξέφρενη λονδρέζικη κοινωνική ζωή της εδώ στο Γουόλσι. Η Χάτι αναρωτήθηκε τι άλλο θα έκανε.

Ξεκίνησε να κατηφορίζει προς το Μποντ. Είχε αρχίσει να σουρουπώνει –να «σκουραίνει», όπως έλεγαν χαρακτηριστικά οι κάτοικοι των Σέτλαντ–, όμως υπήρχε ακόμη αρκετό φως για να διακρίνει τα χρώματα της πέτρας στον τοίχο και της τύρφης στον λόφο. Άρχισε να

σκέφτεται ξανά τη Μίμα και θυμήθηκε τη συζήτησή τους ενώ κάθονταν έξω από το σπίτι στο Σέτερ, τον θυμό της Μίμα και τις φωνές της στο τηλέφωνο.

Κεφάλαιο 19

Ο Πέρεζ ξύπνησε νωρίς. Ονειρευόταν τη Φραν και κάποια στιγμή γύρισε και πανικοβλήθηκε διαπιστώνοντας ότι η θέση δίπλα του στο κρεβάτι ήταν άδεια. Έτσι όπως πετάχτηκε από τον ύπνο, οι λεπτομέρειες του ονείρου χάθηκαν, όμως του έμεινε μια αίσθηση δυσφορίας, ένα προαίσθημα κινδύνου που ήξερε ότι ήταν γελοίο. Έπρεπε να απαλλαγεί από την ιδέα ότι η ζωή μακριά από τα νησιά ήταν επικίνδυνη. Είχε δει πάρα πολλούς γονείς να διστάζουν ν' αφήσουν τα παιδιά τους να φύγουν μακριά τους. Μια βδομάδα ακόμα και η Φραν με την Κάσι θα επέστρεφαν σπίτι.

Παρ' όλα αυτά, δεν κατάφερε να ξανακοιμηθεί. Κατέληξε να αναλογίζεται τις λεπτομέρειες που αφορούσαν τον θάνατο της Μίμα. Ήταν εντελώς παράλογο να επιτρέπει στο περιστατικό να τον στοιχειώνει. Ο Ρόναλντ είχε σκοτώσει την ηλικιωμένη. Ήταν ένα τραγικό ατύχημα. Οποιαδήποτε άλλη εξήγηση έμοιαζε τόσο μελοδραματική, που καταντούσε γελοία. Η εισαγγελέας είχε δίκιο. Ουσιαστικά, ο Πέρεζ δεν πίστευε ότι η παραμονή του Σάντι στο Γουόλσι θα πρόσφερε νέες πληροφορίες. Σκέφτηκε ότι θα κατέληγαν στο χειρότερο δυνατό αποτέλεσμα: να μη μάθουν ποτέ τι ακριβώς είχε συμβεί. Θα αναγκαζόταν να το

αποδεχτεί, ήξερε ωστόσο ότι θα δυσκολευόταν πολύ να το χωνέψει.

Ο Πέρεζ είχε ακούσει τον Σάντι να λέει τόσα πράγματα για τη Μίμα, που ένιωθε σαν να την ήξερε καλά. Στην πραγματικότητα, την είχε συναντήσει μόνο μία φορά, στο πάρτι για τα γενέθλια του Σάντι στο Γουόλσι. Θυμόταν μια μικρόσωμη γυναίκα που θύμιζε πουλάκι, με αναπάντεχα τρανταχτό γέλιο. Συναγωνιζόταν τους άντρες στο ποτό, όμως, πέρα από τα αναψοκοκκινισμένα της μάγουλα, δεν είχε εμφανίσει το παραμικρό σημάδι μέθης. Δεν είχε επηρεαστεί η ικανότητά της να ακολουθεί τα πιο περίπλοκα χορευτικά βήματα.

Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε αν κάτι ήταν ικανό να οδηγήσει σε μια βίαιη αντίδραση. Μήπως η κοφτερή της γλώσσα είχε προκαλέσει κάποιον να τη σκοτώσει, σε μια έκρηξη οργής; Ή μήπως έφταιγε κάτι που ήξερε; Κάτι που είχε δει; Ίσως τελικά ο θάνατός της να ήταν απλώς ένα ατύχημα, οπότε ο Πέρεζ έπρεπε να αποδεχτεί την πιο προφανή εξήγηση. Ποιο ήταν εκείνο το στοιχείο της φύσης του που τον ανάγκαζε να αμφισβητεί την κοινά αποδεκτή εκδοχή των γεγονότων; Η Φραν έλεγε ότι ήταν πολύ συμπονετικός για αστυνομικός, ότι πάντα έκρινε με επιείκεια τους άλλους, όμως ο ίδιος ήξερε πως δεν ίσχυε κάτι τέτοιο. Σκέφτηκε πως όλοι είναι ικανοί να φερθούν βίαια, ακόμα και να σκοτώσουν μια άκακη ηλικιωμένη. Και δεν εξαιρούσε τον εαυτό του.

Ο Πέρεζ σηκώθηκε από το κρεβάτι και πήγε στην κουζίνα για να ετοιμάσει πρωινό. Ήταν πολύ νωρίς για να έχει ανάψει η κεντρική θέρμανση και το σπίτι ήταν παγωμένο. Φαντάστηκε την υγρασία να εισχωρεί μέσα από

τους πέτρινους τοίχους –μπορούσε σχεδόν να τη μυρίσει. Άνοιξε τις κουρτίνες, κάθισε μπροστά στο παράθυρο και κοίταξε το λιμάνι πίνοντας τον καφέ του. Τελικά πήρε την απόφαση να πάει προς τον σταθμό των φεριμπότ.

Ο Πολ Μπέργκλαντ ήταν από τους τελευταίους που αποβιβάστηκαν από το δρομολόγιο από Αμπερντίν. Αν ο αρχαιολόγος είχε βγει νωρίτερα, ο Πέρεζ ίσως δεν τον προλάβαινε. Υπήρχαν άνθρωποι που αγνοούσαν τη ζωηρή φωνή από τα μεγάφωνα η οποία ανακοίνωνε την άφιξη του πλοίου της NorthLink στο Λέρικ, και παρέμεναν στις κουκέτες τους ή έπαιρναν το πρωινό τους στην καφετέρια πριν αποβιβαστούν. Ο Μπέργκλαντ κατέβαινε αργά από τη ράμπα για τους επιβάτες, σχεδόν ταυτόχρονα με την άφιξη του Πέρεζ. Ο τελευταίος δεν ήταν σίγουρος τι θα έκανε αν ο Μπέργκλαντ δεν αποβιβαζόταν εκείνη τη στιγμή. Θα περίμενε μέχρι να κατέβουν όσοι είχαν ξεμείνει; Πώς θα μπορούσε να το δικαιολογήσει;

Ο Μπέργκλαντ θύμιζε φαντάρο που επέστρεφε σπίτι του με άδεια. Τα μαλλιά του ήταν κοντοκουρεμένα και είχε τον αέρα ανθρώπου που μπορούσε να υπερασπιστεί τον εαυτό του σε μια μάχη. Τουλάχιστον αυτή την εντύπωση είχε ο Πέρεζ. Η εικόνα έμοιαζε αλλόκοτη και ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι δεν ήταν καλό να σχηματίσει άποψη για τον άνθρωπο πριν τον γνωρίσει. Δεν είχε κανένα λόγο να θεωρήσει τον Μπέργκλαντ επιθετικό τύπο. Ο πανεπιστημιακός φορούσε παντελόνι τζιν, μπουφάν Gore-Tex και βαριά αθλητικά παπούτσια. Κουβαλούσε ένα μικρό σακίδιο, όπου ήταν στερεωμένο ένα φτυαράκι αρχαιολόγου και ένα μεγάλο μαχαίρι σε θήκη. Ο Πέρεζ υπέθεσε ότι ήταν τα εργαλεία της δουλειάς. Αναρωτήθηκε πώς θα δι-

καιολογούσε το γεγονός ότι είχε έρθει να τον συναντήσει. Η ενέργεια έμοιαζε υπερβολική.

«Κύριε Μπέργκλαντ.» Μόλις το είπε συνειδητοποίησε ότι είχε κάνει λάθος στην προσφώνηση. Ο Μπέργκλαντ ήταν καθηγητής. Πάντως, ο Μπέργκλαντ σταμάτησε και στράφηκε αργά, απορημένος αλλά όχι ενοχλημένος. Αρχικά δεν αναγνώρισε τον Πέρεζ και φάνηκε να σαστίζει. Παραδίπλα, μια οικογένεια υποδεχόταν έναν νεαρό, έναν φοιτητή, κάνοντας πολλή φασαρία. Όλη η οικογένεια ήταν εκεί –οι δύο γονείς με άλλα δυο παιδιά. Ο έφηβος έδειχνε αμήχανος εξαιτίας όλης αυτής της προσοχής, με τις αγκαλιές και τις τσιριχτές φωνές.

«Ζητώ συγγνώμη για την ενόχληση», είπε ο Πέρεζ. «Αναρωτιόμουν αν θα μπορούσαμε να πούμε δυο κουβέντες. Δεν θα πάρει ώρα. Έτσι θα γλιτώσω ένα ταξίδι στο Γουόλσι.»

Τώρα πια ο Μπέργκλαντ τον είχε αναγνωρίσει. «Φυσικά. Είστε ο επιθεωρητής.» Μια παύση κι ένα κατσούφιασμα. «Τι συνέβη αυτή τη φορά;»

Η ερώτηση ακουγόταν περίεργη. Ο Πέρεζ ήθελε να ρωτήσει, *τι περίμενες να συμβεί;* «Θέλω απλώς να συμπληρώσω την αναφορά μου για την εισαγγελέα. Υπόθεση ρουτίνας. Είμαι βέβαιος ότι το καταλαβαίνετε. Θεωρεί ότι ο θάνατος της κυρίας Γουίλσον ήταν ατύχημα, όμως μιας και ήσασταν στο νησί όταν συνέβη...» Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι η εξήγησή του δεν ακουγόταν πειστική, ωστόσο ο Μπέργκλαντ ανασήκωσε τους ώμους και κατένευσε για να δείξει ότι συμφωνούσε.

Πήγαν για πρωινό σ' ένα μικρό και αποπνικτικό καφέ κοντά στο λιμάνι. Σάντουιτς με μπέικον, και τσάι σε χο-

ντρές πορσελάνινες κούπες. Δεν υπήρχε κανείς άλλος για να ακούσει τη συνομιλία τους. Ο Μπέργκλαντ έβγαλε το χοντρό μπουφάν του και ο Πέρεζ είδε ότι φορούσε ένα χειροποίητο πλεχτό πουλόβερ με μοτίβο που δεν το αναγνώρισε.

«Δεν είναι από τα Σέτλαντ, έτσι;» Προσπαθούσε να βρει τρόπο για να ξεκινήσει την κουβέντα.

Ακόμα κι αν η ερώτηση εξέπληξε τον αρχαιολόγο, το σίγουρο είναι πως δεν το έδειξε. «Όχι, η γιαγιά μου είναι πολύ καλή στο πλέξιμο.»

Το μοτίβο του πουλόβερ σε συνδυασμό με το όνομα έκαναν τον Πέρεζ να σκεφτεί ότι η οικογένεια του Μπέργκλαντ πρέπει να είχε σκανδιναβική καταγωγή.

Αρχικά έμοιαζε νευρικός, σχεδόν σε υπερένταση. Ίσως ήταν μια φυσιολογική αντίδραση επειδή είχε απέναντί του έναν αστυνομικό. Μίλησε πολλή ώρα για την ανασκαφή στο Λίντμπι και για τα νομίσματα που είχαν ανακαλύψει οι κοπέλες. «Η Χάτι πρέπει να νιώθει ικανοποιημένη. Η επιμονή της οδήγησε σε αυτό το πρόγραμμα. Είναι περίεργη κοπέλα. Εμμονική. Υπάρχουν φορές που ανησυχώ για κείνη. Ελπίζω ότι τώρα πια θα πάψει να αισθάνεται τόσο πιεσμένη. Δεν θα χρειάζεται να δικαιολογείται.»

Στο καφέ έκανε ζέστη. Η υγρασία στη βιτρίνα τούς εμπόδιζε να δουν έξω.

«Γνωρίζετε καιρό τη Χάτι;» Η σκέψη είχε εμφανιστεί ξαφνικά στο μυαλό του. Φυσικά, δεν είχε καμία σχέση με την έρευνα, ίσως όμως κατάφερνε να σκεφτεί κάποια κανονική ερώτηση όση ώρα προσπαθούσε να απαντήσει ο Μπέργκλαντ.

Ο Μπέργκλαντ σκέφτηκε για μια στιγμή πριν απαντήσει. «Είμαι ο επιβλέπων καθηγητής της από την έναρξη του προγράμματος.»

Τι είδους απάντηση ήταν αυτή; Ο Πέρεζ δεν είχε καμία δικαιολογία για να επιμείνει στο ζήτημα. Η προσωπική ζωή του Μπέργκλαντ δεν τον αφορούσε.

«Πώς τα πηγαίνατε με την Τζεμάιμα Γουίλσον; Τη γνωρίζατε, αν δεν κάνω λάθος.»

«Ήταν απολαυστική», είπε ο Μπέργκλαντ. «Πολλοί κτηματίες αποδεικνύονται σκέτος μπελάς. Δεν τους αρέσει η ταλαιπωρία ή η αναστάτωση που προκαλεί μια ανασκαφή. Ή περιμένουν κάποια αποζημίωση. Η Μίμα ήταν πολύ χαρούμενη που είχε τις κοπέλες στο κτήμα της. Πιστεύω ότι χαιρόταν για την παρέα.»

«Παρόλο που εκεί κοντά υπήρχαν συγγενείς της;»

«Όλοι τους άντρες.» Ο Μπέργκλαντ είχε αρχίσει να χαλαρώνει. Είχε φάει το μισό σάντουιτς με το μπέικον και είχε πιει σχεδόν όλο το τσάι. «Ένας γιος και δύο εγγονοί. Δεν είναι το ίδιο. Κάποτε μου είχε πει ότι πάντα ήθελε να έχει κόρες.»

«Ακούγεται περίεργο να πει κάτι τέτοιο σ' έναν ξένο.»

«Την επισκέφτηκα ένα βράδυ και της έδωσα ένα μπουκάλι ουίσκι προκειμένου να την ευχαριστήσω για τη βοήθειά της. Ήπιαμε μερικά ποτήρια και πιάσαμε την κουβέντα. Τα πήγαμε αναπάντεχα καλά. Είχα την αίσθηση πως αν ήμουν τριάντα χρόνια μεγαλύτερος, θα δοκίμαζε να με αποπλανήσει. Πρέπει να ήταν ατίθαση στα νιάτα της.»

«Έχει και μια νύφη», είπε ο Πέρεζ.

«Α, αυτό κι αν δεν είναι καθόλου το ίδιο! Έχω την εντύπωση ότι η Μίμα δεν συμπαθούσε ιδιαίτερα την Έβε-

λιν. Φαίνεται πως έτσι γίνεται πάντα με τις μητέρες και τους γιους τους. Είμαι μοναχοπαίδι και κάποιες φορές νομίζω ότι η μητέρα μου αισθάνεται μάλλον απογοητευμένη επειδή ένιωσα την ανάγκη να παντρευτώ. Κανονικά, θα 'πρεπε να μου αρκεί η ίδια.»

Η μητέρα μου θέλει να παντρευτώ, σκέφτηκε ο Πέρεζ. *Θέλει ν' αποκτήσει εγγονό για να μη χαθεί το όνομα της οικογένειας. Πώς θα το πάρει η Φραν όταν το μάθει;* Του φαινόταν απίστευτα πιεστικό και αναρωτήθηκε μήπως αυτό εξηγούσε τη διστακτικότητά του να της κάνει την πρόταση. Μήπως η Φραν σκεφτόταν ότι ο μόνος λόγος ήταν η ύπαρξη ενός Πέρεζ στα Σέτλαντ;

«Σας ανέφερε ποτέ η Μίμα τι πρόβλημα είχε με την Έβελιν;»

«Η Έβελιν δεν επιτρέπει στον Τζόζεφ να είναι ο εαυτός του. Λίγο πολύ αυτή ήταν η ουσία.» Ο Μπέργκλαντ ήπιε τις τελευταίες σταγόνες από το τσάι του. «Τα μόνα που ενδιαφέρουν τον Τζόζεφ είναι το κτήμα και οι φίλοι του. Μια μπίρα ή κανένα ουισκάκι τα βράδια. Ένας χορός μία στις τόσες, με ζωντανή ορχήστρα. Η Έβελιν ενδιαφερόταν να ενισχύσει το κύρος του στην κοινότητα.»

«Η Έβελιν διαθέτει κύρος, έτσι δεν είναι; Είχα την εντύπωση ότι στηρίζει το πρόγραμμά σας και, σύμφωνα με τον Σάντι, έχει καταφέρει να πάρει κονδύλια και για άλλα κοινοτικά προγράμματα στο Γουόλσι.»

«Ω, δεν μπορώ να της προσάψω το παραμικρό. Μας έχει βοηθήσει.»

«Τι άλλο είπε η Μίμα γι' αυτήν;»

«Προς τι το ενδιαφέρον, κύριε επιθεωρητά; Μιλάμε για κουτσομπολιά.» Παρ' όλα αυτά, χαμογέλασε και συ-

νέχισε χωρίς να περιμένει την απάντηση. «Η Μίμα πίστευε ότι η Έβελιν σπαταλούσε τα χρήματα του Τζόζεφ. "Τι στο καλό να την κάνει τη μεγαλύτερη κουζίνα; Τι πρόβλημα είχε με την παλιά; Θα μας οδηγήσει στη χρεοκοπία όλους μας." Τέτοια πράγματα.»

«Πότε είδατε τη Μίμα για τελευταία φορά;»

«Το απόγευμα πριν πεθάνει. Αργά το απόγευμα, αφότου οι κοπέλες είχαν επιστρέψει στο Μποντ. Ο καιρός ήταν πολύ κακός και είχαν φύγει νωρίς. Σκόπευα να φύγω με το πρώτο δρομολόγιο το επόμενο πρωί και πήγα να την αποχαιρετήσω. Μου έφτιαξε τσάι, έκοψε για τον καθένα μας ένα κομμάτι από κάποιο κέικ της Έβελιν κι έπειτα έβγαλε ουίσκι. Για να διώξει το κρύο, όπως είπε, αν και στην κουζίνα της έκανε πάντα ζέστη.»

«Πώς σας φάνηκε;»

Ο Μπέργκλαντ σήκωσε απότομα τα μάτια του. «Τι σχέση έχει η διάθεσή της από τη στιγμή που ο θάνατός της ήταν ατύχημα;»

«Είμαστε υποχρεωμένοι να αποκλείσουμε όλες τις άλλες πιθανότητες.» Για άλλη μια φορά ο Πέρεζ σκέφτηκε πόσο ελάχιστα πειστικός ακουγόταν.

«Δεν είχε τάσεις αυτοκτονίας, αν αυτό εννοείτε. Η σκέψη είναι από μόνη της γελοία. Δεν έχω γνωρίσει πιο ζωντανό άνθρωπο από τη Μίμα Γουίλσον. Σίγουρα θα 'θελε να ζήσει κι άλλο για να συνεχίσει τις αταξίες.»

«Θυμάστε τι συζητήσατε;»

Συνοφρυώθηκε. «Για τις κοπέλες. Σας είπα ότι τις αντιμετώπιζε σαν μέλη της οικογένειας. Ήταν ιδιαίτερα προστατευτική με τη Χάτι. "Την έχει απορροφήσει πολύ η δουλειά της. Εκείνο που της χρειάζεται είναι ένα καλό

παιδί για να την κάνει να σκεφτεί και κάτι άλλο. Δεν συμφωνείς, Πολ; Φρόντισε να φέρεις δυο τρεις νεαρούς να βοηθήσουν στην ανασκαφή." Της είπα ότι οι εποχές έχουν αλλάξει και οι νέες γυναίκες θέλουν να κάνουν καριέρα, εκτός από οικογένεια. Είπε ότι η Σόφι ήταν πιο ζωηρή. Της θύμιζε τον εαυτό της όταν ήταν στην ηλικία της. Της άρεσε να διασκεδάζει.»

«Κάτι άλλο;»

«Παραπονιόταν ξανά για την Έβελιν. Είχα ήδη πιει δυο ουισκάκια και με τη ζέστη στην κουζίνα δυσκολευόμουν να κρατηθώ ξύπνιος. Αν θυμάμαι καλά είπε: "Αυτή τη φορά το παράκανε. Δεν θα το αφήσω να περάσει. Θα φροντίσω να διευθετήσω το θέμα για να μην πληγωθεί ο Τζόζεφ."»

«Ξέρετε για ποιο θέμα μιλούσε;»

«Η αλήθεια είναι πως όχι. Όπως είπα, δεν πρόσεχα ιδιαίτερα τη συζήτηση. Φαντάστηκα ότι αναφερόταν σε κάποιο εσωτερικό ζήτημα του νησιού. Δεν ξέρω καλά την Έβελιν, φαίνεται όμως ότι δημιουργεί συμμαχίες και στη συνέχεια τσακώνεται με τους άλλους. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στο πανεπιστήμιο. Προσπαθώ να μην εμπλέκομαι σ' αυτές τις καταστάσεις.»

Ο Πέρεζ δυσκολευόταν προς το παρόν να πιστέψει ότι ο Μπέργκλαντ εργαζόταν στο πανεπιστήμιο. Ο λόγος του ήταν υπερβολικά αδιάφορος και ο ίδιος υπερβολικά μεγαλόσωμος. Οι πανεπιστημιακοί καθηγητές όφειλαν να είναι αδύνατοι και να χρησιμοποιούν πολυσύλλαβες λέξεις.

«Η ανακάλυψη της Χάτι...»

«Εκπληκτική», τον διέκοψε ενθουσιασμένος ο Μπέργκλαντ. «Είναι αυτό ακριβώς που χρειάζεται στο ξεκίνημα

της καριέρας της. Και συναρπαστική. Κανένας δεν φανταζόταν ότι υπήρχε μια κατοικία τέτοιων διαστάσεων στο Γουόλσι. Η Χάτι μοιάζει να έχει ένστικτο για την αρχαιολογία. Ακόμα δεν μπορώ να πιστέψω ότι τα κατάφερε τόσο καλά.»

Ο Πέρεζ φαντάστηκε πως μάλλον ήταν σύμπτωση ότι η Μίμα πυροβολήθηκε λίγες μέρες πριν ανακαλύψουν τα νομίσματα οι φοιτήτριες. Αντιπαθούσε τις συμπτώσεις, όμως δεν μπορούσε να σκεφτεί κάτι που να συνδέει τα δύο περιστατικά. Όχι με τη σειρά που συνέβησαν. Από την άλλη, υπήρχε το κρανίο. Θα μπορούσε η ανακάλυψη μιας παμπάλαιας σορού να προκαλέσει εξελίξεις στο παρόν; Όχι βέβαια, αλλά θα ήθελε να έχει περισσότερες πληροφορίες.

«Υπάρχει περίπτωση η Χάτι να είχε ανακαλύψει νομίσματα σε προηγούμενη επίσκεψη;» Ο τόνος του παρέμενε επιφυλακτικός. Δεν ήθελε σε καμία περίπτωση να αμφισβητήσει την ακεραιότητα της φοιτήτριας χωρίς λόγο. Όμως, αν η Μίμα ή οποιοσδήποτε άλλος νησιώτης γνώριζε ότι υπήρχε κάτι πολύτιμο στο κτήμα της, ο θάνατός της θα αποκτούσε άλλη διάσταση. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι αυτή η εκδοχή έμοιαζε πιο πιθανή.

«Και γιατί να το κρατήσει κρυφό; Η Χάτι και η Σόφι πάντα εργάζονται μαζί στην ανασκαφή. Υπάρχουν τόσοι κανόνες υγείας και ασφάλειας, που δεν σου επιτρέπουν να εργάζεσαι μόνος. Άλλωστε η Χάτι δεν είναι κλέφτρα. Είναι παθιασμένη με το πρόγραμμα. Δεν υπάρχει περίπτωση να αφαιρέσει αντικείμενα από την κατοικία του εμπόρου στο Σέτερ χωρίς να τα καταγράψει.»

«Ούτε λόγος...» είπε ο Πέρεζ. «Ήταν μια ανόητη σκέψη.»

Παρ' όλα αυτά, αναρωτιόταν μήπως κάποιος άλλος έψαχνε στην ανασκαφή, μήπως είχαν βρεθεί και άλλα πολύτιμα αντικείμενα. Φαντάστηκε την ομιχλώδη, βροχερή βραδιά. Μπορεί η Μίμα να άκουσε κάτι ενώ βρισκόταν μέσα ή να βγήκε απρόσμενα αργά για να κλείσει τις κότες στο κοτέτσι. Φυσικά, αν ο εισβολέας ήταν από το Λίντμπι, θα τον αναγνώριζε, ακόμα και στο αχνό φως που έβγαινε από την πίσω πλευρά του σπιτιού. Είχε μεγαλώσει εκεί. Γνώριζε τους πάντες. Μπορεί να είχε ζητηθεί από τους νησιώτες να ενδιαφερθούν για την ανασκαφή, όμως η Μίμα δεν θα περίμενε να συναντήσει κάποιον μετά την αναχώρηση των φοιτητριών. Μήπως είχε προκαλέσει αυτό το άτομο; Μήπως το αιφνιδίασε, με αποτέλεσμα να αντιδράσει βίαια;

Συνειδητοποίησε ότι ο Μπέργκλαντ τον παρατηρούσε. Ο αρχαιολόγος δεν ήταν από εκείνους που αρέσκονται στη σιωπηλή περισυλλογή.

«Τελειώσαμε;» ρώτησε ο Μπέργκλαντ. «Μπορώ να επιστρέψω στο Γουόλσι; Ανυπομονώ να δω τα νομίσματα.»

«Φυσικά.» Πάντως, ο Πέρεζ είχε βυθιστεί σε σκέψεις. Άραγε η Χάτι θα το πρόσεχε αν κάποιος πήγαινε στην ανασκαφή, όταν η ίδια δεν ήταν εκεί; Και τι θα μπορούσε να είχε βρει ήδη ο παρείσακτος; Θυμήθηκε τη συζήτηση του Σάντι με τη Χάτι στο Πίερ Χάους, την ερώτηση του Σάντι για την αξία των νομισμάτων. Ίσως κάποιοι πίστευαν ότι άξιζε να τα κλέψουν. Έπρεπε να μάθει αν υπάρχει μαύρη αγορά για τέτοιου είδους αντικείμενα.

Αργότερα, στο γραφείο του, προσπάθησε να τηλεφωνήσει στη Βαλ Τέρνερ, την αρχαιολόγο των Σέτλαντ. Σκέφτηκε ότι θα ήξερε αν τα νομίσματα είχαν κάποια αξία. Θα του εξηγούσε ορισμένα πράγματα για την ανασκαφή στο Γουόλσι και επειδή η αρχαιολόγος δεν υπήρχε περίπτωση να σχετίζεται με τον θάνατο της Μίμα, θα μπορούσε να της μιλήσει πιο ελεύθερα συγκριτικά με τον Πολ Μπέργκλαντ. Όμως δεν ήταν στο γραφείο της και αναγκάστηκε να αφήσει μήνυμα στον τηλεφωνητή της.

Μόλις ακούμπησε το ακουστικό στη θέση του, το τηλέφωνο χτύπησε. Περίμενε ότι θα ήταν η Βαλ και αιφνιδιάστηκε όταν άκουσε την ξέπνοη, παιδιάστικη φωνή της Χάτι Τζέιμς.

«Αναρωτιόμουν αν θα μπορούσα να σας μιλήσω.»

«Φυσικά», της είπε.

«Όχι, όχι. Όχι απ' το τηλέφωνο.»

«Μήπως πρόκειται να έρθεις στο Λέρικ μέσα στις επόμενες μια δυο μέρες;»

«Όχι, όχι», επανέλαβε, απογοητευμένη επειδή ο Πέρεζ έδειχνε να μην την καταλαβαίνει. «Αποκλείεται. Σήμερα έρχεται ο προϊστάμενός μου.»

«Θέλεις να έρθω εγώ για να τα πούμε;» Επιτέλους κατάλαβε τι του ζητούσε. Η ιδέα της επιστροφής στο Γουόλσι τον γέμισε με τρόμο. Του άρεσε το νησί, ό,τι είχε προλάβει να δει. Γιατί ήταν τόσο απρόθυμος να επιστρέψει; Γιατί είχε μια αίσθηση κλειστοφοβίας λες και θα πήγαινε σε φυλακή; Ίσως έφταιγε η ομίχλη, η έλλειψη οποιουδήποτε αναγνωρίσιμου ορίζοντα. Ή οι πολύπλοκες οικογενειακές σχέσεις, που έμοιαζαν να μπερδεύουν και τον ίδιο, με αποτέλεσμα να παύει να είναι αντικειμενικός.

Μπήκε στον πειρασμό να της προτείνει να μιλήσει στον Σάντι, όμως σκέφτηκε ότι η Χάτι χρειαζόταν προσεκτική μεταχείριση, οπότε ο Σάντι –παρότι αλλαγμένος και πιο διορατικός– θα την τρόμαζε.

«Ω, ναι, σας παρακαλώ.» Η ανακούφιση στον τόνο της φωνής της ήταν ολοφάνερη.

«Επείγει; Μπορεί να περιμένει ως το βράδυ; Να συναντηθούμε στο Πίερ Χάους στις έξι;»

Η Χάτι έκανε μια παύση. «Όχι», είπε. «Ελάτε στο Μποντ. Θα φροντίσω να είμαι μόνη.»

Κεφάλαιο 20

Ο Σάντι στεκόταν στο βόρειο άκρο του νησιού και παρατηρούσε το μικρό ψαράδικο να πλησιάζει. Δεν είχε καμία σχέση με το *Κασσάνδρα*, το τεράστιο αλιευτικό ανοιχτής θάλασσας, που είχε η οικογένεια Κλόστον. Όταν έβγαινε στη θάλασσα, έλειπε για βδομάδες, μακριά στον Βόρειο Ατλαντικό. Ξεφόρτωνε στη Δανία και επέστρεφε στους ψαρότοπους. Σε όλο το νησί κυκλοφορούσαν φήμες για το πόσο κόστισε όταν το αγόρασε ο Άντριου, λίγο πριν πάθει το εγκεφαλικό. Ολόκληρη περιουσία, έλεγαν. Όμως, από τότε που θυμόταν ο Σάντι, οι Κλόστον είχαν λεφτά. Το ψαράδικο που παρακολουθούσε εκείνη την ώρα ο Σάντι ήταν του Ντέιβι Χέντερσον. Είχε βγει για ένα σύντομο ταξίδι και ήδη επέστρεφε στο λιμάνι. Ήταν πολύ ευγενικό από μέρους του Ντέιβι να πάρει μαζί του τον Ρόναλντ. Σίγουρα θα του έκανε καλό να ξεφύγει από το Γουόλσι, έστω και για λίγο.

Ο άνεμος έριξε τα μαλλιά στα μάτια του Σάντι. Είχε ανέβει με το αυτοκίνητο μέχρι το Σκο επειδή ήθελε να ξεφύγει για λίγο από το Ούτρα. Λίγο πιο μέσα υπήρχε το βορειότερο γήπεδο γκολφ στα Βρετανικά Νησιά, πράσινο και περιποιημένο, παρά την έκθεσή του στις αλλαγές του καιρού. Πού και πού έρχονταν με τον Τζόζεφ για να παίξουν, και ο πατέρας του ήταν πολύ καλός, αν και ποτέ δεν

αντιμετώπιζαν το παιχνίδι πολύ σοβαρά. Τώρα ευχόταν να του είχε ζητήσει ο Ντέιβι να τους συνοδεύσει. Δεν τα πήγαινε πολύ καλά με τη θάλασσα, όμως μερικές ώρες δυσφορίας άξιζαν τον κόπο αν ήταν να γλιτώσει από την οικογένειά του και τις συζητήσεις για την κηδεία.

Ήθελε η γιαγιά του να έχει καλό κατευόδιο, φυσικά και το ήθελε, αλλά ήταν σίγουρος ότι η ίδια δεν θα επιθυμούσε όλη αυτή τη φασαρία. Θα την ευχαριστούσε να ξέρει πως όλοι οι φίλοι της βρίσκονταν στην εκκλησία. Στο μέρος όπου είχε παντρευτεί. Η εκκλησία βρισκόταν σ' ένα ακρωτήριο στα δυτικά του Γουόλσι ονόματι Χαμπ. Η θάλασσα το περιέβαλλε από τρεις πλευρές και η Μίμα πάντα έλεγε πως όποτε ήταν εκεί σκεφτόταν τον ναυτικό σύζυγό της: ένιωθε σαν να βρίσκεται σε πλοίο. Η Μίμα θα προτιμούσε μερικές ωραίες ψαλμωδίες και μια μικρή συγκέντρωση στη συνέχεια. Τίποτα περισσότερο. Όμως η μητέρα του ήταν μες στα νεύρα –καθάριζε τα δωμάτια για τον Μάικλ, την Αμίλια και το μωρό, σχεδίαζε να ετοιμάσει φαγητά που θα έφταναν για πολιορκία τριάντα ημερών και αγχωνόταν για τη λίστα των καλεσμένων.

Ξανασκέφτηκε τη σκηνή στη διάρκεια του πρωινού. Η μητέρα του ήταν στο τραπέζι της κουζίνας πίνοντας το δεύτερο φλιτζάνι τσάι και είχε μπροστά της έναν σωρό λίστες. Λίστες για τρόφιμα και ποτά και άτομα πού έπρεπε να ειδοποιηθούν. Ο Τζόζεφ είχε προνοήσει να εξαφανιστεί εγκαίρως και ήταν ήδη στο κτήμα, φροντίζοντας τα νεογέννητα πρόβατα.

«Λες να θέλει να έρθει ο Πολ Μπέργκλαντ;» Η ερώτηση της μητέρας του είχε έρθει από το πουθενά, κοφτή,

και είχε τη χροιά μιας υστερίας που ελεγχόταν με δυσκολία.

«Δεν ξέρω.» Ο Σάντι το θεωρούσε απίθανο. Γιατί οποιοσδήποτε λογικός άνθρωπος να ήθελε να πάει στην κηδεία μιας ηλικιωμένης που τη γνώριζε ελάχιστα;

«Είναι καθηγητής», είπε η Έβελιν.

«Και τι σχέση έχει αυτό;»

«Σκεφτόμουν ότι ίσως τον θέλει ο Μάικλ, για παρέα.»

«Ο Μάικλ θα κάνει μια χαρά παρέα με τον Ρόναλντ και τα άλλα παιδιά.» Ήταν όμως έτσι; Την τελευταία φορά που είχε έρθει, ο Μάικλ εμοιαζε άλλος άνθρωπος.

Ο Σάντι καθόταν στο χορτάρι και παρατηρούσε το σκάφος να πηγαίνει κόντρα στον δυνατό νοτιοανατολικό άνεμο. Ήταν μια από εκείνες τις φωτεινές μέρες με αέρα: τη μια στιγμή ο ήλιος έλαμπε και την επόμενη ο αέρας ούρλιαζε σαν διάολος. Τουλάχιστον είχε διαλυθεί η ομίχλη. Μακάρι η μητερα του να χαλάρωνε λιγάκι. Στις χαλαρές στιγμές της ήταν υπέροχη. Πίστευε ότι, απ' τη στιγμή που ο πατέρας του δούλευε στο σπίτι και ο ίδιος με τον αδερφό του έλειπαν, η Έβελιν θα κατάφερνε να χαίρεται περισσότερο, να είναι λιγότερο αγχωμένη. Ο Σάντι δεν ήξερε τι να κάνει για να τη βοηθήσει. Καποτε, όταν είχε κατασχέσει λίγη κάνναβη από ένα ζευγάρι Γερμανών φοιτητών που έκαναν καμπινγκ στο Φέτλαρ, είχε αναρωτηθεί για πλάκα μήπως αυτή θα ήταν μια λύση για τη μητέρα του. Να κουλάρει λιγάκι. Πριν από χρόνια είχε επισκεφτεί τον Μάικλ στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου και κάποιος είχε φτιάξει κέικ με χασίς. Γέλασε καθώς σκέφτηκε να προσθέτει κρυφά λίγο χασίς στο μείγμα της μητέρας του και αναρωτήθηκε τι θα έλεγε ο Μάικλ γι' αυτή την ι-

δέα. Παλιότερα σίγουρα θα γελούσε, αλλά τώρα πια ο Σάντι δεν ήταν και τόσο βέβαιος. Εκείνο το βράδυ, καθισμένοι με τους φίλους του στο φοιτητόσπιτο, με τα κεριά αναμμένα και τη μουσική στο βάθος, ήταν μάλλον η τελευταία ουσιαστική κουβέντα που έκαναν οι δυο τους.

Ίσως έπρεπε να προτείνει στη μητέρα του να δει κάποιον γιατρό. Γνώριζε ελάχιστα πράγματα για τον οργανισμό των γυναικών, ίσως όμως όλο αυτό το άγχος, οι αλλαγές στη διάθεση, να σχετίζονταν με την ηλικία της. Δεν υπήρχε κάποιο χάπι για να το παίρνει; Σαν την κάνναβη αλλά νόμιμο; Πάντως, ήξερε ότι δεν θα κατάφερνε ποτέ να θίξει το ζήτημα, τόσο επειδή θα αισθανόταν πολύ αμήχανα όσο και από φόβο για την πιθανή αντίδρασή της. Ήταν θλιβερό, ωστόσο ακόμα είχε την ικανότητα να τον τρομοκρατεί όταν θύμωνε.

Τουλάχιστον είχε προκύψει και κάτι θετικό από τη συζήτηση την ώρα του πρωινού: ο Σάντι θα μετακόμιζε στο Σέτερ όταν ο Μάικλ και η Αμίλια έρχονταν από το Εδιμβούργο. Η μητέρα του είχε συμφωνήσει μόλις της το πρότεινε. Ο Σάντι ήξερε ότι η Έβελιν ανησυχούσε μήπως γινόταν ρεζίλι μπροστά στην έξυπνη σύζυγο του Μάικλ, αν και ισχυρίστηκε ότι δέχτηκε επειδή χρειάζονταν το δωμάτιό του για το μωρό. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι η Έβελιν ίσως θα προτιμούσε να μετακομίσει και ο Τζόζεφ, για να μην αναστατώσει την Αμίλια με το συνήθειό του να πίνει, τους τρόπους του στο τραπέζι και τις λιγοστές κουβέντες του. Ο Σάντι το ευχόταν. Με τον πατέρα του θα περνούσαν μια χαρά.

Το σκάφος πλησίαζε, αναπηδώντας και παλαντζάροντας στα σημεία που συναντιόντουσαν τα ρεύματα. Ο Σά-

ντι σκέφτηκε να κατέβει με το αυτοκίνητο στο λιμάνι του Σίμπιστερ και να περιμένει τα παιδιά στο Πίερ Χάους. Έλειπαν όλο το βράδυ και ίσως αποφάσιζαν να πιουν μερικές μπίρες πριν πάνε για ύπνο. Ήξερε ότι κανονικά έπρεπε να ασχολείται διακριτικά με την έρευνα για τον θάνατο της Μίμα και δεν ήθελε να απογοητεύσει τον Πέρεζ, καθένας όμως είχε δικαίωμα για ένα μικρό διάλειμμα.

Άλλωστε ίσως μάθαινε κάτι αν καθόταν με τα παιδιά στο μπαρ. Έτσι έκανε και ο Πέρεζ. Ο επιθεωρητής άκουγε τους άλλους να μιλάνε και πού και πού ρωτούσε κάτι, σαν να έριχνε ένα βότσαλο σε λίμνη, περιμένοντας να δει πόσο θα τάραζε τα νερά.

Ο Σάντι ήταν στο Πίερ Χάους με τη συνηθισμένη παρέα. Ο Ντέιβι ήταν εκεί, μαζί με κάποια παιδιά από τα μεγάλα αλιευτικά. Είχε πάει απομεσήμερο. Ο Σάντι είχε πιει δυο μπίρες ενόσω περίμενε τους φίλους του, που δεν άργησαν να καλύψουν τη διαφορά και τώρα όλοι τους ήταν πιωμένοι. Γελούσαν και αστειεύονταν επειδή την προηγούμενη μέρα η Σόφι είχε πάει για ξενάγηση στο μεγάλο σκάφος. Ένας από τους μεγαλύτερους σε ηλικία είπε ότι ήταν γρουσουζιά να έχουν μια Εγγλέζα στο καράβι. Οι ψαράδες είχαν πολλές δεισιδαιμονίες –λέξεις που δεν έπρεπε να λες, τελετουργικά που έπρεπε ν' ακολουθείς–, όμως ο Σάντι πρώτη φορά άκουγε κάτι τέτοιο. Ο Ρόναλντ δεν ήταν στο μπαρ. Ο Σάντι ρώτησε τον Ντέιβι πού ήταν, κι εκείνος έκανε απλώς μια κίνηση με το δαχτυλάκι για να δείξει ότι η Άννα τον έσερνε απ' τη μύτη. «Τον τελευταίο καιρό περνά όλη του την ώρα με την ψηλομύτα τη γυναίκα του.

Έχει χαζέψει με το μωρό. Σα γυναικούλα κάνει. Έτσι κι αλλιώς, λέει ότι έκοψε το ποτό.»

Οι τύποι που ήταν μαζεμένοι στο μπαρ αντάλλαξαν βλέμματα κι έπειτα ξέσπασαν σε γέλια. Ο Σάντι ένιωσε σαν ξένος. Λες και οι υπόλοιποι μοιράζονταν ένα αστείο που ο ίδιος δεν το καταλάβαινε. Επειδή ζούσε στο Λέρικ, ουσιαστικά δεν ανήκε στην παρέα τώρα πια.

«Ε, ναι», είπε ο Σάντι και αντιλήφθηκε ότι οι λέξεις δεν έβγαιναν πια και τόσο καθαρά από το στόμα του. «Αν είχα πυροβολήσει κι εγώ μια γυναίκα, θα 'κοβα το ποτό.»

Οι συζητήσεις κόπηκαν για λίγο, μέχρι που κάποιος φώναξε στον Σέντρικ ζητώντας κι άλλο ποτό και η κουβέντα ξανάρχισε.

Λίγο αργότερα ο Σάντι αποφάσισε να φύγει. Δεν του φαινόταν σωστό να είναι εκεί και να πίνει ενώ ο Πέρεζ να νομίζει ότι δούλευε. Δεν έπρεπε να αφήνει τη μητέρα του να τον επηρεάζει τόσο, να τον τσιγκλάει, και να καταλήγει εξίσου τσιτωμένος μ' εκείνη. Θα έπρεπε να είναι περισσότερο σαν τον πατέρα του και να μη δίνει σημασία στον πανικό της.

Μετά τη σκοτεινιά στο μπαρ, σοκαρίστηκε όταν βγήκε στη λιακάδα και συνειδητοποίησε ότι ήταν ακόμα μέρα. Δυο παιδιά ανέβαιναν τρέχοντας τον δρόμο μπροστά του, πηδώντας και γελώντας, μέχρι που μια όμορφη κοπέλα βγήκε από ένα σπίτι κοντά στο γυμνάσιο και τα φώναξε για φαγητό. Αποφάσισε να αφήσει το αυτοκίνητο και να επιστρέψει με τα πόδια στο Ούτρα. Στο ενδιάμεσο θα έκανε μια στάση στο σπίτι των Κλόστον για να δει πώς ήταν ο Ρόναλντ.

Αρχικά του φάνηκε ότι η μονοκατοικία ήταν έρημη. Άνοιξε την εξώπορτα και τα πάντα ήταν ήσυχα. Κατόπιν σκέφτηκε ότι το μωρό μπορεί και να κοιμόταν και η Άννα ίσως ξεκουραζόταν. Δεν ήθελε να φωνάξει, μήπως τους ξυπνήσει, οπότε έκλεισε αθόρυβα την πόρτα και ξεκίνησε να ανηφορίζει στο μονοπάτι.

«Σάντι!» Η Άννα ήταν. Είχε προβάλει από το παράθυρο του εργαστηρίου. «Με συγχωρείς, δεν σε είδα. Έβαφα κάποια νήματα. Έλα μέσα.» Ο Ρόναλντ είχε εξηγήσει στον Σάντι ότι η Άννα φιλοδοξούσε να κάνει σεμινάρια για γνέσιμο και πλέξιμο. Ο ίδιος το θεωρούσε περίεργο: μια Αγγλίδα να διδάσκει σε άλλους τις παραδοσιακές τέχνες των νησιών. Θα το καταλάβαινε αν η μητέρα του ένιωθε ενοχλημένη, όμως δεν του είχε πει κάτι τέτοιο.

Πήγε στο μεγάλο δωμάτιο που ήταν ήδη εξοπλισμένο για τους συμμετέχοντες. Η Άννα σήκωσε ένα κομμάτι νήμα από ένα μεγάλο παλιό ταψί, χρησιμοποιώντας μια λεκιασμένη ξύλινη λαβίδα. Το μαλλί είχε λασπώδες πράσινο χρώμα. Δεν μπορούσε να φανταστεί να το επιλέγει κάποιος για να το φορέσει.

«Πώς σου φαίνεται;» του είπε. «Καινούρια συνταγή. Λειχήνα. Όμορφο δεν είναι;»

«Ναι.»

Τον εξέπληξε που τη βρήκε να δουλεύει τόσο σύντομα μετά τη γέννα. Η Αμίλια είχε μείνει στο κρεβάτι για βδομάδες έπειτα από τη γέννηση της ανιψιάς του. Η Έβελιν είχε κατέβει στο Εδιμβούργο για να βοηθήσει, να μαγειρεύει, να καθαρίζει και να κάνει τα ψώνια.

«Είναι εδώ ο Ρόναλντ; Ξέρω ότι είχε πάει για ψάρεμα με τον Ντέιβι, αλλά γύρισε, έτσι δεν είναι;»

«Ήταν», είπε η Άννα. «Αλλά πήγε να δει τη μητέρα του.» Ο Σάντι σκέφτηκε ότι η Άννα εξακολουθούσε να ακούγεται θυμωμένη. Στο μυαλό του εμφανίστηκε η εικόνα μιας κατσαρόλας με σούπα, που έβραζε κι ήταν έτοιμη να χυθεί. Σκέφτηκε πως μάλλον έτσι πρέπει να ένιωθε η Άννα: έτοιμη να ξεσπάσει ανά πάσα στιγμή. Σίγουρα δεν ήταν εύκολο να έχεις μια πεθερά σαν την Τζάκι, που να μένει λίγο πιο πάνω στον λόφο κι ένα μωρό να κλαίει και να μη σ' αφήνει να κοιμηθείς όλη νύχτα. «Τηλεφώνησε και είπε ότι ο Άντριου ήταν στις μαύρες του. Πάντως, ο Ρόναλντ λείπει αρκετή ώρα και δεν νομίζω ότι θ' αργήσει να γυρίσει.» Έκανε μια παύση. «Θες να περιμένεις; Να σου φτιάξω τσάι;»

Ο Σάντι αναρωτήθηκε αν η μητέρα του θα ήταν πιο ευχάριστη και πιο προσιτή αν είχε μια δική της μικρή επιχείρηση όπως αυτή εδώ, αν δεν εξαναγκαζόταν να ζει τη ζωή της μέσα από τους γιους της.

«Εντάξει», της είπε. «Γιατί όχι;»

Πήγε στην κουζίνα ακολουθώντας την Άννα, που κουβαλούσε το κοιμισμένο μωρό στο καλάθι του. Του έλεγε για κάποια μέιλ που είχε λάβει από γυναίκες, οι οποίες ήθελαν να παρακολουθήσουν το σεμινάριο. Ο ενθουσιασμός τους έμοιαζε να την έχει παρασύρει. Ο Σάντι δεν την είχε ξαναδεί τόσο ζωηρή, τόσο λαμπερή.

«Μια γυναίκα από το Άινταχο μου έγραψε ότι χρησιμοποιούσε μοτίβα των Σέτλαντ εδώ και είκοσι χρόνια, αλλά ποτέ δεν φαντάστηκε ότι θα κατάφερνε να έρθει στα νησιά.» Η Άννα γύρισε από εκεί που σερβίριζε το τσάι και τον κοίταξε. «Ξέρεις, εσύ και ο Ρόναλντ ήσασταν πολύ τυχεροί που μεγαλώσατε εδώ.»

Ο Σάντι σκέφτηκε ότι ήταν αλήθεια, άσχετα αν τώρα πια έψαχνε απλώς μια δικαιολογία για να φύγει και να επιστρέψει στο Λέρικ.

Η Άννα στάθηκε κρατώντας από μια κούπα σε κάθε χέρι. «Θέλεις να βγούμε έξω; Ο ήλιος είναι ακόμη αρκετά ζεστός στα απάνεμα σημεία.»

Κάθισαν σ' έναν λευκό πάγκο, με τις πλάτες ακουμπισμένες στον τοίχο. Ξαφνικά ο Σάντι ένιωσε άβολα. Πρώτη φορά βρισκόταν μόνος με την Άννα και δεν ήξερε τι να της πει. Μετά τη φλυαρία της στην κουζίνα, η ησυχία που επικρατούσε έξω τού φάνηκε πιο έντονη. Ακούγονταν μόνο κάποιοι ήχοι, που συνήθως δεν τους πρόσεχε· τα πρόβατα και οι γλάροι, ο άνεμος που χτυπούσε ένα κομμάτι χαλαρωμένο σύρμα στον φράχτη.

«Πώς είναι ο Ρόναλντ;»

Η ερώτηση μάλλον ακούστηκε απότομα, αφού η Άννα έδειξε να ξαφνιάζεται και δίστασε λίγο πριν απαντήσει.

«Προφανώς και χάρηκε που η αστυνομία αποφάσισε να σταματήσει τη δίωξη, αλλά παραμένει αναστατωμένος.»

«Φυσικό είναι.»

«Τώρα πια ίσως και να το σκέφτεται λίγο παραπάνω πριν βγει με τους άλλους για να πιει και να κάνει βλακείες. Ίσως και να έχει συνειδητοποιήσει πόσο μπορεί να του κοστίσει.»

Εκείνη τη στιγμή ο Σάντι σκέφτηκε ότι η Άννα είχε σχεδόν χαρεί με τον θάνατο της Μίμα, αφού είχε επαναφέρει τον Ρόναλντ στον σωστό δρόμο. Από δω και πέρα θα μπορούσε ανά πάσα στιγμή να του υπενθυμίζει τη βλακεία του. *Μην ξεχνάς τι έγινε την τελευταία φορά που*

δεν μ' άκουσες. Τι πάθαιναν οι γυναίκες των νησιών και ήθελαν να ελέγχουν τόσο πολύ τους άντρες τους;

Άφησε κάτω την κούπα του.

«Μπορεί και να μη σκότωσε ο Ρόναλντ τη Μίμα», είπε.

«Τι εννοείς;»

Συνειδητοποίησε ότι ήταν βλακεία του που δεν είχε κρατήσει το στόμα του κλειστό. Τι θα της έλεγε τώρα; Όμως τη στιγμή που το έλεγε σκεφτόταν ότι μάλλον ήταν αλήθεια. Ο Ρόναλντ δεν ήταν χαζός. Αποκλείεται να είχε πυροβολήσει τη Μίμα, όσο σκοτάδι και όση ομίχλη κι αν είχε.

«Τίποτα», είπε. «Όχι επισήμως. Απλώς δεν πιστεύω ότι έγινε έτσι όπως νομίζουν όλοι. Ίσως και να ευθύνεται κάποιος άλλος.»

Η Άννα σήκωσε τα μάτια της και τον κοίταξε εμβρόντητη. Ο Σάντι μουρμούρισε κάποια δικαιολογία κι έφυγε προτού το ηλίθιο στόμα του τον εκθέσει για άλλη μια φορά.

Κεφάλαιο 21

Ο Πέρεζ δεν είπε στον Σάντι για το τηλεφώνημα της Χάτι ούτε ότι θα ερχόταν στο Γουόλσι για να τη συναντήσει. Ήλπιζε ότι θα κατάφερνε να την καθησυχάσει και να φύγει ξανά χωρίς να τον πάρουν είδηση. Φανταζόταν ότι ήθελε να του μιλήσει για την ανασκαφή. Στο τηλέφωνο διαισθάνθηκε ότι είχε κάτι να του εξομολογηθεί, κάτι που την έκανε να αισθάνεται συνεσταλμένη, να νιώθει άβολα με τον εαυτό της. Κατά πάσα πιθανότητα κάποια παρατυπία που δεν ήθελε να τη μάθει ο Πολ Μπέργκλαντ ή το πανεπιστήμιο. Ίσως είχαν *όντως* υπάρξει προγενέστερα ευρήματα στο Σέτερ και, για τους δικούς της λόγους, δεν είχε ενημερώσει τον καθηγητή. Δεν θα δυσκολευόταν να την καθησυχάσει αν το ζήτημα ήταν άσχετο με τον θάνατο της ηλικιωμένης.

Αν και δεν ανυπομονούσε για το ταξίδι, όταν έφτασε στο Λάξο, ο καιρός τού έφτιαξε τη διάθεση. Η ομίχλη είχε διαλυθεί. Το αεράκι δημιουργούσε λευκά κυματάκια ενώ ακόμα και στο φεριμπότ ένιωθε την κίνηση της θάλασσας κάτω από τα πόδια του. Ο Μπίλι Γουότ είχε πάλι βάρδια και στέκονταν στο κατάστρωμα με τα αυτοκίνητα και κουβέντιαζαν. Ο Μπίλι είχε αργήσει να παντρευτεί και είχε ένα αγοράκι. «Ω φίλε, είναι τέλεια. Το καλύτερο συναίσθημα στον κόσμο. Πρέπει να το αισθανθείς.»

Ναι, πρέπει, σκέφτηκε ο Πέρεζ. Φαντάστηκε πώς θα ήταν να κρατάει αγκαλιά το δικό του παιδί. *Άραγε νιώθουν και οι άντρες το βιολογικό τους ρολόι να χτυπάει κάποια στιγμή; Έτσι αισθάνονται οι γυναίκες;* Σκέφτηκε ότι μάλλον έφταιγε η εποχή. Άνοιξη ήταν. Τόσα νεογέννητα πρόβατα στους λόφους. Έπρεπε να επικεντρωθεί στην υπόθεση.

«Έχω να συναντήσω μια απ' τις κοπέλες από το πανεπιστήμιο στην καλύβα που μένουν», είπε. «Μπορείς να μου πεις πώς θα πάω;»

Όταν αποβιβάστηκε από το φεριμπότ στο Σίμπιστερ, ήξερε ακριβώς πού έπρεπε να πάει και δεν χρειάστηκε να ρωτήσει. Πάρκαρε το αυτοκίνητο στην άκρη του δρόμου και συνέχισε με τα πόδια πέρα από δύο τρία άδεια σπίτια, μέχρι που έφτασε στο Μποντ. Κοίταξε το ρολόι του. Έξι παρά πέντε. Ήταν ικανοποιημένος· δεν του άρεσε να αργεί. Πολλοί από τους κατοίκους των Σέτλαντ που γνώριζε αντιμετώπιζαν αρκετά χαλαρά τον χρόνο κι αυτό πάντα τον ενοχλούσε.

Θεωρούσε ότι η Χάτι θα τον περίμενε. Στο τηλέφωνο η φωνή της είχε μια χροιά απόγνωσης· αν και του είχε πει ότι δεν ήταν κάτι επείγον, ο Πέρεζ ήξερε ότι δεν θα 'βλεπε την ώρα να του μιλήσει. Όμως δεν υπήρξε απάντηση όταν χτύπησε την πόρτα. Αφού πέρασαν δέκα λεπτά, άρχισε να ανησυχεί. Κοίταξε μέσα. Το μέρος έδειχνε αρκετά πρωτόγονο: ένα γυμνό πάτωμα, ένα καμινέτο και μια στοίβα με διάφορα πιάτα, μερικά μαχαιροπίρουνα και κάποια κουτιά σ' ένα ξύλινο ράφι. Επίσης υπήρχαν και τα εργαλεία για την ανασκαφή: θεοδόλιχος, μηχανή και τρίποδο, κοντάρια με υποδιαιρέσεις. Στο τραπέζι μια στοίβα λεπτά

ροζ χαρτιά, που έμοιαζαν να χρησιμοποιούνται για την καταγραφή των ευρημάτων. Η Χάτι δεν φαινόταν πουθενά και ο Πέρεζ δεν μπορούσε να εξηγήσει την απουσία της. Μπήκε μέσα μήπως του είχε αφήσει κάποιο μήνυμα και, από τη στιγμή που βρέθηκε στο εσωτερικό, δεν μπορούσε παρά να ρίξει μια ματιά. Πέρα από την κουζίνα υπήρχε ένα δωμάτιο με τέσσερις κουκέτες, δύο σε κάθε τοίχο, με την κάτω κουκέτα κάθε ζεύγους στρωμένη. Η μία ήταν συγυρισμένη, ο υπνόσακος ίσιος και έτοιμος προς χρήση, τα ρούχα διπλωμένα σε μια πλαστική καρέκλα στη μία άκρη. Η άλλη, που υπέθεσε ότι ήταν της Σόφι, σκέτο αχούρι.

«Τι στο διάολο νομίζεις ότι κάνεις;»

Στράφηκε, αιφνιδιασμένος και αμήχανος. Στο εσωτερικό του σπιτιού δεν υπήρχε φως και η φιγούρα ήταν απλώς μια σιλουέτα στην είσοδο.

«Έψαχνα τη Χάτι.»

«Στο δωμάτιό μας;» Η Σόφι παρέμεινε, με ύφος επικριτικό, στη θέση της, εμποδίζοντας την έξοδό του.

«Με συγχωρείς», είπε. «Δεν ήξερα. Είχαμε κανονίσει να συναντηθούμε εδώ. Σκέφτηκα μήπως είχε αφήσει κανένα σημείωμα.»

Η Σόφι δεν είπε τίποτα, αν και ο τρόπος που στεκόταν έδειχνε ξεκάθαρα τι σκεφτόταν. *Ναι, σε πίστεψα!*

Πλησίασε προς το μέρος της και τα χαρακτηριστικά της πρόβαλαν καθαρά. «Κοίτα, λυπάμαι που μπήκα απρόσκλητος. Μάλλον έγινε κάποια παρεξήγηση. Πες μου πού είναι και θα σ' αφήσω στην ησυχία σου.»

Εκείνη παρέμεινε στη θέση της. Είχε σχεδόν το ίδιο ύψος με τον Πέρεζ. Φορούσε αμάνικο γιλέκο μέσα από το

τζιν μπουφάν της. Η κοιλιά της ήταν επίπεδη και σφιχτή. Είχε το σώμα που ο Πέρεζ συνδύαζε με τις σταρ του σινεμά και τα μοντέλα. Αναρωτήθηκε πώς τα πήγαινε με τη Χάτι εκτός ανασκαφής, τι θα μπορούσαν να συζητάνε μεταξύ τους.

«Τι τη θέλεις;» Ο τόνος της ήταν πρόσχαρος, όμως ο Πέρεζ δεν είχε καμία αμφιβολία ότι περίμενε την απάντησή του.

«Αυτό αφορά εκείνη κι εμένα.»

«Έχω να δω τη Χάτι από το μεσημεριανό φαγητό.» Επιτέλους η Σόφι έκανε στο πλάι για να τον αφήσει να περάσει και βγήκαν στον ήλιο.

«Δηλαδή;»

Σκέφτηκε ότι η Σόφι θα αμφισβητούσε το δικαίωμά του να ρωτήσει, όμως μετά από μια παύση απάντησε. «Ήμασταν στο Ούτρα. Η Έβελιν μας έκανε το τραπέζι. Ήταν εκεί και ο Πολ –είδε για πρώτη φορά τα νομίσματα του Σέτερ. Αργότερα ήθελε να μιλήσει στη Χάτι για το διδακτορικό της. Για να σχεδιάσουν υποθέτω τι πρέπει να γίνει στη συνέχεια, να εστιάσουν στην επόμενη φάση του προγράμματος.»

«Δεν συμμετείχες στη συζήτηση;»

«Όχι, εγώ είμαι το εργατικό δυναμικό.»

Ο Πέρεζ δεν κατάλαβε τι γνώμη είχε γι' αυτό, αν την ενοχλούσε. «Πού κανόνισαν να βρεθούν;»

«Δεν είμαι σίγουρη. Εγώ τους άφησα στο Ούτρα.»

«Τι έκανες μετά το φαγητό;»

«Επέστρεψα στην ανασκαφή και δούλεψα για μία ώρα. Περίμενα ότι η Χάτι θα ερχόταν να με βρει.»

«Αλλά δεν ήρθε;»

«Όχι. Υπέθεσα ότι ο Πολ την πήρε μαζί του στο Πίερ Χάους για να γιορτάσουν μ' ένα ποτό. Σκέφτηκα, *στα τσακίδια!* και τα μάζεψα νωρίς. Έπειτα πέρασα να δω ένα δυο παιδιά απ' τα αλιευτικά.» Έμοιαζε τσιτωμένη και στενοχωρημένη. Ο Πέρεζ ήθελε να ρωτήσει σε ποια σπίτια είχε πάει, αλλά μάλλον δεν τον αφορούσε.

«Η Χάτι δεν μου φαίνεται άνθρωπος που θα χαιρόταν να περάσει το απόγευμα στο μπαρ», είπε διατηρώντας τον τόνο του ανάλαφρο, ελπίζοντας να μην ακουστεί ανακριτικός. Την προηγούμενη φορά που είχαν συναντηθεί εκεί, η Χάτι ήταν αγχωμένη, νευρική, ακόμα και μετά από ένα δυο ποτά.

«Σίγουρα δεν είναι του γούστου της. Έχει πάρει διαζύγιο με την απόλαυση. Εμένα έπρεπε να προσκαλέσει ο Πολ.» Η Σόφι χαμογέλασε, όμως ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι της ήταν δύσκολο να αστειευτεί. «Από την άλλη, είναι ο επιβλέπων καθηγητής της. Το αφεντικό της. Δεν θα είχε τα κότσια να του πει ότι δεν τρελαίνεται.»

«Ναι», είπε ο Πέρεζ. «Μου φαίνεται τύπος που συνήθως παίρνει αυτό που θέλει.» Ήλπιζε ότι το σχόλιό του θα ενθάρρυνε τη Σόφι να πει τη γνώμη της για τον Μπέργκλαντ, αλλά δεν το κατάφερε. Η Σόφι ανασήκωσε τους ώμους και είπε ότι ένιωθε κουρασμένη. Το μόνο που ήθελε ήταν να καθίσει στον ήλιο μ' ένα ωραίο φλιτζάνι τσάι. Ή ίσως ένα κουτάκι μπίρα.

«Δηλαδή δεν ξέρεις πού θα μπορούσα να βρω τη Χάτι;»

«Ιδέα δεν έχω. Και δεν υπάρχει λόγος να σου δώσω το κινητό της. Το τηλέφωνό της δεν πιάνει πουθενά στα νησιά.»

«Αν επιστρέψει, πες της ότι την ψάχνω.»

«Εντάξει», είπε η Σόφι. «Οπωσδήποτε.» Όμως ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ήταν απρόβλεπτη και δεν ήξερε κατά πόσο μπορούσε να την εμπιστευτεί.

Ο Πέρεζ βρήκε τον Μπέργκλαντ να κάθεται μόνος στο μπαρ του Πίερ Χάους. Μπροστά του είχε έναν δίσκο με καφέ και κρατούσε σημειώσεις σ' ένα σημειωματάριο Α4. Ο Πέρεζ είδε ότι τα γράμματά του ήταν μεγάλα και τρεμουλιαστά και μάλλον ακατανόητα. Το μέρος ήταν άδειο με εξαίρεση τον Μπέργκλαντ και τον Σέντρικ Έρβιν, ο οποίος καθόταν πίσω από την μπάρα και διάβαζε τους *Τάιμς των Σέτλαντ*.

«Τι να σου φέρω;» Ο ιδιοκτήτης τον αναγνώρισε από την προηγούμενη φορά και του χαμογέλασε με νόημα. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι σίγουρα θα ήξερε αρκετά πράγματα για όσα συνέβαιναν στο νησί. Αναρωτήθηκε αν ο Σάντι είχε σκεφτεί να του μιλήσει για τη Μίμα.

«Καφέ», είπε ο Πέρεζ. «Δυνατό, χωρίς γάλα.» Ο Σέντρικ έγνεψε καταφατικά και εξαφανίστηκε.

Ο Μπέργκλαντ τού έγνεψε. «Νόμιζα ότι δεν θα ερχόσασταν σήμερα στο Γουόλσι.»

«Προέκυψε κάτι.» Κάθισε στο ίδιο τραπέζι. «Σας ικανοποίησαν τα νομίσματα του Σέτερ;»

«Απολύτως. Μάλιστα είναι και σε πολύ καλή κατάσταση.»

«Ψάχνω τη Χάτι.»

Ο Μπέργκλαντ ανασήκωσε τα φρύδια. «Τι τη θέλετε;»

Ο Πέρεζ χαμογέλασε. «Να κουβεντιάσουμε. Αλλά και άλλες εκκρεμότητες.»

«Φαντάζομαι ότι είναι στο Μποντ.»

«Από εκεί έρχομαι. Η Σόφι είπε ότι ήταν μαζί σας.» Η κατάσταση είχε αρχίσει να γίνεται γελοία. Δεν του άρεσε να παίζει κρυφτούλι σε όλο το νησί, ψάχνοντας μια νευρωτική κοπέλα. Είχε καλύτερα πράγματα να κάνει στη ζωή του.

«Νωρίτερα κάναμε μια σύντομη κουβέντα για τη συνέχεια του προγράμματος από δω και πέρα, αλλά έχουν περάσει δυο ώρες από τότε.»

Ο Σέντρικ ήρθε με τον καφέ του Πέρεζ. Ο Πέρεζ περίμενε μέχρι ο ιδιοκτήτης να πιάσει ξανά την εφημερίδα του πριν συνεχίσει.

«Δεν φέρατε εδώ τη Χάτι;»

Ο Μπέργκλαντ έκανε μια γκριμάτσα. «Για όνομα του Θεού, όχι. Νωρίτερα το μέρος ήταν γεμάτο με ψαράδες από τις τράτες. Είχε πολλή φασαρία και η Χάτι είναι εύθραυστη σαν πορσελάνη, στην καλύτερη περίπτωση. Απλώς περπατήσαμε στην όχθη κάτω από το Ούτρα. Ήταν αρκετά απομονωμένα εκεί, πολύ ευχάριστα.»

«Είπε πού θα πήγαινε όταν σας άφησε;»

«Θα συνέχιζε τον περίπατο για λίγο, για να βάλει σε μια τάξη τις σκέψεις της, να σχεδιάσει την οργάνωση της δουλειάς στο Σέτερ. Θεώρησα ότι αργότερα θα επέστρεφε στην ανασκαφή. Η Σόφι ήταν ήδη εκεί. Εγώ ήρθα εδώ. Όπως είπα, είχε πολλή φασαρία στο μπαρ. Έμεινα στο δωμάτιό μου για να κάνω μερικά τηλεφωνήματα –πρέπει να πιστοποιήσουμε τα νομίσματα, αλλά έχω κι άλλες δουλειές στο πανεπιστήμιο.»

Ο Πέρεζ ήπιε μια γουλιά καφέ. Υπέθεσε ότι η Χάτι είχε μετανιώσει για το τηλεφώνημα στο αστυνομικό τμήμα με το που το έκανε και προσπαθούσε να τον αποφύγει,

υπερβολικά αμήχανη για να τον αντικρίσει. Οι άνθρωποι φέρονταν συχνά παράλογα σε σχέση με την αστυνομία. Η λογική του έλεγε να επιστρέψει στο Λέρικ. Όμως στα αυτιά του εξακολουθούσε να ηχεί η απόγνωση στη φωνή της Χάτι όταν του τηλεφώνησε. Ακόμα κι αν είχε αλλάξει γνώμη και δεν ήθελε να μιλήσει στην αστυνομία, ίσως την έπειθε ότι έπρεπε να μιλήσει σε κάποιον. Η Φραν θα τον δικαιολογούσε αν δεν κατάφερνε να μιλήσει με την Κάσι στο τηλέφωνο απόψε. Έφυγε από το Πίερ Χάους χωρίς να συζητήσει τα σχέδιά του με τον Μπέργκλαντ.

Ο Πέρεζ περπάτησε μέχρι το Σέτερ κατά μήκος της όχθης της λίμνης. Στάθηκε για μια στιγμή κοιτώντας προς το νερό και μια βουτηχτάρα με κόκκινο λαιμό προσγειώθηκε κοντά του. Η πρώτη που έβλεπε εκείνη την άνοιξη. Φαντάστηκε ότι αργότερα θα ζευγάρωνε εκεί. Έκρωξε. Η Φραν είχε πει κάποτε ότι ο συγκεκριμένος ήχος την έκανε να σκέφτεται ένα χαμένο παιδί που ζητούσε απεγνωσμένα βοήθεια. Τότε ο Πέρεζ είχε γελάσει, τώρα όμως κατάλαβε τι εννοούσε. Οι παλιότεροι αποκαλούσαν το πουλί «χήνα της βροχής» και, σύμφωνα με τους προληπτικούς, η άφιξή της προμήνυε καταιγίδα ή καταστροφή.

Το Σέτερ έδειχνε εξίσου απεριποίητο όπως και στην πρώτη του επίσκεψη. Ο σωρός με τα σκουριασμένα παλιοσίδερα παρέμενε στο πλάι του σπιτιού, όπως και η έκταση με τα αγριόχορτα και οι ξεπουπουλιασμένες κότες. Η ψωραλέα γάτα απολάμβανε τον ήλιο στη στέγη του στάβλου. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε τι θα σκεφτόταν ο πατέρας του για τη Μίμα Γουίλσον· φρόντιζε ιδιαίτερα το κτήμα του στο Φερ Άιλ και σίγουρα δεν θα ενέκρινε την ατίθαση συμπεριφορά και την αγάπη της για το αλκοόλ.

Χτύπησε την πόρτα. Νόμισε ότι άκουσε έναν ήχο από το εσωτερικό, μα όταν δοκίμασε να ανοίξει την πόρτα, διαπίστωσε ότι κάποιος είχε βάλει τον σύρτη από μέσα. Κοίταξε από το παράθυρο της κουζίνας. Ο πατέρας του Σάντι καθόταν στην πολυθρόνα. Είχε χώσει το κεφάλι μες στα χέρια του και έκλαιγε. Ο Πέρεζ ήξερε ότι δεν είχε δικαίωμα να διακόψει τον θρήνο ενός ηλικιωμένου. Κοίταξε βιαστικά προς τον χώρο της ανασκαφής για να βεβαιωθεί ότι η Χάτι δεν ήταν εκεί και στη συνέχεια απομακρύνθηκε.

Κεφάλαιο 22

Ο Πέρεζ έχασε το τελευταίο φεριμπότ και κατέληξε να πιάσει δωμάτιο στο Πίερ Χάους. Περίμενε ότι το ταξίδι του στο νησί θα ήταν σύντομο, ότι θα επέστρεφε σπίτι εγκαίρως για το βραδινό φαγητό, και τώρα ένιωθε αποκλεισμένος. Παγιδευμένος. Ήξερε όμως ότι δεν θα κατάφερνε να κοιμηθεί και πολύ αν επέστρεφε στο Λέρικ. Αν η Χάτι εμφανιζόταν, ήθελε να βρίσκεται εδώ. Είχε περάσει μεγάλο διάστημα με την Έβελιν την ώρα που εκείνη τηλεφωνούσε σε όλους τους γείτονες. Κανένας δεν είχε δει τη Χάτι από τότε που ο Πολ Μπέργκλαντ την άφησε στην όχθη της λίμνης. Αν βρισκόταν ακόμα στο Γουόλσι, δεν ήταν με κάποιον που την ήξερε ήδη.

Ο Τζόζεφ έφτασε τη στιγμή που ο Πέρεζ ετοιμαζόταν να φύγει. «Μήπως να μαζέψουμε μερικούς άντρες και να ψάξουμε στον λόφο;» είπε. «Μπορεί η κοπέλα να έπεσε, να έσπασε τον αστράγαλό της.»

Ο Πέρεζ δίστασε. Είχε πέσει πια το σκοτάδι. Και το τελευταίο στίγμα της Χάτι ήταν στην όχθη. Είχε κανένα λόγο να περιπλανιέται στον λόφο; Τελικά εκείνος που απάντησε ήταν ο Σάντι.

«Δεν είναι προτιμότερο να περιμένουμε μέχρι το πρωί που θα ’χει φως; Μπορεί να έφυγε απ’ το νησί και σίγουρα δεν θα της άρεσε όλη αυτή η φασαρία.»

Επιστρέφοντας από το Ούτρα, ο Πέρεζ πέρασε ξανά από το Μποντ και με έκπληξη διαπίστωσε ότι η Σόφι ήταν ακόμα εκεί. Δεν του φαινόταν για κοπέλα που θα έμενε ολόκληρο το βράδυ μόνη της. Ήταν ξαπλωμένη στο κρεβάτι και διάβαζε ένα βιβλίο, με ένα κουτάκι μπίρα στο χέρι, και ούτε που κουνήθηκε όταν ο Πέρεζ χτύπησε την πόρτα· απλώς του φώναξε να περάσει. Τώρα που ο ήλιος είχε δύσει έκανε κρύο στο πέτρινο κτίσμα, όμως δεν έδειχνε να τη νοιάζει. Δίπλα της στο πάτωμα βρισκόταν το σακίδιό της, με τα ρούχα να ξεχειλίζουν από μέσα.

«Δεν έχουμε ακόμα νέα;» Τώρα πια η κοπέλα έδειχνε να ανησυχεί λιγάκι. Τουλάχιστον σήκωσε τα μάτια της από το βιβλίο της. «Δεν τα συνηθίζει αυτά. Πέρα απ' το να δουλεύει, δεν κάνει και πολλά πράγματα.»

«Αναρωτιόμουν μήπως έχεις το τηλέφωνο της μητέρας της.»

«Όχι. Δεν νομίζω ότι έχουν ιδιαίτερη επαφή.» Άφησε το βιβλίο και γύρισε το σώμα της στο πλάι, προς το μέρος του Πέρεζ. «Η μαμά της Χάτι είναι πολιτικός και ενδιαφέρεται περισσότερο για τη δουλειά παρά για την κόρη της. Δεν μου το είπε η Χάτι, αλλά αυτή την εντύπωση σχημάτισα.»

«Και ο πατέρας της;»

Η Σόφι ανασήκωσε τους ώμους. «Δεν τον αναφέρει ποτέ. Η αλήθεια όμως είναι ότι δεν είμαστε απ' τα κοριτσάκια που μιλάνε συνέχεια για τις οικογένειές τους.»

«Πώς ήταν τώρα τελευταία η Χάτι;»

«Πάντα ήταν κάπως περίεργη. Έντονη εννοώ. Στις περισσότερες ανασκαφές δουλεύεις σκληρά μέσα στη μέρα και το βράδυ διασκεδάζεις. Νομίζω ότι αν είχε τη

δυνατότητα, θα συνέχιζε να δουλεύει και όλη τη νύχτα. Το σίγουρο είναι ότι έχει θέμα με το φαγητό. Στις ανασκαφές, οι περισσότεροι άνθρωποι τρώνε σαν λύκοι –μιλάμε για σκληρή σωματική εργασία. Η ποσότητα που τρώει δεν θα έφτανε να θρέψει ούτε σπουργίτι. Όμως, προς τα τέλη της προηγούμενης παραμονής μας εδώ, φάνηκε να παίρνει λιγάκι τα πάνω της. Ίσως είχε αρχίσει να την επηρεάζει το μέρος, να τη βοήθησε να χαλαρώσει. Όταν επέστρεψε αυτή τη φορά, έμοιαζε να χαίρεται την άνοιξη.»

«Η ανακάλυψη των νομισμάτων λογικά θα την έκανε να νιώσει ότι δεν χρειάζεται να καταβάλλει τόση πολλή προσπάθεια.»

«Έτσι θα περίμενε κανείς, σωστά; Όμως, από τον θάνατο της Μίμα και μετά, μοιάζει να είναι στα πιο περίεργά της. Σαν να κλείστηκε στον εαυτό της. Δεν αντέχω άλλο τις αλλαγές στη διάθεσή της. Ούτε είμαι σίγουρη αν μ' ενδιαφέρει τελικά η αρχαιολογία. Ελπίζω να πείσω τους γονείς μου να μου δώσουν χρήματα για μια δική μου δουλειά. Μια παλιά συμμαθήτρια ανοίγει καφέ μπαρ στο Ρίτσμοντ και ψάχνει συνέταιρο. Μου ταιριάζει περισσότερο. Θέλω να πω, σαν κορίτσι, θέλω κι εγώ να διασκεδάζω. Σήμερα το απόγευμα είπα στον Πολ ότι παραιτούμαι.»

«Ήξερε η Χάτι ότι αποφάσισες να φύγεις;»

«Δεν της το είπα. Δεν ήθελα να την πιάσουν ξανά οι μαύρες της. Σκέφτηκα ότι θα το έκανε ο Πολ όταν έμειναν οι δυο τους το απόγευμα.» Έδειξε το ξεχειλισμένο σακίδιο. «Άρχισα να μαζεύω. Τώρα που το πήρα απόφαση, θέλω να φύγω όσο το δυνατόν πιο γρήγορα.»

Άραγε η είδηση ότι η Σόφι παραιτήθηκε αρκούσε για να χάσει η Χάτι τον έλεγχο, να κρυφτεί ή να το βάλει στα πόδια; Ίσως. Θα μπορούσε να το εκλάβει σαν απόρριψη. Ωστόσο δεν ήταν εκείνο που την ώθησε να του τηλεφωνήσει. Το είχε κάνει πριν από τη συνάντησή της με τον Μπέργκλαντ.

Αφού επέστρεψε στο ξενοδοχείο, ο Πέρεζ βρήκε τον Μπέργκλαντ να είναι στο μπαρ, ενώ συνέχιζε να δουλεύει. Τώρα πια έπινε ουίσκι και καθόταν με το ποτήρι στο ένα χέρι και το στιλό στο άλλο.

Ο Πέρεζ κάθισε σε μια χαμηλή καρέκλα στην άλλη πλευρά του τραπεζιού. «Η Σόφι μού είπε ότι παραιτήθηκε.»

«Το ξέρω και έχω σπαστεί. Δεν ξέρω ποιον θα βρούμε να την αντικαταστήσουμε σ' αυτή τη φάση.»

«Πώς αντέδρασε η Χάτι όταν το έμαθε;»

«Έδειξε να χαίρεται. Είπε ότι προτιμούσε να δουλεύει μόνη της. Έχω την αίσθηση ότι οι κοπέλες δεν τα πήγαν και τόσο καλά μεταξύ τους αυτή τη φορά. Πάντως, δεν είμαι σίγουρος πώς θα αντιδράσει ο υπεύθυνος υγείας και ασφάλειας, ειδικά όταν θα μάθει ότι το Σέτερ είναι άδειο τώρα πια.»

«Δεν σκέφτηκες να μου το πεις νωρίτερα, όταν έψαχνα τη Χάτι;»

«Δεν μου φάνηκε σημαντικό. Άλλωστε, ελπίζω ακόμα να πείσω τη Σόφι ν' αλλάξει γνώμη. Δεν βρήκες ακόμα τη Χάτι;»

Η ερώτηση έμοιαζε με προσθήκη της τελευταίας στιγμής. Ρωτούσε από περιέργεια, χωρίς όμως να ενδιαφέρεται πραγματικά. *Μόνο εγώ ανησυχώ για την κοπέλα;* σκέφτηκε ο Πέρεζ. Ακόμα και ο Σάντι θεωρούσε υπερβο-

λική την αντίδραση του Πέρεζ. Όμως ο Σάντι είχε άλλες ανησυχίες εκείνη τη στιγμή: έναν τσακισμένο από τη θλίψη πατέρα και τις προετοιμασίες για την κηδεία.

«Όχι. Σκέφτηκα να επικοινωνήσω με την οικογένειά της σε περίπτωση που η Χάτι έφυγε από το νησί. Δεν θέλω να προχωρήσω σε πλήρη έρευνα αναζήτησης προτού βεβαιωθώ ότι η κοπέλα δεν βρίσκεται κάπου αλλού. Έχεις κάποιον αριθμό τηλεφώνου;»

Περίμενε ότι ο Μπέργκλαντ θα αντιδρούσε, ίσως όμως η σκέψη της έρευνας, του αντίκτυπου που θα είχε για το πανεπιστήμιο, τον έκανε ξαφνικά συνεργάσιμο. «Πρέπει να είναι σε κάποιο αρχείο στον φορητό μου υπολογιστή. Δώσε μου λίγα λεπτά και θα το βρω.»

Ο Πέρεζ πήρε τηλέφωνο από το δωμάτιό του. Η Γκουέν Τζέιμς απάντησε αμέσως. «Εμπρός.» Βαθιά φωνή, μεστή, ευχάριστη στο αυτί. Ο Πέρεζ σχημάτισε την εικόνα μιας μελαχρινής γυναίκας, με πλούσιο στήθος, να τραγουδάει τζαζ σ' ένα σκοτεινό κλαμπ. Γελοία πράγματα. Πιθανόν ήταν κοκαλιάρα, ανοιχτόχρωμη και φάλτσα.

Ο Πέρεζ συστήθηκε· άρχισε να τραυλίζει, προσπαθώντας να εξηγήσει, να πετύχει το κατάλληλο ύφος. «Σε αυτή τη φάση δεν υπάρχει πραγματικός λόγος ανησυχίας. Όμως αναρωτιόμουν μήπως είχατε νέα της Χάτι.»

«Μου τηλεφώνησε σήμερα το απόγευμα.»

Ο Πέρεζ ένιωσε μια φευγαλέα ανακούφιση. «Σας είπε αν σχεδίαζε να φύγει από το Γουόλσι;»

«Δεν μου είπε τίποτα. Ήμουν σε συνάντηση και είχα κλείσει το κινητό, οπότε μου άφησε μήνυμα. Είπε απλώς ότι θα ξανάπαιρνε. Ήθελε να μου μιλήσει. Φυσικά, προ-

σπάθησα να της τηλεφωνήσω όταν βρήκα χρόνο αλλά δεν κατάφερα να πιάσω γραμμή. Συχνά δεν έχει σήμα. Ίσως δανείστηκε κάποιο τηλέφωνο ή με πήρε από θάλαμο.» Ακολούθησε μια μικρή παύση. «Η αλήθεια είναι ότι ανησυχώ για κείνη, κύριε επιθεωρητά. Παλιότερα είχε ψυχοσωματικά προβλήματα. Δεν είναι καλά όταν αγχώνεται. Θεωρούσα ότι το νησί θα ήταν τέλειο για την περίπτωσή της. Ασφαλές, χαλαρωτικό. Και πέρυσι φαίνεται πως πέρασε πολύ καλά. Όμως στο μήνυμα μου φάνηκε ξανά μάλλον άρρωστη και πανικόβλητη.»

Ακούστηκε σαν να κατηγορούσε τα Σέτλαντ, λες και το μέρος είχε προδώσει την εμπιστοσύνη της.

«Το συνηθίζει να απομονώνεται όταν αισθάνεται αναστατωμένη;»

«Ίσως. Ναι, μάλλον έχετε δίκιο. Από μικρή προτιμούσε να είναι μόνη. Ο πολύς κόσμος πάντα της προκαλούσε υστερία.» Έκανε μια παύση και στη συνέχεια πρόσθεσε βιαστικά: «Δεν νομίζω ότι μπορώ να έρθω εκεί. Όχι τόσο σύντομα. Αύριο πρέπει να βρίσκομαι στη Βουλή. Δεν είμαι σίγουρη αν θα μπορούσα να δικαιολογήσω την απουσία μου. Αν η Χάτι δεν είναι καλά, το τελευταίο πράγμα που χρειάζεται είναι ένα τσούρμο δημοσιογράφους να την κυνηγούν.»

Έμοιαζε απολύτως ψύχραιμη. Ο Πέρεζ θυμήθηκε πώς ήταν η Φραν όταν κάποια στιγμή νόμιζε ότι η Κάσι είχε χαθεί: τόσο απελπισμένη, που δεν μπορούσες να της πάρεις κουβέντα. Αναρωτήθηκε αν η γυναίκα αυτή υποψιαζόταν πού βρίσκεται η Χάτι, αν αυτός ήταν ο λόγος που ακουγόταν τόσο ήρεμη.

«Υπάρχει περίπτωση να πήγε στον πατέρα της;»

«Δεν νομίζω, κύριε επιθεωρητά. Χωρίσαμε όταν η Χάτι ήταν μωρό και ποτέ δεν ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα για κείνη. Είναι δημοσιογράφος. Την τελευταία φορά που έμαθα νέα του ήταν στο Σουδάν.»

«Υπάρχει κάποιος άλλος με τον οποίο θα επικοινωνούσε αν δεν αισθανόταν καλά; Κάποια νοσοκόμα, κάποιος γιατρός;»

«Ειλικρινά δεν το νομίζω. Θα μπορούσε βέβαια να τηλεφωνήσει στη μονάδα όπου είχε νοσηλευτεί. Θα το τσεκάρω. Αν έχουν νέα της, θα σας ενημερώσω.» Έκανε άλλη μια παύση. «Θα είστε διακριτικός, έτσι δεν είναι, κύριε επιθεωρητά;»

Στο ξενοδοχείο ο Πέρεζ μίλησε με τον Μπίλι Γουότ, που είχε συχνά βάρδια στο δρομολόγιο του φεριμπότ Γουόλσι-Μέινλαντ. Τώρα πια το μπαρ είχε κλείσει. Ο Μπέργκλαντ είχε πάει για ύπνο χωρίς να περιμένει να μάθει αν υπήρχαν νέα της Χάτι και ο Μπίλι είχε έρθει χατιρικά. Δεν μπορούσε να έρθει νωρίτερα γιατί ο γιος του δεν έλεγε να ηρεμήσει. «Βγάζει δοντάκια», είπε ο Μπίλι μ' ένα τεράστιο χαμόγελο. «Ο κακόμοιρος.» Κάθισαν στο δωμάτιο του Πέρεζ πίνοντας καφέ.

«Νομίζω ότι ίσως έφυγε από το Γουόλσι με το απογευματινό δρομολόγιο. Μήπως την είδες; Μικρόσωμη, πολύ μελαχρινή. Θα την αναγνώριζες αν ταξίδευε μαζί σου;»

«Δεν την ξέρω, αλλά δεν έχουμε και πολλούς επιβάτες χωρίς όχημα. Θα τη θυμόμουν αν έβγαινε ενώ δούλευα. Αλλά δεν είδα καμιά τέτοια κοπέλα στη βάρδια μου.»

«Τι ώρα έπιασες δουλειά;»

«Στις τέσσερις το απόγευμα. Ως συνήθως, σήμερα έκαναν δρομολόγια δύο φεριμπότ. Επειδή δεν την είδα, δεν σημαίνει ότι δεν έφυγε.»

Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε τι θα μπορούσε να τρομάξει την κοπέλα τόσο πολύ ώστε να το βάλει στα πόδια. *Έπρεπε να την είχα πείσει να μου μιλήσει απ' το τηλέφωνο,* σκέφτηκε. *Έπρεπε να είχα παρατήσει τα πάντα για να έρθω αμέσως στο Γουόλσι. Είχε να περιμένει τρεις ώρες από τη στιγμή που άφησε τον Πολ Μπέργκλαντ μέχρι να δει εμένα. Τι συνέβη και δεν άντεξε να περιμένει τρεις ώρες;*

«Θα μιλήσω και με τους άλλους στο πλήρωμα», είπε ο Μπίλι. Κάθισε στο περβάζι του παράθυρου στο δωμάτιο του Πέρεζ, που ήταν στην πρόσοψη του ξενοδοχείου, και κοίταξε τις τράτες που ήταν αραγμένες στο λιμάνι. Παραμέσα στη θάλασσα μια σημαδούρα αναβόσβηνε. «Μπορεί να περιμένει μέχρι το πρωί; Δεν θέλω να τους ανησυχήσω αν δεν είναι τόσο επείγον. Ορισμένοι δουλεύουν στην πρωινή βάρδια.»

Ενήλικη είναι, σκέφτηκε ο Πέρεζ. *Είκοσι τριών. Μια ευφυής κοπέλα*. «Ναι», είπε. «Μπορεί να περιμένει μέχρι το πρωί.»

Περίμενε ότι ο Μπίλι θα έβρισκε μια δικαιολογία και θα έφευγε, όμως ο τύπος έμεινε μέχρι να τελειώσει τον στιγμιαίο καφέ που του έφτιαξε χρησιμοποιώντας τον βραστήρα στο δωμάτιο. Όταν ο Πέρεζ προσφέρθηκε να φτιάξει κι άλλον, δέχτηκε. Ο Πέρεζ χαιρόταν για την παρέα. Με τον Μπίλι στο δωμάτιο, ο επιθεωρητής αντιμετώπιζε κάπως πιο ψύχραιμα την εξαφάνιση της Χάτι. Μόλις έφευγε ο ναυτικός, η φαντασία του θα οργίαζε.

«Ξέρεις τι θα έκανα αν ήθελα να φύγω από το νησί χωρίς να με δουν;» Ο Μπίλι άφησε την κούπα στο πάτωμα δίπλα του. «Θα έβρισκα κάποιον να με πάρει με το αμάξι του. Ειδικά στα μικρά φεριμπότ, οι περισσότεροι μένουν στα αυτοκίνητά τους πηγαίνοντας απέναντι. Δεν προσέχεις τους συνεπιβάτες όταν κόβεις τα εισιτήρια. Αντιλαμβάνεσαι ότι κάποιος είναι εκεί, αλλά δεν τον προσέχεις ιδιαίτερα. Υπήρχαν κάμποσοι τέτοιοι σήμερα.»

«Ποιος θα μπορούσε να την πάρει μαζί του;» Ο Πέρεζ σχεδόν μονολογούσε. «Και πού θα πήγαινε όταν έφτανε στο Λάξο;»

«Εξαρτάται τι ώρα έφτασε», είπε ο Μπίλι. «Μερικές φορές υπάρχει λεωφορείο για το Λέρικ.»

Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ίσως και να είχε συναντήσει το λεωφορείο όταν έφευγε απ' την πόλη με το αυτοκίνητο. Ήταν δυνατόν να είχαν διασταυρωθεί οι δρόμοι τους; Ίσως η Χάτι να βρισκόταν στο λεωφορείο, μαζεμένη στη θέση της, κοιτώντας από το παράθυρο. Αν δεν εμφανιζόταν το πρωί, ο Πέρεζ θα έπρεπε να μιλήσει με τον οδηγό του λεωφορείου. Αναρωτήθηκε αν υπήρχε κανείς στο Γουόλσι που να έχει κάποια φωτογραφία της. Η Σόφι ή ο Μπέργκλαντ σίγουρα θα είχε κάποια φωτογραφία. Δεν ήθελε να τηλεφωνήσει ξανά στην Γκουέν Τζέιμς. *Η Χάτι μάλλον αντέδρασε υπερβολικά. Μπορεί να είναι ενήλικη, αλλά είναι ανώριμη, σε υπερένταση. Αναστατώθηκε επειδή η Σόφι δεν άντεχε να δουλεύει άλλο μαζί της. Θυμίζει παιδί σε παιδική χαρά που χώνει το κεφάλι στα χέρια του και εύχεται να εξαφανιστούν οι νταήδες.*

Τον καθησύχαζε η ιδέα ότι είχε φύγει από το νησί με κάποιο αυτοκίνητο, ότι ήταν σώα και αβλαβής στο φερι-

μπότ της NorthLink, πηγαίνοντας να βρει τη μητέρα της. Ο Σάντι είχε δίκιο. Δεν υπήρχε λόγος να προκληθεί αναστάτωση. Θα τηλεφωνούσε στον Τζόζεφ και θα του έλεγε να μην προχωρήσει την έρευνα μέχρι να μιλήσει στη ναυτιλιακή εταιρεία το πρωί.

Εκείνη τη στιγμή ο Μπίλι σηκώθηκε για να φύγει. «Ας ευχηθούμε να κοιμάται ακόμα, ε;» Ο Πέρεζ είχε απορροφηθεί τόσο πολύ με τις σκέψεις για τη Χάτι, που χρειάστηκε μερικά δευτερόλεπτα για να συνειδητοποιήσει ότι ο Μπίλι μιλούσε για τον γιο του.

Κεφάλαιο 23

Ο Σάντι ξύπνησε πολύ νωρίς και διαπίστωσε ότι ήταν ένα υπέροχο πρωινό. Λιακάδα και ελαφρύ αεράκι. Στο σπίτι επικρατούσε ησυχία ούτε καν ο πατέρας του δεν είχε ξυπνήσει. Σηκώθηκε από το κρεβάτι και συνειδητοποίησε ότι είχε χρόνια να ξυπνήσει τόσο νωρίς, ίσως από τότε που ήταν μωρό, με εξαίρεση τις φορες που τον καλούσαν στη δουλειά για κάτι επείγον. *Μάλλον έχει να κάνει με τον υγιεινό τρόπο ζωής*, σκέφτηκε. Σκέτη κατάρα. Αποδιοργάνωνε το βιολογικό του ρολόι. Στην κουζίνα έφτιαξε καφέ και βγήκε να τον πιει έξω. Από την ανοιχτή πόρτα άκουσε τον ήχο από το καζανάκι που γέμιζε ξανά στο επάνω πάτωμα. Δεν είχε όρεξη να μιλήσει με κανέναν από τους δύο γονείς του, οπότε άφησε την κούπα στο πλατύσκαλο και απομακρύνθηκε από το σπίτι.

Χωρίς να σκέφτεται βρέθηκε να πηγαίνει προς το Σέτερ. Όλες του οι σκέψεις αφορούσαν την εξαφάνιση της Χάτι. Σκέφτηκε ότι ο Πέρεζ είχε δίκιο κι ότι η Χάτι το είχε βάλει στα πόδια. Υπήρχαν φορές που το Γουόλσι τού δημιουργούσε αυτή την ανάγκη. Ήθελε να ρίξει μαύρη πέτρα πίσω του και να μην επιστρέψει ποτέ ξανά. Και η Χάτι ήταν τόσο εύθραυστη και νευρική. Χαριτωμένη, μ' εκείνα τα μεγάλα μαύρα μάτια· σκέφτηκε ότι ορισμένοι θα την έβρισκαν μέχρι και γοητευτική. Όσοι

ήθελαν μια γυναίκα για να τη φροντίζουν και να την προστατεύουν. Πάντως, ο Σάντι σκέφτηκε ότι η ζωή με τη Χάτι θα ήταν περίπλοκη κι εκείνος προτιμούσε τα απλά πράγματα.

Όταν έφτασε στο κτήμα της γιαγιάς του, έβγαλε πρώτα τις κότες από το κοτέτσι πριν μπει στο σπίτι για να κατουρήσει και να φτιάξει άλλον έναν καφέ. Κάποιος είχε αφήσει τα ίχνη του στην κουζίνα: ένα μισογεμάτο μπουκάλι Grouse κι ένα άπλυτο ποτήρι, ένα τασάκι γεμάτο γόπες. Μάλλον ο πατέρας του. Ο Σάντι ήξερε ότι ο Τζόζεφ ερχόταν στο Σέτερ για να ξεφύγει από την Έβελιν και να συλλογιστεί τη Μίμα με την ησυχία του. Η κουζίνα έδειχνε άθλια και ο Σάντι ένιωσε να στενοχωριέται. Δεν του άρεσε καθόλου να σκέφτεται τον πατέρα του να κάθεται μόνος εδώ πέρα, να καπνίζει, να πίνει και να πενθεί.

Έξω ο ήλιος ήταν ακόμα χαμηλά. Το φως του λαμπύριζε στη θάλασσα, μια ασημόχρωμη γραμμή στον ορίζοντα, που καθρεφτιζόταν ξανά στη λίμνη, στην άκρη του κτήματος. Κοντά στο σπίτι μια τσακισμένη πασχαλιά, κυρτωμένη από τον άνεμο, είχε αρχίσει να ανθίζει. Πάνω από το νερό, διάσπαρτοι γλάροι έκαναν τρομερή φασαρία και, στο καθαρό φως του πρωινού, έδειχναν πολύ λευκοί με φόντο τον ουρανό. Θυμήθηκε τα λόγια της Άννας: «Είσαι τυχερός που γεννήθηκες εδώ.» Σκέφτηκε ότι, με τέτοιον καιρό, το μέρος ήταν *όντως* τέλειο.

Διέσχισε το κτήμα προς την ανασκαφή συνεχίζοντας να κρατάει την κούπα με τον καφέ και σταμάτησε για λίγο, όπως θα έκανε κάθε φορά από δω και πέρα, στο σημείο όπου είχε βρει το πτώμα της Μίμα. Άραγε θα ήταν

τόσο τρομερό να παρατήσει τη δουλειά του στο Λέρικ και να εγκατασταθεί στο Σέτερ; Ήταν καλός με τα ζώα και θα έκανε απίστευτα χαρούμενο τον πατέρα του. Αν πουλούσε το διαμέρισμά του, θα μπορούσε να ρίξει κάποια μετρητά και πολλή δουλειά στο μέρος, να καταφέρει κάτι. Όμως, ακόμα και την ώρα που το σκεφτόταν, ήξερε ότι ήταν αδύνατον. Θα κατέληγε να μισεί την οικογένειά του και το νησί. Ήταν προτιμότερο να μείνει εκεί που ήταν και να έρχεται μία στις τόσες για επίσκεψη.

Τώρα πια είχε φτάσει στο εκπαιδευτικό σκάμμα όπου η μητέρα του είχε βρει το κρανίο. Κοίταξε μέσα. Τι περίμενε να δει; Κι άλλα οστά να προβάλλουν από το χώμα, έναν αγκώνα ίσως, διπλωμένο σαν τεράστιο βολβό πατάτας; Ή μια σειρά από δάχτυλα ποδιών; Όπως είναι φυσικό, δεν υπήρχε τίποτα εκτός από το χώμα, στρωμένο από το φτυαράκι της μητέρας του.

Προχώρησε αργά προς το βαθύτερο σκάμμα, όπου κάποτε βρισκόταν η μεσαιωνική κατοικία κι όπου τα ασημένια νομίσματα είχαν παραμείνει κρυμμένα για εκατοντάδες χρόνια. Ήξερε ότι απλώς καθυστερούσε την επιστροφή του στο Ούτρα. Δεν άντεχε να αντιμετωπίσει τη στωική ευθυμία του πατέρα του ή την αγχωτική ενεργητικότητα της μητέρας του. Είχε μια θολή ανάμνηση από τηλεοπτικά ντοκιμαντέρ. Κι αν έβρισκε έναν ολόκληρο σωρό από νομίσματα, χρυσά και ασημένια, ή κοσμήματα ίσως; Του ήρθε στο μυαλό η εικόνα ενός σωρού από ρουμπίνια και σμαράγδια, να γυαλίζουν στο πρωινό φως του ήλιου. Ένας κρυμμένος θησαυρός δεν θα ανήκε στους ιδιοκτήτες του κτήματος; Ίσως απέφερε αρκετά χρήματα για να πάνε οι γονείς του διακοπές και να μη

χρειάζεται να δουλεύουν τόσο σκληρά για να ανταγωνίζονται τους Κλόστον και τις άλλες ψαράδικες οικογένειες. Προσπάθησε να συνέλθει: για άλλη μια φορά σκεφτόταν παραμύθια. Όταν ήταν μικρός τού έλεγαν ιστορίες για τα ξωτικά που μάζευαν λαμπερά, γυαλιστερά αντικείμενα, αλλά δεν υπήρχε περίπτωση να συμβεί κάτι τέτοιο στην πραγματικότητα.

Όμως, καθώς πλησίασε στον ορθογώνιο λάκκο στο έδαφος, για μια στιγμή τού φάνηκε ότι η παιδική φαντασίωση συνέβαινε στην πραγματικότητα. Είδε την αντανάκλαση του ήλιου σε ένα αντικείμενο στο εσωτερικό, μια θαμπή λάμψη που ίσως ήταν κάποιος θαμμένος θησαυρός.

Χαμήλωσε το βλέμμα συνεπαρμένος, παρόλο που ήξερε πόσο ανόητα σκεφτόταν, και είδε τη Χάτι Τζέιμς στον πάτο του σκάμματος. Ήταν πεσμένη ανάσκελα και τον κοιτούσε. Το πρόσωπό της στη σκιά ήταν λευκό σαν μάρμαρο. Ήταν ντυμένη στα μαύρα και η εικόνα είχε την ξεπλυμένη εμφάνιση φωτογραφικού αρνητικού. Ακόμα και το αίμα έδειχνε μαύρο –και υπήρχε πολύ αίμα. Είχε τιναχτεί κατά κύματα στα τοιχώματα του σκάμματος, με το χώμα να το έχει απορροφήσει. Υπήρχε στα χέρια και στα μανίκια της και στο θηριώδες μαχαίρι με το οποίο, όπως φάνηκε στον Σάντι, είχε κόψει τις φλέβες της. Οι τομές δεν ήταν κάθετα στις φλέβες· ήταν βαθιές τομές κατά μήκος του χεριού της, σχεδόν μέχρι το εσωτερικό του αγκώνα. Το φως του ήλιου εξακολουθούσε να αντανακλάται στη λεπίδα του μαχαιριού, σαν να κορόιδευε την προηγούμενη εικόνα που είχε στο μυαλό του ο Σάντι.

Δεν μπορούσε να τραβήξει το βλέμμα του από το πρόσωπό της· η όψη και το σχήμα του κατέκλυζαν το οπτικό του πεδίο. Συνειδητοποίησε ότι ετοιμαζόταν να λιποθυμήσει και έγειρε μπροστά, πιέζοντας τον εαυτό του να διατηρήσει τις αισθήσεις του. Γύρισε από την άλλη κι αμέσως μετά αναγκάστηκε να ξανακοιτάξει για να βεβαιωθεί ότι δεν ήταν κάποιος φριχτός εφιάλτης. Δεν υπήρχε περίπτωση να τηλεφωνήσει στον Πέρεζ αν δεν ήταν απόλυτα σίγουρος. Στη συνέχεια επέστρεψε στο σπίτι για να πάρει τον επιθεωρητή στο κινητό.

Ο Πέρεζ απάντησε αμέσως, όμως όταν ο Σάντι εξήγησε μάλλον κομπιάζοντας τι είχε βρει, ακολούθησε απόλυτη σιωπή.

«Τζίμι, μ' ακούς;» Ο Σάντι ένιωσε να τον κυριεύει ο πανικός. Ήταν αδύνατον να αντιμετωπίσει μόνος του την κατάσταση.

Όταν ο Πέρεζ απάντησε, η φωνή του ήταν τόσο περίεργη, που ο Σάντι σχεδόν δεν την αναγνώρισε.

«Χθες το βράδυ ήμουν στο Σέτερ», είπε ο Πέρεζ. «Κοίταξα προς το σημείο, όχι όμως μέσα στα σκάμματα. Έπρεπε να την είχα βρει.»

«Δεν θα μπορούσες να κάνεις κάτι.»

«Έπεισα τον εαυτό μου ότι είχε φύγει με το φεριμπότ», είπε ο Πέρεζ. «Όφειλα να ήμουν πιο προσεκτικός, να οργανώσω μια ομάδα για να βγούμε έξω να την αναζητήσουμε. Δεν υπήρχε λόγος να είναι παρατημένη εκεί όλο το βράδυ.»

«Πρέπει να ήταν ήδη νεκρή», είπε ο Σάντι και επανέλαβε: «Δεν θα μπορούσες να κάνεις κάτι.» Του φαινό-

ταν περίεργο να καθησυχάζει εκείνος το αφεντικό του. Συνήθως ο Πέρεζ ήξερε τι να κάνει σε κάθε περίσταση· εκείνος ήταν ο ψύχραιμος του τμήματος, που δεν σάστιζε ούτε γινόταν συναισθηματικός. «Θα έρθεις από δω; Ή μήπως πρέπει να πάρω κάποιον;»

«Θα χρειαστεί να καλέσεις γιατρό, για να επιβεβαιώσει ότι είναι νεκρή.»

«Ω, είναι», είπε ο Σάντι. «Ως προς αυτό, είμαι σίγουρος.»

«Δεν έχει σημασία», είπε ο Πέρεζ. «Πρέπει να γίνει επίσημα. Ξέρεις τη διαδικασία.»

«Θα πάρω τον Μπράιαν Μάρσαλ. Θα είναι διακριτικός.»

«Έρχομαι κι εγώ.» Από τον τρόπο που είπε αυτά τα λόγια ο επιθεωρητής, ο Σάντι κατάλαβε ότι ο Πέρεζ κατηγορούσε τον εαυτό του για τον θάνατο της Χάτι και δεν θα σταματούσε ποτέ να το κάνει. Μακάρι ο Πέρεζ να μην έπρεπε να δει το λευκό πρόσωπο στη σκιά του σκάμματος, τις μακριές, βαθιές τομές στο λευκό εσωτερικό των χεριών, το αίμα που έμοιαζε με πίσσα. Θα ήθελε να προστατέψει το αφεντικό του από το θέαμα.

Ενώ περίμεναν να έρθει ο γιατρός, στέκονταν στην άκρη του λάκκου που τώρα πια ο Σάντι τον σκεφτόταν ως τον τάφο της Χάτι. Ο Πέρεζ είχε ανακτήσει τον έλεγχο και φερόταν σαν επαγγελματίας.

«Αναγνωρίζω το μαχαίρι», είπε.

«Είναι της κοπέλας;» Έτσι είχε υποθέσει ο Σάντι. Αν θέλεις να αυτοκτονήσεις, σίγουρα επιλέγεις ένα αντικεί-

μενο οικείο σ' εσένα. Δεν μπλέκεις έναν ξένο στην αυτοκτονία σου, χρησιμοποιώντας το μαχαίρι του.

«Όχι, είναι του Μπέργκλαντ.»

«Μάλλον το είχε αφήσει εδώ», είπε ο Σάντι. «Το βράδυ φυλάνε όλα τα εργαλεία στο παράπηγμα κοντά στο σπίτι.»

«Για την ώρα αντιμετωπίζουμε τον θάνατό της ως ύποπτο», είπε ο Πέρεζ. «Δεν αφήνεις κανέναν να πλησιάσει. Και θέλω να ερευνηθεί το μαχαίρι για δακτυλικά αποτυπώματα.»

«Μα αφού αυτοκτόνησε.» Ο Σάντι το θεωρούσε προφανές: η θέση του πτώματος, οι τομές στους καρπούς. Η κοπέλα δεν ήταν στα καλά της, είχε ζωηρή φαντασία και μια τάση προς το μελόδραμα.

«Αντιμετωπίζουμε τον θάνατό της ως ύποπτο.» Αυτή τη φορά η φωνή του Πέρεζ ήταν δυνατή και σταθερή. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι μάλλον είχε τύψεις. Η Χάτι είχε ζητήσει τη βοήθεια του επιθεωρητή και ο Πέρεζ ένιωθε ότι την είχε απογοητεύσει. Ο Σάντι δεν μπορούσε να σκεφτεί τι να πει για να βελτιώσει την κατάσταση.

Ο Πέρεζ σήκωσε τα μάτια και τον κοίταξε. «Πώς ήξερε ότι έπρεπε να κάνει τις τομές μ' αυτόν τον τρόπο; Οι περισσότερες αυτοκτονίες αποτυγχάνουν λόγω των διστακτικών τομών στους καρπούς.»

«Δεν ξέρω», είπε ο Σάντι χάνοντας σχεδόν την υπομονή του. «Ήταν έξυπνη. Μπορεί να το έψαξε. Πρέπει να υπάρχουν σελίδες στο ίντερνετ.»

Ακολούθησε μια στιγμιαία παύση και μετά ο Πέρεζ τράβηξε το βλέμμα από το σκάμμα. «Χθες το βράδυ ο πα-

τέρας σου ήταν εδώ», είπε. «Στο Σέτερ. Ήταν ένας από τους λόγους που δεν έμεινα πολύ. Έδειχνε ταραγμένος.»

Ο Σάντι δεν απάντησε ούτε τώρα. Ήξερε ότι ο πατέρας του δεν θα έβλαπτε ποτέ κανέναν και ότι ο Πέρεζ ένιωθε τόσο άσχημα για την αυτοκτονία της κοπέλας, που έψαχνε για εξιλαστήριο θύμα.

Κεφάλαιο 24

Η γενική εισαγγελέας φορούσε ένα απαλό σουέντ σακάκι και ανοιχτοπράσινο πουλόβερ από κασμίρι. Είχε φορέσει γαλότσες πριν έρθει στον χώρο της ανασκαφής και είχε χώσει προσεκτικά τα μπατζάκια στις μπότες, για να μη δείχνουν τσαλακωμένα όταν αργότερα θα τις έβγαζε. Οι τρεις τους κοίταζαν από ψηλά το πτώμα, στο βάθος του σκάμματος. Ο Πέρεζ δυσκολευόταν σε σκεφτεί ψύχραιμα· ένας σωρός ιδέες και εικόνες χόρευαν στο μυαλό του. Πίεζε τον εαυτό του προκειμένου να συγκρατηθεί μπροστά στην εισαγγελέα. Είχε αναγκαστεί να την ενημερώσει επίσημα για τον δεύτερο ύποπτο θάνατο, θα ήθελε όμως να είχε περισσότερο χρόνο πριν από την άφιξή της. Δεν περίμενε ότι η εισαγγελέας θα έπαιρνε το πρώτο φεριμπότ για να έρθει.

«Ζητήσαμε από κάποιον γιατρό να επιβεβαιώσει τον θάνατό της;» ρώτησε η εισαγγελέας. Κρατούσε ένα σκληρόδετο σημειωματάριο κι ένα λεπτό ασημί στιλό. Στη διάρκεια της συζήτησης δεν είχε σταματήσει να κρατά σημειώσεις.

«Ναι.» Ο Σάντι έσπευσε να απαντήσει, επιθυμώντας να κερδίσει την εύνοιά της. «Ο Μπράιαν Μάρσαλ ήταν εδώ νωρίτερα.»

«Έκανε κάποια υπόθεση ίσως για την πιθανή αιτία θανάτου;»

«Τα πάντα συγκλίνουν προς την αυτοκτονία», είπε ξανά ο Σάντι.

«Είπε όμως ότι θα πρέπει να γίνει νεκροψία πριν καταλήξουμε σε ασφαλές συμπέρασμα.» Ο Πέρεζ ένιωθε σχεδόν σαν να υπερασπιζόταν τη Χάτι. Αυτό το αποκρουστικό θέαμα, τόσο κακόγουστο και κραυγαλέο, έμοιαζε να μην της ταιριάζει καθόλου.

«Να υποθέσω ότι δεν μπόρεσε να μας πει κάτι για την ώρα θανάτου.»

«Τίποτα χρήσιμο», είπε ο Πέρεζ. «Γνωρίζουμε ότι τελευταία φορά την είδαν ζωντανή γύρω στις τέσσερις το απόγευμα. Είχα κανονίσει να συναντηθώ με τη Χάτι στις έξι, στο Μποντ, αλλά δεν εμφανίστηκε. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει ότι ήταν ήδη νεκρή, όχι όμως απαραίτητα. Η Σόφι εργαζόταν εδώ έως τις τέσσερις και μισή και ισχυρίζεται ότι δεν την είδε.»

«Πού την είδαν στις τέσσερις η ώρα;»

«Στο μονοπάτι κοντά στην όχθη της λίμνης.» Τώρα πια ο Πέρεζ σκεφτόταν πιο ψύχραιμα. Αν κατάφερνε να εστιάσει στα γεγονότα, ίσως ολοκλήρωνε τη συνάντηση χωρίς να γελοιοποιηθεί. «Χθες το βράδυ τηλεφώνησα σε όλους τους γείτονες στο Λίντμπι. Η Άννα Κλόστον την είδε να επιστρέφει προς το Μποντ. Νωρίτερα η Χάτι και ο προϊστάμενός της είχαν κάνει μια βόλτα κατά μήκος της όχθης. Ο Πολ Μπέργκλαντ τη συνεχάρη για το σημαντικό εύρημα που είχε ανακαλύψει στο Σέτερ, επιπλέον όμως την ενημέρωσε και για την παραίτηση της βοηθού της. Η τελευταία δυσκολευόταν να συνεργαστεί με τη Χάτι, αλλά είχε αποφασίσει να παρατήσει την αρχαιολογία γενικά. Έχω την εντύπωση ότι η Σόφι δεν χρειάζεται να δουλεύει

για να ζει και η ανασκαφή δεν ήταν παρά μια παροδική ασχολία.»

«Υποθέτουμε λοιπόν ότι η γυναίκα αυτοκτόνησε εξαιτίας κάποιας διαφωνίας με τον προϊστάμενό της.»

«Δεν νομίζω να υπήρξε διαφωνία. Ο Μπέργκλαντ τής ανακοίνωσε την παραίτηση της Σόφι. Η Χάτι δεν φάνηκε να δυσαρεστείται που θα δούλευε μόνη στην ανασκαφή.»

«Παρ' όλα αυτά...» Η εισαγγελέας σταμάτησε και σήκωσε για λίγο τα μάτια από τις σημειώσεις της. «Λες ότι είχε ιστορικό ψυχικής ασθένειας;»

«Σύμφωνα με τη μητέρα, με την οποία μίλησα στο τηλέφωνο χθες το βράδυ.»

«Η απόφαση της Σόφι να φύγει ίσως υπέκρυπτε μια σιωπηρή επίκριση, δεν νομίζεις; Προφανώς η Σόφι δεν απολάμβανε τη συνεργασία με τη Χάτι. Κι αυτό θα μπορούσε να πληγώσει μια ευαίσθητη κοπέλα.»

«Θα μπορούσε.» Ο Πέρεζ ευχήθηκε ο τόνος της φωνής του να φανέρωνε τη διαφωνία του.

«Είχαν υπάρξει προηγούμενες απόπειρες αυτοκτονίας;»

«Δεν μπήκαμε σε τέτοιες λεπτομέρειες. Μου είπε όμως ότι η Χάτι είχε νοσηλευτεί σε ψυχιατρική κλινική και ήταν φανερό ότι η μητέρα της ανησυχούσε για εκείνη.» *Όχι όμως τόσο ώστε να έρθει στα Σέτλαντ και να το διαπιστώσει προσωπικά.* «Και οι δύο συνεργάτες της λένε ότι μετά τον θάνατο της Μίμα είχε απομονωθεί και είχε κλειστεί στον εαυτό της. Ακόμα και η επιτυχία στην ανασκαφή δεν φάνηκε να βελτιώνει ιδιαίτερα τη διάθεσή της. Βρήκαν μερικά ασημένια νομίσματα που μάλλον επιβεβαίωναν τη θεωρία της για το κτίσμα. Όλοι περίμεναν ότι

θα ήταν ενθουσιασμένη. Ήταν –μου μίλησε για τα σχέδιά της για το μέλλον του προγράμματος–, ωστόσο παρέμενε προβληματισμένη. Ο θάνατος της Μίμα Γουίλσον έδειχνε να την είχε επηρεάσει έντονα.»

«Την είχες συναντήσει λοιπόν. Υπάρχει περίπτωση η παραίτηση της βοηθού της να την οδήγησε εκτός ορίων;»

«Το θεωρώ απίθανο. Μου φάνηκε πολύ αυτόνομο άτομο. Είχα την εντύπωση ότι προτιμούσε να είναι μόνη. Ο προϊστάμενός της θεωρεί ότι η επιθυμία της Σόφι να φύγει δεν ενόχλησε ιδιαίτερα τη Χάτι.»

Η εισαγγελέας έδειξε να καταλήγει σε μια απόφαση. «Πρέπει να μιλήσουμε με τη μητέρα πριν δεσμευτούμε για το ζήτημα. Αν η κοπέλα είχε προσπαθήσει να αυτοκτονήσει και παλιότερα, δεν θέλουμε να μετατρέψουμε το συμβάν σε έρευνα για ανθρωποκτονία. Κάτι τέτοιο θα μας ανάγκαζε να φέρουμε την ομάδα από το Ινβερνές.»

Γεγονός που θα δημιουργούσε ζητήματα με τον προϋπολογισμό, πόσο μάλλον με τον τουρισμό των Σέτλαντ. Η εισαγγελέας δεν θα γινόταν και τόσο αρεστή στους πολιτικούς έτσι και χαρακτήριζε δολοφονία το συμβάν, για να αποδειχτεί τελικά κάτι λιγότερο δραματικό. Και, σε αυτή τη φάση, επιθυμούσε να τα έχει καλά με τους πολιτικούς.

«Με ανησυχεί η σύμπτωση», είπε ο Πέρεζ. «Δύο ξαφνικοί θάνατοι, με τον έναν να χαρακτηρίζεται ατύχημα και τον άλλον αυτοκτονία. Δεν μπορώ να το δεχτώ.»

«Κι *εμένα* μου πέρασε από το μυαλό.» Είχε ελαφρά σαρκαστικό τόνο. *Τζίμι, δεν είμαι χαζή*. Η φωνή της έγινε πιο σκληρή. «Όμως δεν πρόκειται να ολισθήσω σε θεωρίες

συνωμοσίας. Η κοπέλα είχε τάσεις κατάθλιψης. Μοιάζει με τυπική περίπτωση εφηβικής αυτοκτονίας.»

«Ήταν είκοσι τριών», είπε ο Πέρεζ. «Δεν τη λες και έφηβη.»

Η εισαγγελέας τεντώθηκε. Σαν να μην είχε μιλήσει ο Πέρεζ. «Ναι, πιθανότερη αιτία θανάτου είναι η αυτοκτονία και ως τέτοια θα τη χειριστούμε για την ώρα. Η μητέρα της θα έρθει στα Σέτλαντ;»

Ο Πέρεζ έκανε μια παύση καθώς θυμήθηκε την τηλεφωνική συνομιλία που είχε πριν από ώρα με την Γκουέν Τζέιμς, τη σιωπή στην άλλη άκρη της γραμμής, που τελικά έσπασε από έναν λυγμό. «Όχι άμεσα. Λέει ότι δεν μπορεί να το αντιμετωπίσει. Όχι ακόμα. Έχω την αίσθηση ότι δεν θα της άρεσε καθόλου να καταρρεύσει δημόσια και ότι για ένα διάστημα θα μείνει κλεισμένη στο σπίτι.» Πώς μπορούσε να το ξέρει; Δεν ήταν σίγουρος, παρ' όλα αυτά πίστευε πως έτσι θα γινόταν.

Η εισαγγελέας συνοφρυώθηκε. «Χρειαζόμαστε πληροφορίες για το ιατρικό ιστορικό της κοπέλας. Τζίμι, θα πρέπει να μιλήσεις με τη μητέρα της.»

Για άλλη μια φορά ο Πέρεζ θυμήθηκε το τηλεφώνημα. «Δεν είμαι σίγουρος αν η συζήτηση αυτή μπορεί να γίνει από το τηλέφωνο.»

Η εισαγγελέας το σκέφτηκε για λίγο. Ο Πέρεζ θεώρησε ότι η Ρόνα Λανγκ ζύγιζε το κόστος ενός ταξιδιού σε σχέση με την αξία της εξυπηρέτησης μιας πολιτικού. «Αν είναι έτσι, πήγαινε στο Λονδίνο να της μιλήσεις. Μπορείς να πάρεις την απογευματινή πτήση. Τηλεφώνησέ μου όταν θα επιστρέψεις.»

Ο Σάντι έσυρε τα πόδια του, με αποτέλεσμα να κροταλίσουν τα χαλίκια. Ο Πέρεζ ήξερε τι σκεφτόταν ο άντρας από το Γουόλσι. *Πάρε με μαζί σου.* Δεν ήταν σίγουρος αν ο Σάντι είχε πάει ποτέ στο Λονδίνο· ίσως κάποτε, με το σχολείο. Τον φαντάστηκε να περιπλανιέται στους δρόμους, να παρατηρεί τα ψηλά κτίρια που μέχρι τότε τα είχε δει μόνο σε ταινίες ή στις ειδήσεις στην τηλεόραση. Ο Σάντι κοίταξε τον Πέρεζ και έπιασε το βλέμμα του. Ήταν ικετευτικό. Ο Πέρεζ είδε ξεκάθαρα την έκφραση. Είχε αντιληφθεί την ένταση που επικρατούσε στο Ούτρα. Ο Σάντι ήθελε απεγνωσμένα να ξεφύγει, έστω και για μια δυο μέρες. Όμως δεν υπήρχε περίπτωση να δικαιολογήσει την ταυτόχρονη απουσία και των δύο από τα Σέτλαντ.

Ο Πέρεζ αποφάσισε να το διακινδυνεύσει, αν και ήξερε ότι κατά πάσα πιθανότητα θα το μετάνιωνε τελικά. Το αποφάσισε τόσο για να δείξει στη Ρόνα Λανγκ ότι δεν τον έκανε ό,τι ήθελε, όσο και για να δώσει στον Σάντι μια ευκαιρία.

«Αναρωτιέμαι μήπως θα μπορούσε να το κάνει ο Σάντι. Θα ήταν μια πρώτης τάξης εμπειρία για εκείνον.»

Η Φραν ήταν στο Λονδίνο. Αν πήγαινε ο Πέρεζ, θα είχε την ευκαιρία να περάσει μαζί της το βράδυ. Ωστόσο εκείνη θα ήθελε να τον παρουσιάσει στους φίλους της. Ο Πέρεζ ήξερε πώς θα ήταν. Σε κάποιο μπαράκι της μόδας, να μιλάνε δυνατά για θέματα που όχι μόνο δεν τα ήξερε αλλά δεν είχε γνώμη γι' αυτά. Θα την ντρόπιαζε. Άρα η πρότασή του είχε να κάνει και με τη δειλία του.

Η Ρόνα Λανγκ ανασήκωσε τα φρύδια. «Τζίμι, το ζήτημα είναι ευαίσθητο. Η γυναίκα είναι πολιτικός.» Ο Σά-

ντι δεν ήταν και τόσο γνωστός για το τακτ ή τη διακριτικότητά του. Ή για την ευστροφία του.

«Νομίζω ότι είναι έτοιμος για κάτι τέτοιο. Θα το συζητήσουμε διεξοδικά πριν πάει. Και θέλω να βρίσκομαι εδώ.»

Ανασήκωσε τους ώμους της. «Εσύ αποφασίζεις.» Δεν του άφησε καμία αμφιβολία ότι εκείνος θα είχε την ευθύνη αν ο Σάντι τα θαλάσσωνε.

Ο Πέρεζ έπιασε το βλέμμα του Σάντι και είδε τον απόλυτο τρόμο. Σε καμία περίπτωση δεν είχε κάτι τέτοιο στο μυαλό του. Είχε φανταστεί ότι θα συνόδευε τον Πέρεζ, θα έμενε μια βραδιά σε λονδρέζικο ξενοδοχείο με τα έξοδα πληρωμένα, θα έβλεπε μερικά αξιοθέατα, όχι ότι θα αναλάμβανε ολομόναχος την ευθύνη της συνέντευξης ούτε ότι θα αντιμετώπιζε την οργή της εισαγγελέως εάν δεν τα πήγαινε καλά. «Πήγαινε να ετοιμάσεις τα πράγματά σου. Όταν τελειώσω από δω, θα περάσω από το Ούτρα για να συζητήσουμε πώς θα πρέπει να προσεγγίσεις το ζήτημα.»

Ο Σάντι απομακρύνθηκε βιαστικά.

Ο Πέρεζ συνόδευσε την εισαγγελέα ως το αυτοκίνητό της. «Ειλικρινά θεωρώ ότι δεν ήταν από τις πιο συνετές αποφάσεις σου», του είπε απότομα. «Αμφιβάλλω αν θα καταφέρει να φτάσει καν μέχρι το Λονδίνο χωρίς κάποιον να τον προσέχει.»

«Θεωρώ ότι τον υποτίμησα στο παρελθόν. Έχει δείξει μεγάλη ευαισθησία σε αυτή την έρευνα. Άλλωστε η Γκουέν Τζέιμς σίγουρα ξέρει πώς να χειρίζεται τις εξεζητημένες ερωτήσεις που της θέτουν. Το κάνει διαρκώς στη Βουλή και στα μέσα ενημέρωσης. Ελπίζω ότι η απλότητα του Σάντι θα την αιφνιδιάσει.»

Η εισαγγελέας τον κοίταξε σαν να μην πίστευε λέξη από τα λόγια του, λες και εκείνος ήταν ο ψυχικά ασθενής, αλλά δεν είπε κουβέντα.

Η είδηση για τον θάνατο της Χάτι είχε κυκλοφορήσει στην κοινότητα, όπως ακριβώς το περίμενε ο Πέρεζ. Μερικοί περίεργοι είχαν μαζευτεί στην είσοδο του κτήματος· τους είχε προσελκύσει περισσότερο το δράμα παρά η όποια θλίψη τους για τη νεκρή. Ήταν μια από τις κοπέλες που εργάζονταν στην ανασκαφή· τίποτα παραπάνω. Ακόμα και η Έβελιν τη θεωρούσε απλώς μέρος του προγράμματος. Η Μίμα ήταν κατά πάσα πιθανότητα ο μόνος άνθρωπος στο νησί που την ήξερε πραγματικά.

Αφού η εισαγγελέας αναχώρησε με το αυτοκίνητο, οι συγκεντρωμένοι άρχισαν να διαλύονται και ο Πέρεζ είδε τη Σόφι στην άκρη της ομάδας.

«Λυπάμαι», της είπε. Κατάλαβε ότι η Σόφι είχε κλάψει. Δεν ήταν από τους ανθρώπους που έκλαιγαν εύκολα και ο Πέρεζ ένιωσε να εκπλήσσεται από αυτή την εκδήλωση συναισθήματος. Παρατήρησε τους υπόλοιπους να επιστρέφουν στον δρόμο. Οι περισσότεροι νησιώτες είχαν έρθει με τα αυτοκίνητά τους. Η Τζάκι Κλόστον απομακρύνθηκε βιαστικά, επιστρέφοντας με τα πόδια στην έπαυλή της στον λόφο. Είχε αφήσει τον Άντριου μόνο του για να δει τι είχε συμβεί...

Η Σόφι κάθισε στο χορτάρι δίπλα στο μονοπάτι. Φορούσε παντελόνι παραλλαγής, ένα φούτερ του πανεπιστημίου και πέδιλα πεζοπορίας. Τα δάχτυλα τον ποδιών της ήταν πλατιά και μαυρισμένα. «Νιώθω απαίσια. Μό-

λις χθες την κακολογούσα, ενώ ταυτόχρονα εκείνη σχεδίαζε να αυτοκτονήσει.»

«Δεν είχες αντιληφθεί ότι σκεφτόταν να το κάνει;» Κάθισε δίπλα της.

Ακολούθησε μια παύση. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ετοιμαζόταν να του πει κάτι σημαντικό, όμως φάνηκε να αποφασίζει να μην του το εξομολογηθεί και απλώς κούνησε αρνητικά το κεφάλι της. «Ποτέ μου δεν ήξερα τι σκεφτόταν.»

«Δεν θα μπορέσεις να δουλέψεις στην ανασκαφή. Τουλάχιστον για κάποιο διάστημα.» Ο Πέρεζ συνέχιζε να πιστεύει ότι όφειλαν να αντιμετωπίζουν το Σέτερ ως τόπο εγκλήματος. «Πότε σκοπεύεις να φύγεις;»

«Σκεφτόμουν να μείνω μέχρι την κηδεία της Μίμα», είπε η Σόφι. «Το αποφάσισα όταν έμαθα τι έγινε. Η Χάτι θα ήθελε να είμαι εκεί.»

Στο Ούτρα, ο Σάντι ήταν σε κατάσταση απόλυτου πανικού. Ο Τζόζεφ είχε εξαφανιστεί. Η μητέρα του σιδέρωνε ένα από τα πουκάμισά του, ενώ στο τραπέζι της κουζίνας υπήρχε μια στοίβα με εσώρουχα. Η Έβελιν ήταν φανερά περήφανη που είχαν επιλέξει τον γιο της γι' αυτή την αποστολή, παρ' όλα αυτά δεν έκανε τίποτα για να μειώσει το άγχος του. Το Εδιμβούργο μπορούσε να το καταλάβει. Ο Μάικλ είχε σπουδάσει εκεί και τώρα ζούσε εκεί. Η πόλη αντιπροσώπευε τη φινέτσα. Το Λονδίνο όμως ήταν ένας άλλος κόσμος, άγνωστος και βίαιος. Ένα μέρος γεμάτο με συμμορίες με κουκούλες και με ξένους.

«Θα λείψεις μόνο ένα βράδυ.» Ο Πέρεζ κάθισε.

«Πού θα μείνω;»

«Θα πω στη Μόραγκ να σου κλείσει ξενοδοχείο. Και κανόνισα να συναντηθείς με τη μητέρα της Χάτι στο σπίτι της. Στο Ίσλινγκτον. Κοντά στο μετρό. Θα σου το δείξω στον χάρτη. Έχει ενημερωθεί για τον θάνατο της κόρης της. Μην ανησυχείς, φίλε. Αύριο τέτοια ώρα θα επιστρέφεις στο αεροδρόμιο του Σάμπρο.»

Δεν είμαι σίγουρος ότι θα τα καταφέρω. Δεν υπήρχε λόγος να το πει. Ο Πέρεζ ήξερε τι σκεφτόταν.

Η Έβελιν τελείωσε με το σιδέρωμα του πουκάμισου και το έβαλε σε μια κρεμάστρα στην πόρτα. Μάζεψε τη σιδερώστρα και την ακούμπησε στον τοίχο. Στη συνέχεια έφυγε από το δωμάτιο, με τα εσώρουχα στο ένα χέρι και την κρεμάστρα με το πουκάμισο στο άλλο. Την άκουσαν να τριγυρνάει στο δωμάτιο του Σάντι. Προφανώς τον θεωρούσε ανίκανο να ετοιμάσει μόνος του τη βαλίτσα του.

«Κοίτα», είπε ο Πέρεζ. «Μιλάμε για μια μητέρα που μόλις έχασε την κόρη της. Δεν χρειάζεται να εστιάσεις σε τίποτ' άλλο. Ξέχνα τι δουλειά κάνει. Φαντάσου τι θα ένιωθε η Έβελιν αν το πτώμα σου ξεβραζόταν στην ακτή.»

«Ενοχές», είπε ο Σάντι μετά από μια παύση. «Θα αναρωτιόταν τι θα μπορούσε να είχε κάνει για να το αποτρέψει.»

«Έτσι θα αισθάνεται και η Γκουέν Τζέιμς. Σίγουρα δεν θέλεις να την κάνεις να νιώσει άσχημα για ό,τι συνέβη. Έχει ήδη αρκετές ενοχές και χωρίς τη δική σου βοήθεια. Δουλειά σου είναι να την κάνεις να μιλήσει για την

κόρη της. Μην κάνεις πολλές ερωτήσεις. Να είσαι υπομονετικός και να την κάνεις να αισθανθεί ότι την προσέχεις πραγματικά. Τα υπόλοιπα θα τα κάνει εκείνη.»

«Μήπως να της προτείναμε να έρθει εδώ; Έτσι θα μπορούσες να της μιλήσεις εσύ.» Ο Σάντι έδινε την εντύπωση ότι προσπαθούσε απεγνωσμένα να πιαστεί από κάπου για να γλιτώσει.

«Το πρότεινα ήδη και είμαι βέβαιος ότι κάποια στιγμή θα το κάνει. Όχι όμως τώρα, όπως μου είπε. Προτιμά να βρίσκεται στο σπίτι της. Και προτιμώ να τη δεις εκεί, στο δικό της έδαφος, όπου θα αισθάνεται πιο άνετα. Σάντι, θα τα καταφέρεις. Δεν θα σε έστελνα στο Λονδίνο αν πίστευα ότι δεν θα τα πας μια χαρά.»

Ο Πέρεζ άφησε τον Σάντι να ετοιμαστεί και βγήκε έξω για να βρει τον Τζόζεφ. Ο ηλικιωμένος ήταν στην αποθήκη και κάτι έκανε στη μηχανή ενός παμπάλαιου τρακτέρ. Όταν είδε τον Πέρεζ σκούπισε τα χέρια του σ' ένα λιγδιασμένο ύφασμα. Ήταν κάτωχρος.

«Φριχτή ιστορία. Δύο θάνατοι στο κτήμα του Σέτερ.»

«Σίγουρα πάντως δεν φταίει το μέρος», είπε ο Πέρεζ.

«Δεν ξέρω. Έτσι μοιάζει.»

«Ήσουν εκεί χθες το βράδυ.»

«Πού το ξέρεις;» Ο ηλικιωμένος σήκωσε το βλέμμα έκπληκτος. Λες και ο Πέρεζ είχε κάνει κάποιο ταχυδακτυλουργικό κόλπο.

«Σε είδα από το παράθυρο. Έδειχνες αναστατωμένος. Δεν ήθελα να σε ενοχλήσω. Τι ώρα πήγες εκεί;»

«Δεν ξέρω. Μετά το βραδινό φαγητό.»

«Βγήκες έξω; Πήγες καθόλου στο σκάμμα;»

«Όχι.»

«Είδες κάτι; Άκουσες κάτι;» Ο Πέρεζ κοίταξε τον πατέρα του Σάντι. Στο μισοσκόταδο της αποθήκης ήταν δύσκολο να καταλάβει τι σκεφτόταν.

«Όχι», είπε ο Τζόζεφ. «Πηγαίνω κάποια βράδια για να πίνω και να ξεχνάω. Δεν άκουσα το παραμικρό.»

Κεφάλαιο 25

Ο Σάντι έφτασε στο Χίθροου σε ώρα αιχμής. Ποτέ του δεν του άρεσε η ιδέα του μετρό, ακόμα και πριν κατακλύσουν τις οθόνες των τηλεοράσεων οι τρομοκρατικές επιθέσεις με τις βόμβες. Θεωρούσε αφύσικο να βρίσκεσαι κλεισμένος σε μια σήραγγα, να μην μπορείς να βλέπεις πού πηγαίνεις. Τέλος πάντων, είχε ρίξει μια ματιά στον χάρτη του μετρό που του είχε δανείσει ο Πέρεζ και όλα του φαίνονταν υπερβολικά περίπλοκα. Δεν μπορούσε να βγάλει άκρη με τις διαφορετικές χρωματιστές γραμμές. Προτίμησε λοιπόν το λεωφορείο που πήγαινε κατευθείαν στο Κινγκς Κρος. Ήταν το τέρμα του δρομολογίου, άρα δεν κινδύνευε να κατέβει σε λάθος στάση. Ο Πέρεζ είχε ζητήσει από τη Μόραγκ να του κλείσει δωμάτιο σε ένα από τα φτηνά ξενοδοχεία στην οδό Γιούστον. Ο Σάντι θα πήγαινε στο ξενοδοχείο και θα προσπαθούσε να βάλει σε μια σειρά τις σκέψεις του πριν επισκεφτεί την Γκουέν Τζέιμς. Εξακολουθούσε να του φαίνεται απίστευτο που το αφεντικό του τον είχε εμπιστευτεί για τη συνέντευξη, με αποτέλεσμα να αισθάνεται άλλοτε εξαιρετικά περήφανος και άλλοτε εξαιρετικά φοβισμένος, ακόμα και μέσα στο ίδιο λεπτό.

Το λεωφορείο ήταν γεμάτο κόσμο. Ο Σάντι προσπάθησε να πιάσει κάποιο βλέμμα μήπως ξεκινούσε κουβέντα

με κανέναν ντόπιο, που θα μπορούσε να τον διαβεβαιώσει ότι θα έφτανε στον προορισμό του. Όλοι τους όμως έδειχναν εξαντλημένοι από τις πτήσεις τους· κάθονταν με τα μάτια κλειστά. Όσοι κουβέντιαζαν δεν μιλούσαν αγγλικά. Όποτε πήγαινε στο Εδιμβούργο ή στο Αμπερντίν, ο Σάντι είχε μια αίσθηση κλειστοφοβίας τις πρώτες μια δυο μέρες. Έφταιγε το γεγονός ότι παντού γύρω υπήρχαν ψηλά κτίρια, η αίσθηση ότι ήταν αποκλεισμένος, ότι δεν μπορούσε να δει τον ουρανό ή τον ορίζοντα. Κι εδώ το ίδιο ήταν, μόνο που τα κτίρια ήταν ακόμα πιο ψηλά και κολλημένα μεταξύ τους και είχε την εντύπωση ότι η πόλη ήταν ατελείωτη· δεν υπήρχε έξοδος διαφυγής.

Φτάνοντας στο κέντρο της πόλης ένιωσε έναν αλλόκοτο στιγμιαίο ενθουσιασμό αναγνωρίζοντας το όνομα μιας οδού ή βλέποντας μια πινακίδα για ένα διάσημο μνημείο, όμως η αίσθηση δεν κράτησε πολύ. Βρισκόταν εδώ για δουλειά. Για μια συνέντευξη όπου δεν έπρεπε να κάνει λάθος. Κοίταζε τους δρόμους και τους ανθρώπους που περνούσαν από μπροστά του. Αυτές τις μέρες η κοπέλα του Πέρεζ, η Φραν Χάντερ, βρισκόταν στο Λονδίνο. Θα ένιωθε πιο χαρούμενος αν έβλεπε έστω φευγαλέα ένα γνώριμο πρόσωπο. Φυσικά, ήξερε πως κάτι τέτοιο ήταν αδύνατον. Πόσες πιθανότητες είχε να τη δει ανάμεσα σε χιλιάδες ανθρώπους; Παρ' όλα αυτά, συνέχισε να κοιτάζει.

Πηγαίνοντας με τα πόδια μέχρι το ξενοδοχείο, αναγκάστηκε να κινείται ενάντια στο ρεύμα των πεζών που προχωρούσαν βιαστικά προς τους σταθμούς του Κινγκς Κρος και του Σεντ Πάνκρας. Ένιωθε ότι δεν μπορούσε ν' αναπνεύσει. Αν έμενε ακίνητος για μια στιγμή, θα τον

ισοπέδωναν, θα περνούσαν από πάνω του χωρίς κανένα δισταγμό, χωρίς να σταματήσουν για να δουν τι του συνέβαινε.

Στο ξενοδοχείο, ο υπάλληλος στην υποδοχή φάνηκε να δυσκολεύεται με την προφορά του, πάντως η κράτηση είχε γίνει και τελικά του έδωσε μια πλαστική κάρτα αντί για κλειδί. Το δωμάτιο του φάνηκε πολύ ευρύχωρο. Διέθετε μεγάλο διπλό κρεβάτι και μπάνιο. Από το παράθυρο κοίταξε την οδό Γιούστον, με τη γραμμή των αυτοκινήτων και τα πολύβουα πεζοδρόμια. Ο Σάντι ήταν τόσο ψηλά, ώστε το μόνο που άκουγε ήταν ένας υπόκωφος βόμβος, ένα μακρινό βουητό σαν τα κύματα που σκάνε στην ακτή μέσα στην καταιγίδα, ένας ήχος που η Μίμα αποκαλούσε «μουρμουρητό». Άνοιξε την τηλεόραση για να μην τον ακούει. Έκανε ντους και φόρεσε το πουκάμισο που του είχε σιδερώσει η μητέρα του. Του το είχε διπλώσει προσεκτικά όταν το έβαζε στο σακίδιό του και δεν είχε τσαλακωθεί σχεδόν καθόλου. *Πρέπει να είμαι πιο ευγενικός μαζί της*, σκέφτηκε. *Με προσέχει πολύ. Γιατί να μου σπάει τόσο τα νεύρα;*

Χρειάστηκε λίγη ώρα μέχρι να ανακαλύψει τον βραστήρα σ' ένα ντουλάπι και στη συνέχεια έφτιαξε τσάι και έφαγε ένα πακετάκι με μπισκότα, που βρήκε. Δεν είχε όρεξη να φάει κανονικά. Ο Πέρεζ είπε πως ό,τι έτρωγε ήταν πληρωμένο, αλλά θα περίμενε να τελειώσει πρώτα με τη συνέντευξη. Ήθελε να τηλεφωνήσει στον Πέρεζ και να του πει ότι είχε φτάσει, όμως αποφάσισε ότι κάτι τέτοιο θα ήταν άστοχο εκ μέρους του. Θα περίμενε μέχρι να έχει κάτι να του αναφέρει.

Ο δρόμος δεν είχε τόση κίνηση όταν βγήκε για να πάει στο σπίτι της Γκουέν Τζέιμς. Είχε αποφασίσει να το ρισκάρει και να πάρει το μετρό. Η απόσταση ήταν πολύ μικρή και ο Πέρεζ είχε σημειώσει στον χάρτη τη διαδρομή από τον σταθμό του μετρό. Δεν είχε ψιλά για το μηχάνημα και αναγκάστηκε να σταθεί στην ουρά μπροστά από τα εκδοτήρια· ένιωσε γελοία ικανοποιημένος με τον εαυτό του όταν κατάφερε να βρει τη σωστή αποβάθρα.

Έφτασε στο σπίτι της Γκουέν Τζέιμς υπερβολικά νωρίς και περιπλανήθηκε στους γύρω δρόμους για να περάσει η ώρα. Είχε πέσει το σκοτάδι και τα φώτα στους δρόμους είχαν ανάψει. Ορισμένα από τα ημιυπόγεια διαμερίσματα είχαν φωτισμένα παράθυρα, οπότε μπορούσε να δει στο εσωτερικό τους. Σε ένα από αυτά μια όμορφη νεαρή γυναίκα, ντυμένη στα μαύρα, μαγείρευε. Ο Σάντι το θεώρησε απίστευτα εντυπωσιακό, το θέαμα της λεπτής κοπέλας με τα γυαλιστερά μαύρα μαλλιά, που έπεφταν στην πλάτη της, και ένα ποτήρι κρασί στο τραπέζι δίπλα της, να μαγειρεύει σ' ένα διαμερισμα της πόλης. Και στις δύο πλευρές του δρόμου υπήρχαν δέντρα· τα φύλλα έδειχναν φρέσκα και καταπράσινα στο τεχνητό φως. Από μια παμπ στη γωνία του δρόμου ακουγόταν μουσική. Η πόρτα άνοιξε και βγήκε ένας τύπος με κοστούμι και ο Σάντι άκουσε γέλια από το εσωτερικό.

Στάθηκε έξω από το διαμέρισμα της Γκουέν Τζέιμς και πήρε βαθιά ανάσα. Υπήρχαν δύο κουδούνια. Στο ένα υπήρχε ένα χειρόγραφο ταμπελάκι –*Τζέιμς*. Τα γράμματα ήταν πλάγια, με χοντρό μαύρο μελάνι. Το πάτησε και περίμενε. Ακούστηκαν βήματα και η πόρτα άνοιξε. Ήταν ψηλή και μελαχρινή. Αν σου άρεσαν οι μεγαλύτερες γυ-

ναίκες –γεγονός που δεν ίσχυε για τον Σάντι–, ήταν ελκυστική. Με ψηλά ζυγωματικά και ωραίο σώμα. Είχε εκλεπτυσμένο ύφος και έμοιαζε να ταιριάζει απόλυτα σε αυτή την πόλη. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι, μετά από είκοσι χρόνια, έτσι θα έδειχνε η νεαρή γυναίκα που είχε δει στο ημιυπόγειο διαμέρισμα.

Συστήθηκε προσπαθώντας να μιλάει αργά προκειμένου να τον καταλαβαίνει με την πρώτη, για να μην αναγκάζεται να επαναλαμβάνεται. Ο Πέρεζ έλεγε πάντα ότι είχε την τάση να βιάζεται και να μιλάει μπερδεμένα και, συν τοις άλλοις, η γυναίκα δεν ήταν εξοικειωμένη με την προφορά.

«Περίμενα τον επιθεωρητή Πέρεζ.»

«Δυστυχώς δεν μπορούσε να φύγει από τα νησιά.»

Εκείνη ανασήκωσε τους ώμους για να δείξει ότι δεν είχε και τόση σημασία και τον οδήγησε σ' ένα καθιστικό που ήταν μεγάλο, όσο ολόκληρο το διαμέρισμα του Σάντι. Τα χρώματα ήταν σκούρα, πλούσια καστανά και μελί με κόκκινες πινελιές. Άναψε το τσιγάρο της και ρούφηξε με δύναμη.

«Το έκοψα όταν πήγα στο Υπουργείο Υγείας», του είπε. «Αλλά δεν νομίζω ότι θα με κατηγορούσε κανείς αυτή τη στιγμή.»

«Δεν θέλετε να έχετε κάποιον κοντά σας;» Όταν πέθαινε κάποιος στο Γουόλσι, ο κόσμος στεκόταν στο πλευρό των συγγενών. Δεν του φαινόταν φυσιολογικό να πενθείς μόνος σου.

«Όχι», είπε εκείνη. «Δεν έχω καμία όρεξη να γίνω θέαμα.» Τον κοίταξε μέσα από τον καπνό του τσιγάρου. «Ήξερες την κόρη μου;»

«Ναι, η μητέρα μου η Έβελιν συμμετείχε στο αρχαιολογικό πρόγραμμα. Η γιαγιά μου έμενε στο Σέτερ, στο κτήμα όπου έσκαβαν.»

«Η Μίμα; Η ηλικιωμένη που πέθανε;»

«Ναι», της είπε. «Τα πήγαινε πολύ καλά με τη Χάτι.»

«Η Χάτι μού έγραψε γι' αυτήν. Χάρηκα που είχε βρει μια φίλη στο Γουόλσι, αν και, με κάποιον τρόπο, ζήλεψα κιόλας. Με την κόρη μου είχαμε πάντα μια τεταμένη σχέση. Με στενοχωρούσε που ένιωθε πιο κοντά σε μια ξένη παρά σ' εμένα.»

«Δεν νομίζω ότι συνέβαινε κάτι τέτοιο.» Ο Σάντι ήξερε ότι οι οικογένειες ήταν περίεργες. Δεν είχε παρά να σκεφτεί τη δική του σχέση με τη μητέρα του. «Η γιαγιά μου τα πήγαινε καλά με όλους τους νέους στο νησί.» Έκανε μια παύση. «Η Χάτι σάς έγραφε συχνά;»

«Μία φορά τη βδομάδα. Απέκτησε το συνήθειο αφότου έφυγε από το σπίτι. Κάτι σαν υποχρέωση. Νομίζω ότι της ήταν ευκολότερο από το να μου μιλάει στο τηλέφωνο. Ξεκίνησε όταν πήγε στο πανεπιστήμιο και συνέχισε ακόμα κι όταν ήταν αρκετά άρρωστη στο νοσοκομείο. Δεν το σταμάτησε ποτέ. Στα γράμματα τα πηγαίναμε αρκετά καλά. Τα πράγματα δυσκόλευαν μόνο όταν συναντιόμασταν.»

Ο Σάντι αναρωτήθηκε φευγαλέα μήπως έπρεπε ν' αρχίσει να γράφει *κι εκείνος* στη μητέρα του. «Να υποθέσω ότι δεν κρατούσατε τα γράμματα;»

«Κι όμως. Θλιβερό δεν είναι; Τα έχω όλα σ' έναν φάκελο. Όποτε αισθάνομαι ιδιαίτερα μόνη τα ξαναδιαβάζω. Και, ξέρεις κάτι; Κατά πάσα πιθανότητα πίστευε ότι τους έριχνα μια ματιά και μετά τα πετούσα.»

Ο Σάντι δεν ήξερε τι να πει, οπότε παρέμεινε σιωπηλός. Έτσι έκανε ο Πέρεζ. Να είσαι υπομονετικός και να την κάνεις να αισθανθεί ότι την προσέχεις πραγματικά.

«Θα σε ενδιέφερε να τα δεις;» Η Γκουέν έσβησε το τσιγάρο και τον κοίταξε με μισόκλειστα μάτια.

«Πάρα πολύ.»

«Γαμώτο», είπε. «Δεν νομίζω ότι θα αντέξω να το κάνω εντελώς νηφάλια. Θέλεις να πιεις κάτι μαζί μου;»

Της έγνεψε καταφατικά. Όχι πως είχε ανάγκη να πιει τώρα, αν και θα προτιμούσε να είχε πιει κάτι πριν έρθει. Απλώς δεν ήθελε να χαλάσει την ατμόσφαιρα.

«Κρασί;»

Για άλλη μια φορά κατένευσε.

Η γυναίκα επέστρεψε στο δωμάτιο με ένα μπουκάλι κόκκινο κρασί και δύο μεγάλα ποτήρια, που τα κρατούσε από τη βάση, ανάμεσα στα δάχτυλά της. Έβγαλε τον φελλό, ακούμπησε το μπουκάλι στο τραπεζάκι δίπλα του και στη συνέχεια έφυγε ξανά. Όταν επέστρεψε κρατούσε έναν φάκελο γεμάτο με γράμματα. Κάθισε στον καναπέ δίπλα του, τόσο κοντά που μπορούσε να μυρίσει το άρωμά της και τον καπνό του τσιγάρου, που παρέμενε στα μαλλιά της.

«Αυτό είναι το πιο πρόσφατο. Χθες έφτασε. Γι' αυτό και με εξέπληξε όταν μου τηλεφώνησε. Δεν επικοινωνούσαμε συχνά μέσω τηλεφώνου· άλλωστε τι νέο να είχε να μου πει;»

«Κρατήσατε τον φάκελο;» ρώτησε ο Σάντι.

«Όχι.»

«Απλώς αναρωτιόμουν πότε ταχυδρομήθηκε.»

«Α, αυτό μπορώ να σ' το πω. Μία μέρα πριν το λάβω. Με εντυπωσίασε –να φτάσει τόσο γρήγορα από εκεί πάνω.»

Του έδωσε ένα φύλλο χαρτί. Α4, λευκό, χωρίς γραμμές. Τα γράμματα του φάνηκαν πολύ τακτικά. Σκέφτηκε ότι, για κάποια τόσο νέα, ήταν ένας περίεργα παλιομοδίτικος τρόπος επικοινωνίας με τη μητέρα της. Εκείνος πάντα τηλεφωνούσε στο σπίτι, ενώ ακόμα και η Έβελιν έστελνε e-mail.

Αγαπημένη μου μαμά

Ήταν μια πολύ περίεργη βδομάδα. Την Τρίτη έγινε ένα φριχτό γεγονός. Η Μίμα, που ζει στο Σέτερ όπου γίνεται η ανασκαφή, πυροβολήθηκε. Δύσκολα θα μπορούσα να φανταστώ μια τέτοια τραγωδία σ' ένα μέρος σαν το Γουόλσι. Φαίνεται πως ένας από τους νησιώτες είχε βγει να κυνηγήσει λαγούς και η Μίμα δέχτηκε τα πυρά κατά λάθος. Φορούσε το πανωφόρι μου. Δεν μπορώ παρά να αισθάνομαι υπεύθυνη. Θα πεις ότι μ' έχει πιάσει ξανά η γνωστή παράνοια και ίσως έχεις δίκιο. Ο θάνατός της με αναστάτωσε. Μην ανησυχείς πάντως. Είμαι καλά και ελέγχω την κατάσταση. Και ναι, τρώω.

Και σήμερα κάναμε μια απίστευτη ανακάλυψη στην ανασκαφή –ασημένια νομίσματα που αποδεικνύουν ότι είχα δίκιο για το κτίσμα. Γίνονται κάποιες συζητήσεις για την αναστήλωση της κατοικίας όπως θα ήταν τον δέκατο πέμπτο αιώνα, όμως έχουμε ακόμα πολύ δρόμο μπροστά μας. Μερικές φορές

νομίζω ότι δεν έχω τις αντοχές να ολοκληρώσω το πρόγραμμα κι έπειτα σκέφτομαι ότι είναι το πιο συναρπαστικό πράγμα στον κόσμο. Και είμαι εδώ από την αρχή.

Εσύ πώς τα πας; Σε άκουσα στην εκπομπή Today νωρίτερα μέσα στη βδομάδα και σκέφτηκα ότι ήσουν πολύ ψύχραιμη. Ανυπομονώ να μάθω νέα σου. Τα λέμε σύντομα.

Με αγάπη, Χάτι

«Πώς σου φαίνεται;» Η Γκουέν είχε σχεδόν τελειώσει το πρώτο ποτήρι με το κρασί.

Ο Σάντι ένιωσε το μυαλό του να αδειάζει και πίεσε τον εαυτό του να σκεφτεί μια απάντηση. «Δεν δείχνει να είχε κατάθλιψη.»

«Αυτό σκέφτηκα όταν το πρωτοδιάβασα, αλλά τώρα δεν είμαι και τόσο σίγουρη. "Μερικές φορές νομίζω ότι δεν έχω τις αντοχές να ολοκληρώσω το πρόγραμμα." Μπορεί να σημαίνει ότι σκεφτόταν να αυτοκτονήσει.»

«Όχι», είπε ο Σάντι. «Σημαίνει ότι έκανε σχέδια για το μέλλον. Έτσι τουλάχιστον μου φαίνεται εμένα.»

«Αν έχεις δίκιο, κάτι πρέπει να συνέβη στο διάστημα αφότου έγραψε το γράμμα και πριν μου τηλεφωνήσει. Δεν νομίζεις; Ή έστω κατέληξε να βλέπει τα πράγματα με διαφορετικό τρόπο.»

Ο Σάντι δεν ήξερε τι να σκεφτεί. Είχε ελάχιστες προσωπικές απόψεις. Δεν είπε κουβέντα.

«Θέλω να πω, το γράμμα είναι αρκετά ψύχραιμο. Όμως, όταν μου τηλεφώνησε ακουγόταν πολύ πιεσμένη.»

«Μήπως σώσατε το μήνυμα στο κινητό σας;»

«Ναι.» Ψαχούλεψε στην τσάντα της και έβγαλε το τηλέφωνο.

«Θα ήθελα να πάρω την κάρτα SIM, να το ακούσει ο προϊστάμενός μου. Θα μπορούσαμε να μάθουμε και άλλα πράγματα. Από πού τηλεφώνησε, για παράδειγμα. Ίσως μας βοηθήσει.» Δεν ήταν σίγουρος αν θα άντεχε να ακούσει τη φωνή της Χάτι εκείνη τη στιγμή. Όχι σε αυτό το δωμάτιο, μαζί με τη μητέρα της. Όμως η Γκουέν Τζέιμς ούτε που τον πρόσεξε· είχε ήδη αρχίσει να πατάει τα πλήκτρα.

«Μαμά! Μαμά! Πού είσαι; Συνέβη κάτι τρομερό. Δεν μπορώ να το πιστέψω. Νομίζω ότι έκανα λάθος για τη Μίμα. Πρέπει να σου μιλήσω. Θα σε ξαναπάρω αργότερα.» Η φωνή ήταν διαπεραστική εξαιτίας του πανικού. Ο Σάντι θυμήθηκε τη Χάτι να κάθεται στο τραπέζι της κουζίνας στο Ούτρα, χαμογελώντας με κάτι που είχε πει η Έβελιν. Είχε αναστατωθεί όταν έμαθε ότι η Μίμα ήταν νεκρή, όμως αυτό ήταν πολύ διαφορετικό. Ακουγόταν πραγματικά ταραγμένη.

«Είχε επιχειρήσει και παλιότερα να αυτοκτονήσει;» τη ρώτησε. «Ξέρω ότι κάποια περίοδο ήταν άρρωστη.»

«Όχι», είπε η Γκουέν με απάθεια. Εξακολουθούσε να κοιτάζει το κινητό της. «Μια φορά είχε πει ότι ευχόταν να πεθάνει αλλά δεν είναι το ίδιο, έτσι;»

«Όχι.»

«Όταν διάβασα το γράμμα, σκέφτηκα ότι ήταν καλά. Αναστατωμένη λόγω της ηλικιωμένης, αλλά βασικά καλά. Έχω μάθει να ζω με την αγωνία για την κόρη μου. Ορισμένοι θεωρούν ότι είμαι ψυχρή επειδή δεν μιλάω για κείνην ή επειδή δεν ζούσαμε μαζί. Θα ήταν πιο εύκολο να την

έχω εδώ για να μπορώ να την προσέχω, όμως είχε ανάγκη τη δική της ζωή. Όταν εργάζομαι υπάρχουν φορές που δεν τη σκέφτομαι όλη μέρα· κι έπειτα έχω ενοχές. Ονειρευόμουν ότι μια μέρα η αγωνία θα χανόταν, ότι θα έπαυα να ανησυχώ για εκείνη. Θα κυκλοφορούσε κάποιο μαγικό νέο φάρμακο ή θα έβρισκε έναν άντρα που θα την αγαπούσε και θα τη φρόντιζε. Τον χειμώνα που μας πέρασε είχα την αίσθηση ότι κάτι τέτοιο έγινε. Ότι στα Σέτλαντ είχε συμβεί κάτι μαγικό. Κάποιες μέρες είχε τις μαύρες της, αλλά έδειχνε πιο ήρεμη, σχεδόν ευτυχισμένη.» Έκανε μια παύση και της ξέφυγε ένας λυγμός. «Τώρα θα έδινα τα πάντα για να ξανανιώσω την αγωνία.»

Ο Σάντι πήρε το ποτήρι και ήπιε μια γουλιά. Μακάρι να μπορούσε να πει κάτι για να την καθησυχάσει. Έπρεπε να είχε έρθει ο Πέρεζ. Εκείνος θα ήξερε τι να πει.

«Πιστεύεις ότι η Χάτι αυτοκτόνησε;» Η ερώτηση της Γκουέν τον αιφνιδίασε τόσο πολύ, που ανοιγόκλεισε τα μάτια.

«Όχι», της είπε αυθόρμητα. Έπειτα, κοκκινίζοντας και συνειδητοποιώντας τι είχε κάνει, πρόσθεσε: «Αλλά μη μου δίνετε σημασία. Είναι απλώς η γνώμη μου και συνήθως πέφτω έξω.»

Τον κοίταξε. «Σ' ευχαριστώ πολύ που έκανες όλο αυτό το ταξίδι.»

«Η οικογένειά μου μένει στο Γουόλσι. Αν θελήσετε να έρθετε για να δείτε πού έμενε η Χάτι, θα χαρούμε να σας δείξουμε.»

Στο πεζοδρόμιο έξω από το διαμέρισμα, με την κάρτα SIM στην τσέπη και τον φάκελο με τα γράμματα σε μια σα-

κούλα σούπερ μάρκετ, ο Σάντι σκέφτηκε ότι δεν είχε καταφέρει και πολλά. Τι θα έλεγε ο Πέρεζ; Και η εισαγγελέας; Είχαν ξοδευτεί τόσα χρήματα για να έρθει εδώ και ουσιαστικά δεν είχε ανακαλύψει σχεδόν τίποτα. Του ήταν αδύνατον να αντιμετωπίσει το ταρακούνημα του μετρό, τα ανέκφραστα πρόσωπα. Κάτω από μια κολόνα φωτισμού κοίταξε τον χάρτη και άρχισε να περπατάει στην ήρεμη νύχτα της πόλης, για να επιστρέψει στο ξενοδοχείο.

Κεφάλαιο 26

Ο Πέρεζ είδε το φεριμπότ να απομακρύνει τον Σάντι από το Γουόλσι –το πρώτο σκέλος του ταξιδιού του ως το Λονδίνο– και σκέφτηκε ότι έτσι πρέπει να αισθάνθηκαν οι γονείς του όταν, στα δώδεκά του, τον έστειλαν από το Φερ Άιλ να μείνει στην εστία του Λυκείου Άντερσον στο Λέρικ: υπεύθυνοι για τη μοναξιά του, σαν να τον είχαν εγκαταλείψει. Όλη τη μέρα, όποτε χτυπούσε το κινητό του, ο Πέρεζ περίμενε ότι θα ήταν ο Σάντι, αβοήθητος κάπου ή χαμένος στην πόλη.

Βρήκε τον Μπέργκλαντ, που ήταν ακόμα στο Πίερ Χάους. Έμοιαζε να έχει κατασκηνώσει στο τραπέζι δίπλα στο παράθυρο μετατρέποντάς το σε γραφείο, καθώς το είχε γεμίσει με τον φορητό του υπολογιστή και στοίβες χαρτιά.

«Να υποθέσω ότι έμαθες για τη Χάτι», είπε ο Πέρεζ.

«Ναι, κρίμα κι άδικο! Είχε τόσο ταλέντο αυτή η κοπέλα. Ποτέ μου δεν κατάλαβα την αυτοκτονία.» Ο τόνος του φανέρωνε ένα ενδιαφέρον ακαδημαϊκού τύπου, όχι πραγματική θλίψη.

«Δίπλα στο πτώμα της βρέθηκε το μαχαίρι σου.»

«Αλήθεια;» Σήκωσε απότομα το βλέμμα από την οθόνη του υπολογιστή. «Δεν είχα συνειδητοποιήσει ότι το έχασα.» Ένα ρίγος αποστροφής διέτρεξε το σώμα του.

«Θα χρειαστεί να το κρατήσουμε για την εγκληματολογική έρευνα.»

«Ω, δεν θέλω να μου το επιστρέψετε. Δεν θα μπορούσα να το χρησιμοποιήσω ξανά.»

«Πότε το είδες τελευταία φορά;»

«Δεν θυμάμαι. Σίγουρα το είχα χθες το πρωί στην ανασκαφή. Μάλλον πρέπει να το άφησα εκεί. Εκτός κι αν μου έπεσε όταν περπατούσαμε με τη Χάτι.»

«Την είδες να το παίρνει;»

«Όχι βέβαια. Θα της ζήταγα να μου το επιστρέψει, έτσι δεν είναι;» Του ξέφυγε ένα κοφτό γέλιο, σαν να μην πίστευε τη βλακεία του επιθεωρητή.

Ο Πέρεζ πήγε με το αυτοκίνητο από το Σίμπιστερ στο Λίντμπι και το μεγάλο σπίτι των Κλόστον. Η Τζάκι ήταν έξω και καθάριζε τα παράθυρα του σαλονιού, τα γυάλιζε μ' ένα στεγνό πανί με τέτοια μανία, που έδινε την εντύπωση ότι θα τρυπούσε το τζάμι. Γύρισε να κοιτάξει, έχοντας αντιληφθεί ξαφνικά ότι την παρατηρούν.

«Ξέρω», είπε. «Μια καταιγίδα και θα τα καλύψει ξανά το αλάτι. Όμως είναι ωραίο να βλέπεις τη θέα, έστω για λίγο. Όλοι είπαν ότι ο Άντριου ήταν χαζός που ξανάχτισε το σπίτι του εδώ, σε σημείο τόσο εκτεθειμένο, αλλά δεν μας άρεσε να είμαστε παρακάτω. Προτιμάμε να έχουμε γύρω μας τη θάλασσα και λίγη θέα.»

«Δεν θέλω να ενοχλήσω.»

«Δεν ενοχλείς. Απλώς έψαχνα κάτι να κάνω. Για να ξεφύγει το μυαλό μου. Άλλος ένας θάνατος στο νησί... Δεν χωνεύεται εύκολα. Βέβαια, δεν ήξερα την κοπέλα που

δούλευε στο Σέτερ, έτσι κι αλλιώς όμως είναι σοκαριστικό. Έλα μέσα.»

Ο Πέρεζ περίμενε ότι θα έβλεπε τον Άντριου στη συνηθισμένη του θέση στην κουζίνα, αλλά η πολυθρόνα ήταν άδεια. Η Τζάκι αντιλήφθηκε την απορία του Πέρεζ για τον σύζυγό της. «Ο Ρόναλντ τον πήγε μια βόλτα με το αμάξι. Μέχρι το γήπεδο του γκολφ για να κάνει λίγη παρέα με τους φίλους του και μετά μπορεί να πάνε στη ναυτική λέσχη ή για κανένα ποτό στο Πίερ Χάους. Τις τελευταίες μέρες ο Άντριου δεν είναι καλά. Στενοχωριέται που δεν μπορεί να βγει με το αλιευτικό. Εκείνος ήταν που έπαιρνε όλες τις αποφάσεις. Τώρα νιώθει μάλλον ανήμπορος. Δεν φταίει τόσο το σωματικό· απλώς απογοητεύεται. Η Άννα είχε πει στον Ρόναλντ ν' ασχοληθεί με τον κήπο της σήμερα, αλλά εγώ του είπα: "Ας περιμένει. Ο πατέρας σου είναι πιο σημαντικός από τα φασολάκια και τις πατάτες."»

Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε για την αντίδραση της Άννας. Όμως το μόνο που έκανε ήταν να γνέψει καταφατικά. «Μπορούμε να πάμε στο άλλο δωμάτιο; Να απολαύσουμε τη θέα, αφού τα τζάμια είναι καθαρά;»

«Εντάξει», του είπε. «Γιατί όχι; Συνήθως κάθομαι στην κουζίνα. Πήγαινε και έρχομαι σε λίγο με τον καφέ.»

Ήταν ένα μεγάλο τετράγωνο δωμάτιο, με το πλάτος του να καλύπτει το μισό σπίτι. Υπήρχε ένα μαρμάρινο τζάκι και τα έπιπλα ήταν ογκώδη και γυαλισμένα: δύο καναπέδες με γκρίζα σατέν ταπετσαρία, ένας καλογυαλισμένος μπουφές και δύο γυαλιστερά τραπεζάκια, ένας καθρέφτης με επίχρυση κορνίζα πάνω από το πλαίσιο του

τζακιού. Μια σειρά φωτογραφίες σε κορνίζες. Υπήρχε μία από τον γάμο της Τζάκι και του Άντριου, με τον τελευταίο να δείχνει μεγαλοπρεπής με το καλό του κοστούμι, ένας γίγαντας δίπλα στη μικροκαμωμένη σύζυγό του. Μια φωτογραφία του σπιτιού όταν πρωτοχτίστηκε και οι επίσημες σχολικές φωτογραφίες του Ρόναλντ. Το δωμάτιο έδειχνε ψυχρό και απρόσωπο. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε πόσο συχνά το χρησιμοποιούσαν. Κάθισε σε μια καρέκλα και κοίταξε έξω από το μακρύ παράθυρο. Έβλεπε όλο το νότιο άκρο του νησιού, την καινούρια μονοκατοικία όπου έμεναν η Άννα και ο Ρόναλντ και όλη τη βραχώδη ακτή, μέχρι το Σέτερ, όπου είχε βρεθεί το πτώμα της Χάτι.

Η Τζάκι μπήκε φουριόζα κρατώντας έναν δίσκο: η καλύτερη πορσελάνη, γάλα σε κανάτα και κανονικός καφές σε καφετιέρα, ένα πιατάκι με σπιτικά μπισκότα. Τι άλλο έκανε η Τζάκι πέρα από το να μαγειρεύει και να ασχολείται με τα οικιακά; Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι πρέπει να βαριόταν σ' αυτό το τεράστιο σπίτι-βιτρίνα. Άραγε ασχολιόταν μόνο με τη φροντίδα του συζύγου της;

Η Τζάκι φάνηκε να μαντεύει τις σκέψεις του. «Όταν χτίσαμε το καινούριο σπίτι, σκέφτηκα ότι θα μπορούσα να νοικιάζω κάποια δωμάτια. Όχι τόσο για τα χρήματα, αλλά επειδή θα μου άρεσε η συντροφιά, να γνωρίζω ανθρώπους απ' όλο τον κόσμο. Είναι ένας από τους λόγους που είναι τόσο μεγάλο.»

«Ωραία ιδέα. Ειδικά λόγω των εργαστηρίων της Άννας. Δεν θα χρειαζόταν να στέλνει τον κόσμο στο Πίερ Χάους ή να τον φιλοξενεί στη μονοκατοικία.»

«Ακριβώς, όμως ο Άντριου δεν θέλει. Όχι πια. Μετά το εγκεφαλικό, οτιδήποτε ξεφεύγει από τη ρουτίνα του

τον αναστατώνει. Δεν θ' άντεχε να γνωρίζει ξένους.» Κούνησε αρνητικά το κεφάλι της, αποδιώχνοντας τα όνειρα που έκανε κάποτε.

Ο Πέρεζ έβαλε καφέ και καθυστέρησε λιγάκι να πιει, για να απολαύσει το άρωμα. «Χθες είδες καθόλου τη Χάτι Τζέιμς;»

«Όχι. Ουσιαστικά δεν την ήξερα. Δεν μας επισκεπτόταν. Η Έβελιν είχε αναλάβει να φροντίζει τις κοπέλες, αλλά τέτοιος άνθρωπος είναι. Θέλει να χώνει τη μύτη της παντού, ιδίως όταν υπάρχουν χρήματα στη μέση. Δεν είναι και τόσο αγία όσο τη θεωρούν.»

«Τι σχέση έχουν τα χρήματα σ' αυτή την περίπτωση;» Είχε όντως την περιέργεια να μάθει.

«Σίγουρα έπαιρναν κάποια αποζημίωση για την ανασκαφή στο Σέτερ.» Ο Πέρεζ διαισθάνθηκε ότι ήθελε να του πει κάτι ακόμα, παρ' όλα αυτά έκλεισε σφιχτά το στόμα της.

Ο Πέρεζ αποφάσισε ν' αφήσει το θέμα. Σκέφτηκε ότι θα έπρεπε να υπερασπιστεί τη μητέρα του Σάντι, όμως τι ήξερε ουσιαστικά γι' αυτήν, εκτός του ότι ήταν φιλόξενη; Θεωρούσε θλιβερές τις κοκορομαχίες ανάμεσα στις δύο ξαδέρφες. Ξαφνικά βρέθηκε ξανά στο Φερ Άιλ, στο κυριακάτικο κατηχητικό στη μεγάλη αίθουσα, εφτά οχτώ χρονών, να ακούει μια ήρεμη, ηλικιωμένη γυναίκα να λέει ότι η αγάπη για το χρήμα αποτελούσε την αιτία όλων των δεινών. «Η αγάπη για το χρήμα, σας λέω. Όχι τα ίδια τα χρήματα. Όταν το χρήμα κυριαρχήσει στη ζωή μας, τα πράγματα αρχίζουν να παίρνουν τον στραβό δρόμο.» *Αυτό συμβαίνει εδώ πέρα;* σκέφτηκε. *Δεν φταίνε τα περιουσιακά για τα προβλήματα στις σχέσεις των δύο οικογενειών. Φταίει η πικρία και ο φθόνος που προκαλούν.*

«Δηλαδή οι κοπέλες από την ανασκαφή δεν ήρθαν ποτέ εδώ;»

«Όχι. Παλιότερα κάναμε μεγάλα γλέντια και καλούσαμε σχεδόν όλο το νησί. Σπρώχναμε στην άκρη τα έπιπλα· κάποιος άρχιζε να παίζει μουσική. Ωραίες εποχές. Το σπίτι γέμιζε με νέα παιδιά. Ο Ρόναλντ έφερνε τους φίλους του από το λύκειο, και τα παιδιά από τα αλιευτικά έρχονταν με τις γυναίκες και τα κουτσούβελά τους. Ο Άντριου ήταν πολύ καλός στο ακορντεόν. Τραγουδάγαμε και χορεύαμε. Όμως τώρα πια ο Άντριου δεν αντέχει τον πολύ κόσμο. Ακόμα και με την οικογένειά του ζορίζεται.»

«Είμαι σίγουρος.» Ο Πέρεζ έβαλε μόνος του κι άλλο καφέ. «Μάλλον νοσταλγείς τις παλιές εποχές.»

«Ω», είπε εκείνη. «Δεν φαντάζεσαι πόσο.»

Χαμήλωσε το βλέμμα της προς τη μονοκατοικία του γιου της. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι το μυαλό της πρέπει να είχε πλημμυρίσει με τις μουσικές του βιολιού, τις αναμνήσεις από τα γλέντια και τα γέλια. Άραγε περίμενε ότι η Άννα θα έπαιρνε τη σκυτάλη, θα καλούσε κόσμο και θα οργάνωνε γλέντια; Μήπως ήταν απογοητευμένη με τη νύφη της, που έδειχνε να τη νοιάζει περισσότερο να στήσει μια δουλειά παρά να διασκεδάσει;

«Χθες το απόγευμα η Χάτι και ο προϊστάμενός της έκαναν μια βόλτα κατά μήκος της όχθης», είπε ο Πέρεζ. «Από εδώ φαίνονται τα πάντα. Μήπως τους είδες;»

«Ο Άντριου δεν ένιωθε πολύ καλά χθες. Μερικές φορές του καρφώνεται μια ιδέα και δεν λέει να την ξεχάσει. Τον κάνει να στενοχωριέται και τελικά τον τρελαίνει. Αναγκάστηκα να φωνάξω τον Ρόναλντ για να τον ηρεμήσει.»

«Τι τον απασχολούσε;»

«Το ατύχημα της Μίμα. Κάτι σχετικά με τον πυροβολισμό τον έκανε να ξαναθυμηθεί τα νιάτα του. Είναι κάμποσα χρόνια πιο μεγάλος από μένα και θυμάται τον σύζυγο της Μίμα. Ο πατέρας του Άντριου δούλευε με τον Τζέρι Γουίλσον κι έφτιαχναν μικρά σκάφη για το Λεωφορείο των Σέτλαντ. Τα σκάφη που έφτιαχναν χρησιμοποιούνταν από τη νορβηγική Αντίσταση και τους πράκτορες. Πάει πολύς καιρός από τότε. Ο άντρας της Μίμα πέθανε πολλά χρόνια πριν, λίγο μετά το τέλος του πολέμου, όταν εγώ ήμουν ακόμα μωρό, άρα τι σχέση μπορεί να έχει αυτός με το ατύχημα; Όμως έτσι λειτουργεί το μυαλό του Άντριου κάποιες φορές. Πράγματα που συνέβησαν όταν ήταν μικρός τού φαίνονται πολύ πιο αληθινά απ' όσα έγιναν χθες.»

«Δηλαδή δεν κατάφερες ούτε μια στιγμή να κοιτάξεις προς την όχθη; Δεν αντιλήφθηκες τη Χάτι και τον Πολ, που έκαναν βόλτα;»

Του χαμογέλασε φευγαλέα. «Χθες δεν κατάφερα ούτε στην τουαλέτα να πάω χωρίς τον Άντριου που στεκόταν στη βάση της σκάλας και ρωτούσε πού είμαι. Μόνο ο Ρόναλντ μπόρεσε να τον ηρεμήσει λιγάκι όταν ήρθε. Τα πάει καλά με τον πατέρα του, είναι πιο υπομονετικός από μένα.»

«Μπορεί να την είδες αργότερα, όταν ήταν μόνη της.»

«Όχι», είπε η Τζάκι. «Δεν την είδα καθόλου.»

«Σήμερα το πρωί όμως είδες την εισαγγελέα να έρχεται. Πρόσεξα ότι ήσουν μαζί με τους άλλους.»

«Όταν ήμουν επάνω κι έστρωνα το κρεβάτι, είδα κόσμο να μαζεύεται. Κατέβηκα στο Σέτερ για να δω τι συμ-

βαίνει. Από καθαρή περιέργεια. Τότε έμαθα ότι η κοπέλα βρέθηκε νεκρή. Δεν μπορούσα να μείνω για πολύ. Ο Ά-ντριου ήταν μόνος στο σπίτι.» Σήκωσε το βλέμμα και τον κοίταξε. «Πώς πέθανε η κοπέλα;»

«Λυπάμαι», είπε ήρεμα ο Πέρεζ. «Δεν μπορώ να το συζητήσω.»

«Ναι», είπε εκείνη. «Το φαντάζομαι.» Έκανε μια παύση. «Λένε ότι αυτοκτόνησε.»

«Ειλικρινά, σ' αυτή τη φάση δεν γνωρίζουμε.»

«Τι να περνάνε άραγε οι γονείς της;» είπε η Τζάκι. «Κάνουμε τα πάντα για να προστατέψουμε τα παιδιά μας, αλλά δεν μπορούμε να τα σώσουμε από τον εαυτό τους.» Του χαμογέλασε. «Έχεις παιδιά;»

Ο Πέρεζ κούνησε αρνητικά το κεφάλι ασυναίσθητα. *Δεν είναι αλήθεια. Αισθάνομαι την Κάσι σαν κόρη μου. Πώς θα ένιωθα αν μέσα στην απελπισία της πηδούσε σ' έναν λάκκο και έκοβε τις φλέβες της;*

Κεφάλαιο 27

Ο Σάντι αιφνιδιάστηκε όταν είδε τον Πέρεζ να τον περιμένει στο αεροδρόμιο Σάμπρο. Είχε αφήσει εκεί το αυτοκίνητό του, άρα δεν θα είχε πρόβλημα να επιστρέψει μόνος του. Μετά από μερικές μπίρες και ένα γεύμα στο ξενοδοχείο είχε κοιμηθεί σαν πουλάκι μέχρι να χτυπήσει το ξυπνητήρι, και το πρωί η πόλη δεν του είχε φανεί τόσο τρομακτική ή αποπνικτική.

Ήταν θετικό ότι μπορούσε να δώσει στον Πέρεζ κάτι απτό, όπως τα γράμματα της Χάτι και την κάρτα SIM από το τηλέφωνο της μητέρας της. Είχε κρατήσει κάποιες σημειώσεις από τη συζήτηση, παρόλο που δεν εμπιστευόταν ιδιαίτερα τον εαυτό του όσον αφορά τις λέξεις. Πάντως, δεν επέστρεφε με άδεια χέρια.

Στο αεροπλάνο περίμενε να δει το πρώτο ίχνος από τον φάρο του Σάμπρο Χεντ και αφού προσγειώθηκαν αισθάνθηκε ανακουφισμένος που είχε επιστρέψει με ασφάλεια, χωρίς να τα έχει θαλασσώσει και πολύ. Κι έπειτα είδε τον Πέρεζ να τον περιμένει στον χώρο υποδοχής, γερμένο στον τοίχο δίπλα στα γραφεία μιας εταιρείας ενοικίασης αυτοκινήτων και για άλλη μια φορά ένιωσε να αγχώνεται.

«Τι έγινε;» Η πρώτη του σκέψη ήταν ότι η Γκουέν Τζέιμς είχε τηλεφωνήσει για να παραπονεθεί. Ο Σάντι δεν

ήταν σίγουρος αν είχε κάνει κάποιο λάθος, όμως αυτό δεν τον απέτρεψε από το να ανησυχήσει. Αμέσως μετά ανησύχησε για την οικογένειά του.

«Τίποτα.» Ο Πέρεζ χαμογέλασε πλατιά. «Είχα απλώς την περιέργεια να δω πώς τα πήγες. Με έφερε η Βαλ Τέρνερ. Είχαμε μια συνάντηση στο Λέρικ. Κατεβαίνει προς τα νότια για μια μέρα, για κάποιο συνέδριο.»

«Τι την ήθελες;»

«Ήθελα να τη ρωτήσω για τα οστά που ανακάλυψαν οι κοπέλες στο Σέτερ. Όλοι υποθέτουν ότι είναι ηλικίας εκατοντάδων ετών, αλλά δεν μπορούμε να το γνωρίζουμε με βεβαιότητα. Αν είναι πιο σύγχρονα, θα εξετάζαμε τους πρόσφατους θανάτους με άλλο μάτι. Τρία πτώματα στην ίδια περιοχή. Ακόμα και η εισαγγελέας θα δεχόταν ότι δεν πρόκειται για σύμπτωση.»

«Τι είπε η Βαλ; Αν το πτώμα ήταν πρόσφατο, δεν θα είχαν απομείνει μόνο μερικά οστά.»

«Έτσι είναι. Δεν βγάζει νόημα. Μάλλον πρόκειται για σύμπτωση. Απλώς φαίνεται παράξενο. Και οι δύο γυναίκες είχαν σχέση με το Σέτερ και υπάρχουν ενδείξεις για άλλη μια ταφή στο σημείο...» Η φωνή του έσβησε και ανασήκωσε τους ώμους. «Μη δίνεις σημασία. Μάλλον το ψάχνω υπερβολικά.»

Ο Σάντι σκέφτηκε ότι μέχρι πριν από λίγους μήνες ο Πέρεζ δεν θα του μιλούσε ποτέ έτσι, δεν θα του εμπιστευόταν τόσα πράγματα. Για μια στιγμή τον έπιασε πανικός, ίδιος με εκείνον που είχε νιώσει προτού φύγει για το Λονδίνο. Πώς θα κατάφερνε να ανταποκριθεί σε αυτές τις προσδοκίες; «Πάντα ακούγονταν περίεργες ιστορίες για το Σέτερ», είπε διστακτικά.

«Τι είδους ιστορίες;» Ο Πέρεζ σήκωσε απότομα το βλέμμα.

Ο Σάντι ευχήθηκε να είχε κρατήσει το στόμα του κλειστό, αφού ουσιαστικά δεν ήξερε, όχι με λεπτομέρειες. Μισοθυμόταν κάποιες ιστορίες για φαντάσματα και για νεκρούς που κυκλοφορούσαν τα βράδια.

«Υπήρχαν άνθρωποι που δεν τους άρεσε να πηγαίνουν εκεί τα βράδια. Παλιά. Μιλάμε για ξεχασμένες ιστορίες.»

«Η μητέρα σου θα τις ξέρει;»

Ο Σάντι ανασήκωσε τους ώμους. *Ακόμα και να τις ξέρει, δεν πρόκειται να σου τις πει. Θα φοβηθεί μήπως γίνει ρεζίλι.* Άλλαξε θέμα. «Λοιπόν, τι είπε η Βαλ για τα οστά;»

«Κατά τη γνώμη της, είναι παλιά. Άλλη μια θεωρία στα σκουπίδια. Έχει ζητήσει να επισπεύσουν τη χρονολόγηση και θα με ειδοποιήσει μόλις μάθει κάτι.»

Το αεροδρόμιο ήταν ήσυχο και κάθισαν να πιουν καφέ έξω από ένα μαγαζί.

«Διάβασες όλα τα γράμματα;» Ο Πέρεζ παρατηρούσε ένα ζευγάρι ηλικιωμένων που συζητούσε με τον υπάλληλο στον έλεγχο εισιτηρίων. Ο Σάντι ακολούθησε το βλέμμα του. Οι δύο ηλικιωμένοι ήταν πιασμένοι χέρι χέρι. *Σκέτη αηδία*, σκέφτηκε. *Στην ηλικία τους, τα πράγματα αυτά θα 'πρεπε να τα κάνουν μόνο στο σπίτι τους.*

«Όχι. Μόνο το πιο πρόσφατο.» *Φυσικά*, σκέφτηκε ο Σάντι, *θα 'πρεπε να τα είχα διαβάσει. Ο Πέρεζ θα 'μενε ξύπνιος όλο το βράδυ να διαβάζει, να βασανίζεται. Δεν θα γινόταν ντίρλα με ακριβές μπίρες στο μπαρ του ξενοδοχείου ούτε θα έπεφτε λιώμα για ύπνο.* Στο αεροπλάνο της επιστροφής ο Σάντι είχε διαβάσει ένα ανδρικό περιοδικό

που είχε στο εξώφυλλο ένα γυμνόστηθο μοντέλο· ουσιαστικά, δεν είχε σκεφτεί καθόλου την υπόθεση.

Όμως ο Πέρεζ δεν το σχολίασε. «Πώς σου φάνηκε η Γκουέν Τζέιμς;»

«Όπως είχες πει, ένιωθε ενοχές. Έκανε ό,τι πίστευε πως ήταν καλύτερο για την κόρη της.» Ο Σάντι διαπίστωσε ότι ένιωθε την ανάγκη να παρουσιάσει μια θετική εικόνα για την Γκουέν. «Δεν ήθελε να παρεμβαίνει στη ζωή της Χάτι, αλλά μπορείς να καταλάβεις ότι νοιαζόταν για την κόρη της. Θέλω να πω, προφανώς αφιέρωνε πολύ χρόνο στη δουλειά της, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν ανησυχούσε.»

«Πιστεύει ότι η Χάτι αυτοκτόνησε;»

«Ανέφερε ότι κάποτε η Χάτι είχε πει πως ευχόταν να πεθάνει, τότε που είχε βαριά κατάθλιψη, αλλά δεν επιχείρησε ποτέ να αυτοκτονήσει. Και θεωρεί ότι το τελευταίο διάστημα η Χάτι δεν ήταν τόσο καταθλιπτική. Όλο τον χειμώνα στο πανεπιστήμιο ήταν πολύ αισιόδοξη, ανυπομονώντας να επιστρέψει στην ανασκαφή στο Γουόλσι. Το τελευταίο γράμμα δείχνει να αφορά τα μελλοντικά της σχέδια. Μόνο το τηλεφώνημα την ανησύχησε πραγματικά.»

«Και μπορούμε να το ακούσουμε;»

«Ναι, έφερα την κάρτα SIM.» Ο Σάντι είχε ελέγξει την τσέπη του παραπάνω από δέκα φορές για να βεβαιωθεί ότι ήταν ακόμα εκεί. Εκείνη τη στιγμή την έβγαλε και την έδωσε στον Πέρεζ, ανακουφισμένος που απαλλασσόταν από την ευθύνη. «Της είπα ότι θα την επιστρέψουμε μόλις τελειώσουμε. Είναι το μόνο αρχείο που έχει με τη φωνή της Χάτι.»

«Φυσικά. Μπράβο σου που κατάφερες να την πείσεις να μας τη δώσει.»

Είχαν τελειώσει τον καφέ τους. Ο Σάντι είχε την εντύπωση ότι ο Πέρεζ ήθελε να του πει και κάτι άλλο. Έμειναν για λίγες στιγμές σιωπηλοί.

«Πηγαίνουμε;» είπε τελικά ο Σάντι. Ποτέ του δεν είχε την υπομονή του Πέρεζ.

Ακολούθησε άλλη μια στιγμή ενδοιασμού. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι ο Πέρεζ δίσταζε να επιστρέψει στο Γουόλσι, ακριβώς όπως και ο ίδιος. Η μπερδεμένη κατάσταση δυσκόλευε τα πράγματα. Τι έπρεπε να κάνουν τελικά, να αντιμετωπίσουν τους θανάτους σαν εγκλήματα ή όχι; Βρίσκονταν στο νησί ως μέλη της κοινότητας ή ως ερευνητές αξιωματικοί; Η εισαγγελέας θα τους υποστήριζε μόνο αν τη συνέφερε, αλλά για την ώρα ενδιαφερόταν περισσότερο να ικανοποιήσει τους πολιτικούς.

«Ναι», είπε ο Πέρεζ. «Δεν γίνεται να καθόμαστε εδώ όλη τη μέρα πίνοντας καφέ.»

Ο Σάντι ήθελε να πει στον Πέρεζ ότι ήταν τυχερός. Δεν θα αναγκαζόταν να υπομείνει την κηδεία της δεκαετίας, που θα γινόταν το επόμενο πρωί. Αμέσως μετά σκέφτηκε ότι κάτι τέτοιο θα ακουγόταν μάλλον παιδιάστικο και αχάριστο και εντελώς αταίριαστο με τη νέα ενήλικη εικόνα του. Όπως επίσης και ασεβές απέναντι στη Μίμα. Ένιωσε περήφανος που είχε αρχίσει να μαθαίνει πότε να κρατάει το στόμα του κλειστό.

Ο Σάντι περίμενε ότι ο Πέρεζ θα τον συνόδευε μέχρι το Γουόλσι, όμως ο επιθεωρητής τού ζήτησε να τον αφήσει στο σπίτι του στο Λέρικ. Είπε ότι δεν υπήρχε λόγος να πά-

ει στο Γουόλσι· είχε να κάνει κι άλλες δουλειές και έπρεπε να ενημερώσει την εισαγγελέα για το αποτέλεσμα της συνέντευξης με την Γκουέν Τζέιμς. Θα επέστρεφε στο νησί όταν είχε νέα από τη χρονολόγηση των οστών.

Στο Ούτρα, η μητέρα του Σάντι έδειξε σχεδόν να μην προσέχει την επιστροφή του. Ο Μάικλ και η οικογένειά του θα έφταναν με την τελευταία πτήση από Εδιμβούργο. Ο Σάντι περίμενε ότι η μητέρα του θα είχε να του πει πολλά πράγματα για τη Χάτι, όμως ο θάνατος της κοπέλας έμοιαζε να έχει ξεγλιστρήσει από το μυαλό της Έβελιν, παραγκωνισμένος από βασικά πράγματα, όπως το τι θα έτρωγε το μωρό για πρωινό και αν η Αμίλια θα άντεχε να έχει πετσέτες που δεν ταίριαζαν με τα κλινοσκεπάσματα. Ο Σάντι ξαφνιάστηκε μαθαίνοντας ότι όλη η οικογένεια θα έκανε το ταξίδι από το Εδιμβούργο στο Γουόλσι. Αναρωτήθηκε τι ήλπιζε να αποκομίσει η κουνιάδα του από το ταξίδι. Θεωρούσε ότι η Μίμα είχε περιουσία;

Από την άλλη, ο Τζόζεφ είχε φροντίσει να εξαφανιστεί. Η Έβελιν είπε ότι είχε πάει στο Σέτερ για να ανάψει τη Ρέιμπερν και να ετοιμάσει το σπίτι για να μείνει ο Σάντι.

«Πάω να δω αν χρειάζεται καμιά βοήθεια.» Από το Χίθροου ο Σάντι είχε αγοράσει ένα μπουκάλι καλό μαλτ ουίσκι. Το έχωσε στην εσωτερική τσέπη του τζάκετ του και κατηφόρισε το μονοπάτι προς το Σέτερ. Ο καιρός ήταν καλός και δεν φυσούσε. Σκέφτηκε ότι στο Λονδίνο δεν είχε σημασία τι καιρό έκανε ή προς τα πού φύσαγε ο άνεμος.

Ο Τζόζεφ ήταν καθισμένος ανακούρκουδα μπροστά στη Ρέιμπερν. Η φωτιά είχε σβήσει. Είχε φτιάξει έναν σωρό από ζαρωμένες σελίδες εφημερίδας και στην κορυ-

φή είχε βάλει προσάναμμα. Άκουσε τον Σάντι να μπαίνει και χαμογέλασε όταν είδε ποιος ήταν.

«Στην αυλή υπάρχει ένας σωρός τύρφη. Τουλάχιστον δεν θα παγώσεις.»

Με ύφος μάγου ο Σάντι έβγαλε το μπουκάλι από την τσέπη του. «Δεν θα πεις όχι σ' ένα ποτηράκι.»

«Άντε, καλά, ένα μικρό. Δεν γίνεται να επιστρέψω μεθυσμένος, τώρα που περιμένουμε τον Μάικλ και τη γυναίκα του. Τι θα έλεγε η μητέρα σου;»

Αντάλλαξαν συνωμοτικά χαμόγελα.

«Κοίτα», είπε ο Σάντι, «αν δεις ότι δεν αντέχεις τις επόμενες μια δυο μέρες, έλα εδώ να κρυφτείς.»

Ο Τζόζεφ ακούμπησε το αναμμένο σπίρτο στο χαρτί και το προσάναμμα άρπαξε και φούντωσε. Έβαλε από πάνω ένα κομμάτι τύρφης κι έπειτα άλλο ένα. Η μυρωδιά απ' τον καπνό της τύρφης πλημμύρισε το δωμάτιο, χώθηκε στον λαιμό του Σάντι και του θύμισε έντονα τη Μίμα, με αποτέλεσμα να ανοιγοκλείσει τα μάτια για να βεβαιωθεί ότι δεν ήταν κι εκείνη εκεί.

Ο Σάντι γύρισε από την άλλη και πήρε δυο ποτήρια από το ντουλάπι στον τοίχο, σκούπισε τη σκόνη με μια πετσέτα που κρεμόταν στην εστία και έβαλε ουίσκι. Ο πατέρας του έκλεισε το πορτάκι της Ρέιμπερν. Τσούγκρισαν τα ποτήρια τους, μια σιωπηλή πρόποση στη Μίμα, και άρχισαν να πίνουν.

«Έμαθες ότι βρήκαν και άλλα οστά εκτός από το κρανίο που ξέθαψε η μητέρα;» Ο Σάντι σκέφτηκε ότι ο πατέρας του σίγουρα θα το ήξερε. Έμοιαζε να μην προσέχει ποτέ τα κουτσομπολιά, όμως ήταν εξίσου ευφυής με τη

Μίμα στο να παίρνει μυρωδιά όσα συνέβαιναν στο νησί. «Ίσως ανήκουν σε κάποιον πρόγονό μας. Τι λες κι εσύ;»

«Λέω ότι θα 'πρεπε να σταματήσουν να σκάβουν το Σέτερ.» Η φωνή ήταν τραχιά, γεγονός μάλλον σπάνιο για τον Τζόζεφ. Ο Σάντι σήκωσε το βλέμμα σοκαρισμένος. Δεν είχε ξανακούσει τον πατέρα του να μιλάει έτσι ούτε όταν ήταν μικρός κι έκανε αταξίες. Ο Τζόζεφ συνέχισε: «Πιστεύω πως αν δεν ψαχούλευαν τριγύρω, η μητέρα μου θα ήταν ακόμα ζωντανή.»

«Γιατί το λες αυτό;»

«Δύο θάνατοι μέσα σε μία βδομάδα», είπε ο Τζόζεφ. «Πότε ήταν η τελευταία φορά που πέθανε κάποιος στο Γουόλσι από οτιδήποτε άλλο πέρα από φυσικά αίτια;»

Ο Σάντι δεν ήταν σίγουρος αν ο πατέρας του περίμενε να του απαντήσει, οπότε δεν είπε τίποτα.

«Λοιπόν;» επέμεινε ο Τζόζεφ.

«Δεν ξέρω.»

«Προσπαθούσα να θυμηθώ», είπε ο Τζόζεφ. «Ο πατέρας μου χάθηκε στη θάλασσα. Έχουν περάσει πάνω από πενήντα χρόνια. Δεν μπορώ να σκεφτώ κάποιο ατύχημα από τότε. Και τώρα δύο άνθρωποι νεκροί μέσα σε μία βδομάδα. Ποτέ δεν μου άρεσε η ιδέα να σκαλίζουν το χώμα οι ξένοι και δεν ήμουν ο μόνος στο νησί που ένιωθε έτσι. Η Μίμα μπορεί να ήταν ηλικιωμένη, αλλά δεν είχε φάει τα ψωμιά της. Η Εγγλέζα ήταν ακόμα παιδί. Τώρα λες ότι ξέθαψαν έναν σωρό οστά.»

«Όχι σωρό», είπε ο Σάντι. «Και μιλάμε για παλιά οστά. Ηλικίας εκατοντάδων ετών.»

«Δεν με νοιάζει. Θα πάω να δω εκείνον τον Πολ Μπέργκλαντ αύριο το πρωί πριν από την κηδεία. Θα του

πω ότι θέλω να φύγουν από δω. Δεν με νοιάζει τι είχε κανονίσει με τη Μίμα. Τώρα το κτήμα είναι δικό μου. Θέλω να το αφήσουν ήσυχο.»

Ο Σάντι, νιώθοντας τη ζέστη από τη Ρέιμπερν και από το ουίσκι στο λαρύγγι του, αναρωτήθηκε τι μπορούσε να πει για να φτιάξει κάπως τη διάθεση τον πατέρα του. Δεν τον είχε για τόσο προληπτικό. Πώς και δεν είχε συνειδητοποιήσει ότι ήταν τόσο αναστατωμένος; Ο Τζόζεφ δεν άφηνε ποτέ να φανεί τι ακριβώς ένιωθε, όμως ο Σάντι έπρεπε να είχε καταλάβει ότι ο θάνατος της Μίμα τον είχε πονέσει περισσότερο απ' όσο έδειχνε.

«Θα μιλήσω εγώ στον Μπέργκλαντ», είπε στο τέλος. «Αύριο έχεις πολλά να κάνεις.»

«Η μητέρα σου δεν θα χαρεί.» Ο Σάντι περίμενε άλλο ένα πονηρό, συνωμοτικό χαμόγελο, όμως ο Τζόζεφ παρέμεινε σοβαρός. «Ξέρεις ότι κάνει σχέδια γι' αυτό το μέρος.»

«Ένα φαντεζί μουσείο, με την ίδια υπεύθυνη», είπε ο Σάντι. «Ε, καλά, θα χρειαστεί να βρει άλλη ασχολία, κάτι άλλο για να γεμίσει τον χρόνο της.»

«Δεν της ήταν εύκολο να ζει μαζί μου. Ως σύζυγος, δεν ήμουν και κανένα κελεπούρι. Ποτέ δεν είχαμε τα χρήματα που έβγαζαν οι άλλες οικογένειες στο Λίντμπι.» Ο Τζόζεφ άπλωσε το χέρι κι έβαλε λίγο ουίσκι ακόμα. Είχε ξεχάσει τον Μάικλ και τη σύζυγο από το Εδιμβούργο. «Να μην είσαι τόσο άδικος μαζί της. Δεν το άντεχε καθόλου που δεν μπορούσαμε να σας προσφέρουμε όσα πράγματα είχαν τα παιδιά από τις ψαράδικες οικογένειες.»

«Μια ζωή τη φρόντιζες», είπε ο Σάντι. «Ποτέ δεν μας έλειψε κάτι.» Έξω είχε ήδη αρχίσει να σκοτεινιάζει· ήταν

ακόμα νωρίς μέσα στη χρονιά και ο ήλιος παρέμενε χαμηλά στον ουρανό.

«Αυτό το χρωστάτε περισσότερο σ' εκείνη παρά σ' εμένα. Έκανε διάφορα μαγικά με τα χρήματα, πάντα έβρισκε τρόπους για να μην τελειώνουν γρήγορα.» Παρά τη ζεστή ατμόσφαιρα, ο Τζόζεφ άπλωσε τα χέρια προς τη Ρέιμπερν. Το πρόσωπό του θύμιζε σκιά.

«Τι σκοπεύεις να κάνεις με το Σέτερ;» ρώτησε ο Σάντι. Όπως και με τον Πέρεζ, ένιωθε ότι η σχέση με τον πατέρα του δεν ήταν ίδια όπως παλιά –τώρα πια ήταν κάπως ισότιμη. Ο Τζόζεφ τον υπολόγιζε περισσότερο. Και σκέφτηκε πως αν κατάφερνε να στρέψει τον πατέρα του σε πιο πρακτικά ζητήματα, ίσως ηρεμούσε. «Αναρωτιόμουν μήπως σου πέρασε απ' το μυαλό να μετακομίσεις ξανά εδώ.»

«Ω, δεν νομίζω ότι θα μπορούσα να κάνω κάτι τέτοιο!»

«Γιατί όχι;»

«Δεν μπορείς ποτέ να γυρίσεις πίσω. Να ξαναζήσεις τη ζωή σου.» Ο Τζόζεφ ήπιε ό,τι είχε απομείνει στο ποτήρι του κι έκανε μια παύση. «Σκεφτόμουν μήπως πεθύμησες το Σέτερ. Πάντα πίστευα ότι θα γινόσουν καλός αγρότης. Ξέρεις να χειρίζεσαι τα ζώα.»

«Όχι!» Ο Σάντι συνειδητοποίησε ότι ακούστηκε τρομοκρατημένος και ότι ο πατέρας του ίσως παρεξηγιόταν, όμως δεν μπορούσε να σκεφτεί χειρότερο σενάριο. Να ζει σε ένα μέρος όπου η μητέρα του θα μπορούσε να τον βρει ανά πάσα στιγμή, με τους νησιώτες να κουτσομπολεύουν τη ζωή του, να περνάνε από κόσκινο τις φιλενάδες του. Να συγκρίνουν διαρκώς τις ικανότητές του με εκείνες του πατέρα του. «Το σκέφτηκα», είπε. «Αλλά θα ήταν ανώφε-

λο. Έχω τη δουλειά μου. Τη λατρεύω.» Μόλις ξεστόμισε τις λέξεις κατάλαβε ότι το εννοούσε.

«Φυσικά», είπε ο Τζόζεφ. «Βλακεία μου που το σκέφτηκα.»

«Το πρωί θα δω τον Μπέργκλαντ και θα του πω ότι για ένα διάστημα δεν θέλουμε κανέναν στο κτήμα.»

«Εντάξει, σύμφωνοι.» Ο Τζόζεφ σηκώθηκε. Πήγε στον νεροχύτη για να ξεπλύνει το ποτήρι του στη βρύση.

«Άσ' το», είπε ο Σάντι. «Θα το κάνω αργότερα.» Σηκώθηκε κι εκείνος. Βρέθηκαν πρόσωπο με πρόσωπο. Υπήρξε μια στιγμιαία παύση.

«Καλύτερα να γυρίσουμε», είπε τελικά ο Τζόζεφ. «Όπου να 'ναι έρχεται ο αδερφός σου. Η Έβελιν είναι ικανή να στείλει ομάδα αναζήτησης για να μας ψάξει.»

Περπάτησαν μέσα στο λυκόφως έως το Ούτρα και έφτασαν τη στιγμή που το νοικιασμένο αυτοκίνητο του Μάικλ έκανε την εμφάνισή του στο βάθος του δρόμου. Τα αστέρια είχαν αρχίσει να λάμπουν.

Κεφάλαιο 28

Μία μέρα πριν από την κηδεία της Μίμα, η Άννα πήρε το απογευματινό φεριμπότ για Λέρικ προκειμένου να παραλάβει το φόρεμά της από το καθαριστήριο. Της έπεφτε κάπως φαρδύ στη μέση πριν την εγκυμοσύνη, γι' αυτό τώρα εξακολουθούσε να της κάνει. Ήταν το πρώτο της ταξίδι με το μωρό. Ένιωθε άβολα σπρώχνοντας το καρότσι στους δρόμους του Λέρικ, σαν να ήταν απατεώνισσα, ένα κοριτσάκι που έπαιζε με την κούκλα της. Δεν είχε χωνέψει ακόμα τον ρόλο της μητέρας.

Είχε χαρεί που θα έβγαινε απ' το σπίτι. Περίμενε ότι ο Ρόναλντ θα χαιρόταν που είχε απαλλαγεί από τις κατηγορίες για τον θάνατο της Μίμα, όμως έμοιαζε πιο κυκλοθυμικός από ποτέ. Η Άννα πάντα ευχαριστιόταν τα ταξίδια της στην πόλη και σήμερα είχε αποφασίσει να το απολαύσει ιδιαίτερα, με καλό καφέ κι ένα γλυκό ψωμάκι στο Πίρι Καφέ, και χαζολόγημα στο βιβλιοπωλείο. Ένιωθε να ξαναβρίσκει σχεδόν τον παλιό της εαυτό και το μωρό είχε πάψει να τσιρίζει, έστω για το απόγευμα.

Πηγαίνοντας προς το καφέ συνάντησε μια γυναίκα που είχε γνωρίσει σ' ένα σεμινάριο την προηγούμενη χρονιά. Ήταν οργανωμένο από τον δήμο και αφορούσε νέους επιχειρηματίες. Η Τζέιν ετοιμαζόταν να ξεκινήσει μια δική της εταιρεία πληροφορικής. Ήπιαν παρέα τον

καφέ, με τον χρόνο να κυλάει γρήγορα με την κουβέντα, πρώτα φυσικά για το μωρό, αν και πολύ γρήγορα το γύρισαν στα επιχειρηματικά τους σχέδια. Η Τζέιν καταγόταν κι εκείνη από τον νότο, ήταν λίγο μεγαλύτερη από την Άννα και δεν είχε παιδιά. Είπε ότι ένιωθε μοναξιά ως αυτοαπασχολούμενη. Σκεφτόταν να ψάξει για συνέταιρο.

Όταν η Άννα είχε την ιδέα για τα εργαστήρια κλωστικής, αρχικά είχε σκεφτεί να ζητήσει από την Έβελιν να γίνει συνέταιρός της. Πίστευε ότι θα ήταν καλό να έχει με το μέρος της μια από τις γυναίκες του Γουόλσι, ενώ η προϋπηρεσία, η παρουσία και οι ιστορίες της Έβελιν θα έδιναν μια χροιά αυθεντικότητας στο όλο εγχείρημα. Τελικά όμως η Άννα δεν ήθελε να μοιραστεί τον έλεγχο του προγράμματος με κανέναν. Αντιλήφθηκε ότι η Έβελιν είχε απογοητευτεί, παρ' όλα αυτά συνέχιζε να την υποστηρίζει γενναιόδωρα. Είχε επιτρέψει στην Άννα να χρησιμοποιήσει τα πατρόν της για το πλέξιμο και τις συνταγές της για τις βαφές. Είχε προσπαθήσει μάλιστα να εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση της επιχείρησης της Άννας από τον δήμο. Η κατάληξη δεν ήταν ευτυχής –τα διαθέσιμα χρήματα ήταν πολύ λιγότερα από παλιά, είπε η Έβελιν–, όμως ήταν ευγενικό από μέρους της που είχε προσπαθήσει.

Η Άννα δεν κουβέντιασε τίποτε απ' όλα αυτά με την Τζέιν: πίστευε ότι η άλλη γυναίκα δεν θα καταλάβαινε πως προτιμούσε να δουλεύει μόνη της. Πάντως, στο τέλος του απογεύματος αντάλλαξαν ηλεκτρονικές διευθύνσεις και υποσχέθηκαν να επικοινωνήσουν.

* * *

Όταν η Άννα γύρισε σπίτι, ένιωθε περιχαρής και στη διάρκεια του δείπνου είπε στον Ρόναλντ για τη συνάντηση.

«Μπράβο», της είπε. «Χαίρομαι που πέρασες όμορφα.» Όμως εκείνη διαισθάνθηκε ότι ήταν βυθισμένος σε σκέψεις. Ούτε που την πρόσεχε.

«Τι τρέχει;» τον ρώτησε. «Μπορώ να βοηθήσω;»

Εκείνος κούνησε αρνητικά το κεφάλι, χωρίς να μιλήσει.

Η Άννα ένιωσε άλλο ένα τσίμπημα ανυπομονησίας. Γιατί να μην είναι πιο δυνατός και αποφασιστικός; Μπορούσε να του συγχωρήσει σχεδόν τα πάντα εκτός από την αδυναμία του.

Το πρωί της κηδείας η Άννα ντύθηκε με προσοχή. Μόλις σηκώθηκε από το κρεβάτι, έβγαλε το φόρεμά της από το πλαστικό περιτύλιγμα και άπλωσε το κοστούμι του Ρόναλντ στο κρεβάτι. Ο άντρας της είχε εξαφανιστεί από νωρίς στο μεγάλο σπίτι όπου τον είχε καλέσει ξανά η Τζάκι. Η Άννα πήγε να κάνει μπάνιο και όταν επέστρεψε στην κρεβατοκάμαρα, είδε ότι το κοστούμι ήταν ακόμα στη θέση του. Όταν κάθισε μπροστά στον καθρέφτη της τουαλέτας για να μακιγιαριστεί, έβλεπε την αντανάκλαση του ρούχου, γεγονός που της υπενθύμιζε ότι ο Ρόναλντ δεν είχε επιστρέψει ακόμα. Σύντομα θα ερχόταν η γειτόνισσα που είχε προσφερθεί να προσέχει τον Τζέιμς. Η Άννα σκέφτηκε ότι θα ήταν ντροπή να μην εμφανιστεί ο Ρόναλντ πριν έρθει η γυναίκα.

Συνήθως δεν χρησιμοποιούσε μακιγιάζ, σήμερα όμως ήθελε να δείξει ότι είχε προσπαθήσει να είναι ευπαρουσίαστη. Μόνο έτσι θα άντεχε να συναντήσει όλα εκείνα τα

άτομα. Άλλωστε η αυτοπεποίθησή της χρειαζόταν λίγη υποστήριξη. Στα τελευταία στάδια της εγκυμοσύνης ένιωθε πολύ φουσκωμένη και αδέξια. Για άλλη μια φορά κοίταξε φευγαλέα το ρολόι της, παρόλο που ήξερε καλά τι ώρα ήταν και αναρωτήθηκε πότε θα επέστρεφε ο Ρόναλντ από το σπίτι των γονιών του. Μέσα στο επόμενο μισάωρο έπρεπε να φύγουν για την εκκλησία. Η αργοπορία του την άγχωνε. Πού ήταν; Υποψιαζόταν πως ίσως είχε αλλάξει γνώμη και δεν ήθελε να πάει στην κηδεία της Μίμα. *Δεν έπρεπε να τον αφήσω να πάει στο μεγάλο σπίτι*, σκέφτηκε. *Δεν έπρεπε να τον αφήσω από τα μάτια μου*. Μέσα της άρχισε να φουντώνει ο θυμός. Ο Ρόναλντ κατάφερνε διαρκώς να την απογοητεύει.

Άρχισε να σκέφτεται τι θα έκανε αν ο Ρόναλντ δεν εμφανιζόταν. Να πήγαινε μόνη της στην κηδεία; Εκείνη τη στιγμή άκουσε την εξώπορτα και ένιωσε το συνηθισμένο μείγμα οργής και ανακούφισης. Κοίταξε ξανά το ρολόι της. Ίσα που προλάβαιναν.

Ο Ρόναλντ μπήκε στην κρεβατοκάμαρα. Ήταν αναψοκοκκινισμένος. Η Άννα σκέφτηκε ότι μάλλον είχε κατέβει τρέχοντας τον λόφο.

«Ο πατέρας μου δεν θα 'ρθει», της είπε. «Δεν ξέρω τι έχει πάθει. Όλη τη βδομάδα ήταν κάπως, μα όχι και τόσο άσχημα. Η μητέρα μου δεν θέλει να τον αφήσει μόνο.»

«Άρα θα πάμε οι δυο μας.» Η Άννα σκέφτηκε ότι μπορεί και να ήταν μάννα εξ ουρανού. Προτιμούσε να είναι μόνη με τον Ρόναλντ. Έτσι θα ήταν πιο διακριτικοί. Πολύ καλύτερα απ' το να εμφανιστεί όλη η κουστωδία. Η Τζάκι πάντα υπερασπιζόταν με πάθος τον γιο της και ήταν ικανή να δημιουργήσει σκηνή. Η Άννα γύρισε να τον κοι-

τάξει και αναρωτήθηκε μήπως σχεδίαζε να χρησιμοποιήσει τον πατέρα του ως δικαιολογία για να μην έρθει στην κηδεία, εκείνος όμως είχε ήδη αρχίσει να γδύνεται.

«Προλαβαίνω να κάνω ένα ντους;»

«Αν βιαστείς.»

Παραμένοντας μπροστά στον καθρέφτη, τον είδε να βγαίνει από το μπάνιο με την πετσέτα τυλιγμένη γύρω από τη μέση του. Θα της άρεσε να τον αγκαλιάσει και να τον σκουπίσει, αλλά ένιωθε αρκετά ντροπαλή και προτίμησε να τον κρυφοκοιτάζει κάνοντας ότι βουρτσίζει τα μαλλιά της. Ακούστηκε ένα χτύπημα στην πόρτα, οπότε τον άφησε μόνο του και πήγε να ανοίξει στη γειτόνισσα.

Διέσχισαν το αμμώδες τμήμα που ένωνε το σημείο όπου ήταν χτισμένη η εκκλησία με το υπόλοιπο Γουόλσι. Το δικό τους ήταν το τελευταίο στη σειρά των αυτοκινήτων. Η εκκλησία ήταν γεμάτη κόσμο. Είχαν έρθει άνθρωποι και από άλλες κοινότητες του νησιού, από το Σίμπιστερ, το Σκο και το Ίσμπιστερ, όπως και από το Λίντμπι. Ενώ έψαχνε για άδειες θέσεις, η Άννα είδε την καστανόξανθη κοπέλα από την ανασκαφή και τον καθηγητή από το πανεπιστήμιο καθισμένους δίπλα δίπλα· ήταν στριμωγμένοι, με τους ώμους τους να ακουμπάνε, καθώς τα στασίδια ήταν ασφυκτικά γεμάτα. Η κοπέλα φορούσε μαύρο τζιν και μαύρο πουλόβερ με λαιμόκοψη. Σύμφωνα με τη φήμη που κυκλοφορούσε στο νησί, οι γονείς της ήταν πολύ πλούσιοι, οπότε η Άννα σκέφτηκε ότι θα μπορούσε να είχε φροντίσει να φορέσει κάτι πιο ταιριαστό. Ο καθηγητής φορούσε κοστούμι και μαύρη γραβάτα. Εκείνος τουλάχιστον είχε έρθει προετοιμασμένος.

Η Έβελιν και ο Τζόζεφ κάθονταν στην πρώτη σειρά μαζί με τον Σάντι και τον αδερφό του τον Μάικλ. Η Άννα είχε συναντήσει τον Μάικλ μία φορά. Η Έβελιν τον είχε φέρει στη μονοκατοικία όταν είχε έρθει να τους επισκεφτεί, ανυπομονώντας να παρουσιάσει τον πετυχημένο γιο που ήταν μεγάλος και τρανός στο Εδιμβούργο. Εκείνη τη στιγμή η Άννα σκέφτηκε ότι έδειχνε μάλλον καταπονημένος, με τους ώμους σκυφτούς και τα χέρια σταυρωμένα σαν να προσευχόταν. Ο Σάντι κοιτούσε ευθεία μπροστά, σαν μικρό παιδί που πιεζόταν πολύ για να μην κλάψει.

Ορισμένοι γύρισαν και κοίταξαν όταν η Άννα και ο Ρόναλντ μπήκαν μέσα. Υπήρξαν σκουντήματα και ψίθυροι. Ο Ρόναλντ πάγωσε στη θέση του, όμως η Άννα τον έπιασε από το χέρι και συνέχισαν να προχωράνε, κοιτώντας και οι δύο ευθεία μπροστά. Βρήκαν θέσεις δίπλα σε ένα ηλικιωμένο ζευγάρι που η Άννα το γνώριζε μόνο εξ όψεως. Συχνά τους έβλεπε μαζί, να μαζεύουν τύρφη ή να δουλεύουν στα παρτέρια στον λόφο κοντά στο Σέτερ.

Όταν ξεκίνησε ο πρώτος ύμνος, η Άννα κατέληξε να κλαίει. Δεν είχε καμία σχέση με τη μουσική –δεν ήξερε να τραγουδάει σωστά ούτε έπαιζε κάποιο όργανο–, κάποιες φορές όμως τη συγκινούσε ιδιαίτερα. Εκείνη τη στιγμή, ανάμεσα σε όλους αυτούς τους ανθρώπους, με τον ήχο να φουσκώνει γύρω της, άρχισε να κλαίει με λυγμούς. Ο Ρόναλντ τής έδωσε το μαντίλι του, της έπιασε το χέρι και βάλθηκε να χαϊδεύει την ανάστροφη της παλάμης της με τον αντίχειρά του. Μετά την πρώτη στροφή η Άννα έπεισε τον εαυτό της ότι μάλλον εξακολουθούσαν να την επηρεάζουν οι ορμόνες της και κατάφερε να συνέλθει. Σκέφτηκε

ότι ο Ρόναλντ θα θεωρούσε τον συναισθηματισμό της παράταιρο και μάλλον ντροπιαστικό.

Ύστερα από την τελετή συγκεντρώθηκαν στο νεκροταφείο. Ήταν περιποιημένο και όλα ήταν σε τάξη, το γρασίδι κουρεμένο. Ο ήλιος συνέχιζε να λάμπει και το νερό τούς περιέβαλλε από τρεις πλευρές. Οι σούλες είχαν επιστρέψει στα νησιά μετά τον χειμώνα στη θάλασσα και βουτούσαν στον κόλπο, δείχνοντας πολύ λευκές στο φόντο του γκρίζου νερού. Η Άννα στράφηκε και κοίταξε τους συγκεντρωμένους γύρω από τον τάφο και είδε το μικρό φέρετρο να χώνεται στη γη. Δεν μπορούσε να φανταστεί ότι μέσα του ήταν όντως η Μίμα.

Το στήθος της ήταν βαρύ από το γάλα και σκέφτηκε ότι ο Τζέιμς την περίμενε στο σπίτι. Συνειδητοποίησε ότι κι εκείνη θα την έθαβαν εδώ. Η ζωή της ήταν σχεδιασμένη λεπτομερώς και τίποτα δεν θα της στεκόταν εμπόδιο. Με τον Ρόναλντ θα έκαναν κι άλλα παιδιά. Τα παιδιά θα βαφτίζονταν σε αυτή την εκκλησία και αργότερα θα παντρεύονταν εδώ. Αν αποκτούσαν κόρη, ο Ρόναλντ θα τη συνόδευε για να την παραδώσει στον γαμπρό. Η Άννα θα γινόταν μια πραγματική σύζυγος του Γουόλσι, με μια κουζίνα γεμάτη εγγόνια.

Ο κόσμος είχε αρχίσει να αποχωρεί. Ήταν καλεσμένος στο Ούτρα για τσάι. Η Άννα ήξερε ότι ο Ρόναλντ δεν θα άντεχε να παρευρεθεί και πιθανόν δεν θα ήταν καν ευπρόσδεκτοι. Θα επέστρεφαν κατευθείαν σπίτι τους. Έπρεπε να θηλάσει τον Τζέιμς. Η Έβελιν έφυγε βιαστικά. Η Άννα ήξερε πώς θα ήταν. Μπορούσε να φανταστεί την Έβελιν να γεμίζει βραστήρες, να αφαιρεί τη μεμβράνη από τα πιάτα με τα γλυκά ψωμάκια και τα κέικ, με μια

ποδιά πάνω από το κυριακάτικο φόρεμά της. Ο Τζόζεφ και οι γιοι του παρέμεναν δίπλα στο μνήμα.

Ετοιμαζόταν να πιάσει τον Ρόναλντ αγκαζέ, για να αποχωρήσουν. Ένιωθε περήφανη για τον τρόπο που είχε χειριστεί την κατάσταση ο Ρόναλντ. Ήξερε ότι αν ήταν στο χέρι του, δεν θα ερχόταν, και αναρωτήθηκε αν είχε δίκιο που επέμεινε.

Όμως, χωρίς η ίδια να το αντιληφθεί, ο Ρόναλντ είχε απομακρυνθεί από κοντά της και είχε πάει να μιλήσει στον Τζόζεφ και στα παιδιά. Έδωσε το χέρι στον Μάικλ. Η Άννα δεν μπορούσε ν' ακούσει τι έλεγε ο σύζυγός της. Ο Μάικλ δίστασε για μια στιγμή, κοίταξε τον πατέρα και τον αδερφό του και στη συνέχεια έπιασε το προτεταμένο χέρι. Η Άννα θυμήθηκε την Έβελιν να της λέει ότι ο Μάικλ είχε γίνει αρκετά θρησκευόμενος μετά τον γάμο του. Τον είχε επηρεάσει η Αμίλια. Ίσως ένιωθε ότι είχε χρέος να τον συγχωρέσει. Κι έπειτα ο Σάντι γλίστρησε το χέρι του στους ώμους του Ρόναλντ. Και οι δύο έμοιαζαν έτοιμοι να κλάψουν. Ο Τζόζεφ κράτησε αποστάσεις, χωρίς όμως να δείχνει εχθρικός.

«Όλα θα πάνε καλά.» Συνειδητοποίησε ότι στην πραγματικότητα είχε μουρμουρίσει τις λέξεις. Κανένας δεν ήταν κοντά για να την ακούσει και τις επανέλαβε λίγο πιο δυνατά. Ήταν μια φριχτή βδομάδα, αλλά την είχαν ξεπεράσει. Με την ολοκλήρωση της κηδείας, θα κατάφερναν να αφήσουν πίσω τους τα απαίσια γεγονότα.

Καθώς περίμενε μέχρι να τελειώσει ο Ρόναλντ την κουβέντα του με τον Μάικλ και τον Σάντι, η Σόφι και ο Πολ Μπέργκλαντ την πλησίασαν για να της μιλήσουν. Φαίνεται πως είχαν έρθει με τα πόδια μέχρι την εκκλησία.

Η Σόφι έδειχνε τόσο ωχρή και ταλαιπωρημένη, που η Άννα σκέφτηκε μήπως ήταν άρρωστη. Αμέσως μετά θυμήθηκε ότι είχε πεθάνει και η φίλη της. Η παρουσία της στην τελετή μάλλον έκανε την αυτοκτονία της Χάτι να μοιάζει ακόμα πιο αληθινή. Η Άννα είχε πειστεί ότι η αστυνομία θα κατέληγε στο σενάριο της αυτοκτονίας. Τι άλλο θα μπορούσε να είχε συμβεί;

«Αναρωτιόμασταν μήπως είναι εύκολο να μας πάρετε μαζί σας;» είπε ο Μπέργκλαντ. «Δεν σε πειράζει, έτσι δεν είναι;»

«Κοίτα, δεν υπάρχει πρόβλημα», είπε η Σόφι με τον άνεμο να φυσάει τα μαλλιά στο πρόσωπό της. «Μπορούμε να περπατήσουμε. Δεν θέλουμε να σας φορτωθούμε. Μπορεί να θέλετε να πάτε στο Ούτρα.»

«Όχι. Πρέπει να γυρίσουμε σπίτι για το μωρό. Θα θέλει το γάλα του.» Η Άννα σκέφτηκε ξανά πόσο ταλαιπωρημένη έδειχνε η κοπέλα. Θεωρούσε ότι, σ' αυτή την κατάσταση, η Σόφι δεν θα κατάφερνε να καλύψει με τα πόδια όλη εκείνη την απόσταση. Η Σόφι ήταν πάντα σε πολύ καλή φόρμα. Η Άννα την είχε επιστρατεύσει στη γυναικεία ομάδα κωπηλασίας του Λίντμπι και η φοιτήτρια λάτρευε την άσκηση. Μετά τους αγώνες συνήθως έβγαινε από το σκάφος λάμποντας, έχοντας ιδρώσει ελάχιστα. Ωστόσο η Σόφι ήταν νέα. Ίσως σκεφτόταν ότι δεν υπήρχε πρόβλημα αν μια ηλικιωμένη πέθαινε βίαια, όχι όμως και μια συνομήλική της. «Αν δεν σας πειράζει να περιμένετε μέχρι να τελειώσει ο Ρόναλντ, που μιλάει με τα παιδιά, θα σας πάρουμε. Πού θέλετε να πάτε; Στο Μποντ ή στο Πίερ Χάους;»

«Στο Πίερ Χάους», είπε ο Μπέργκλαντ πριν προλάβει να μιλήσει η Σόφι. «Έχουμε ανάγκη να πιούμε κάτι δυνατό.» Έβαλε το χέρι του στον ώμο της Σόφι. Η Άννα υπέθεσε ότι μάλλον την παρηγορούσε επειδή είχε αναστατωθεί πολύ αυτές τις μέρες, αλλά δεν φάνηκε να ισχύει κάτι τέτοιο. Η κίνηση έμοιαζε πιο οικεία και κτητική.

Ο Ρόναλντ τής έκανε νόημα με το χέρι και άρχισε να κατευθύνεται προς το αυτοκίνητο. Θα ήθελε να τον ρωτήσει πώς ένιωθε, τι είχαν πει οι Γουίλσον, όμως ήταν δύσκολο μπροστά στους ξένους. Πήγαν σιωπηλοί μέχρι το Σίμπιστερ.

Στο ξενοδοχείο, παρορμητικά, η Άννα βγήκε από το αυτοκίνητο για να αποχαιρετήσει τους επισκέπτες. Άπλωσε το χέρι και άγγιξε τον ώμο της Σόφι.

«Η Χάτι πρέπει να ήταν πολύ άρρωστη», είπε. «Αλλιώς, γιατί να κάνει κάτι τέτοιο; Πέρνα από το σπίτι όποτε θες. Θα χαρώ να έχω παρέα.»

Η Σόφι έγνεψε καταφατικά. Στα μάτια της εμφανίστηκαν ξανά δάκρυα και έμοιαζε ανίκανη να μιλήσει. Ο Μπέργκλαντ την έπιασε σφιχτά και την οδήγησε στο ξενοδοχείο.

Κεφάλαιο 29

Ο Πέρεζ δεν παραβρέθηκε στην κηδεία της Μίμα. Την προηγούμενη μέρα είχε εξηγήσει την απόφασή του στον Σάντι. «Δεν θέλω να εκληφθεί σαν έλλειψη σεβασμού. Φρόντισε σε παρακαλώ να το πεις στην Έβελιν. Θα σας σκέφτομαι όλους. Όμως η παρουσία ενός αστυνομικού θα δημιουργούσε αναστάτωση.»

Και ο Σάντι είχε γνέψει καταφατικά, κατανοώντας την κατάσταση. Ήδη υπήρχαν αρκετά κουτσομπολιά για τις συνθήκες θανάτου της Μίμα. Η παρουσία του Πέρεζ θα έδινε στο εκκλησίασμα άλλη μια αφορμή για σχόλια.

Ο Πέρεζ προτίμησε να μείνει στο δωμάτιό του στο Πίερ Χάους και να διαβάσει τα γράμματα της Χάτι στη μητέρα της. Από τη στιγμή που δεν είχε ληφθεί κάποια απόφαση για την πορεία της έρευνας, φαινόταν να έχει εγκατασταθεί για τα καλά στο ξενοδοχείο. Είχε επιστρέψει ξανά το προηγούμενο βράδυ, μετά τη συνάντησή του με την εισαγγελέα. Το πρωί που κατέβηκε για το πρόγευμα, η Τζιν, η κοκαλιάρα Γλασκοβέζα, του χαμογέλασε πλατιά. «Ακόμα εδώ, έτσι;» Είχε μάθει πια τι του άρεσε: μια μεγάλη καφετιέρα με πολύ δυνατό καφέ, αυγά σκραμπλ, ξεροψημένο ψωμί του τοστ. Του έλεγε: «Μήπως σήμερα έχεις όρεξη για κάτι πιο χορταστικό;» Όμως το έλεγε για

να τον πειράξει, χωρίς να περιμένει ότι θα άλλαζε την παραγγελία του.

Πριν ξεκινήσει να διαβάζει τα γράμματα, ο Πέρεζ πήγε στην κουζίνα να τη βρει και ρώτησε αν θα είχε την καλοσύνη να του φτιάξει λίγο δυνατό καφέ για να τον πάρει στο δωμάτιό του. Ήταν μόνη της· ο Σέντρικ Έρβιν πρέπει να ήταν στην κηδεία. Ο Πέρεζ κατάλαβε ότι η γυναίκα θα ήθελε να μείνει μαζί της και να κουβεντιάσουν, αλλά ανυπομονούσε να ασχοληθεί με τα γράμματα. Η Τζιν δεν είχε πολύ καιρό στο νησί και ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι δεν θα ήξερε να του πει και πολλά πράγματα. Για άλλη μια φορά σκέφτηκε ότι έπρεπε να μιλήσει στον Σέντρικ για τη Μίμα, απ' τη στιγμή όμως που ήταν στην κηδεία, θα το άφηνε για αργότερα.

Τα γράμματα ήταν αρχειοθετημένα με χρονολογική σειρά, αν και ο Πέρεζ δεν τα διάβασε έτσι. Ο Σάντι τού είχε πει ότι η Γκουέν Τζέιμς τα θεωρούσε πολύτιμα, ότι της έλειπε η Χάτι όταν πήγε στο πανεπιστήμιο και πως θα της ήταν πιο εύκολο να κρατήσει την κόρη της κοντά της, προστατευμένη. Ο Πέρεζ ίσως και να την είχε παρεξηγήσει. Οι γονείς του τον είχαν στείλει στο σχολείο του Λέρικ στα έντεκά του, επειδή πίστευαν ότι θα τον ωφελούσε. *Από την άλλη*, σκέφτηκε, *μάλλον δεν είχαν άλλη επιλογή.*

Βυθίστηκε στα γράμματα με τρόπο ανοργάνωτο, παράλογο. Αργότερα θα τα διάβαζε με τη σειρά, όμως για την ώρα ήθελε να πάρει μια γεύση από τα λεγόμενα της Χάτι. Τα πρώτα που έπιασε είχαν γραφτεί από την ψυχιατρική κλινική. Ήταν σύντομα, μάλλον ασυνάρτητα, γραμμένα σε φτηνό διαγραμμισμένο χαρτί και ο γραφι-

κός χαρακτήρας ήταν διαφορετικός σε σχέση με τα υπόλοιπα –απλωμένος, με τις λέξεις να ξεφεύγουν από τις γραμμές. Φαίνεται ότι στην αρχή η Χάτι δεν ήθελε να βρίσκεται εκεί. *Σε παρακαλώ, σε παρακαλώ άσε με να γυρίσω σπίτι. Ειλικρινά, δεν έχω λόγο να είμαι εδώ. Δεν το αντέχω. Θέλω να τελειώνει.* Άραγε ήταν αυτό που είχε αναφέρει ο Σάντι, η ευχή της να πεθάνει; Μετά από κάποιο διάστημα νοσηλείας, γίνονταν πιο φλύαρα. *Σήμερα πήγαμε στην πισίνα, στην πόλη. Είχα χρόνια να κολυμπήσω και πολύ το χάρηκα. Το μινιμπάς έπαθε βλάβη όταν επιστρέφαμε στη μονάδα. Αναγκαστήκαμε να γυρίσουμε με τα πόδια, με τον Μαρκ να μας καθοδηγεί σαν ομάδα από σχολιαρόπαιδα στον κεντρικό δρόμο. Σχεδόν περίμενα ότι θα μας έβαζε να στοιχηθούμε ανά δύο και να κρατιόμαστε απ' το χέρι.* Καθώς η διάθεσή της βελτιωνόταν, ο γραφικός της χαρακτήρας άλλαζε, γινόταν πιο συμμαζεμένος, πιο ελεγχόμενος.

Υπήρχε ένα κενό δύο βδομάδων. Ο Πέρεζ υπέθεσε ότι η Χάτι είχε γυρίσει σπίτι πριν επιστρέψει στο πανεπιστήμιο, άρα δεν είχε λόγο να γράφει στη μητέρα της. Αναρωτήθηκε πώς να τα πήγαιναν. Ευχήθηκε να είχε συναντήσει ο ίδιος την Γκουέν Τζέιμς, για να έχει μια εικόνα του σπιτιού της. Άραγε γίνονταν πολύωρες και ειλικρινείς συζητήσεις κάθε βράδυ; Ή μήπως και οι δύο γυναίκες θεωρούσαν ότι ήταν πιο εύκολο να υποκρίνονται πως δεν είχε συμβεί κάτι ιδιαίτερο στη ζωή της Χάτι, πως η απουσία της κοπέλας από το σπίτι ήταν απόλυτα φυσιολογική, σαν διακοπές από τη δουλειά ή σαν κάποιο μακρινό ταξίδι; Άραγε η Γκουέν συνέχιζε να χάνεται με τις ώρες στη δουλειά της;

Ο Πέρεζ επέστρεψε στις πρώτες βδομάδες της Χάτι στο πανεπιστήμιο, πριν από τον νευρικό κλονισμό και τη νοσηλεία στην κλινική. Το χαρτί ήταν ένα λευκό Α4 χωρίς διαγράμμιση, όμως τα γράμματα ήταν χειρόγραφα, όχι εκτυπωμένα από υπολογιστή. Ποτέ δεν παρέλειπε το εβδομαδιαίο γράμμα. Ο Πέρεζ ένιωσε να εκπλήσσεται από την πειθαρχία: οι περισσότεροι φοιτητές είχαν αποδιοργανωμένη ζωή, πήγαιναν σε πάρτι, συναυλίες, είχαν πονοκεφάλους μετά από μεθύσια, και εργασίες που τις τελείωναν την τελευταία στιγμή. Ίσως όμως η ζωή της Χάτι στο πανεπιστήμιο να ήταν ασυνήθιστα τακτική. Φαινόταν ξεκάθαρα ότι ήταν φιλόδοξη και αποφασισμένη να πετύχει ακαδημαϊκά. Τα γράμματα από το πανεπιστήμιο αφορούσαν κυρίως τις σπουδές της. Αν και είχε κοινωνική ζωή, δεν ενημέρωνε τη μητέρα της σχετικά. Ο Πέρεζ διάβασε το κάθε γράμμα προσεκτικά, αναζητώντας αναφορές σε φίλους με τους οποίους θα μπορούσε να επικοινωνήσει για να ενημερωθεί για την ψυχολογική κατάσταση της Χάτι, όμως όσοι αναφέρονταν σχετίζονταν με τις εργασίες της και τίποτα παραπάνω. Έμοιαζε απίθανο να είχε κρατήσει επαφή με οποιονδήποτε από αυτούς.

Είχε εγκαταλείψει σχεδόν κάθε ελπίδα να αποκομίσει από τα γράμματα οτιδήποτε πέρα από μια εικόνα για τη ζωή της Χάτι. Τέλειωσε τον καφέ και σηκώθηκε για να ξεμουδιάσει, κοιτώντας από ψηλά το λιμάνι. Τα πάντα ήταν ασυνήθιστα ήσυχα. Το φεριμπότ πήγαινε προς το Λάξο, ενώ δεν έπλεε κανένα άλλο σκάφος. Υπέθεσε ότι οι περισσότεροι νησιώτες πρέπει να ήταν στην κηδεία. Στη συνέχεια, διαβάζοντας ένα γράμμα σταλμένο από μια διεύθυνση που δεν την αναγνώρισε, είδε ένα γνώριμο όνομα.

Είχε γραφτεί στα τέλη του Ιούνη, στη διάρκεια των πρώτων μεγάλων διακοπών της Χάτι, το καλοκαίρι πριν από την παραμονή της στην ψυχιατρική μονάδα. Ο τόνος του ήταν χαρούμενος και γεμάτος ενθουσιασμό. Ο Πέρεζ σκέφτηκε πόση ανακούφιση πρέπει να ένιωσε η Γκουέν Τζέιμς διαβάζοντάς το. *Λατρεύω το κάθε λεπτό αυτής της εμπειρίας. Είναι σίγουρα αυτό που θέλω να κάνω στη ζωή μου. Ο Πολ Μπέργκλαντ, ο υπεύθυνος της ανασκαφής, ήρθε σήμερα στον χώρο και δείχνει ενθουσιασμένος με την πορεία των εργασιών. Αφού τελειώσαμε τη δουλειά, μας πήγε όλους στην παμπ. Το επόμενο πρωί είχα λιγάκι πονοκέφαλο απ' το ποτό!*

Στο γράμμα, δεν υπήρχε άλλη αναφορά στον Μπέργκλαντ. Ο Πέρεζ σκέφτηκε πως αν εκείνη ήταν η μόνη τους επαφή, ο καθηγητής ήταν δικαιολογημένος που δεν αναγνώρισε μια φοιτήτρια η οποία είχε εργαστεί ως εθελόντρια. Ωστόσο, δύο βδομάδες μετά, το όνομά του αναφερόταν ξανά.

Ο Πολ με έβγαλε για φαγητό για να με ευχαριστήσει που βοήθησα στο πρόγραμμα. Είναι πολύ ευγενικός και ο καλύτερος στον τομέα του στη χώρα. Σκέφτομαι μέχρι και να αλλάξω αντικείμενο, για να μπορώ να εργάζομαι στο τμήμα του. Δεν θέλω να χάσω επαφή έπειτα από τη βοήθεια που μου πρόσφερε.

Ο Πέρεζ έστρεψε την προσοχή του στον ήχο ενός αυτοκινήτου έξω από το παράθυρό του. Ήταν το τεράστιο 4Χ4 του Ρόναλντ Κλόστον. Αναρωτήθηκε μήπως η κηδεία τον είχε φέρει σε τόσο δύσκολη θέση, που αποφάσισε να έρθει στο μπαρ για να πνίξει τον καημό του. Όμως από το

αυτοκίνητο δεν κατέβηκε ο Ρόναλντ. Ο Μπέργκλαντ και η Σόφι βγήκαν από τις πίσω θέσεις και στη συνέχεια η Άννα, από τη θέση του συνοδηγού. Ο Πέρεζ δεν μπορούσε να ακούσει τι έλεγαν. Η Άννα επέστρεψε δίπλα στον σύζυγό της και το αυτοκίνητο έφυγε. Ο Μπέργκλαντ και η Σόφι μπήκαν στο ξενοδοχείο.

Ο Πέρεζ ανυπομονούσε να μιλήσει στον Μπέργκλαντ. Όταν τον ρώτησε πόσο καιρό γνώριζε τη Χάτι, γιατί δεν ανέφερε ότι την είχε γνωρίσει ως προπτυχιακή φοιτήτρια; Όμως δεν ήθελε να τον ρωτήσει μπροστά στη Σόφι. Συνέχισε την ανάγνωση των γραμμάτων.

Η Χάτι δεν ανέφερε ξανά τον Πολ ούτε και υπήρξε άλλη αναφορά στην επιθυμία της να αλλάξει αντικείμενο σπουδών προκειμένου να εργάζεται μαζί του. Ίσως η εθελοντική συμμετοχή της να είχε τελειώσει, αφού υπήρχε άλλο ένα χρονικό κενό στα γράμματα προς τη μητέρα της. Τα επόμενα προέρχονταν από την κλινική. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε τι είχε αλλάξει τόσο δραματικά στη ζωή της, ώστε μια ενθουσιώδης κοπέλα να μετατραπεί σε καταθλιπτική που έπρεπε να νοσηλευτεί σε κλινική.

Όταν η Χάτι επέστρεψε στο πανεπιστήμιο, δεν ανέκτησε ποτέ τον ενθουσιασμό της περιόδου που εργαζόταν στην ανασκαφή υπό την εποπτεία του Πολ Μπέργκλαντ. Διαβίβαζε τα νέα της με άχρωμο, βαριεστημένο τρόπο και όλα αφορούσαν τις ακαδημαϊκές σπουδές της. Ο γραφικός χαρακτήρας ήταν σφιγμένος και μαζεμένος. Δεν ανέφερε πώς ένιωθε, αλλά ο Πέρεζ διαισθανόταν τη δυστυχία της. Μπορεί να μην ήταν άρρωστη, ήταν όμως πολύ στενοχωρημένη. Ο Πέρεζ δυσκολευόταν να διαβάσει τα κεί-

μενά της. Τη φανταζόταν στο μικρό σαν κελί δωμάτιό της στη φοιτητική εστία, μάλλον μόνη, να γράφει στη μητέρα της κάθε βδομάδα επειδή έτσι έκανε πάντα.

Στον δρόμο επικρατούσε απόλυτη ησυχία, με αποτέλεσμα ο Πέρεζ να ακούσει την πόρτα του ξενοδοχείου και τα βήματα που απομακρύνονταν. Κοίταξε από το παράθυρο και είδε τη Σόφι να φεύγει βιαστικά. Είχε γυρισμένη την πλάτη και ο Πέρεζ δεν μπόρεσε να δει το πρόσωπό της.

Ο Μπέργκλαντ ήταν στο μπαρ. Κανένας άλλος δεν ήταν εκεί ούτε καν η Τζιν, σίγουρα όμως ήταν εκεί νωρίτερα για να τον σερβίρει, αφού κρατούσε ένα μεγάλο ποτήρι με κόκκινο κρασί. Ο Πέρεζ υπέθεσε ότι η Σόφι είχε πιει μαζί του ένα ποτό, αλλά τα άδεια ποτήρια είχαν μαζευτεί από το τραπέζι.

«Επιθεωρητά, να κεράσω κάτι;» Φορούσε ακόμα το κοστούμι του, μα είχε βγάλει τη γραβάτα και είχε ξεκουμπώσει το πρώτο κουμπί στο πουκάμισό του.

Ο Πέρεζ δεν θα έλεγε όχι σε άλλον έναν καφέ, όμως δεν ήθελε να φωνάξει τη σερβιτόρα. Δεν ήθελε να ακούσει κανείς άλλος τη συζήτησή τους. Κούνησε αρνητικά το κεφάλι και κάθισε.

«Η εκκλησία ήταν γεμάτη», είπε ο Μπέργκλαντ. «Η Μίμα πρέπει να είχε πολλούς φίλους.»

«Ήθελα να μιλήσουμε για τη Χάτι.»

«Φυσικά.»

«Άλλη μια κηδεία όπου θα πρέπει να παραστείς.»

Ο Μπέργκλαντ έδειξε σοκαρισμένος. «Φαντάζομαι πως ναι. Κάποιος θα χρειαστεί να εκπροσωπήσει το πανεπιστήμιο. Κι αυτό κάνει το γεγονός ακόμα πιο τραγικό.

Υποθέτω ότι η μητέρα της θα ασχοληθεί με τα διαδικαστικά μόλις παραδοθεί η σορός. Σκόπευα να τηλεφωνήσω αύριο στην κυρία Τζέιμς, να της μεταφέρω τα συλλυπητήριά μας και να δω αν μπορούμε να βοηθήσουμε με οποιονδήποτε τρόπο.»

«Με είχες αφήσει με την εντύπωση ότι δεν ήξερες τη Χάτι πριν ξεκινήσεις την επίβλεψη του προγράμματος.»

«Αλήθεια;» Ο Μπέργκλαντ συνοφρυώθηκε. Ο λαιμός του ήταν σχεδόν ανύπαρκτος και τώρα που βύθισε το πιγούνι στο στήθος του είχε χαθεί εντελώς. Θύμιζε μπουλντόγκ από κινούμενα σχέδια.

Ο Πέρεζ τον κοίταξε αλλά δεν είπε τίποτα, περιμένοντας κάποια εξήγηση.

«Τη γνώρισα όταν ήταν προπτυχιακή φοιτήτρια», είπε ο Μπέργκλαντ. «Πριν από μερικά χρόνια. Εκείνο το πολύ ζεστό καλοκαίρι. Δούλευε εθελοντικά σε μια ανασκαφή όπου ήμουν υπεύθυνος, στα νότια της Αγγλίας.» Σταμάτησε να μιλάει, πεισματικά, προκαλώντας τον Πέρεζ να τον ρωτήσει για να μάθει περισσότερες λεπτομέρειες.

«Γιατί δεν μου είπες ότι την ήξερες από παλιά;» Ο Πέρεζ διατηρούσε φιλικό τον τόνο της φωνής του. Αν ο άλλος ένιωθε να απειλείται, ίσως σταματούσε να μιλάει.

«Μου διέφυγε. Όλα αυτά τα χρόνια έχω δουλέψει με πολλούς προπτυχιακούς. Κι έπειτα, όταν το θυμήθηκα, δεν ήθελα να το κάνω θέμα. Σκέφτηκα πως ίσως το παρεξηγούσες αν το ερμήνευες αποσπασματικά.»

«Την έβγαλες για φαγητό», είπε ο Πέρεζ. «Ένα βράδυ, εκείνο το ζεστό καλοκαίρι, της ζήτησες να βγείτε μαζί. Μόνη της αυτή, όχι μαζί με άλλους. Για πες μου γι' αυτό.»

Ο Μπέργκλαντ δίστασε. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι προσπαθούσε να αποφασίσει τι θα του έλεγε. Τελικά άρχισε να μιλάει σχεδόν σαν να διηγιόταν μια ιστορία.

«Ήταν όμορφο κοριτσάκι. Θα έλεγα ότι παρέμενε γοητευτική όταν δούλευε στο Γουόλσι, αλλά σίγουρα είχε σοβαρέψει. Τότε έδειχνε πιο χαρούμενη, ευχάριστη, γεμάτη ζωντάνια. Ναι, την κάλεσα να βγούμε για φαγητό. Δυο τρεις φορές, για να είμαι ειλικρινής. Ήταν μια απόφαση της στιγμής, στη συνέχεια μετάνιωσα γι' αυτό. Ήμουν παντρεμένος κι είχα μικρό παιδί. Όμως, μετά από μια πολύωρη εργασία στην ανασκαφή, ήθελα έναν άνθρωπο για να μοιραστώ ένα όμορφο βράδυ. Μου αρέσει η γυναικεία παρέα και η γυναίκα μου ήταν τριακόσια χιλιόμετρα μακριά. Αυτό ήταν όλο.»

«Ήξερε ότι ήσουν παντρεμένος;»

«Δεν της το είπα, σίγουρα όμως δεν το 'χα κρυφό. Οι υπόλοιποι εθελοντές πρέπει να το ήξεραν.»

«Τι συνέβη;»

«Την πρώτη φορά τίποτα. Φάγαμε παρέα και τη γύρισα στον χώρο της ανασκαφής. Η επόμενη φορά ήταν πιο ζεστή. Φάγαμε στην παμπ όπου έμενα. Τα παράθυρα ήταν ανοιχτά και στον κήπο υπήρχε αγιόκλημα. Θυμάμαι τη μυρωδιά. Μοιραστήκαμε ένα μπουκάλι λευκό κρασί. Στη συνέχεια καταλήξαμε στο κρεβάτι. Δεν είναι έγκλημα. Δεν ήμουν καν καθηγητής της και ήταν ενήλικη.»

«Ήταν νέα και πολύ αθώα.» Ο Πέρεζ δεν το έκρινε –απλώς το σχολίαζε. Εκείνη τη στιγμή ευχήθηκε να είχε παραγγείλει ποτό. Είχε τα χέρια μπροστά του στο τραπέζι και δεν ήξερε τι να τα κάνει.

«Όπως είπες, ήταν νέα και αθώα. Το πήρε πιο σοβαρά απ' όσο περίμενα. Οι περισσότερες φοιτήτριες είναι πιο έμπειρες σεξουαλικά από μένα. Εκείνη ήταν η εξαίρεση.» Έκανε μια παύση. «Ήταν δεκαεννιά κι εγώ τριάντα πέντε. Πίστεψε ότι ήταν ερωτευμένη μαζί μου.»

«Σου δημιούργησε προβλήματα;»

«Όχι ιδιαίτερα. Υπήρξε μια αμήχανη συνάντηση και στη συνέχεια έφυγε από την ανασκαφή. Περίμενα ότι δεν θα την ξανάβλεπα. Έπειτα άλλαξα δουλειά και κατέληξα να αναλάβω τη μεταπτυχιακή φοιτήτρια μιας συναδέλφου που πήρε άδεια κύησης. Ήταν η Χάτι.»

«Την αναγνώρισες;»

«Φυσικά. Δεν συνηθίζω να κοιμάμαι με πολλές εθελόντριες. Εκείνη όμως έκανε σαν να μη με ήξερε και φαντάστηκα ότι έτσι ήθελε να το παίξουμε.»

«Δεν ανέφερε ποτέ την προηγούμενη σχέση;»

«Δεν υπήρξε σχέση. Μία φορά το κάναμε.»

«Ήξερες ότι υπέφερε από κατάθλιψη;»

«Όχι, αλλά δεν εκπλήσσομαι. Στη διάρκεια εκείνης της ιστορίας αλλά και στη δουλειά της υπήρχε μια δόση υπερβολής. Έπαιρνε τον εαυτό της πολύ στα σοβαρά. Θα μπορούσα να το ερμηνεύσω ως σύμπτωμα της ασθένειάς της.»

«Μετά την ιστορία σας έμεινε για ένα διάστημα σε ψυχιατρείο.»

Ακολούθησε άλλη μια παύση, μεγαλύτερη. «Λυπάμαι. Δεν το ήξερα.»

«Το απόγευμα πριν από την εξαφάνισή της, ήσουν με τη Χάτι για λίγη ώρα. Έγινε αναφορά σε όλα αυτά;»

«Καμία απολύτως. Ήταν μια επαγγελματική συζήτηση μεταξύ συναδέλφων. Όπως έχω ήδη εξηγήσει.»

«Κατά τη γνώμη σου, έχει σημασία ότι χρησιμοποίησε το μαχαίρι σου για να αυτοκτονήσει;» *Αν αυτοκτόνησε δηλαδή.*

«Πιστεύεις ότι υπέφερε ακόμα επειδή την είχα απορρίψει; Ότι η αυτοκτονία της ήταν μια πράξη ρομαντικού έρωτα;»

Ο Πέρεζ έμεινε για μια στιγμή να κοιτάζει τον άντρα στην απέναντι πλευρά του τραπεζιού. Ο Μπέργκλαντ έδειχνε σχεδόν να κολακεύεται από την ιδέα και ο Πέρεζ ένιωσε να ανακατεύεται. Σκέφτηκε ότι ο Μπέργκλαντ τον είχε παραπλανήσει. Κάτι του διέφευγε και δεν είχε μάθει ολόκληρη την ιστορία, αλλά δεν ήταν σίγουρος τι ακριβώς έπρεπε να ρωτήσει. Εκείνη τη στιγμή δεν άντεχε να διαβάσει άλλα γράμματα της Χάτι. Επέστρεψε στο δωμάτιό του και τηλεφώνησε στη Φραν. Τον ρώτησε για την έρευνα, αλλά αρνήθηκε να μιλήσει γι' αυτήν. Ήθελε από εκείνη να του πει για την Κάσι και για όλα όσα έκαναν. Ήθελε από εκείνη να τον κάνει να γελάσει.

Κεφάλαιο 30

Ο Σάντι είχε την εντύπωση ότι η νεκρώσιμη ακολουθία στην εκκλησία ολοκληρώθηκε πολύ γρήγορα, σαν σε όνειρο. Το μέρος ήταν γεμάτο κόσμο. Παραδοσιακά, στα Σέτλαντ στις κηδείες πήγαιναν κυρίως οι άντρες, ενώ, όταν πέθαινε μια γυναίκα, υπήρχαν λιγότεροι άνθρωποι στο εκκλησίασμα, σήμερα όμως η εκκλησία ήταν κατάμεστη και οι γυναίκες εξίσου πολλές με τους άντρες. Δεν ήταν σίγουρος γιατί –κατά τη γνώμη του, κυρίως επειδή δεν ήθελαν να χάσουν το θέαμα κι όχι επειδή θα τους έλειπε η Μίμα. Ανέκαθεν οι περισσότεροι φίλοι της ήταν άντρες. Ο Σάντι θυμόταν να κάθεται στην πρώτη σειρά και να σκέφτεται ότι στη Μίμα θα άρεσαν οι ψαλμωδίες. Πάντα απολάμβανε τις ωραίες μελωδίες. Ο Τζόζεφ δεν είχε πει κουβέντα σε όλη τη διάρκεια της τελετής, ωστόσο ο Σάντι άκουγε τη μητέρα του να συμμετέχει στις προσευχές και στους ύμνους. Η ψιλή φωνή της, που θύμιζε πίπιζα, ακολουθούσε τον τόνο, αλλά δεν ήταν και τόσο ευχάριστη στο αυτί. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι θα του άρεσε να παντρευτεί μια γυναίκα με ωραία φωνή.

Κι έπειτα βρέθηκαν έξω στη λιακάδα, να παρακολουθούν το φέρετρο να χώνεται στο έδαφος. Υπήρχε ένα σμήνος γλάρων που έψαχναν για τροφή στο ακρωτήρι κάτω από την εκκλησία και ο Σάντι αναρωτήθηκε αν εί-

χαν εντοπίσει κάποιο κοπάδι σκουμπριά· αμέσως μετά σκέφτηκε τη Μίμα να τηγανίζει φρέσκο σκουμπρί στο Σέτερ, όταν ήταν μικρός. Το αλεύρωνε και το έριχνε στο τηγάνι. Όταν επανήλθε, η τελετή είχε ολοκληρωθεί και είχαν απομείνει με τον πατέρα και τον αδερφό του πάνω από τον τάφο. Η μητέρα του είχε επιστρέψει στο σπίτι για να ετοιμάσει το τσάι και όσοι παρέμεναν στο νεκροταφείο περίμεναν να εκφράσουν τα συλλυπητήριά τους, χωρίς όμως να θέλουν να τους διακόψουν. Το αεράκι έκανε τις φούστες των γυναικών να κυματίζουν και ανακάτευε τα μαλλιά τους.

Ενώ στέκονταν ακόμα εκεί, τους πλησίασε ο Ρόναλντ. Ο Σάντι ήξερε ότι ο κόσμος τούς κοίταζε και αναρωτιόταν πώς θα αντιδρούσε η οικογένεια. Ο Μάικλ είχε μιλήσει με σκληρά λόγια για τον Ρόναλντ όταν έφτασε στο νησί, με το μεγάλο νοικιασμένο αυτοκίνητό του ασφυκτικά γεμάτο με πράγματα για το μωρό, γι' αυτό νόμιζες ότι θα μείνουν για έναν μήνα: «Φέρθηκε εντελώς ανεύθυνα. Απορώ πώς του πέρασε από το μυαλό να πάρει όπλο αφού τα 'χε κοπανήσει. Δεν μπορώ να το πιστέψω ότι η εισαγγελέας τον αφήνει να τη γλιτώσει.» Ο Σάντι είχε σκεφτεί ότι ήταν σαν να ακούει την Αμίλια παρά τον Μάικλ. Κάποια φορά τής είχε ξεφύγει ότι, κατά τη γνώμη της, η οικογένεια έπρεπε να κάνει μήνυση αν η εισαγγελέας δεν ασκούσε δίωξη. Εκείνη τη στιγμή ο Σάντι ανησύχησε μήπως γίνει σκηνή, μήπως ο Μάικλ ανοίξει το στόμα του, με εκείνο το πομπώδες, αλαζονικό ύφος που έπαιρνε μερικές φορές αυτή την περίοδο. Όταν όμως είδε τον Ρόναλντ, φάνηκε να συνέρχεται. Ο Ρόναλντ είπε πόσο λυπόταν. Έδειχνε γερασμένος και κάτωχρος –έτσι τουλάχιστον φάνηκε στον Σάντι–, ακόμα χειρό-

τερος από τότε που ο Σάντι τον είχε συναντήσει στο μπαρ, το πρωινό μετά τον θάνατο της Μίμα. Ο Μάικλ μάλλον κατάλαβε ότι ο Ρόναλντ το εννοούσε, οπότε του έσφιξε το χέρι και χαμογέλασε. Ήταν ο παλιός καλός Μάικλ του Γουόλσι, όχι ο καινούριος, που ζούσε στο Εδιμβούργο και δεν έπινε σταγόνα αλκοόλ.

Στο Ούτρα ο Σάντι ένιωσε να συνέρχεται. Θα προτιμούσε να πάει επάνω και να βγάλει το κοστούμι, όμως στο δωμάτιό του ήταν το μωρό κι έπαιρνε τον απογευματινό του υπνάκο, οπότε συνέχισε να το φοράει. Είχε ρούχα στο Σέτερ και θα μπορούσε να πάει εκεί για να αλλάξει, μα δεν του φαινόταν σωστό να φύγει από το σπίτι. Σε κάθε περίπτωση, η μητέρα του θα τσαντιζόταν αν τον έβλεπε με τζιν και πουλόβερ και σήμερα μάλλον δεν θα άντεχε την κατσάδα της. Είχε πέσει η ιδέα να σερβίρουν το τσάι στην αίθουσα του συλλόγου, όμως ο Τζόζεφ ήθελε να έρθει ο κόσμος στο σπίτι τους. Υπήρχαν άνθρωποι στο καθιστικό και στην κουζίνα, ενώ κάποια από τα παιδιά είχαν βγει στην αυλή και κάπνιζαν. Η Αμίλια είχε εκμεταλλευτεί τον ύπνο του μωρού για να ντυθεί πιο κομψά. Φορούσε γκρι και μαύρο κοστούμι και μαύρα παπούτσια με τακούνι. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι ήθελε πολύ να τη θαυμάζουν, γιατί φόρεσε ποδιά, αφού πρώτα είχε επιτρέψει σε όλους να δουν τα ρούχα της Βοηθούσε την Έβελιν να μοιράσει το τσάι και τα σάντουιτς, ενώ συνάμα ήταν ευγενική με τους πάντες, για να δείξει πόσο καλή χριστιανή ήταν. Αργότερα, όταν ξύπνησε το μωρό, το κατέβασε για να το δείξει σε όλους. Η Έβελιν είχε αναψοκοκκινίσει από τη χαρά της και είχες την εντύπωση ότι βρισκόσουν σε εκδήλωση για βαφτίσια και όχι για κηδεία.

Ο Σάντι δεν άντεξε άλλο και πήγε στο καθιστικό όπου ήταν μαζεμένοι οι άντρες, και ο πατέρας του έβαζε ουίσκι στα ποτήρια.

«Πες μου», είπε κάποιος, «τι σχεδιάζεις για το Σέτερ;» Ήταν ο Ρόμπερτ, ο κυβερνήτης του αλιευτικού *Άρτεμις*. Ένας μεγαλόσωμος πενηντάρης, με πρόσωπο που δεν είχε ανάγκη το αλκοόλ για να κοκκινίσει. «Μπορώ να σου δώσω καλά λεφτά για το σπίτι. Του χρόνου παντρεύεται η Τζένιφερ μου και θα τη βόλευε μια χαρά.»

Ο Τζόζεφ τον κοίταξε απότομα. «Δεν είναι για πούλημα.»

«Θα σ' το πάρω στην εμπορική του αξία. Μετρητά, στο χέρι.»

«Δεν μετριούνται όλα με το χρήμα», είπε ο Τζόζεφ. «Σου είπα, δεν είναι για πούλημα.»

Ο Ρόμπερτ ανασήκωσε τους ώμους λες και ο Τζόζεφ ήταν τρελός, και γύρισε από την άλλη για να κουβεντιάσει με τους φίλους του. Ο Σάντι είδε τον Τζόζεφ να ξαναγεμίζει το ποτήρι του και να πίνει βιαστικά. Ευχήθηκε να πήγαιναν όλοι σπίτια τους, για να μπορέσει ο πατέρας του να πενθήσει με την ησυχία του.

Ήταν σχεδόν σκοτάδι όταν αναχώρησαν οι τελευταίοι και τα φώτα στο σπίτι άναψαν. Ο Μάικλ και η Αμίλια ήταν επάνω και προσπαθούσαν να κοιμίσουν το μωρό. Η Έβελιν ήταν στον νεροχύτη και ξέπλενε τα πιάτα προτού τα βάλει στο πλυντήριο πιάτων. Ο Σάντι άναψε τον βραστήρα και προσφέρθηκε να τους φτιάξει τσάι. Ένιωθε ανακουφισμένος που είχαν ξεμπερδέψει. Σύντομα θα επέστρεφε στο Σέτερ. Σκέφτηκε πως ίσως περνούσε ο Πέρεζ για να του πει τι είχε ανακαλύψει στα γράμματα της

Χάτι. Ο Τζόζεφ έφερε από το καθιστικό έναν δίσκο με άδεια ποτήρια. Έδειχνε πιο κουρασμένος απ' όσο τον είχε δει ποτέ ο Σάντι, πιο κουρασμένος από τότε που έπαιρνε το πρώτο φεριμπότ κάθε μέρα, για να δουλέψει για τον Ντάνκαν Χάντερ.

«Θ' ανάψω τη φωτιά στο άλλο δωμάτιο», είπε ο Τζόζεφ. «Μετά από μια τέτοια μέρα η φωτιά είναι παρηγοριά.»

«Εντάξει.» Η Έβελιν γύρισε να κοιτάξει από τον νεροχύτη και του χαμογέλασε.

Η φωτιά άναψε και κάθισαν εκεί πίνοντας τσάι. Ο καιρός είχε αλλάξει και οι σταγόνες της βροχής κροτάλιζαν πέφτοντας στο τζάμι. Τραβώντας τις κουρτίνες, ο Σάντι σκέφτηκε ότι το είχε γυρίσει σε βοριά· ο βοριάς πάντα χτυπούσε αυτή την πλευρά του σπιτιού. Το μωρό είχε ησυχάσει, όμως ο Μάικλ και η Αμίλια δεν είχαν ξανακατέβει. Η Έβελιν έπιασε το πλεχτό της. Της ήταν αδύνατον να κάθεται χωρίς να κάνει κάτι, ακόμα και μια μέρα σαν τη σημερινή.

Ξαφνικά φάνηκε να αποφασίζει για κάτι που σκεφτόταν.

«Μου μίλησε ο Ρόμπερτ», είπε. «Θέλει να του πουλήσεις το Σέτερ.»

«Το ξέρω.» Ο Τζόζεφ σήκωσε το βλέμμα από το φλιτζάνι του. «Μου το 'πε κι εμένα.»

Ο Σάντι κατάλαβε ότι ο πατέρας του είχε θυμώσει, αν και δεν υπήρχε τίποτα στη φωνή του που να το προδίδει. Ήταν ήρεμη και άχρωμη.

«Δεν σκέφτεσαι να του το δώσεις, έτσι δεν είναι;» Η Έβελιν συνέχιζε να πλέκει, με τις βελόνες να προσθέτουν έναν αχνό ρυθμό στα λόγια της.

«Δεν πρόκειται. Του το 'πα: το Σέτερ δεν είναι για πούλημα.»

Η Έβελιν δεν φάνηκε να άκουσε τις τελευταίες λέξεις, εκτός κι αν είχε ήδη έτοιμες τις φράσεις στο μυαλό της κι έπρεπε οπωσδήποτε να τις πει. «Επειδή, αν σκοπεύεις να το πουλήσεις, νομίζω ότι πρέπει να προσεγγίσουμε την Υπηρεσία Προστασίας Πολιτισμικής Κληρονομιάς. Σίγουρα χρειαζόμαστε τα χρήματα και πιστεύω ότι θα μας κάνουν καλή προσφορά. Τα νομίσματα που βρήκαν οι κοπέλες θα δώσουν ακόμα μεγαλύτερη αξία στο μέρος, δεν νομίζεις;»

«Ρε γυναίκα, δεν ακούς λέξη απ' όσα λέω; Το Σέτερ δεν είναι για πούλημα!» Ακούστηκε σαν κραυγή. Όχι τόσο δυνατή αλλά πολύ πιο έντονη απ' τον συνηθισμένο του τόνο, με τις λέξεις γεμάτες πάθος και πικρία. Ο ήχος ήταν τόσο σοκαριστικός, που στο δωμάτιο επικράτησε ησυχία. Ακόμα και το πλέξιμο σταμάτησε. Στρέφοντας το κεφάλι, ο Σάντι είδε τον Μάικλ στον πόρτα, παγωμένο και τρομαγμένο.

Ο Σάντι δεν ήξερε τι να κάνει. Κατά καιρούς ο πατέρας του πείραζε τη μητέρα του για τα προγράμματά της και για την εμπλοκή της στις δουλειές των άλλων, ποτέ όμως δεν ύψωνε τον τόνο της φωνής του. Ο Σάντι σιχαινόταν αυτό που συνέβαινε στην οικογένειά του. Για πρώτη φορά σκέφτηκε ότι θα δυσκολευόταν να συγχωρήσει τον Ρόναλντ, που σκότωσε τη Μίμα. Ήλπιζε να είχε δίκιο ο Πέρεζ και να το είχε κάνει κάποιος άλλος. Κάποιος που ο Σάντι δεν θα είχε πρόβλημα να μισήσει.

Τελικά η μητέρα του ανέλαβε να διορθώσει τα πράγματα. Άφησε το πλεχτό, πλησίασε τον πατέρα του και τον

αγκάλιασε από τους ώμους. «Ω αγόρι μου», του είπε. «Με συγχωρείς. Ειλικρινά, με συγχωρείς.»

Πάνω από το κεφάλι του Τζόζεφ, έκανε νόημα στους γιους της να τους αφήνουν μόνους. Ο Σάντι είχε την εντύπωση ότι ο πατέρας του έκλαιγε.

Αμήχανοι, ο Σάντι και ο Μάικλ πήγαν στην κουζίνα. Ο Σάντι ήθελε όσο τίποτα να φύγει από το σπίτι. «Δεν πρόλαβες να πας στο Σέτερ από τότε που γύρισες», είπε. «Θέλεις να έρθεις; Να δεις πώς είναι;»

«Εντάξει. Γιατί όχι; Η Αμίλια κοιμάται στο κρεβάτι μας. Θεωρεί πολύ εξαντλητικές αυτές τις οικογενειακές εκδηλώσεις.»

Ο Σάντι συγκρατήθηκε για να μη μιλήσει. Άλλο ένα σημάδι ότι ωρίμαζε.

Περπάτησαν έως το Σέτερ, παρά τον αέρα, που τους έκανε να νιώθουν σαν να είχε χειμωνιάσει ξανά, και τα ξαφνικά ξεσπάσματα της βροχής. Ο Σάντι ένιωθε περισσότερο ξύπνιος από κάθε άλλη στιγμή μέσα στη μέρα. Η Ρέιμπερν εξακολουθούσε να καίει στην κουζίνα. Ο Σάντι έφερε μερικά κομμάτια τύρφης από τον σωρό και τα άφησε να στεγνώσουν, για να τα χρησιμοποιήσει αργότερα. Χωρίς να σκέφτεται, έβαλε ουίσκι και για τους δυο τους.

«Με συγχωρείς», είπε. «Η μητέρα μού είπε ότι δεν πίνεις πια.»

Ο Μάικλ χαμογέλασε. «Α, μην πιστεύεις όλα όσα σου λέει. Οι ειδικές περιπτώσεις εξαιρούνται.»

«Μοιάζει πολύ περίεργο να είμαστε εδώ χωρίς τη Μίμα, δεν συμφωνείς;»

«Όταν ήμουν μικρός», είπε ο Μάικλ, «υπήρξε μια περίοδος που πίστευα ότι η Μίμα ήταν γυναίκα ξωτικού. Είχες ακούσει ποτέ τις ιστορίες;»

Ο Σάντι κούνησε αρνητικά το κεφάλι. Τα ξωτικά ήταν μέρος της παράδοσης των Σέτλαντ, αλλά ποτέ δεν πίστεψε ότι υπήρχαν ούτε καν όταν ήταν μικρός.

«Ίσως έγινε πριν πας σχολείο. Μια από εκείνες τις φήμες που ξεκινάνε ξαφνικά και μετά εξαφανίζονται. Έλεγαν ότι ήταν γυναίκα ξωτικού και είχε κάνει μάγια στον άντρα της και τον είχε σκοτώσει. Για δυο τρεις βδομάδες δεν ήθελα να έρχομαι εδώ μόνος μου. Ύστερα τα παιδιά άρχισαν ν' ασχολούνται με κάτι άλλο και το ξέχασα. Μέχρι τώρα, που το ξαναθυμήθηκα.»

«Λες ότι κάποιο ξωτικό σκότωσε τη Μίμα;»

Ο Μάικλ γέλασε δυνατά. «Ένα ξωτικό ονόματι Ρόναλντ; Είναι πολύ μεγαλόσωμος για ξωτικό, δεν νομίζεις;»

Ο Σάντι μπήκε στον πειρασμό να πει στον Μάικλ ότι ο Ρόναλντ ίσως και να μην ήταν ο δράστης, όμως η κουβέντα τους έμοιαζε να κυλάει χαλαρά και δεν ήθελε να τη χαλάσει.

«Η μητέρα έχει δίκιο για το Σέτερ», είπε ο Μάικλ. «Ο πατέρας πρέπει να το πουλήσει.»

«Δεν πρόκειται να το κάνει.»

«Δεν νομίζω ότι έχει άλλη επιλογή», είπε ο Μάικλ. «Πόσα νομίζεις ότι βγάζει από το κτήμα; Αμφιβάλλω αν ο Ντάνκαν Χάντερ τον είχε σε συνταξιοδοτικό πρόγραμμα, άσε που γερνάει κιόλας.»

«Πάντως, τα καταφέρνουν μια χαρά.»

«Αλήθεια; Δεν καταλαβαίνω πώς.»

Έμειναν για λίγο σιωπηλοί. Ο Σάντι πρόσφερε κι άλλο ποτό στον Μάκλ, εκείνος όμως κούνησε αρνητικά το κεφάλι. «Πρέπει να γυρίσω να δω τι κάνει η Αμίλια.»

Ο Σάντι ήθελε να τον ρωτήσει για την Αμίλια. *Τι σ' έπιασε κι έμπλεξες με μια γυναίκα σαν κι αυτήν;* Ποιο το όφελος όμως; Ήταν παντρεμένοι και είχαν και παιδί. Ο Μάικλ δεν μπορούσε παρά να συμβιβαστεί.

«Θα καταφέρεις να βρεις τον δρόμο;»

Ο Μάικλ γέλασε ξανά. «Ω, έτσι λέω.»

Το πρώτο πράγμα που έκανε ο Σάντι μόλις έμεινε μόνος ήταν να βγάλει το κοστούμι. Έπειτα άρχισε να σκέφτεται όσα είχε πει ο Μάικλ για τα εισοδήματα των γονιών τους και για τις πιθανές συνέπειες. Οι σκέψεις τον κράτησαν ξύπνιο μέχρι αργά. Κάποια στιγμή σηκώθηκε για να φτιάξει καφέ, όμως την υπόλοιπη ώρα καθόταν στην πολυθρόνα της Μίμα και συλλογιζόταν. Θα του άρεσε να συζητήσει τις σκέψεις του με τον Πέρεζ. Ο επιθεωρητής μάλλον θα τον καθησύχαζε, θα του έλεγε ότι ακολουθούσε εντελώς λάθος δρόμο. Ήταν ο Σάντι Γουίλσον και πάντα έπεφτε έξω. Όμως ο Πέρεζ μάλλον θεωρούσε ότι ο Σάντι ήθελε να μείνει μόνος του το βράδυ της κηδείας της γιαγιάς του, γι' αυτό και δεν εμφανίστηκε καθόλου.

Κεφάλαιο 31

Το επόμενο πρωί ο Πέρεζ ξύπνησε από τον ήχο του κινητού του. Για άλλη μια φορά το μυαλό του πήγε στη Φραν και στην Κάσι και αν ήταν ασφαλείς στο Λονδίνο. Η φωνή είχε αγγλική προφορά και ήταν γυναικεία και στην αρχή δεν την αναγνώρισε. Ξαφνικά έχασε τον έλεγχο της φαντασίας του· στο μυαλό του εμφανίστηκαν μακάβριες εικόνες, γεμάτες αίματα και τσακισμένα μέλη. Σκέφτηκε ότι η γυναίκα ήταν νοσοκόμα στα Επείγοντα κάποιου νοσοκομείου. Ή αστυνομικός, ειδικά εκπαιδευμένη στο να μεταφέρει άσχημες ειδήσεις.

«Επιθεωρητά Πέρεζ, συγγνώμη που τηλεφωνώ τόσο νωρίς.»

Με δυσκολία ανακάθισε στο κρεβάτι του και απόδιωξε τις εφιαλτικές εικόνες από το μυαλό του.

«Η Γκουέν Τζέιμς είμαι. Μου ζητήσατε να σας ενημερώσω αν η Χάτι είχε επικοινωνήσει με τον νοσοκόμο της ψυχιατρικής κλινικής που τη φρόντιζε όταν ήταν άρρωστη στο πανεπιστήμιο.»

Επιτέλους, ο Πέρεζ ένιωσε ότι μπορούσε να καταλάβει τι συνέβαινε. «Είχε επικοινωνήσει;»

«Όχι πρόσφατα, δυστυχώς. Όμως ο νοσοκόμος πιστεύει ότι έχει ενδιαφέροντα πράγματα να σας πει. Δεν ήθελε να συζητήσει μαζί μου για την περίπτωση της Χά-

τι.» Η φωνή της ήταν σφιγμένη, κοφτή. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι μάλλον είχε τσακωθεί για το θέμα. Είχε απαιτήσει να μάθει πληροφορίες και ο νοσοκόμος είχε αντισταθεί. Θαρραλέος τύπος.

Η γυναίκα περίμενε υπομονετικά μέχρι να βρει χαρτί και μολύβι ο Πέρεζ, για να γράψει τον αριθμό τηλεφώνου του νοσοκόμου. Το δωμάτιο ήταν κρύο. Το προηγούμενο βράδυ, μετά την κουβέντα με τον Μπέργκλαντ, του είχε φανεί αποπνικτικό και πνιγηρό και είχε κλείσει τη θέρμανση. Τρέμοντας, επέστρεψε στο κρεβάτι για να ολοκληρώσει το τηλεφώνημα. Παρά τη φαινομενική ανυπομονησία της, στο τέλος η Γκουέν δίσταζε να ολοκληρώσει τη συζήτηση.

«Σας βοήθησαν τα γράμματα της Χάτι, κύριε επιθεωρητά;»

«Πολύ. Ευχαριστώ. Θα σας τα επιστρέψουμε το συντομότερο δυνατόν.»

«Όταν μάθετε νέα για τις συνθήκες θανάτου, θα μου πείτε;»

«Φυσικά», της απάντησε. «Φυσικά.» Έκλεισε το τηλέφωνο πριν προλάβει να του κάνει άλλες ερωτήσεις.

Ήταν πολύ νωρίς για να επικοινωνήσει με τον νοσοκόμο. Θα περίμενε τουλάχιστον μέχρι τις εννιά. Στην τραπεζαρία, η Τζιν έστρωνε τα τραπέζια για το πρωινό. «Δεν είχες ύπνο;» του είπε κόβοντας τη γωνία από μια χάρτινη συσκευασία με χυμό, τον οποίο έχυσε σε μια κανάτα. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε πότε ξεκουραζόταν αυτή η γυναίκα. Παρέμενε πίσω από την μπάρα μέχρι να φύγει και ο τελευταίος πελάτης το βράδυ, και το μέρος πάντα έδειχνε

καθαρό το επόμενο πρωί. «Ο Σέντρικ είναι ακόμα στο κρεβάτι. Έμεινε ξύπνιος μέχρι αργά πίνοντας στη μνήμη της Μίμα. Τη συμπαθούσε πάρα πολύ.»

«Πήγαινε καθόλου στο Σέτερ να τη δει;»

«Ναι, κάθε Πέμπτη απόγευμα. Να κουβεντιάσουν για τα περασμένα, όπως μου έλεγε. Μάλλον για να τσιλημπουρδίσουν, λέω εγώ. Η Μίμα ήταν πολύ τσαχπίνα.» Έφυγε βιαστικά για να φτιάξει τον καφέ του.

Ο Σέντρικ εμφανίστηκε την ώρα που ο Πέρεζ τελείωνε το πρόγευμά του. Είχε πρησμένα μάτια και ήταν χλωμός.

«Μη μου πεις ότι ο Πολ Μπέργκλαντ έφυγε με το πρώτο φεριμπότ;» είπε ο Πέρεζ. Σκέφτηκε ότι δεν χρειαζόταν άλλο τον πανεπιστημιακό, τουλάχιστον για την ώρα, όμως δεν ήθελε να του ξεγλιστρήσει χωρίς να το ξέρει.

«Όχι, θα κατέβει αργότερα, είμαι σίγουρος. Δεν συνηθίζει να ξυπνάει νωρίς.»

«Η Μίμα είχε το κατευόδιο που της άξιζε;»

«Φαντάζομαι. Δεν έμεινα και πολύ στο Ούτρα. Με όλους αυτούς που κάθονταν και την επαινούσαν. Όσο ζούσε, έναν καλό λόγο δεν είχαν να πουν για κείνη. Γύρισα εδώ να πιω με την ησυχία μου μερικά ποτηράκια στη μνήμη της. Θα μου λείψει.» Ο Σέντρικ σήκωσε το βλέμμα και κοίταξε τον Πέρεζ. Το δέρμα γύρω από τα μάτια του ήταν χαλαρό και ζαρωμένο σαν διπλωμένο καστόρινο ύφασμα. «Μου φαίνεται πολύ περίεργο, δύο πτώματα σ' ένα τόσο μικρό νησί. Τι γυρεύεις εδώ πέρα, Τζίμι; Τι συμβαίνει;»

Τρία πτώματα, σκέφτηκε ο Πέρεζ. *Είναι και τα οστά που βρέθηκαν στο Σέτερ.*

«Δουλεύω για την εισαγγελέα· κάνω μια έρευνα για λογαριασμό της σχετικά με τον ξαφνικό θάνατο της Χάτι Τζέιμς.»

«Α, μάλιστα.»

«Έχεις τίποτα να μου πεις, Σέντρικ; Κάτι που πρέπει να ξέρω για τη Μίμα Γουίλσον και το Σέτερ; Κάτι περίεργο που να έχει συμβεί εκεί;»

«Τίποτα πρόσφατο, Τζίμι. Εδώ και τουλάχιστον εξήντα χρόνια.»

«Τι συνέβη πριν από εξήντα χρόνια;»

«Μιλάμε για παλιές ιστορίες. Δεν υπάρχει λόγος να χάνεις την ώρα σου.»

«Για δοκίμασε.»

Ο Σέντρικ έκανε μια παύση και τελικά αποφάσισε να μιλήσει.

«Στο Λεωφορείο των Σέτλαντ εμπλέκονταν τρεις άντρες από το Γουόλσι.» Κοίταξε τον Πέρεζ για να βεβαιωθεί ότι ο επιθεωρητής γνώριζε σε τι αναφερόταν. «Εκείνοι που επισκεύαζαν τα σκάφη και φρόντιζαν να είναι σε καλή κατάσταση για να βγαίνουν στη θάλασσα ήταν κυρίως απ' το Σκάλογουεϊ. Όμως, όταν ο Χάουερθ, ο επικεφαλής αξιωματικός του Ναυτικού, αποφάσισε ότι οι Νορβηγοί χρειάζονταν μικρές βάρκες για να παίρνουν τους πράκτορες και να συνεχίζουν την πορεία τους στα φιορδ, ήρθε στο Γουόλσι για να του τις φτιάξουν. Μιλάμε για εξειδικευμένη δουλειά· οι βάρκες έπρεπε να μοιάζουν με τις νορβηγικές. Ήταν ζήτημα ζωής και θανάτου. Ο ένας ήταν ο Τζέρι Γουίλσον, σχολιαρόπαιδο ακόμα, πολύ μικρός για να καταταγεί, αλλά ο καλύτερος ναυτικός της γενιάς του. Ο άλλος ήταν ο πατέρας μου, που τον έλεγαν Σέντρικ Έρ-

βιν σαν και του λόγου μου. Και ο τρίτος ήταν ο γερο-Άντι Κλόστον, ο πατέρας του Άντριου.»

«Δηλαδή ο σύζυγος της Μίμα, ο πατέρας σου και ο παππούς του Ρόναλντ;»

«Ακριβώς. Αν και ο Τζέρι δεν είχε παντρευτεί ακόμα τη Μίμα. Τα 'χαν φτιάξει, αλλά ήταν πολύ μικροί για να παντρευτούν.»

Ο Πέρεζ δεν είπε τίποτα. Ο Σέντρικ μάλλον προτιμούσε να πει την ιστορία με τον τρόπο του και ο Πέρεζ τού είχε πει ότι δεν βιαζόταν. Προσπαθούσε να μη σκέφτεται τον αριθμό τηλεφώνου του νοσοκόμου στο σημειωματάριο στο δωμάτιό του ούτε να φαντάζεται τι θα μπορούσε να του πει.

Ο Σέντρικ ξεκίνησε να μιλάει. «Πάντα ακούγονταν φήμες για το Σέτερ. Υπήρχαν κάποια περίεργα βουναλάκια στο κτήμα, εκεί που έσκαβε η νεκρή κοπελιά. Τίποτα δεν φύτρωνε σ' εκείνα τα σημεία. Τα πιτσιρίκια έλεγαν ότι εκεί έμεναν ξωτικά, ενώ ακόμα και οι μεγάλοι πίστευαν ότι η Μίμα ήταν λιγάκι μάγισσα.» Έκανε μια παύση και έκλεισε τα σάρκινα πτερύγια πάνω απ' τα μάτια του.

«Τι σχέση έχει αυτό με το Λεωφορείο;»

«Λένε ότι εκεί είναι θαμμένος ένας Νορβηγός. Μ' αυτή την ιστορία μεγάλωσα, αν και ο πατέρας μου πάντα το αρνιόταν. Ένας πράκτορας που είχε δώσει πληροφορίες στους Γερμανούς, οδηγώντας στον θάνατο κάποιους συμπατριώτες του.»

«Και οι άντρες του Γουόλσι πήραν τον νόμο στα χέρια τους;»

«Έτσι λέει ο κόσμος. Ένας από εκείνους που σκοτώθηκαν ήταν καλός φίλος του Τζέρι Γουίλσον. Τον συνέλαβαν μέσα σε μια απ' τις βάρκες που είχαν φτιαχτεί στο Γουόλσι. Ο πατέρας μου δεν μιλούσε ποτέ γι' αυτό, όμως υπήρχαν φήμες όταν ήμουν μικρός.» Μόλις τότε άνοιξε ξανά τα μάτια του ο Σέντρικ, πολύ αργά. Έκανε μια σύντομη παύση πριν συνεχίσει. «Άκουσα ότι στο Σέτερ βρήκαν κάποια οστά. Ένα κομμάτι από κρανίο, άκουσα, και μερικά άλλα.»

«Μιλάμε για παλιά οστά», είπε ο Πέρεζ. «Πριν από τότε.» *Είναι όντως έτσι;* αναρωτήθηκε. *Δεν το ξέρω. Εξήντα χρόνια είναι μεγάλο διάστημα. Θα μπορούσαμε να καταλάβουμε τη διαφορά; Μήπως τα οστά από ένα σώμα που θάφτηκε στη διάρκεια του πολέμου δείχνουν ίδια με εκείνα που θάφτηκαν εκατοντάδες χρόνια πριν;*

«Ορίστε, λοιπόν», είπε ο Σέντρικ, που ξαφνικά φάνηκε να ζωηρεύει. «Φήμες ήταν και τίποτα παραπάνω.»

«Πώς πέθανε ο Τζέρι Γουίλσον;» ρώτησε ο Πέρεζ.

«Στη θάλασσα. Ναυτικό ατύχημα. Έπεσε σε μια απίστευτη καταιγίδα. Η Μίμα κατέρρευσε. Ήταν ερωτευμένοι από πιτσιρίκια.» Ο Σέντρικ έκανε άλλη μια παύση. «Από μικρή ήταν ατίθαση. Το Σέτερ ήταν δικό της, όχι του Τζέρι. Έμενε εκεί από μωρό παιδί, μαζί με τη γιαγιά της. Και οι δυο γονείς της Μίμα είχαν πεθάνει όταν ήταν πολύ μικρή. Όταν παντρεύτηκαν, ο Τζέρι πήγε να μείνει μαζί τους και, μετά τον θάνατο της γιαγιάς, το κληρονόμησαν. Κι αυτό προκάλεσε ζήλιες. Δύο νεαρά παιδιά με δικό τους κτήμα. Οι νησιώτες δεν συμπαθούσαν ιδιαίτερα τη Μίμα, ειδικά οι γυναίκες. Βλέπεις, δεν προσπάθη-

σε ποτέ της να προσαρμοστεί. Τότε τα πράγματα ήταν αλλιώς: οι άνθρωποι ήταν αναγκασμένοι να συνεργάζονται για να τα βγάλουν πέρα. Οι άντρες πήγαιναν για ψάρεμα και οι γυναίκες έκαναν τις περισσότερες δουλειές στα κτήματα. Η Μίμα ήταν δυνατή και γυμνασμένη –έκοβε την τύρφη και λίχνιζε το σιτάρι το ίδιο καλά με έναν άντρα–, όμως δεν είχε ποτέ αυτό που ονομάζουμε σήμερα ομαδικό πνεύμα. Αν δεν είχε όρεξη να δουλέψει, έμενε σπίτι μπροστά στη φωτιά.» Ο Σέντρικ σταμάτησε για να βάλει καφέ στην κούπα του από την καφετιέρα στο τραπέζι του Πέρεζ.

«Και όταν πνίγηκε ο Τζέρι κι έμεινε ξανά μόνη, αποτελούσε απειλή για όλες τις γυναίκες του νησιού. Ήταν μια όμορφη κοπέλα με δικό της σπίτι και δικά της κτήματα και φοβόντουσαν ότι οι άντρες τους θα το έσκαγαν μαζί της. Όμως εκείνη ήταν ακόμα ερωτευμένη με τον Τζέρι –με την ανάμνησή του, έστω. Είχε πολλές προτάσεις αλλά δεν ξαναπαντρεύτηκε. Της άρεσε πολύ η ανεξαρτησία της και δεν ήθελε να τη χάσει.»

«Αν και δεν ήταν τόσο αρεστή, μου κάνει εντύπωση που τόσοι άνθρωποι πήγαν στην κηδεία της.»

«Α», είπε ο Σέντρικ, «δεν θα 'χαναν με τίποτα κάτι τέτοιο. Στην εποχή της, ήταν ένα είδος διασημότητας. Και όλοι οι νέοι τη συμπαθούσαν. Οι άνθρωποι της γενιάς της είχαν το πρόβλημα.»

«Πώς τα πήγαινε με την Έβελιν;»

Ο Σέντρικ τού έριξε ένα κοφτό βλέμμα κάτω από τα φουσκωμένα βλέφαρα. «Ας πούμε ότι δεν ήταν ποτέ στο ίδιο μήκος κύματος. Αφότου πνίγηκε ο Τζέρι, η Μίμα δεν είχε παρά μόνο τον Τζόζεφ. Το αντράκι της –έτσι τον έλε-

γε. Δεν υπήρχε περίπτωση να δει με καλό μάτι όποια θα της τον έκλεβε. Η Μίμα έπρεπε να είχε ξαναπαντρευτεί. Δεν είχε την ιδιοσυγκρασία της εργένισσας.»

«Ήσουν ένας από κείνους που της έκαναν πρόταση γάμου;»

Ο Σέντρικ γέλασε ξανά. «Δεν ήμουν τόσο χαζός. Θα σκεφτόταν ότι ήμουν πολύ κακομοίρης σε σύγκριση με τον Τζέρι της. Όλοι στα Σέτλαντ ήξεραν ότι ήταν πολύ όμορφος άντρας.»

«Πιστεύεις ότι όσα έγιναν τόσα χρόνια πριν θα μπορούσαν να σχετίζονται με τον θάνατο της Μίμα;»

«Όχι βέβαια», είπε ο Σέντρικ. «Πώς είναι δυνατόν;»

Ο Πέρεζ τον κοίταξε, αμφιβάλλοντας αν πραγματικά το εννοούσε, όμως ο Σέντρικ γύρισε από την άλλη και πήγε στην κουζίνα.

Ο Μαρκ Έβανς, ο νοσοκόμος της ψυχιατρικής κλινικής, είπε ότι έπρεπε πρώτα να βεβαιωθεί ότι ο Πέρεζ ήταν αυτός που έλεγε: «Η κυρία Τζέιμς είναι δημόσιο πρόσωπο. Δεν θέλω να βρει τον μπελά της από τους δημοσιογράφους. Το καταλαβαίνετε, έτσι;» Είχε απαλή, χαλαρή φωνή και προφορά άγνωστη στον Πέρεζ. Επαρχιακή. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε αν είχε μεγαλώσει σε αγρόκτημα· κάτι τέτοιο θα τους πρόσφερε ένα σημείο επαφής, όμως δεν ένιωθε άνετα για να τον ρωτήσει. Αντ' αυτού, του είπε να τηλεφωνήσει στο αστυνομικό τμήμα του Λέρικ. «Θα επιβεβαιώσουν τον αριθμό του κινητού μου.»

Κι έπειτα περίμενε, κοιτώντας έξω στο λιμάνι, μέχρι να χτυπήσει ξανά το κινητό του. Μετά την εικόνα εγκατάλειψης της προηγούμενης μέρας, το μέρος είχε επιστρέψει

σε φυσιολογικούς ρυθμούς. Τα αυτοκίνητα σχημάτιζαν ουρά για το φεριμπότ και δυο τρεις ψαράδες ετοίμαζαν μια μικρή τράτα, για να βγουν για ψάρεμα. Φαντάστηκε ότι ο Νορβηγός φίλος του Τζέρι Γουίλσον χρησιμοποιούσε κάποια βάρκα ανάλογου μεγέθους για να πηγαίνει στη Νορβηγία.

Το τηλέφωνό του χτύπησε, διακόπτοντας ονειροπολήσεις για πολεμικές περιπέτειες, γκρίζες θάλασσες και τεράστια κύματα. Δεν ήταν από τη φύση του θαρραλέος και σκέφτηκε ότι δεν θα είχε το τσαγανό να προσφερθεί εθελοντικά για το Λεωφορείο των Σέτλαντ.

«Στενοχωρήθηκα πολύ όταν έμαθα ότι η Χάτι πέθανε», είπε ο Μαρκ. «Τη θυμάμαι καλά.»

«Αναρωτιόμουν αν είχε επικοινωνήσει πρόσφατα μαζί σας, μα η κυρία Τζέιμς είπε πως δεν το είχε κάνει.»

«Όχι. Θα μπορούσε όμως να είχε επικοινωνήσει με κάποιον άλλον ειδικό. Ο παθολόγος της θα ξέρει. Ακόμα κι όταν ήταν άρρωστη, είχε ασυνήθιστη επίγνωση για όσα της συνέβαιναν. Πιστεύω ότι θα είχε συνειδητοποιήσει ότι χρειαζόταν βοήθεια. Αν ήταν τόσο απελπισμένη ώστε να αυτοκτονήσει.»

Ο Πέρεζ διέκρινε μια αβεβαιότητα στη φωνή του. «Σας εξέπληξε όταν μάθατε ότι αυτοκτόνησε;»

«Ναι. Ήταν ιδιαίτερα ευφυής. Πίστευα ότι είχε κατανοήσει τις στρατηγικές προκειμένου να αντιμετωπίσει την κατάθλιψή της. Και ήξερε ότι η φαρμακευτική αγωγή τη βοηθούσε. Δεν την αρνήθηκε ποτέ. Υπήρξε κάποιο γεγονός που την αναστάτωσε, κάτι πολύ σοβαρό, που προκάλεσε την απόπειρα αυτοκτονίας;»

«Απ' όσο γνωρίζουμε, όχι.» Ο Πέρεζ έκανε μια παύση. «Δεν έχουμε αποκλείσει την πιθανότητα ο θάνατός της να οφείλεται σε άλλα αίτια. Ερευνώ το ζήτημα για λογαριασμό της γενικής εισαγγελέως. Σας ευχαριστώ που βρήκατε χρόνο να μου μιλήσετε.»

«Σκέφτηκα πως έπρεπε να μάθετε ότι πριν από τέσσερα χρόνια η Χάτι είχε πέσει θύμα βιασμού», είπε ο Έβανς. «Μπορεί να μην έχει σχέση, όμως θεώρησα σημαντικό να σας το πω.»

«Δεν υπάρχει κάτι σχετικό στους φακέλους μας.» Μόλις το είπε, ο Πέρεζ αναρωτήθηκε αν ήταν όντως έτσι. Είχαν ελέγξει το ποινικό μητρώο της Χάτι. Η διαδικασία ήταν τυπική, αλλά αν η ίδια ήταν το θύμα μιας εγκληματικής ενέργειας, θα υπήρχε καταγραφή του περιστατικού;

«Δεν το κατήγγειλε στην αστυνομία», είπε ο Έβανς.

«Γιατί;»

«Για διάφορους λόγους. Δύο χρόνια νωρίτερα είχε υποστεί μια σοβαρή καταθλιπτική κρίση. Ακολούθησαν ορισμένα ψυχωσικά επεισόδια. Θεωρούσε ότι δεν θα την πίστευαν. Μπορεί και να ένιωθε ότι έφταιγε εκείνη. Δεν ήθελε να μιλήσει καν στη μητέρα της γι' αυτό.»

Με την ήρεμη, καθησυχαστική φωνή του ο Έβανς περιέγραψε το περιστατικό, έτσι όπως είχε καταλάβει ότι συνέβη. Ήταν φανερά θυμωμένος. Αφού ολοκλήρωσε, ο Πέρεζ μπορούσε να καταλάβει τον λόγο.

«Καταλαβαίνετε ότι δεν υπάρχουν αποδείξεις», είπε ο Πέρεζ. «Ακόμα και τότε μπορεί να μην κατάφερναν να στοιχειοθετήσουν την υπόθεση.»

«Το καταλαβαίνω», είπε ο Έβανς. «Μπορεί και να μην έπρεπε να σας το πω. Είναι εξαιρετικά αντιεπαγγελματικό. Δεν μπορούσα να το συζητήσω με την κυρία Τζέιμς. Απλώς ήθελα να το ξέρετε. Άλλωστε η Χάτι δεν βρίσκεται πια εδώ για να σας το πει η ίδια.»

Κεφάλαιο 32

Ο Σάντι ξύπνησε νωρίς. Είχε κοιμηθεί στο ψηλό διπλό κρεβάτι της Μίμα. Η Έβελιν του είχε δώσει καθαρά σεντόνια, όμως οι κουβέρτες ήταν της Μίμα. Μύριζαν καπνό τύρφης και υγρασία, όπως και το υπόλοιπο σπίτι. Το κατωσέντονο είχε ζαρώσει άβολα κάτω από το σώμα του. Ποτέ δεν έμαθε να στρώνει το κρεβάτι με τον κλασικό τρόπο. Προτιμούσε τα σεντόνια με το λάστιχο και τα παπλώματα.

Στον τοίχο μπροστά του υπήρχε μια φωτογραφία που την πρόσεχε για πρώτη φορά. Δύο γυναίκες που κατηφόριζαν σ' έναν χωματόδρομο. Είχε τραβηχτεί στο Γουόλσι, πριν όμως φτιαχτούν οι δρόμοι. Στις πλάτες τους είχαν τα καλάθια που χρησιμοποιούνταν για τη μεταφορά της τύρφης και ήταν τόσο γεμάτα, που διέκρινε τα κομμάτια της να προβάλλουν πάνω από τους ώμους τους. Φορούσαν παλιομοδίτικα καπέλα, φούστες που έφταναν κάτω από το γόνατο και χοντρές μπότες. Και καθώς περπατούσαν, έπλεκαν· τα κουβάρια ήταν χωμένα στις τσέπες της ποδιάς, οι αγκώνες τους κολλημένοι στο σώμα τους. Χαμογελούσαν προς τον φακό, έχοντας στηθεί για μια στιγμή, ωστόσο καταλάβαινες πως οι βελόνες θα άρχιζαν να κινούνται ξανά μόλις τελείωνε η λήψη. Ο Σάντι αναρωτήθηκε αν έπλεκαν επειδή το διασκέδαζαν, επειδή το μάζεμα

της τύρφης ήταν βαρετό ή επειδή ήταν τόσο πολυάσχολες, που αυτή ήταν η μόνη διαθέσιμη ώρα μέσα στη μέρα για να πλέξουν ρούχα για τα παιδιά τους. Ή αν το έκαναν για να βγάλουν χρήματα. Ο Σάντι σκέφτηκε πως κάπως έτσι έκανε και η μητέρα του. Όχι ακριβώς όπως οι γυναίκες στην παλιά φωτογραφία, σίγουρα πάντως ασχολιόταν με διάφορα πράγματα ταυτόχρονα, επειδή στην Έβελιν άρεσε να είναι δραστήρια και επειδή έπρεπε να φροντίζει για να μη διαλυθεί η οικογένεια.

Έμεινε ξαπλωμένος αρκετή ώρα παρατηρώντας τη φωτογραφία. Είχε την εντύπωση ότι καμία από τις δύο γυναίκες δεν ήταν η Μίμα. Είχε υπάρξει πολύ πιο όμορφη και από τις δύο, ενώ ποτέ της δεν έπλεκε. «Δεν έχω την απαιτούμενη υπομονή», είχε πει όταν τη ρώτησε μικρός γιατί δεν έπλεκε όπως οι υπόλοιπες γιαγιάδες. Αμέσως μετά σκέφτηκε τον πατέρα του, που πήγαινε στο σχολείο με βρόμικα ρούχα επειδή η Μίμα δεν είχε ούτε την υπομονή να πλένει. Εκείνη τη στιγμή ο Σάντι σκέφτηκε ότι δεν θα προτιμούσε να έχει για μητέρα του τη Μίμα· τουλάχιστον η Έβελιν πάντα τους τάιζε καλά και τους είχε καθαρούς.

Ο Μάικλ και η οικογένειά του θα επέστρεφαν στο Εδιμβούργο με την απογευματινή πτήση. Η Έβελιν και ο Τζόζεφ θα πήγαιναν στο αεροδρόμιο του Σάμπρο για να τους ξεπροβοδίσουν. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι έτσι θα είχε την ευκαιρία να πάει στο Ούτρα και να ρίξει μια ματιά στο σπίτι απαλλαγμένος από τις ερωτήσεις των δικών του. Η ανησυχία του για όσα συνέβαιναν εκεί είχε αυξηθεί τις τελευταίες μέρες. Τα λόγια του Μάικλ για το μέλλον των γονιών τους την είχαν κάνει ακόμα πιο έντονη. Σκέφτηκε

ότι ίσως ήταν η αιτία της νευρικότητας του πατέρα του –ένα ακαθόριστο άγχος επειδή τα πράγματα δεν πήγαιναν και τόσο καλά.

Στην κουζίνα της Μίμα έφτιαξε καφέ και πήρε τον Πέρεζ στο κινητό. Την προηγούμενη μέρα δεν είχε δει καθόλου τον επιθεωρητή και ένιωθε αποκομμένος από την υπόθεση. Του άρεσε που είχε βρεθεί στο κέντρο των γεγονότων στη διάρκεια της έρευνας, που είχε φροντίσει να υπάρξουν εξελίξεις. Η γραμμή ήταν κατειλημμένη. Πήρε τον καφέ του και βγήκε έξω. Ένιωσε το τσίμπημα της πείνας. Η μητέρα του θα ετοίμαζε πρωινό για όλη την οικογένεια στο Ούτρα, όμως δεν ήταν σε θέση να το υποστεί όλο αυτό: το μωρό να κλαψουρίζει, τον Μάικλ να λέει πόσο καλά τα πήγαινε στη δουλειά, την Αμίλια να το παίζει αγία. Επέστρεψε μέσα, βρήκε ένα παλιό πακέτο με μπισκότα βουτύρου στο ντουλάπι και τηλεφώνησε ξανά στον Πέρεζ.

Αυτή τη φορά απάντησε. «Σάντι. Πώς πάνε τα πράγματα;»

«Αρκετά καλά.» Ήθελε να συζητήσει με τον Πέρεζ για τις ανησυχίες του σχετικά με την κατάσταση στο Ούτρα, εκείνη τη στιγμή όμως δεν έβρισκε τις κατάλληλες λέξεις. Άλλωστε ήταν κάτι που μάλλον έπρεπε να το αντιμετωπίσει μόνος του.

Υπήρξε μια σύντομη παύση προτού μιλήσει ο Πέρεζ ξανά.

«Είχε μιλήσει ποτέ η Μίμα για το Λεωφορείο των Σέτλαντ;»

«Σ' εμένα όχι.» Φυσικά, ο Σάντι είχε ακούσει τις ιστορίες, αλλά ποτέ δεν είχε δώσει ιδιαίτερη σημασία στις αναμνήσεις των ηλικιωμένων. Όλα έμοιαζαν να έχουν συμ-

βεί πολύ παλιά, να μην έχουν καμία σχέση με το σήμερα. Θα μπορούσαν κάλλιστα να ήταν ιστορίες για ξωτικά. Το ξαφνικό ενδιαφέρον του Πέρεζ τον έκανε ν' απορήσει.

«Φαίνεται πως ο πατέρας του θείου σου, του Άντριου, είχε βοηθήσει να φτιαχτούν οι βάρκες που μετέφεραν τα νορβηγικά σκάφη που διέσχιζαν τη Βόρεια Θάλασσα.»

«Ναι, το είχα ακούσει.»

«Πιστεύεις ότι ο Άντριου θα ξέρει κάτι σχετικά;»

«Φαντάζομαι πως ναι. Πάντα τον ενδιέφερε οτιδήποτε σχετικό με τη θάλασσα.»

«Θα σου έλεγε όσα ξέρει;»

«Μπορεί. Μερικές μέρες μιλάει περισσότερο από άλλες. Θυμάται καλύτερα όσα συνέβησαν πολύ παλιά, παρά όσα έγιναν χθες.»

«Θα σου μιλούσε ακόμα κι αν ήμουν εγώ εκεί;»

«Έτσι νομίζω.»

«Πρέπει να τον ρωτήσουμε αν στο Σέτερ είναι θαμμένος ένας Νορβηγός.» Στη συνέχεια ο Πέρεζ εξήγησε γιατί έπρεπε να γίνει αυτή η ερώτηση, αλλά ο Σάντι δεν κατάλαβε ακριβώς τη σύνδεση με τους θανάτους της Χάτι και της Μίμα. Ωστόσο χάρηκε που θα έκανε κάτι δημιουργικό στον ελεύθερο χρόνο του σήμερα το πρωί. Είχε μια δικαιολογία για να μείνει μακριά από το Ούτρα μέχρι να φύγουν οι δικοί του για το Σάμπρο· δεν θα χρειαζόταν να υποκριθεί ότι στενοχωριόταν που ο Μάικλ και η Αμίλια έφευγαν τόσο σύντομα.

Η θεία του, η Τζάκι, μάλλον τους είχε δει να ανεβαίνουν στον λόφο, αφού έσπευσε να ανοίξει την πόρτα πριν φτάσουν στο σπίτι.

«Περάστε», είπε. «Περάστε. Περάστε.» Ο Σάντι αναρωτήθηκε γιατί χαιρόταν τόσο που τους έβλεπε και τότε θυμήθηκε πόσο κοινωνική ήταν προτού αρρωστήσει ο Άντριου. Το σπίτι ήταν πάντα γεμάτο κόσμο. Όταν ήταν μικροί, πάντοτε μαζεύονταν στο σπίτι των Κλόστον· η Τζάκι καλωσόριζε τους πάντες, άσχετα από τη φασαρία ή την αναστάτωση που προκαλούσαν. Της άρεσε να τους έχει στο σπίτι, ακόμα κι όταν ήταν έφηβοι, τότε που έπιναν μπίρες κι άκουγαν δυνατά μουσική. Ο Άντριου τους είχε αγοράσει κανονικό τραπέζι μπιλιάρδου. Σίγουρα δεν της ήταν εύκολο. Με τον Άντριου είχαν χτίσει αυτό το τεράστιο σπίτι, που ήταν ιδανικό για γλέντια, και τώρα κυκλοφορούσε μόνη της εκεί μέσα και δεν είχε κανέναν για να μιλήσει.

Πήγαν στην κουζίνα και σε χρόνο μηδέν τους ετοίμασε καφέ κι ένα πιάτο με τραγανά μπισκότα. Ο Άντριου καθόταν στη συνηθισμένη του θέση μπροστά στη Ρέιμπερν.

«Λυπάμαι που δεν καταφέραμε να έρθουμε στην κηδεία», είπε η Τζάκι. «Ο Άντριου δεν ένιωθε καθόλου καλά. Δεν ήθελε να βγει από το σπίτι. Άκουσα όμως ότι πήγε πολύ καλά.» Δεν ρώτησε γιατί ήταν εδώ ο Πέρεζ, μα του έριχνε ματιές γεμάτες καχυποψία.

«Ναι», είπε ο Σάντι. «Πολύ καλά.» Τώρα που βρισκόταν εδώ, δεν ήταν σίγουρος πώς θα εξηγούσε την παρουσία του Πέρεζ ή πώς θα κατάφερνε τον μεγαλόσωμο άντρα να μιλήσει. Η Τζάκι συχνά συμπεριφερόταν λες και ο άντρας της δεν ήταν στο δωμάτιο ή σαν να ήταν κουφός. Ο Σάντι στράφηκε προς τον θείο του. «Αισθάνεσαι κάπως καλύτερα σήμερα;»

Ο Άντριου έμεινε να τον κοιτάζει κι έπειτα κατένευσε κοφτά.

«Κοίτα», είπε η Τζάκι. «Μια που είσαι εδώ, σε πειράζει να μείνεις με τον θείο σου μέχρι να πεταχτώ στο μαγαζί; Μου 'χει τελειώσει το αλεύρι. Δεν θέλω να τον αφήσω μόνο του.» Κοίταξε ξανά τον Πέρεζ. «Αν δηλαδή δεν θέλετε να με ρωτήσετε κάτι.»

«Όχι», είπε χαλαρά ο Πέρεζ. «Θέλαμε να κουβεντιάσουμε με τον Άντριου. Να μιλήσουμε για τα περασμένα. Τίποτα ιδιαίτερο. Μπορείς να πηγαίνεις.»

Ο Σάντι ήξερε ότι ήταν τυχεροί, αφού θα μπορούσαν να μιλήσουν στον θείο του χωρίς να κρυφακούει η Τζάκι, παρ' όλα αυτά ήταν νευρικός. Ο Πέρεζ περίμενε από εκείνον να πείσει τον θείο του να τους εμπιστευτεί και δεν ήταν σίγουρος ότι θα ήταν εύκολο. Ο κόσμος έλεγε πως το μυαλό του Άντριου δεν είχε επηρεαστεί από το εγκεφαλικό, μόνο η ομιλία και η βραχύβια μνήμη του, όμως ο Σάντι πίστευε ότι είχε αλλάξει αρκετά. Πριν από το εγκεφαλικό ο Άντριου ήταν φωνακλάς και δυνατός και λάβρος. Ανταγωνιστικός. Ο Σάντι τον θυμόταν στο γήπεδο του γκολφ, να βρίζει εξαιτίας μιας κακής βολής. Όταν ήταν μικρός, ο Σάντι φοβόταν λιγάκι τον θείο του.

Για μερικές στιγμές έμειναν σιωπηλοί. Κατόπιν άκουσαν την Τζάκι να κλείνει με δύναμη την εξώπορτα και τον βρυχηθμό του Audi, που διέσχιζε το μονοπάτι για να βγει στον δρόμο.

«Από δω ο Τζίμι Πέρεζ», είπε ο Σάντι. «Ο προϊστάμενός μου. Δεν σε πειράζει ν' ακούσει την κουβέντα μας, έτσι δεν είναι;»

Ακολούθησε μια παύση κι ένα κοφτό αρνητικό κούνημα του κεφαλιού.

«Ο πατέρας σου ήξερε όσους συμμετείχαν στο Λεωφορείο των Σέτλαντ, έτσι; Τους έφτιαχνε βάρκες;» Ο Σάντι είχε μόλις δαγκώσει ένα μπισκότο που ήταν πιο τραγανό απ' όσο περίμενε και μερικά ψίχουλα πετάχτηκαν από το στόμα του όταν μίλησε. Κοκκίνισε και αναρωτήθηκε τι θα σκεφτόταν ο Πέρεζ για την αδεξιότητά του.

Ο Άντριου συνέχισε να τον παρατηρεί και στη συνέχεια έγνεψε καταφατικά.

«Σου μίλησε ποτέ γι' αυτό;»

«Έφτιαχναν τις ξύλινες βάρκες που χρησιμοποιούσαν οι Νορβηγοί όταν πήγαιναν στη χώρα τους.»

«Υπεύθυνη δουλειά», είπε ο Πέρεζ. «Σίγουρα ήξεραν ότι απ' αυτές εξαρτιόντουσαν οι ζωές των Νορβηγών.»

Ο Άντριου τον κοίταξε και κατένευσε ξανά. «Τα παιδιά απ' το Γουόλσι έβγαιναν με τις βάρκες στα ανοιχτά, για να τις δοκιμάσουν.»

«Πρέπει να ήταν τρομακτικό, να βρίσκονται εκεί έξω μ' ένα τόσο δα βαρκάκι.»

«Ήταν νέοι», είπε ο Άντριου. «Ριψοκίνδυνοι. Πίστευαν ότι θα ζούσαν αιώνια. Και ήταν καλοί φίλοι.» Κολλούσε περιστασιακά σε κάποια λέξη, ήξερε όμως τι ήθελε να πει.

«Και ο Τζέρι ήταν μαζί τους. Ο Τζέρι της Μίμα.»

«Μικρό παιδί ήταν. Πιο ριψοκίνδυνος απ' όλους, σύμφωνα με τον πατέρα μου.»

«Άκουσες ότι βρήκαν κάποια παλιά οστά στο Σέτερ;»

Αυτή τη φορά η παύση κράτησε τόση ώρα, που ο Σάντι νόμισε ότι ο Άντριου δεν είχε ακούσει.

«Δεν μου λένε πια όσα συμβαίνουν.»

«Τα βρήκε η κοπέλα από το πανεπιστήμιο.»

«Εκείνη που πέθανε;» Αυτή τη φορά η αντίδραση ήταν άμεση και τόσο απότομη, που ο Σάντι ξαφνιάστηκε. Θεωρούσε ότι ο θάνατος της Χάτι δεν είχε καταγραφεί στο μυαλό του θείου του.

«Βρήκε ένα κρανίο», είπε. «Δηλαδή το βρήκε η μητέρα μου, που δούλευε εκεί ως εθελόντρια. Και μετά η άλλη κοπέλα, η Σόφι, βρήκε τα υπόλοιπα.»

Ακολούθησε μια παύση. Ο Άντριου σήκωσε την κούπα με τον κρύο καφέ στα χείλη του και ρούφηξε ηχηρά.

«Ο προϊστάμενός μου σκέφτηκε ότι τα οστά μπορεί να είναι από εκείνη την περίοδο», είπε ο Σάντι. «Ότι μπορεί να ανήκουν σε κάποιον Νορβηγό. Σου μίλησε ποτέ ο πατέρας σου για κάτι τέτοιο;»

Ο Άντριου στράφηκε προς τον Πέρεζ. «Γιατί θέλεις να μάθεις; Γιατί είσαι ακόμα εδώ αν η κοπέλα αυτοκτόνησε;»

«Α, ξέρεις πώς είναι αυτά», είπε ο Πέρεζ. «Πρέπει να γράψω αναφορές, να συμπληρώσω έγγραφα.»

Ο Άντριου συγκατένευσε, δείχνοντας καθησυχασμένος. «Κάπως έτσι κατέληξαν τα πράγματα και στην αλιεία.»

«Λοιπόν, σου μίλησε ποτέ ο πατέρας σου για τον νεκρό Νορβηγό;»

Άλλη μια παύση. Ο Άντριου φάνηκε να βυθίζεται σε σκέψεις. «Το είχε αναφέρει.» Ακολούθησε ένα φευγαλέο χαμόγελο, που θύμισε στον Σάντι πώς ήταν ο θείος του πριν από το εγκεφαλικό. Η ψυχή κάθε γλεντιού, ο άνθρωπος που αστειευόταν διαρκώς, ο χορευτής. Γέμιζε ολόκληρο τον χώρο με το γέλιο του. Έπινε περισσότερο από

οποιονδήποτε άλλο στο νησί και παρέμενε όρθιος. «Μετά από μερικά ποτά άρχιζε να μιλάει για τον πόλεμο.»

«Τι έλεγε;»

«Ότι χεζόταν πάνω του κάθε φορά που έβγαινε να δοκιμάσει μια βάρκα. Ότι ίσως και να χρωστούσε τη ζωή του στον Τζέρι Γουίλσον.»

Ο Σάντι είχε μια έκλαμψη. Κάτι που διέκρινε στη φωνή του Άντριου. «Γι' αυτό κράτησε το στόμα του κλειστό για τον νεκρό Νορβηγό;»

Ο Άντριου σήκωσε το βλέμμα και τον κοίταξε. «Γιατί, μίλησε κανείς άλλος;» Άλλη μια υπενθύμιση του παλιού Άντριου, που γινόταν τρομακτικός όταν θύμωνε.

«Όχι.» Απλώς έμαθα μερικά κόλπα από τον Πέρεζ. «Θα μου πεις τι έγινε;»

«Πού να ξέρω; Δεν ήμουνα εκεί.»

«Σίγουρα θυμάσαι τις ιστορίες του πατέρα σου.»

«Μπορεί και να μην πρέπει να ειπωθούν.»

«Δύο άνθρωποι πέθαναν», είπε ο Σάντι. «Πρέπει να μπει ένα τέλος. Κι αν δεν ανακαλύψουμε τι έγινε, ο κόσμος θα συνεχίσει να πιστεύει ότι ο Ρόναλντ πυροβόλησε τη Μίμα.»

«Πολύ γρήγορα θα το ξεχάσουν.»

«Έτσι λες;» επέμεινε ο Σάντι. «Και η γυναίκα του;»

Ο Άντριου έμεινε ξανά σιωπηλός για τόση ώρα, που ο Σάντι σκέφτηκε ότι η Τζάκι θα επέστρεφε όπου να 'ναι από το μαγαζί.

«Ξέρω μόνο ό,τι μου είπε ο πατέρας μου», είπε τελικά ο Άντριου. «Δεν ξέρω αν είναι αλήθεια. Νομίζω ότι είναι αλήθεια, αλλά δεν είμαι σίγουρος.»

«Το καταλαβαίνω. Παλιές ιστορίες. Ποιος ξέρει τι να πιστέψει;»

«Λένε ότι ο Τζέρι Γουίλσον σκότωσε έναν Νορβηγό.»

«Το έχω ακούσει. Επειδή πρόδωσε κάποια παιδιά από τα Σέτλαντ στους Γερμανούς.»

«Όχι», είπε ο Άντριου. «Αυτή ήταν η ιστορία που σκαρφίστηκαν όταν ο κόσμος άρχισε να κάνει ερωτήσεις. Αλλά δεν έγιναν έτσι τα πράγματα. Όχι, σύμφωνα με τον πατέρα μου.» Στην πορεία της συζήτησης ο Άντριου είχε αρχίσει να μιλάει πιο στρωτά, όμως εκείνη τη στιγμή σταμάτησε.

«*Γιατί* λοιπόν σκότωσε τον Νορβηγό;»

«Επειδή ήταν εραστής της Μίμα.» Ακολούθησε μια απότομη παύση. Ο Άντριου φάνηκε να εκπλήσσεται με τα ίδια του τα λόγια. Συνέχισε βιαστικά. «Και μια μέρα ο Τζέρι τούς έπιασε στα πράσα. Ο Νορβηγός είχε έρθει στο Γουόλσι για να δοκιμάσει μια απ' τις καινούριες βάρκες. Αποκλείστηκε λόγω καιρού ή επειδή υπήρχε πρόβλημα με τη βάρκα. Δεν ξέρω. Ο πατέρας μου δεν είπε ποτέ τον λόγο. Μόνο ότι η Μίμα φλέρταρε μαζί του όλη μέρα και κατέληξαν στο κρεβάτι στο Πίερ Χάους. Ο Τζέρι είχε πάει στο Λούνα να συζητήσει για τις επόμενες επιχειρήσεις και περίμεναν ότι θ' αργούσε. Όμως γύρισε και τους βρήκε μαζί στο κρεβάτι.»

«Αργότερα βέβαια ο Τζέρι την παντρεύτηκε.»

«Δεν έριξε το φταίξιμο σ' εκείνη. Τουλάχιστον όχι όλο, παρόλο που ο γάμος τους δεν ήταν τέλειος όσο νόμιζαν όλοι. Έτσι είπε ο πατέρας μου. Ήταν μικρή κοπέλα, πολύ μικρή για να καταλάβει τι έκανε. Ο Τζέρι έριξε το φταίξιμο στον Νορβηγό.»

«Οπότε τον πήρε μαζί του και τον σκότωσε;»

«Έτσι είπε ο πατέρας μου. Ο Τζέρι δεν ήταν ποτέ...», ο Άντριου έκανε μια παύση για να βρει τις κατάλληλες λέξεις, «...εντελώς στα καλά του».

«Και έθαψε το πτώμα στο Σέτερ;» Ο Σάντι δεν μπορούσε να το καταλάβει. Γιατί στο Σέτερ, όπου ζούσαν η Μίμα και η γιαγιά της; Μήπως για να υπενθυμίζει διαρκώς στη νέα του σύζυγο ότι δεν έπρεπε να παίζει μαζί του;

«Σύμφωνα με τις φήμες.» Ο Άντριου έγειρε μπροστά και με μεγάλη προσοχή ακούμπησε την κούπα του στο τραπέζι. Ο Σάντι είδε ότι το χέρι του έτρεμε. «Με μία απ' τις φήμες.»

Ο Σάντι κοίταξε τον Πέρεζ και αναρωτήθηκε αν ήθελε να συνεχίσει τη συζήτηση, όμως ο επιθεωρητής τού έγνεψε να συνεχίσει εκείνος.

«Δεν καταλαβαίνω γιατί η Μίμα δέχτηκε να γίνει η ανασκαφή στο κτήμα της», είπε ο Σάντι. «Σίγουρα αντιλαμβανόταν ότι υπήρχε περίπτωση να βρεθεί το πτώμα.»

«Δεν το ήξερε», είπε ο Άντριου. «Μπορεί να το μάντευε, αλλά δεν το ήξερε.»

Άκουσαν τον ήχο από το αυτοκίνητο της Τζάκι, που πλησίαζε στο σπίτι. Ο Άντριου δεν το πρόσεξε. Ο Σάντι άπλωσε το χέρι και πήρε άλλο ένα μπισκότο. Τελικά αυτό ήταν το πρωινό του και ένιωθε ότι το είχε κερδίσει με το σπαθί του. Η Τζάκι άνοιξε την πόρτα και μπήκε μέσα φορτωμένη με σακούλες γεμάτες ψώνια.

«Ευχαριστώ», είπε. «Ελπίζω να μη βαρεθήκατε. Τον τελευταίο καιρό ο Άντριου δεν μιλάει και πολύ.»

Κεφάλαιο 33

Ο Μπέργκλαντ είχε νοικιάσει αυτοκίνητο από την εταιρεία Μπολτ στο Λέρικ. Παρέμενε παρκαρισμένο έξω από το Πίερ Χάους. Ο Πέρεζ το είδε από το παράθυρο του δωματίου του. Τηλεφώνησε στα γραφεία της Μπολτ και ρώτησε για πόσο διάστημα είχαν συμφωνήσει να το κρατήσει ο Μπέργκλαντ.

«Απόψε θα πάρει το δρομολόγιο της NorthLink για Αμπερντίν. Θα το παραδώσει στο πάρκινγκ του τερματικού σταθμού γύρω στις τέσσερις και μισή. Έτσι τουλάχιστον έχουμε συμφωνήσει.»

Ο Πέρεζ ήθελε να βρει έναν λόγο για να κρατήσει τον Μπέργκλαντ στο Γουόλσι, όμως δεν υπήρχε τρόπος να το δικαιολογήσει. Το πρόγραμμα στο Σέτερ, τώρα πια που δεν υπήρχε η Χάτι για να το υποστηρίξει, ήταν πιθανό να σταματήσει εντελώς. Η Ρόνα Λανγκ είχε αποφασίσει ότι ο θάνατος της Χάτι ήταν αυτοκτονία και ότι η χρήση του μαχαιριού του Μπέργκλαντ δεν σήμαινε κάτι. Ίσως και να είχε δίκιο. Ο καθηγητής βρισκόταν στο νησί όταν πυροβολήθηκε η Μίμα, όμως για ποιο λόγο να σκοτώσει μια ηλικιωμένη γυναίκα από το Γουόλσι; Απ' όσο γνώριζε ο Πέρεζ, δεν είχε καν πρόσβαση σε κάποια καραμπίνα. Η περίπτωση της Χάτι ήταν διαφορετική. Ο Πέρεζ καταλάβαινε γιατί ο τύπος μπορεί να την ήθελε νεκρή, ενώ ήταν το τελευταίο

άτομο που την είχε δει ζωντανή. Μήπως τελικά οι δύο θάνατοι δεν είχαν σχέση μεταξύ τους, μήπως ήταν απλώς μια σύμπτωση; Αναρωτήθηκε μήπως έπρεπε να ζητήσει από τον Μπέργκλαντ να μείνει, να του πάρει μια πιο επίσημη κατάθεση πριν από την αναχώρησή του. Σε αυτή την περίπτωση όμως, θα αποκάλυπτε τα χαρτιά του. Ο Μπέργκλαντ δεν ήταν βλάκας. Για την ώρα, ήταν προτιμότερο να τον αφήνει να πιστεύει ότι το μυστικό του ήταν ασφαλές.

Ο Πέρεζ συνέχισε να κάθεται στο παράθυρο, περιμένοντας τη στιγμή που θα έβλεπε τον Μπέργκλαντ να διασχίζει με το αυτοκίνητο την αποβάθρα και να μπαίνει στο φεριμπότ. Ήθελε να βεβαιωθεί ότι θα έφευγε απο το νησί. Έπρεπε να περιμένει σχεδόν μία ώρα μέχρι να συμβεί αυτό, μα ο Πέρεζ δεν ένιωθε αγχωμένος ή βαριεστημένος. Οι ώρες της απραξίας ήταν πολύτιμες Του επέτρεπαν να σκεφτει πιο καθαρά Αναλογίστηκε τους χαρακτηρες που συμμετείχαν σε αυτό το δράμα στο Γουόλσι. Ήταν κάποιος απ' αυτούς ικανός να δολοφονήσει δύο ανθρώπους; Υπήρχαν περιπτώσεις που η ακινησία του εξόργιζε τη Φραν. Μερικές φορές τού έβαζε τις φωνές, γελώντας μεν, χωρίς όμως να κρύβει την ενόχλησή της. «Πώς αντέχεις να κάθεσαι με σταυρωμένα χέρια; Τι να σκέφτεσαι άραγε;» Ποτέ του δεν ήταν σίγουρος τι να απαντήσει ακριβώς. *Ιστορίες*, σκέφτηκε. *Λέω στον εαυτό μου ιστορίες.*

Οι σκέψεις του απομακρύνθηκαν από την έρευνα και στράφηκαν ξανά στη Φραν και, ως συνήθως, στον γάμο. Άραγε η Φραν θα έβαζε τα γέλια έτσι και της έκανε πρόταση γάμου; Μάλλον θα το θεωρούσε παλιομοδίτικο και αρκετά αναχρονιστικό. Ήταν σχεδόν βέβαιο ότι θα τον κορόιδευε.

Αφού απέπλευσε το φεριμπότ, ο Πέρεζ σηκώθηκε. Πήγε στο μαγαζί του Σίμπιστερ και αγόρασε στρογγυλά ψωμάκια, τυρί, ζαμπόν, φρούτα και κέικ. Στο μαγαζί υπήρχαν και άλλοι πελάτες, που βουβάθηκαν περιμένοντας μέχρι να φύγει· ο Πέρεζ αντιλήφθηκε ότι μόλις βγήκε έξω, ο βόμβος της συζήτησης επέστρεψε ξαφνικά. Ξαναγύρισε στο μαγαζί για να αγοράσει δυο τρία κουτάκια μπίρα και γέλασε από μέσα του διαπιστώνοντας ότι οι ομιλίες σταμάτησαν ξανά. Έβαλε τα ψώνια στο αυτοκίνητο και πήγε μέχρι το Μποντ για να δει τη Σόφι. Με τον Μπέργκλαντ να έχει αναχωρήσει, υπέθεσε ότι θα την έβρισκε μόνη.

Καθόταν μέσα στο σπίτι, στο τραπέζι με την επιφάνεια από φορμάικα, συμπληρώνοντας κάποια αίτηση. Την είδε μέσα από το βρόμικο τζάμι. Ο Πέρεζ θυμήθηκε τη φορά που τον πέτυχε να έχει μπει απρόσκλητος μέσα, οπότε φρόντισε να χτυπήσει την πόρτα και περίμενε μέχρι να του πει να περάσει. Έδειξε να απογοητεύεται. «Α, εσύ είσαι.»

«Ποιον περίμενες;»

Δίστασε. «Σκέφτηκα μήπως περνούσε ο Πολ προτού φύγει.»

«Όχι», είπε ο Πέρεζ. «Έφυγε. Τον είδα να μπαίνει στο φεριμπότ.»

«Ασχολούμαι με τα διαδικαστικά της ανασκαφής πριν φύγω κι εγώ.» Η Σόφι στράφηκε προς το μέρος του Πέρεζ. «Δεν υπάρχει λόγος να μένω άλλο εδώ. Καλύτερα να επιστρέψω στο Λονδίνο. Έτσι κι αλλιώς αυτό ήταν το σχέδιό μου.»

«Δηλαδή θα αναλάβεις το καφέ στο Ρίτσμοντ;»

Τον κοίταξε και χαμογέλασε. «Μπορεί. Είναι μία από τις επιλογές. Δεν έχω λόγο να βιαστώ. Ίσως κάνω ένα διάλειμμα.»

Ο Πέρεζ ετοιμαζόταν να ρωτήσει πώς θα τα έβγαζε πέρα οικονομικά, αλλά κατάλαβε ότι δεν την απασχολούσε ιδιαίτερα. Μάλλον ήταν η πρώτη φορά που ο επιθεωρητής συναντούσε κάποιον που δεν ήταν αναγκασμένος να δουλεύει για να ζει. Ο Ντάνκαν Χάντερ ήταν ο πλουσιότερος άνθρωπος που ήξερε κι όμως συνέχιζε να δουλεύει.

«Θα μείνεις με τους γονείς σου;»

«Στο σπίτι τους. Ο μπαμπάς μόλις έφυγε για το Χονγκ Κονγκ, για έξι μήνες. Για κάποια απ' τις επιχειρήσεις του. Άρα θα λείπουν.»

«Δεν θέλεις να είσαι μαζί τους;» Σκέφτηκε πως, παρά την αυτοπεποίθηση και τη σταθερή φωνή της, ίσως είχε ανάγκη από λίγη στήριξη.

«Για ποιο λόγο;» Ο τόνος της ήταν επικριτικός. «Ενήλικη είμαι. Δεν σκοπεύω να τρέχω στη μανούλα μου κάθε φορά που νιώθω κάπως στενοχωρημένη. Άλλωστε όλοι οι φίλοι μου είναι στο Λονδίνο.»

«Γιατί είσαι στενοχωρημένη;»

Τον παρατήρησε σαν να ήταν εντελώς τρελός. «Εσύ γιατί λες; Το άτομο με το οποίο μοιραζόμουν τη ζωή μου επί δύο μήνες μόλις αυτοκτόνησε. Αλλά μην ανησυχείς. Μετά από δυο τρεις δυνατές βραδινές εξόδους θα είμαι μια χαρά.»

«Το πιστεύεις αυτό που λες; Ότι η Χάτι αυτοκτόνησε;»

«Φυσικά. Τι άλλο μπορεί να συνέβη;»

Δεν της απάντησε ευθέως. «Έχω πάρει εφόδια για πικνίκ», της είπε. «Πάμε κάπου βόρεια να περπατήσουμε λιγάκι.»

Για άλλη μια φορά τον κοίταξε σαν να ήταν παρανοϊκός.

«Μην ανησυχείς», είπε, αν και δεν ήταν ακριβώς σίγουρος γιατί έπρεπε να την καθησυχάσει. «Θέλω απλώς να πάμε κάπου μακριά από ενοχλήσεις και αδιάκριτα αυτιά.»

Πάρκαραν κοντά στο περίπτερο του γκολφ. Για άλλη μια φορά ο καιρός ήταν ασυνήθιστα ήπιος: οι ριπές του ανέμου έσπρωχναν τα εντυπωσιακά λευκά σύννεφα και υπήρχαν στιγμές έντονης ηλιοφάνειας. Δεν υπήρχαν άλλα αυτοκίνητα τριγύρω και το γήπεδο του γκολφ έμοιαζε έρημο. Περπάτησαν μέχρι την άκρη του νησιού και κάθισαν στα βράχια με θέα το Σκέρις, το ακατοίκητο νησί που διαγραφόταν έντονα στον ορίζοντα.

«Σε όλη τη ζωή μου είμαι στα Σέτλαντ και δεν έχω πάει ποτέ εκεί», είπε ο Πέρεζ. Της έδωσε ένα κουτάκι μπίρα και ακούμπησε τα τρόφιμα σ' έναν επίπεδο βράχο. Μια βουτηχτάρα με κόκκινο λαιμό πέταξε πάνω από τα κεφάλια τους κρώζοντας. *Την τελευταία φορά που άκουσα αυτόν τον ήχο*, σκέφτηκε ο Πέρεζ, *ήταν λίγο πριν βρεθεί το πτώμα της Χάτι.* Ένιωσε άβολα, παρόλο που δεν ήταν προληπτικός. Άραγε θα συνέβαινε πάλι κάτι φριχτό; Έστρεψε ξανά την προσοχή του στο Σκέρις. «Μπορεί και να το επισκεφτώ κάποια στιγμή.»

Η Σόφι τράβηξε το δαχτυλίδι από το κουτάκι της μπίρας. «Περί τίνος πρόκειται;» του είπε. «Τι θέλεις

από μένα;» Για άλλη μια φορά φορούσε σορτσάκι και χοντρές μπότες και ένα φαρδύ πουλόβερ με τρύπες στους αγκώνες. *Χωρίς σουτιέν*, σκέφτηκε ο Πέρεζ. Η κοπέλα έγειρε μπροστά και ακούμπησε τα χέρια στα γόνατά της.

«Τι γνώμη έχεις για τον Πολ Μπέργκλαντ;» ρώτησε ο Πέρεζ.

Διάλεξε ένα ξεροψημένο ψωμάκι, έκοψε με το μαχαιράκι του ένα κομμάτι από το τσένταρ των Ορκάδων νήσων και της έδωσε το πρόχειρο σάντουιτς.

«Πάντα πίστευα ότι ο Πολ είναι εντάξει», είπε. «Μου 'χει φερθεί μια χαρά.»

«Αλήθεια;»

«Ναι. Υπάρχουν πολύ χειρότερα αφεντικά. Κι όταν θέλει, έχει πολλή πλάκα.»

«Και στη Χάτι;» Έκοψε ένα κομμάτι σοκολάτα και το έβαλε στο στόμα του. Είχε την εντύπωση ότι η Σόφι κρατούσε αμυντική στάση. «Της είχε φερθεί καλά;»

Η Σόφι δεν απάντησε. Ένας γλάρος βούτηξε από ψηλά, ψάχνοντας να βρει τροφή. Στο βάθος έκρωξε μια τουρλίδα.

Ο Πέρεζ συνέχισε. «Σου είχε μιλήσει η Χάτι για τον Πολ; Για να σε προειδοποιήσει ας πούμε; Μήπως πίστευε ότι οι δυο σας είχατε αρχίσει να τα βρίσκετε και ήθελε να μάθεις πώς της είχε φερθεί;»

Η Σόφι κοίταξε προς τα νησιά στο βάθος. «Ο Πολ δεν έχει κάνει κάτι κακό», είπε. «Δεν υπάρχει περίπτωση.»

«Εκείνος σου το είπε;»

Η Σόφι δεν απάντησε.

«Κάτι οδήγησε τη Χάτι στην αυτοκτονία», είπε ο Πέρεζ. «Αν όντως αυτοκτόνησε, χρησιμοποίησε το μαχαίρι του.»

Η Σόφι γύρισε από την άλλη. «Το σιχαίνομαι αυτό το μέρος», είπε. «Όλοι χώνουν τη μύτη τους παντού. Στην αρχή ήταν εντάξει. Διαφορετικό από όσα μέρη έχω ζήσει. Τα παιδιά από τα αλιευτικά είχαν πλάκα, ξέρουν να διασκεδάζουν. Τώρα δεν το αντέχω. Μόλις απλώνεται η ομίχλη, νιώθεις ότι ο έξω κόσμος δεν έχει καμία σημασία. Οι κάτοικοι χάνουν κάθε αίσθηση του μέτρου. Ασήμαντα περιστατικά που συνέβησαν πριν από χρόνια θεριεύουν και κυριαρχούν στις ζωές τους.»

«Τι είδους περιστατικά;»

Κούνησε απογοητευμένη το κεφάλι, κίνηση που ο Πέρεζ δεν την κατάλαβε αμέσως.

«Τίποτα συγκεκριμένο. Μόνο μια αίσθηση ότι οι νησιώτες δεν απαλλάσσονται ποτέ από το παρελθόν τους. Ότι δεν έχουν ελεύθερη βούληση. Ή ότι δεν επιτρέπουν στον εαυτό τους να έχει.»

«Γύρνα πίσω λοιπόν», της είπε. «Τίποτα δεν σ' εμποδίζει. Φρόντισε μόνο να μου αφήσεις τη διεύθυνσή σου.»

Η Σόφι είχε κόψει ένα ρείκι και μαδούσε τα μικροσκοπικά ξεραμένα λουλουδάκια από τον μίσχο, το ένα μετά το άλλο. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι θα χρειαζόταν κάτι παραπάνω από μια βραδιά με κλαμπ και αλκοόλ για να ξαναβρεί το κέφι της.

«Η Χάτι σού μιλούσε πριν πεθάνει;» τη ρώτησε.

Στράφηκε έκπληκτη. «Και βέβαια μου μιλούσε.»

«Δηλαδή τα πηγαίνατε καλά;»

Ένας στιγμιαίος δισταγμός. «Το οικοτροφείο αποτελεί γερή εξάσκηση για τέτοιου είδους δουλειές», είπε. «Αναγκάζεσαι να τα βρίσκεις με τους άλλους.»

Δεν ήταν σίγουρος αν η απάντηση ήταν ειλικρινής. *Σε οικοτροφείο πήγα κι εγώ*, σκέφτηκε. *Αν μπορείς να χαρακτηρίσεις οικοτροφείο την εστία του Λυκείου Άντερσον. Δεν είμαι σίγουρος ότι μου έμαθε κάτι.*

«Μιλούσε για τον Πολ Μπέργκλαντ;» τη ρώτησε. «Γι' αυτό που έγινε την προηγούμενη φορά που συνεργάστηκαν;»

«Ο Πολ λέει ότι πρόκειται για βλακείες. Η Χάτι είχε μια εφηβική ερωτική απογοήτευση.»

«*Εκείνη* τι έλεγε;»

«Δηλαδή ήταν αλήθεια η ιστορία για τον Πολ;» Η Σόφι τον κοίταξε· τα μάτια της έμοιαζαν τεράστια. «Δεν μπορούσες ποτέ να καταλάβεις με τη Χάτι. Μερικές φορές νόμιζα ότι ήταν τρελή. Κατέβαζε διάφορες αλλόκοτες ιδέες.»

«Όπως;»

Η Σόφι κούνησε αρνητικά το κεφάλι, μη θέλοντας να γίνει πιο συγκεκριμένη. «Δεν ξέρω. Απλώς άφηνε να την παρασύρει η φαντασία της.»

«Ναι, αλλά σου είχε μιλήσει για τον Πολ;»

«Ναι, θεωρούσε ότι ο Πολ μού την έπεφτε. Και ήθελε να με προειδοποιήσει. Της είπα ότι είμαι μεγάλο κορίτσι και μπορώ να φροντίσω τον εαυτό μου.»

«Νομίζω ότι έλεγε αλήθεια για τον Πολ», είπε ο Πέρεζ. «Όμως δεν υπάρχουν αποδείξεις ούτε πρόκειται να του απαγγελθούν ποτέ κατηγορίες, αν αυτό σε ανησυχεί. Απλώς θέλω να μάθω τι σου είχε πει η Χάτι.»

Η Σόφι τελείωσε την μπίρα και τσάκισε το κουτάκι στην παλάμη της. Διηγήθηκε την ιστορία κοιτώντας προς τη θάλασσα, με επίπεδη, αδιάφορη φωνή. Όση ώρα μιλούσε, δεν κοιτάζονταν.

«Συνέβη στο τέλος του πρώτου έτους. Ήδη από τις εξετάσεις για το πανεπιστήμιο, η Χάτι είχε κάποια πάθηση σχετική με το άγχος. Μάλλον ήταν έτσι γενικότερα. Εμμονική. Στις θερινές διακοπές εργάστηκε εθελοντικά σε μια ανασκαφή, κάπου στα νότια.»

Έκανε μια παύση, αλλά ο Πέρεζ δεν είπε τίποτα. Τα ήξερε όλα αυτά, όμως η Σόφι έπρεπε να πει την ιστορία με τα δικά της λόγια.

Συνέχισε: «Εκεί γνώρισε η Χάτι τον Πολ. Τον ερωτεύτηκε. Εννοώ ότι δάγκωσε κανονικά τη λαμαρίνα. Το παραδέχτηκε σ' εμένα. Ήταν παντρεμένος, αλλά αυτό δεν σταμάτησε ποτέ κανέναν.»

Αυτή τη φορά ο Πέρεζ τη διέκοψε. «Ήξερε η Χάτι ότι ήταν παντρεμένος;»

«Μπορεί και να μην το ήξερε. Ήταν τόσο αφελής, που κατά πάσα πιθανότητα δεν της πέρασε καν απ' το μυαλό. Εκείνος σίγουρα κολακεύτηκε. Η Χάτι ήταν νέα, έξυπνη, ιδιαίτερη. Την έβγαλε έξω δυο τρεις φορές. Απολάμβανε την παρέα της αλλά ήθελε κάτι παραπάνω. Οι άντρες πάντα θέλουν κάτι παραπάνω...» Έκανε ξανά μια παύση, εξακολουθώντας να κοιτάζει στο βάθος. Ο Πέρεζ θα ήθελε να ήξερε τι σκεφτόταν η κοπέλα. «Ένα βράδυ μέθυσαν και οι δύο. Την κάλεσε στο δωμάτιό του για καφέ. Εκείνη πήγε, για τον καφέ, ίσως για ένα φιλί και μια αγκαλιά. Όπως είπα, ήταν πολύ αφελής. Ο Πολ ήθελε πολύ περισσότερα.»

«Τη βίασε», είπε ο Πέρεζ.

«Όχι!» είπε, και αυτή τη φορά γύρισε προς το μέρος του σοκαρισμένη. «Δεν ήταν βιασμός. Ακούγεται φριχτό.»

«Ο βιασμός είναι φριχτός.»

«Ήταν και οι δύο μεθυσμένοι. Εκείνος παρεξήγησε τα σημάδια. Ουσιαστικά, η Χάτι δεν του είπε ποτέ να σταματήσει. Όχι κανονικά. Έτσι ώστε να το καταλάβει.»

Ίσως και να είχε γίνει όντως έτσι, σκέφτηκε ο Πέρεζ. Η Χάτι είχε ελάχιστη αυτοπεποίθηση. Μετά από λίγο μπορεί να παραιτήθηκε και να άφησε τον τύπο να κάνει ό,τι θέλει, υπερβολικά τρομαγμένη για να βάλει τις φωνές και να δημιουργήσει θέμα. Και στη συνέχεια είχε κατηγορήσει τον εαυτό της και όχι τον άλλο. Και ο θυμός τής έτρωγε τα σωθικά και την έκανε να αρρωστήσει. Μήπως ο θυμός μετατράπηκε σε παράνοια εδώ στο Γουόλσι; Μήπως φοβόταν ότι θα συνέβαινε ξανά; Μήπως τον φανταζόταν να την παρατηρεί, να περιμένει την κατάλληλη στιγμή; Όλοι όμως έλεγαν ότι ήταν χαρούμενη μέχρι τον θάνατο της Μίμα. Κάτι δεν κολλούσε σε όλα αυτά.

Δεν ήθελε να νομίζει η Σόφι ότι την κατηγορούσε. Κοίταξε κι εκείνος προς τη θάλασσα, την αντανάκλαση του ήλιου, που άλλαζε με την κίνηση των νερών, και τις σκιές που τις έπαιρνε ο άνεμος.

«Έχεις σχέση με τον Μπέργκλαντ;»

«Όχι!»

Ο Πέρεζ είχε την εικόνα των δύο αρχαιολόγων όπως τους είχε δει την προηγούμενη μέρα, έξω από το Πίερ Χάους μετά την κηδεία της Μίμα, ντυμένους στα μαύρα. Ο Μπέργκλαντ είχε γλιστρήσει το χέρι στους ώμους της Σόφι, όμως εκείνη είχε αντιδράσει και είχε απομακρυνθεί. Ο

Πέρεζ σκέφτηκε ότι η Σόφι έλεγε αλήθεια και σηκώθηκε, καθώς είχε αρχίσει να κρυώνει. Παρά την έντονη λιακάδα, ο βράχος όπου καθόταν ήταν πολύ κρύος.

«Συζήτησες με τον Πολ τους ισχυρισμούς της Χάτι;»

«Δεν μπόρεσα να αντισταθώ. Το έκανα ενώ ήμασταν στην εκκλησία, πριν από την κηδεία της Μίμα. Φτάσαμε νωρίς. Τα πάντα ήταν τόσο σοβαρά και μουντά. Δεν άντεχα να κάθομαι σιωπηλή. Ήμασταν οι πρώτοι που φτάσαμε. Δεν υπήρχε κανείς να μας ακούσει. Και έπρεπε να μάθω τι είχε να πει ο ίδιος.»

«Και *τι* είχε να πει;»

«Έβαλε τα γέλια, είπε ότι η Χάτι ήταν ένα μπερδεμένο κορίτσι που τον είχε ερωτευτεί τρελά κι ότι δεν ήξερε τι ήθελε.» Η κοπέλα δίστασε. «Κι έπειτα με προειδοποίησε: "Σόφι, κοίτα μην αρχίσεις να διαδίδεις φήμες για μένα. Έχω πολλά να χάσω."»

«Πιστεύεις ότι η Χάτι το συζήτησε μαζί του όταν συναντήθηκαν;»

«Δεν ξέρω.» Η προσοχή της Σόφι είχε αρχίσει να διασπάται πια ή μπορεί και να κρύωνε, όπως κι εκείνος. «Ο Πολ δεν μου είπε το παραμικρό για τη συνάντηση.»

Άραγε προειδοποίησε και τη Χάτι; σκέφτηκε ο Πέρεζ. *Ή μήπως έλαβε πιο δραστικά μέτρα για να της κλείσει το στόμα; Όπως είπε, είχε πολλά να χάσει.*

«Πιστεύεις τελικά ότι η Χάτι αυτοκτόνησε;» Η ερώτηση προέκυψε αυθόρμητα, διαπίστωσε όμως ότι κρατούσε την ανάσα του περιμένοντας την απάντησή της.

«Φυσικά», απάντησε και τον κοίταξε σαν να ήταν σχεδόν τρελός. «Τι άλλο θα μπορούσε να έχει συμβεί; Αν και...»

«Ναι;»

«Θα περίμενα να είχε αφήσει κάποιο σημείωμα. Διαρκώς έγραφε. Ήταν ο καλύτερος τρόπος για να επικοινωνεί, για να κατανοεί όσα συνέβαιναν.»

Ο Πέρεζ ήξερε ότι έπρεπε να βρει τον Σάντι και ότι η εισαγγελέας περίμενε να επικοινωνήσει μαζί της, αλλά δεν ήθελε να φύγει, παρά το κρύο. Σκεφτόταν ότι η Σόφι είχε κι άλλα να του πει, ότι δεν είχε χειριστεί όπως έπρεπε την κατάσταση. Ότι δεν είχε κάνει τη σωστή ερώτηση. Όμως η Σόφι είχε αρχίσει να χάνει την υπομονή της. Σηκώθηκε και άρχισε να διασχίζει το κουρεμένο γρασίδι του λόφου επιστρέφοντας προς το αυτοκίνητο, πέρα από τη λίμνη όπου τα σύννεφα καθρεφτίζονταν στην επιφάνεια του νερού και όπου η βουτηχτάρα σύντομα θα έχτιζε τη φωλιά της. Ο Πέρεζ αναγκάστηκε να την ακολουθήσει.

Κεφάλαιο 34

Όταν ο Σάντι επέστρεψε στο σπίτι, αφού πρώτα έβγαλε τις κότες από το κοτέτσι και μάζεψε τα αυγά τους, ο Πέρεζ τον περίμενε. Η πόρτα ήταν ξεκλείδωτη, όμως ο Πέρεζ στεκόταν απ' έξω λες και είχε άπειρο χρόνο στη διάθεσή του.

«Είδα το αμάξι σου», είπε. «Σκέφτηκα ότι δεν θ' αργούσες να γυρίσεις.»

Ο Σάντι σκέφτηκε ότι η Μίμα θα χαιρόταν να έχει τόσους επισκέπτες στο Σέτερ. Θα συμπαθούσε τον Τζίμι Πέρεζ, θα του έβαζε ουίσκι και θ' άρχιζε να του διηγείται ιστορίες. Σήμερα ο επιθεωρητής ήταν εκείνος που είχε ιστορίες να διηγηθεί.

«Ας μείνουμε έξω», είπε ο Πέρεζ. «Να εκμεταλλευτούμε τον καλό καιρό.» Περπάτησαν λοιπόν μέχρι πέρα από τον χώρο της ανασκαφής, με την ταινία της αστυνομίας, τα κοντάρια και το βουναλάκι από τα χώματα της ανασκαφής, και έφτασαν στο πέτρινο τοιχάκι που αποτελούσε το όριο του κτήματος Σέτερ. Για άλλη μια φορά ο Πέρεζ αναρωτήθηκε τι θα γινόταν με την ανασκαφή. Άραγε θα γέμιζαν τα σκάμματα, θα απομάκρυναν τον σωρό με τα χώματα και στη συνέχεια θα άφηναν το κτήμα μια για πάντα ήσυχο; Μίλησε για τον Πολ Μπέργκλαντ και τη

Χάτι Τζέιμς και όσα είχαν συμβεί στη διάρκεια της συνεργασίας τους στην άλλη ανασκαφή, στο Σάσεξ.

«Πιστεύεις όσα σου είπε ο νοσοκόμος της ψυχιατρικής κλινικής;» Ο Σάντι δεν είχε πειστεί ακριβώς για το περιστατικό. Θεωρούσε ότι ο βιασμός ήταν ένα έγκλημα της πόλης –ένας άγνωστος επιτίθεται σε μια γυναίκα όταν πέσει το σκοτάδι, σε κάποιο στενό. Δύο άνθρωποι που έκαναν σεξ στο δωμάτιο ενός ξενοδοχείου ήταν κάτι άλλο. Όμως ήξερε τον Πέρεζ αρκετά καλά και δεν το ανέφερε.

«Ναι.»

«Όμως αυτό δεν σημαίνει ότι ο Μπέργκλαντ είχε κίνητρο για να σκοτώσει τη Μίμα, έτσι δεν είναι;»

«Εκτός και αν η Μίμα είχε μάθει τα καμώματά του», είπε ο Πέρεζ. «Μπορεί να τον απείλησε ότι θα δημοσιοποιούσε το περιστατικό. Ή να προσπάθησε να πείσει τη Χάτι να μας μιλήσει. Εσύ είπες ότι η Μίμα τη συμπαθούσε και είχαν γίνει φίλες. Η Μίμα ήταν μια δυνατή, ανεξάρτητη γυναίκα. Η Χάτι μπορεί να της εξομολογήθηκε τα πάντα. Ο Μπέργκλαντ θα μπορούσε να χάσει τη δουλειά του, ακόμα κι αν η υπόθεση δεν κατέληγε ποτέ στα δικαστήρια.»

«Δεν μου φαίνεται και τόσο πιθανό», είπε ο Σάντι. Σκέφτηκε ότι ο Πέρεζ πάντα ερμήνευε τα πράγματα με πιο περίπλοκο τρόπο απ' όσο χρειαζόταν. «Δεν θα ήταν τόσο χαζός ώστε να χρησιμοποιήσει το μαχαίρι του.»

Πέρα από το τοιχάκι βρισκόταν μια γέρικη χοντρή προβατίνα με θολωμένο βλέμμα, που μασούλαγε το ψηλό χορτάρι, μαζί με δύο μικρόσωμα προβατάκια που δεν στέκονταν ακόμα καλά στα πόδια τους.

«Τι συμπέρασμα έβγαλες από την κουβέντα μας με τον Άντριου;»

«Δεν είμαι σίγουρος», είπε ο Σάντι. Ακόμα και τώρα δίσταζε να δεσμευτεί μπροστά στον Πέρεζ. Ο επιθεωρητής είχε συνηθίσει να ερευνά σοβαρά εγκλήματα συνεργαζόμενος με έξυπνους τύπους απ' τον νότο, όχι με άπειρους ντόπιους αστυνομικούς σαν και του λόγου του.

«Ανέφερε ποτέ η Μίμα ότι είχε γνωρίσει κάποιον Νορβηγό στη διάρκεια του πολέμου;»

«Όχι, παρόλο που τέτοιου είδους ήταν οι ιστορίες που της άρεσε να λέει. Κάπως πικάντικες και δραματικές.» Ο Σάντι δεν ήταν σίγουρος αν πίστευε κάτι απ' όλα αυτά. Η μνήμη του Άντριου δεν ήταν αξιόπιστη και κάποιες φορές μπέρδευε τα λόγια του.

«Σύμφωνα με τον Άντριου, η Μίμα δεν έμαθε ποτέ ότι ο τύπος δολοφονήθηκε», είπε ο Πέρεζ. «Σίγουρα όμως είχε ακούσει τις φήμες που κυκλοφορούσαν. Ο Σέντρικ μού είπε μία εκδοχή όσων ακούγονταν και μάλλον υπήρχαν κι άλλες. Η Μίμα μπορεί να μην ήθελε να την κουτσομπολέψουν. Ακόμα περισσότερο εννοώ.»

«Δηλαδή πιστεύεις ότι κάτι που έγινε τόσο παλιά μπορεί να οδήγησε στη δολοφονία μιας ηλικιωμένης στο Γουόλσι τώρα;» Ο Σάντι σκέφτηκε ότι ο Πέρεζ ήταν τρελός που άφηνε το παρελθόν να του αποσπά τόσο πολύ την προσοχή.

«Κατά πάσα πιθανότητα, όχι.»

«Αναρωτιόμουν...» Ο Σάντι έκανε μια παύση. Δεν ήθελε να γελοιοποιηθεί μπροστά στον Πέρεζ.

«Ναι;»

«Το "Μπέργκλαντ". Είναι νορβηγικό επίθετο;»

«Σίγουρα σκανδιναβικό.»

«Άλλη μια σύμπτωση, δεν νομίζεις;»

«Σκέφτεσαι ότι θα μπορούσε να είναι κάποιος συγγενής, ένας εγγονός ίσως που ήρθε για να εκδικηθεί;» Ο Πέρεζ το βρήκε διασκεδαστικό, αν και όχι εντελώς παράλογο.

«Δεν ξέρω. Ίσως όχι για να εκδικηθεί, αλλά για να μάθει πληροφορίες. Άρχισε να κάνει ερωτήσεις και τάραξε τα νερά.»

«Αξίζει να το ελέγξουμε», είπε ο Πέρεζ. «Θα το κάνω όταν επιστρέψω στο γραφείο. Λέω να γυρίσω σήμερα το απόγευμα. Δεν μπορώ να δικαιολογήσω άλλη μία μέρα παραμονής και η εισαγγελέας πρέπει να ενημερωθεί για όσα έγιναν. Ξέρεις πώς είναι.»

«Θα της τα πεις όλα; Και για τη γιαγιά μου με τον Νορβηγό;»

«Φυσικά. Όμως, ό,τι και να πιστεύουμε, να ξέρεις πως είναι πολύ διακριτική. Αναγκαστικά.»

Ο Σάντι κοίταξε φευγαλέα τον Πέρεζ για να δει αν τον κορόιδευε, αλλά έδειχνε να σοβαρολογεί. «Απλώς δεν μ' αρέσει σαν ιδέα», είπε. «Να συζητιέται η οικογένειά μου.» Γύρισε και άρχισε να προχωράει προς το σπίτι. Αναρωτήθηκε τι θα έλεγε ο Τζόζεφ για όλα αυτά. Εκτός κι αν ήξερε ήδη όσα είχαν συμβεί πριν από εξήντα χρόνια. Ίσως έπρεπε να μιλήσει στον πατέρα του, για να προλάβει τις φήμες.

Καθώς πλησίαζαν στο σπίτι, ένα αυτοκίνητο σταμάτησε απ' έξω και από μέσα κατέβηκε ο Ρόναλντ Κλόστον. Δεν τους είχε αντιληφθεί και όταν τους πρόσεξε, φάνηκε να εκπλήσσεται. Σαν σχολιαρόπαιδο που το τσάκωσαν

στα πράσα να κάνει κάποια ζαβολιά. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι ίσως ο Ρόναλντ ήλπιζε να του μιλήσει κατ' ιδίαν.

«Βρε, βρε...» είπε ο Σάντι. Ο χαιρετισμός του πατέρα του. «Θα 'ρθεις μέσα; Πρέπει να πάω στο Ούτρα για να αποχαιρετήσω τον Μάικλ, αλλά έχω λίγη ώρα.»

«Όχι.» Ο Ρόναλντ έμεινε με το χέρι στην πόρτα του αυτοκινήτου, σαν να ετοιμαζόταν να φύγει. «Βλέπω ότι έχεις δουλειά.»

«Μόλις έφευγα», είπε ο Πέρεζ.

«Όχι», είπε ξανά ο Ρόναλντ. «Θα φύγω. Έχω να κάνω διάφορα.» Μπήκε στο αυτοκίνητο και απομακρύνθηκε.

«Τι έγινε;» ρώτησε ο Πέρεζ.

«Γενικά ο κόσμος είναι επιφυλακτικός μπροστά στην αστυνομία.» Ο Σάντι ευχήθηκε να μην ήταν εκεί ο Πέρεζ. Ίσως τηλεφωνούσε αργότερα στον Ρόναλντ, να μάθει γιατί είχε έρθει. Κατάλαβε ότι ο Ρόναλντ ήθελε να του μιλήσει, αλλά την τελευταία στιγμή είχε δειλιάσει. Στράφηκε στο αφεντικό του. «Τι θέλεις να κάνω;»

«Αντέχεις να μείνεις για λίγο ακόμα στο Γουόλσι;»

«Ναι, μάλλον. Πάντως, θα 'θελα να γυρίσω σπίτι κάποια στιγμή, σύντομα.»

«Ελπίζω ότι θα καταφέρουμε να ξεδιαλύνουμε τα πάντα μέσα στις επόμενες μέρες.»

Ο Σάντι αναρωτήθηκε αν ο Πέρεζ είχε όντως κάποιο λόγο που το έλεγε ή αν εξέφραζε τον ευσεβή του πόθο. Επανέλαβε την ερώτησή του. «Τι θέλεις να κάνω;»

«Πιστεύεις ότι θα μπορούσες να πείσεις τη Σόφι να σου μιλήσει; Ήταν τόσο καιρό με τη Χάτι. Μπορεί να ξέρει κάτι που η ίδια δεν το θεωρεί σημαντικό. Έχετε πάνω

κάτω την ίδια ηλικία και έχετε βρεθεί βέβαια και εκτός δουλειάς.»

«Θα προσπαθήσω.» Ο Σάντι φαντάστηκε ξαφνικά πώς θα ήταν αν έπειθε τη Σόφι να μιλήσει, αν ανακάλυπτε ένα στοιχείο που θα βοηθούσε να προχωρήσει η υπόθεση. Πόσο ευχαριστημένος και περήφανος θα ήταν ο Πέρεζ! «Θα περάσω απόψε από το Μποντ και ίσως την πείσω να πάμε στο Πίερ Χάους για ένα ποτό.»

«Αναρωτιόμουν μήπως έχει σχέση με τον Μπέργκλαντ. Πάντως, εκείνη το αρνείται και δεν μπορώ να φανταστώ γιατί να πει ψέματα, εκτός κι αν ανησυχεί μήπως τον μπλέξει.»

Στη συνέχεια ο Σάντι μπήκε στον πειρασμό να μιλήσει στον Πέρεζ για το άγχος του σχετικά με τους γονείς του, όμως αποφάσισε ότι το πρόβλημα ήταν προσωπικό. Αν το κουβέντιαζε με τον Πέρεζ θα ήταν σαν να το επισημοποιούσε και, μέχρι να βεβαιωθεί για το τι ακριβώς συνέβαινε, δεν υπήρχε περίπτωση να κάνει κάτι τέτοιο.

Στο Ούτρα οι υπόλοιποι ετοιμάζονταν να αναχωρήσουν για το αεροδρόμιο. Το μεγάλο νοικιασμένο αυτοκίνητο του Μάικλ ήταν γεμάτο αποσκευές και η Αμίλια στεκόταν στην αυλή, ανυπομονώντας φανερά να φύγει. Φορούσε πολύ στενό τζιν παντελόνι, πουλόβερ με γυριστό λαιμό και κοντό μπουφάν. Ο Μάικλ βόλευε τη μικρή στο καθισματάκι της, στην πίσω θέση.

Η Έβελιν βγήκε βιαστικά από το σπίτι. «Ήρθες επιτέλους», είπε. «Η Αμίλια μόλις έλεγε να φύγουμε χωρίς να σε χαιρετήσουμε. Της είπα ότι έχουμε αρκετό χρόνο. Το

Σάμπρο δεν είναι σαν τα μεγάλα αεροδρόμια στον νότο, που χρειάζεσαι μία ώρα για τον έλεγχο.»

Ο Σάντι δεν κατάλαβε αν η Έβελιν ήταν περισσότερο ενοχλημένη με τον ίδιο ή με τη νύφη της.

«Να, εδώ είμαι λοιπόν.»

Ο Μάικλ γύρισε προς τον Σάντι. Τον αγκάλιασε πέφτοντας ολόκληρος πάνω του. «Μια που είσαι πια μεγάλος ταξιδευτής και κινείσαι μόνος σου στο Λονδίνο, δεν έχεις δικαιολογία να μη μας έρθεις.»

«Θα έρθω», είπε ο Σάντι.

Η Αμίλια είχε ήδη καθίσει στη θέση του συνοδηγού. Τη στιγμή που ξεκινούσαν τα αυτοκίνητα χαιρέτησε τον Σάντι. Ένα μικρό πετάρισμα του χεριού, λες και ήταν αστέρας του κινηματογράφου ή η βασίλισσα. Ο Σάντι περίμενε μέχρι και τα δύο αυτοκίνητα να απομακρυνθούν αρκετά προς το Σίμπιστερ και έπειτα μπήκε στο σπίτι.

Εσωτερικά υπήρχαν ίχνη από τη βιασύνη τους προκειμένου να ετοιμαστεί η οικογένεια του Μάικλ για το ταξίδι. Φυσικά, τα πιάτα είχαν πλυθεί –η Έβελιν δεν θα έφευγε ποτέ από το σπίτι αφήνοντας άπλυτα κατσαρολικά στον νεροχύτη, όμως παρέμεναν στοιβαγμένα στον στεγνωτήρα και δεν είχαν σκουπιστεί. Στο πάτωμα υπήρχαν ψίχουλα και ο σκουπιδοτενεκές ήταν γεμάτος.

Τώρα που βρισκόταν εδώ, ο Σάντι δεν ήταν σίγουρος τι ακριβώς έψαχνε. Κάθισε στο τραπέζι και πίεσε τον εαυτό του να σκεφτεί καθαρά. Χρειαζόταν να καθησυχάσει τους φόβους του, αυτό μόνο. Δεν μπορούσε να καταλάβει πώς είχαν καταφέρει οι γονείς του να ανακαινίσουν το σπίτι με τα περιορισμένα τους εισοδήματα. Ήθελε να ελέγξει ότι δεν χρωστούσαν. Αυτός ήταν ο εφιάλτης του:

ότι είχαν δανειστεί βλακωδώς προκειμένου η μητέρα του να ανταγωνιστεί τις οικογένειες με τα αλιευτικά. Ήξερε πόσο αγχωτικό ήταν να χρωστάς χρήματα. Προσωπικά ήταν άσχετος με τα οικονομικά και τελικά είχε αναγκαστεί να κόψει την πιστωτική του επειδή δεν άντεχε τους μηνιαίους λογαριασμούς· θυμόταν ακόμα το σφίξιμο στο στομάχι όταν είχε συνειδητοποιήσει πόσα χρώσταγε.

Η ένταση ανάμεσα στους γονείς του ήταν πιθανό να οφειλόταν στο άγχος τους για τα χρήματα. Προτιμούσε να σκέφτεται ότι αυτό έφταιγε. Οποιοσδήποτε άλλος λόγος –το σεξ: ότι ένας απ' τους δύο είχε ερωτευτεί κάποιον άλλο– ήταν απλώς φριχτός. Ήταν ηλικιωμένοι και ήταν οι γονείς του· δεν μπορούσε καν να το σκεφτεί. Αναρωτήθηκε μήπως ήταν υπερβολικός. Ίσως οι δύο θάνατοι τόσο κοντά στο περιβάλλον του να τον είχαν κάνει νευρικό και να τον είχαν οδηγήσει να δίνει τραγικές διαστάσεις σε μικροπράγματα. Και τότε θυμήθηκε τον πατέρα του να βάζει τις φωνές στη μητέρα του μετά την κηδεία της Μίμα. Τόσα χρόνια που ήταν παντρεμένοι, ο Τζόζεφ δεν είχε υψώσει ποτέ τον τόνο της φωνής του στην Έβελιν, ακόμα κι όταν επέστρεφε εξαντλημένος έπειτα από μια μέρα δουλειάς για τον Ντάνκαν Χάντερ. Ο Σάντι δεν ήταν υπερβολικός. Κάτι δεν πήγαινε καλά μεταξύ τους.

Κι ύστερα ήρθε το δύσκολο κομμάτι. Πίεσε τον εαυτό του να βάλει τις σκέψεις του σε μια σειρά και να προχωρήσει στο επόμενο λογικό βήμα. Αν οι γονείς του είχαν οικονομικό πρόβλημα, ήταν δυνατόν κάποιος απ' τους δύο να είχε σκοτώσει τη Μίμα για το σπίτι και το κτήμα της; Όχι ο Τζόζεφ. Είχε διαπιστώσει πόσο αναστατωμένος ήταν ο πατέρας του. Άλλωστε του είχε γίνει ήδη μια καλή

προσφορά για το σπίτι και την είχε απορρίψει. Η Έβελιν; Ο Σάντι ήξερε από την πρώτη στιγμή ότι εκεί θα τον οδηγούσαν τελικά οι σκέψεις του. Η Έβελιν ποτέ δεν τα πήγαινε και τόσο καλά με τη Μίμα. Ήταν αρκετά καλή στο σημάδι και στο Ούτρα υπήρχε μια καραμπίνα. Όμως, αν το ζευγάρι δεν είχε οικονομικά προβλήματα, τότε δεν υπήρχε πραγματικό κίνητρο. Αυτός ήταν ο λόγος που ο Σάντι καραδοκούσε στο Ούτρα σαν κλέφτης ή κατάσκοπος.

Ήξερε πού είχε η μητέρα του τα εκκαθαριστικά της τράπεζας: στο συρτάρι του μπουφέ στο καθιστικό, εκεί όπου οι κοπέλες είχαν αφήσει τα ασημένια νομίσματα πριν τα πάρει ο τύπος από το πανεπιστήμιο. Ήταν κλειδωμένο, μα το δεύτερο κλειδί κρεμόταν από έναν γάντζο στο κελάρι, μαζί με τα υπόλοιπα. Η Έβελιν ήταν πάντα εκείνη που διαχειριζόταν τα οικονομικά της οικογένειας. Ακόμα κι όταν ο πατέρας του δούλευε για τον Χάντερ, εκείνη κανόνιζε τους λογαριασμούς και τα τιμολόγια και συμπλήρωνε τη φορολογική δήλωση του Τζόζεφ. Ο Σάντι τη θυμόταν να κάθεται στο τραπέζι κάθε μήνα, να μελετάει τα εκκαθαριστικά της τράπεζας, να κατσουφιάζει όταν διαπίστωνε πόσο λίγα είχαν για να περάσουν μέχρι την επόμενη πληρωμή.

Βρήκε το κλειδί και ξεκλείδωσε το συρτάρι. Τα εκκαθαριστικά ήταν τακτοποιημένα όλα μαζί, πιασμένα με συνδετήρα, σ' έναν μπλε φάκελο, όπως ακριβώς τον θυμόταν. Κοίταξε αμέσως το υπόλοιπο και ένιωσε βαθιά ανακουφισμένος διαπιστώνοντας ότι ήταν χρεωστικό. Διέτρεξε με το βλέμμα τούς προηγούμενους δώδεκα μήνες. Κανένα πρόβλημα. Ένα μικρό πλεόνασμα και κανένα χρέος. Αναρωτήθηκε μήπως η Έβελιν είχε πάρει κάποιο δάνειο,

όμως δεν είδε κάτι σχετικό και τα χαρτιά σίγουρα θα βρίσκονταν επίσης στο συρτάρι. *Πώς μπόρεσα να την αμφισβητήσω;* σκέφτηκε. *Πώς μου πέρασε απ' το μυαλό έστω και για μία στιγμή ότι ήταν ικανή να σκοτώσει;*

Κοίταξε το ρολόι του. Ήταν σχεδόν έξι η ώρα και ξαφνικά ένιωσε να πεινάει σαν λύκος. Δεν είχε φάει μεσημεριανό. Ήθελε να το γιορτάσει. Σκέφτηκε να κατέβει στο Πίερ Χάους για φαγητό, ίσως και για μια δυο μπίρες. Κάποια απ' τα παιδιά ίσως ήταν εκεί και θα μπορούσαν να παίξουν χαρτιά, να κουβεντιάσουν για τα παλιά. Ο Ντέιβι Χέντερσον μάλλον θα ήταν εκεί. Ίσως η Άννα να είχε υποχωρήσει και να είχε αφήσει τον Ρόναλντ να βγει. Τότε θυμήθηκε ότι ο Πέρεζ τού είχε ζητήσει να μιλήσει στη Σόφι. Κλείδωσε το συρτάρι και κρέμασε το κλειδί στη θέση του, φροντίζοντας ώστε να αφήσει τα πάντα όπως τα είχε βρει. Δεν θα του άρεσε καθόλου να καταλάβουν οι γονείς του ότι έψαχνε στα κρυφά.

Καθώς κατευθυνόταν προς το Σίμπιστερ, σταμάτησε στο Μποντ. Το Πίερ Χάους θα ήταν ήσυχο τέτοια ώρα και θα είχαν την ευκαιρία να κουβεντιάσουν. Δεν ήταν και καμιά αγγαρεία· η Σόφι ήταν μια χαρά για παρέα. Είχε την ικανότητα να κάνει κάθε άντρα που βρισκόταν δίπλα της να αισθάνεται ξεχωριστός, γοητευτικός. Αναρωτήθηκε αν θα την έπειθε να του ανοιχτεί. Αν είχε μπει στον κόπο να γνωριστεί με τη Χάτι, μπορεί κι εκείνη να άρχιζε να τον εμπιστεύεται. Όταν όμως χτύπησε την πόρτα, δεν έλαβε καμία απάντηση. Κοίταξε μέσα. Ο ανασκαφικός εξοπλισμός ήταν ακόμα εκεί, σ' έναν σωρό σε μια γωνιά του καθιστικού, αλλά τα πράγματα της Σόφι έλειπαν.

Στο Πίερ Χάους ο Σέντρικ ήταν πίσω από την μπάρα κοιτώντας το κενό. Μια ζωή ο Σάντι τον θυμόταν στην ίδια ηλικία, τώρα τελευταία όμως έμοιαζε να έχει γεράσει ξαφνικά. Οι αντιδράσεις του ήταν πιο αργές.

«Είδες καθόλου την κοπέλα από το Μποντ;»

Ο Σέντρικ γύρισε το κεφάλι και κοίταξε τον Σάντι.

«Ναι, ήταν εδώ νωρίτερα. Έφυγε με το φεριμπότ. Κατέβηκα στην αποβάθρα να συναντήσω την Τζιν. Η Σόφι ήταν φορτωμένη σαν άλογο μ' εκείνο το τεράστιο σακίδιο. Έδειχνε χαρούμενη που έφευγε.»

Ο Σάντι τηλεφώνησε στον Πέρεζ και του είπε τι έγινε. Ο Πέρεζ παρέμεινε σιωπηλός, μα δεν έδειξε να θεωρεί υπεύθυνο τον Σάντι για την αναχώρηση της κοπέλας. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι η Χάτι ίσως βρισκόταν στο ίδιο φεριμπότ με τη Σόφι, με προορισμό το Αμπερντίν, αλλά σε ένα βανάκι δίχως διακριτικά που χρησιμοποιούσε ο εργολάβος κηδειών για να μεταφέρει τις σορούς για τη νεκροψία, ενώ η Σόφι θα ήταν στο μπαρ του πλοίου.

Κεφάλαιο 35

Όταν ο Πέρεζ έφτασε στο Λέρικ, πήγε στο γραφείο του. Η ατμόσφαιρα ήταν ληθαργική: τα περισσότερα μέλη της ομάδας του είχαν πάρει την πασχαλινή άδεια. Τηλεφώνησε στον γραμματέα της εισαγγελέως και έμαθε ότι για σχεδόν όλο το απόγευμα θα ήταν σε μια συνάντηση. Έκλεισε ραντεβού για να τη δει πρωί πρωί την επομένη. Ανυπομονούσε να επιστρέψει νωρίς στο σπίτι του, να βάλει τα άπλυτα στο πλυντήριο και να μαγειρέψει κάτι για να φάει. Στο μεταξύ άρχισε να σκέφτεται ποιος θα ήταν ο καλύτερος τρόπος για να εντοπίσει την καταγωγή της οικογένειας του Μπέργκλαντ.

Αν και σχεδίαζε να περάσει ένα ήσυχο βράδυ στο σπίτι, όταν έφτασε εκεί, δεν μπορούσε να χαλαρώσει. Του ήταν αδύνατον να σταματήσει να σκέφτεται τη Σόφι, να αναπαράγει στο μυαλό του τη συζήτηση στον βράχο, δίπλα στο γήπεδο του γκολφ. Η Σόφι είχε δίκιο για το σημείωμα. Βέβαια, δεν άφηναν σημείωμα όλοι οι αυτόχειρες, όμως η Χάτι ήταν πολυγραφότατη. Αν σχεδίαζε να αυτοκτονήσει, θα είχε γράψει ένα ψύχραιμο γράμμα στην Γκουέν Τζέιμς, όπου θα της εξηγούσε τι θα έκανε. Δεν θα της τηλεφωνούσε σχεδόν πανικόβλητη. Ξαφνικά ο Πέρεζ ένιωσε την επιθυμία να τελειώνει με την υπόθεση. Σύντομα θα επέστρεφε η Φραν. Δεν ήθελε να επιστρέψει και να

τον βρει μες στη διαδικασία μιας έρευνας, αφηρημένο και εξαντλημένο.

Τελικά αποφάσισε να κάνει μπάνιο. Το μπάνιο του ήταν μικρό και στενό, η μπανιέρα παλιά και βαθιά, με χαραγμένο σμάλτο. Το δωμάτιο γέμισε ατμούς και η υγρασία άρχισε να κυλάει στο παράθυρο. Δεν είχε σημασία. Το σπίτι είχε έτσι κι αλλιώς πρόβλημα υγρασίας, οπότε ποια η διαφορά; Έγειρε πίσω, προσπαθώντας να αποδιώξει την υπόθεση από τον νου του, όμως τα πιθανά σενάρια, οι μεταβαλλόμενες σχέσεις, περιστρέφονταν διαρκώς στο μυαλό του. Μισοκοιμόταν. *Χορεύοντας στη μουσική του χρόνου*. Ποιος το είχε γράψει αυτό; Σκεφτόταν τους κατοίκους του Γουόλσι από το παρελθόν και το παρόν να χορεύουν βαλς, να εμφανίζονται και να χάνονται μες στο μυαλό του. Ένας Νορβηγός ναυτικός και μια ταλαιπωρημένη αρχαιολόγος, μια φιλόδοξη επιχειρηματίας κι ένας ηλικιωμένος καθηλωμένος εξαιτίας εγκεφαλικού. Πώς ταίριαζαν όλοι αυτοί μεταξύ τους; Έκλεισε τα μάτια του και ένιωσε να αιωρείται προς μια λύση.

Χτύπησε το τηλέφωνο. Ήθελε να το αφήσει, να συνεχίσει με τις σκέψεις του, μα ίσως ήταν η Φραν. Είχε διαπιστώσει ότι δυσκολευόταν να της μιλήσει όταν ήταν μακριά από το οικείο περιβάλλον του και τώρα ήθελε απεγνωσμένα να ακούσει τη φωνή της. Βγήκε από την μπανιέρα και άρπαξε μια πετσέτα –πάντα πίστευε ότι το σπίτι στην ακτή τού πρόσφερε απομόνωση, όμως παλιότερα είχε ρεζιλευτεί όταν ένας τύπος με βάρκα ή κανό είχε περάσει κοντά από το παράθυρό του. Το τηλέφωνο έπαψε να χτυπάει λίγο πριν το σηκώσει. *Η Φραν θ' άφηνε μήνυμα*, σκέφτηκε. Κι αυτός θα την έπαιρνε αμέσως, πριν ε-

κείνη φύγει εσπευσμένα για να συναντήσει τους φίλους της σε κάποια πειραματική θεατρική παράσταση, στα εγκαίνια μιας γκαλερί ή σε ένα κομψό εστιατόριο.

Όταν όμως πληκτρολόγησε το 1571 για να ακούσει το μήνυμα, η γυναικεία φωνή ήταν πολύ διαφορετική. Ήταν η Βαλ Τέρνερ, η αρχαιολόγος της τοπικής υπηρεσίας. «Τζίμι, έλαβα την αρχική αναφορά για τα οστά που βρέθηκαν στο Γουόλσι. Θα είμαι στο γραφείο για μισή ώρα, αν θες να με πάρεις.»

Επέστρεψε στο μπάνιο, όμως τώρα πια το νερό έμοιαζε γκρίζο και καθόλου δελεαστικό, οι συλλογισμοί του γελοίοι. Τράβηξε το πώμα για να αδειάσει η μπανιέρα και στη συνέχεια ντύθηκε.

Αντί να τηλεφωνήσει αμέσως στη Βαλ, πήρε τη Φραν στο κινητό. Δεν απάντησε, οπότε της άφησε μήνυμα. Όταν τηλεφώνησε στη Βαλ, εκείνη απάντησε αμέσως. «Μόλις με πρόλαβες, Τζίμι. Ετοιμαζόμουν να φύγω.»

«Έχεις χρόνο να συναντηθούμε;» της πρότεινε. «Ευχαρίστως να σε κεράσω φαγητό. Ένα ευχαριστώ για την επίσπευση της εξέτασης.» *Άλλωστε*, σκέφτηκε, *έχω ανάγκη από παρέα*. Δεν θα του έκανε καθόλου καλό να μείνει μόνος, κατσουφιασμένος. Και είχε ακόμη απορίες για την ανασκαφή. Τα άπλυτα μπορούσαν να περιμένουν άλλη μία μέρα.

«Α», είπε εκείνη. «Ούτε που φαντάζεσαι πόσο υποχρεώθηκα προκειμένου να γίνει τόσο σύντομα. Δεν ξέρω άλλη περίπτωση που να ολοκληρώθηκε σε λιγότερο από έξι βδομάδες.»

«Άρα σου χρωστάω. Να δούμε αν μπορούν να μας βρουν τραπέζι στο μουσείο;»

«Εντάξει», του είπε. «Σε μισή ώρα;»

Έφτασε πρώτη στο εστιατόριο και κάθισε σ' ένα τραπέζι για δύο με θέα τη θάλασσα. Μόλις είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει· οι νύχτες μεγάλωναν. Είχε μπροστά της ένα ποτήρι λευκό κρασί, ενώ υπήρχε άλλο ένα για εκείνον.

«Δεν πήρα μπουκάλι», του είπε. «Οδηγώ, υποθέτω το ίδιο κι εσύ. Σε πειράζει;»

«Όχι βέβαια.»

«Λοιπόν, τα οστά...» του είπε χαμογελώντας πλατιά. Ήξερε πόσο ανυπομονούσε ο Πέρεζ για τις πληροφορίες.

«Πες μου. Πόσο παλιά είναι;»

«Τα περισσότερα είναι παλιά», του είπε.

«Πόσο παλιά;»

«Επειδή η περίπτωση ήταν ιδιαίτερη, έστειλα τέσσερα οστά για χρονολόγηση. Τα τρία χρονολογούνται από την περίοδο μεταξύ 1465 και 1510, και κατά πάσα πιθανότητα ανήκουν στο ίδιο άτομο, όχι σε διαφορετικά. Άρα δεν είναι σύγχρονα. Αποκλείεται να σχετίζονται με τους πρόσφατους θανάτους στο Γουόλσι. Η ηλικία ταιριάζει απόλυτα με τη θεωρία της Χάτι Τζέιμς για το οίκημα. Δέκατος πέμπτος αιώνας. Όπως τα νομίσματα.»

Άρα δεν είναι του νεκρού Νορβηγού. Άραγε η ιστορία από τα νεανικά χρόνια της Μίμα ήταν παραπλανητική;

Η Βαλ Τέρνερ συνέχιζε να μιλάει. «Μακάρι να μπορούσα να της το πω. Ίσως, αν βεβαιωνόταν ότι είχε δίκιο για την ηλικία και το είδος της κατοικίας, να μην είχε αυτοκτονήσει.»

Αν αυτοκτόνησε, σκέφτηκε ο Πέρεζ. Όμως δεν είπε τίποτα. Μια τυχαία κουβέντα ήταν αρκετή για να αρχί-

σουν οι φήμες. Προς το παρόν τον βόλευε να πιστεύουν ότι ο θάνατος της Χάτι ήταν αυτοκτονία. Τότε μόνο αντιλήφθηκε πλήρως την αρχική φράση της Βαλ.

«Είπες ότι τα *περισσότερα* είναι παλιά. Τι εννοούσες;»

«Υπάρχει ένα που μοιάζει πιο πρόσφατο από τα υπόλοιπα. Τους ζήτησα να το ελέγξουν. Μάλλον πρόκειται για λάθος.» Ξαφνικά συνειδητοποίησε την επίδραση των λόγων της στον Πέρεζ. «Αλήθεια, συμβαίνει. Δεν υπάρχει λόγος να του δώσεις ιδιαίτερη σημασία.»

«Ξέρεις περίπου σε ποιο σημείο βρέθηκε;»

«Θα το τσεκάρω. Η Χάτι ήταν αναλυτική στις σημειώσεις της. Θα μιλήσω στη Σόφι.»

«Η Σόφι γύρισε σπίτι της», είπε ο Πέρεζ.

«Φαντάζομαι ότι θα άφησε τις σημειώσεις στην Έβελιν.»

«Πόσο καλά ήξερες τη Χάτι;» τη ρώτησε.

«Όπως είναι φυσικό, την είχα συναντήσει αρκετές φορές», είπε η Βαλ. «Η ανασκαφή είναι μέρος της έρευνας των μεταπτυχιακών, αλλά εμπίπτει στα δικά μου χωράφια. Εγώ πρέπει να φροντίζω ώστε να διεξάγεται επαγγελματικά.»

«Τι θα γίνει τώρα με το Σέτερ;»

«Ελπίζω να το αναλάβει το πανεπιστήμιο και να προχωρήσει σε ευρείας κλίμακας ανασκαφή. Σίγουρα θα στηρίζαμε κάτι τέτοιο. Το Γουόλσι είναι πολύ καλό μέρος για να γίνει μια αναστήλωση ανοιχτή για το κοινό. Ορισμένοι ντόπιοι είναι ένθερμοι υποστηρικτές.»

«Η Έβελιν;»

«Την ξέρεις; Ναι. Είναι ευτυχία να συνεργάζεσαι μαζί της. Είναι εκπληκτικό πώς κατάφερε να μάθει το σύστημα των επιχορηγήσεων.»

«Απ' ό,τι κατάλαβα, ο Τζόζεφ Γουίλσον δεν τρελαίνεται για την ανασκαφή στο Σέτερ, και είναι ο νέος ιδιοκτήτης.»

«Αλήθεια;» Η Βαλ δεν έδειξε να προβληματίζεται ιδιαίτερα. Ίσως θεωρούσε ότι η Έβελιν κατάφερνε πάντα να περνάει το δικό της.

«Ποιο είναι το επόμενο βήμα της διαδικασίας;»

«Η δημόσια διαβούλευση», είπε η Βαλ. «Η Έβελιν έχει φροντίσει και γι' αυτό. Οργανώνει μια εκδήλωση στο Πνευματικό Κέντρο του Λίντμπι, προκειμένου να ενημερώσει τους νησιώτες για τα νομίσματα και τα υπόλοιπα ευρήματα. Την επόμενη βδομάδα. Ρώτησε αν θα μπορούσαμε να τη φιλοξενήσουμε εδώ στο μουσείο, όμως δεν είχαμε χρόνο για να το οργανώσουμε. Θα μπορέσεις να έρθεις;»

Η Φραν θα έχει επιστρέψει, σκέφτηκε ο Πέρεζ. *Θα μπορούσε να την ενδιαφέρει.*

«Γιατί τόση βιασύνη;» τη ρώτησε.

Η Βαλ γέλασε. «Η Έβελιν δεν είναι ακριβώς της υπομονής.»

«Δεν είναι κάπως άκομψο, τόσο σύντομα μετά τον θάνατο της Χάτι Τζέιμς;»

«Θα είναι κάτι σαν φόρος τιμής στη Χάτι, στη δουλειά της. Η Έβελιν έχει προσκαλέσει τη μητέρα της, τη βουλευτή.»

«Η Γουέν Τζέιμς συμφώνησε να έρθει;» Ο Πέρεζ ξαφνιάστηκε. Η γυναίκα είχε αρνηθεί να έρθει στα Σέτ-

λαντ αμέσως μετά τον θάνατο της κόρης της. Για ποιο λόγο να επιλέξει μια δημόσια εκδήλωση; Ίσως αυτό α-κριβώς να ήταν το ζήτημα: αισθανόταν πιο άνετα σε δη-μόσιο χώρο.

«Έτσι φαίνεται.»

Ο Πέρεζ κοίταξε προς τη θάλασσα, όπου ήταν αραγ-μένα τυπικά δείγματα παραδοσιακών σκαφών των Σέτ-λαντ. Σκέφτηκε ότι και οι ίδιοι ήταν σαν να βρίσκονται σε πλοίο, κάτι μεγάλο και εντυπωσιακό, ένα από τα κρουα-ζιερόπλοια που έδεναν στα νησιά το καλοκαίρι. «Η Έβε-λιν περιμένει τον Πολ Μπέργκλαντ;»

«Υποτίθεται. Τώρα που έφυγε η Σόφι, είναι ο μόνος που έχει απομείνει να εκπροσωπεί το πανεπιστήμιο. Πρέ-πει να διασφαλίσω ότι θα υπάρξει πλήρης καταγραφή της ανασκαφής. Από εκείνον εξαρτάται.»

Για μερικές στιγμές έμειναν σιωπηλοί.

«Πώς σου είχε φανεί η Χάτι;» τη ρώτησε ο Πέρεζ. «Πρέπει να την είχες συναντήσει κάμποσες φορές.»

«Ήταν πολύ έξυπνη, παθιασμένη, σχολαστική. Θα έκανε λαμπρή καριέρα στην αρχαιολογία.» Η Βαλ σταμά-τησε καθώς εκείνη τη στιγμή έφεραν τα πιάτα τους. «Θα ακουστεί πολύ σεξιστικό, όμως πίστευα ότι χρειαζόταν έναν άντρα στη ζωή της. Κάποιον για να μοιράζεται πράγματα. Κάποιον για να μην την αφήνει να παίρνει τον εαυτό της τόσο στα σοβαρά.»

Ο Πέρεζ δεν μίλησε.

«Υπάρχει και κάτι άλλο όμως», συνέχισε η Βαλ. «Κάτι σχετικό με τα οστά. Τα οστά που ήταν *όντως* παλιά. Θα σε συναρπάσει.»

Ο Πέρεζ σήκωσε το βλέμμα. Είχε αλλού το μυαλό του. Στο Γουόλσι, σε μια όμορφη νεαρή γυναίκα πεσμένη στο σκάμμα, κοντά στο σημείο όπου τα αρχαία οστά ήταν θαμμένα για αιώνες.

Η Βαλ δεν φάνηκε να το προσέχει. «Ανήκουν σ' έναν άντρα. Το τμήμα της λεκάνης που βρέθηκε ήταν αρκετά μεγάλο για να καθορίσουμε το φύλο. Δεν πέθανε από φυσικά αίτια. Δολοφονήθηκε. Τον μαχαίρωσαν. Τουλάχιστον έτσι φαίνεται. Τα πλευρά έχουν θρυμματιστεί. Δεν θα καταφέρναμε να το διαπιστώσουμε από το κρανίο. Φυσικά, δεν θα μάθουμε ποτέ γιατί τον σκότωσαν, παρόλο που έχει πλάκα να μαντεύεις.»

Ο Πέρεζ είχε αρχίσει να ενδιαφέρεται. «Τι πιστεύεις ότι μπορεί να έγινε;»

«Η θεωρία της Χάτι ήταν ότι κάποιος ντόπιος ανέλαβε τον ρόλο του εμπόρου στο Γουόλσι. Ξαφνικά απέκτησε πλούτο, κύρος. Υποθέτω ότι δεν ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής στους γείτονες.»

«Πιστεύεις ότι τον σκότωσαν για να τον ληστέψουν;»

«Μπορεί», είπε εκείνη, «ή επειδή τον ζήλευαν. Ήταν φτωχοί κι εκείνος πλούσιος. Ο φθόνος, το τέρας με τα πράσινα μάτια, ίσως αυτό να τον αποτελείωσε.»

Μόλις ολοκληρώθηκε το γεύμα, η Βαλ Τέρνερ έφυγε βιαστικά, όμως ο Πέρεζ στάθηκε για λίγο έξω από το μουσείο πριν επιστρέψει στο σπίτι. Μέσα από τα μεγάλα παράθυρα είδε το ανακατασκευασμένο επάνω μέρος ενός φάρου που υπήρχε στο εσωτερικό του μουσείου, τον τεράστιο γυάλινο θόλο και τον μηχανισμό. Κάποτε οι

φωτεινές αχτίνες βοηθούσαν τα πλοία ώστε να αποφεύγουν τις βραχώδεις ακτές. *Ρίξε το φως σου προς το μέρος μου*, σκέφτηκε. Πάντως, ένιωθε ότι σταδιακά πλησίαζε στη λύση. Το γεγονός ότι βρισκόταν μακριά από το Γουόλσι τον βοηθούσε να βλέπει τα πράγματα σε πιο σωστή βάση και η συζήτηση με τη Βαλ τα είχε κάνει ακόμα πιο ξεκάθαρα.

Κεφάλαιο 36

Ο Σάντι δεν πήρε καμία πρωτοβουλία για να επιστρέψει στο Ούτρα, παρόλο που το δωμάτιό του είχε αδειάσει. Μάλιστα ανέλαβε να αρμέγει την αγελάδα της Μίμα. Νωρίς το πρωί και αργά το απογευμα καθόταν στο κουτί στο παράπηγμα, σκούπιζε τα μαστάρια με το πανί που έφερνε από το σπίτι και έβλεπε το υγρό να πετάγεται στον κουβά. Μετά τις πρώτες δοκιμές, με τον πατέρα του να παρακολουθεί και να χαμογελάει, δεν δυσκολευόταν καθόλου. Σκέφτηκε πως ήταν σαν να οδηγάς ποδήλατο, μια από εκείνες τις δεξιότητες που, όταν τις αποκτήσεις, δεν τις ξεχνάς ποτέ. Θυμόταν τη Μίμα να του δείχνει όταν ήταν μικρός, να γελάει με τις πρώτες διστακτικές απόπειρές του να βγάλει γάλα. «Μικρέ, πρέπει να είσαι πιο σιγουρος. Σφίγγεις και τραβάς. Δεν πρόκειται να σου μείνουν στα χέρια. Έτσι μπράβο!» Ήταν από τα λίγα πράγματα όπου τα κατάφερνε καλύτερα από τον Μάικλ. Καθισμένος στο παράπηγμα σήμερα το πρωί, η μυρωδιά ήταν ακριβώς ίδια. Από αγελάδα και κοπριά μαζί με την πλούσια, γλυκιά μυρωδιά του φρέσκου γάλακτος. Όταν μάλιστα γέμισε την καρδάρα, είχε την ίδια αίσθηση ικανοποίησης για το επίτευγμά του.

Αργότερα πήγε την καρδάρα στο Ούτρα. Ο πατέρας του ήταν έξω, στον λόφο. Ο Σάντι τον είδε στο βάθος, να

κατηφορίζει το μονοπάτι προς το σπίτι. Η Έβελιν ήταν στο τραπέζι της κουζίνας, σκυμμένη πάνω από διάφορα χαρτιά. Κι άλλες λίστες. Ο Σάντι περίμενε ότι όλα αυτά θα τελείωναν μετά την κηδεία, όμως η Έβελιν έμοιαζε να έχει και άλλα σχέδια· υπήρχε κάτι άλλο που έπρεπε να οργανώσει. Στην αρχή δεν μίλησε γι' αυτό. Πήρε το γάλα και έχυσε το μισό σε μια κανάτα, για το ψυγείο. Το υπόλοιπο το άφησε στην κουζίνα.

«Σκεφτόμουν μήπως φτιάξω λίγο μαλακό τυρί», του είπε. «Θυμάσαι, Σάντι, που το φτιάχναμε όταν ήσασταν μικροί;»

«Τι είν' όλ' αυτά;» τη ρώτησε δείχνοντας τα χαρτιά, τις διάφορες στήλες, τα στρογγυλεμένα γράμματα.

«Έχουμε μια εκδήλωση στο Πνευματικό Κέντρο του Λίντμπι», του είπε. «Αφιερωμένη στη μνήμη της Μίμα και της Χάτι. Και μια ευκαιρία για να δει ο κόσμος τα ασημένια νομίσματα και να μάθει για το πρόγραμμα. Θα έχουμε και δημοσιογράφους. Λέω να αναλάβω την εστίαση.»

Ο Σάντι σκέφτηκε πως η μητέρα του ήταν ασυγκράτητη. Απ' τη στιγμή που αποφάσιζε κάτι δεν υπήρχε περίπτωση να το καθυστερήσει. Έπρεπε να γίνει άμεσα. Πάντως, η χρονική στιγμή τού φάνηκε μάλλον ανάρμοστη. Γιατί τόση βιασύνη;

«Τι λέει ο πατέρας μου γι' αυτό;»

«Θεωρεί ότι είναι πολύ καλή ιδέα.»

«Αλήθεια;» Ο Σάντι ξαφνιάστηκε. Την τελευταία φορά που συζητήθηκε το ζήτημα, ο Τζόζεφ δεν ήθελε καν την ανασκαφή στο Σέτερ. Όλοι εκείνοι οι επισκέπτες δεν θα ήθελαν να δουν πού βρέθηκαν τα νομίσματα; Ο πατέρας του ήταν μοναχικός άνθρωπος. Δεν θα του άρεσε κα-

θόλου όλη αυτή η φασαρία και η αναστάτωση στο πρόγραμμά του.

«Καταλαβαίνει πόσο σημαντικό είναι για μένα.» Είχε εκείνο το σφιγμένο, πεισματάρικο βλέμμα που εμφανιζόταν μερικές φορές στο πρόσωπό της. Ο Σάντι ήξερε ότι δεν είχε νόημα να επιμείνει. Η Έβελιν συγκέντρωσε τα χαρτιά της σε μια στοίβα, που την έχωσε σ' έναν διαφανή πλαστικό φάκελο. Σκέφτηκε ξανά ότι η μητέρα του έπρεπε να ακολουθήσει κάποια καριέρα, να στήσει μια δική της επιχείρηση για να διοχετεύσει όλη αυτή την ενέργεια. Εκείνη σήκωσε το βλέμμα της στον Σάντι.

«Πότε σχεδιάζεις να επιστρέψεις στο Λέρικ;»

«Δεν είμαι σίγουρος», της είπε αόριστα. «Έχω λίγη άδεια ακόμα.»

«Άρα θα είσαι εδώ το βράδυ που θα δείξουμε τα νομίσματα. Σκεφτόμουν ότι η Παρασκευή είναι μια καλή μέρα. Χαίρομαι που θα είσαι εδώ. Θα έρθει η μητέρα της Χάτι. Θα είναι ωραίο για κείνη να δει ένα γνώριμο πρόσωπο. Θα πεταχτείς να την πάρεις από το αεροδρόμιο;»

«Ξέρει σε τι πάει να μπλέξει; Δεν έχει προλάβει καλά καλά να θάψει την κόρη της.» Ο Σάντι σκέφτηκε ότι αυτές οι εκδηλώσεις στα νησιά ήταν πολύ αγχωτικές. Προσωπικά δεν τις άντεχε χωρίς ένα δυο ουισκάκια και μερικές μπίρες στην κοιλιά του. Θυμήθηκε την Γκουέν Τζέιμς στο διαμέρισμά της στο Λονδίνο, να καπνίζει το ένα τσιγάρο μετά το άλλο, γεμάτη τύψεις. Πώς θα τα έβγαζε πέρα με τους περίεργους νησιώτες, με τις αδιάκριτες ερωτήσεις; Κι αμέσως μετά θυμήθηκε ότι η γυναίκα ήταν πολιτικός και κατά πάσα πιθανότητα ικανή να υποκρίνεται.

«Της μίλησα σήμερα το πρωί», είπε η Έβελιν. «Είπε ότι θέλει να δει πού πέθανε η Χάτι.»

«Δεν θα προτιμούσε να το κάνει χωρίς κοινό;»

«Εξήγησα τι σχεδιάζαμε.» Ο ξεροκέφαλος τόνος είχε επιστρέψει. «Δική της απόφαση ήταν. Δεν την υποχρέωσε κανείς να δεχτεί.»

Όμως θα εξυπηρετούσε μια χαρά τον στόχο της Έβελιν, σκέφτηκε ο Σάντι, *η παρουσία της εκεί*. Μια βουλευτής, κάτι σαν διασημότητα, προκειμένου να προσδώσει στο πρόγραμμα του Σέτερ μια κάποια αξιοπιστία, ακόμα και λάμψη. Μερικές φορές τον σόκαρε πόσο ανελέητη ήταν η μητέρα του. Σίγουρα θα μπορούσε να γίνει πολιτικός.

«Της έκλεισα δωμάτιο στο Πίερ Χάους», συνέχισε η Έβελιν. «Της είπα να μείνει εδώ, αλλά δεν ήθελε να μας αναστατώσει.»

Τουλάχιστον, σκέφτηκε ο Σάντι, *θα έχει έναν δικό της χώρο για να καταφύγει*. Αναρωτήθηκε αν ο Πέρεζ ήξερε τι είχε σχεδιάσει η μητέρα του και πώς θα του φαινόταν.

«Ποιον άλλο έχεις καλέσει;» ρώτησε.

«Όσους εμπλέκονται με την ανασκαφή. Τον Πολ Μπέργκλαντ, φυσικά.»

«Θα έρθει;»

«Δεν είμαι σίγουρη. Είπε ότι ίσως έχει άλλες υποχρεώσεις.»

Είμαι σίγουρος.

«Όμως μίλησα με τον υπεύθυνο του τμήματός του στο πανεπιστήμιο και είπα ότι θεωρούμε πολύ σημαντικό να βρίσκεται εδώ.»

Ο Σάντι διαπίστωσε ότι χαμογελούσε. Η μητέρα του μπορούσε να γίνει εξίσου πειστική με μια μπουλντόζα... Πού έβρισκε όλη αυτή την ορμή, όλο αυτό το θράσος;

«Και τι είπαν από το πανεπιστήμιο;»

«Εξέφρασαν τη βεβαιότητα ότι ο καθηγητής Μπέργκλαντ θα έβρισκε χρόνο στο πρόγραμμά του για μια τόσο σημαντική περίσταση, ειδικά από τη στιγμή που θα είναι αφιερωμένη σε μια από τις φοιτήτριές του.» Η Έβελιν σήκωσε τα μάτια και τον κοίταξε. Για μια φευγαλέα στιγμή μοιράστηκαν ένα συνωμοτικό χαμόγελο.

«Θα ήθελα να έρθει και η Σόφι», είπε η Έβελιν. «Έμαθες ότι πήγε νότια;»

«Ναι, το έμαθα.»

«Ήταν πολύ ξαφνικό. Δεν πέρασε καν από εδώ να αποχαιρετήσει, και το θεώρησα λιγάκι αγενές. Μήπως έχεις τη διεύθυνσή της ή ίσως τον αριθμό του κινητού της;»

«Όχι, μητέρα.»

Η μητέρα του έμοιαζε έτοιμη να επιμείνει, αλλά το ξανασκέφτηκε. «Φαντάζομαι ότι οι Κλόστον θα έρθουν», είπε η Έβελιν. «Είναι αδύνατον να κρατήσεις την Τζάκι μακριά από οποιαδήποτε εκδήλωση.»

Ο Σάντι πήγε στον λόφο να ψάξει τον πατέρα του. Καθώς προχωρούσε ανάμεσα στα ρείκια σκεφτόταν ότι μετά από μια βδομάδα στο Γουόλσι είχε βελτιωθεί η φυσική του κατάσταση. Δεν ένιωθε το τράβηγμα στα πόδια ή εκείνο το φριχτό αγκομαχητό στους πνεύμονες, που εμφανιζόταν μερικές φορές όταν ακολουθούσε τον πατέρα του στον λόφο. Στην πόλη δεν πήγαινε πουθενά με τα πόδια και ζούσε παραγγέλνοντας φαγητό απέξω. Σκέ-

φτηκε με νοσταλγία το χοιρινό με τη γλυκόξινη σάλτσα, το τραγανό κουρκούτι, την πλούσια και πηχτή σάλτσα εξαιτίας της ζάχαρης και του ανανά. Γιατί ήταν τόσο σπουδαίο, τέλος πάντων, να έχεις καλή φυσική κατάσταση;

Βρήκε τον Τζόζεφ σκυμμένο πάνω από ένα ψόφιο νεογέννητο πρόβατο. Το είχαν ήδη κατασπαράξει τα κοράκια και οι σταχτοκουρούνες.

«Μια σταλιά ήταν», είπε ο Τζόζεφ. «Δεν υπήρχε περίπτωση να επιβιώσει. Ίσως το μικρότερο από δίδυμα.» Σηκώθηκε και κοίταξε προς την κορυφή του λόφου. «Νόμιζα ότι θα επέστρεφες στο Λέρκ τώρα που τελείωσε η κηδεία.»

«Ο Πέρεζ είπε να πάρω μερικές μέρες άδεια. Έχω ακόμη αρκετή και δεν μπορώ να τη μεταφέρω μετά το τέλος Απρίλη.»

«Η μητέρα σου θα χαρεί που θα μείνεις κι άλλο.»

«Ναι, καλά!»

«Αλήθεια», είπε σοβαρά ο Τζόζεφ. «Της λείπεις.»

«Το σίγουρο είναι ότι της λείπει ο Μάικλ.» Παρ' όλα αυτά, χάρηκε και ευχήθηκε να ήταν αλήθεια. «Τι είναι αυτό με τη μεγάλη εκδήλωση για να διαφημιστεί η ανασκαφή στο Σέτερ;»

Ο Τζόζεφ δεν απάντησε αμέσως. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι προσπαθούσε να επιλέξει προσεκτικά τα λόγια που θα πρόφερε. Για μια στιγμή ο πατέρας του του θύμισε τον Τζίμι Πέρεζ.

«Θέλεις καφέ;» είπε ο Τζόζεφ. «Η μητέρα σου μου γέμισε ένα φλασκί.» Πήρε το θερμός από την τσέπη τού και στη συνέχεια έβγαλε το παλτό του και το άπλωσε στο

γρασίδι. Κάθισαν κοιτώντας και οι δύο προς τη βορειοανατολική πλευρά του νησιού.

«Δεν μπόρεσες να τη μεταπείσεις;» Ο Σάντι ήπιε μια γουλιά από την κούπα που μοιράζονταν. Ο καφές ήταν δυνατός και πολύ γλυκός.

«Δεν προσπάθησα και πολύ», είπε ο πατέρας του. «Ξέρεις πώς είναι όταν πάρει μια απόφαση.»

«Εσένα σ' ακούει πάντα.»

«Όχι αυτή τη φορά.»

«Δεν θέλω να ρεζιλευτεί.» Η φωνή του Σάντι ακούστηκε πιο δυνατή απ' όσο περίμενε. Ο άνεμος παρέσυρε τα λόγια του και άκουσε τον πανικό που έκρυβαν, την υποβόσκουσα σκέψη: *Δεν θέλω να με ρεζιλέψει.*

«Α, μεταξύ μας νομίζω ότι μόνο εμείς μπορούμε να τη συγκρατήσουμε.» Είχε προσπαθήσει να αστειευτεί, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία. Τα λόγια του Τζόζεφ ήταν σοβαρά και ρεαλιστικά.

«Μπαμπά, συμβαίνει κάτι; Μπορώ να βοηθήσω;»

Για μερικά δευτερόλεπτα ο Σάντι πίστεψε ότι ο πατέρας του θα τον εμπιστευόταν. Μια τουρλίδα έκρωξε και στο βάθος άκουσε την κραυγή ενός κορακιού που θύμιζε γάβγισμα. Στη συνέχεια ο Τζόζεφ βίδωσε ξανά το καπάκι στο φλασκί και σηκώθηκε.

«Τι να συμβαίνει; Όλοι μας έχουμε αναστατωθεί από τα ατυχήματα. Δύο θάνατοι. Απίστευτη γκαντεμιά. Δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα ανάμεσα στη μητέρα σου και σ' εμένα.»

Ο Σάντι θυμήθηκε την τελευταία συζήτηση με τον πατέρα του στο Σέτερ. Τότε ο Τζόζεφ είχε χαρακτηρίσει τους θανάτους ως κάτι περισσότερο από «απίστευτη

γκαντεμιά». Ήξερε ότι ο πατέρας του έλεγε ψέματα, όμως ένιωθε ευγνωμοσύνη γι' αυτό το ψέμα. Ουσιαστικά, αν οι γονείς του είχαν προβλήματα, προτιμούσε να μην ξέρει.

Είχαν πάρει τον δρόμο της επιστροφής στο Ούτρα κατεβαίνοντας με νεύρο την πλαγιά, με αποτέλεσμα ο Σάντι να νιώθει τις ανάσες του σαν σφιχτές μικρές εκρήξεις, όταν ο Τζόζεφ μίλησε ξανά.

«Σκεφτόμουν ότι η μητέρα σου ίσως είχε δίκιο για το Σέτερ. Ίσως πρέπει να σκεφτούμε να το πουλήσουμε.»

Ο Σάντι σταμάτησε επιτόπου και διπλώθηκε. Ένιωθε σαν να τον είχαν χτυπήσει στην κοιλιά και του είχε κοπεί η ανάσα.

Ο πατέρας του δεν φάνηκε να το προσέχει. Τώρα που είχε αρχίσει να μιλάει, έμοιαζε ανίκανος να σταματήσει.

«Και οι δυο μας έχουμε αρχίσει να μεγαλώνουμε. Πρέπει να σκεφτούμε το μέλλον μας. Τι να το κάνω άλλο ένα σπίτι; Ούτε εσύ ούτε ο Μάικλ θα μείνετε ποτέ εκεί. Έτσι κι αλλιώς, το μεγαλύτερο κομμάτι από το κτήμα του Σέτερ ανήκει ήδη στο Ούτρα. Μόνο το σπίτι έχει μείνει.» Συνειδητοποίησε ότι ο Σάντι δεν τον ακολουθούσε και σταμάτησε για να τον περιμένει. «Αλλά δεν πρόκειται να το πουλήσω στον Ρόμπερτ», συνέχισε. Ο τόνος του ήταν εριστικός. Φώναζε τις λέξεις στον άνεμο. «Δεν πρόκειται να το πουλήσω σ' αυτό το φραγκάτο κάθαρμα, για να το δώσει στην ψωνισμένη κόρη του. Θα κάνουμε αυτό που λέει η μητέρα σου. Θα το προσφέρουμε στην Υπηρεσία Προστασίας Πολιτισμικής Κληρονομιάς. Να το κάνουν μουσείο. Κάτι για να τιμήσουν τη μνήμη της Μίμα Γουίλσον. Ένα σπίτι προς τιμήν της.»

Ο Σάντι είχε ισιώσει την πλάτη του. Άρχισε να προχωράει προς τον πατέρα του. Ένιωθε τα πόδια του να λυγίζουν και προσπαθούσε να συγκεντρωθεί για να μην παραπατήσει.

«Τι σ' έκανε ν' αλλάξεις γνώμη; Είπες ότι δεν ήθελες να τριγυρνάνε διαρκώς ξένοι στο κτήμα.»

«Δικό μου είναι το σπίτι», είπε ο Τζόζεφ. «Μπορώ να το κάνω ό,τι θέλω.»

«Το καταλαβαίνω. Όμως κάτι σ' έκανε ν' αλλάξεις γνώμη. Τι έγινε;» Κι αμέσως μετά έκανε πάλι την ίδια ερώτηση και αυτή τη φορά ευχήθηκε να του πει ο πατέρας του την αλήθεια: «Μπορώ να βοηθήσω;»

Όταν το είπε, ο Σάντι παρέμενε ακόμα πιο πίσω από τον πατέρα του και τον κοιτούσε από ψηλά. Ο Τζόζεφ δεν ήταν γέρος· ήταν νευρώδης και δυνατός. Όμως, από εκείνο το σημείο, του φάνηκε ξαφνικά μικρόσωμος.

«Όχι», είπε τελικά ο Τζόζεφ. «Δεν μπορείς να βοηθήσεις.»

Κεφάλαιο 37

Ο Πέρεζ έμεινε σχεδόν όλη τη μέρα στο γραφείο, απολαμβάνοντας τη ρουτίνα, τη γνώριμη γραφειοκρατία. Μίλησε με έναν ντόπιο ιστορικό που είχε γράψει ένα βιβλίο για το Λεωφορείο των Σέτλαντ και τηλεφώνησε στη Νορβηγική Πρεσβεία. Αργότερα συναντήθηκε με την εισαγγελέα. Κάθισαν στο γραφείο της και συζήτησαν για την κατάθλιψη και τον βιασμό πίνοντας Earl Grey και μασουλώντας μπισκότα. Οι φρικαλεότητες της δουλειάς της έμοιαζαν να μην την επηρεάζουν καθόλου.

«Λοιπόν, νομίζω ότι μπορούμε πια να χαρακτηρίσουμε τον θάνατο της κοπέλας αυτοχειρία», είπε η εισαγγελέας. «Πρέπει να ήταν ιδιαίτερα στρεσαρισμένη καθώς συνεργαζόταν με κάποιον που κάποτε την είχε κακοποιήσει. Έφτασε μάλιστα να χρησιμοποιήσει το μαχαίρι του για να αυτοκτονήσει. Το ερμηνεύω ως ένα τελευταίο μήνυμα, τόσο για εκείνον όσο και για μας. Τον θεωρούσε υπεύθυνο για τα βάσανά της. Και τώρα λες ότι συζήτησε για τον βιασμό με τη συνάδελφό της λίγο πριν εξαφανιστεί· αυτό επιβεβαιώνει την αρχική μας απόφαση.»

Ο Πέρεζ καταλάβαινε ότι θα βόλευε πολύ τη Ρόνα Λανγκ να ξεμπερδέψουν έτσι απλά με τον θάνατο της Χάτι. Δύο τραγωδίες στο Γουόλσι, η μία ατύχημα, η άλλη αυτοκτονία, που συνδέονταν μόνο επειδή ο θάνατος της Μι-

μα έκανε τη Χάτι να αισθανθεί ακόμα πιο μόνη και πιεσμένη.

Για κάποια δευτερόλεπτα έμεινε σιωπηλός. Η εισαγγελέας περίμενε. Δεν υπηρετούσε καιρό στα Σέτλαντ, όμως είχε συνηθίσει τον τρόπο του και όποτε έπρεπε ήταν υπομονετική. Τελικά δεν άντεξε.

«Λοιπόν; Συμφωνείς;»

«Πρέπει να υπάρχει και κάτι άλλο. Δεν καταλαβαίνω γιατί να μου τηλεφωνήσει αν σκόπευε να αυτοκτονήσει. Ήθελε να μου πει κάτι, κάτι σχετικό με τον θάνατο της Μίμα.»

«Πιστεύεις ότι δολοφονήθηκε;» Υπήρχε κάτι σχεδόν χλευαστικό στην ερώτηση της εισαγγελέως.

«Είμαι σχεδόν βέβαιος.»

«Τζίμι, είσαι σίγουρος ότι δεν σε μπερδεύει το συναίσθημα; Οι ενοχές ίσως, επειδή δεν ερεύνησες διεξοδικά το Σέτερ ενώ είχες την ευκαιρία;»

«Πιστεύω ότι και οι δύο γυναίκες δολοφονήθηκαν», της είπε. «Απλώς δεν μπορώ να το αποδείξω ακόμα.»

«Δεν μπορώ να αμφιταλαντεύομαι ως προς την απόφαση για πολύ ακόμα», είπε.

«Όχι.»

«Πόσο χρόνο χρειάζεσαι;» Η αμφιταλάντευση ήταν κακό πράγμα για τη φήμη ενός πολιτικού, όμως το ίδιο ίσχυε και για μια λανθασμένη απόφαση για έναν ύποπτο θάνατο. Ακούμπησε με προσοχή το φλιτζάνι της στο πιατάκι. «Τζίμι, πόσο χρόνο χρειάζεσαι; Δεν γίνεται να κρατάω επ' αόριστον την υπόθεση σε εκκρεμότητα.»

«Κάποιος ξέρει τι συμβαίνει εκεί πέρα», της είπε. «Όχι μόνο ο δολοφόνος. Σ' ένα από τα σπίτια του Γουόλσι

ένας φίλος ή συγγενής κρατάει κάποιο μυστικό. Τέτοιο μέρος είναι.»

«Για πόσο ακόμα, Τζίμι; Ειλικρινά δεν μπορώ να σου δώσω παραπάνω από μερικές μέρες.»

«Ελπίζω», της είπε, «ότι θα μου φτάσουν.»

«Υποψιάζεσαι κάποιον;»

Ο Πέρεζ έγνεψε καταφατικά αλλά δεν μίλησε. Εκείνη τον κοίταξε γεμάτη περιέργεια μα δεν τον πίεσε περισσότερο. Σε αυτή τη φάση δεν ήθελε να ξέρει.

«Αν δεν μου έχεις κάτι νεότερο μέχρι το τέλος της επόμενης βδομάδας, θα χαρακτηρίσουμε τον θάνατο της Χάτι αυτοκτονία. Δεν μπορώ να τον μετατρέψω σε ατύχημα, όσο παρηγορητικό κι αν θα ήταν κάτι τέτοιο για τη μητέρα της. Στη συνέχεια θα ολοκληρώσουμε την έρευνα και θα παραδώσουμε τη σορό της κοπέλας στην οικογένειά της.»

Ο Πέρεζ κατένευσε για άλλη μια φορά, όμως είχε ήδη βυθιστεί σε σκέψεις. Χρειαζόταν αποδείξεις. Δεν είχε χρόνο για ατελείωτες συζητήσεις, επιτρέποντας στην αλήθεια να προβάλλει με το πάσο της. Λειτουργούσε καλύτερα έτσι και ήταν πολύ πιο υπομονετικός από την εισαγγελέα. Τώρα όμως έπρεπε να πιέσει τα πράγματα. Έπρεπε να προκαλέσει μια κρίση. Δεν ήταν σίγουρος πώς θα το κατάφερνε χωρίς να θέσει σε κίνδυνο και άλλους κατοίκους του Γουόλσι.

Επιστρέφοντας στο σπίτι σταμάτησε στο σούπερ μάρκετ για να αγοράσει τρόφιμα και ενώ διέσχιζε τους διαδρόμους δεν έπαυε στιγμή να σκέφτεται την υπόθεση. Την υπόθεση και τη Φραν, που την είχε πάντα στο μυαλό του.

Το πρόβλημα με την έρευνα στο Γουόλσι ήταν ότι εκεί συνέβαιναν διάφορα πράγματα. Ήταν δύσκολο να ξεχωρίσεις τα πραγματικά αίτια και να κάνεις τις συνδέσεις. *Σαν τα πλεχτά του Φερ Άιλ*, σκέφτηκε. Τέσσερα διαφορετικά χρωματιστά νήματα, που μπλέκονταν στο πλέξιμο για να δημιουργήσουν το μοτίβο. Ήταν δύσκολο να ακολουθήσεις την πορεία του κάθε νήματος, να αποφασίσεις πόσο επηρέαζε το κάθε χρώμα ξεχωριστά το συνολικό αποτέλεσμα.

Στο σπίτι έβαλε ένα ποτήρι κρασί, τηγάνισε ένα κομμάτι σολομό για λίγο από κάθε πλευρά, σούρωσε το σπανάκι και τις πατάτες. *Γαμώτο*, σκέφτηκε, *ξέχασα ν' αγοράσω λεμόνια.*

Είχε τελειώσει το γεύμα του χωρίς να καταλάβει και πολλά από τις γεύσεις, όταν ακούστηκε ένα χτύπημα στην πόρτα. Πριν πάει να ανοίξει έβαλε το πιάτο στον νεροχύτη για να μουλιάσει. Ενώ διέσχιζε τον διάδρομο ένιωσε μια φευγαλέα διέγερση, καθώς φαντάστηκε πως η Φραν ίσως είχε επιστρέψει μερικές μέρες νωρίτερα. Άραγε θα την έβρισκε εκεί, να στέκεται στον δρόμο, να κοιτάζει ψηλά προς το παράθυρό του και να χτυπάει ανυπόμονα το πόδι της, περιμένοντας να τον δει; Τη φαντάστηκε τυλιγμένη με το μπουφάν της στο ψιλόβροχο, να φοράει στον λαιμό το μπλε κασκόλ με τις ασημόχρωμες ίνες. Όμως δεν ήταν η Φραν. Ήταν ο Σάντι, που είχε γείρει στο πλαίσιο της πόρτας, εμφανώς μεθυσμένος και ανυπόμονος να μιλήσει. Ο Πέρεζ έκανε στο πλάι και τον άφησε να περάσει.

Ήταν απολογητικός, με εκείνο το κλαψιάρικο ύφος που έχουν οι μεθυσμένοι –όταν δεν γίνονται βίαιοι. «Με

συγχωρείς, Τζίμι, σ' απογοήτευσα. Αλλά δεν άντεχα άλλο εκεί πέρα, έπρεπε οπωσδήποτε να φύγω.» Στη συνέχεια μιλούσε ασυνάρτητα. Το πρόσωπό του ήταν κατακόκκινο και η μύτη του έτρεχε. Ο Πέρεζ τον έβαλε να καθίσει στο καθιστικό και του έφτιαξε καφέ.

«Πού ήσουν;» Ο άμεσος φόβος του Πέρεζ ήταν μήπως ο Σάντι είχε ανοίξει το στόμα του σε κάποιο μπαράκι της πόλης, μιλώντας σε όλο τον κόσμο για τα γεγονότα στο Γουόλσι. Ήταν μόλις οχτώ η ώρα. Πότε είχε ξεκινήσει να πίνει;

«Στο *Λάουντζ* με κάποια απ' τα παιδιά.» Μάλλον αντιλαμβανόταν αρκετά πράγματα και είδε την ταραχή στο πρόσωπο του Πέρεζ. «Αλλά δεν είπα κουβέντα για την υπόθεση, Τζίμι. Δεν θα 'κανα ποτέ μου κάτι τέτοιο!» Ρούφηξε τον καφέ του και μόρφασε καθώς του έκαψε τη γλώσσα. «Απλώς αποφάσισα ότι είχα μπουχτίσει με τους δικούς μου και χάρηκα που επέστρεψα στην πόλη. Δεν μπορείς να με κατηγορήσεις επειδή ήπια μερικά ποτά.»

«Τι συνέβη στο σπίτι;» Σίγουρα κάτι είχε συμβεί, ο Πέρεζ το έβλεπε ξεκάθαρα. Ο Σάντι ήταν αρκετά ήρεμος όταν είχε επιστρέψει από το ταξίδι στο Λονδίνο. Τα είχε καταφέρει μια χαρά. Είχε διαψεύσει την εισαγγελέα.

Ο Σάντι άφησε την κούπα και έχωσε το πρόσωπο στα χέρια του. «Δεν ξέρω», είπε. «Δεν ξέρω τι συμβαίνει.»

«Τι ώρα έφυγες από το Γουόλσι;» Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι αν περιοριζόταν στα γεγονότα, ο Σάντι ίσως έκοβε το δράμα και του έδινε κάποια λογική εξήγηση.

«Το απόγευμα. Ήπια μια μπίρα στο Πίερ Χάους και ήξερα ότι δεν θα κατάφερνα να σταματήσω στο ένα ποτό. Ξέρεις πώς είναι μερικές φορές. Δεν μπορούσα να γίνω

λιώμα εκεί πέρα. Ο Ντέιβι Χέντερσον είχε κανονίσει να έρθει στο Λέρικ και με πήρε με το αμάξι του. Τηλεφώνησα σε κάποια απ' τα παιδιά.» Σήκωσε το βλέμμα στον Πέρεζ, επιθετικός και ταυτόχρονα απολογητικός. «Έχω άδεια. Μπορώ να κάνω ό,τι θέλω.»

«Οι γονείς σου ξέρουν πού βρίσκεσαι;»

«Δεν τους το είπα.»

«Για όνομα του Θεού, ρε φίλε, συνέβησαν δύο θάνατοι στο νησί. Θα τρελαθούν απ' την αγωνία τους. Πάρ' τους ένα τηλέφωνο να τους πεις τουλάχιστον ότι είσαι καλά.»

«Η μητέρα θα έχει τηλεφωνήσει στον Σέντρικ, προσπαθώντας να με εντοπίσει. Θα της είπε ότι έφυγα με το φεριμπότ.» Ήταν μουτρωμένος σαν παιδάκι.

«Δεν αρκεί αυτό και το ξέρεις.»

«Κοίτα, δεν με νοιάζει! Αυτοί φταίνε για όλα.»

Ο Πέρεζ τον κοίταξε. Νωρίτερα μέσα στη βδομάδα είχε σκεφτεί ότι ο Σάντι είχε ωριμάσει. Είχε αντιμετωπίσει με ευαισθησία την Γκουέν Τζέιμς και είχε επιστρέψει με περισσότερες πληροφορίες για τη Χάτι απ' όσες περίμενε ο Πέρεζ. Τώρα έκανε σαν μωρό που σήκωνε τον κόσμο στο πόδι για ένα χαμένο παιχνίδι, κατηγορώντας τους γονείς του για τα βάσανά του.

Ο Σάντι έπιασε το βλέμμα του. Μάλλον συνειδητοποίησε πόσο απογοητευμένος ένιωθε ο Πέρεζ, γι' αυτό και ο τόνος του άλλαξε. «Καλά, θα τους πάρω.»

Ο Πέρεζ μετέφερε τις κούπες στην κουζίνα. Μέσα από τον τοίχο άκουσε την πνιχτή φωνή του Σάντι, που παρέμενε αμυντικός και θυμωμένος, αν και δεν ξεχώριζε τι έλεγε. Όταν επέστρεψε στο δωμάτιο, ο διάλογος είχε ολοκληρωθεί. Έκλεισε τις κουρτίνες και περίμενε μέχρι ο

Σάντι να μιλήσει. Άλλωστε γι' αυτό είχε έρθει εδώ. Αλλιώς, γιατί να εμφανιστεί στο κατώφλι του σε τέτοια κατάσταση;

«Οι γονείς μου θα πουλήσουν το Σέτερ», είπε ο Σάντι.

Ο Πέρεζ έγνεψε καταφατικά. «Λογικό μού ακούγεται. Δεν θα ήθελαν να μένει άδειο το σπίτι, εξάλλου ο Τζόζεφ εκμεταλλεύεται ήδη το μεγαλύτερο κομμάτι του κτήματος, έτσι δεν είναι;»

«Δεν καταλαβαίνεις. Ο πατέρας μου δεν θέλει να το πουλήσει. Δεν του αρέσει καθόλου σαν ιδέα. Δεν ήθελε καν να προχωρήσει η ανασκαφή. Και τώρα γίνεται μια μεγάλη εκδήλωση στο πνευματικό κέντρο. Η μητέρα λέει ότι το κάνει για να δείξει στον κόσμο τα νομίσματα που βρέθηκαν στο κτήμα, αλλά γίνεται για να πειστεί η Υπηρεσία Προστασίας Πολιτισμικής Κληρονομιάς να αγοράσει το σπίτι. Αν ολοκληρωθεί η πώληση, θα σκάψουν όλο το κτήμα, ίσως και να γκρεμίσουν το σπίτι της Μίμα και να στήσουν ένα αντίγραφο της αρχαίας κατοικίας. Και ο πατέρας μου λέει: "Εντάξει, προχωρήστε."»

«Σάντι, τι είναι αυτό που σε ανησυχεί; Ειλικρινά, δεν καταλαβαίνω το πρόβλημα. Τώρα πια το σπίτι ανήκει στους δικούς σου. Όπως και η απόφαση.»

«Θέλω να ξέρω γιατί άλλαξε γνώμη ο πατέρας μου.» Το φώναξε τόσο δυνατά, που ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι οι γείτονες θα τον άκουγαν από τη μεσοτοιχία. «Δεν είναι απ' αυτούς που αλλάζουν γνώμη.»

Ο Πέρεζ έμεινε ακίνητος περιμένοντας και τα υπόλοιπα.

«Κάποιος τον πίεσε», είπε ο Σάντι. Είχε χαμηλώσει τον τόνο του, όμως η ένταση παρέμενε.

«Η μητέρα σου ίσως. Είναι συνηθισμένη να περνάει το δικό της. Δεν υπάρχει τίποτα το περίεργο. Ξέρεις πόσο ενθουσιάζεται με την ιστορία.»

«Όχι η μητέρα μου. Είναι όλο μεγάλα λόγια, αλλά τις αποφάσεις στο σπίτι τις παίρνει ο πατέρας μου.»

«Άρα τι συμβαίνει;»

«Τον εκβιάζουν», είπε ο Σάντι. «Σκεφτόμουν μήπως αυτή είναι η αιτία. Θέλει τα λεφτά για να πληρώσει κάποιον.» Κοίταξε τον Πέρεζ, θέλοντας απεγνωσμένα να του πει ότι η σκέψη του ήταν παρανοϊκή. Ήταν ο Σάντι Γουίλσον και μια ζωή έκανε λάθος.

Όμως ο Πέρεζ για κάποια δευτερόλεπτα δεν μίλησε. Αναλογιζόταν στα σοβαρά την πιθανότητα. Το σενάριο που είχε σκεφτεί για να εξηγήσει τους θανάτους στο Γουόλσι δεν περιλάμβανε τον εκβιασμό, ωστόσο μπορεί και να ταίριαζε με τα γεγονότα. Σε αυτό το σημείο τα πάντα ήταν πιθανά.

«Τι θα μπορούσε να έχει κάνει ο Τζόζεφ που να δικαιολογεί τον εκβιασμό; Ελπίζω να μην εννοείς ότι σκότωσε τη Μίμα.»

«Όχι!» έσπευσε να πει ο Σάντι. «Όχι αυτό. Όχι επίτηδες.» Έκανε μια παύση. «Το σκέφτομαι ξανά και ξανά. Διάφορες παλαβές ιδέες. Παραδέρνουν διαρκώς μες στο μυαλό μου χωρίς να βγαίνει κανένα νόημα. Νόμιζα ότι το αλκοόλ θα μου πρόσφερε λίγη γαλήνη.»

«Ας τις εξετάσουμε λοιπόν. Τις παλαβές ιδέες.»

«Ο πατέρας μου ίσως σκότωσε τη Μίμα χωρίς να το θέλει. Κατά λάθος. Η Χάτι τον είδε, οπότε τη σκότωσε κι εκείνη. Εσύ είπες ότι ήταν στο Σέτερ το βράδυ που πέθανε η Χάτι.»

«Όμως το βράδυ που σκοτώθηκε η Μίμα ήταν στο σπίτι κι έβλεπε τηλεόραση. Το επιβεβαίωσε η μητέρα σου.»

«Τι άλλο θα έκανε; Θα έλεγε ψέματα για όλους μας.»

Ο Πέρεζ χαμογέλασε. «Έχεις δίκιο. Ποια άλλη παλαβή ιδέα έχεις;»

«Θα μπορούσε ο δολοφόνος να μπερδέψει τη Μίμα με τη Χάτι; Και οι δύο ήταν μικροκαμωμένες και αδύνατες και η Μίμα φορούσε το πανωφόρι της Χάτι. Η Μίμα ήταν στο χωράφι δίπλα στην ανασκαφή –η Χάτι ήταν πιο πιθανό να βρίσκεται εκεί.»

«Το έχω σκεφτεί κι εγώ», είπε ο Πέρεζ. «Όμως τι λόγο θα είχε ο πατέρας σου να σκοτώσει τη Χάτι;»

«Κανέναν. Σχεδόν δεν την ήξερε. Άλλη μία παλαβή ιδέα.»

«Αρκετά παλαβή.» Όμως ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι ο Σάντι δεν τα πήγαινε κι άσχημα. Οι ιδέες που είχε σκεφτεί στριφογύριζαν και στο δικό του μυαλό. «Άλλη;»

«Μπα», είπε ο Σάντι. «Μέχρι εκεί κατάφερα να φτάσω.» Χαμογέλασε σαν να αποδοκίμαζε τον εαυτό του. «Δεν κάνω για ντετέκτιβ, ε; Ίσως πρέπει τελικά να παρατήσω την αστυνομία και ν' ασχοληθώ με το κτήμα.»

«Νομίζω ότι μάλλον υπερβάλλεις για την πώληση του σπιτιού της γιαγιάς σου. Φυσιολογικό μού φαίνεται. Ήσουν πολύ δεμένος μαζί της.»

«Τα πράγματα στο σπίτι δεν πάνε καλά», είπε ξαφνικά ο Σάντι. «Το σιχαίνομαι.»

«Ο Τζόζεφ και η Έβελιν είναι πολύ πιεσμένοι. Τα πράγματα θα ηρεμήσουν όταν τελειώσουν όλ' αυτά.»

«Θα τελειώσουν ποτέ;» Ο Σάντι ήταν σχεδόν νηφάλιος πια αλλά θλιμμένος. «Δεν είμαι σίγουρος πώς θα συ-

νεχίσουν τη ζωή τους οι άνθρωποι στο Γουόλσι αν δεν ανακαλύψουμε τι έγινε.»

«Θα συνεχίσουν τη ζωή τους, έστω και αναγκαστικά», είπε ο Πέρεζ. Σκέφτηκε ότι οι νησιώτες είχαν περάσει και χειρότερα. Τον κατακερματισμό της κοινότητας τον δέκατο πέμπτο αιώνα. Την τεράστια θύελλα που είχε σκοτώσει τον μισό ανδρικό πληθυσμό στα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα, όταν οι βάρκες που είχαν βγει για ψάρεμα χάθηκαν στα τεράστια κύματα. Τη δολοφονία του νεαρού Νορβηγού από το Λεωφορείο των Σέτλαντ στη διάρκεια του πολέμου. «Πάντως, θέλω να μάθω. Όχι για χάρη τους, αλλά για μένα.» Κοίταξε τον Σάντι. «Τι σχέδια έχεις για το υπόλοιπο βράδυ;»

Ο Σάντι ανασήκωσε τους ώμους. «Σκεφτόμουν να μείνω στην πόλη, αλλά μάλλον θα συνεχίσω να πίνω. Μπορεί να γυρίσω πίσω.»

«Ακόμα είναι νωρίς. Θα πάρουμε το φεριμπότ. Θα σε γυρίσω με το αμάξι.» Ο Πέρεζ τον κοίταξε. «Αν δηλαδή είσαι σίγουρος ότι θέλεις να γυρίσεις.»

«Ναι», είπε ο Σάντι. «Έχεις δίκιο. Φέρθηκα ανόητα. Ο πατέρας μου δεν είναι δολοφόνος.»

Ο Πέρεζ ετοιμαζόταν να του πει ότι δεν ήταν καθόλου χαζός, μα δεν ήταν αυτό που ο Σάντι θα ήθελε ν' ακούσει.

Κεφάλαιο 38

Ο Σάντι διέσχισε τρεκλίζοντας τον δρόμο προς το Σέτερ. Ο Πέρεζ προσφέρθηκε να τον πάει μέχρι το σπίτι, όμως ο Σάντι σκέφτηκε πως είχε ήδη ταλαιπωρήσει αρκετά το αφεντικό του. Είχε ήδη ρεζιλευτεί. Η βραδιά ήταν σκοτεινή και είχε υγρασία, όπως τότε που είχε βρει τη Μίμα. Αγνόησε την εικόνα με το πτώμα της γυναίκας –ένας σωρός από κόκαλα καλυμμένος με ύφασμα και παρατημένος στη βροχή– που τρύπωσε με το έτσι θέλω στο μυαλό του και προσπάθησε να συγκεντρωθεί για να αποφύγει τις λακκούβες και να μην καταλήξει πεσμένος μπρούμυτα στις λάσπες.

Καθώς έπαιρνε τη στροφή στο μονοπάτι, διαπίστωσε ότι στο σπίτι υπήρχε φως. Το είχε ξεχάσει αναμμένο; Δεν μπορούσε να καταλάβει πώς ήταν δυνατόν: ήταν νωρίς το απόγευμα όταν είχε κατέβει στο λιμάνι, στο Πίερ Χάους. Και αυτή εδώ δεν ήταν η λευκή λάμψη από τη λάμπα φθορισμού στην κουζίνα της Μίμα, με την πλαστική θήκη λιγδιασμένη και γεμάτη ψόφιες μύγες. Αυτό το φως τρεμόπαιζε και ήταν κόκκινο.

Ο Σάντι άρχισε να τρέχει και μέχρι να φτάσει στο σπίτι, είχε λαχανιάσει. Άνοιξε την πόρτα και τον χτύπησε η ζέστη, καψαλίζοντας το πρόσωπό του. Πυκνός καπνός τον τσίμπησε στα μάτια και του προκάλεσε αίσθημα πνιγμού.

Προσπάθησε να βάλει το μυαλό του να δουλέψει, να θυμηθεί όσα είχε μάθει στην εκπαίδευση για την αντιμετώπιση μιας πυρκαγιάς. Η φωτιά είχε ξεκινήσει από την κουζίνα και δεν είχε προλάβει να επεκταθεί στο υπόλοιπο σπίτι. Έγλειφε την μπογιά στα ντουλάπια, και τα ξύλινα πλαίσια κάτω από το παράθυρο είχαν αρπάξει. Υπήρχε μια πετσέτα στο τραπέζι και την πέταξε πάνω από τις φλόγες στο ντουλάπι, σκεπάζοντας τη φωτιά, στερώντας της το οξυγόνο. Γέμισε με νερό τη λεκάνη για το πλύσιμο των πιάτων και άδειασε το περιεχόμενο στις φλόγες στο παράθυρο. Ακούστηκε ένα τσιτσίρισμα, όμως η φωτιά συνέχισε να καίει. Γέμισε ξανά τη λεκάνη. Αυτή τη φορά οι φλόγες έσβησαν. Έμεινε να αγκομαχά για να πάρει ανάσα, με τους σφυγμούς του να σφυροκοπάνε.

Απ' έξω άκουσε έναν ήχο. Μια περίεργη κραυγή, σαν ζώο που πονούσε. Πήγε στην πόρτα και κοίταξε έξω. Ο θυμός τον εμπόδιζε να νιώσει φόβο. Ο θυμός και η βλακεία.

«Ποιος είναι;» φώναξε. «Τι θέλεις εδώ πέρα, ρε γαμώτο;» Ήθελε να χτυπήσει κάποιον, να τσακίσει το κεφάλι εκείνου που είχε βεβηλώσει το σπίτι της γιαγιάς του.

Μια σιλουέτα ξεκόλλησε από τη σκιά της αποθήκης. Μπροστά του στάθηκε ο πατέρας του. Έδειχνε μικρόσωμος και γερασμένος. Για πρώτη φορά ο Σάντι διαπίστωσε πόσο έμοιαζε σωματικά με τη Μίμα. Είχαν το ίδιο μικροκαμωμένο σκαρί και την ίδια νευρώδη δύναμη.

«Τον είδες;» ρώτησε να μάθει με επιτακτικό ύφος ο Σάντι. «Είδες ποιος το έκανε;»

Ο Τζόζεφ δεν είπε κουβέντα.

«Μην το κουνήσεις από δω», είπε ο Σάντι. «Η φωτιά δεν έκαιγε για ώρα και δεν υπάρχει αμάξι. Μπορεί και να τον πιάσω.»

«Εγώ το έκανα.»

Κάτι στη φωνή του πατέρα του έκανε τον Σάντι να παγώσει. Είχε αρχίσει να προχωράει στο μονοπάτι, τώρα όμως γύρισε.

«Τι είν' αυτά που λες;» Ο Σάντι εξακολουθούσε να φοράει το μπουφάν του κι ένιωθε ογκώδης, έως και τεράστιος, καθώς κοιτούσε τον πατέρα του.

«Έβαλα φωτιά στο σπίτι της γιαγιάς σου.»

Έμειναν να κοιτάζονται. Ο Σάντι ήξερε ότι έπρεπε να χωνέψει αυτό που άκουσε, αλλά δεν μπορούσε. Ακόμα και εντελώς νηφάλιος, δεν θα κατάφερνε να το καταλάβει. Το ψιλόβροχο είχε σταματήσει και υπήρχε ένα αχνό γεμάτο φεγγάρι, που πρόβαλλε μέσα από την ομίχλη.

«Δεν θέλω να μπω μέσα», είπε ο Σάντι. «Όχι έτσι όπως είναι η κουζίνα.» Πήγε ως την πίσω πλευρά του σπιτιού, πέρα από την ανασκαφή, στο πέτρινο τοιχάκι με θέα τη λίμνη. Το φως του φεγγαριού καθρεφτιζόταν στο νερό. Δεν κοίταξε πίσω του, αλλά ήξερε ότι ο πατέρας του ακολουθούσε. Έγειραν στο τοιχάκι για να κουβεντιάσουν, χωρίς να κοιτάζονται.

Ο Σάντι είχε ανακρίνει υπόπτους στην καριέρα του. Ήταν από τα χαρακτηριστικά της δουλειάς του, που τα απολάμβανε. Όταν έπαιρνε καταθέσεις από παραβάτες ή αυτόπτες μάρτυρες, εκείνος ήταν το αφεντικό, εκείνος είχε τον έλεγχο. Δεν ίσχυε το ίδιο για αρκετά πράγματα στη ζωή του. Εκείνη τη στιγμή ευχόταν να έκανε ο πατέ-

ρας του την αρχή, όμως ο Τζόζεφ παρέμενε στη θέση του σιωπηλός.

«Γιατί το έκανες;» ρώτησε τελικά ο Σάντι, όχι δυνατά, όχι με την αστυνομική φωνή του αφεντικού, αλλά με ένα είδος απόγνωσης. «Γιατί έβαλες φωτιά στο ίδιο σου το σπίτι;»

«Γιατί δεν άντεχα να μείνει κάποιος άλλος εδώ.»

«Έχει σχέση μ' εκείνον τον Νορβηγό;» Η ιδέα εμφανίστηκε από το πουθενά. Αν δεν ήταν ελαφρά πιωμένος, ο Σάντι πίστευε ότι δεν θα είχε το θάρρος να θίξει το ζήτημα.

«Τι ξέρεις γι' αυτόν;»

«Ξέρω ότι ο πατέρας σου τον έπιασε στο κρεβάτι με τη μητέρα σου, τον έσυρε έξω και τον πυροβόλησε.»

«Λίγο πολύ τα ξέρεις όλα», είπε ο Τζόζεφ και στη συνέχεια χαμήλωσε τον τόνο της φωνής του. «Αν και δεν είμαι σίγουρος ότι η ιστορία αυτή ισχύει.»

Όμως ο Σάντι δεν ήταν έτοιμος ν' ακούσει κάτι τέτοιο. «Πώς το έμαθες;» ζήτησε επιτακτικά να μάθει. «Σου το είπε η Μίμα όταν ήσουν μικρός;» Αναρωτήθηκε πώς νιώθεις όταν μαθαίνεις ότι ο πατέρας σου είναι φονιάς. Πώς θα έδινε αυτή την πληροφορία η Μίμα; Σαν παραμυθάκι πριν τον ύπνο ανάμεσα σε άλλα παραμύθια για ξωτικά;

«Δεν μου το είπε ποτέ.»

«Από πού το έμαθες τότε;»

«Δεν υπήρχε περίπτωση να μείνει κρυφό κάτι τέτοιο», είπε ο Τζόζεφ. Ο Σάντι τού έριξε ένα βλέμμα. Το φως του φεγγαριού έκανε τα γένια και τα μαλλιά του να ασημίζουν. «Δεν γίνεται να κρατήσεις κρυφή μια τόσο καλή ιστορία σ' ένα μέρος σαν κι αυτό. Το έμαθα όταν πή-

γαινα σχολείο. Στο μικρό σχολείο, εδώ στο Γουόλσι. Έγινε ένας καβγάς. Ξέρεις πώς είναι τα αγόρια. Μου το ξεφούρνισε ο Άντριου Κλόστον. Πάνω στα νεύρα του, για να με πληγώσει. Δεν ήξερε να παλεύει όταν ήταν μικρός. Με περνούσε κάποια χρόνια αλλά ήταν δειλός. Πρέπει να είχε ακούσει την ιστορία από τον πατέρα του, τον γερο-Άντι. Έφυγα τρέχοντας από την αυλή του σχολείου, για να ρωτήσω τη μητέρα αν ήταν αλήθεια.» Ο Τζόζεφ έκανε μια παύση. «Ήταν εδώ έξω και φύτευε γογγύλια, με τη φούστα μαζεμένη και φαρδιές μπότες στα πόδια. Έτρεχα και είχα αναψοκοκκινίσει, με το πρόσωπό μου γεμάτο δάκρυα και μύξες "Γιατί δεν μου είπες ότι ο πατέρας μου ήταν φονιάς;" της φώναξα. Εκείνη ανασηκώθηκε και με κοίταξε. Δεν είμαι σίγουρη ότι ήταν" »

Ο Τζόζεφ σήκωσε τα μάτια και κοίταξε τον Σάντι. «Ήμουν θυμωμένος. Όσο θυμωμένος είσαι εσύ τώρα. Άρχισα να της ουρλιάζω και να τη ρωτάω τι εννοούσε. Εκείνη παρέμενε πολύ ήρεμη. "Τον πήραν μαζί τους", είπε. "Ποτέ μου δεν έμαθα τι ακριβώς του συνέβη και ο πατέρας σου δεν ήθελε να μιλάει γι' αυτό. Ήλπιζα να τον είχαν μεταφέρει στο Λούνα, να του είχαν δώσει ένα χέρι ξύλο. Δεν ήξερα αν πέθανε. Ακόμα κι όταν ξεκίνησαν οι φήμες. Έπρεπε να σου το 'χα πει. Ήλπιζα όμως ότι δεν θα το ανακάλυπτες." Και συνεχισε να ρίχνει τους σπόρους στη σειρά, με τους ώμους σκυφτούς και το βλέμμα στο χώμα.»

«Σου μίλησε ποτέ αναλυτικά για το περιστατικό;»

«Αργότερα εκείνη τη μέρα. Είχε πιει ένα δυο ουισκάκια. Μίλησε για τον Νορβηγό: "Περ τον έλεγαν. Δεν έμαθα ποτέ το επίθετό του. Ήταν ψηλός και ξανθός και μου φερόταν ευγενικά. Ο πατέρας σου ήταν συναρπαστικός

τύπος, αλλά δεν μου φέρθηκε ποτέ ευγενικά." Αυτό μου είπε.»

«Πού τον έθαψαν;» ρώτησε ο Σάντι.

«Δεν ξέρω. Σου είπα, η ίδια δεν ήξερε καν ότι ήταν νεκρός. Δεν το κουβεντιάσαμε.»

«Πρέπει να το σκεφτόσουν όμως.»

Η ομίχλη είχε διαλυθεί ακόμα περισσότερο και τώρα πια υπήρχαν μόνο μερικά λεπτά σύννεφα που περνούσαν μπροστά από το φεγγάρι. Ήταν τόσο αχνό, που έμοιαζε με την τρεμάμενη λάμψη μιας καλοκαιρινής νυχτιάς.

«Στην εφηβεία μού καρφώθηκε στο μυαλό ότι ο Νορβηγός ίσως ήταν ο πατέρας μου», είπε ο Τζόζεφ. «Άκουγα πράγματα για τον κανονικό μου πατέρα που δεν μου άρεσαν και τόσο. Κυκλοφορούσαν φήμες ότι έδερνε τη Μίμα. Όμως ο Νορβηγός δεν υπήρχε περίπτωση να είναι πατέρας μου. Οι ημερομηνίες δεν ταιριάζουν. Δεν γεννήθηκα μέσα στον πόλεμο.»

Άσε που μοιάζεις πάρα πολύ με τον Τζέρι, σκέφτηκε ο Σάντι και θυμήθηκε τη φωτογραφία που υπήρχε στο Σέτερ. *Δεν θα μπορούσες να είσαι παιδί κάποιου άλλου*.

«Πιστεύεις ότι ο πατέρας σου πνίγηκε στη θάλασσα;» ρώτησε ο Σάντι. Η ερώτηση εμφανίστηκε αναπάντεχα στο μυαλό του.

Αυτή τη φορά ο Τζόζεφ γύρισε προς το μέρος του. «Έτσι μου έλεγαν πάντα», είπε.

«Δεν καταλαβαίνω γιατί θέλεις να απαλλαγείς από το Σέτερ», είπε ο Σάντι. Μήπως ήταν βλάκας; Υπερβολικά αργόστροφος για να καταλάβει; «Γιατί τώρα; Αφού είσαι τόσο αντίθετος με την πώλησή του, αφού απεχθάνεσαι τόσο πολύ την ιδέα, που είσαι έτοιμος να του βάλεις φω-

τιά, να εισπράξεις την ασφάλεια αντί να το πουλήσεις.» Ο Σάντι είχε την αίσθηση ότι τα λεφτά σίγουρα έπαιζαν κάποιο ρόλο. Τα λεφτά ήταν πάντα σημαντικά στο Γουόλσι.

«Αυτή την ιστορία δεν θα σ' την πω εγώ», είπε ο Τζόζεφ. «Πρέπει να ρωτήσεις τη μητέρα σου. Και τώρα πάμε σπίτι. Δεν μπορείς να μείνεις στο Σέτερ σ' αυτή την κατάσταση που είναι.»

«Θα πω στη μητέρα ότι έφταιγα εγώ», είπε ο Σάντι. «Ότι πήρε φωτιά το τηγάνι. Ξέρει ότι τα έπινα.»

Ο Τζόζεφ δεν μίλησε. Έβαλε το χέρι στους ώμους του γιου του και επέστρεψαν μαζί στο Ούτρα.

Κεφάλαιο 39

Το επόμενο πρωί ο Σάντι αναγκάστηκε να υπομείνει το κήρυγμα της Έβελιν σχετικά με το πόσο κακό είναι να καταναλώνεις αλκοόλ και να τηγανίζεις πατάτες μέσα στη νύχτα. «Θα μπορούσες να είχες σκοτωθεί. Θα μπορούσες να κάνεις στάχτη το σπίτι!» Σκέφτηκε τον πατέρα του και φρόντισε να δείχνει συντετριμμένος.

Δεν είχε κοιμηθεί καλά. Μετά από τόσο αλκοόλ θα περίμενες να καταρρεύσει στο κρεβάτι, όμως ένα σωρό σκέψεις έκαιγαν το μυαλό του όλο το βράδυ. Είχε προσπαθήσει να ξανασκεφτεί τη συζήτηση με τον πατέρα του. Το πρώτο μέρος της βραδιάς το θυμόταν μια χαρά: να πίνει στα μπαράκια του Λέρικ και να έχει πάρει αγκαλιά εκείνη τη χοντρή τύπισσα, εκείνη που ήταν παντρεμένη με τον ξενομερίτη που δούλευε στο κονσερβοποιείο. Και στη συνέχεια να εμφανίζεται σαν τον βλάκα στο σπίτι του Πέρεζ. Είχε ξενερώσει αρκετά όταν επέστρεψαν τελικά στο Γουόλσι. Τουλάχιστον αυτή την εντύπωση είχε. Όμως οι λεπτομέρειες όταν ανακάλυψε τη φωτιά, όταν στεκόταν με τον Τζόζεφ στο φως του φεγγαριού κοντά στη λίμνη, όλα αυτά δυσκολευόταν να τα ανακαλέσει. Ήταν σαν να τα είχε ονειρευτεί. Ίσως δεν ήθελε να θυμάται πώς ήταν ο πατέρας του το προηγούμενο βράδυ.

Η Έβελιν άφησε μπροστά του ένα σάντουιτς με μπέικον και μια κούπα καφέ. Ο Τζόζεφ είχε ήδη φύγει· έλειπε όταν ξύπνησε ο Σάντι.

«Θα κάτσεις να φάμε πρωινό παρέα;» τη ρώτησε. Η μητέρα του ήταν απασχολημένη, κάνοντας τρία πράγματα ταυτόχρονα, ως συνήθως. Τριγύρναγε στην κουζίνα σαν μύγα παγιδευμένη σε βαζάκι.

«Έχω φάει πρωινό εδώ και ώρες.»

«Τότε κάτσε και πιες έναν καφέ.»

Τον κοίταξε παραξενεμένη αλλά έκανε ό,τι της είπε.

«Γιατί άλλαξε γνώμη ο πατέρας μου για την πώληση του Σέτερ;»

«Συνειδητοποίησε ότι ήταν λογικό. Τι να το κάνει ένα παλιό σπίτι;» Ο Σάντι αναγνώρισε τον τόνο της φωνής της. Η Έβελιν ήταν όλο μεγάλα λόγια και λεονταρισμούς· θύμιζε έφηβο που είχε κλέψει ένα αμάξι και το είχε ρίξει στο χαντάκι.

Ο Σάντι κούνησε αρνητικά το κεφάλι. «Αφού το λατρεύει. Εκεί μεγάλωσε. Δεν θέλει να το δει να γεμίζει με ξένους.»

«Έτσι λέει το συναίσθημα», είπε η Έβελιν. «Το συναίσθημα δεν τρώγεται.»

«Είπε ότι θα μου πεις περί τίνος πρόκειται.»

Εκείνη έμεινε για λίγο σιωπηλή και τον κοίταζε θλιμμένα. «Ω Σάντι, είσαι ο τελευταίος άνθρωπος που θα μπορούσα να του πω.»

Ήταν σαν να τον είχε χαστουκίσει στο πρόσωπο.

Τότε χτύπησε το τηλέφωνο και η μητέρα του πήγε να το σηκώσει. Επέστρεψε συνοφρυωμένη. «Ήταν η θεία σου η Τζάκι. Ήθελε να ρωτήσει αν μπορείς να ανέβεις

στο σπίτι της. Ο Άντριου θέλει οπωσδήποτε να σου μιλήσει, λέει.»

«Εντάξει. Γιατί όχι; Θα πάω με τα πόδια.» Ήξερε ότι αυτό που έκανε ήταν πράξη δειλίας, όμως δεν έβλεπε την ώρα να φύγει από εκεί.

Ανεβαίνοντας το μονοπάτι που οδηγούσε στο σπίτι των Κλόστον, ένιωσε καλύτερα. Ένας πετρόκλης χοροπηδούσε στον πέτρινο τοίχο και κάποιες σιταρήθρες κελαηδούσαν στα χωράφια πιο πέρα. Βρήκε την Τζάκι στην κουζίνα. Το τραπέζι ήταν γεμάτο πράγματα –συσκευασίες με αλεύρι, ζάχαρη και βρόμη, βαζάκια με σιρόπι και μελάσα. «Βλέπω, έχεις δουλειά. Ετοιμάζεσαι για κάτι ιδιαίτερο;»

«Η Έβελιν μου ζήτησε να φτιάξω κάτι για την εκδήλωση στο πνευματικό κέντρο», είπε η Τζάκι. «Σκέφτηκα να ξεκινήσω από σήμερα. Με βοηθάει η Άννα.» Μόνο τότε ο Σάντι είδε την Άννα Κλόστον, καθισμένη σε μια γωνιά. Θήλαζε το μωρό. Δεν έβλεπες ακριβώς τι γινόταν, μιας και φορούσε φαρδύ πουλόβερ, παρ' όλα αυτά ο Σάντι ένιωσε αμήχανα και αισθάνθηκε το πρόσωπό του να κοκκινίζει. Γύρισε αλλού το κεφάλι.

«Όπως βλέπεις», είπε η Άννα, «αυτή τη στιγμή δεν βοηθάω και πολύ.»

«Της είπα να ταΐζει τον μικρό με μπιμπερό.» Η Τζάκι άρχισε να χτυπάει ένα κομμάτι βούτυρο και λίγη ζάχαρη. «Μήπως αρχίσει να κοιμάται τα βράδια. Μάλλον πεθαίνει της πείνας.»

«Μια χαρά είναι», είπε η Άννα. «Δεν θα μείνει για πάντα μωρό. Δεν με πειράζει που ξεβολεύομαι για ένα

διάστημα. Δεν με πειράζει να ταλαιπωρηθώ λιγάκι για το παιδί μου.» Το υπονοούμενο ήταν ξεκάθαρο: θεωρούσε ότι η Τζάκι ήταν εγωίστρια.

Ο Σάντι σκέφτηκε πως έτσι τσακώνονταν οι γυναίκες. Με πολιτισμένα λόγια, που έκρυβαν μέσα τους δηλητήριο.

«Πού είναι ο Άντριου;» Ξαφνικά αντιλήφθηκε ότι το δωμάτιο έμοιαζε πολύ διαφορετικό και γι' αυτό ευθυνόταν η απουσία του θείου του. Ο Άντριου καθόταν συνήθως στην καρέκλα του δίπλα στη σόμπα, μια μόνιμη παρουσία, σαν το γυαλιστερό αμερικανικό ψυγείο και το πορσελάνινο σκυλάκι στον μπουφέ. Μεγαλόσωμος και επιβλητικός, μιλούσε σπάνια, αλλά κατά κάποιον τρόπο έκανε αισθητή την παρουσία του.

«Στο σαλόνι είναι. Ανακαινίζουμε μια απ' τις κρεβατοκάμαρες και του ζήτησα να ξεφορτωθεί μερικά απ' τα άχρηστα πράγματα. Βρήκε κάποιες φωτογραφίες και σκέφτηκε μήπως σε ενδιέφεραν. Πήγαινε να τον βρεις.»

Ο Άντριου καθόταν σε μια από τις μεγάλες πολυθρόνες με την πλάτη του στραμμένη προς την πόρτα. Στο τραπεζάκι μπροστά του υπήρχε μια στοίβα με φωτογραφικά άλμπουμ. Σήκωσε το κεφάλι όταν άκουσε τον Σάντι να μπαίνει στο δωμάτιο και χαμογέλασε. Δεν μίλησε. Ο Σάντι δυσκολευόταν να τον φανταστεί μικρό, να πλακώνεται στην αυλή του σχολείου με τον Τζόζεφ. *Κι εκείνος με τις λέξεις πάλευε*, σκέφτηκε ο Σάντι. Όπως οι γυναίκες που τσακώνονταν στην κουζίνα για ένα μωρό που δεν είχε κλείσει ούτε μήνα ζωής.

«Θυμάσαι τον Τζέρι», είπε ο Σάντι. «Τον παππού μου, τον Τζέρι Γουίλσον.»

Ο Άντριου έκανε έναν μορφασμό, προσπαθώντας να συγκεντρωθεί. «Δεν θυμάμαι και τόσο πολλά τον τελευταίο καιρό.» Οι λέξεις ακούστηκαν σαν τραύλισμα.

Ο Σάντι τον κοίταξε. Σκέφτηκε ότι η απουσία μνήμης θα μπορούσε να είναι βολική. «Μα μου είπες μια ιστορία γι' αυτόν. Που σκότωσε τον Νορβηγό στη διάρκεια του πολέμου.»

Ο Άντριου συνοφρυώθηκε και έγνεψε καταφατικά.

«Πώς πέθανε;» Είχε κάνει την ίδια ερώτηση και στον Τζόζεφ χωρίς να πάρει ουσιαστική απάντηση.

«Σκοτώθηκε σε ατύχημα στη θάλασσα. Είχε βγει για ψάρεμα με τον πατέρα μου. Έπεσαν σε καταιγίδα. Ένα τεράστιο κύμα αναποδογύρισε τη βάρκα. Πνίγηκε.»

«Αλλά ο πατέρας σου σώθηκε.»

«Ήξερε καλύτερο κολύμπι και πιάστηκε από την αναποδογυρισμένη βάρκα. Προσπάθησε να κρατήσει τον Τζέρι Γουίλσον αλλά του γλίστρησε.»

«Είσαι σίγουρος ότι έτσι έγινε; Μήπως ήταν άλλη μια από τις ιστορίες του νησιού; Ξέρεις πώς γίνεται. Ο κόσμος φαντάζεται διάφορα. Σαν τις ιστορίες που έλεγες, ότι ο παππούς μου ήταν φονιάς.»

Για μια στιγμή έμειναν να κοιτάζονται. Ο Σάντι άκουγε τους γλάρους στη στέγη και τα πρόβατα στο χορτάρι κοντά στην ακτή.

«Η ιστορία δεν είναι ψεύτικη», είπε ο Άντριου. «Ήμουν εκεί όταν πέθανε ο παππούς σου.»

«Μα πρέπει να ήσουν πολύ μικρός!»

«Δέκα χρονών. Αρκετά μεγάλος για να πηγαίνω για ψάρεμα με τον πατέρα μου. Τότε είχαμε το μικρό σκάφος μόνο.»

«Πώς γλίτωσες εσύ και ο παππούς μου δεν το κατάφερε;»

«Δεν καταλαβαίνεις;» Ο Άντριου τον κάρφωσε με τα γαλάζια παρατηρητικά μάτια του. «Ο πατέρας μου δεν μπορούσε να μας σώσει και τους δύο. Επέλεξε να σώσει εμένα. Δεν μπορείς να τον κατηγορήσεις γι' αυτό.»

Και ο Σάντι σκέφτηκε πως μάλλον είχε δίκιο. Ο καθένας θα επέλεγε να σώσει πρώτα τον γιο του και μετά τον φίλο του.

«Η σορός του Τζέρι ξεβράστηκε ποτέ;»

«Όχι εδώ. Τουλάχιστον δεν άκουσα ποτέ κάτι τέτοιο.»

«Αναρωτιόμουν αν η σορός του είχε θαφτεί στο Σέτερ.» Ήταν μια σκέψη που έκανε ο Σάντι το προηγούμενο βράδυ. Εξηγούσε τη διστακτικότητα του πατέρα του να αποχωριστεί το σπίτι.

Ο Άντριου σήκωσε το βλέμμα και τον κοίταξε. «Όχι, ποτέ μου δεν άκουσα κάτι τέτοιο.»

«Τι λες, βλέπουμε τις φωτογραφίες;»

«Γιατί όχι;»

Όμως ο Σάντι ένιωθε ακόμα να τον στοιχειώνουν οι απορίες για το παρελθόν, για τα θαμμένα μυστικά. «Έμαθες ποτέ τι έκαναν τον νεκρό Νορβηγό;»

Ο Άντριου δεν απάντησε.

«Τον Νορβηγό που ήρθε στο νησί για το Λεωφορείο», είπε ο Σάντι. Για άλλη μια φορά διαπίστωσε ότι τον απογοήτευε η βραδύτητα του Άντριου. Αναρωτήθηκε πώς άντεχαν η Τζάκι και ο Ρόναλντ να παραμένουν τόσο υπομονετικοί. «Τον εραστή της Μίμα. Τι απέγινε;»

Ο Άντριου δεν είπε τίποτα. Ο Σάντι θυμήθηκε πώς ήταν παλιότερα, τραχύς και φωνακλάς, έτοιμος να πάρει

φωτιά. Η Μίμα είχε πει κάποτε: «Ο Άντριου Κλόστον είναι από τη φύση του θυελλώδης. Σαν την καταιγίδα στη θάλασσα.» Κατά καιρούς έκανε τέτοιου είδους σχόλια. Αυτή τη στιγμή δεν υπήρχε ίχνος από τη θυελλώδη φύση του Άντριου. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι θύμιζε περισσότερο βάρκα με χαλασμένη μηχανή, καθηλωμένη και άχρηστη.

«Ας δούμε τις φωτογραφίες», είπε ο Σάντι, εγκαταλείποντας την προσπάθεια να εκβιάσει μια απάντηση.

Άνοιξε το άλμπουμ και αναγνώρισε αμέσως την πρώτη φωτογραφία. Την είχε δει στον τοίχο στο υπνοδωμάτιο της Μίμα, με τις γυναίκες που κουβαλούσαν τύρφη και ταυτόχρονα έπλεκαν.

«Άντριου, τις ξέρεις; Ποιες είναι;»

Για πρώτη φορά μετά την είσοδο του Σάντι στο δωμάτιο, ο Άντριου έδειχνε να αντιλαμβάνεται τι συνέβαινε. Έδειξε τη γυναίκα στα αριστερά. «Αυτή την ξέρω. Είναι η γιαγιά σου.»

«Όχι η Μίμα! Δεν έπλεκε ποτέ!»

«Όχι, όχι, όχι.» Ο Άντριου ένιωθε να απογοητεύεται από την έλλειψη ευφράδειας. «Η Έβι. Έβι τη φώναζαν. Η μητέρα της Έβελιν.»

Ο Σάντι διέκρινε την ομοιότητα. Είχε γνωρίσει τη γιαγιά του από την πλευρά της μητέρας του μόνο σε μεγάλη ηλικία. Όμως η ομοιότητα ήταν ξεκάθαρη. Μπορούσε να διακρίνει την Έβελιν στη γεροδεμένη κορμοστασιά και την αποφασιστική έκφραση αυτής της γυναίκας. *Από εδώ κρατάει η σκούφια μου*, σκέφτηκε.

Ο Άντριου έπαψε να ενδιαφέρεται για τη φωτογραφία και γύρισε σελίδα στο άλμπουμ. Κοίταξε την επόμενη φωτογραφία και φάνηκε να χάνεται στις αναμνήσεις.

«Λοιπόν, ποιος είναι αυτός, Άντριου; Τον αναγνωρίζεις;» Ο Σάντι πλησίασε κοντά του για να βλέπει καλύτερα.

Στη φωτογραφία υπήρχαν δύο άντρες που στέκονταν αγκαλιασμένοι από τους ώμους και χαμογελούσαν στον φακό. Φορούσαν περίτεχνα χειροποίητα πουλόβερ, φαρδιά παντελόνια και καπέλα. Μάλλον πρέπει να είχαν τον ήλιο κόντρα, μιας και μισόκλειναν τα μάτια. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι είχε τραβηχτεί στην ακτή στο Λίντμπι, αφού αναγνώρισε ένα κομμάτι από τον πέτρινο τοίχο στο βάθος.

«Ποιος είναι, Άντριου;» είπε ξανά, όταν δεν υπήρξε άμεση απάντηση. «Είναι κάποιος από τους δύο ο πατέρας σου;»

«Αυτός είναι ο πατέρας μου.» Ο ηλικιωμένος έδειξε με το δάχτυλο μία από τις φιγούρες. «Πρέπει να τραβήχτηκε όταν ήμουν πολύ μικρός. Αυτός είναι ο Τζέρι Γουίλσον.»

Ο Σάντι διαπίστωσε ότι ο άντρας δεξιά στη φωτογραφία ήταν ο παππούς του. Με το ίδιο λοξό χαμόγελο όπως στη φωτογραφία στην κουζίνα της Μίμα. Εκείνη τη στιγμή σκέφτηκε ότι το χαμόγελο έδειχνε κάπως σκληρό. Φανέρωνε έναν άντρα που θα μπορούσε να σε κοροϊδέψει και να το κάνει να ακουστεί σαν πείραγμα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν σε πλήγωνε.

Μια φωτογραφία με δυο φίλους που είχαν πάει για ψάρεμα και μόνο ο ένας επέστρεψε. Με τον δεκάχρονο γιο του.

«Πρέπει να γυρίσω σπίτι», είπε ο Σάντι. «Σε λίγο η μητέρα μου θα στείλει κόσμο να με ψάχνει. Σ' ευχαριστώ

που μου έδειξες τις φωτογραφίες.» *Μόνο αυτές ήθελε να δω;* σκέφτηκε ο Σάντι. *Γι' αυτό με τράβηξε ως εδώ; Ή μήπως ήταν ιδέα της Τζάκι; Ίσως ήθελε να φτιάξει το γλυκό με την ησυχία της.*

Ο Σάντι έπιασε τον Άντριου από το μπράτσο και τον βοήθησε να σηκωθεί. *Αν καταλήξω ποτέ έτσι, ελπίζω να με πυροβολήσουν. Ή να βρω το κουράγιο να πέσω από τον γκρεμό.* Σκέφτηκε όμως ότι δεν πίστευε πως θα κατέληγε έτσι. Ήταν νέος και η ιδέα τού φαινόταν αδιανόητη. Ο ηλικιωμένος προχώρησε αργά προς το γωνιακό παράθυρο. Από εκεί μπορούσε να δει το Σέτερ, και πέρα από το σπίτι τα σκάμματα της ανασκαφής.

«Δεν έθαψαν εκεί τον Νορβηγό», είπε ο Άντριου τελικά. «Έβγαλαν το πτώμα στ' ανοιχτά με τη βάρκα του Τζέρι Γουίλσον και το πέταξαν στο νερό. Έτσι μου είπε ο πατέρας μου.»

Κεφάλαιο 40

Πέμπτη πρωί. Ο Πέρεζ ξυρίστηκε προσεκτικά. Το δωμάτιο ήταν κρύο και σκούπισε τους ατμούς από τον καθρέφτη για να τσεκάρει το αποτέλεσμα. Η μέρα ήταν ιδιαίτερη: θα επέστρεφε η Φραν. Ο Πέρεζ θα πήγαινε να πάρει τη Φραν και την Κάσι από το αεροδρόμιο και θα τις πήγαινε στο Ρέιβενσουικ. Ένιωθε αγχωμένος και ενθουσιασμένος, σαν να υπήρχε κάτι το παράνομο σε αυτή τη συνάντηση, σαν να είχε ήδη σύζυγο και η Φραν ήταν η ερωμένη του. Δεν μπορούσε να το καταλάβει, ειδικά από τη στιγμή που ήξερε ότι δεν θα περνούσε το βράδυ μαζί της. Αργότερα, αφού τις άφηνε στο σπίτι τους, έπρεπε να επιστρέψει στο Γουόλσι.

Το ταξίδι στο Γουόλσι ήταν για δουλειά και δεν μπορούσε να το αποφύγει. Η Φραν σίγουρα θα το καταλάβαινε· και για την ίδια η δουλειά ήταν σημαντική. Δεν θα ξεσπούσε οργισμένη κάνοντάς του σκηνή ούτε όμως θα ξεβολευόταν. Δεν θα τον περίμενε ξύπνια μ' ένα μπουκάλι σαμπάνια και σέξι εσώρουχα. Άλλωστε δεν ήταν σίγουρο αν θα επέστρεφε το ίδιο βράδυ. Η Φραν είχε μάθει πως όταν ο Πέρεζ δούλευε, υπήρχαν βράδια που δεν επέστρεφε στο σπίτι. Εκείνη έπεφτε για ύπνο και μόλις εκείνος ξάπλωνε δίπλα της, δεν ήξερε αν έπρεπε να την ξυπνήσει. Δεν ήξερε αν είχε το δικαίωμα.

Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι η σημερινή μέρα σηματοδοτούσε την ολοκλήρωση της έρευνας, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Υπήρχε ομίχλη από την ώρα που ξύπνησε, επιτρέποντάς του να βλέπει μόνο μέχρι την αποβάθρα Βικτόρια από το παράθυρο του καθιστικού του, και η πρώτη του σκέψη ήταν ότι όλες οι πτήσεις θα ματαιώνονταν και δεν θα υπήρχε τρόπος να έρθει η Φραν ή η Γκουέν Τζέιμς. Η διάσημη καλεσμένη της παράστασης της Έβελιν θα απουσίαζε και ο Πέρεζ θα αναγκαζόταν να περιμένει άλλη μία μέρα μέχρι να δει τη γυναίκα που λάτρευε. Μέσα σε λίγα λεπτά, όσα χρειάστηκαν για να φτιάξει καφέ, ο ήλιος είχε αποδιώξει τα σύννεφα και εκείνη την ώρα ο καιρός ήταν τέλειος –καθαρός ουρανός με ήλιο και ζέστη, όπως τις περισσότερες μέρες στην καρδιά του καλοκαιριού. Καθώς έτρωγε πρωινό, είδε έναν θαλασσοψιττακό να πετάει χαμηλά πάνω από το νερό. Ο πρώτος γι' αυτή την εποχή. Σκέφτηκε πως έπρεπε να το ερμηνεύσει σαν καλό οιωνό, ωστόσο συνέχιζε να αισθάνεται νευρικός.

Στο γραφείο του δέχτηκε ένα τηλεφώνημα από τη Βαλ Τέρνερ.

«Τζίμι, ήθελα απλώς να σ' ενημερώσω ότι σήμερα το πρωί θα πάω στο Γουόλσι. Θα σε δω το απόγευμα στο πνευματικό κέντρο. Όλα είναι έτοιμα.»

Ο Πέρεζ προσπάθησε να κλείσει ραντεβού για να μιλήσει με την εισαγγελέα, όμως εκείνη είχε φύγει με άδεια για δυο τρεις μέρες, με ενημέρωση της τελευταίας στιγμής. Δεν είχε δώσει καμία εξήγηση και ο Πέρεζ συνειδητοποίησε ξανά πόσο λίγα πράγματα ήξερε ο κόσμος για κείνη. Κατάφερνε να προστατεύει την προσωπική της ζωή, σε αντίθεση με οποιοδήποτε άλλο σημαίνον πρόσωπο

στα Σέτλαντ. Παρόλο που δεν τη συμπαθούσε ιδιαίτερα, ο Πέρεζ αισθάνθηκε απομονωμένος· του έλειπε μέχρι και η αδέξια παρουσία του Σάντι. Σε προηγούμενες υποθέσεις είχε τον Ρόι Τέιλορ από το Ινβερνές, προκειμένου να μοιράζονται ευθύνες και άγχη. Η σχέση τους δεν ήταν πάντα εύκολη, όμως ο Πέρεζ εκτιμούσε την ευθύτητα του Τέιλορ, την κοινή λογική του. *Παίρνω πολύ στα σοβαρά τη δουλειά μου*, σκέφτηκε. *Κάνω τα πάντα πιο περίπλοκα. Χρειάζομαι κάποιον να με επαναφέρει και να μην ξεφεύγω από τα πράγματα.*

Αργότερα κάλεσε τον Σάντι στο κινητό του και, πριν προλάβει εκείνος να ανοίξει το στόμα του, άκουσε στο βάθος τη φωνή της Έβελιν να δίνει οδηγίες.

«Πώς πάνε τα πράγματα;»

«Σκέτο τρελοκομείο είναι εδώ πέρα. Λες και η μητέρα μου οργανώνει τα αναθεματισμένα τα Όσκαρ και όχι μια διάλεξη ιστορίας στο Πνευματικό Κέντρο του Λίντμπι.»

Ο Πέρεζ ετοιμαζόταν να πει στον Σάντι ότι θα τον έβλεπε το απόγευμα, όμως ο κάτοικος του Γουόλσι συνέχισε να μιλάει.

«Χθες πήγα και είδα τον Άντριου. Σύμφωνα με τα λεγόμενά του, ο Νορβηγός δεν θάφτηκε στο Σέτερ. Όταν πέθανε τον έβγαλαν με μια βάρκα στ' ανοιχτά και τον έριξαν στη θάλασσα.»

«Είπες ότι τον "έβγαλαν" με τη βάρκα», είπε ο Πέρεζ. «Ποιοι;» Και, αν αληθεύει, σε ποιον ανήκει το θραύσμα από το πιο πρόσφατο οστό, που λέει η Βαλ Τέρνερ ότι βρέθηκε στο Σέτερ;

«Δεν είμαι σίγουρος. Νομίζω ότι ήταν ο Τζέρι Γουίλσον και ο πατέρας του Άντριου. Ήταν φίλοι. Στενοί φίλοι.» Ο

Σάντι έκανε πια παύση. «Ο πατέρας του Άντριου ήταν με τον Τζέρι όταν πνίγηκε.» Ακολούθησε μια παύση. Ο Πέρεζ περίμενε από τον Σάντι να συνεχίσει και σχεδόν ένιωσε την ένταση μέσα απ' το ακουστικό καθώς ο συνάδελφός του αγωνιζόταν να βρει τις κατάλληλες λέξεις. «Ήταν και ο Άντριου μαζί τους», συνέχισε ο Σάντι. «Ήταν δέκα χρονών. Φαίνεται πως αυτός είναι ο λόγος που ο Τζέρι δεν τα κατάφερε. Ο πατέρας του Άντριου δεν μπορούσε να σώσει και τους δύο και επέλεξε να σώσει τον γιο του.»

Ο Πέρεζ είχε σχεδιάσει να γευματίσει αργά το μεσημέρι στο μπαρ του ξενοδοχείου Σάμπρο Χάους. Προτιμούσε να περιμένει εκεί παρά στο αεροδρόμιο. Πάντα φανέρωνε απόγνωση να πηγαίνεις πολύ νωρίτερα στο αεροδρόμιο, απόγνωση ή νεύρωση. Όμως, καθώς περνούσε με το αυτοκίνητο δίπλα από το αεροδρόμιο, αποφάσισε να κάνει μια παράκαμψη προς το Γκράτνες, την προβλήτα όπου έδενε το ταχυδρομικό πλοίο για το Φερ Άιλ, ο *Καλός Ποιμένας*. Σήμερα υπήρχε δρομολόγιο και αν βιαζόταν, θα προλάβαινε να πει δυο κουβέντες με τον πατέρα του και τα υπόλοιπα μέλη του πληρώματος πριν αναχωρήσουν ξανά για το Άιλ. Η οικογένεια Πέρεζ ήταν υπεύθυνη για τα δρομολόγια του σκάφους εδώ και πάρα πολλές δεκαετίες. Όταν ο Τζίμι ήταν μικρός, καπετάνιος ήταν ο παππούς του· τώρα ήταν σειρά του πατέρα του. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε ποιος θα αναλάμβανε όταν ο πατέρας του έβγαινε στη σύνταξη.

Έφτασε στην προβλήτα την ώρα που το πλήρωμα φόρτωνε το σκάφος. Ένα αυτοκίνητο ήταν έτοιμο να μπει. Καθώς ο Πέρεζ κατηφόριζε, το τραβούσαν με το βίντσι. Τα

κιβώτια με τις προμήθειες για το μαγαζί ήταν ήδη στον χώρο φόρτωσης. Δύο επιβάτες περίμεναν μέχρι να τους επιτρέψουν να επιβιβαστούν: ένας ηλικιωμένος παρατηρητής πτηνών με τα κιάλια κρεμασμένα στον λαιμό και μια νεαρή κοπέλα που ο Πέρεζ την αναγνώρισε. Είχε την αίσθηση ότι εργαζόταν στο παρατηρητήριο. Αν και δεν άκουγε τι έλεγε, κατάλαβε ότι η κοπέλα αστειευόταν με το πλήρωμα. Είχε μακριά μαύρα μαλλιά, κατσαρά και ατίθασα. Έγειρε προς τα πίσω το κεφάλι της και γέλασε.

Όταν ο Πέρεζ βγήκε από το αυτοκίνητο, ο πατέρας του πήδησε στη στεριά. Τα μαλλιά του παρέμεναν σκούρα και ήταν γυμνασμένος και δυνατός, όμως το πρόσωπό του έδειχνε πιο γερασμένο, σαν να μην ανήκε στο σώμα του.

«Λοιπόν, Τζίμι, θα 'ρθεις μαζί μας;» Ποτέ του δεν μπορούσε να καταλάβει τι σκεφτόταν ο πατέρας του. Πάντα έμοιαζε να υπάρχει ένα στοιχείο αντέγκλησης ή πρόκλησης στα λόγια του. Εκείνη τη στιγμή ο Πέρεζ αναρωτήθηκε μήπως ο πατέρας του υπονοούσε ότι δεν πήγαινε αρκετά τακτικά να τους δει. Ή ότι είχε μια μάλλον εύκολη δουλειά, αφού μπορούσε να αποφασίσει ανά πάσα στιγμή να περάσει λίγες μέρες με την οικογένεια. Είπε στον εαυτό του ότι έλεγε βλακείες, καθώς ο πατέρας του δεν εννοούσε τίποτε από τα δύο. Μια ερώτηση έκανε μόνο και τίποτα παραπάνω. Ο Πέρεζ πάντα ήταν υπερβολικά ευαίσθητος στο ζήτημα του πατέρα του.

«Όχι», είπε. «Πάω να πάρω κάποιον από το αεροδρόμιο και ήρθα νωρίτερα.»

«Φρόντισε να 'ρχεσαι πιο συχνά στο σπίτι», είπε ο πατέρας του. «Φέρε και την καινούρια σου φίλη να μας δει.»

Ο Πέρεζ είχε αποφύγει να πάει τη Φραν στο Φερ Άιλ. Οι γονείς του την είχαν γνωρίσει, όταν έκαναν μια στάση στο Λέρικ πριν καταλήξουν νοτιότερα. Ο Πέρεζ ανησυχούσε μήπως τη Φραν την τρόμαζαν οι προσδοκίες τους, η επιθυμία τους να αποκτήσει γιο για να μη χαθεί το όνομα της οικογένειας.

«Εντάξει» είπε. «Κάποια στιγμή. Όχι μέσα στο καλοκαίρι. Η Φραν δουλεύει για μια έκθεση. Θα έρθουμε το φθινόπωρο.» Δεν μπορούσε να το αναβάλει για αργότερα. Βλέποντας τους τύπους γύρω του, που τους ήξερε από μικρό παιδί, να γελάνε παρέα και να κουβαλάνε τα κουτιά και τους ταχυδρομικούς σάκους από την προβλήτα στο σκάφος, ένιωσε ένα τσίμπημα θλίψης. Θα μπορούσε να ήταν στη θέση τους. Είχε την ευκαιρία να περάσει τη ζωή του στο νησί, αλλά την είχε απορρίψει. Εκείνη τη στιγμή του φάνηκε σαν μια απλή και δελεαστική εναλλακτική λύση σε σχέση με τη βραδιά που τον περίμενε.

Έμεινε να παρατηρεί το σκάφος μέχρι που χάθηκε από το οπτικό του πεδίο. Η θάλασσα ήταν ήρεμη, όμως υπήρχε μια συστάδα από σύννεφα στον ορίζοντα που πολύ γρήγορα κατάπιε το σκάφος Αρχικά η εικόνα θόλωσε, σαν να ήταν πλοίο-φάντασμα, και στη συνέχεια εξαφανίστηκε. Ο *Ποιμένας* χρειαζόταν πάνω από τρεις ώρες για να φτάσει στην ιδιαίτερη πατρίδα του Πέρεζ. Το Φερ Άιλ δεν ήταν σαν το Γουόλσι. Δεν υπήρχε φεριμπότ ανά μισάωρο. Ήταν το πιο απομονωμένο κατοικημένο νησί της Βρετανίας. Το είχαν μάθει στο σχολείο. Εξακολουθούσε να σκέφτεται το μέρος εκείνο ως την ιδιαίτερη πατρίδα του.

Όταν έφτασε στο αεροδρόμιο, ο Σάντι ήταν ήδη εκεί. Νωρίτερα κι εκείνος, τρέμοντας μήπως τα θαλασσώσει και δεν παραλάβει τη μητέρα της Χάτι. Έδειχνε χλωμός και κουρασμένος έτσι όπως καθόταν σ' ένα από τα τραπέζια έξω από το μαγαζί, κρατώντας σφιχτά μια κούπα με καφέ. Ο Πέρεζ αγόρασε καφέ κι ένα σάντουιτς και κάθισε στο τραπέζι του.

«Δεν μπορώ να βγάλω άκρη», είπε ο Σάντι. «Ξέρεις εκείνη την έκφραση για τους σκελετούς στην ντουλάπα. Για το παρελθόν μιας οικογένειας, που κάποια στιγμή έρχεται και τη στοιχειώνει. Αυτό είναι το νόημα της έκφρασης, έτσι δεν είναι;»

Ο Πέρεζ έγνεψε καταφατικά.

«Στη δική μας περίπτωση, η ιστορία έχει να κάνει με οστά θαμμένα σε κτήμα. Παλιά, κόκκινα οστά. Μόνο που δεν καταλαβαίνω τι ρόλο παίζουν μετά από τόσα χρόνια.»

«Κόκκινα;» Στο μυαλό του Πέρεζ εμφανίστηκε μια παράξενη εικόνα με οστά βουτηγμένα στο αίμα.

«Η μητέρα μου λέει ότι τέτοιο χρώμα έχουν όταν μένουν θαμμένα στο χώμα για πολύ μεγάλο διάστημα.»

«Είναι σαν τις ιστορίες που άκουγες όταν ήσουν μικρός και τις κουβαλάς στο πίσω μέρος του μυαλού σου», είπε ο Πέρεζ. «Δύσκολα ξεχνιούνται.»

Πήγαν στη μεγάλη τζαμαρία κοντά στις Αφίξεις και παρατήρησαν το αεροπλάνο να προσεγγίζει, τον κόσμο να κατεβαίνει από τις σκάλες και να διασχίζει την πίστα. Η Φραν και η Κάσι ήταν από τους τελευταίους επιβάτες που βγήκαν και ο Πέρεζ είχε νιώσει ένα ρίγος αγωνίας στο στομάχι του. Μπορεί να μην είχε έρθει. Την τελευταία

στιγμή μπορεί να είχε αλλάξει γνώμη και να είχε αποφασίσει ότι η πόλη τής ταίριαζε περισσότερο.

«Να η Γκουέν Τζέιμς», είπε ο Σάντι. Και παρόλο που δεν θυμόταν να την έχει δει ποτέ στην τηλεόραση, ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι θα την ξεχώριζε ανάμεσα στους άλλους επιβάτες. Φορούσε μακρύ μαύρο παλτό σχεδόν μέχρι τους αστραγάλους και μαύρες μπότες. Κουβαλούσε ένα δερμάτινο βαλιτσάκι και έδειχνε να μην έχει άλλες αποσκευές, γι' αυτό και δεν σταμάτησε στον ιμάντα, αλλά πλησίασε τον Σάντι και άπλωσε το χέρι της.

Ο Πέρεζ τής είχε μιλήσει το προηγούμενο βράδυ και ήθελε να συστηθεί, όμως εκείνη τη στιγμή αφαιρέθηκε εξαιτίας της Φραν και της Κάσι, που είχαν βγει από το αεροπλάνο. Η Φραν χαμογελούσε πλατιά και χαιρετούσε σαν τρελή. Τη χαιρέτησε κι εκείνος, προσπαθώντας να μη χαμογελάει σαν ηλίθιος. Υπήρχε κάτι επάνω της που την έκανε να δείχνει διαφορετική απ' όσο τη θυμόταν. Διαφορετικό κούρεμα κι ένα ζευγάρι σταράκια, ροζ και γεμάτα στρας. Ο Πέρεζ αναρωτήθηκε αν θα επέλεγε να τα φορέσει όταν θα πήγαιναν στο Φερ Άιλ και πώς θα φαίνονταν στον πατέρα του.

«Από δω ο προϊστάμενός μου», έλεγε ο Σάντι. «Ο Τζίμι Πέρεζ.»

«Έχουμε μιλήσει στο τηλέφωνο.» Η Γκουέν Τζέιμς είχε μια φωνή σαν τζαζ τραγουδίστρια, όπως θυμόταν ο Πέρεζ.

«Σίγουρα δεν έχετε πρόβλημα με όσα έχουμε σχεδιάσει;» Ο Πέρεζ δεν μπορούσε να καταλάβει πώς ήταν τόσο ήρεμη, τόσο ψύχραιμη.

«Πρέπει να μάθω τι έγινε», είπε εκείνη.

«Το αυτοκίνητο είναι έξω», είπε αδέξια ο Σάντι. «Θα σας πάω στο Γουόλσι.»

«Και θα σας δω ξανά απόψε, κύριε επιθεωρητά;»

«Α, ναι, θα με δείτε.»

Ο Σάντι πήρε το βαλιτσάκι της και προχώρησε βιαστικά προς την έξοδο. Ξαφνικά ο Πέρεζ συνειδητοποίησε ότι ο Σάντι ήλπιζε να απομακρύνει τη γυναίκα από το κτίριο πριν η Κάσι καταφτάσει χοροπηδώντας, με τις κουβέντες και τις αγκαλιές της. Δεν ήθελε να στενοχωρήσει την Γκουέν Τζέιμς θυμίζοντάς της τη Χάτι όταν ήταν μικρή. *Ω Σάντι*, σκέφτηκε ο Πέρεζ, *πόσο έχεις ωριμάσει!*

Η Κάσι δεν άντεχε να περιμένει μέχρι να φτάσει η βαλίτσα της. Σκαρφάλωσε από το διαχωριστικό και αγκάλιασε τον Πέρεζ από τη μέση. Τη στιγμή που την αγκάλιαζε και τη σήκωνε στον αέρα είδε την Γκουέν και τον Σάντι να χάνονται στην περιστρεφόμενη πόρτα και να πηγαίνουν στο πάρκινγκ.

«Λοιπόν», της είπε. «Σας έλειψα;»

Τότε τους πλησίασε η Φραν σέρνοντας μια τεράστια βαλίτσα φορτωμένη με σακούλες, και εκείνη ήταν που απάντησε.

«Καθόλου, έτσι δεν είναι, Κας; Σχεδόν καθόλου.»

«Κι όμως. Η μαμά έλεγε σ' όλους πόσο της έλειπες. Ήταν πολύ βαρετή. Έλεγε συνέχεια ότι ήθελε να γυρίσει σπίτι.»

«Ώρα να γυρίσουμε, λοιπόν, στο παλιό σπίτι στο Ρέιβενσουικ.» Άφησε την Κάσι και έπιασε τη λαβή της βαλίτσας της Φραν. Εκείνη τη στιγμή σκέφτηκε ότι θα έκανε τα πάντα για να φροντίσει αυτή την οικογένεια και να την

κρατήσει ενωμένη. Ακόμα και φόνο. «Δεν πλήρωσες για επιπλέον κιλά μ' αυτή τη βαλίτσα;»

«Μπα, έκανα τα γλυκά μάτια στο ομορφόπαιδο στο τσεκ-ιν.»

Και εκείνη τη στιγμή, καθώς προχωρούσαν όλοι μαζί προς την έξοδο, ο Πέρεζ συνειδητοποίησε ότι άλλο ένα άτομο που σχετιζόταν με το Γουόλσι ήταν στην πτήση από Αμπερντίν. Στον πάγκο του γραφείου ενοικίασης αυτοκινήτων, συμπληρώνοντας μια αίτηση ελαφρά συνοφρυωμένος, ήταν ο Πολ Μπέργκλαντ.

Κεφάλαιο 41

Η Άννα Κλόστον ανηφόριζε τον λόφο προς το πνευματικό κέντρο. Ένιωθε αλλόκοτα απελευθερωμένη χωρίς το μωρό. Ανάλαφρη και ξέγνοιαστη. Ένα στρώμα ομίχλης είχε κατέβει χαμηλά στο έδαφος δίπλα στη λίμνη και το κτίριο έμοιαζε αποκομμένο, σαν να βρισκόταν σε άλλο νησί. Ακόμα και το τοπίο έμοιαζε διαφορετικό.

Όταν άνοιξε την πόρτα, ξαφνιάστηκε βλέποντας μόνο την Έβελιν στο εσωτερικό. Τα τραπέζια είχαν σπρωχτεί κατά μήκος της μακριάς πλευράς της αίθουσας και η Έβελιν τα έστρωνε με λευκά τραπεζομάντιλα, τινάζοντας το ύφασμα, με αποτέλεσμα να χτυπάει σαν πανί. Στη μέση της αίθουσας είχαν τοποθετηθεί μικρότερα τραπέζια, σε στιλ καφέ. Οι ομιλητές είχαν τις καλύτερες θέσεις στη μία πλευρά, με ένα τραπέζι για τα χαρτιά τους, ενώ υπήρχε μια οθόνη και ένας προβολέας διαφανειών. Το σαμοβάρι ήταν ήδη γεμάτο με ζεστό τσάι. Τα πάντα έδειχναν οργανωμένα και προσεγμένα.

Η Έβελιν φορούσε ποδιά, όμως η Άννα είδε ότι είχε βάλει τα καλά της ρούχα για την περίσταση. Φορούσε πράσινα κρεμαστά σκουλαρίκια και γόβες με τακούνι.

«Τι θέλεις να κάνω;»

«Να μου φέρεις τα φλιτζάνια και τα πιατάκια από το ντουλάπι», είπε η Έβελιν. Κι αμέσως μετά: «Ο Σάντι πήρε

την Γκουέν Τζέιμς από το Σάμπρο. Την πήγε μια βόλτα στο νησί –της έδειξε το Μποντ και την ανασκαφή στο Σέτερ, το σημείο όπου πέθανε η Χάτι. Μοιάζει κάπως μακάβριο, όμως η ίδια θέλησε να το δει. Αυτή τη στιγμή είναι στο Πίερ Χάους και ετοιμάζεται. Θα τη φέρει με το αυτοκίνητο λίγο πριν ξεκινήσουμε.»

«Εντάξει.» Η Άννα δεν μπορούσε να καταλάβει πώς άντεχε η Γκουέν Τζέιμς να βρίσκεται εδώ. Αν συνέβαινε κάτι στον γιο της, αν τον έβρισκε σ' έναν λάκκο στο χώμα, η Άννα δεν θα ήθελε να εμφανιστεί σε μια αίθουσα με τόσο κόσμο να την παρατηρεί, όλοι τους άγνωστοι. Δεν θα ήθελε να τρώει μαρέγκες και να πίνει νερωμένο τσάι. Τι σόι μητέρα ήταν αυτή η γυναίκα;

Τοποθέτησε τα φλιτζάνια και τα πιατάκια δίπλα στο σαμοβάρι, αφού πρώτα σκούπισε το καθένα με καθαρή πετσέτα καθώς τα έβγαζε από το ντουλάπι, όπως έκαναν πάντα οι γυναίκες του νησιού.

«Μου κάνει εντύπωση που δεν ζήτησες κι από άλλους να σε βοηθήσουν», είπε.

«Ω, είπα στην Τζάκι ότι θα τα καταφέρω. Ο Τζόζεφ ήρθε νωρίτερα και βοήθησε να μετακινήσουμε τα έπιπλα.» Η Έβελιν είχε απομακρυνθεί από τα τραπέζια και στερέωνε στους τοίχους φωτογραφίες από τον χώρο της ανασκαφής. Μία έδειχνε τη Χάτι και τη Σόφι, σκυμμένες, να εργάζονται. Η Χάτι είχε γυρίσει να κοιτάξει προς τον φακό και χαμογελούσε· η Άννα δεν θυμόταν να την είχε ξαναδεί τόσο ευτυχισμένη. Ήταν ωραία φωτογραφία. Αναρωτήθηκε ποιος την είχε τραβήξει. Ο Ρόναλντ ίσως. Το προηγούμενο καλοκαίρι περνούσε πολύ καιρό στην ανασκαφή. Η Έβελιν συνέχισε: «Η Τζάκι λέει ότι ο Άντριου

είναι και πάλι ανήσυχος σήμερα. Θα έρθει μόλις τον ηρεμήσει. Μόνη της. Καλύτερα. Δεν θέλουμε να υπάρξουν παρατράγουδα.»

Η Άννα σκέφτηκε ότι η Έβελιν το προτιμούσε: θα είχε τον απόλυτο έλεγχο, την απόλυτη ευθύνη. Την καταλάβαινε.

Η πόρτα της αίθουσας άνοιξε και η Άννα είδε μια σιλουέτα στο φιλτραρισμένο φως του απογευματινού ήλιου. Άλλο ένα στρώμα ομίχλης είχε έρθει από τη θάλασσα. Η φιγούρα πλησίασε και η Άννα αναγνώρισε τον Τζίμι Πέρεζ. Ο επιθεωρητής έδειξε να ξαφνιάζεται που την είδε εκεί. Η Άννα υπέθεσε ότι ο Πέρεζ ήλπιζε να βρει μόνη της την Έβελιν, και εκείνη τη στιγμή ζύγιζε τις επιλογές του και αναρωτιόταν ποιος ήταν ο καλύτερος τρόπος για να χειριστεί την κατάσταση. Η Έβελιν είχε γυρισμένη την πλάτη στην πόρτα, με αποτέλεσμα να μην τον έχει δει.

«Έβελιν.»

Η γυναίκα στράφηκε απότομα. «Ω Τζίμι. Νωρίς ήρθες. Δεν θα ξεκινήσουμε πριν από τις εφτά.»

«Έλπιζα να σε πετύχω μόνη για να τα πούμε λίγο. Θα μπορούσαμε μήπως να επιστρέψουμε στο Ούτρα για λίγη ώρα;»

Η Έβελιν έκανε μια μικρή παύση και φάνηκε να ισιώνει την πλάτη της. «Φοβάμαι πως δεν είναι δυνατόν, Τζίμι. Πρέπει να κάνουμε ένα σωρό πράγματα πριν έρθει ο κόσμος.»

«Ειλικρινά, νομίζω ότι είναι καλύτερα να τα πούμε τώρα.» Έκανε μια παύση. «Για να αποφύγουμε τα παρατράγουδα.»

Να τη πάλι αυτή η λέξη, σκέφτηκε η Άννα. *Παρατράγουδα. Τι τους τρομάζει τόσο πολύ;* Δεν είχε πρόβλημα να φύγει για να μπορέσουν να μιλήσουν, ήξερε όμως ότι ήταν το τελευταίο που ήθελε η Έβελιν.

Η Έβελιν έδειξε να το σκέφτεται. Έδειχνε αρκετά ήρεμη. «Ω, δεν νομίζω ότι χρειάζεται ν' ανησυχούμε γι' αυτό, έτσι δεν είναι, Τζίμι; Ξέρεις ότι είμαι η τελευταία που θα δημιουργούσα πρόβλημα. Δεν υπάρχει λόγος να βιαστούμε. Ξέρεις ότι δεν πρόκειται να πάω πουθενά.»

Η Άννα αισθάνθηκε ότι η συζήτηση είχε κάποιο βαθύτερο νόημα που της διέφευγε. Για μια στιγμή ο Πέρεζ έμεινε στη θέση του κι έπειτα έγνεψε καταφατικά, γύρισε και έφυγε. Τότε η Έβελιν σήκωσε την άκρη της ποδιάς της και σκούπισε το πρόσωπό της. Η μοναδική κίνηση που φανέρωσε της αδυναμία της. Κατόπιν έσκυψε και πήρε μια στοίβα με πιάτα φαγητού από το ντουλάπι. «Τα κέικ μπορούν να μπουν εδώ», είπε. «Κάπου πρέπει να υπάρχουν χαρτοπετσέτες. Θα τα τυλίξουμε με μεμβράνη μέχρι να τελειώσουν οι ομιλίες.» Δεν έκανε την παραμικρή αναφορά στην κουβέντα της με τον Πέρεζ.

Τελικά –η Άννα όφειλε να το παραδεχτεί– η εκδήλωση ήταν ένας θρίαμβος. Όλα πήγαν άψογα. Μόλις η Έβελιν έβγαλε την ποδιά της, έγινε άλλος άνθρωπος –γεμάτη αυτοπεποίθηση, καταρτισμένη, γοητευτική. Ακόμα και οι νησιώτες εντυπωσιάστηκαν. Καλωσόρισε τους καλεσμένους στην αίθουσα και φρόντισε ώστε οι ντόπιοι και οι επισκέπτες να γίνουν μια παρέα. Παρουσίασε στην Γκουέν Τζέιμς όλες τις φωτογραφίες και είπε πόσο ευχάριστο ήταν να έχουν τη Χάτι στο νησί. Τόσο παθιασμένη: «Κατά-

φερνε να μου παρουσιάζει την Ιστορία ολοζώντανα. Έβλεπα το Γουόλσι μέσα από τα μάτια του εμπόρου στο Σέτερ. Μπορεί να ήταν δικοί μας πρόγονοι, αλλά χρειάστηκε μια ξένη για να τους ξαναδώσει ζωή.» Όταν παρουσίαζε τους ομιλητές, μιλούσε άνετα και χωρίς σημειώσεις. «Ο αδόκητος θάνατος δύο εκ των μεγαλύτερων υποστηρικτών του προγράμματός μας είναι μια τραγωδία. Όμως το χρωστάμε σ' εκείνες να συνεχίσουμε το έργο στο Σέτερ και να φροντίσουμε να έχει επιτυχία.»

Η Άννα σκέφτηκε ότι αν η Έβελιν ζούσε αλλού, θα γινόταν σπουδαία επιχειρηματίας. Μπορούσες να τη φανταστείς να συντονίζει μια συνεδρίαση, να παρακινεί τους συνεργάτες της.

Ο Τζίμι Πέρεζ είχε επιστρέψει. Τον συνόδευε μια γυναίκα· ήταν κομψή με ένα καλλιτεχνικό, μποέμικο στιλ, μικρόσωμη και γεμάτη ενέργεια. Οι δυο τους συνέθεταν ένα ασυνήθιστο ζευγάρι. Εκείνος ήταν πολύ μελαχρινός και απαθής, ενώ εκείνη έμοιαζε αεικίνητη, περίεργη να μάθει. Μετά από κάποια σκέψη η Άννα φάνηκε να αναγνωρίζει τη γυναίκα και θυμήθηκε ότι ήταν η Φραν Χάντερ, η καλλιτέχνης από το Ρέιβενσουικ. Υπήρχε ένα άρθρο γι' αυτήν στο πιο πρόσφατο τεύχος του *Σέτλαντ Λάιφ* και στο καλλιτεχνικό ένθετο μιας σοβαρής κυριακάτικης εφημερίδας. *Σε μερικά χρόνια ίσως γίνω σαν κι αυτήν*, σκέφτηκε η Άννα και το μυαλό της κατακλύστηκε από σχέδια για το μέλλον. *Θα υπάρχουν άρθρα για το γνέσιμο και το πλέξιμό μου· θα ονομάσω τις δημιουργίες μου Συλλογή Γουόλσι και θα αντλώ έμπνευση από την Οικία του Εμπόρου στο Σέτερ, από τα σχέδια στα νομίσματα. Θα ζητήσω από τον Ρόναλντ να με βοηθήσει με την έρευνα*

των ενδυμασιών και των κοσμημάτων της περιόδου. Ίσως βγάζουμε αρκετά χρήματα για να μπορέσει να σταματήσει το ψάρεμα. Θα την έχουμε ως οικογενειακή επιχείρηση. Ξαφνικά τα πάντα έμοιαζαν δυνατά.

Ο Πέρεζ στεκόταν στην πίσω πλευρά της αίθουσας, όσο πιο μακριά γινόταν από τους ομιλητές. Όλες οι θέσεις ήταν πιασμένες, όμως η Άννα σκέφτηκε ότι ο ίδιος είχε επιλέξει να βρίσκεται πίσω πίσω. Ήθελε να βλέπει όσα συνέβαιναν στην αίθουσα. Ο Σάντι Γουίλσον καθόταν με τη μητέρα της Χάτι κοντά στην πρώτη σειρά. Ο Τζόζεφ δεν φαινόταν πουθενά, γεγονός που εξέπληξε την Άννα. Περίμενε ότι η Έβελιν θα τον τραβολογούσε σίγουρα έως εδώ. Ο Σάντι φορούσε κοστούμι, εκείνο που είχε φορέσει και στον γάμο τους, το πρόσωπό του είχε κοκκινίσει και έδειχνε να αισθάνεται άβολα. Η Άννα ήξερε ότι στον Ρόναλντ δεν θα άρεσε καθόλου όλη αυτή η ιστορία. *Θα με ευγνωμονεί πραγματικά που του πρόσφερα μια δικαιολογία για να μείνει σπίτι!* Ανυπομονούσε να του περιγράψει όσα είχαν συμβεί. Άλλωστε το πάθος του ήταν η ιστορία. Ήξερε ότι θα ενδιαφερόταν.

Η Τζάκι εμφανίστηκε κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή, ενώ η Έβελιν ετοιμαζόταν να ξεκινήσει να μιλάει. Παρόλο που ο καιρός ήταν ασυνήθιστα ήπιος, η Τζάκι έδειχνε ταλαιπωρημένη, αναμαλλιασμένη, γεγονός μάλλον ασυνήθιστο για κείνη. Μια από τις ανιψιές της ήταν κομμώτρια και πάντα πήγαινε να τη χτενίσει πριν από κάποια έξοδο, όμως εκείνη τη στιγμή έδειχνε να μην έχει προλάβει ούτε να βουρτσίσει τα μαλλιά της.

Η Άννα κοίταξε την Τζάκι στην άλλη πλευρά της αίθουσας και κατέληξε ότι μάλλον είχε περάσει άλλη μια

κρίση με τον Άντριου. Σκέφτηκε ότι θα 'πρεπε να νοιαστεί περισσότερο για τα πεθερικά της. Να μη δημιουργεί θέμα όταν ο Ρόναλντ πήγαινε στο μεγάλο σπίτι για να βοηθήσει. Μάλλον τους φερόταν σαν σκύλα.

Όλες αυτές οι σκέψεις γίνονταν στο πίσω μέρος του μυαλού της, όση ώρα άκουγε τις παρουσιάσεις. Καθόταν με μια μόνιμη έκφραση συγκέντρωσης στο πρόσωπο, χωρίς κανένας να αντιλαμβάνεται ότι το μυαλό της ήταν αλλού. *Αν και μάλλον όλοι το ίδιο κάνουν*, σκέφτηκε και κρυφοκοίταξε το κοινό προσπαθώντας να φανταστεί τις ιδέες και τις έγνοιες όλων εκείνων που κάθονταν σεβάσμια σιωπηλοί. Χειροκροτούσαν μετά από κάθε ομιλία, μα ίσως υπήρχαν άλλες εικόνες που έπαιζαν σαν ταινία και στο δικό τους μυαλό. *Νομίζουμε ότι ξέρουμε καλά ο ένας τον άλλο, όλοι μας όμως έχουμε τα μυστικά μας.*

Πρώτος μίλησε ο Πολ Μπέργκλαντ. Η Άννα δεν τον γνώριζε. Ήταν στο νοσοκομείο και γεννούσε όταν είχε βρεθεί το κρανίο, και η Έβελιν δεν τους σύστησε ποτέ. Η ομιλία του ήταν ιδιαίτερα σύντομη. Ίσως έφταιγε η προφορά του, ωστόσο τα λόγια του έμοιαζαν άκομψα, σχεδόν απαξιωτικά.

«Το πανεπιστήμιο υποστήριζε πάντα με χαρά το πρόγραμμα στο Γουόλσι και φυσικά θα συνεχίσει να το κάνει, παρά τον τραγικό θάνατο της Χάτι Τζέιμς.»

Η Άννα είχε την εντύπωση ότι η Έβελιν περίμενε περισσότερα, κάποια υπόσχεση για εγγυημένη χρηματοδότηση και περισσότερους διδακτορικούς φοιτητές, ένα συνολικά ευρύτερο πρόγραμμα. Σκέφτηκε ότι το πιθανότερο ήταν να ξεχαστεί η ανασκαφή, τουλάχιστον από πλευράς πανεπιστημίου.

Η Έβελιν χάρηκε εμφανώς περισσότερο με τη διάλεξη της Βαλ Τέρνερ. Ήταν άψογα προετοιμασμένη, με διαφάνειες που έδιναν πληροφορίες για την κατοικία του εμπόρου και εξηγούσαν τη σημασία της Χανσεατικής Ένωσης. Το κοινό έδειξε ακόμα μεγαλύτερο ενδιαφέρον όταν η Βαλ περιέγραψε την ανακάλυψη του κρανίου, ανέφερε τα στοιχεία για τα θρυμματισμένα πλευρά και έδειξε το πλαστικό κουτί με τα μικρά, θαμπά νομίσματα που τώρα πια ήταν τοποθετημένα πάνω σε ειδικό αφρό πολυουρεθάνης. «Δεν έχω καμία αμφιβολία ότι πρόκειται για πολύ σημαντική τοποθεσία στην ιστορία των Σέτλαντ.»

Η Άννα κοίταξε το ρολόι της και αναρωτήθηκε αν ο Τζέιμς είχε πιει το μπιμπερό με το διαλυμένο γάλα. Του είχε δώσει να δοκιμάσει λίγο νωρίτερα μέσα στη μέρα και δεν έδειξε να τον πειράζει καθόλου. Κι άλλες λέξεις που έτρεχαν παράλληλα με τις υπόλοιπες στο μυαλό της: *Δεν έπρεπε να τον αφήσω. Είναι τόσο μικρός... Ενοχές*, σκέφτηκε. *Οι μητέρες αναγκάζονται να ζουν διαρκώς μ' αυτές. Πρέπει να το συνηθίσω.*

Στη συνέχεια ο Τζίμι Πέρεζ πήγε στην κορυφή της αίθουσας. Η Βαλ Τέρνερ τον παρουσίασε. «Και τώρα ο επιθεωρητής Πέρεζ θα ήθελε να μας μιλήσει για τον τραγικό θάνατο της Χάτι Τζέιμς.»

Στην αίθουσα δημιουργήθηκε μια αναστάτωση. Ακόμα και η επίδειξη του κρανίου και των νομισμάτων δεν είχε προκαλέσει τόσο ενδιαφέρον. Κοιτώντας το παγωμένο, ανέκφραστο πρόσωπο της Γκουέν Τζέιμς, η Άννα σκέφτηκε ότι η γυναίκα γνώριζε ότι επίκειται αυτή η ανακοίνωση. Την ανέμενε, την περίμενε ολόκληρο το βράδυ. Η αστυνομία σίγουρα την είχε προειδοποιήσει. Η Άννα έ-

νιωσε τους σφυγμούς της να αυξάνονται. Ήθελε να μάθει τι είχε να πει η αστυνομία.

Ο Πέρεζ στεκόταν μπροστά στο τραπέζι και έγερνε πάνω του. Έπειτα ίσιωσε το κορμί του, σχεδόν σε στάση προσοχής, και άρχισε να μιλάει: «Πλέον είμαι σε θέση να σας πληροφορήσω ότι αντιμετωπίζουμε τον θάνατο της Χάτι Τζέιμς ως ύποπτο. Δεν αυτοκτόνησε. Θεωρούμε ότι υπήρξε αυτόπτης μάρτυρας σε δολοφονία και βρισκόμαστε κοντά στη σύλληψη του δράστη. Στο μεταξύ, θα εκτιμούσαμε να συνεχιστούν η στήριξη και η παροχή πληροφοριών από τους κατοίκους του Γουόλσι.» Ακολούθησαν μερικές στιγμές απόλυτης ησυχίας και στη συνέχεια ένας χαμηλόφωνος βόμβος από τα σχόλια. Η Άννα δεν μπορούσε να καταλάβει τι σήμαιναν τα λόγια του Πέρεζ. Σκέφτηκε ότι οι νησιώτες θα προτιμούσαν να μην ήταν παρούσα η Γκουέν Τζέιμς, παρά τη διασημότητά της. Θα προτιμούσαν την ελευθερία να κουτσομπολέψουν.

Η εκδήλωση πλησίαζε προς το τέλος της. Όταν οι ομιλίες ολοκληρώθηκαν, οι γυναίκες του νησιού πήγαν πίσω από τα τραπέζια για να σερβίρουν τσάι από μεγάλες μεταλλικές τσαγιέρες. Οι μεμβράνες είχαν αφαιρεθεί και τα πιάτα είχαν σχεδόν αδειάσει. Ο Πέρεζ κυκλοφορούσε στον χώρο, μιλώντας στους ντόπιους. *Ή μάλλον άκουγε τους ντόπιους*, σκέφτηκε η Άννα. Όποτε τον έπιανε το μάτι της ήταν σιωπηλός, με το βλέμμα καρφωμένο στο πρόσωπο εκείνου που του μιλούσε κάθε φορά.

Τώρα πια το μόνο που ήθελε η Άννα ήταν να επιστρέψει σπίτι. Η Γκουέν Τζέιμς έμοιαζε ξαφνικά σαν χαμένη και ο Σάντι, πιο επιμελής απ' όσο θεωρούσε η Άννα

ότι είναι, προσφέρθηκε να την επιστρέψει με το αυτοκίνητο στο Πίερ Χάους. Τη στιγμή που της έβρισκε το παλτό της, δύο άντρες που είχαν βγει έξω για να καπνίσουν γύρισαν μέσα.

«Να προσέχεις. Η ομίχλη είναι τόσο πυκνή, που δεν βλέπεις ούτε το χέρι σου μπροστά στο πρόσωπό σου. Κοίτα μη βγεις απ' τον δρόμο.» Και όταν ο Σάντι άνοιξε την πόρτα για να βγει η Γκουέν Τζέιμς, η Άννα διαπίστωσε ότι είχαν δίκιο. Δεν μπορούσε να διακρίνει το παραμικρό. Ούτε τα φώτα στα άλλα σπίτια, πόσο μάλλον το Μέινλαντ στο βάθος.

Κεφάλαιο 42

Ο Σάντι οδηγούσε σαν χελώνα διασχίζοντας το νησί προς το ξενοδοχείο Πίερ Χάους. Ένιωθε ευχαριστημένος επειδή η εκδήλωση είχε κυλήσει ομαλά· όλοι ανέφεραν ότι η Έβελιν είχε κάνει πολύ καλά που τη διοργάνωσε, ενώ του είχε φανεί πιο ήρεμη από ποτέ άλλοτε τα τελευταία χρόνια. Ήλπιζε ότι θα κατάφερνε να παραμείνει έτσι. Το μόνο που του απέμενε ήταν να συνοδεύσει την Γκουέν Τζέιμς μέχρι το δωμάτιό της και μετά θα κατάφερνε ίσως να χαλαρώσει. Έσκυβε μπροστά, συγκεντρωμένος ώστε το αμάξι να παραμένει εντός των χορταριασμένων ορίων εκατέρωθεν του δρόμου. Η Γκουέν Τζέιμς κάπνιζε. Την παρατηρούσε όλο το βράδυ, θαυμάζοντας το στιλ της, τον τρόπο που διατηρούσε την ψυχραιμία της. Φαντάστηκε ότι είχε μεγάλη πρακτική εμπειρία. Ένας πολιτικός όφειλε να είναι και λίγο ηθοποιός. Ακόμα και η μητέρα του, που είχε εμπλακεί με την πολιτική ελάχιστα, μπορούσε να υποκριθεί όποτε υπήρχε ανάγκη. Μέσα στα χρόνια είχε δει την Έβελιν να χαμογελάει, να χρησιμοποιεί εκείνες τις εύκολες φράσεις που δεν είχαν κανένα νόημα, όταν μιλούσε για τα σχέδιά της για το Γουόλσι στους σημαντικούς ανθρώπους από το Λέρικ. Ακόμα κι όταν ήταν κουρασμένη ή θλιμμένη, δεν έχανε εκείνο το χαμόγελο.

Μόλις έφυγαν από την αίθουσα, κατάλαβε πόσο είχε ζοριστεί η Γκουέν. Με τρεμάμενα χέρια έβγαλε ένα τσιγάρο από το πακέτο και από εκείνη τη στιγμή δεν σταμάτησε να καπνίζει, το ένα μετά το άλλο. Ξαφνικά βρέθηκαν στο Σίμπιστερ, χωρίς να το έχει συνειδητοποιήσει ο Σάντι. Ένα πορτοκαλί φως από την κολόνα φωτισμού, ένας τοίχος στη μία πλευρά κι ένα πεζοδρόμιο στην άλλη. Κι έπειτα έφτασαν στο ξενοδοχείο Πίερ Χάους και ο Σάντι ένιωσε να τρέμει κι εκείνος. Ήταν η εκτόνωση της έντασης μετά την οδήγηση.

Περίμενε ότι η Γκουέν Τζέιμς θα πήγαινε κατευθείαν στο δωμάτιό της. Είχε ήδη φάει, και ο Σάντι σκέφτηκε ότι θα ήθελε να μείνει μόνη της. Απ' ό,τι φάνηκε όμως, όχι: «Θεέ μου, χρειάζομαι ένα ποτό. Θα μου κάνεις παρέα, έτσι δεν είναι, Σάντι;»

Ο καιρός είχε κρατήσει τον κόσμο στα σπίτια του, οπότε στο μπαρ δεν υπήρχαν πελάτες. Ο Σέντρικ Έρβιν καθόταν σ' ένα σκαμπό έξω από την μπάρα, με την Τζιν από μέσα. Ο Σέντρικ έκλεισε το μάτι στον Σάντι.

«Λοιπόν;» ρώτησε ο Σάντι.

«Όλα εντάξει», είπε ο Σέντρικ.

Ο Σάντι ήθελε να μάθει λεπτομέρειες, όμως η Γκουέν Τζέιμς στεκόταν ακριβώς δίπλα του και η Τζιν είχε ήδη πλησιάσει για να πάρει παραγγελία.

«Μια βότκα με τόνικ σε ψηλό ποτήρι», είπε η πολιτικός. «Σάντι;»

Εκείνος ζήτησε μια μπίρα και έκανε να βγάλει το πορτοφόλι από την τσέπη του.

«Παρακαλώ, χρεώστε τα στο δωμάτιό μου.» Έπειτα η γυναίκα πήγε να καθίσει και τον περίμενε να φέρει τα πο-

τά. Ο Σάντι αναρωτήθηκε αν η Γκουέν αντιμετώπιζε τη Χάτι με τον ίδιο, κάπως αυταρχικό, τρόπο: γενναιόδωρα, αλλά έχοντας συνηθίσει να γίνεται το δικό της.

Έπιναν το δεύτερο ποτό όταν έφτασε ο Μπέργκλαντ. Πρέπει να είχε καλύψει τουλάχιστον ένα μέρος της διαδρομής από το πνευματικό κέντρο με τα πόδια, αφού υπήρχαν σταγόνες υγρασίας στα μαλλιά και στο παλτό του. Ο Σάντι σκέφτηκε ότι ο Μπέργκλαντ θα προτιμούσε να μην καθίσει μαζί τους, όμως η Γκουέν σηκώθηκε σχεδόν με το που είδε τον καθηγητή να μπαίνει στο ξενοδοχείο και του φώναξε, προτείνοντας να τον κεράσει ένα ποτό. Δεν γινόταν να αρνηθεί χωρίς να φανεί αγενής.

Υπήρξε μια αμήχανη σιωπή αφότου η Τζιν έφερε στο τραπέζι το ουίσκι του. *Τρεις άνθρωποι χωρίς τίποτα το κοινό*, σκέφτηκε ο Σάντι, *πέρα από μια νεκρή κοπέλα. Η μία τη γέννησε, ο άλλος έκανε σεξ μαζί της κι εγώ απλώς τη θεωρούσα περίεργη*.

«Ήλπιζα ότι θα ερχόταν η Σόφι», είπε ξαφνικά η Γκουέν. «Θα μου άρεσε να της μιλούσα. Ήταν φίλες, έτσι δεν είναι; Πίστευα ότι θα ερχόταν ως ένδειξη σεβασμού. Νόμιζα ότι θα ήθελε να είναι εδώ.»

«Δεν καταφέραμε να επικοινωνήσουμε μαζί της», είπε ο Μπέργκλαντ. «Όχι έγκαιρα. Λυπάμαι.»

Η Γκουέν σηκώθηκε και είπε ότι ήθελε απεγνωσμένα να καπνίσει. Βγήκε έξω παραπατώντας ελαφρά. Ο Σάντι σκέφτηκε πως αν συνέχιζε έτσι, το πρωί θα είχε φοβερό πονοκέφαλο. Την είδαν να στέκεται στην είσοδο του ξενοδοχείου, παλεύοντας να ανάψει το τσιγάρο της.

Στο τραπέζι και πάλι σιωπή, που την έσπασε ο Μπέργκλαντ. Ο Σάντι υπέθεσε ότι μάλλον τα έπινε και νωρίτε-

ρα. Ίσως γι' αυτό η ομιλία του στο πνευματικό κέντρο να ήταν τόσο σύντομη.

«Ξέρεις, πραγματικά νοιαζόμουν για κείνη. Για τη Χάτι. Όμως είναι αλλιώς για τους άντρες, έτσι;»

Ο Σάντι σκέφτηκε ότι παλιότερα δεν θα διαφωνούσε μ' αυτή την άποψη. Αλλά είχε δει πόσο άσχημα είχε επηρεαστεί η Χάτι. Είχε διαβάσει τα γράμματά της. Τώρα πια δεν ήταν σίγουρος αν έστεκε αυτή η δικαιολογία. Ασχολήθηκε με την μπίρα του και προσπάθησε να σκεφτεί κάποια απάντηση.

Ο Μπέργκλαντ συνέχισε. «Ήμουν παντρεμένος και αγαπώ τη σύζυγο και τα παιδιά μου, όμως εκείνη ήταν εκεί και μάλιστα τόσο πρόθυμη. Καθένας στη θέση μου θα έκανε το ίδιο, έτσι δεν είναι; Θα έλεγα ότι ήταν θέμα εγωισμού. Με έκανε να νιώσω ξανά ελεύθερος. Γοητευτικός.»

Γι' αυτό την ανάγκασες να το κάνει μαζί σου;

Ωστόσο δεν έκανε την ερώτηση επειδή η Γκουέν Τζέιμς επέστρεψε στο μπαρ και παρήγγειλε κι άλλα ποτά, παρόλο που τα ποτήρια τους ήταν ακόμα γεμάτα. Ο Σάντι ήξερε ότι έτσι κι αλλιώς δεν θα έβρισκε ποτέ το θάρρος να τον ρωτήσει. Δεν άντεχε άλλο. Δεν μπορούσε να κάθεται και να βλέπει δυο μορφωμένους Άγγλους να γελοιοποιούν τόσο τον εαυτό τους όσο και ο ένας τον άλλο. Η Γκουέν θα ευχαριστούσε τον Μπέργκλαντ επειδή πρόσεχε την κόρη της και επέβλεπε το πρόγραμμα, ενώ ο Μπέργκλαντ θα έλεγε τι έξυπνη φοιτήτρια ήταν η Χάτι και ότι την περίμενε ένα λαμπρό μέλλον. Ότι όλοι τη συμπαθούσαν. Ο Σάντι σκέφτηκε πως αν αναγκαζόταν να τα ακούσει όλα αυτά, θα ξέρναγε.

Ο Πέρεζ τού είχε πει να παραμείνει στο Πίερ Χάους με τον Μπέργκλαντ και την Γκουέν Τζέιμς μέχρι να πάνε για ύπνο. «Δεν θέλω να τριγυρίζουν απόψε στο νησί. Νομίζω ότι το καταλαβαίνεις.» Κι όταν ο Σάντι πήγε να διαμαρτυρηθεί: «Σάντι, είναι σημαντικό. Ξέρεις την κυρία Τζέιμς και σ' εμπιστεύεται. Δεν μπορώ να το ζητήσω από κανέναν άλλο.»

Όμως τώρα ο Σάντι ήθελε να ξεφύγει. Έπρεπε να ξεκαθαρίσει κάτι πολύ πιο σημαντικό για τον ίδιο και στη συνέχεια ήθελε να συμμετέχει στη δράση. Άλλωστε, αν έμενε κι άλλο εδώ, θα έπρεπε να πιει ακόμα πιο πολύ, αφού δεν άντεχε τον Μπέργκλαντ νηφάλιος. Και θα κατέληγε να χτυπήσει τον Μπέργκλαντ ή να του πει κάτι προσβλητικό. Εξάλλου ούτε η Τζέιμς ούτε ο Μπέργκλαντ υπήρχε περίπτωση να βγουν πάλι έξω. Όχι μια τέτοια βραδιά. Δεν θα κατάφερναν να φτάσουν ούτε μέχρι τον δρόμο. Ζήτησε συγγνώμη και αποχώρησε. Βγαίνοντας, έπεσε πάνω στη Φραν Χάντερ. Ο Τζίμι πρέπει να της είχε κλείσει δωμάτιο στο ξενοδοχείο. Τον χαιρέτησε με μια κοφτή κίνηση του χεριού της και ανέβηκε πάνω.

Βρήκε τη μητέρα του μόνη στην κουζίνα του σπιτιού στο Ούτρα. Είχε βγάλει τα καλά της ρούχα και φορούσε την καρό ρόμπα, που την είχε όσα χρόνια τη θυμόταν ο Σάντι. Έπινε μια κούπα ζεστό γάλα. Σήκωσε το βλέμμα της κι, όταν τον είδε, χαμογέλασε.

«Πού είναι ο πατέρας μου;» τη ρώτησε.

«Τον έστειλα για ύπνο. Δεν κοιμάται καλά τώρα τελευταία.»

«Ανησυχώ γι' αυτόν.»

«Δεν θα 'πρεπε», του είπε. «Όχι πια. Περάσαμε πολλά τις τελευταίες βδομάδες. Θα το ξεπεράσουμε κι αυτό.»

«Πώς ξεκίνησες να το κάνεις;» Δεν του απάντησε αμέσως. «Να κλέβεις, μητέρα. Αυτό εννοώ.» Για πρώτη φορά στη ζωή του ο Σάντι ένιωσε ότι της μιλούσε σαν ενήλικας προς ενήλικα.

«Να κλέβω;» Έδειχνε σοκαρισμένη. «Ποτέ μου δεν το σκέφτηκα έτσι.»

«Έτσι το σκέφτεται το αφεντικό μου», της είπε απλά. «Έτσι θα το σκεφτούν και στο δικαστήριο.»

«Ω Σάντι», του είπε εκείνη και ο Σάντι κατάλαβε ότι η μητέρα του χαιρόταν που μπορούσε επιτέλους να μιλήσει γι' αυτό. «Ήταν υπερβολικά εύκολο.»

«Πες μου.» Είχε έρθει στο σπίτι θυμωμένος, έτοιμος να απαιτήσει απαντήσεις από κείνη. Τώρα ήθελε απλώς να ακούσει όσα θα του έλεγε.

«Πάντα ζοριζόμασταν με τα χρήματα», είπε. «Δεν μπορείς να καταλάβεις πώς ήταν. Με τις ψαράδικες οικογένειες με τα αμάξια τους και τα φανταχτερά τους ρούχα και τις διακοπές τους στον ήλιο. Κι έμοιαζαν να δουλεύουν μόλις δυο τρεις μήνες τον χρόνο. Κι εμείς, να παλεύουμε για να τα βγάλουμε πέρα με όσα έπαιρνε ο Τζόζεφ από τον Ντάνκαν Χάντερ. Η Τζάκι Κλόστον με κοίταζε λες κι ήμουν μύξα στο παπούτσι της. Πίστευα ότι μου άξιζε το λίγο παραπάνω που μπορούσα να βγάλω. Έτσι ξεκίνησε. Εργαζόμουν γι' αυτή την κοινότητα χωρίς να κερδίζω το παραμικρό. Ενώ οι άλλοι ό,τι έβγαζαν το κρατούσαν για τον εαυτό τους. Δεν ήταν δίκαιο.»

Άραγε έτσι αρχίζει παντού η διαφθορά; σκέφτηκε ο Σάντι. *Οι πολιτικοί και οι επιχειρηματίες πείθουν τους ε-*

αυτούς τους ότι αξίζουν κάτι παραπάνω, τις μίζες, για τα ρίσκα που παίρνουν και για τη γενικότερη συνεισφορά τους. Όχι πως ο ίδιος ήταν καλύτερος. Μια φορά δεν είχε κόψει κλήση στον Ντάνκαν Χάντερ, που οδηγούσε μεθυσμένος, επειδή σκέφτηκε ότι ο τύπος ίσως δημιουργούσε προβλήματα στον πατέρα του.

«Πώς το έκανες;»

«Απλώς φούσκωνα λιγάκι τις δαπάνες μου. Έκανα αίτηση στην Υπηρεσία Προστασίας Πολιτισμικής Κληρονομιάς για δύο προγράμματα –το κοινοτικό θέατρο ήταν το πρώτο. Άνοιξα έναν τραπεζικό λογαριασμό για τον Πολιτιστικό Σύλλογο, υπέβαλλα αποδείξεις για δαπάνες και ζητούσα οι επιταγές να πηγαίνουν στον νέο λογαριασμό. Μερικές από τις δαπάνες μπορεί να μην είχαν άμεση σχέση με τα προγράμματα, αλλά κανείς δεν τις έλεγχε. Κανείς δεν το αντιλήφθηκε. Κι από κει και πέρα διευρύνθηκε. Πήρα περισσότερες πρωτοβουλίες.»

«Πήρες περισσότερα λεφτά.» Ο Σάντι ένιωσε να ανοίγει μια τρύπα στο στομάχι του. Η μητέρα του τον είχε μάθει να είναι τίμιος. Μια φορά είχε κλέψει γλυκά από το μαγαζί στο Σίμπιστερ και τον έστειλε πίσω να τα επιστρέψει και να ζητήσει συγγνώμη.

«Δούλευα για το τίποτα», αναφώνησε. Το πρόσωπό της είχε κοκκινίσει από την προσπάθεια να πείσει τον εαυτό της. «Το έβλεπα σαν μισθό.»

«Η υπηρεσία σού έδωσε μια μικρή επιχορήγηση να τη δώσεις στην Άννα Κλόστον για τα εργαστήριά της», είπε ο Σάντι. «Δεν είδε ποτέ της τα χρήματα.»

«Τα δανείστηκα», είπε εκείνη. «Σκόπευα να τα επιστρέψω. Άλλωστε μου χρωστούσε. Μου πήρε τις ιδέες

μου και τα πατρόν μου και δεν ήθελε καν να συνεργαστούμε.»

«Μητέρα, πού θα τα έβρισκες για να τα επιστρέψεις; Γιατί δεν ζήτησες βοήθεια από μένα; Ή από τον Μάικλ; Θα το φροντίζαμε. Ξέρεις ότι θα προσπαθούσαμε μαζί για να τα καταφέρουμε.»

Έκρυψε το πρόσωπο στα χέρια της και δεν απάντησε.

«Γι' αυτό ο μπαμπάς άλλαξε γνώμη για το Σέτερ; Θεώρησε ότι έτσι θα καθάριζες με τα χρέη σου;»

«Αναγκάστηκα να του το πω», είπε. «Κατάλαβε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά το βράδυ της κηδείας της Μίμα.»

«Αλλά μετά δεν μπορούσε να το αντέξει, έτσι δεν είναι; Δεν μπορούσε να αντέξει ότι κάποιος άλλος θα ζούσε στο σπίτι της Μίμα. Ξέρεις ότι προσπάθησε να του βάλει φωτιά για να εισπράξει την ασφάλεια; Εκείνη τη φορά δεν έφταιγε η χαζομάρα μου.»

«Ναι», είπε εκείνη. «Τώρα πια δεν έχουμε μυστικά μεταξύ μας.»

«Η Μίμα ήταν συνδικαιούχος στον τραπεζικό λογαριασμό», είπε ο Σάντι. «Είδα το μπλοκ επιταγών στο συρτάρι. Ήξερε ότι έπαιρνες τα λεφτά. Πίστευες ότι δεν θα έμπαινε στον κόπο να ελέγξει τι συνέβαινε.»

«Δεν είχε αποδείξεις.»

«Το μάντεψε όμως», είπε ο Σάντι. Σκέφτηκε ότι ήταν η πιο δύσκολη ανάκριση που είχε κάνει ποτέ και ταυτόχρονα η πιο εύκολη. Γνώριζε πολύ καλά όλους τους εμπλεκόμενους και ήξερε πώς σκέφτονταν. «Σε ρώτησε γι' αυτό; Αυτό συζητούσατε το απόγευμα πριν πεθάνει;»

«Ανησυχούσε για την ίδια», είπε η Έβελιν. «Τι θα έλεγε ο κόσμος εάν μαθευόταν. "Ξέρω τι σημαίνει να σε

κουτσομπολεύουν. Πίστεψέ με, Έβελιν, δεν θέλεις να σου συμβεί. Δεν θα το ευχόμουν ούτε στον εχθρό μου.”»

«Και σίγουρα ανησυχούσε για τον μπαμπά», είπε απότομα ο Σάντι. «Πώς θα τον επηρέαζε.»

«Ναι», είπε η Έβελιν. «Φυσικά, δίκιο έχεις. Η Μίμα πάντα υπεραγαπούσε τον πατέρα σου.»

«Επέστρεψες αργότερα και τη σκότωσες;» Η ερώτηση που τον βασάνιζε από τη στιγμή που συνειδητοποίησε για πρώτη φορά ότι τα πράγματα δεν πήγαιναν καλά ανάμεσα στους γονείς του.

Εκείνη τον κοίταξε τρομοκρατημένη. Ο Σάντι κατάλαβε ότι δεν της είχε περάσει απ' τον νου η περίπτωση να την υποψιάζεται για τον φόνο. Η Έβελιν συνέχιζε να πιστεύει ότι δεν ήταν κακός άνθρωπος.

«Είδες τον Ρόναλντ να κυκλοφορεί με το όπλο και σκέφτηκες ότι ήταν ένας καλός τρόπος για να της κλείσεις το στόμα; Ένα ατύχημα σε κακές καιρικές συνθήκες. Αν ο Ρόναλντ την πυροβολούσε κατά λάθος, κανένας δεν θα μάθαινε ποτέ ότι έκλεβες. Και μετά σκέφτηκες γιατί να μην το κάνω εγώ;»

«Όχι!» φώναξε. «Όχι! Σάντι, με θεωρείς ικανή για κάτι τέτοιο;»

Δεν ήξερε τι να πει. Δεν τη θεωρούσε ικανή να εξαπατά και να κλέβει.

Και τότε φάνηκε πως η μητέρα του ένιωσε την ανάγκη να του εξηγήσει. «Θα μπορούσα να είχα παντρευτεί κάποιον από τις ψαράδικες οικογένειες», είπε. «Ακόμα και τότε είχαν περισσότερα λεφτά από τους αγρότες. Δεν είχαν επενδύσει στα μεγάλα αλιευτικά, όμως ήταν πολύ πιο ευκατάστατοι από τον μέσο όρο.» Σήκωσε τα μάτια

της και χαμογέλασε. «Μπορεί να μην το πιστεύεις, αλλά τότε ήμουν περιζήτητη. Όλοι έλεγαν ότι ήμουν πολύ όμορφη. Ο Άντριου Κλόστον με ήθελε σαν τρελός, όμως για μένα δεν υπήρχε παρά μόνο ο Τζόζεφ. Από τότε που ήμασταν στο σχολείο, δεν είχα μάτια για κανέναν άλλον. Δεν μ' ενδιέφερε η τρελή μάγισσα η μάνα του ή η έλλειψη χρημάτων.»

«Να πάω να δω τι κάνει ο πατέρας μου;» ρώτησε ο Σάντι.

«Όχι», είπε εκείνη. «Μην πας. Μην τον ενοχλήσεις. Του έδωσα ένα χάπι και θα κοιμάται ήδη.»

Ξαφνικά ο Σάντι ένιωσε πολύ κουρασμένος. Σηκώθηκε. Θα πήγαινε να βρει τον Πέρεζ. Η βραδιά είχε ακόμα πολύ δρόμο μπροστά της.

«Πού πας;»

«Έχω δουλειά», της είπε.

Συνήθως θα του έκανε ένα σωρό ερωτήσεις. Ή θα προσπαθούσε να τον πείσει ότι δεν έπρεπε να βγει με τόσο κακό καιρό. Το μόνο που έκανε ήταν να σηκωθεί για να τον ξεπροβοδίσει. Για μερικά δευτερόλεπτα στάθηκαν στην πόρτα. Αμήχανα σήκωσε το χέρι και του χάιδεψε αμυδρά το μάγουλο.

«Έχεις δίκιο», του είπε. «Έπρεπε να είχα ζητήσει τη βοήθειά σας.»

Πρώτη φορά άκουγε τη μητέρα του να παραδέχεται ότι είχε κάνει λάθος.

Κεφάλαιο 43

Η απόφαση της Φραν να έρθει στο Γουόλσι είχε ξαφνιάσει τον Πέρεζ. Είχε επιμείνει να τον συνοδεύσει μόλις ο Ντάνκαν, ο πρώην σύζυγός της, εμφανίστηκε στο Ρέιβενσουικ για να πάρει την Κάσι στο Μπρέι για το βράδυ, και συνειδητοποίησε ότι θα ήταν μόνη. «Ω, έλα τώρα, Τζίμι. Άσε με να έρθω μαζί σου. Έχω βδομάδες να σε δω. Υπόσχομαι να είμαι φρόνιμη. Δεν θα μπλεχτώ στα πόδια σου και θα κάνω ό,τι μου πεις.» Πώς μπορούσε να της αρνηθεί; Πώς μπορούσε να την απορρίψει;

Πηγαίνοντας προς το Λάξο με το αυτοκίνητο, ένιωθε να του αποσπά την προσοχή το άρωμά της, η πίεση του χεριού της στο γόνατό του, οι ασύνδετες κουβέντες για το Λονδίνο, καθώς και την Κάσι και τους φίλους της στην πόλη. Δεν τον ρώτησε για την έρευνα στο Γουόλσι. Ο Πέρεζ ήξερε ότι το έκανε για να μην τον φέρει σε δύσκολη θέση. Στο φεριμπότ η Φραν επέμενε να βγει από το αυτοκίνητο και να μείνει έξω, γέρνοντας στην ανυψωμένη μεταλλική ράμπα, για να μυρίζει την αρμύρα και να αισθάνεται τον άνεμο στο δέρμα της.

«Μου έλειψε αυτό», του είπε. «Τώρα πια νιώθω ότι δεν μπορώ ν' αναπνεύσω στην πόλη.»

Της έδειξε έναν μαύρο κέπφο που εμφανίστηκε στη θάλασσα. Ο ήλιος ήταν θαμπός· αραιά και που έπεφταν

σε σημεία με ομίχλη και η στεριά χανόταν, όπως και η θάλασσα. Τότε το φεριμπότ έμοιαζε πανάλαφρο, σαν να αιωρούνταν στον χώρο, ένα παράξενο αστρόπλοιο.

Στο Σίμπιστερ την πήγε στο Πίερ Χάους και έκλεισε ένα δωμάτιο για τους δυο τους.

«Δίκλινο αυτή τη φορά, έτσι, Τζίμι;» Στη ρεσεψιόν ήταν η Τζιν, που δεν του έκλεισε ακριβώς το μάτι, αλλά χαμογέλασε σαν τον γάτο του Τσεσάιρ. «Ορίστε λοιπόν· η γαμήλια σουίτα.» Και πράγματι, το δωμάτιο ήταν πολύ μεγαλύτερο από όλα τα προηγούμενα όπου είχε μείνει, με θέα το λιμάνι και μια τεράστια εμαγιέ μπανιέρα, καθώς και ντους. Η ταπετσαρία ήταν διακοσμημένη με ροζ άνθη μεγάλα σαν κουνουπίδια και υπήρχε κι ένα τεράστιο μαονένιο κρεβάτι.

Στη συνάντηση στο πνευματικό κέντρο ο Πέρεζ κοιτούσε διαρκώς τη Φραν. Μιλούσε με τους πάντες, με την Έβελιν και τον Σάντι, με την Τζάκι Κλόστον και τις άλλες γυναίκες που σέρβιραν το τσάι. Καταλάβαινε τι έλεγε χωρίς να την ακούει, μόνο από τις κινήσεις του σώματος. Όλη την ώρα ευχόταν να ήταν μόνος μαζί της, να χάιδευε την πλάτη της και να ένιωθε τις καμπύλες της με τα ακροδάχτυλά του. Η εξιχνίαση της υπόθεσης που κυριαρχούσε στις σκέψεις του από τον θάνατο της Μίμα και ύστερα τώρα έμοιαζε με αδιάφορο περισπασμό.

Πίεσε τον εαυτό του να εστιάσει στην υπόθεση. Δεν διέθετε πολύ χρόνο για να ασχοληθεί με τους θανάτους των δύο γυναικών. Η εισαγγελέας ήταν αρκετά σαφής στην τελευταία τους συνάντηση. Η ανακοίνωση του Πέρεζ στους νησιώτες ότι ο θάνατος της Χάτι δεν ήταν αυτοκτο-

νία ήταν ένα δόλωμα. Αν δεν έπιανε, πίστευε ότι δεν θα έλυναν ποτέ την υπόθεση. Αφού ολοκληρώθηκε η εκδήλωση, πήγε τη Φραν στο ξενοδοχείο. Τη συνόδευσε μέχρι τον χώρο υποδοχής. «Μη με περιμένεις. Ίσως αργήσω πολύ.»

Του χαμογέλασε. «Δεν ήταν ακριβώς αυτό που είχα κατά νου για το πρώτο βράδυ μετά την επιστροφή μου.»

Τη φίλησε, χωρίς να νοιάζεται αν θα τους έβλεπαν από το μπαρ.

Η Φραν στάθηκε στην πόρτα του ξενοδοχείου και τον παρατήρησε να απομακρύνεται με το αυτοκίνητο. Η ομίχλη έμοιαζε πυκνή όσο ποτέ, αντανακλώντας το φως των προβολέων. *Είναι τρελό*, σκέφτηκε ο Πέρεζ. *Τι περιμένω να συμβεί;* Σκέφτηκε το ζεστό δωμάτιο του ξενοδοχείου, τη μεγάλη, βαθιά μπανιέρα.

Πάρκαρε στο παλιό νταμάρι ανάμεσα στο πνευματικό κέντρο και το Σέτερ και περίμενε. Δεν πίστευε πως θα συνέβαινε κάτι για τουλάχιστον δύο ώρες. Άκουσε ένα αυτοκίνητο να περνά αρκετά κοντά του, αλλά δεν μπορούσε να δει το παραμικρό. Ο χρόνος έμοιαζε να κυλάει βασανιστικά αργά. Το κινητό του ήταν στο αθόρυβο και ξαφνικά άρχισε να δονείται στην τσέπη του σακακιού του και τον τρόμαξε. Ήταν ο Σάντι, απολογητικός.

«Δεν άντεχα να μείνω στο Πίερ Χάους. Τους άφησα στο μπαρ, όπου μάλλον θα το ξενυχτήσουν. Έπρεπε να μιλήσω στη μητέρα μου. Το καταλαβαίνεις, ελπίζω.»

Ο Πέρεζ ήθελε να τον ρωτήσει πώς τα πήγαινε, όμως ο νέος Σάντι φαινόταν να τα καταφέρνει μια χαρά, χωρίς να έχει ανάγκη τη φροντίδα του Πέρεζ.

«Τι να κάνω;» είπε ο Σάντι. «Σκέφτηκα να περιμένω στο Σέτερ. Όλοι νομίζουν ότι επέστρεψα στο σπίτι των δικών μου μετά τη φωτιά.»

«Εντάξει», είπε ο Πέρεζ. «Πήγαινε. Αλλά μην ανάψεις φως. Είδες τον Σέντρικ στο Πίερ Χάους;»

«Ναι, είπε ότι το κανόνισε.»

«Και η αντίδραση;»

«Δεν βρήκα ευκαιρία να τον ρωτήσω. Ήταν μπροστά η κυρία Τζέιμς και ο Μπέργκλαντ.»

Ο Πέρεζ βγήκε από το αυτοκίνητο. Ένιωθε ήδη πιασμένες τις αρθρώσεις του επειδή καθόταν τόσο πολλή ώρα. Περπάτησε κατά μήκος του δρόμου. Πού και πού λοξοδρομούσε κι ένιωθε το μαλακό χορτάρι κάτω από τα πόδια του, αφού το σκοτάδι ήταν σχεδόν υγρό, τόσο πυκνό, που έμοιαζε να τον πνίγει.

Είχε σταματήσει για να πάρει ανάσα και να διαπιστώσει πού βρίσκεται, όταν άκουσε βήματα στον δρόμο μπροστά του. Απομακρύνονταν από εκείνον, όπως ακριβώς το περίμενε. Τώρα πια ήταν περασμένα μεσάνυχτα και ο καιρός δεν ήταν κατάλληλος για μια αθώα νυχτερινή βολτούλα. Έμεινε εντελώς ακίνητος μέχρι που ο ήχος των βημάτων χάθηκε στο βάθος.

Ακολούθησε αργά, προχωρώντας προσεκτικά για να κάνει όσο το δυνατόν λιγότερη φασαρία. *Είναι γελοίο*, σκέφτηκε. *Λες και είμαστε παιδιά και παίζουμε κρυφτό. Καμία σχέση με επαγγελματική διαδικασία*. Ξαφνικά εμφανίστηκε ένα φωτεινό τετράγωνο από το πουθενά. Σαν ένας φάρος στην ξηρά, από κάπου ψηλά. Μάλλον από κάποιο παράθυρο χωρίς κουρτίνες από το μεγάλο σπίτι της Τζάκι και του Άντριου στον λόφο. Σκέφτηκε ότι η ομίχλη

μάλλον είχε αραιώσει λιγάκι, αφού μπορούσε να δει το φως από τον δρόμο. Τώρα πια ήταν σίγουρος για το πού πήγαινε ο δολοφόνος και ένιωσε λιγότερο χαμένος, έχοντας τουλάχιστον ένα σημείο αναφοράς για να τον κατευθύνει. Φαντάστηκε τους τύπους του Λεωφορείου των Σέτλαντ να βγαίνουν στη θάλασσα κάτι τέτοιες νύχτες χωρίς ραντάρ και GPS, μόνο με έναν χάρτη και μια πυξίδα.

Πλησιάζοντας στο Σέτερ ένιωσε το αεράκι στο πρόσωπό του και, για άλλη μια φορά, σκέφτηκε ότι η ομίχλη διαλυόταν. Μάλλον βρισκόταν κοντά στο κτήμα πια, όμως ο Σάντι είχε κάνει ό,τι συμφώνησαν και δεν υπήρχαν φώτα αναμμένα. Ο Πέρεζ θα ήθελε να μιλήσει στον Σάντι, να τον προειδοποιήσει ότι κάποιος ήταν καθ' οδόν, αλλά δεν ήθελε να ρισκάρει τον θόρυβο από τον διάλογο ή από τον ήχο του κινητού στο σπίτι. Ο δολοφόνος είχε σκοτώσει άλλες δύο φορές και ήταν απρόβλεπτος. Σταμάτησε και αφουγκράστηκε την απόλυτη ησυχία, πέρα από το συνηθισμένο, περιστασιακό μουγκρητό της μπουρούς. Στο βάθος υπήρχε μια μικροσκοπική, κινούμενη σπίθα: ένας φακός, που τον κρατούσε ο άλλος. Δεν ήταν ορατός στα σημεία που η ομίχλη πύκνωνε.

Η επιφάνεια κάτω από τα πόδια του άλλαξε. Είχαν εγκαταλείψει τον δρόμο και ήταν στο γεματο λακκούβες μονοπάτι που κατέληγε στο σπίτι στο Σέτερ. Μπροστά του ο δολοφόνος παραπάτησε· τα βήματα τρέκλισαν για μερικές στιγμές κι έπειτα συνέχισαν. Ο Πέρεζ ήταν πιο κοντά τώρα πια. Ο φακός μπροστά του φώτισε τον πέτρινο τοίχο του σπιτιού και γύρισε για να φωτίσει το μονοπάτι που οδηγούσε στον χώρο της ανασκαφής. Ο Πέρεζ είδε φευγαλέα τη δεξαμενή επίπλευσης, τη σκιά του χωμάτινου

σωρού. Έμεινε ακίνητος. Δεν έπρεπε να τον ακούσουν. Όχι ακόμα. Μπροστά του το φως συνέχισε να κινείται, αλλά δεν ακούγονταν βήματα. Ο δολοφόνος περπατούσε στο χορτάρι. Το φως σταμάτησε κι έπειτα η φωτεινή δέσμη κινήθηκε διαγράφοντας μια μεγάλη καμπύλη, αναγκάζοντας τον Πέρεζ να κολλήσει στον τοίχο του σπιτιού για να την αποφύγει.

Μια στιγμή απόλυτης ησυχίας.

«Σέντρικ!» Ανδρική φωνή. Όχι θυμωμένη μα σχεδόν ικετευτική. «Σέντρικ! Είσαι εδώ; Τι θέλεις από μένα;»

Ο Ρόναλντ Κλόστον ξαφνικά έγινε ορατός καθώς τον σημάδεψε μια φωτεινή δέσμη. Η εικόνα θύμισε στον Πέρεζ προβολείς που σάρωναν μια νεκρή ζώνη κι έναν άνθρωπο να έχει παγιδευτεί στη φωτεινή τους δέσμη, παγωμένος και τρομοκρατημένος. Ο άντρας στεκόταν δίπλα στο σκάμμα της ανασκαφής και στο φόντο υπήρχε ο χωμάτινος σωρός, που παρέμενε τυλιγμένος στην ομίχλη. Ο Πέρεζ σκέφτηκε ότι δεν χρειαζόταν παρά ένας ψηλός τοίχος με αγκαθωτό σύρμα στην κορυφή, για να ολοκληρωθεί ένα σκηνικό από κατασκοπευτική ταινία του Ψυχρού Πολέμου. Στον ώμο του ο Ρόναλντ είχε κρεμασμένη μια καραμπίνα.

«Σέντρικ.» Αυτή τη φορά η φωνή του ήταν πιο σταθερή. «Άσε τα παιχνίδια, φίλε, μπορούμε να το κουβεντιάσουμε.»

«Ο Σέντρικ δεν θα έρθει.» Ήταν ο Σάντι, οπλισμένος μόνο με έναν ισχυρό φακό. Ο Ρόναλντ μισόκλεισε τα μάτια κοιτώντας προς το φως. Ο Πέρεζ έτρεξε πίσω από τους δύο άντρες, παραμένοντας στη σκιά. Έσκυψε και περίμενε. Ακόμα και από αυτές τις πρώτες πέντε λέξεις ο Πέρεζ

κατάλαβε ότι ο Σάντι ήταν εξοργισμένος, περισσότερο θυμωμένος από κάθε άλλη φορά στη ζωή του.

«Τι θα κάνεις τώρα, Ρόναλντ;» φώναξε ο Σάντι. «Θα σκοτώσεις κι εμένα; Έχει ομίχλη απόψε. Θα μπορούσες να πεις ότι βγήκες για λαγούς. Ή θα με χτυπήσεις στο κεφάλι με πέτρα και θα μου κόψεις τις φλέβες; Όπως έκανες στην κοπελιά από τον νότο;» Ακολούθησε μια παύση και ο Πέρεζ είχε την εντύπωση ότι άκουσε τον Σάντι να κλαίει με λυγμούς. «Πώς μπόρεσες να το κάνεις, Ρόναλντ; Σ' ένα νεαρό κορίτσι;»

Ο Κλόστον στεκόταν εντελώς ακίνητος μες στην ομίχλη χωρίς να βγάζει άχνα.

«Γιατί έγιναν όλ' αυτά;» συνέχισε ο Σάντι. «Για την οικογενειακή περηφάνια; Έπρεπε να πεθάνουν δύο άνθρωποι για την οικογενειακή περηφάνια των Κλόστον;»

«Άσε τις βλακείες, ρε φίλε!» Επιτέλους ο Ρόναλντ είχε προκληθεί αρκετά ώστε να μιλήσει. Οι λέξεις ακούστηκαν σαν βρυχηθμός. «Η περηφάνια δεν έχει καμία σχέση. Για όλα φταίνε τα λεφτά.»

Σήκωσε την καραμπίνα. Ο Σάντι στεκόταν, με το χέρι απλωμένο, εξακολουθώντας να κρατάει τον φακό. Ο Πέρεζ έτρεξε προς το φως.

«Δώσε μου το όπλο», είπε. Μίλησε πολύ αργά και ήρεμα. «Δεν μπορείς να ρίξεις συγχρόνως και στους δυο μας.»

Ο Ρόναλντ γύρισε και για μια στιγμή δίστασε. Ο επιθεωρητής άπλωσε το χέρι και πήρε το όπλο από τα χέρια του. Υπήρξε μια στιγμιαία αντίσταση, όμως τελικά το άφησε χωρίς να το παλέψει, με ανακούφιση, όπως σκέφτηκε εκείνη τη στιγμή ο Πέρεζ, επειδή δεν αναγκάστηκε να πάρει την απόφαση να το χρησιμοποιήσει. Ο Πέρεζ άφη-

σε το όπλο στο χορτάρι και στη συνέχεια τράβηξε τα χέρια του Ρόναλντ πίσω από την πλάτη του για να του περάσει χειροπέδες. Για μερικές στιγμές βρέθηκαν πολύ κοντά, σαν να εκτελούσαν έναν περίεργο χορό. Ο Σάντι κατέβασε τα χέρια του. Εκείνη τη στιγμή ο επιθεωρητής συνειδητοποίησε ότι ο Σάντι δεν γνώριζε πως ο Πέρεζ ήταν εκεί. Περίμενε ότι θα πέθαινε από τα χέρια του φίλου του. Με την Ιστορία να επαναλαμβάνεται.

Κεφάλαιο 44

Στο αστυνομικό τμήμα στον λόφο, ο Πέρεζ καθόταν στο δωμάτιο ανακρίσεων και περίμενε να έρθει ο Ρόναλντ Κλόστον με τη δικηγόρο του. Ήταν ακόμα σκοτάδι. Ο Πέρεζ στάθηκε στο στενό παράθυρο και κοίταξε προς τα κάτω, τα φώτα της πόλης. Στα τέλη Γενάρη, στη διάρκεια του Απ Χέλι Α, οι μεταμφιεσμένοι παρήλαυναν ακριβώς από κάτω, με τους ήχους από τις πίπιζες και τα πολεμικά τραγούδια, τα πεζοδρόμια ασφυκτικά γεμάτα με θεατές, με τα πρόσωπά τους να φωτίζονται από τους αναμμένους πυρσούς. Τώρα τα πάντα ήταν ήσυχα.

Στον διάδρομο απ' έξω άκουσε μουρμουρητά. Η πόρτα άνοιξε και μέσα μπήκαν ο Ρόναλντ Κλόστον με μια μεσήλικη δικηγόρο και τη συνάδελφο του Πέρεζ, τη Μόραγκ. Εκείνοι που συζητούσαν ήταν οι επαγγελματίες· ο Ρόναλντ έμοιαζε να υπνοβατεί. Ήταν αρκετά ήρεμος, όμως το βλέμμα του ήταν θολωμένο. Στάθηκε δίπλα στο τραπέζι και θα παρέμενε όρθιος αν η δικηγόρος του δεν τον άγγιζε στον ώμο για να του δείξει να καθίσει.

Ο Πέρεζ έθεσε σε λειτουργία το μαγνητόφωνο, είπε την ημερομηνία και την ώρα και ανέφερε ποιοι ήταν παρόντες. Έπειτα περίμενε για μια στιγμή. Κανονικά ήταν η στιγμή του θριάμβου του, ωστόσο δεν αισθανόταν παρά μια βαθιά θλίψη. Η υπόθεση του Ρόναλντ Κλόστον και

των φόνων του Γουόλσι θα περνούσε από γενιά σε γενιά μαζί με τις ιστορίες του νεκρού εμπόρου από τον Μεσαίωνα, του Λεωφορείου των Σέτλαντ και της απιστίας της Μίμα. Οι πραγματικές και προσωπικές τραγωδίες θα χάνονταν στην αφήγηση.

«Γιατί σκότωσες τη Μίμα Γουίλσον;»

Καμία απάντηση.

«Πιστεύω ότι το έκανες επειδή σου το είπε ο πατέρας σου.» Ο Πέρεζ θα μπορούσε κάλλιστα να μιλάει στον εαυτό του. «Πάντα έκανες ό,τι σου έλεγε ο πατέρας σου, έτσι δεν είναι; Ακόμα και αφότου έπαθε το εγκεφαλικό, ουσιαστικά είχε τον έλεγχο στο μεγάλο σπίτι. Δεν μπόρεσες ποτέ να του εναντιωθείς. Σου είπε να παρατήσεις το πανεπιστήμιο για να δουλέψεις στο *Κασσάνδρα* και το έκανες. Αλήθεια, έχεις δική σου προσωπικότητα, Ρόναλντ; Οι γονείς σου αποφάσισαν ότι ήταν ώρα να παντρευτείς και να αποκτήσεις οικογένεια, για να γεννηθεί μια επόμενη γενιά να ασχοληθεί με το ψάρεμα;»

Άλλωστε καταλαβαίνω αυτού του είδους την πίεση. Ξέρω πώς μπορεί να επηρεάσει κάποιον.

Ο Ρόναλντ σήκωσε τα μάτια και το βλέμμα του εστίασε στον Πέρεζ για πρώτη φορά. «Η Άννα δεν έχει καμία σχέση. Μην την ανακατεύεις.»

Παρ' όλα αυτά, θα αναγκαστεί να το αντιμετωπίσει. Έχοντας έναν σύζυγο που είναι δολοφόνος. Ο γιος σου θα αναγκαστεί να το αντιμετωπίσει.» Κι έπειτα, σχεδόν χωρίς να πάρει ανάσα, πρόσθεσε: «Πότε έμαθες ότι ο παππούς σου ήταν δολοφόνος; Ήσουν ακόμα παιδάκι;»

Έμειναν να κοιτάζονται.

Ακόμα και τώρα, και ξέροντας τι είχε κάνει, ο Πέρεζ ένιωσε ένα ίχνος οίκτου μέσα του. *Τι έχω πάθει;*

Ο Ρόναλντ άρχισε να μιλάει: «Μου το είπε ο πατέρας μου όταν έδινα εξετάσεις για το πανεπιστήμιο. Σχεδίαζα να πάω στο πανεπιστήμιο. Η μητέρα δεν είχε πρόβλημα, αλλά ο πατέρας μου έγινε έξω φρενών. Η θέση μου ήταν κοντά στην οικογένεια και στο σκάφος. "Δεν ξέρεις τι έχουμε περάσει για να τα καταφέρουμε. Και τώρα θέλεις να τα πετάξεις όλα στα σκουπίδια." Τότε μου το είπε.»

«Και παρ' όλα αυτά, πήγες να σπουδάσεις;»

«Ναι, πήγα. Μετά απ' αυτό που μου είπε δεν ήθελα να έχω καμία σχέση με το σκάφος. Πίστευα ότι δεν θα επέστρεφα ποτέ στο Γουόλσι.»

«Άλλαξες γνώμη όταν αρρώστησε ο πατέρας σου;»

Ακολούθησε άλλη μια παύση.

«Θα έλεγα ότι είχε να κάνει με την αφοσίωση», είπε ο Ρόναλντ.

«Και με τα λεφτά!» Ο Πέρεζ ξαφνιάστηκε ακούγοντας τον εαυτό του τόσο τραχύ και πικρόχολο. Σχεδόν δεν αναγνώρισε τη φωνή του. «Εσύ ο ίδιος μου είπες ότι τα λεφτά δημιουργούν εξάρτηση. Σου έλειψε η καλή ζωή όταν έλειπες στον νότο;»

Ο Ρόναλντ δεν είπε κουβέντα.

«Ο πατέρας σου σε καλωσόρισε», συνέχισε ο Πέρεζ. «Η επιστροφή του ασώτου!»

Τώρα ο Ρόναλντ μίλησε. «Δεν θα συζητήσω για τον ρόλο του πατέρα μου στην όλη ιστορία. Είναι γέρος και άρρωστος. Ομολογώ τους φόνους. Πρέπει να αφεθεί να ζήσει ήρεμα τη ζωή του.»

Ο Πέρεζ ένιωσε ένα ξαφνικό τσίμπημα οργής. Κανένας οίκτος πια. «Ειλικρινά, πιστεύω ότι είναι το τελευταίο που του αξίζει.»

Ο Ρόναλντ έστρεψε αλλού το βλέμμα.

Ο Πέρεζ πήρε βαθιά ανάσα. «Λοιπόν, αρνείσαι να συζητήσεις. Θα σου πω λοιπόν εγώ μια ιστορία. Θα σου εξηγήσω τι συμβαίνει εδώ.» Στο μυαλό του ο Πέρεζ είχε ακόμα την εικόνα με το σώμα της Χάτι πεσμένο στο σκάμμα μέσα στα αίματα και αναρωτήθηκε πώς μπορούσε να κάθεται εδώ και να συζητάει λογικά με τον δολοφόνο της, πώς ήταν δυνατόν να νιώσει, έστω και για μια στιγμή, οίκτο. *Επειδή έτσι κάνω*, σκέφτηκε. *Και είναι το μόνο που κάνω πραγματικά καλά*.

Άρχισε να μιλάει, απευθυνόμενος στον Ρόναλντ σαν να ήταν μόνο οι δυο τους στο δωμάτιο, αρκετά δυνατά ώστε να καταγράψει τη φωνή του το μηχάνημα. «Μιλάμε για τον πόλεμο. Έχουμε τρεις γενναίους άντρες του Γουόλσι, που δουλεύουν για το Λεωφορείο των Σέτλαντ: τον Τζέρι Γουίλσον, τον Σέντρικ Έρβιν, ο γιος του οποίου είναι τώρα υπεύθυνος του Πίερ Χάους, και τον παππού σου, τον Άντι Κλόστον. Σώζουν ζωές. Κι έπειτα εμφανίζεται ένας νεαρός Νορβηγός. Ο Περ. Ήταν κι εκείνος γενναίος και αξίζει να αναφέρεται με το όνομά του. Είχε έρθει στη Βρετανία για ειδικό σκοπό, περισσότερο λογιστής παρά στρατιώτης, για να συγκεντρώσει χρήματα προκειμένου να χρηματοδοτήσει το έργο της Αντίστασης.»

Ο Ρόναλντ γούρλωσε τα μάτια.

«Πώς το ξέρω;» συνέχισε ο Πέρεζ. «Επειδή ένας ντετέκτιβ σκάβει το παρελθόν. Είμαι κι εγώ αρχαιολόγος. Μίλησα με τη Νορβηγική Πρεσβεία και με ιστορικούς εδώ

στα Σέτλαντ. Όταν ο Περ εξαφανίστηκε, είχε μαζί του μια ολόκληρη περιουσία σε νορβηγικά χρήματα, σφραγισμένα σε πέντ' έξι κουτιά καπνού πίπας.» Σήκωσε το βλέμμα. «Ακούγεται σαν παιδική ιστορία, έτσι δεν είναι; Μια ιστορία περιπέτειας ή ένας από τους μύθους των ξωτικών. Θαμμένος θησαυρός. Εξωπραγματικό. Όμως ήταν πολύ πραγματικό εκείνη την εποχή. Μέχρι που η περιουσία εξαφανίστηκε και όλοι υπέθεσαν ότι ο Περ είχε γίνει προδότης και είχε αρπάξει τα χρήματα.

»Όμως ο Περ ήταν γενναίος και τίμιος. Ήδη από τότε η Μίμα ήταν ατίθαση και φλέρταρε με τον όμορφο ξένο που της φερόταν ευγενικά, πολύ πιο ευγενικά από τον σύζυγό της. Ο Τζέρι Γουίλσον τούς έπιασε στο κρεβάτι, έχασε την ψυχραιμία του και σκότωσε τον τύπο. Και ξεφορτώθηκε το πτώμα με τη βοήθεια του φίλου του, που έτυχε να είναι ένας Κλόστον. Ο γερο-Άντι Κλόστον, ο παππούς σου. Η είδηση της εξαφάνισης του Νορβηγού κυκλοφόρησε, όπως συμβαίνει πάντα σ' ένα μέρος όπως το Γουόλσι, οπότε έφτιαξαν δικές τους ιστορίες: μία από τις ιστορίες, που την έμαθε ο Σέντρικ, έλεγε ότι ο Περ ήταν προδότης.» Ο Πέρεζ έκανε μια παύση. Σκέφτηκε ότι έπρεπε να είχε σκεφτεί να φέρει ένα μπουκάλι νερό στο ανακριτικό δωμάτιο. Ο λαιμός του είχε ξεραθεί και ένιωθε να ζαλίζεται από την έλλειψη ύπνου. Σήκωσε τα μάτια του στον Ρόναλντ, που πρέπει να ήταν επίσης εξαντλημένος. Μάλλον δεν είχε καταφέρει να ξεκουραστεί καθόλου αφότου άρχισε να σκοτώνει.

Ο Πέρεζ συνέχισε. «Είχαν θάψει τον Νορβηγό στο Σέτερ, σ' εκείνο το κομμάτι που δεν φύτρωνε τίποτα και πάντα το θεωρούσαν χέρσο. Η Μίμα δεν το έμαθε ποτέ. Δεν

ήταν καν σίγουρη ότι ο Νορβηγός είχε πεθάνει. Ούτε γνώριζε για τα χρήματα, αν και πιστεύω ότι ο Τζέρι τής είχε υποσχεθεί ένα μέλλον μέσα στα πλούτη. "Μια μέρα θα γίνουμε όλοι μας πλούσιοι. Τότε θα έχεις ένα ωραίο σπίτι και όμορφα ρούχα και θα ταξιδέψεις σε όλο τον κόσμο." Σύμφωνα με το σχέδιο, όταν θα τελείωνε ο πόλεμος και ο Νορβηγός θα ξεχνιόταν, θα άρχιζαν να ξοδεύουν. Όμως ο Τζέρι δεν έλαβε ποτέ το μερίδιό του. Πνίγηκε.» Ο Πέρεζ σήκωσε το βλέμμα αναγκάζοντας τον Ρόναλντ να τον κοιτάξει κατάματα. «Σου είπε ο Άντριου πώς έγινε; Ήταν μόλις δέκα ετών, όμως ήταν εκεί και είδε τα πάντα.»

Επιτέλους ο Ρόναλντ μίλησε. «Βγήκαν με μια μικρή βάρκα. Έπεσαν σε άγρια καταιγίδα και ο Τζέρι έπεσε στο νερό. Ο παππούς μου έπρεπε να διαλέξει αν θα έσωζε τον φίλο ή τον γιο του.» Οι λέξεις βγήκαν σαν μάθημα που το είχε παπαγαλίσει για το σχολείο.

Ο Πέρεζ έγειρε μπροστά στο τραπέζι, με το πρόσωπό του να πλησιάζει του Ρόναλντ. «Την αλήθεια θέλω», είπε. «Τι συνέβη *πραγματικά*;»

Ο Ρόναλντ δεν μπορούσε να κάνει άλλο τον αδιάφορο. «Τσακώνονταν για τα χρήματα. Το ξεκίνησε ο Τζέρι Γουίλσον. Ο παππούς μου τον έσπρωξε κι εκείνος έπεσε. Ο πατέρας μου είδε τον Τζέρι να πνίγεται. Ήταν δέκα χρονών. Τον είδε να βουλιάζει στα κύματα. Όταν όμως ο πατέρας μου άρχισε να κλαίει, ο παππούς μου του είπε να μην κάνει σαν μωρό. "Άντριου, ή εκείνος ή εμείς. Το καταλαβαίνεις; Δεν πρέπει να το πεις σε κανέναν. Θες να με κλείσουν φυλακή για φόνο;"»

«Και ξαφνικά οι Κλόστον έγιναν πλούσιοι», είπε ο Πέρεζ. «Τι συνέβη; Ένα ταξίδι στο Μπέργκεν για την α-

γορά καινούριου σκάφους; Για να ακολουθήσει ένα άλλο λίγο μεγαλύτερο. Όμως ο παππούς σου ήταν έξυπνος. Τα πάντα επενδύονταν, τίποτα δεν γινόταν υπερβολικά ξαφνικά ή επιδεικτικά. Υπήρχαν φήμες για την προέλευση των χρημάτων, μα οι νησιώτες το απέδιδαν στην τύχη και στην αποταμίευση. Και τη σπουδαία δουλειά που είχε κάνει στη διάρκεια του πολέμου για το Λεωφορείο. Έπειτα ο Άντριου κληρονόμησε τα πάντα και ίσως κατάφερε να πείσει τον εαυτό του ότι η οικογενειακή καλοτυχία οφειλόταν στη σκληρή δουλειά. Ήταν καλύτερος από τον Τζόζεφ Γουίλσον, που πήγαινε και ιδροκοπούσε για τον Ντάνκαν Χάντερ και περνούσε τα Σαββατοκύριακα προσπαθώντας να βγάλει ένα κομμάτι ψωμί από το κτήμα. Αγόρασε το *Κασσάνδρα* και η πορεία της ζωής σου ήταν πια καθορισμένη. Μέχρι που δύο νεαρές γυναίκες άρχισαν να σκάβουν...»

«Η Μίμα νόμιζε ότι ξέθαψαν τον Νορβηγό εραστή της...» είπε ο Ρόναλντ. «Νόμιζε ότι το κρανίο που βρήκαν ήταν δικό του.»

Και ίσως ένα από τα οστά να ήταν δικό του, σκέφτηκε ο Πέρεζ. *Το τέταρτο θραύσμα που δεν ταίριαζε με τα υπόλοιπα.* Στήριξε το κεφάλι στο χέρι του. «Τότε η Μίμα θυμήθηκε τις ιστορίες που της είχε πει ο Τζέρι για το απόθεμα σε ξένο συνάλλαγμα και μπορεί να ξανασκέφτηκε τις παλιές ιστορίες και το μεγάλο καινούριο σκάφος, έναν από τους προγόνους του *Κασσάνδρα*, που είχαν αγοράσει οι Κλόστον τη δεκαετία του πενήντα. Νορβηγικής κατασκευής. Μπορεί να της δημιουργήθηκαν απορίες. Και επιπλέον ήθελε χρήματα, όχι για την ίδια αλλά για τον Τζόζεφ. Η Έβελιν είχε χρεωθεί και η Μίμα ήθελε να βοηθήσει

την οικογένεια. Σκέφτηκε ότι οι Γουίλσον άξιζαν επιτέλους το μερίδιό τους. Έτσι έγινε;»

Ο Ρόναλντ έγνεψε καταφατικά.

«Δυνατά παρακαλώ, να καταγραφεί στο μαγνητόφωνο!» Μίλησε κοφτά και απότομα, επειδή, για μια στιγμή, ο Πέρεζ είχε ξανανιώσει συμπόνια για τον Ρόναλντ, και πίεσε τον εαυτό του να θυμηθεί πώς ήταν η Χάτι στο σκάμμα.

«Ναι, έτσι έγινε.»

«Αλλά δεν ήταν δική σου ιδέα να τη σκοτώσεις;»

«Ήταν το τελευταίο που θα μου περνούσε απ' το μυαλό! Μόλις είχα αποκτήσει τον γιο μου. Καταλαβαίνεις τι σημαίνει αυτό, να παίρνεις αγκαλιά το παιδί σου, να βλέπεις τη γυναίκα σου να γεννάει; Τίποτα δεν ήταν πιο σημαντικό απ' αυτό...»

«Μου λες ότι σκότωσες τη Μίμα για το χατίρι του γιου σου;» Ο τόνος του Πέρεζ ήταν τόσο ψυχρός και σκληρός, ώστε η Μόραγκ, που τον ήξερε από τότε που ήταν συμμαθητές, τον είδε και τρόμαξε. Αργότερα στην καντίνα είπε ότι ήταν σαν ν' ακούει κάποιον άγνωστο.

«Όχι! Δεν λέω αυτό!»

«Εξήγησέ μου λοιπόν. Πες μου γιατί σκότωσες μια ανυπεράσπιστη ηλικιωμένη.»

«Είχε πάει στο μεγάλο σπίτι να μιλήσει στον πατέρα μου...»

«Η μητέρα σου ήταν εκεί;» Η διακοπή ήταν απότομη σαν χαστούκι.

«Ήταν στο σπίτι, όμως ο πατέρας τής είπε να φύγει από την κουζίνα. Δεν ήξερε ποιο ήταν το θέμα της συζήτησης. Ο πατέρας μου είπε στη Μίμα ότι δεν μπορούσε να

της δώσει χρήματα. Όλα του τα κεφάλαια ήταν δεσμευμένα στο *Κασσάνδρα*. Ακόμα και να ήθελε να το πουλήσει, η απόφαση δεν ήταν δική του· υπήρχαν κι οι άλλοι μέτοχοι. Η Μίμα είπε ότι σε αυτή την περίπτωση θα το κουβέντιαζε με τον εγγονό της.»

«Εννοώντας τον Σάντι, επειδή δούλευε στην αστυνομία;»

Ο Ρόναλντ έγνεψε καταφατικά και πάλι. Αυτή τη φορά ο Πέρεζ δεν του ζήτησε να το πει για να ηχογραφηθεί. Είχε πιο πιεστικά ερωτήματα. «Και ο Άντριου σου ζήτησε να τακτοποιήσεις το ζήτημα; Να φροντίσεις ώστε η Μίμα να μην προκαλέσει περαιτέρω προβλήματα; Για το καλό της οικογένειας;»

Ο Ρόναλντ έκλεισε σφιχτά το στόμα αρνούμενος να απαντήσει.

«Πες μου τι συνέβη το βράδυ που πέθανε η Μίμα», είπε ο Πέρεζ. «Παρακαλώ, να περιγράψεις τα γεγονότα εκείνης της βραδιάς.»

«Το μωρό ήταν ξύπνιο σχεδόν όλη τη νύχτα», είπε ο Ρόναλντ. Το πρόσωπό του φάνηκε ξαφνικά να κοκκινίζει και παρόλο που δεν έκανε ζέστη στο δωμάτιο, είχε αρχίσει να ιδρώνει. «Είχε κολικό και έβγαζε ένα διαπεραστικό σκούξιμο, σαν ζώο, ένα γουρουνάκι ας πούμε. Δεν μπορούσες να κοιμηθείς, ακόμα κι αν προσπαθούσες. Η Άννα είχε τα νεύρα της. Αρκετά υπομονετική με το μωρό, εμένα όμως μου 'βαζε τις φωνές με την παραμικρή αφορμή. Αποφάσισα να πάω στο Λέρικ, στη βιβλιοθήκη και στο σούπερ μάρκετ. Σκέφτηκα ότι χρειαζόμουν ένα διάλειμμα από το σπίτι. Τελικά γύρισα με το φεριμπότ νωρίτερα απ' όσο περίμενα και πέρασα από το μεγάλο σπίτι πριν

επιστρέψω στο δικό μας. Ο πατέρας μου είχε δεχτεί ένα τηλεφώνημα από τη Μίμα. Ο Σάντι είχε έρθει στο νησί και του είχε ζητήσει να την επισκεφτεί. Ο Άντριου ήταν σε άσχημη κατάσταση.»

«Οπότε προσφέρθηκες να τακτοποιήσεις το ζήτημα για χάρη του.»

«Κάτι έπρεπε να γίνει!» είπε ο Ρόναλντ, με τον τόνο του αφύσικα δυνατό. «Ο πατέρας μου χειροτέρευε όλο και περισσότερο και τρόμαζε τη μητέρα μου. Είπα ότι θα πήγαινα να δω τη Μίμα, να την πείσω να λογικευτεί, να της προσφέρω κάτι.» Ακολούθησε μια παύση. Ο Πέρεζ τον περίμενε να συνεχίσει. Ο Ρόναλντ ξανάρχισε, πιο ήρεμα: «Γύρισα σπίτι και έφαγα βραδινό με την Άννα. Έπειτα άρχισε να μου τα ψέλνει. Για το αλκοόλ και για το μωρό. Δεν άντεχα άλλο. Έπρεπε οπωσδήποτε να φύγω. Είπα ότι θα έβγαινα να κυνηγήσω λαγούς.»

«Αλλά πήγες στο Σέτερ.»

«Σκόπευα *όντως* να πάω για λαγούς», είπε ο Ρόναλντ. «Τίποτα δεν ήταν προσχεδιασμένο. Όμως το στριφογύριζα διαρκώς στο μυαλό μου. Τι θα συνέβαινε αν η Μίμα άρχιζε να σκαλίζει το παρελθόν; Οπότε πήγα να τη δω.»

Για άλλη μια φορά ο Πέρεζ παρέμεινε σιωπηλός. Η δικηγόρος παρατηρούσε τον Πέρεζ σαν να ήθελε να συνεχιστούν οι ερωτήσεις για να τελειώσει πιο γρήγορα η εξέταση. Έπαιζε νευρικά τα χέρια της στα γόνατά της.

«Είχε ομίχλη. Είδα τα φώτα αναμμένα στο Σέτερ και άκουγα την τηλεόραση, παρά την κλειστή πόρτα. Χτύπησα και περίμενα. Ήρθε να ανοίξει και μύρισα ότι έπινε. Η Μίμα πάντα ήθελε το ποτηράκι της. "Ώστε ο Άντριου έστειλε το μικρό του για να κάνει τη βρόμικη δουλειά." Αυ-

τό είπε. Έπειτα φόρεσε ένα κίτρινο πανωφόρι και περνώντας από μπροστά μου, βγήκε στον κήπο. "Έλα να δεις πού έθαψαν τον εραστή μου", είπε. "Όλα θα αποκαλυφθούν μόλις εξετάσουν τα οστά." Έπειτα προχώρησε βιαστικά μπροστά μου, στο πλάι του σπιτιού, προς το χωράφι. Ήταν τόσο εύκολο. Εξακολουθούσε να μιλάει και δεν άντεχα άλλο τον ήχο της γκρίνιας της. Την άφησα να απομακρυνθεί λίγο. Γύρισε να δει γιατί δεν την ακολουθούσα. Σήκωσα το όπλο και την πυροβόλησα.» Έχωσε το κεφάλι στα χέρια του, σχεδόν σαν να κάλυπτε τα αυτιά του και κάρφωσε το βλέμμα του στο κενό, προς το ψηλό παράθυρο, όπου είχε αρχίσει να φαίνεται το πρώτο φως της μέρας. «Όταν ο ήχος από τον πυροβολισμό άρχισε να σβήνει, επικράτησε μια υπέροχη ησυχία. Τέρμα πια οι ομιλίες. Επιστρέφοντας σπίτι έπιασα δυο τρεις λαγούς, για να μην αναγκαστώ να εξηγήσω στην Άννα γιατί είχα επιστρέψει με άδεια χέρια.»

«Και η Χάτι;» ρώτησε ο Πέρεζ. «Έπρεπε να πεθάνει; Και μ' αυτόν τον τρόπο μάλιστα;»

«Το υπέθεσε, το κατάλαβε τις μέρες μετά τον θάνατο της Μίμα», είπε ο Ρόναλντ. «Δεν κατάλαβε τα πάντα, ήξερε όμως για την εμπλοκή της οικογένειας. Άκουσε τη Μίμα να μιλάει στο τηλέφωνο με τον πατέρα μου για τα οστά. Και έπρεπε να την απομακρύνουμε από το κτήμα. Είχε εμμονή με την ανασκαφή. Όσο ήταν ζωντανή, δεν υπήρχε περίπτωση να τα παρατήσει και κάποια στιγμή το πτώμα του Νορβηγού θα βρισκόταν. Και τότε όλα θα έβγαιναν στη φόρα. Θα τον αναγνώριζαν και θα θυμόντουσαν τα λεφτά, τις κορόνες που είχαν σφραγιστεί στα κουτιά του καπνού.»

«Και δεν θα ήσασταν πια οι πλούσιοι Κλόστον του Γουόλσι.»

Ο Ρόναλντ έστρεψε αλλού το βλέμμα και συνέχισε να μιλάει. «Η Χάτι άκουσε τη Μίμα να μιλάει στον Άντριου στο τηλέφωνο. Τους άκουσε να μαλώνουν. Ποτέ της δεν σκέφτηκε ότι είχα οποιαδήποτε σχέση με τη δολοφονία της ηλικιωμένης. Είχα πάει πανεπιστήμιο. Ήμουν πολιτισμένος πια από την επαφή μου με τους πανεπιστημιακούς, διάβαζα βιβλία και ήξερα από ιστορία. Με πέτυχε τυχαία μετά τη συνάντηση με το αφεντικό της: "Ρόναλντ, μπορούμε να μιλήσουμε; Ήθελα να σε ενημερώσω ότι τηλεφώνησα στον επιθεωρητή Πέρεζ. Ξέρω ότι ο πατέρας σου είναι άρρωστος, αλλά ειλικρινά νομίζω ότι ίσως σκότωσε τη Μίμα. Ήθελα απλώς να σε προειδοποιήσω..."»

«Παρακαλώ, πες μου τις λεπτομέρειες. Πώς τη σκότωσες;»

«Επέστρεψα μαζί της στο Σέτερ, με τα πόδια. Έκανα ότι ενδιαφερόμουν. "Πιστεύεις ότι μπορεί να είναι θαμμένο κάποιο πιο πρόσφατο πτώμα μαζί με το παλιό;" Έπειτα μου γύρισε την πλάτη και τη χτύπησα στην πίσω πλευρά του κεφαλιού με μια στρογγυλή λεία πέτρα.»

«Όχι αρκετά σκληρή για να σκίσει το δέρμα», είπε ο Πέρεζ. «Αλλά την έριξε αναίσθητη. Καταλαβαίνω. Έτσι είχες τη δυνατότητα να στήσεις την αυτοκτονία. Και γιατί έκοψες τις φλέβες της με το μαχαίρι του Πολ Μπέργκλαντ;»

«Δικό του ήταν;» Ο Ρόναλντ κοίταξε ξανά τον επιθεωρητή έκπληκτος. «Δεν το ήξερα. Ήταν εκεί και έκανε για τη δουλειά.»

Ο ρεαλισμός του έκανε ξαφνικά τον Πέρεζ να νιώσει άρρωστος. Έγειρε ξανά μπροστά προς τον άλλο. «Πώς μπόρεσες να της κάνεις κάτι τέτοιο;»

Ο Ρόναλντ το σκέφτηκε, θεωρώντας ότι η ερώτηση ήταν κυριολεκτική. «Είμαι συνηθισμένος στο αίμα. Καθαρίζω ψάρια. Σφάζω ζώα. Η κοπέλα ήταν αναίσθητη. Έπρεπε να μοιάζει με αυτοκτονία.» Του ήρθε μια ξαφνική σκέψη στο μυαλό. «Απόψε έβαλες τον Σέντρικ να μου τηλεφωνήσει. Και σκαρφίστηκες την ιστορία με τον αυτόπτη μάρτυρα. Η Άννα μού το είπε όταν γύρισε σπίτι μετά την εκδήλωση. Ο Σέντρικ δεν είχε περάσει καθόλου από το σημείο εκείνο το απόγευμα.»

Όχι, σκέφτηκε ο Πέρεζ. *Παρ' όλα αυτά, είχε κι εκείνος κάποια σχέση με την ιστορία, έστω και με έμμεσο τρόπο.* Ο πατέρας του δούλευε για το Λεωφορείο των Σέτλαντ. Τους είχε φανεί λογικό να χρησιμοποιήσουν τον Σέντρικ ως δόλωμα, να πουν ότι ήθελε το μερίδιό του από τα χρήματα.

«Δύο άνθρωποι πέθαναν», είπε. «Έπρεπε να το σταματήσουμε.»

Σηκώθηκε και κοίταξε ξανά έξω από το παράθυρο. Το πρωινό ήταν όμορφο. Το φως του ήλιου έπεφτε στο νερό.

Κεφάλαιο 45

Εκείνο το βράδυ συναντήθηκαν στο σπίτι της Φραν στο Ρέιβενσουικ. Είχε μαγειρέψει κι όταν τελείωσαν με το γεύμα, κάθισαν γύρω από το τραπέζι της κουζίνας πίνοντας κρασί και κουβεντιάζοντας. Τα πιάτα είχαν μαζευτεί, όμως μπροστά τους είχαν ακόμα ένα πιάτο με τυριά και ένα μπολ με κόκκινα σταφύλια, θυμίζοντας πίνακα με νεκρή φύση. Ήταν αργά, οπότε η Φραν ήθελε να βάλει πρώτα την Κάσι για ύπνο. Ο Πέρεζ καταλάβαινε ότι ο Σάντι ήταν νευρικός. Δεν ήταν από τις κοινωνικές εκδηλώσεις που συνήθως προτιμούσε. Ήπιε λιγότερο από κείνους, αν και ο Πέρεζ τού είχε ήδη προτείνει να πάρει ταξί για να επιστρέψει στην πόλη. Δεν ήθελε να γελοιοποιηθεί. Παρ' όλα αυτά, είχε χαρεί με την πρόκληση. Ο Πέρεζ το καταλάβαινε.

«Πώς είναι η Άννα;» ρώτησε η Φραν μόλις έφτασε ο Σάντι. Είχε μείνει το προηγούμενο βράδυ στο Γουόλσι, παίρνοντας καταθέσεις.

«Όπως είναι φυσικό, σοκαρισμένη. Θα κατέβει στα νότια να μείνει με τους γονείς της μέχρι να χωνέψει όσα έγιναν. Λέει ότι θα επιστρέψει στα Σέτλαντ, αλλά δεν νομίζω να το κάνει. Προσπάθησε πολύ να προσαρμοστεί, όμως δεν ήταν φτιαγμένη να γίνει κάποτε μια σύζυγος των Σέτλαντ.»

«Κι εγώ;» ρώτησε η Φραν μ' ένα κοφτό γέλιο. «Είμαι φτιαγμένη για να γίνω σύζυγος των Σέτλαντ;»

Ο Πέρεζ ήξερε τι έκανε η Φραν. Ο Σάντι πίστευε ότι ο Ρόναλντ ήταν φίλος του. Συνέχιζε να θεωρεί τους θανάτους στο Γουόλσι προσωπική προδοσία. Η Φραν προσπαθούσε να ελαφρύνει την ατμόσφαιρα. Δεν κρυβόταν κάτι άλλο πίσω από την ερώτησή της.

«Α, εσύ!» είπε ο Σάντι. «Θα προσαρμοζόσουν μια χαρά οπουδήποτε κι αν ζούσες.»

«Ο Άντριου και η Τζάκι θα διωχθούν;» Η Φραν άπλωσε το χέρι για να πάρει μια ρώγα και έκοψε άλλο ένα κομματάκι τυρί.

«Η Τζάκι όχι», είπε ο Πέρεζ. «Μπορεί να σκέφτηκε ότι ο Ρόναλντ ίσως και να εμπλεκόταν, σίγουρα όμως δεν το ήξερε. Και δεν έχουμε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι γνώριζε την αρχική προέλευση της περιουσίας τους.»

«Αν πάμε πολύ παλιά, όλες οι πλούσιες οικογένειες της Βρετανίας απέκτησαν την περιουσία τους με περίεργους τρόπους», είπε η Φραν. «Λάφυρα πολέμου, από τον ιδρώτα των φτωχών...»

Ο Πέρεζ χαμογέλασε αλλά δεν είπε κουβέντα. Μετά από μερικά ποτήρια η Φραν συχνά θεωρούσε ότι γνώριζε βαθιά τους ανθρώπους.

Ο Σάντι μετακινήθηκε στην καρέκλα του. «Σίγουρα όμως έχουμε αρκετά στοιχεία για να απαγγείλουμε κατηγορίες στον Άντριου, έτσι δεν είναι; Γνωρίζουμε ότι εμπλέκεται. Προσπάθησε να στρέψει την προσοχή μας μακριά από το Σέτερ λέγοντάς μου ότι πέταξαν το πτώμα του Νορβηγού στη θάλασσα. Αν βρούμε τη σορό του Περ και βάλουμε τους λογιστές να ελέγξουν τα βιβλία του Άντριου

σε βάθος χρόνου, θα έχουμε αρκετά για να ικανοποιήσουμε την εισαγγελέα.»

Ο Πέρεζ συνειδητοποίησε ότι ο Σάντι ένιωθε πιο άνετα πιστεύοντας ότι ο Άντριου ήταν ο δολοφόνος παρά ο Ρόναλντ. Ο Σάντι είχε εξαπατηθεί από τον παλιό του φίλο, ενώ και οι δύο είχαν ξεγελαστεί από την ηθοποιία του Ρόναλντ.

«Ναι», είπε ο Πέρεζ. «Ίσως.» Ήξερε ότι η έρευνα θα διαρκούσε πολύ καιρό και αμφέβαλλε αν ο Άντριου θα ζούμε ακόμα όταν θα ολοκληρωνόταν. Το να ζει σε ένα τεράστιο σπίτι στον λόφο, με μια συντετριμμένη σύζυγο, που ο γιος της ήταν φυλακή και ο εγγονός της στους συγγενείς του στον νότο, ίσως αρκούσε για τιμωρία.

Κοίταξε χαμηλά προς τον φάρο στο Ρέιβεν Χεντ. Ο ουρανός ήταν πολύ καθαρός. Περίμενε πως ίσως είχε παγετό, το τελευταίο κρύο διάστημα πριν από το καλοκαίρι. Ξαφνικά θυμήθηκε τον Πολ Μπέργκλαντ. Στράφηκε στον Σάντι χαμογελώντας. «Η γιαγιά του Μπέργκλαντ είναι Σουηδέζα, όχι Νορβηγίδα. Καμία σχέση με τον εραστή της Μίμα. Φριχτός τύπος, όμως όχι δολοφόνος.»

«Δηλαδή για άλλη μια φορά έπεσα έξω», είπε ο Σάντι. Έμοιαζε περισσότερο χαλαρός, περισσότερο ο εαυτός του. Ο Πέρεζ είδε ότι το ποτήρι του ήταν άδειο. Του έβαλε λίγο κρασί και γέμισε και το δικό του ποτήρι. Ένιωθε σαν να είχαν περάσει αιώνες από τότε που κοιμήθηκε, γι' αυτό και μόνο η καφεΐνη και το αλκοόλ μπορούσαν να τον κρατήσουν ξύπνιο.

«Οστά στο χώμα», είπε ο Σάντι, μισοκοιμισμένος πια. «Σκελετοί στην ντουλάπα.» Έμειναν για λίγες στιγμές σι-

ωπηλοί και στη συνέχεια ο Σάντι έβγαλε το κινητό του για να καλέσει ταξί και η Φραν σηκώθηκε για να φτιάξει καφέ.

Όταν βγήκαν έξω για να αποχαιρετήσουν τον Σάντι, ο Πέρεζ ένιωσε να του κόβεται η ανάσα απ' το κρύο. Το φεγγάρι είχε βγει και η θάλασσα ήταν ασημόχρωμη. Η δέσμη από τον φάρο στο Ρέιβεν Χεντ σάρωνε τα χωράφια ανάμεσα στην ακτή και στο σπίτι της Φραν. Η κίνηση είχε κάτι το υπνωτιστικό και ο Πέρεζ ένιωσε ότι θα μπορούσε να στέκεται εκεί για ώρες και να κοιτάζει. Πίεσε τον εαυτό του να σηκώσει τα μάτια στον ουρανό. Δεν υπήρχαν κολόνες φωτισμού εδώ πέρα και τα αστέρια ήταν καθαρά και έντονα. Η Φραν στάθηκε μπροστά του κι εκείνος την αγκάλιασε από τη μέση και με τα δύο χέρια. Ακόμα και μέσα από το χοντρό μπουφάν του ένιωθε το σώμα της, που είχε κολλήσει πάνω του.

Το ταξί του Σάντι απομακρύνθηκε, εκείνοι όμως παρέμειναν στη θέση τους.

«Οι φίλοι μου στην πόλη δεν μπορούν να καταλάβουν πώς είναι εδώ πέρα», είπε η Φραν. «Τους εξηγώ: καμία φωτορύπανση, κανένας ήχος, αλλά δεν μπορούν να το αντιληφθούν.»

«Πρέπει να τους καλέσεις και να τους δείξεις όλα αυτά.»

Εκείνη γύρισε προς το μέρος του. Αρχικά το πρόσωπό της ήταν στη σκιά, έπειτα όμως ανασήκωσε το κεφάλι, με αποτέλεσμα το φως του φεγγαριού να φωτίσει τα μάτια της.

«Σκεφτόμουν», απάντησε εκείνη, «ότι θα μπορούσαμε να τους καλέσουμε στον γάμο».

Ευχαριστίες

Το Γουόλσι είναι υπαρκτό νησί και από τα φιλικότερα μέρη που έχω γνωρίσει στη ζωή μου. Δεν υπάρχει κοινότητα με το όνομα Λίντμπι, ενώ όλα τα πρόσωπα και τα μέρη που περιγράφονται εκεί –ανάμεσά τους και η πετρόχτιστη καλύβα όπου μένουν οι φοιτήτριες– είναι φανταστικά. Το Σίμπιστερ υπάρχει –εκεί δένουν τα φεριμπότ–, όχι όμως και το ξενοδοχείο Πίερ Χάους.

Πολλοί ήταν εκείνοι που βοήθησαν στη συγγραφή του βιβλίου, όμως, παρά τους τόσους ειδήμονες, ίσως υπάρχουν λάθη· οφείλονται όλα σ' εμένα. Ευχαριστώ ιδιαίτερα τις Anna Williams και Helen Savage για τις αρχαιολογικές συμβουλές τους και την Cathy Batt και τους συναδέλφους της στο Πανεπιστήμιο του Μπράντφορντ, οι οποίοι με ενημέρωσαν για τις ανασκαφές στα Σέτλαντ και μου έδειξαν αληθινά κόκκινα οστά. Η Val Turner βοήθησε διαβάζοντας το χειρόγραφο, διορθώνοντας ορισμένες λεπτομέρειες σε ζητήματα διαδικασιών και επιτρέποντάς μου να χρησιμοποιήσω το όνομά της.

Το εξαιρετικό βιβλίο *The Shetland Bus* του David Howarth περιείχε πληροφορίες για τη νορβηγική αντιστασιακή επιχείρηση με έδρα το Λούνα, στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου. Αν και περιγράφει την κατασκευή μικρών σκαφών, που χρησιμοποιούνταν στα χωρι-

κά ύδατα της Νορβηγίας, δεν μπορώ παρά να υποθέσω ότι η ναυπήγησή τους ίσως και να έγινε στο Γουόλσι.

Για άλλη μια φορά η Helen Pepper με συμβούλευσε πώς να χειριστώ τις σκηνές με τα εγκλήματα. Η Sarah Clarke παρείχε πληροφορίες για τις πιθανές επιπλοκές μιας δύσκολης εγκυμοσύνης. Ο Bob Gunn μού μίλησε για τους λαγούς και τις καραμπίνες. Με τις Ingirid Eunson, Ann Prior και Sue Beardshall μοιραστήκαμε κουβέντες, κρασί και ιδέες για τα νησιά.

Ευχαριστώ τους φίλους μας στο Γουόλσι –τους Angela και John Lowrie Irvine για τη φιλοξενία κι επειδή μου έδειξαν τη φωτογραφία με τις γυναίκες που πλέκουν, και τους Paula και Jon Dunn, που μας βρήκαν εκείνο το εκπληκτικό μέρος όπου μείναμε. Ευχαριστώ ιδιαίτερα τα μέλη της Αναγνωστικής Λέσχης του Γουόλσι για την ειλικρίνεια, τη ζεστασιά και ένα από τα πιο συναρπαστικά βράδια της συγγραφικής μου καριέρας.

Η ομάδα του Visit Shetland και οι εργαζόμενοι στο Shetland Arts πρόσφεραν για άλλη μια φορά τη στήριξη και τη βοήθειά τους, ενώ πάντα χαίρομαι να συνεργάζομαι με όσους εργάζονται στις βιβλιοθήκες των Σέτλαντ.

Τέλος, ένα τεράστιο ευχαριστώ στους Sara Menguc, Moses Cardona και Julie Crisp για τη συνεισφορά τους στο βιβλίο. Η Julie είναι η επιμελήτρια που κάθε συγγραφέας ονειρεύεται.

Βιβλία της Ann Cleeves

Στη σειρά με την ντετέκτιβ Βέρα Στάνχοουπ,
τα βιβλία της οποίας κυκλοφορούν
από τις Εκδόσεις Κλειδάριθμος:

Υγρός θάνατος
Βουβές κραυγές
Ένοχο παρελθόν
Παγίδα για κοράκια
Γυάλινο δωμάτιο
Σιωπηλοί μάρτυρες

Στη σειρά Σέτλαντ, τα βιβλία της οποίας κυκλοφορούν
ή θα κυκλοφορήσουν από τις Εκδόσεις Κλειδάριθμος:

Μαύρα φτερά
Λευκές νύχτες
Κόκκινα οστά
Γαλάζια αστραπή

Άλλα βιβλία:

A Bird in the Hand
Come Death and High Water
Murder in Paradise
A Prey to Murder
A Lesson in Dying
Murder in My Backyard
A Day in the Death of Dorothea Cassidy
Another Man's Poison
Killjoy
The Mill on the Shore
Sea Fever
The Healers
High Island Blues
The Baby Snatcher
The Sleeping and the Dead
Burial of Ghosts

Έπαινοι για τα βιβλία της Ann Cleeves

Για το *Μαύρα φτερά*:
«Το μυθιστόρημα αυτό αποκαλύπτει πόσο εξαίρετη συγγραφέας είναι η Ann Cleeves. Πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο και έξυπνο βιβλίο.»
Sunday Telegraph

Για το *Λευκές νύχτες*:
«Ένα προσεκτικά δομημένο, ατμοσφαιρικό και ενδιαφέρον μυστήριο.»
Literary review

Για το *Κόκκινα οστά*:
«Οι πανέξυπνοι χαρακτήρες και οι ραδιουργίες παίζουν καθοριστικό ρόλο σε αυτό το απολαυστικό μυθιστόρημα και συμβάλλουν στις έντονες ανατροπές της πλοκής.»
Scotsman

Για το *Γαλάζια αστραπή*:
Η Cleeves είναι καταπληκτική όχι μόνο στο μυστήριο, αλλά και στον τρόπο που περιγράφει την ατμόσφαιρα του βόρειου νησιού Φερ, και την επίδραση του παράξενου χαρακτήρα του στους ανθρώπους.»
Independent

«Η Cleeves συνεχίζει να χτίζει τη φήμη της ως νέας βασίλισσας του αστυνομικού μυθιστορήματος. Το *Κόκκινα Οστά* είναι ένα ανατριχιαστικό θρίλερ που αναμφίβολα τη βοηθάει να το πετύχει.»
–*Sunday Mirror*

«Ένα απολαυστικό μυθιστόρημα... οι συναρπαστικοί χαρακτήρες και η παραπλάνηση οδηγούν σε μια λύση που ανατρέπει τα πάντα.»
–The Scotsman

«Ένα μυθιστόρημα που τα έχει όλα –περίπλοκη υπόθεση, ιδιαίτερους χαρακτήρες και τη μοναδική ατμόσφαιρα των νησιών Σέτλαντ... απόκοσμη και τόσο όμορφη.»
–Reginald Hill, συγγραφέας αστυνομικών βιβλίων, βραβευμένη με Cartier Diamond Dagger

«Οι συνάδελφοι της Ann Cleeves –από τον Colin Dexter έως τον Peter Robinson– σχηματίζουν ουρά για να την επαινέσουν, αφού και αυτό το βιβλίο της σειράς των Σέτλαντ είναι εξίσου καλογραμμένο και απολαυστικό όπως τα προηγούμενα.»
–Barry Forshaw, συγγραφέας, παρουσιαστής και δημοσιογράφος

Σμιλεμένοι από τα άγρια τοπία και την απεραντοσύνη της θάλασσας, οι κάτοικοι των νησιών Σέτλαντ είναι σκληροτράχηλοι και κλειστοί χαρακτήρες. Αλλά τώρα είναι ανάστατοι γιατί σ' ένα από τα νησιά τους μόλις ανακαλύφθηκαν ανθρώπινα οστά. Είναι άραγε αρχαία ή αφορούν κάποια πρόσφατη υπόθεση;

Πριν καλά καλά ξεκινήσει η έρευνα, μια ηλικιωμένη γυναίκα πυροβολείται δίπλα στον χώρο της ανασκαφής και ο επιθεωρητής Τζίμι Πέρεζ καλείται εσπευσμένα να αναλάβει την υπόθεση.

Αναζητώντας απαντήσεις, ο Πέρεζ σύντομα καταλήγει σε δύο αντίπαλες οικογένειες που εδώ και γενιές τις χωρίζουν ο φθόνος, η μοχθηρία και η απληστία. Όταν όμως ένας ακόμη θάνατος έρχεται να ταράξει το νησί, ο Πέρεζ είναι πλέον αναγκασμένος να ξεθάψει παλιά μυστικά, μήπως προλάβει το επόμενο χτύπημα του δολοφόνου.

«Η Κλιβς έχει ανακαλύψει τον τρόπο να προσφέρει ένα παραδοσιακό μυστήριο σ' ένα ασυνήθιστα σύγχρονο σκηνικό… Με δυνατή πλοκή, καταγράφοντας με οξυδέρκεια τις αδιόρατες ενδοοικογενειακές συγκρούσεις, δίνοντας ένταση και βάθος στη ζωή των χαρακτήρων της, οδηγεί σταδιακά την αφήγηση σε μια πραγματικά σοκαριστική κλιμάκωση και σ' έναν ζοφερά πειστικό επίλογο.»
–*Spectator*

εκδόσεις
ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ
Δομοκού 4, Σταθμός Λαρίσης, 10440 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 210-5237635
info@klidarithmos.gr www.klidarithmos.gr
www.facebook.com/klidarithmos.gr